

Tids
I-69
ORT

INSTITUTET FÖR ORTNAMNS- OCH DIALEKTFORSKNING
I GÖTEBORG

ORTNAMNEN

I

GÖTEBORGS och BOHUS LÄN

XVII

ORTNAMNEN I SÖRBYGDENS HÄRAD

AV

GUNNAR DROUGGE

LUND 1969
CARL BLOMS BOKTRYCKERI A.-B.

Dialekt-, ortnamns-
och
folkminnesarkivet i
Göteborg

OGB
Forskarsalen

DIALEKT-, ORTNAMNS- OCH
FOLKMINNESARKIVET
I GÖTEBORG

INSTITUTET FÖR ORTNAMNS- OCH DIALEKTFORSKNING
I GÖTEBORG

ORTNAMNEN

I

GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN

XVII

ORTNAMNEN I SÖRBYGDENS HÄRAD

AV

GUNNAR DROUGGE

LUND 1969
CARL BLOMS BOKTRYCKERI A.-B.

**TRYCKT MED ANSLAG FRÅN
STATENS HUMANISTISKA FORSKNINGSRÅD**

**TRYCKT MED ANSLAG FRÅN
STATENS HUMANISTISKA FORSKNINGSRÅD**

Manuskriptet till föreliggande volym har på institutets uppdrag utarbetats av fil. dr Gunnar Drougge.

Uttalsbeteckningar, tolkningar, formuleringar och interpunktion är, där ej annat anges, författarens. Den äldre kommunindelningen har här, liksom i tidigare band, bibehållits.

Texten har i manuskript granskats av undertecknad och av fil. dr David Palm samt i korrektur, förutom av författaren, undertecknad och Palm, även av fru Maj-Britt Abramson och professor Ture Johannisson.

Göteborg i november 1969.

Verner Ekenvall



Innehållsförteckning

Källor och förkortningar	VII
Övriga starkare förkortningar och särskilda tecken	XII
Kort förklaring av landsmålsalfabetet	XV
Intledning	XVI
A. Bebyggelsenamn:	
Hede socken	1
Krokstad socken	45
Sanne socken	110
B. Naturnamn samt kulturnamn som ej avser bebyggelse:	
I. Sjöar och mindre vattensamlingar; vikar och sund	141
II. Vattendrag	157
III. Öar, holmar, skär, grund; näs, uddar	162
IV. Vägar, vadställen, broar o.d.	168
V. Höjder, backar, hällar och stenar	171
VI. Mader, mossar, myrar o.d.	206
VII. Dalar, dälder, fördjupningar, grottor	219
VIII. Åkrar, ängar, hagar, gården, svedjemarkar, röjningar, öppna områden o.d.	230
IX. Skogar, lundar, bevuxna områden	263
X. Andra namn av skilda slag	266
Tillägg och rättelser	270
Register:	
1. Ortnamnsregister	271
2. Personnamnsregister	296
3. Register över öknamn, vedernamn och personliga binamn	297
4. Register över soldat- och båtsmansnamn	298
5. Ordregister	298
6. Kulturhistoriskt register	304



Källor och förkortningar

- Aasen=Aasen, I., Norsk Ordbog med dansk Forklaring. Omarbeidet og forøget Udgave af en ældre Ordbog over det norske Folkesprog. Kria 1873.
- Aasen Navnebog=Aasen, I., Norsk Navnebog eller Samling af Mandsnavne og Kvindenavne. Kria 1878.
- AB=Aslak Bolts Jordebog, affattet 1430-1440. Udg. af P. A. Munch. Kria 1852.
- Akershusreg.=Akershusregistret af 1622. Fortegnelse optaget af Gregers Krabbe og Magnus Hog paa Akershus Slot over de derværende Breve. Udg. af Den norske historiske Kildeskriftskommision ved G. Tank. Kria 1916.
- Akt. stænd.=Aktstykker til de norske stændermøders historie 1548-1661. 1. Kria 1910-29.
- Beckman Ordb.=Beckman, N., Dansk-norsksvensk ordbok. 5. uppl. Sthm 1929.
- Bidr.=Bidrag till kännedom om Göteborgs och Bohusläns fornminnen och historia. Bd 1-8. Sthm 1874-1913.
- D. Bjelkes jb=Fru Dorothea Bjelkes jordebok år 1660. (Bidr. Bd 1 s. 215 ff.)
- BOB=Bohuslänsk ordbok. A-H. Manuscript; IODG.
- Boken om Stocksund=Boken om Stocksund. Red. Alf Åberg. Stocksund 1963.
- Cod. Fris.=Codex Frisanus. En Samling af Norske Konge-Sagaer. Udg. . . . af C. R. Unger. Kria 1871.
- Dalsländsk hembygd=Dalsländsk hembygd. Organ för dalsländsk natur- och kulturforskning. Säffle 1950 ff.
- Db=Dombok, -böcker.
- DKB=Det Kongelige Bibliotek, Köpenhamn.
- DN=Diplomatarium Norvegicum. Kria 1849 ff.
- DRA=[Danska] Rigsarkivet, Köpenhamn.
- DSt=Danmarks Stednavne. Khn 1922 ff.
- Ejder Marknamn=Ejder, B., Marknamn och kulturhistoria. Lund 1951. (Lundastudier i nordisk språkvetenskap. Utg. av I. Lindquist och K. G. Ljunggren. 7.)
- EK, EKB=Rikets allmänna kartverks ekonomiska karta över Göteborgs och Bohus län resp. beskrivning därtill.
- Ekbohrn=Ekbohrn, C. M., Förförklaringar öfver 60.000 främmande ord och namn m.m. i svenska språket tillika med deras härledning och uttal. 4. uppl. 1-2. Sthm 1904.
- Eriksson Hjäll och tarre=Eriksson, M., Hjäll och tarre samt andra ord för översäng och överbåning. Ett ordhistoriskt och ordgeografiskt bidrag till sängens och bostadens historia i Norden. Upps. 1943. (=Skrifter utg. genom ULMA. Ser. A: 4.)
- Falk-Torp=Falk, H. S. & Torp, A., Norwegisch-dänisches etymologisches Wörterbuch. Heidelberg 1910 f.
- Flateyjarbók=Flatøyjarbók. En samling af norske Konge-Sagaer. Udg. . . . af C. R. Unger. 1-3. Kria 1860-68.
- Fries Trädn.=Fries, S., Studier över nordiska trädnamn. Upps. 1957. (SKGAA. 29.)
- Fritzner=Fritzner, J., Ordbog over det gamle norske Sprog. 1-3. 2. utg. Kria 1883-96.
- G I:s reg.=Konung Gustaf den förstes registratur . . . utg. af Kongl. Riks-archivet. 1-29. Sthm 1861-1916.
- GBFT=Göteborgs och Bohusläns fornminnesförenings tidskrift. 1914 ff.

VIII

- GeolK**=Sveriges geologiska undersökning.
Ser. Ac. Fjellbacka. Kartblad i skalan
1 : 100 000 med beskrifningar. Sthm
1901 f.
- GHÅ**=Göteborgs Högskolas Årsskrift.
- GK**=Generalstabens karta i skala 1 : 50 000.
Blad 51 Fjällbacka SO, NO. Sthm 1944 f.
- GKä**=Generalstabens karta i skala 1 : 100 000.
Konceptblad 1843, översedd 1858.
- GLA**=Landsarkivet i Göteborg.
- GVSH**=Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och
vitterhetssamhälles handlingar.
- Götlin** Vgtls folkmål=Götlin, J. — Landt-
manson, S., Västergötlands folkmål. 1-4.
Upps. 1940-50. (SKGAA. 6: 1-5.)
- Hedblom**=Hedblom, F., De svenska ort-
namnen på sätter. En namngeografisk
undersökning. Lund 1945. (Studier till
en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 2. SKGAA. 13.)
- Heimskringla**=Snorri Sturluson, Heims-
kringla. Nóregs konunga sögur. Udg.
for Samfund til Udg. af gammel nordisk
Litteratur ved F. Jónsson. 1-4. Khn
1893-1901.
- Hellberg Kumlabygden**=Kumlabygden,
Forntid — Nutid — Framtid. III Ort-
namn och äldre bebyggelse. Lars Hell-
berg. Kumla 1967.
- Hellberg Plural form**=Hellberg, L., Plural
form i äldre nordiskt ortnamnsskick.
Uppsala 1960. OUÄ 1960: I.
- Hellquist -by**=Hellquist, E., De svenska
ortnamnen på -by. En översikt. Gbg
1918. (GVSH. Földj 4. H. 20: 2.)
- Hellquist Et. ordb.**=Hellquist, E., Svensk
etymologisk ordbok. 2., 3. uppl. Lund
1939, Malmö 1948.
- Hellquist Sjön.**=Hellquist, E., Studier öfver
de svenska sjönamnen, deras härledd-
ning och historia. Sthm 1903-06. (SvL
20: 1-6.)
- Hfl**=Husförhörslängd(er); i GLA.
- HGSL**=Historiskt-geografiskt och statistiskt
lexikon öfver Sverige. 1-7 jämte suppl.
och reg. Sthm 1859-70.
- Hist. tidsskr.**=[Norsk] Historisk tidsskrift.
Kria (Oslo) 1881 ff.
- Holmberg²**=Holmberg, A. E., Bohusläns
historia och beskrifning. 1-3. 2. uppl.
Örebro 1867.
- HSkH**=Handlingar rörande Skandinaviens
historia. Del 1-40. Sthm 1816-60.
- M. Hvitfeldts jb**=Fru Margareta Hvitfeldts
till Sundsby jordebok af år 1660. (Bidr.
Bd 2 s. 73 ff.)
- Hægstad-Torp**=Hægstad, M. & Torp, A.,
Gamalnorsk ordbok med nynorsk ty-
ding. Kria 1909.
- Indrebø Innsjøn.**=Indrebø, G., Norske Inns-
sjønamn. 1. Kria 1924. (Videnskapssel-
skapets Skrifter. II. Hist.-Filos. Klasse.
1923. No. 7.)
- Indrebø Stadm.**=Indrebø, G., Stadnamn fra
Oslofjorden. Oslo 1929. (=Skr. utg. av
Det Norske Videnskaps-Akademis Oslo.
Hist.-Filos. Klasse. 1928. No. 5.)
- IODG**=Institutet för ortnamns- och dialekt-
forskning i Göteborg.
- Isl. Ann.** =Islandske Annaler indtil 1578.
Udg. for Det Norske Historiske Kilde-
skriftsfond ved Dr. Gustav Storm. Kria
1888.
- Jansson**=Jansson, V., Nordiska vin-namn.
En ortnamnstyp och dess historia. Upps.
& Khn 1951. (Studier till en svensk
ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 8.
SKGAA. 24.)
- Janzén Subst.**=Janzén, A., Studier över
substantivet i bohusländska. Gbg 1936.
(GVSH. Földj 5. Ser. A. Bd 5. N:o 3.)
- Janzén Vokalassim.**=Janzén, A., Vokalassi-
milationer och yngre u-omljud i bohus-
ländska dialekter. Gbg 1933. (GVSH.
Földj 5. Ser. A. Bd 3. N:o 5.)
- Jb**=Jordebok, -böcker. Kronans jordeböcker
för Bohuslän: 1544, 1568 or. i DRA,
1573 i GLA, 1581, 1586 or. i DRA, 1659-
1811 i GLA, 1881 i Landskontoret, Göte-
borg.
- JbWr**=Jordbog offuer Wremb och nu till-
ligende Goeds. 1634; i DKB.
- JHD**=Jämtlands och Härjedalens diploma-
tarium. Utg. av Jämtlands biblioteks
diplomatariekommitté. I: 1—3. Upps.
1943-56.

- JN=Biskop Jens Nilssöns Visitatsböger og Reiseoptegnelser 1574-97. Udg. . . ved I. Nielsen. Kria 1885.
- Jr=Jordregistret. 1909 ff.; i LKG.
- 1673 K=Special Landkart og Geographisk Afritning öfwer Bahus Lähn . . . Delinierat och Afmätt Anno 1673 Af Kietell Classon Felterus, N°; i LSA.
- 1806 K=Karta öfver Göteborgs och Bohus läns Höfdingadöme, utg. af S. G. Hermerlin. Sthm 1806.
- Kalén=Kalén, J., Bohuslänska gränsmärken. Gbg 1933.
- Kb=Kyrkobok, -böcker.
- Kumlabygden=Kumlabygden. Forntid-Nutid-Framtid. Utg. av Kumla stad och Kumla landskommun genom Jonas L: son Samzelius. Kumla 1967.
- Lh=Lantmäterihandling(ar); i LKG.
- Lignell=Lignell, A., Beskrifning öfver Grefskapet Dal. 1-2. Sthm 1851-52. Nyutgåva Mellerud 1965. (Logen 644 Mellerud av Vasa-orden av Amerika.)
- Lind Dogn.=Lind, E. H., Norsk-isländska dopnamn och fingerade namn från medeltiden. Upps. 1905-15. Suppl. Oslo 1931.
- Lind Personbin.=Lind, E. H., Norsk-isländska personbinamn från medeltiden. Upps. 1920-21.
- Lindberg Skeem.=Lindberg, K. H., Skeemålets ljudlära. Gbg 1906. (Bidr. 8 s. 1 ff.)
- Linde=Linde, G., Studier över de svenska sta-namnen. Upps. 1951. (Studier till en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 9. SKGAA. 26.)
- Linné Flora=Linné, Carl von, Flora Suecica. 1745.
- LKG=Lantmäterikontoret, Göteborg.
- LSA=Kungl. Lantmäteristyrelsens arkiv, Stockholm.
- Lundgren-Brate=Lundgren, M., Brate, E. och Lind, E. H., Svenska personnamn från medeltiden. Sthm 1892-1934. (SvL 10: 6.)
- LUÅ=Lunds Universitets Årsskrift.
- Lyttkens Sv. växtn.=Lyttkens, A., Svenska växtnamn. Sthm 1904-15.
- MASO=Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning. Gbg 1937 ff.
- Ml=Mantalslängd(er); i GLA.
- Modér Smål. skärgårdsn.=Modéer, I., Småländska skärgårdsnamn. En studie över holnamnen i Mönsterås. Upps. 1933. (SKGAA. 1.)
- MoM=Maal og Minne. Norske studier utg. av Bymaals-laget ved Magnus Olsen. Kria 1909 ff.
- NE=Norske Elvenamne. Saml. af O. Rygh. . . udg. med tilføede Forklaringer af K. Rygh. Kria 1904.
- NG=Norske Gaardnavne. 1-19. Kria (Oslo) 1897-1936.
- NGIndl.=Norske Gaardnavne. Forord og Indledning. Kria 1898.
- NgL=Norges gamle Love indtil 1387 . . . udg. ved R. Keyser og P. A. Munch. 1-5. Kria 1846-95.
- Nilén=Uppteckningar av Nils Nilén; i IODG.
- Nilén Ordb.=Nilén, N. Fr., Ordbok öfver allmogemålet i Sörbygden. Sthm 1879. (Bidr. 1879. Bihang.)
- NK=Nordisk kultur. Samlingsverk utg. med understöd av Clara Lachmans fond under redaktion av J. Brøndum-Nielsen, O. von Friesen, M. Olsen . . . 1-. Sthm, Oslo & Khn 1931 ff.
- NoB=Namn och bygd. Tidskrift för nordisk ortnamnsforskning. Lund 1913 ff.
- Nord. Fam.³=Nordisk familjebok . . . 3. väsentligt omarb. och konc. uppl. Sthm 1923-37.
- A. Noreen Altisl. Gram.⁴=Noreen, A., Altisländische und altnorwegische Grammatik. . . 4. Aufl. Halle (Saale) 1923.
- Noreen Ärtem.=Noreen, E., Ärtemarksålets ljudlära. 1. Sthm 1915.
- No. Rigs-Reg.=Norske Rigs-Registranter tildeels i Uddrag. Udg. efter offentlig Foranstaltning. 1-12. Kria 1861-91.
- Norrby Ydre=Norrby, R., Ydre härad's gärdnamn. Sthm 1905.
- NRJ=Norske Regnskaber og Jordbøger fra det 16de Aarhundrede. Udg. for Det norske Historiske Kildeskriftfond ved H. J. Huitfeldt-Kaas. 1-4. Kria 1887-1906.

- NSS=Nysvenska studier. Uppsala 1921 ff.
- OGB, OGBReg.=Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län, resp. register. Gbg, Lund 1923 ff.
- Olsen Ætteg.=Olsen, M., Ættegård og helligdom. Oslo 1926. (Instituttet for sammenlignende kulturforskning. Ser. A: 9 a.)
- Ordb. Da. Spr.=Ordbog over det danske Sprog. Grundlagt af V. Dahlerup. 1-28. Khn 1919-56.
- Oslo kap. kop.=Oslo Kapitels Kopibog 1606-18. Udg. av Den Norske Historiske Kildeskriftskommision. Kria (Oslo) 1912-42. (Oslo kapitels protokoller. 2 R. Kopibøger.)
- OUÅ=Ortnamnssällskapets i Uppsala årschrift. Upps. 1936 ff.
- RB=Biskop Eysteins Jordebog (Den røde Bog). Fortegnelse over det geistlige Gods i Oslo Bispedømme omkring År 1400 . . . Udg. af H. J. Huitfeldt. Kria 1879.
- Reg.=Register over odelsbønderne i Bahuslen og Vigen og deres afgifter 1615-1616; i DRA.
- Rietz=Rietz, J. E., Svenskt dialekt-lexikon. Ordbok öfver svenska allmogespråket. Lund 1862-67, nytryck 1962.
- Rosenberg=Rosenberg, C. M., Geografiskt-statistiskt handlexikon öfver Sverige. 1-2. Sthm 1882-83.
- Rostvik Har och harg=Rostvik, A., Har och harg. Upps. 1967. (Studier till en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 11. Acta Academiæ Regiæ Gustavi Adolphi. XLIV.)
- RU=Regenschab Paa Dett wuisse af Synderwigen . . . 1612 och thill . . . 1613; i DRA.
- Rygh Personn.=Rygh, O., Gamle Personnavne i norske Stedsnavne. Kria 1901.
- Sahlgren Eddica=Sahlgren, J., Eddica et scaldica. Fornvästnordiska studier. 1-2. Lund 1927 f.
- Sahlgren Kölingared=Sahlgren, J., Västgötska ortnamn av typen Kölingared. Lund 1918. (LUÅ, N.F. Avd. 1. Bd 14. Nr 30.)
- Sahlgren Skagershult=Sahlgren, J., Skagershults sockens naturnamn. 1. Sthm 1912.
- Sahlgren Vad våra ortn. berätta=Sahlgren, J., Vad våra ortnamn berätta. 2. uppl. Sthm 1944. (Studentföreningen Verandanis småskrifter. 351.)
- SAOB=Svenska Akademiens ordbok. Lund 1893 ff.
- SAOBArkiv=Svenska Akademiens ordbok. Arkivet.
- Schlyter=Schlyter, C. J., Ordbok till Samlingen af Sveriges Gamla Lagar. Lund 1877.
- SIOD=Skrifter utgivna av Institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs Högskola. 1-5. Gbg 1918-34.
- SKGAA=Skrifter utg. av Kungl. Gustav Adolfs Akademien (för Folklivsforskning).
- SOH=Sveriges ortnamn. Hallands län. Lund 1948 ff.
- SOSk=Sveriges ortnamn. Skaraborgs län. Lund 1950 ff.
- SOV=Sveriges ortnamn. Värmlands län. Upps. 1922-62.
- SOÄ=Sydsvenska ortnamnssällskapets årschrift. Lund 1925 ff.
- SOÄ=Sveriges ortnamn. Älvborgs län. Sthm 1906-48.
- Styffe Un³=Styffe, C. G., Skandinavien under unionstiden. Ett bidrag till den historiska geografin. 3. uppl. Sthm 1911.
- Stähle -inge=Stähle, C. I., Studier över de svenska ortnamnen på -inge på grundval av undersökningar i Stockholms län. Lund 1946. (Studier till en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 3. SKGAA. 16.)
- SvL=Svenska landsmål och svenska folkliv. Tidskrift utg. . . genom J. A. Lundell. Sthm och Upps. 1879 ff.
- SvO=Svensk ortförteckning. (Förteckning å städer, köpingar, byar, gårdar m.fl. orter i Sverige.) Sthm och Örebro 1909, 1948, 1952, 1960, 1965.
- Söderwall=Söderwall, K. F., Ordbok öfver svenska medeltidsspråket. Lund 1884-1918.
- Ti Afhandlinger=Ti Afhandlinger. Udgivet i anledning af Stednavneudvalgets 50 års jubilæum. Khn 1960.

Torp=Torp, A., Nynorsk etymologisk ordbok. Kria 1915-19.

ULMA=Landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala.

Vestfold-minne=Vestfold-minne. Tidsskrift for arkeologi, historie og folkeminner. Utgit av Vestfold historielag. Tönsberg 1926 ff.

Xen. Liden.=Xenia Lideniana. Festschrift tillägnad professor Evald Lidén på

hans femtioårsdag den 3 oktober 1912. Sthm 1912.

Ödeen Studier=Ödeen, N., Studier i Smålands bebyggelsehistoria. Ett bidrag till svensk ortnamnsforskning. Lund 1927.

Oedman=Oedman, J., Chorographia bahusensis thet är: Bahus läns beskrifning ... Sthm 1746.

Övriga starkare förkortningar och särskilda tecken

Sörb.=Sörbygden.

Vid angivande av läget har följande sockennamnsförkortningar använts: H=Hede, K=Krokstad, S=Same. By- och hemmänsnamn förkortas sålunda:

H e d e: Al=Alsbo, Ask=Askeslätt, Asl=Aslageröd, Ba=Barhult, Bl=Blåbärhult, Bo=Borgen, Br=Brattön, Bö=Bön, Bönn=Bönneröd, Dö=Dölan, El=Elnebacka, Fi=Fisketorp, Fj=Fjälla, Fu=Fur(u)lunden, Gu=Gunnarsröd, He=Hermansröd, Hu=Hult, Hä=Hällungstad, Ki=Kinkhem, Kn=Knäckeröd, Ko=Kopparhult, Kr=Kråkhult, Lå=Långön, Mö=Mölebacka, Ol=Olsbo, Re=Reulseröd, Ry=Ryr, Röd=Röd, Rös=Röstan, Sa=Sandåker, Si=Sivik, Sk=Skogen, Sn=Snöret, Sta=Stan, Ste=Stensryr, Stu=Stuvröd, Sy=Synneröd, Sä=Sälelund(en), Sö=Söbbhult, Torb=Torbjörneröd, Torp=Torp, Tr=Trynebacka, Tv=Tveten, Ut=Utäng(en), Va=Vattneröd, Vä=Väjebol, Åb=Åboland, Ån=Ånneröd, Ås=Åsen.

K r o k s t a d: Alm=Almuntorp, Aln=Alnäs, Be=Bergane, Bod=Bodilsröd, Bor=Borgen, Borutm=Borgens utmark, Bråm=Bråmarken, Brår=Bråröd, Bu=Budalen, Bufj=Budalen och Fjället, El=Elseröd, Fl=Flåvene, Gerr=Gerrebo, Gert=Gertrudseröd, Gua=Gunnarsbo, Gub=Gunnboröd, Gur=Guröd, Ha=Hajum, He=Hede, Ho=Hogane och Skäl(l)ebräcka(n), Hu=Hult, Häf=Håfors, Hål=Hålleröd, Häl=Hällesäter, Häs=Hässlebräckan, Höb=Högbergane, Höhe=Högheden, Höhu=Höghult, Hös=Hö(g)säter, Ju=Jutehemman och Stenklev, Ke=Keddebo, Ki=Killingeröd, Kl=Klosterbergane, Ko=Korsbergane, Kro=Krokstad (prästgård), Krå=Kråkeröd, Kö=Köttnekärr, Li=Lissletorp, Lö=Lövri, Me=Medbön, No=Nordby, Pö=Pölane, Re=Restad, Rete=Restadtegen och Kasebo, Röa=Röane, Röd=Röd, Rös=Röstan, Sa=Sandåker, Si=Sivertorp, Skå=Skättene, Sn=Snaben, So=Solberg, Str=Strömmarna och Fjället, Sy=Systeröd, Sä=Säbo, Söb=Söbbön, Sön=Sönnherhult, Sör=Sörbo, To=Torp, Tr=Troneröd, Va=Vaglen, Vi=Viksten, Ås=Åseröd, Äl=Älingebo, Ön=Önne, Ös=Österbö.

S a n n e: Be=Bergeröd, Bjä=Bjärkebräcke, Bjöb=Björnebön, Bjöå=Björnåsen, Ed=Ed, El=Elseröd, Ga=Gatan och Storskogen, Gil=Gillan(n)e och Skogen, Gis=Gisslebo, He=Heden, Hu=Hultane, Hä=Hällevad och Litegott, Ke=Kettelsröd, Kle=Kleva(n), Klå=Klåbungeröd, Kår=Kåröd, Kåt=Kåtebol, Le=Lersäter, Lö=Lövås, Pj=Pjäxeröd, Pr=Prästebol, Ra=Rankebön, Ry=Ryr, Sko=Skogen (nr 2), Skom=Skogen (nr 1=Skogen och Mossarna), Skr=Skruckan, Ste=Stenarsbön, Stu=Stuvröd, To=Toröd, Tr=Troneröd, Ul=Ulkeröd, Vas=Vassbotten, Vat=Vattneröd, Ås=Åsneröd.

Förkortningar (inkluderar även böjningsformer)

a.a.=anfört arbete.

acc.=accent; accession.

ack.=ackusativ.

adj.=adjektiv.

a.litt.=anförd litteratur.

altern.=alternativ form, alternativt.

ant.=anteckning.

appell.=appellativ.

art.=artikel.

a.st.=anfört ställe.

avd. I, II osv.=avdelning I, II osv. under

B. Naturnamn.

avl.=avledning.	fär.=färöisk.
avs.=avsöndrat, avsöndring.	f.ö.=för övrigt.
avskr.=avskrift.	följ.=följande.
avst.=avstyckning.	föreg.=föregående.
Bd=band (av OGB).	gd=gård.
beb.=bebyggelse.	gen.=genitiv.
best.=bestämd form.	ggr=gånger.
bet.=betydelse.	h.=häfte.
Blek.=Blekinge.	Hall.=Halland.
BN=bebyggelsenamn.	hall.=halländsk.
Boh.=Bohuslän.	hd=härad.
boh.=bohuslänsk.	hmd.=hemmansdel.
bst.=backstuga.	hmñ=hemman.
btp=båtsmanstorp.	holl.=holländsk.
da.=dansk.	hs.=handskrift.
dalm.=dalmål.	IN=inkolentnamn, inbyggarnamn.
dals.=dalslänsk.	inl.=inledning.
Dalsl.=Dalsland.	isl.=isländsk.
dat.=dativ.	i st.f.=i stället för.
dial.=dialekt, dialektal.	jfr.=jämför.
ds.=densamme, detsamma.	kl.=klosterhemman.
e.d.=eller dylik.	koll.=kollektiv.
el.=eller.	konc.=koncept.
eng.=engelsk.	kr.=kronohemman.
enl.=enligt.	ky.=kyrkohemman.
ev.=eventuell.	L.=Lilla (i namn).
f.=femininum; följdande (endast efter sid-siffra); född.	lht.=lägenhet.
fboh.=fornbohuslänsk.	lm.=landsmål.
fda.=fordansk.	lty.=lägtysk.
fe.=fornengelsk.	m.=maskulinum.
felskr.=felskrivning.	medd.=meddelare.
ff.=flera följdande.	mtl.=mantal.
ffris.=fornfrisisk.	n.=namn (i vissa samansättningar, mansn., personn. o.d.); neutrum; norra.
fhall.=fornhalländsk.	N=norr (om).
fhty.=fornhögtysk.	nisl.=nyisländsk.
finl.=finlandssvensk.	NNO=nordnordost (om).
fisl.=fornisländsk.	NNV=nordnordväst (om).
f. l.=förra leden.	no.=norsk.
flst.=flerstädes.	NO=nordost (om).
fly.=fornlägtysk.	nom.=nominativ.
f.n.=för närvarande.	nord.=nordisk.
fno.=fornnorsk.	nordboh.=nordbohuslänsk.
fnord.=fornnordisk.	nr=nummer.
fol.=folio.	nsv.=nysvensk.
fr.=frälsehemman.	NV=nordväst (om).
fskå.=fornskånsk.	nv.=nordvästra.
fsv.=fornsvensk.	nö.=nordöstra.
fvgt.=fornvästgötsk.	obest.=obestämd (form).
fvn.=fornvästnordisk.	o.d.=och dylikt.

odat.	=odaterad.	urspr.	=ursprungligen.
oförm.	=oförmedlat.	utj.	=utjord.
o.l.	=och liknande.	uts.	=utsocknes.
ON	=ortnamn.	utt.	=uttal, uttalas.
or.	=original.	u.å.	=utan årtal.
otr.	=otryckt.	V	=väster (om).
pl.	=pluralis.	v.=	verb; verso (på vänstersidan: i hs. med bladnumrering); västra.
prep.	=preposition.	vgt.	=västgötsk.
prot.	=protokoll.	Vgl.	=Västergötland.
ptc.	=particip.	vid.	=vidimerad avskrift.
r.	=recto (på högersidan: i hs. med blad- numrering); rote(n).	vno.	=västnorsk.
reg.	=register.	VNV	=västnordväst (om).
rspr.	=riksspråk.	vok.	=vokal.
S	=söder (om).	Vrml.	=Värmland.
s.	=sidan; södra.	vrml.	=värmeländsk.
s.d.	=se detta.	VSV	=västsydväst (om).
sg.	=singularis.	vsv.	=västsvensk.
shetl.	=shetländsk.	y.	=yngre.
sk.	=skattehemman.	åtm.	=åtminstone.
skr.	=skrivning.	ä.	=äldre.
skå.	=skånsk.	Ö	=öster (om).
s.	l.=senare leden.	ö.	=östra.
sms.	=sammansättning.	öfris.	=öfrisisk.
Smål.	=Småland.	Ögl.	=Östergötland.
smål.	=småländsk.	östg.	=östgötsk.
sn	=socken.	sättes framför serien av jordeboksformer ur de i Rigsarkivet i Köpenhamn för- varade äldsta jb samt ur den svenska tidens jb i Kammararkivet el. Lands- arkivet i Göteborg, var till sluter sig formen ur det nya Jordregistret. (Före detta står former som är äldre än de vanliga jordeböckerna.)	
SO	=sydost (om).	sättes före namnformer, som hämtats ur diverse källor efter 1540.	
sp.	=spalt.	~ sättes före utredningen av namnets be- tydelse.	
ss.	=såsom.	* betecknar konstruerad (ej direkt uppvisad) språkform.	
st.	=soldattorp.	Kursiv typ i namnform, som i övrigt är skriven med antikva, betecknar upplöst förkortning.	
St.	=Stora (i namn).		
stn	=station.		
suff.	=suffix.		
suppl.	=supplement.		
sv.	=svensk; sydvästra.		
SV	=sydväst (om).		
sydboh.	=sydbohuslänsk.		
sydsv.	=sydsvensk.		
s.å.	= samma år.		
sö.	=sydöstra.		
tp	=torp.		
ty.	=tysk.		
uppt.	=upptecknare; uppteckning.		
urnord.	=urnordisk.		

Kort förklaring av landsmålsalfabetet

(i den mån det avviker från det vanliga alfabetet)

1. Vokaler.

- a : i rspr. *hat*.
a : » » *hatt*.
a : mitt emellan de båda föreg.
o : s.k. Masthuggs-a; nära d-ljud.
e : i rspr. *veta*, *vett*.
ø : » » *väta*, *mätt*.
æ : mitt emellan de båda föreg.
a : i t.ex. sthlmska *bära* (»brett» ð).
i : i rspr. *flik*, *flicka*.
ɛ : mitt emellan i och e.
ø : i rspr. *bo*.
o : » » *lott* (»öppet» ð).
ø : mitt emellan de båda föreg.
u : i rspr. *sur* (»spetsigt» u).
uu : det norska u-ljudet.
a : i rspr. *surra*.
y : » » *byta*, *bytta*.
y : mitt emellan y och ø
æ : i rspr. *gå* (»slutet» ð).
ø : » » *dö*.
ø : » » *stött*, vsv. *lön*.
ø : mitt emellan de båda föreg.
ø : i t.ex. sthlmska *köra* (»brett» ö).
ø : mitt emellan ø och æ.
ø : i rspr. *hare*, *bevisa* (»slappt», obetonat e).
y : ett spänt, surrande i-ljud, s.k. Viby-i.
y : ett spänt, surrande y-ljud, s.k. Viby-y.

2. Konsonanter.

- đ : i rspr. *jord*.
đ : rd med ännu högre tungspets än föreg.
j : j-ljud.
l : i rspr. *sorla* (då här ej vanligt l nyttjas).
ł : »tjockt» l.
η : i rspr. *barn*.
rn : rn med ännu högre tungspets än föreg.
r : rullande tungspets-r.
ʂ : i rspr. *kors*.

ʂ : sj-ljud med ännu högre tungspets än föreg.

ʃ : det vanliga sj-ljudet, bildat med tungryggen.

ʃ : allmänt tecken för sj-ljud; ofta tecken för ett i förh. till det föreg. något längre fram beläget ljud.

ʒ : sj-ljud med tungan i j-läge.

t̪ : i rspr. *gjort*, *sort*.

t̪ : rt med ännu högre tungspets än föreg.

ʂ : i rspr. tj-ljud utan »t-förslag».

w : »engelskt» v.

g, k, g nyttjas som generella tecken för g-, resp. k- och ng-ljud.

3. Särskilda tecken.

- under en bokstav anger att ljudet är långt (i fråga om kons.=dubbel): *dag*, *dag*. Längdbeteckningen av första kons. efter vok. är icke konsekvent använd i ord av typen *mark*.

~ under bokstav anger att ljudet blott är »halvlångt».

' : accenten i *buren* (best. form av *bur*).

' : accenten i *buren* (av *bära*).

^ : »bruten» accent (cirkumflex).

ˇ : bitryck, särskilt i s. l. av sammansatta ord (*dágbók* dagbok).

~ under en vok. anger att denna är konsonantisk.

° under en kons. anger att denna är stavelsebildande (t.ex. *kátyn* i nordboh.).

. under en bokstav anger att ljudet knappast höres.

ˇ anger att en vanlig »tonande» kons. mist sin stämtton: *næsdúk* näsduk (med d nära t).

→ betyder: närmar sig el. övergår i (ett visst annat ljud).

INLEDNING

Sörbygdens härad, vars namn behandlats av bl.a. Lindroth SIOD 1 s. 31 f. och GBFT 1945 s. 99 f., är urspr. benämnt efter den gamla kungs-gården *Sörbo* i Krokstad sn, vars äldsta namn varit *Saurby(i)r* el. *-bø(i)r* 'gården el. gårdarna vid dymarken', se nedan. Tidigt har i häradsnamnet både f. l. och s. l. omtolkats. Sålunda talas om »Krokstada i Sörbygd» redan i ett skiftesbrev av år 1430, DN 2 s. 527, Saurebygden 1502 DN 15 s. 109, Södherbygden 1527 NRJ 4 s. 400, söderbydt 1527, Suderbygdt 1528 Gustaf I:s reg. 4 s. 311 resp. 5 s. 198, Sø(r)bydenn 1573 Jb, -bygden 1591 (SIOD 1 s. 31), Søbøyden 1593 No. Rigs-Reg. 10 s. 567, Sörböyden 1660 M. Hvittfeldts jb s. 85. Omtolkningen av f. l. beror på att utt. av *saurr* 'gyttja' och *söder* redan i början på 1500-talet sammanfallit i *sör*, och att den ifrågavarande byn ligger längst i *söder* av Krokstad sn. Att *-by* utbytts mot *-bygd* är ju förklarligt vid ett häradsnamn. Säkerligen har tingsplatsen en gång legat på byn Sörbos mark.¹ Denna är ganska central, 16 km från den plats där Örekilsälvens dalgång, Krokstads huvudbygd, korsas av gränsen mot Gesäter på Dal i norr, 12 km från motsvarande nordgräns för Sanne sn, i Lerdals-älvens dalgång, 11 km från socknen Hedes sydgräns mot Tunge härad, 5 km från gränsen i väster och 6 km från östgränsen mot Dal. På båda sidor rågången mellan Sörbo i Krokstad och Torp i Hede sn ligger bygdens största järnåldersgravfält, enl. Holmberg² 2 s. 204 omfattande 86 och tidigare ännu många flera gravhögar. I norr gränsar Sörbo till Sörbygdens största och samtidigt till namntypen ålderdomligaste by, nämligen Hajum. Häradet gränsar i norr och öster till Vedbo resp. Valbo häradet på Dal, i söder till Tunge och i väster till Tunge och Bullarens häradet av Bohuslän. Gränsen till Dal sammanfaller åtm. i allt väsentligt med den gamla riksgränsen mellan Norge och Sverige, varom se Kalén s. 121 ff. Häradets invånare kallas *sörbölingar* *sölbölingar* (BOB), *sø(r)bøløgar* (jfr Holmberg² 2 s. 204).

I judiciellt hänseende hör häradet till Sunnervikens domsaga och tingslag; kansliet är i Uddevalla, och ting hålls i Kvistrum.

I kyrkligt avseende sammanfaller Sörbygden med *Krokstad pastorat*; jfr »*Sörbuden Prestegjeld*» 1586 No. Rigs-Reg. 2 s. 674. Pastoratet tillhör

¹ Härpå tyder kanske, att enl. Oedman s. 310 en mördare skall ha avrättats vid Hajums bro, en bro över den å som utgör gräns till Sörbo.

Vikornas södra kontrakt och omfattar, utom moderförsamlingen Krokstad, annexförsamlingarna Hede och Sanne; sedan 1961 är komministertjänsten i den sistnämnda församlingen indragen. Den gamla roteindelningen ligger ännu till grund för husförhören; av de 28 rotarna tillhör följande Krokstad församling: *Röane-, Håfors-, Snabens-, Medböns-, Nordby-, Elseröds-, Åseröds-, Lilla Röds-, Röds-, Sörbo-, Höghults-, Hogane-, Hällesäters-, Hajums-, Krokstad Prästgårds- och Sandåkersroten* (16 st.); Hede församling: *Långöns-, Hällungstad-, Fisketorps-, Åbolands-, Gunnarsröds- och Stensryrsroten* (6 st.); Sanne församling: *Pjäxerödsroten, Ryrs, Kåtebols, Vassbottens, Eds och Hultane-Gisslebo rote* (6 st.). Ett gammalt bygdenamn kvarlever i den folkliga benämningen på Borgen, Medbön, Söbbön och Österbön i Krokstad sn, nämligen *Räppen råpən*, vilket innehåller samma ord som fvn. *hreppr*, nyno. *repp*, m. 'bygdelag', dals. *räpp* 'mindre del av en socken'. Invånarna har kallats *räppingarna* el. *räppekältringarna*, det senare enl. uppgift därför att de förr i världen var kända för att slåss: *räpziganə, räp-, räplágət, räp-sältrigānə*. Den nordvästra delen av samma socken, dit t.ex. Röane hör, kallas *Västkroken* (IN *væs(t)króggiganə*), medan Höghult och angränsande gårdar längst i sydost benämnes *Österkroken* (IN *øs(t)króggiganə*). Här, liksom i fråga om *Sjökkroken* (Börviken, Henneviken och Långenäs) i Håbols sn på Dal (icke nämnd SOÄ 19), avses typiska »avkrokar». Stensryr m.fl. gårder i Hede sn vid gränsen mot Dal benämnes *Fjället* (ökn. *fjälkkátanə*).

Häradets area uppgår till 289 km², varav 83 kommer på Hede, 160 på Krokstad och 46 på Sanne. 17 km² härväg utgöres av vatten. Den produktiva skogsmarken omfattade 1940 enl. EKB 146 km², men siffran torde nu vara något högre, åkern 48 och ängsmarken 12. I gammal tid uppgick byarna och gårdarna till 110 hela mtl, som sedermera förmedlats till 96 1/8. Brukingsdelarnas antal var 635 år 1940 och bostadslägenheternas 228. Folkmängden uppgick den 1 januari 1969 till 2107 personer, varav 563 i Hede, 1183 i Krokstad och 361 i Sanne.

Naturförhållanden. Från Gesäter på Dal i norr sträcker sig Öre-kilsälvens breda, väl uppodlade dalgång över 1 1/2 mil nästan rakt mot söder genom Krokstad. Marken består av lera el. sand. På bågge sidor om dalen höjer sig »fjäll», mest markerat det för ett femtiotal år sedan kala, men nu med barrskog planterade *Kynne fjäll* i väster, en i stort sett ganska flack bergsplåt med många sjöar, mossar och myrar. Berggrundens är både i öst och väst gneis. En östlig parallell till nämnda dalgång är Lerdalsälvens dal, vilken innehåller den viktigaste odlingsmarken i Sanne sn. Ån genomflyter de stora Sanne- och Lersjöarna. Öster om denna dalgång består berggrundens av gneisgranit. I Hede sn är odlingsområdena mindre klart begränsade. Berggrundens är där i väster och öster gneis, men från Alsbo ungefär mot Grimåssjön på gränsen i sydöst gneisgranit. Täljsten har anträffats i den

XVIII

nordöstra delen av Sanne. Hemmanen *Sandåker* i Hede och i Krokstad har namn efter morängrus resp. moränvall, som även förekommer annorstädés i häradet. Skalgrus finns på *Skälekas* under Brattön i Hede resp. Björnebön i Sanne.

Häradets högsta berg, *Klev(er)ås(en)* på Keddebo i nordväst, är 211 m, *Medbönsberget* 203, liksom föreg. i Krokstad sn, *Hundeskinnskullen* på Brattön 191, *Hoberget* på Åboland 181 samt *Ryrs vette* 178 m, dessa tre i Hede sn. Det högsta berget i Sanne sn är *Vetteberget*, 173 m, i Kleva. Inom bergområdena i socknarnas utkanter finns ett stort antal mossar och myrar. Sjöar och tjärn uppgår till 189, de flesta dock små; 148 i Krokstad, mest på Kynne fjäll, 23 i Hede och 18 i Sanne. De största sjöarna är *S. Kornsjön* och *Kärn(sjön)*, vilka dock endast till en del tillhör häradet, samt *Sanne-sjön*, *St. Holmevattnet* och *Lersjön*. Högst över havet ligger *L. Holmevattnet* 155 m, lägst *Kärn* med 49 m. De mest betydande vattendragen är åarna *Örekils-, Lerdals-, Hajums-* och *Tvetälven*. Älderdomliga, nu endast i gårdenamn och ev. sjönamn bevarade vattendragsnamn vittnar om den betydelse både små och stora bäckar haft i förfluten tid. Hit hör **Alna?* (**Oln?*), **Bärda* (?), *Dölan* (?), **Elna*, *Hornboran*, ev. **Kära* (**Kärån?*), *Peppra(n)* (**Pipran*), **Saupa* (**Söpa*), samt forsnamnet *Sarp*.

V e g e t a t i o n e n. Ungefär hälften av häradets areal består av skog, mest *gran*, men även *fur*, och namnen på dessa trädslag ingår i många ON. Andra trädnamn är *al*, i målet även *orr*, *ask* och *björk*, jämte de nu i målet sällsynta kollektiverna *äle*, *äske* och *birke*, vidare *apel* el. *åbål* o.d., kanske åsyftande vildapel, *asp*, *ek* (nu sällsynt), *hägg*, *lind* (sällsynt el. utdöd), *lönn?* och *rönn*. Buskar är *bringebär* (hallon), *ener* (en), *hassel* med koll. *hässle*, *ister* (jolster), *ljung*, *pors*, *silj* (sälg), *vire* (vide); örtnamn är *blacka*, *blocka* el. *bläcka* jämte koll. *bläcke* (om olika storbladiga örter), *finnskägg(a)* (stagg), *kamming* (kummin), *kål* (se *Kål(e)myr*), *moltor* (hjortron), *lök* (gräslök el. kantlök), *rör* (säv), *säv*, *vass*, *strippel* (*Equisetum*), *surkål* (se *Surkålsmyr*), *tistel*, *träntor* (tranbär), *tyssling* (lingon), *tåg(a)* (ängsull). Bland odlade växter märks särskilt de nu ej längre förekommande *hamp* (hampa), *lin* och *lins*.

F a u n a n. *I(g)e* (igel), *mör* (myra), *orm* och *tåsa* (groda) förekommer i ON; bland fiskar nämns *abborre*, *gädda*, *id* (vanligen kallad *åbuk*), *kroppa* (ruda), *mört*, *ål*, jfr. (*åle*) *slad* 'ålkista'. Av fåglar märks *korp*, ä. *ramn*, *kråka*, *orre*, *kattuggla*, *trana*, *trolluggla* (antagligen morkulla), *uggla*, *örn* (ej numera). Av namn på däggdjur förekommer ofta *björn* (märk särskilt de många *Björn(e)myr(en)*; ännu någon tradition), *gräben*, *ulv* el. *varg* (tradition; jfr *Ulvegropen*), *grävling*, *göpa* (lodjur, men ingen vet nu vilket djur som åsyftats), *hare*, *hjort* (se *Hjortevadet*), *råbock*, *räv*, *älg*. Av tamdjur må här nämnas de ej längre i bygden förekommande *get*, *kid*, *killling*, *gås*. På ett par

gårdar bedrives fårvälför i stor skala (gotländska utegångsfår); det gamla ordet för 'hon)får' är *söd*, m., medan baggen i äkta mål kallas *väre*, m. (*vädur*).

Fornlämningar. Flerstädes har lösa fynd från stenåldern anträffats; måhända härstammar den stora hällkistan *Hjällhusugnen* på Sandåkers moar i Krokstad sn från senare delen av denna period. Inte mindre än 23 bronsåldersrösen finns, därav 18 i norra delen av Krokstad alltifrån Röane till Borgen, t.ex. på de höga bergen *Kisteråsen* i Röane och *Rösås(en)* i Systeröd ute i ödemarken; vidare i den sydvästra och den sydöstra delen av samma socken, de sistnämnda söder om Lersjön. Järnåldersgravar finns t.ex. vid Nordby, Almuntorp och Hajum i Krokstad sn, i trakten av Hede kyrka samt ovanför sjön Kärn; vidare, ehuru sparsamt, i trakten av Sannesjön i Sanne sn; men särskilt märkes det tidigare nämnda, stora gravfältet på gränsen mellan Torp i Hede och Sörbo i Krokstad. **Bygdeborgar** (från folkvandringstid?) har tydlig funnits på de bågge *Slottsberget* i sydvästra delen av Krokstad sn, på *Borgåsen* vid Ed i Sanne (jfr ev. hmd. *Herrekullen* ibid.), möjligen även vid *Borgen* i Hede och Krokstad.

Bebygelsen. Av de ortnamnstyper, som särskilt av språkliga skäl anses tillhöra den hedniska forntiden, är namn på *-hem* och *-stad* representerade i häradets by- och gårdnamn. Till periodens senare del torde de äldsta *säter*-namnen höra. Däremot är det ovisst om ON på *-vin(i)* och *-land(a)* ingår i namnbeståndet. *Flåvene* i Krokstad är knappast ett *vin*-namn. *Åboland* tycks äldst skrivas »j Apalda rudi» och en om tolkning till *-land* är väl ej helt utesluten. Lokaliseringen av »*Grytheland*» till häradet är ej helt säkerställd. De äldsta namnen är i stort sett koncentrerade till Sörbygdens främsta jordbruksbygd utmed Örekils- och Hajumsälvarna. Häradets största by, *Hajum*, det enda exemplet på *hem*-namn, ligger på en moränrygg med som husgrunder lämpliga »gårdberg», omgiven av lemarker, nästan exakt mitt i Sörbygden. Byn gränsar i söder till den forntida kungsgården Sörbo, där säkerligen häradets tingsplats legat, jfr ovan, och till hemmanet *Hällungstad*; inte långt norrut ligger byn *Krokstad*, som fått ge den största socknen dess namn, och strax norr därom grannbyn *Restad*, den näst största byn. På grund av sitt läge *norr* om Restad har byn *Nordby* 'norrgården' sitt namn; skulle denna möjligen en gång ha utgjort en del av *Restad*, har denna by varit den allra största i häradet. *Stad*-namn är troligen också *Rockesta(d)*, nu hemmansdel i Sandåker i Hede; hit hör möjligen också f. l. i *Lekstakaserna* avd. VIII. Något »vid sidan om», dock gränsande till Krokstad, ligger byn *Hällesäter*. Byn *Lersäter* i Sanne sn omfattar goda lemarker mot norra stranden av Sannesjön; det lilla *Högsäter* ligger i en perifer del av Krokstad sn.

Hur namnen på *-böñ* (-*byn*) skall bedömas, är en komplicerad fråga, varom se Lindroth i GBFT 1945 s. 32 ff. Säkerligen föreligger olika ålders-

grupper. Byn *Sörbo*, ä. *Saurbý(i)r* el. *-bø(i)r*, torde vara mycket gammal (jfr under häradsnamnet *Sörbygden* ovan), medan de sinsemellan angränsande hemmanen *Medbön*, *Söbbön* och *Österbön* med sina sekundära namn antingen utgjort delar av en nu namnlös enhet el. utbrutits ur t.ex. det angränsande *Bergane*. Att f.l. i *Björnebön* och *Stenarsbön*, Sanne sn, är forn-nordiska mansnamn, kunde i och för sig tala för samband med de övriga bohusländska (och de norska) *by-* och *bö-*namnen, vilka aldrig innehåller kristna personnamn, och därfor torde vara förmedeltida, medan motsvarande ON på Dal även kan ha dylika namn i f.l.; jfr Hellquist *-by* s. 65 f., 106 ff., Hellberg i Kumlabygden 3 s. 369 ff. Å andra sidan pekar s.l:s bestämda slutartikel dock snarare på det dalsländska namnskicket; de bohusländska *by-*namnen har nästan alltid obestämd form. Jfr *säter*-namnens dalsländska orientering nedan s. 68 överst.

Man tror sig ha funnit, att det »oförmedlade» hemmanstalet i stort sett står i proportion till ortnamnstypernas ålder. I Sörbygden omfattar sålunda *Hajum* hela $4\frac{1}{2}$ mtl, *Restad* 3, *Krokstad*, *Sörbo (-by)* och *Hällesäter* varandra 2, *Lersäter* och *Åboland* $1\frac{1}{2}$, medan t.ex. flertalet av de yngre (medeltida) *röd*-hemmanen endast omfattar $\frac{1}{2}$ el. $\frac{1}{4}$ mtl, naturligt nog, eftersom de äldsta bebyggelserna anlades på den bästa marken och dessutom haft tiden på sig att utvidgas. Av detta förhållande kan man möjligen sluta sig till den relativta åldern också hos bebyggelser med namn, vilka i och för sig icke möjliggör någon datering. Om mtl-sättningen i Boh. se dock Bd 12:1 s. LXI. Sålunda är *Håfors*, som omfattat 3 oförmedlade mtl och ligger i norra delen av den goda jordbruksbygden utmed Örekilsälven, med säkerhet en mycket gammal by; den ligger, såsom Lindroth påpekat i GBFT 1945 s. 108, mitt i en samling av 18 rösen från bronsåldern, varav man dock icke utan vidare kan dra den slutsatsen, att här en alltför lång denna avlägsna tid obruten bosättning föreligger, vilket Lindroth ej heller obetingat vill göra. Gamla bebyggelser är också *Borgen*, 2 mtl, söder om Håfors och i mitten av den centrala jordbruksbygden, även som *Långön*, 2 mtl, i områdets södra del, på vars mark *Hede kyrka* ligger. Hemmanet *Bergane* el. *Storbergane*, vid Örekilsälvens östra strand, mitt emot Håfors, har antagligen från början omfattat också *Hög-*, *Kloster-* och *Korsbergane*, sammanlagt 2 oförmedlade mtl.

Det är ovisst om de gamla namnen på *-torp* 'utflyttargård' tillhör forn-tiden el. den äldre medeltiden.¹ De två osammansatta *Torp* är på 1 mtl. Det ena ligger i nordligaste delen av Örekilsälvens jordbruksområde, vid gränsen mot Dal, och torde vara ett dotterhemman till det stora *Håfors*, medan *Torp* i Hede sn närmast ser ut att vara sekundärt i förhållande till byn *Sörbo* i Krokstad; märk det stora järnåldersgravfältet på bågge sidor om gränsen. *Almuntorp* i Krokstad, på 1 mtl, kan vara en utflyttargård till *Restad* (el.

¹ Jfr Hellberg i NoB 1954 s. 106 ff.

möjligt till *Nordby*); till Restad kan också $\frac{1}{2}$ mtl *Sivertorp* med sin onaturliga ägoform urspr. ha hört, medan *Lissletorp*, $\frac{1}{2}$ mtl, tydlig utbrutits ur byn *Krokstads* mark. 1 mtl *Fisketorp* i Hede sn slutligen är säkerligen sekundärt till byn *Långön* strax ovanför.

I stort sett till medeltiden hör de många namn på -röd 'röjning' som betecknar hemman. De uppgår till 38 st. och betecknar i allmänhet typisk utkantsbebyggelse på den magra mark som var kvar, när de goda jordarna redan tagits i besittning. Storleken växlar mellan 1 och $\frac{1}{8}$ mtl, och genomsnittet utgör $\frac{1}{2}$ mtl. Till ett helt mtl uppgår det enkla *Röd*¹ i Krokstad jämt de närlägna *Åseröd* och *Elseröd*, alla tre med relativt goda marker vid Örekilsälven, vidare *Röane* i n. Krokstad samt *Gunnarsröd* i Hede och *Bergerröd* vid Lersjön i Sanne sn. F. l. är åtm. i 20 fall ett personnamn. Till samma tid hör väl också de namn som innehåller det besläktade *riudher, nämligen två *Ryr* jämt *Stensryr*, vardera på 1 mtl.

Personnamn i f. l. innehåller också de flesta av de 9 namnen på -bo(d) 'säterbod' (?), nämligen *Als-*, *Gerre-*, *Gissle-*, *Gunnars-*, *Ols-*, *Älingebo*; genomsnittsmtl är $\frac{3}{8}$, endast *Gunnarsbo* uppgår till 1 mtl. (Om *Sörbo*, se ovan.) Av *hult*-namnen betecknar de två enkla *Hult* i Hede resp. Krokstad hela mtl, liksom *Hultane* i Sanne, medan *Kopparhult* utgör $\frac{1}{2}$ och de övriga, nämligen *Bar-*, *Blåbär-*, *Kråk-*, *Söbb-* och *Sönerhult*, (urspr.) uppgår till $\frac{1}{4}$ mtl.

I häradet fanns det ännu mot slutet av förra århundradet över 1200 torp, lägenheter, backstugor och undantag. Nästan alla är nu öde; de små åkrarna och täpporna är igenväxta med skog, och de förr väl upptrampade gångstigarna har blivit mer el. mindre osynliga. Bevarade är en del av de småbebyggelser som blivit hemmansdelar el. sommarstugor.

Av dessas namn är c:a 650 rena naturnamn. Ganska få ställen är benämnda efter läge vid sjöar, pölar och vattendrag, t.ex. *Hälletjärn*(et), *Fjölevatten*, *Sölvik*(en); *Dapen*, *Pulsen*, *Putten* (jfr hmnsn. *Pölane*); *Bäcken*, *Sandbäck*, *Strömmarna* (även hmnsn.). De talrika *Dammen* och *Dammarna* avser i de allra flesta fall kvarndammar och hör alltså till »kulturnamnen».

Holmarna, 14 *Näset* och t.ex. *Bro-* och *Bäckenäset* avser i allmänhet »bäckholmar» (jfr hmnsn. *Alnäs*); andra hithörande namn är *Tången* och *Näbban*.

Åtm. 9 *Berget* har betecknat småbebyggelser (jfr hmnsn. *Bergane*). Liksom vid de talrika *Hällan* och *Hällorna* (14 st.) avses ofta den berggrund, där stugan byggs. Av de c:a 50 sms. med -berg(et) innehåller hälften ett personn. i f. l.; åtm. flertalet med obest. form är att anse som rena »modernamn» efter kända mönster, t.ex. *Else-*, *Gustävs-*, *Karl(s)-*, *Lise-*, *Ols-*, *Pet(t)ers-*, *Zakrisberg*. Namnen *Hogen*, *Högen*, *Kulan*, *Kulten* och *Rulten*

¹ Urspr. *Rjóðr*.

avser alla små kullar e.d., likaså väl i allmänhet *Kullen* (12 st.), även om ordet *kulle* eljest ofta betecknar ganska höga berg, jfr avd. V inl.

Bebygger i el. ovanför backslutningar (el. vägbackar) har kunnat kallas *Backen* (5), *Backarna* (2), *Liden* (9), *Liane* (= *Liderna*, 12). Ett 40-tal är sammansatta med *-backen* (*-backarna*) och 27 med *-lid(en)* (*-liane*); med de 5 *Kvarn(e)*- och de 5 *Sågebacken* avses slutningar mot åar el. bäckar, liksom vid *Åbacken*. 5 *Solbacken* och 11 *Solid(en)* ligger i sydslutningar och lämpar sig för odling. Åtm. hos något *Solbacken* är det dock tydlig fråga om »modenamn», medan namnet *Solid(en)* synes vara betydligt mera »folkligt»; i Norge är det förra namnet inte tillnärmelsevis så vanligt som det senare, när det gäller *genuin* bebyggelse.

I ett bergigt och backigt landskap är det naturligt att också olika beteckningar för dalar och andra sänkor återfinnes i BN, i synnerhet som dessa ofta representerar den odlingsbara marken: 14 *Dalen* och *Dalarna* jämte över 30 sms.; 11 *Gilan* och ett par sms.; 4 *Klåvan* med lika många sms., väl i allmänhet betecknande en hålväg upp till stugan, jfr *Kleven* nedan, liksom *Drågen*, *Klämman*, *Skåran*. Märk vidare 6 *Hålan*, 1 *Hålorna*, 3 *Hålet* jämte ett dussintal sms., t.ex. *Kvarne-* och *Trätarehålan*, *Heddas hål*.

Efter olika slag av stigar, vägar och vadställen har t.ex. följande torp benämnts: 6 *Kleven* samt *Eke-* och *Stenklev(en)*, *Hål(e)vägen*, *Hällevadet*, *Krysset*, *Svängen*.

Inte mindre än 26 *Myren* och *Myrarna* jämte ett 50-tal sms. med *myr* betecknar småbebyggelser, de flesta nämnda första gången vid mitten av 1800-talet och sannolikt återspeglande den intensiva myrodlingen efter den stora befolkningsökningen på 1830-talet. Men även utan uppodling gav myrarna ett gott hö; jfr *Stackemyr*. Däremot förekommer bara ett par *Mossen*, 3 *Mossarna* jämte 4 sms.

Namn som *Heden*, *Hedarna*, sammanlagt 9 (jfr hmnsn. *Hede*, *Heden* och *Högheden*), c:a 15 *Mon* jämte några sms., betecknar (även med äldre jordbruksmetoder) lättodlad mark. Att många *Ängen* och *Ängarna* kommit att bebyggas, är helt naturligt. Av de 12 *Hagen* och *Hagarna* är hälften belagd redan från förra delen av 1800-talet, ett t.o.m. från 1789. Av c:a 85 sms. märks 11 *Häst-*, 3 *Kalv(e)*-, 1 *Lamme-* samt 4 *Nyhagen*. Ett 40-tal sms. innehåller en personbeteckning. Ofta avses säkerligen en liten backstuga el. undantagsstuga med inhägnad täppa, som *hage* synes ha kunnat beteckna; jfr Bd 18 s. 276. Särskilt de enkla namnen och de med annan f. l. än personbeteckning var talrika redan under förra hälften av 1800-talet, ett *Hagen* anträffas 1789; se ovan.

Av de c:a 30 *Intagan* och 4 *Intagorna* jämte ett fåtal sms. är de allra flesta belagda åtm. från det tidiga 1800-talet. De helt dominerande namntyperna utgörs av 50-talet *Kasen*, 'svedjelandet'¹, några *Kaserna* (förutom 6

¹ Översättes ej i det följande.

altern. *Kasen*) samt c:a 125 sms., vilka jämte de 100 *hage*-namnen och de minst 110 *röd*-namnen sätter sin prägel på häradets torpbebyggelse. Av *kas*-namnen innehåller ett 20-tal personbeteckn.; ofta avses väl den som brutit och svedjat marken, men kanske lika ofta enbart den som bott på torpet. De allra flesta enkla och ett 80-tal av de sammansatta namnen är belagda i husförhörlängder före 1865, många från början av århundradet och några i slutet på 1700-talet. Om spridningen, se Bd 12: 1 s. LI.

Direkta beteckningar för *b e b y g g e l s e* är, med bet. 'torp', *Hemmanet* jämte 3 sms., jfr Bd 18 s. XIX; vidare de 5 *Huset* (jfr ä. handlingars *husman* 'torpare'), av vilka två är belagda från 1803, jämte c:a 25 sms., varvid i ett 10-tal fall f. l. avser torparen, t.ex. *Arvids hus*, *Cecilias hus*, *Erlandhusen*; *Sparv*- och *Tigerhuset*. Alla sms. utom 5 är gamla, 3 från slutet av 1700-talet. (I de två *Gäst(e)huset*, från 1697 resp. 1775, torde s. l. icke ha bet. 'torp'.) Ett annat gammalt ord för 'torp' är *plats*: 7 *Platsen* jämte 8 sms., t.ex. *Jörns plats*, *Skomakare*- och *Stöteplassen*; flertalet är belagda från början el. mitten av förra århundradet.

Bland de omkring 85 namnen på *-torp(et)* finns 13 *Nytorp*, av vilka 11 är gamla (1800-1865), medan av de övriga endast ett 10-tal är tidigt belagda. C:a 50 innehåller en personbeteckning i f. l. (personnamn, soldatnamn, yrkesbeteckningar). Ibland är s. l. epexegetisk, måhända ren »skrivarform», såsom i *Halland(storpet)*, *Hästhagstorpet*, *Liane(-)*, *Mossarne(-)* och *Myrarna(torpet)*, *Snaretorpet* (el. *Snaran*).

De unga namnen på *-röd* uppgår till c:a 110 och kan beteckna både hemmansdelar och torp. *Röd* har här, såsom framhållits redan Bd 18 s. XX, icke längre den gamla bet. 'rötning', utan torde betyda ungefär 'boplats, torp, hemmansdel'. Av dessa namn innehåller alla utom 6 (t.ex. *Bergeröd*, *Muggeröd* och *Älveröd*) en personbeteckning i f. l. I ett par fall står s. l. i best. form: *Fyrnabberöd(et)*, *Staffert*; jfr det gamla *Kåret*. Här avhandlade *röd*-namn torde i stort sett utgöra de yngsta BN i häradet; endast 15 är anträffade i handlingar före 1800-talets mitt, och många av namnen har ersatt ä. sms. på *-gården*, *-hagen*, *-kasen*, *-platsen*, *-torpet* etc. Om de boh. *röd*-namnen se Bd 12: 1 s. LI och LX ff.

Till innehördens nära besläktade med de unga *röd*-namnen är de som enbart består av en personbeteckning, med el. utan genitivändelse: *Fjälle-Hanses*, *Grunde-Lenas*, *Hilmers(es)*, *Moll(e)-Katrinas*, *Tildas*; jfr *Hult-Olas*, *Jans* m.fl. Bd 1 s. 5; genitivens underförstådda huvudord kan alternativt vara med i t.ex. *Persans (stuga)*, *Sör-Anderses (stuga)*, *Tröske-Hanses (gård)*; *Plittens* har även kallats *Plittehagen* el. *-torpet*, *Stinas* även *Stinetorpet*, *Strömmens* även *Strömmeröd* el. *-näset*.

Personbeteckningar utan genitiv-s är t.ex. *Borg(e)-Elisabeth*, *Fermen*, *Kantorn* (gammalt), *Knallen*, *Knurren*, *Kölden*, *Rölänningen*. Märk *Mase-Jon(eröd* el. *-torpet*), varmed kan jämföras hmnsn. *Viksten* av *Viksteinsrud*;

vidare *Svalemyr(storpet)* och ett *Stommen* el. *Stommetorpet*, vilka båda innehåller IN.

Huvudnäringen är jordbruk. Ungefär 110 personer arbetar dock vid Uddevallavarvet el. Munkedals pappersbruk. De driver i allmänhet jordbruk vid sidan om. Om äldre tiders fågelfångst vittnar *Snaran*; om rovdjursfångst ett par *Rävhusbergen* och *Ulvegropen*, liksom antagligen även **Hjäll(e)-näset*, **Hjällsdalen* och -mon; om fiske *Kattisdalen*, namnen på *Slad-* och *Ål(e)slad-* samt *Vadboden*, *Vadbokullarna*; om kolning sex *Kol(e)bott(n)en*, *Kolehultet*, två *Kol(e)hålorna*, *Kol(e)mils kaser*; om tjärbränning *Tjärbruket*, *Tjärebrännan* och *Tjärhjällen*.

Folkmålet. I Sörbygden talas två olika dialekter: nordbohuslänska i största delen av Krokstad sn samt hela Hede, men dalsländska i norra delen av Krokstad, fr.o.m. Keddebo och Röane t.o.m. Håfors (gränsen vid Sarpe bro mot Borgen) och öster om Örekilsälven i hemmanen Snaben, Klosterbergane och Korsbergane, medan man i Höbergane, Storbergane och Killingeröd samt söder därom talar nordbohuslänska; vidare talas dalsländska i hela (el. största delen av) Sanne sn; i södra delen av denna socken träffar man dock på flera nordbohuslänska drag, särskilt fr.o.m. Bergeröd.¹

Här några typexempel på olikheter mellan de båda målen, varvid bohuslänskan nämnas först och därpå dalsländskan: *gåda* (*gåda*): *gåta* 'fagata', *gøg*: *gøk* 'gök', *glas*: *glas* 'glas, fönster', *brøda*: *brøta* 'bråka (lin)', *vøða*: *vøta* 'vårdkas', *åbal*, *åbal*: *åpel* 'apel', *nøvar*: *nåvar(a)* 'navare', *sømør*: *sømør* 'sommar', *fløya*, *fløuya*: *fløga* 'fluga', *roø*: *rog* 'råg', *ùuya*: *øga* 'öga', *vøg* 'väg', *jid*, pl. *jidar*: *jet*, pl. *jéter* 'get', *nad*, pl. *nædar*: *nat*, pl. *nåter* '(hassel)nöt', *klo*, pl. *klúnar*: pl. *klør* 'klo', *tag*: *tag* 'tång' (åtm. i nv. Krokstad), *tøpp*: *tøpp* 'udde' (jfr föreg.), *kvæn*, *kvæn*: *kvæn* 'kvarn'. Den best. slutartikeln hos fem. sg. är -e (-i),² resp. -a, t.ex. *bøge*: *bøka* 'boken'.

I bågge dialekterna ligger huvudtrycket i alla sammansättningar med tvåstavig f. l. på s. l., varvid denna får akut accent; dock kan i alla dylika fall accenten alternativt ligga på f. l., varvid denna som regel får grav liksom i rspr. Ej sällan har dock f. l. akut accent, varom se Bd 18 s. 345. Den alternativa tryckfördelningen har ej alltid angivits i de enskilda namnen. Slutledsbetoningen, vilken är synnerligen vanlig i det västra grannhäradet Bulldaren (se Bd 18), men även i Lerdal på Dal, norr om Sanne, har egendomligt nog ej noterats av Nilén i hans eljest mönstergilla Ordb., vare sig detta beror

¹ Rikspråket håller snabbt på att vinna insteg och har påverkat uttalet av vissa ON. En i vissa fall bristande överensstämmelse mellan uttal av ON och IN kan även bero på att uttalen stammar från olika meddelare eller upptecknare.

² Förf. använder i hithörande fall ofta -i el. -e samt i IN av typen *søbøløgar* oftast -øgar el. -øgar, medan andra upptecknare vanligen har -e resp. -egar. (V.E.).

på att denna accenttyp först sent inträngt i målet (ordboken utkom 1879), el. att förf. ej haft öra för densamma.

Från de nordligaste gårdarna av Krokstad besöks hellre Gesäters kyrka på Dal, vilken ligger mycket närmare än den egna församlingskyrkan. Detta kan ha bidragit till att bevara dalsländskan i denna trakt. Jfr därmed, att de Bullare-bönder som bor mot gränsen till Dal, talar dalsländska och åtm. förr t.o.m. brukat begravas på Töftedals kyrkogård. Folket i norra Krokstad och Sanne kallar bohusländskan för *baggeprat* *bågøpråt*; övriga sörbölingar *pratar* el. *talar bagge*.



A. Bebyggelsenamn

Hede socken

Utt. är *hésákn*. Skriftformer: Hæida kirkia 1391 RB s. 362, Hæida c. 1400 Styffe Un.³ s. 448 | Hee Sogenn 1573-1586, Hie Sogen 1616 Reg., Hee 1659-1881, Hede **Jr** || 1573 Hist. tidsskr. 4 R 3 s. 213, GK, EK(B), Heyde 1591-1598 (1594) JN s. 11, 132, Hee Kyrka 1744 H nr 6. ~ Sockenkyrkan ligger på hmn Fisketorps mark. År 1744 avbildas *Hee Kyrka* på kartan H nr 6 över utmarken *Heden* till detta hmn. Det är tydlig sammansättning *hed* efter vilken $\frac{1}{8} + \frac{1}{16}$ mtl *Hedarna* under grannbyn Långön, men gränsande till Fisketorp och 500 m från kyrkan, benämnts, utmarken *Hearne* 1822 H nr 46. Namnet **Heiða* (*kirkja*), *Hee* (*Sogenn*) är en böjnungsform av subst. *hed*. Detta ord översättes i SIOD 1 s. 46 med 'en öde, särskilt skoglös och uppodlad högslätt eller bergsträckning'; NGIndl. s. 53 återges fvn. *heiðr*, f. med 'ubeboet, skovlös og jevn Strækning, ofte, men langtfra altid, med Bibegreb af høi Beliggenhed; særlig om lyngbegroede Flader'. Falk-Torp definierar ordet som 'hochliegendes, baumloses feld, mit heidekraut bewachsene fläche'. Jfr *Heie* NG 5 s. 73. Vid besök på många *hed*-bebyggelser har jag funnit, att de åtminstone i allmänhet ligger mycket högt, liksom på en tämligen flask kupa av sandblandad jord. Detta gäller den här aktuella hedmarken, liksom *Heden* el. *Högheden* i Krokstad sn och *Heden* el. *Lågheden* därintill i Sanne; på sandjord högt bland bergen ligger Öv. *Hede* i den angränsande Svarteborgs sn. De av förf. kända *Heden* i Håbol på Dal, *Hedane* i Laxarby och *Lindheden* i Edsleskog i samma landskap, SOÄ 19 s. 52 och 62 samt 17 s. 10, har alla tre milsvida utsikter och är uppodlade på samma typ av svagt kuppliknande sandmark som gårdarna i Sörbygden.

IN *hēbūhigar*, obest. pl.

Adrianopel, se *Fur(u)lunden*.

Alsbo (Adelsbo) *ásbu* $\frac{1}{4}$ kr., komministerboställe. Ky. åtm. 1659-1697. — | Alssbu 1659, Addelssboo 1665, Adelss- 1680, 1697, Adelssbo 1719, Adelsbo 1758, 1881, **Jr**, Als- 1811, Ahls- 1825 || Alsbo 1806 K, GK, EK(B), Pastors Enkesäte 1856 Hfl. ~ F. l. är urspr. gen. **Alfs* av mansn. *Alv*, fvn. *Alfr*, varom se NK 7 s. 40, 259. Jfr samma ON, utt. *ásbo* (utan acc.), SOÄ 2 s. 24, ävensom t.ex. *Alsrød* NG 1 s. 218. När *v*-ljudet fallit i förbindelsen *-lfs-* (*-lvs-*), kom f. l. att uppfattas som mansn. *Al* av *Adel*, varom se under *Als*-

bbynåls- SOÄ 19 s. 56; jfr även *Adels hage* OGB 8 s. 311 jämte s. 414. Samma omtolkning av *Alsbo* i SOÄ 2. S. l. är snarast subst. *bod*, fvn. *búð*, f., i målet *bu*, åsyftande en höbod, säterbod e.d.

Prep. är i. IN *ásbuans*, best. pl.

Torp o.d.:

Liden; nu okänd bst. 1850 MI, 1856 Hfl. — *Nordängen*. 1856 Hfl, EK, Nohlängen 1836 Hfl. I *norra* delen av hmnn. — *Nyhagen ny-*; bst., nu obebott. 1836, 1856 Hfl. — *Ålbacken*; nu okänt. Åhl- 1836 Hfl. Kanske låg tp i närheten av en »åleslad» (ålkista) i Tvetälven el. någon annan bäck.

Askeslätt *áskæslæt*, *-slæt* $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. — | As(c)hsslet 1659, Aschelät 1665, Askeslätt 1680-1881, **Jr**, -slät 1697 || Askeslätt 1806 K, GK, EK(B). ~ *Slät* och jämn mark. Nu växer där knappast någon *ask*. Jfr *Askesletten* NG 11 s. 6, *Aspesletten* 4:1 s. 207, *Björkeslätt* SOÄ 9:2 s. 167.

Hemmansdalar:

Kasen. 1803 Hfl, 1860 H nr 92, GK, EK. — *Rotemyr* (ej omtyckt namn) el. *Storhagen*. Rotemyr 1814, -myrsplankorna (åker) 1860 H nr 23, 92, Storehagen (tp) 1836, 1856 Hfl, Stor- EK. Troligen har det funnits trädrotter i *myren*; jfr t.ex. SOÄ 18 s. 9 och OGB 8 s. 284.

Torp o.d.:

Myrarna; nu okänt. 1836, 1856 Hfl.

Aslageröd *aslágærð* $\frac{1}{4}$ uts. fr. av ålder. — j Aslaks rudi 1391 RB s. 363 | Asslageröd(h) 1659, 1665, 1697, 1811-1881, Asslagarödh 1680, Aslageröd 1719, 1758, **Jr** || 1806 K, GK, EK(B). ~ F. l. är det gamla mansn. *Aslak*, fvn. *Áslákr*, gen. *Ásláks*, varom se NK 7 s. 109 och 192, s. l. *röd* 'rötning'. Jfr *Aslaksrud* NG 1 s. 87 samt SOV 6 s. 74. I här ifrågavarande ON har f. l:s gen.-s bortfallit, väl närmast på grund av dissimilation; se *Aslakrud* NG 4:2 s. 115, *-röd* 6 s. 138. En *Aslag* ý Budirödt, Krokstad sn, nämnes 1573 Jb, och enl. 1819 Hfl bodde i Sandåker i samma sn Ola *Asslagsson*, född 1759.

Prep. är i. IN *aslágrano*, best. pl.

Hemmansdalar:

Liveröd; öde. Lifveröd 1803, 1836 Hfl, 1825, 1853 H nr 43, 76. Mansn. *Live* el. kvinnon. *Liv(a)*, se Bd 18 s. 24, 96, 355 samt *Livas myr* ibid. s. 67.

Torp o.d.:

Stenhagen; f.d. und., nu åker. 1836 Hfl, 1850 MI, 1853 H nr 76, jfr *-hagebäcken* EK. — *Styggekass*; f.d. bst?, öde. *Stygg* 'ful, hemsk o.d.'

— Sågkas; nu okänt. 1836 Hfl. — Österkas; öde. 1836 Hfl, 1850 Ml, jfr -kasebäcken EK. I östra delen av hmnr.

Barhult *bÿlølt*, *bÿrhølt* 3/8 sk. 1/4 mtl åtm. t.o.m. 1680. — | Barholt 1659, Bårhult (!) 1665, 1680, 1719, 1758, -huldt 1697, Barhult 1811-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B), Barolt 1613 RU. ~ Enligt det åtm. nu vanligaste utt. vore f. l. *barr*, i målet *bÿr*; jfr *Barlund* NG 4:1 s. 60 (»en Lund af Naaletrær») och *Barrparken* SOÄ 1:2 s. 34, 49. Det ä. utt. talar dock för att f. l. haft en helt annan innebörd. Måhända har den betydande, vanligen s.k. Åbolandsbäcken, vilken bildar gräns mellan Åboland och Väjebol, därefter mellan sistnämnda hmnr och Barhult (genom vilket dessutom två »bibäckar» löper), för att slutligen gå genom Stan, där den rinner ut i Kärnsjön, burit namnet **Bärla*, fvn. **Berða*, vilket i målet skulle fått utt. **bÿla*; jfr Sörb. *härdar hÿlar* 'skuldror', fvn. *herðar*. Detta bäckn. kunde vara bildat till fvn. *barð*, n. 'kant, bräm', sv. *bård*. Bäcken rinner delvis djupt nedskuren mellan lodräta bergväggar i de delar där den bildar forsar och fall, särskilt i det stora fallet nära utloppet, där bäcken också bäst kunnat iakttagas. Jfr den no. ån *Bæla* vid *Balberg* NG 4:1 s. 234, NE s. 12. Om *hult* se avd. IX. Troligen har även de angränsande skogspartierna i Åboland, Väjebol och Stan räknats till **Berðuholt*.

Prep. är *på*.

H e m m a n s d e l a r:

Pinan *pìna*; öde, 1/16 mtl. »Illa mager jord.» Jfr Bd 16 s. 212. Prep. *i*.

T o r p o . d . :

Giljan el. Giljehagen; öde. Giljan 1836, 1856 Hfl. Om målets *gilja* se avd. VII. — Kolbott(n)en; nu okänt. Kålbotten 1856 Hfl. Jfr Bd 18 s. 111. — Kulletorpet el. Snaran el. Snaretorpet; öde. Ligger högt. Det tros att man där fångat orrar i *snara*; jfr *Snareberget* avd. V. — Lersäter *lësåtə*; nu åker, men medd. hade själv sett tomterna. 1856 Hfl. *Lerig* mark; jfr bynamnet *Lersäter* i Sanne. — Lugnet; nu okänt. 1856 Hfl. Se Bd 18 s. 80. — Moll(e)-Katrinas (*Mulle-?*) *målkátrinas*, *målkatrinas*; nära följ., nu en åkerlycka, men stugtomten syns. Kanske hette *Katarinas* far el. man *Moll*; jfr då *Mollebacken* HSä. — Målarehagen el. Nymanstorpet; öde. »Det sista bodde där en som hette *Nyman*», död i slutet på 1800-talet. Efter samme man är ett tp under Hu och ett under Sta benämnda. — Snaran el. Snaretorpet, se *Kulletorpet*.

Berget och Dumlarna *bærjæt*, *dòmlanæ* tvenne tp, det förra nu sommarställe, det senare obebott, ägovidd gemensam med Mölebacka; *Berget* kallas även *Dammerget*. — | Berget och Dumlanda 1825, Berget (Jr) och Domlanda

1881 || EK(B), dumblanne myhra 1699, Domlarne myr 1842 H nr 7, 57, Domlane 1803, 1856, Domlanne ($\frac{1}{2}$ mtl) 1836 Hfl, Domlanda 1850 Ml. ~ *Berget* ligger omedelbart S om ödetp *Dammen* under Röd. *Dumlarne* är best. pl. av nordboh. *dummel* el. *dumle*, m. 'liten djup, rundaktig vattensamling, pöl i torvmosse', se Bd 18 s. 99 och 20:1 s. 116. Detta torpställe flyttades senare upp i bergen.

Blåbärhult *blåbærhølt* $\frac{1}{4}$ uts. fr. av ålder. — | Blooberholt 1659, Blåberhult 1665, 1758, -hullt 1680, -huldt 1697, Blåbärhult 1719, 1811, 1881, Blåbärs- 1825, **Jr** || Blåbär- GK, EK(B). ~ F. l. är snarast *blåbär*. Ett ON **Blåberg*(et) kan här näppeligen sakligt motiveras. En tredje teoretisk möjlighet vore att namnet innehölle det åtm. från Norge (Aasen) kända appell. *blåberg* 'en blåaktig bergart'. Om s. l. se avd. IX.

Prep. är i. IN *blåbærhølt*, best. sg.

H e m m a n s d e l a r:

Björndalen *bjørndán*. EK. I anseende till denna sms. stora vanlighet (se Bd 18 s. 140 etc.) och s. l:s karaktär, är f. l. här sannolikt djurn. *björn* (jfr Bd 12:1 s. 87), liksom vid namn som *Björn(e) myr(en)* och *Björnås(en)*; dock bör det påpekas att mansn. *Björn* i ä. tid burits av många sörbygdsbor. — **Nordängen**. 1856 Hfl, EK, Nol- 1836, Noräng 1803 Hfl. I nordöstra delen av hmn.

T o r p o . d.:

Hultet; öde (?). 1836, 1856 Hfl. — **Klåvan** el. *Såg(e) klåvan* *såuəkkleva*, *sågkleva*; öde. *Sågekläfvan* 1836, *Sågklofvan* 1856 Hfl, -kläfvan 1850 Ml. Där rann en nu »igengrodd» bæk. — **Laggen** *läg*, -a; obebyggt. I »*laggen*», kanten på en mosse. — **Lundekas**; nu okänd bst. Lunne- 1836 Hfl. — **Mon** el. *Stenen sten* el. *Tröskelestenen* *träskalostén* el. *Tröskeln*; bst. Mon GK, EK, »en Lång Sten träskhallen», Träskhalle stenen 1816, Träskalle Sten 1825 H nr 24, 43. Nedanför stugan ligger en stor, långsträckt *sten*, som påminner om en hög tröskel, i målet *träskål*; jfr Bd 20:1 s. 167 med litt. En stenhäll vid sidan av stenen kan emellertid ha kallats **Träsk-hallen* 'hällen på vilken man brukat tröskan', i målet *träskål*, jfr *Träskeberget* Bd 18 s. 234. — **Svarvetorp**; öde. Svarfe- o.d. 1852, 1863 H nr 80, 103. Det har väl stått en *svarv* (och bott en *svarvare*) där. Jfr *Svarvaretorp* SOÄ 16 s. 114 och det vanliga *Svarveröd*, -rud OGB 18 s. 64. — *Såg(e) klåvan*, se *Klåvan*. — *Tröskelestenen*, se *Mon*.

Borgen *børjen* $\frac{1}{4}$ sk. Kr. åtm. t.o.m. 1719. — | Borgenn 1573, Borgen 1659, 1665, 1881, **Jr**, Bårgen 1680-1758 || borrgen (?) 1613 RU, Borgen GK, EK(B). ~ Detta flst. förekommande ON — se t.ex. NG och SOÄ passim — avser väl understundom en befäst bygdeborg, jfr *Borgås(en)* avd. V, men i

allmänhet endast en *borgliknande* höjd, till vilken man dock eventuellt kan ha tagit sin tillflykt under ofredstider. Någon gång synes ett rent fantasi namn föreligga. På här ifrågavarande gård ligger, 400 m NO om husen, ett 60 m långt och 30-40 m brett berg, omgivet av sanka dalbottnar och särskilt otillgängligt åt S och V. Några befästningar finns där icke.

Prep. är i. IN *börjran*, best. pl.

Brattön *brätgn* by. — | Brattö, bratton (!) 1573, Bratthenn 1580, Brattönn 1585, Bratöehn (?) 1659, Brattöhn 1665, 1697, 1719, Brått- (!) 1680, Brattön 1758-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ F. l. är målets adj. *bratt*, västnord. form för *brant*, s. l. ö i bet. 'upphöjning över sank mark'. Jfr *Onsön* och *Ullerön* SOÄ 19 s. 22 resp. 28, även som grannbyn *Långön* här nedan. Angående s. l:s form, se Sahlgren i NoB 1955 s. 12 f. och jfr hmnsn. *Stan* här nedan.

Prep. är pd. IN *brätoran*, best. pl.

Nr 1 Brattön $\frac{1}{1}$ uts. fr. Kallas Brattöhn Stoora 1697.

Nr 2 Brattön Lilla $\frac{1}{4}$ uts. fr. Brattöhn Lilla 1697.

Hemmans delar (?):

Ödegårdarna *égglan*; bebyggelse okänd, nu åker. Om innehörden av gården. *Ödegården*, se Bd 12:1 s. 67.

Torp o. d.:

Buskogen (Bod-); nu obebyggt. Bu- 1836, 1856 Hfl, EK. Jfr Bd 20:1 s. 217. — *Bäcken*; obebott. EK. Vid en *bäck*. — *Bäckenäs*; f.d. btp. 1836, 1856 Hfl. Strax S om föreg. — *Dalen*. 1836, 1856 Hfl, EK. — *Elvan ålvä*. EK. Om anledningen till detta namn, se under *Tian* här nedan. — *Fjälla*, se *Tranhem* under eget upplägg. — *Fjölevatten* el. -vattnet *fjél-*; obebott. fiellewatten 16/10 1643 Valbo hds Db, Fjellvattnet (!) 1803 Hfl, 1850 Ml, Fjölevatten GK, EK. F. l. är *fjöl*, f. 'bräde; spång'. Jfr **Fjölebron* ('bro av plankor el. bräder') Bd 12:1 s. 254 med litt. Här åsyftas sannolikt den långsmala udde vilken från N till S liksom en bro närapå delar sjön i två hälften. Troligen har också det långa *Fjölnäset* Bd 18 s. 79, som skiljer Södra Kornsjön från den s.k. Lilla Kornsjön, liknats vid en »*fjöl*» i bet. 'spång'; a.st. har näsets namn uppfattats såsom sekundärt i förhållande till *Fjöldn*. — *Fridhem*. Ung, sentimental namntyp. — *Gränsen*. Invid hmnn Långön. Jfr t.ex. SOÄ 18 s. 9, 111. — *Johans tomt*. — *Kvarnebacken*. EK, Qvarn- 1803 Hfl, 1850 Ml (mjölnare där). Vanligt namn. — *Myr*; öde. »torpet Myr» 1721 H nr 5. Jfr det vanliga torpn. *Myren*. — *Mörtevattnet* el. *Sigges*, se *Tranhem* under eget upplägg. — *Nytorp*; okänt btp (?). 1856 Hfl. — *Sigges*, se *Mörtevattnet*. — *Sjölidens*; öde. EK. Ovanför Mörtsjön. — *Skälekas* *fjélkás*. 1856,

Själekasen 1803 Hfl, Skälkas 1850 Ml, Skälekasen EK. I Lindevattnet inte långt N därörom har man hämtat *skäl* el. *skäl(e) sand félösán*, dvs. skalsand. Samma namn har en hmnsdel SBjöb; se även Bd 20:2 s. 86 f. samt *Skälevikarna* (*skäl* 'musselskal') 8 s. 149. — *Stavas tomt*, se *Tjärebruket*. — *Sågebäcken*; nu okänt. 1856 Hfl. Där bodde »*sågaren*» Joh:s Forsdal, född 1826. — *Sågekas* *sågə-*; nu bostad för skogsförman. 1803, 1836 Hfl, EK, *Såg-* 1856 Hfl. Förr var där *såg* i bäcken. Jfr SOÄ 15 s. 7, OGB 20:2 s. 269. — *Tamus*, se *Tjärebruket*. — *Tian* *tja*; öde. 1856 Hfl, EK. På grund av det stora antalet torp under Brattön blev det slutligen nödvändigt att tillgripa nummer, nämligen *Tian*, *Elvan* och *Tolvan*; jfr ev. *Tvåan* SOÄ 15 s. 105, ävensom *Ettan* och *Tvåan* OGB 12:1 s. 163. Det vore dock frestande att uppfatta namnet *Tian* på ett helt annat sätt, nämligen som ett vattendragsn. **Tidan*, vilket i så fall vore namnet på den rätt betydande bäck, vid vilken tp låg. Jfr det västgötska *Tidan*, som också ingår i bl.a. *gårdn*. *Tisäter*, ä. *Tide-*, SOÄ 18 s. 76 f., c:a 12 km från här ifrågavarande plats, nära gränsen till Sanne sn. Det anses a.st. vara bildat till fvn. adj. *þiðr* 'isfri' (jfr NE s. 268; annorlunda Hellquist Et. ordb.), en beteckning som kunde gälla en del av bäckens övre lopp men icke det parti vid vilket tp ligger, då bäcken där flyter mycket lugnt. För en tolkning med ett bäckn. talar den omständigheten att 1806 K just i det här aktuella området upptagit ett *Tid vattnet*, vilket dock ej helt exakt kan lokaliseras. Det kunde vara frågan om *Storesjö(n)* HLÅSa (EK); men då denna även kallas St. *I(g)levatten*, kunde man misstänka att namnformen på 1806 K beror på hörfel eller felskr. Om nu verkligen ett bäckn. föreligger, har torpn. *Elvan* och *Tolvan* en folketymologi att tacka för sin tillkomst; misstänkt är, att man inte vet var det sistnämnda tp legat. — *Tjärebruket* *þærəbrágat* el. *Stavas tomt* *stāvas tómt* el. *Tamus* *támus*, *támus*; bst. invid Långöns kaser, bortflyttad 1913. Kärebruket 1803, Tjör- (Kjör-?) 1836, Tjär- 1856 Hfl, 1850 Ml. *Stava* < *Gustava*, jfr *Stavemyren* avd. VI. *Tamus* var ett ökn., säkerligen med skabrös innehörd (enligt en meddelare »fult ord»); jfr *Tafittemyren* vid *Museberget* Bd 18 s. 258. — *Tolvan*; nu vet ingen var tp legat. Se *Tian* här ovan. — *Tranhem*, se under eget upplägg.

Brattönsgård, avs. från *Brattön*. — || EK(B). ~ Om f. l. se *Brattön*.

Bön *bgn* 1/1 sk. av ålder. — j *Bøø* 1391 RB s. 363 | *Bönd* 1544, *Bön(n)* 1573, *Böinn* 1581, *Böenn* (-inn ?) 1586, *Bön* 1659, 1811, 1825, **Jr**, *Böhn* 1665-1719, 1881 || *Bön* 1806 K, GK, EK(B). ~ Fvn. *bør*, m. 'gård', nu i best. sg., se Lindroth i GBFT 1945 s. 32 ff. Namnet är särskilt vanligt på Dal (se SOÄReg.) och i det där till gränsande Nordmarks hd av Värml. (SOV 9); jfr ock de talrika no. *Bøen*, t.ex. i Østfold (NG 1).

Prep. är *på*.

H e m m a n s d e l a r:

Ängarna. GK, EK. — Östergården. EK.

T o r p o . d.:

Backevik *bákəvík*; sommarställe vid Kärnsjön. EK. — Dalekas; nu okänt. 1856 Hfl. Samma ON SOÄ 19 s. 25. — Giljan; nu okänt. Gilja 1856 Hfl. Se avd. VII. — Grunde - Lenas *grùnəlénas*. En viss *Lena Grund* bodde där. Jfr *Grund(e)torpet* under grannhmnen Åsen. — Hogarna *hò(g)anə*; öde sedan hundra år. Hogane 1856 Hfl. — Hästhagen; avs., f.d. stp. 1836 Hfl, EK. — Kasen el. Malis i Kasen *màlis i kásu*. Kasen 1856 Hfl. Där bodde en viss *Mali(n)*. — Kaserna (möjligen till hmnn Åsen). 1838 H nr 52. — Kroken *krógen* el. Ryrskroken *rýskrógen*; f.d. bst., nu nybyggd sommarstuga i en avkrok mot hmnn Ryr. — *Köldenhagen (?), *Köld (e)lid- (?), *Körlidhagen (?) *søli-*; nu åker. Kylehagen 1856 Hfl. Subst. *kyla* (jfr Hfl) är icke genuint i målet, men ej heller kommer dess motsvarighet *köl, m., no. dial. *kjøl* i fråga, då detta ord utt. *syl*. Däremot kunde man tänka på soldatn. Köld: på ett tp under KBråm bodde 1856 änklingen Bryngel *Köld*, född 1789. Dock bleve då utt. med i i andra stavelsen svårt att förklara (jfr dock *Bluxebäck blóksi*- avd. II). Måhända innehåller f. l. ett *Köldeliden? Troligast är dock att ett urspr. *Kör(e)liden ingår: utmed den långsluttande *hagen* går en dålig väg där man kört virke från skogen. Jfr *Körliden* SOÄ 12 s. 5 och eventuellt OGB 20:2 s. 68 samt *Körebacken* Bd 18 s. 214. — Malis i Kasen, se *Kasen*. — Ryrskroken, se *Kroken*. — Rösäng; nu okänt. 1836 Hfl. F. l. åsyftar troligen stenrös, liksom t.ex. i *Rösegårdet* och *Röstegen* Bd 16 s. 213. — Skogen; sedan trettio år öde tp. — Svarvekas. Svarfve- 1836, 1856 Hfl. Tydligen invid (el. identiskt med) *Svarvekas* under hmnn Ryr. — Trädemon *træsmón*; öde. Väl samband med *Trädena*, åker och äng 1838 H nr 52. — Tyften *táfti*, -a; den gamla stugan längesedan riven, nu sommarstuga. *Tyft*, biform till *tomt*, se Bd 18 s. 133; ljudutvecklingen har även i Sörb. varit *tyft* > *töft* > *tuft* jfr *lyfta* *läfta*, liksom *löfte* *läfta*. — Ängen; nu okänt. 1836 Hfl.

Bönneröd *bònərə* 1/8 sk. av ålder. — | Bönnerödh 1697, -rööd 1719, Böne-red 1758, Bönneröd 1811-1881, Jr || Böneröd 1806 K, Bönneröd GK, EK(B). ~ F. l. torde vara det fvn. mansn. *Beini*; jfr *Bönerud*, Närke, varom se Sahlgren i NoB 1930 s. 85, ävensom *Bönabo* (*Beneboa* 1546) SOÄ 2 s. 50 och Janzén i NoB 1954 s. 12. S. l. är *röd* 'rötning'. Palm föreslår, att i f. l. altern. se *böna*, f., fvn. *baun*, f. och jämför no. ON *Bognerud*, Baunarud RB s. 444 (NG 2 s. 249). Dock anses jordmånen på detta hmnn alltför dålig för böndling. Jfr »*j Banna holte*» s. 108.

Prep. är i. IN *bònəranə*, best. pl.

Dumlarna, se *Berget och Dumlarna*.

Dölan *dyl̥a* (Nilén), *dyl̥a* 1/8 sk. Kr. åtm. 1659-1719. — j Dølonne 1391 RB s. 363 | Döle (?) 1659, Döllie 1665, Döllia 1680, 1719, Döllgia 1697, Dölian 1758, Döljan 1811-1881, Jr || Dölle 1648 No. Rigs-Reg. 9 s. 34, Döljan 1806 K, Döljan (Dölan) GK, Dölan EK(B). ~ Synes vara identiskt med det no. ånamnet *Døla*, NE s. 36; jfr *Bodele* OGB 12:1 s. 155 f. Detta kunde vara bildat till fvn. *döl*, f. 'liten dal'; en bäck nedanför gården rinner genom en trång sänka. Jfr det no. *Trangdøla* a.st. Å andra sidan flyter de flesta bäckar genom dalgångar, varför namn som *Dalbäcken* o.d. är ganska sällsynta. Kanske sammanhänger bäckn. i stället med nyno. *døla* 'bete sig fånigt; dröja, söla' (Torp s. 83); jfr fvn. *dølskr* 'fjollig, fånig'; bäckn. kunde då betyda 'sölären, den sakta rinnande', varmed kan jämföras *Säveån* 'den sävliga, den långsamma ån', varom se Bd 1 s. 300. De ä. formerna med *j* (*i*) kunde vara påverkade av v. *dölya*.

Prep. är *i*. IN *dyl̥igən*, best. sg.

T o r p o . d . :

Hogarna. Invid *Hogarna* under Bön. — **Käring** (e) h a g e n *særiŋ(ə)*-
særiŋ-; vid gårdenas hus, nu åker. Där bodde en gammal gumma vilken hade
den där »*hagen*» som undantag. — **Linas hage** *linas hauz*; nu åker. En
viss *Olina olina* (Karolina ?) bodde där. Ett *Linas bank* Bd 5 s. 167.

Döljan, se *Dölan*.

Elnebacka *ænəbækə* 1/2 uts. fr. — | Elnebache 1659, Ennebacha 1665,
Ene- 1680, Ennebacka 1697-1758, Elne- 1811, 1881, Jr, Ellne- 1825 || änne-
backa (!) 1806 K, Elnebacka GK, EK(B). ~ Samma namn, nu skrivet *Ålne-
backa*, ä. *Elne-*, utt. *ænəbækə* SOÄ 18 s. 130 f., innehåller, enligt vad Janzén
NoB 1935 s. 40 klart visat, ett gammalt namn på Valboån i s. delen av Dal,
omkring en mil Ö om här ifrågavarande plats. Efter samma å är byn *Elne*
(jfr det förvanskade stationsnamnet *Ellenö*) SOÄ 18 s. 104 f. benämnd. Ett
ånamn *Elna* har också påvisats i Norge, se *Elnan* NG 15 s. 245. Detta kunde
vara bildat till samma stam som nyno. *elna* 'växa, tilltaga' (Torp s. 88), i ett
bäckn. åsyftande översvämnningar vår och höst. Elnebacka ligger vid en
slingrande bäck, som avvattnar många sjöar, men dock just här har så pass
snabbt lopp, att den endast längre upp, vid Brattön, och längre ner bör ha
gått över sina bräddar. Janzén anser dock att namnet på denna bäck kan
vara sekundärt bildat, nämligen till det gamla namnet på den å vari **Elna*
(**Ålna*) mynnar, Hajumsälven, som skulle ha hetat **Qln el.* **Alna*, en *n*-
utvidgning till rotens *al-* i got. *alan* 'växa', fvn. *ala* 'alstra, föda'; *al-* som
ånamnsstam är välkänt från Norge. Det sistnämnda ånamnet skulle kunna

ingå i hmnsn. *Alnäs* i Krokstad (Janzén a.a. s. 39). — Om s. l. *-backa*, se under *Backa* Bd 8 s. 10.

Prep. är *i* el. (*uppe*) *på*. IN *ormöbäckoran*, best. pl.

Torp o.d.:

I n t a g a n; nu obebott. 1803, 1856 Hfl. — *Liden* *lie* el. *Sollid* (en) *söli*; öde. *Liden* 1850 Ml, EK. — *Nedra kvarnen* el. *Paskeröd* *påskör*; nu öde »kvarneställe», kvarnen borta. *Nedre qvarn* 1836, *Nedre Qvarnen* 1856 Hfl. Vid mitten av 1800-talet bodde där olika »mölnare», senare troligen en f.d. soldat *Pask*; på HStE fanns en *Pask-Otto* (O. Pask). — *Ormås* el. *Övra kvarnen*; öde, kvarnen borta. *Öfre qvarn* 1836, *Öfre Qvarnen* o.d. 1856 Hfl, 1850 Ml, *Ormås* EK. Där bodde t.ex. 1836 »Mölnare» Anders Håkansson, född 1800. *Orm* har där synts. (Enligt en medd. skulle platsen vara benämnd efter en tyvärr ej identifierad buske el. buskliknande ört som kallas *ormört*, se Lyttkens Sv. växtnamn.) — *Paskeröd*, se *Nedra kvarnen*. — *Sollid* (en), se *Liden*. — *Stampen*; borta, nu kohage. 1850 Ml, 1856, Elnebacka Stamp 1836 Hfl. Sistnämnda år nämnes *stamparen* Johannes Eriksson, född 1814. — *Övra kvarnen*, se *Ormdås*.

Fisketorp *feskötörp* 1/1 sk. av ålder. — | *ffusketorptt* 1544, 1581, *fusket(h)orp*, *fishthorp* (?) 1573, *Fisketorp* 1581 (altern.)-1881, **Jr**, *Fosketorp*, *Fuske-* 1586, *Fischetorp* 1659, *-torph* 1665, *Fisketorph* 1680, *Fiscketorp* 1719 || *fischetorp* 1613 RU, *Fiske-* 1806 K, GK, EK(B). ~ Den nuvarande men i anseende till hmns läge långt ifrån sjö obegripliga namnformen är icke ursprunglig, däröf vittnar 1500-talets Jb med skr. *ffuske-*, *fuske-*, *Fuske-* och *Foske-*, mot en enda *Fiske-*. De fyra förra torde avse ett utt. **fuskə-*, vilket kan återgå på ett **Föske- < *Fauske- < *Fauska-*, gen. pl. av fvn. *fauskr*, m. 'murken ved, rutten trädstubbe', nyno. *fausk*, m. 'ruttet trä(d)'. Jfr de många no. gårdn. *Fauske*, *Föske* o.d., vilka åtm. ofta återgår på en pl. *Fauskar*, t.ex. NG 6 s. 68, 13 s. 141. *Föske* SOV 6 s. 25 anses innehålla sv. dial. *föske*, n. 'murken ved' (kollektivt), väl alltså ett fvn. **føyski*, vilket också kunde ingå här. Av särskilt intresse är sms. *Fauskrud* NG 3 s. 39 jämte *Föskerud* SOÄ 17 s. 6 och SOV 9 s. 217, då man därav bäst förstår varför så många platser benämnts efter ruttnade träd el. stubbar: i ä. tider, då ingen egentlig skogavverkning förekom, har man säkert ofta påträffat mycken av ålder kullfallen skog, när man skulle röja till nyodling. Här ifrågavarande namn kan speciellt jämföras med **Fauskatún* NG 12 s. 185, vilket skrivits dels *Fusketun*, dels ock *Fiskethun*, även som med det måhända identiska *Föske(torp)* SOV 10 s. 5.

Prep. är *på*. IN *feskötörpəran*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

Pålen pår. Där står en gammal »milepåle» *milepälo*, dvs. milstolpe. Jfr SOÄ 18 s. 55, OGB 5 s. 101 samt *Milstenen* NG 4:1 s. 133.

T o r p o . d.:

B j ö r n s t e n (e n); nu okänt stp (=Vikeröd?). Björnsten 1803, 1856 Hfl. Innehåller snarast djurn. *björn*. — **F a t t i g t o m t e n**; avs. EK. Anledningen okänd. *Fattighus* förr? — Höglunda. Ung beb. och närmast uppkallelsenamn. Ligger högst av ställena. — **R a s m u s' h a g e**; f.d. und. el. bst.? Rass mus hage 1826 H nr 49. Mansn. *Rasmus* var i början på 1800-talet ganska vanligt i bygden. Jfr *Rasmuskasen* och -*plankorna* Bd 18 s. 126, 298. — **S o l b a c k e n**. EKB. Här tydligen ungt namn. — **V i k e r ö d** *vigərə*, *vigərə*, *vikərə*; f.d. stp. Tydligen soldatn. *Vik*, som dock ej förekommit i mannaminne.

Fjälla *fjæla* 1/8 uts. fr. — j Fialle 1391 RB s. 363 | Fiälle 1659, 1665, Hiäla (?) 1680, Fiälla 1697-1758, Fjälla 1811, 1825, **Jr**, Fjella 1881 || Fjälla 1806 K, GK, EK(B). ~ Urspr. dat. sg. fvn. *fjalle* > *fjälle* av subst. *fjäll*, senare ersatt med formen *fjälla*; jfr t.ex. SOÄ 18 s. 68 f. och OGB 18 s. 7. — Ett annat *Fjälla* i *Tranhem*, *Mörtevatnet* och *Fjälla* nedan.

Prep. är i el. *på*. IN *fjälön*, best. sg.

T o r p o . d.:

B o r g (e) - **E l i s a b e t h** (el. *Börj* (e) - *Elisabeth*) *bárj(ə)elísabət*; öde. Där bodde *Elisabeth Borg*, född 1830, som varit gift med skräddaren *Börje Olsson* (jfr *Börjegatan* avd. IV). Utt. avser snarare *Börj*(e)-; men å andra sidan brukade hustrun näppeligen benämñas eftermannens förnamn. — **D a m m h å l a n** *dåmphýla*; öde. Hmn Ryrs kvarndammar låg där.

Fur(u)lunden *félán* el. **Adrianopel** *adrianópel* avs. från hmn Hult och Kinkhem. — || Furulund 1806 K, Furlunden 1830 H nr 64, Furu- GK, EK(B). ~ Om målets *lunde*, m., se avd. IX. Jfr Bd 16 s. 238. Namnet *Adrianopel* är säkerligen inspirerat av det tidigare belagda *Konstantinopel*, namn på ett angränsande stp under hmn Gunnarsröd. Mansn. *Adrian* (*Hadrianus*) är sällsynt i ON; jfr dock *Adriansnäset* SOÄ 19 s. 179, -*näs* i Misterhults sn, Smål., el. det unga *Adriabakken* NG 18 s. 263.

Prep. är *på*.

Gaddekas (Gatekas), se *Mon.*

Gunnarsröd *gùnəsə* 1/1 sk. av ålder. — | gundrödt, gundes- (gundis- ?), guders- 1573, Gundis-, Gudis- 1581, gunndys-, gunndis- 1586, Gunnorsrö 1659,

Gunnarssrödh 1665, -rööd 1680, -rød 1719, Gunnerssrödh 1697, Gunnarsrö 1758, -rød 1811-1881, Jr || GK, EK(B). ~ 'Gunnars röjning'; samma ON NG passim, SOV 11 s. 57. Skr. *Gunnorsrö* 1659 återger det nordboh. utt. *Gunnår* (*Gunnor*); jfr det i ä. tid ofta i bygden förekommande mansn. *Ennor*, *Enor*=*Enar*<*Einarr*, i *Endren* avd. VIII, etc., och se Janzén Vokalassim. s. 45 ff.

Prep. är i el. pd.

Hemmansdelar:

Gustavs lid *güstafs lɪd* el. *Liane lhanə* el. *Liden līd* el. Nybygget *nýbýgð*, *nýbýgð*. Nybygget 1803, 1856 Hfl, 1806 K, EK. Där bodde *Gustav* Olsson; om *lid*, f., se avd. V. — *Hålet hálæt* (namnet användes sällan) el. *Kaserna*. Kaserna EK. Ligger djupt. — *Liveröd*. EK, jfr *Lif(ve)röds* bankar, *Lifvere* Äng, *Lifre Åkren* o.d. 1825, *Lifveröds* kaser 1845 H nr 43, 63. Invid *Liveröd* under Asl. — *Myrehagen*; nu obebott. — *Nybygget*, se *Gustavs lid*. — *Näbbet nábet*; obebott, »lagt till» *Nybygget*. Subst. *näbb* är i målet neutr. Säkert avses en spetsigt utlöpande naturformation; jfr Bd 12:1 s. 42. — *Plitteröd*. 1806 K, EK, *Plite-* 1803, 1836 Hfl. S. l. både i detta namn och i *Plittehagen* el. *-torpet* under Vä talar för att f. l. innehåller en personbeteckning. På den senare platsen bodde *Plitten* el. *Plitt-August* (väl = *August Plitt*), och på Gu »hade vi en vi kallade *Plitten plítŋ*». Möjligen kunde det vara frågan om ett IN till ett torpn. **Plitten*; en åker i Skee sn heter så, Bd 20:1 s. 209 (den där givna tolkningen synes dock oviss: no. dial. *plitt* 'tilja i båtskottet' är en vestlands- och nordlandsform, som på Østlandet motsvaras av formen *plikt*). Snarare ingår ett soldatn. **Plit* (jfr *Pliteröd* i Hfl), identiskt med appell. *plit* 'huggsvärd, sabel'; jfr knektn. *Spjut* och *Svärd*. Visserligen skulle man ha väntat ett utt. **plít*, men vid personnamn brukar de »hårda» (tonlösa) kons.-ljuden bibehållas. Enligt Bd 12:1 s. LX har utt. av soldatnamn via befälet påverkats av rspr. Metathesis quantitatis kan bero på det för målet främmande i utt. lång vok. + »hård» kons. — *Rumpen rómpen*. Jämförelsenamn med bet. 'svansen', se även avd. VIII; ligger i en utkant. — *Svenselotten svánsøládn*; nu obebott. En viss *Sven* bodde där på 1890-talet. Dock torde f. l. snarare innehålla patronymikon *Svensson*, avseende en *son* till nämnda person, jfr *Gammalssontorpet* Hu och *Jonseröd* SPj. S. l. betyder »arvelott» (el. mindre hmd.); jfr *Perelotten* KRöa. — *Tomterna tåmtøna*. Där låg förr husen för hela hmn.

Torp o.d.:

Giljan el. *Gråpiltegiljan grápiltajylja* el. *Gråpiltklåvan*; öde, stor skog. *Gilljan* o.d. 1850 MI, 1856 Hfl, *Gråpiltklofvan* 1863 H nr 102. I en *klåva* el. *gilja* (avd. VII). Där bodde folk av tattaresläkt. Ledaren kalla-

des *Gråpilt*. — *Gunnarsröds kaven* *gùnnarsseskåven*. Ökn. på den gamla kvarnen, som hade svårt att komma i gång: s. l. är bildad till v. *skava*. (I namn på en kvarn skulle man ha väntat feminin form; jfr t.ex. *Mörteforsan* KHåf.) — *Hästekas*; nu obebott. Jfr t.ex. Bd 20:2 s. 246 samt *Kokasen* på detta hmn. — *Johannisberg*; nu okänt, tydlig vid Näset. 1836 Hfl. Där bodde en *Johannes Andersson*, född 1781. — *Kasegärdet*; nu okänt. 1856 Hfl. — *Kasen*; okänt (=hmd. *Kaserna*?). Nybygget och *Kasen* 1803 Hfl, *Kasa* 1825 H nr 43. — *Konstantinopel* *kønstantinópol* el. *Turkeriet* *türkərit*, *törk-*; f.d. stp, nu avs. *Turkeri* Myra 1825, *Turkeriet* 1830 (tp) H nr 43, 64, GK, EK, *Constantinopel* 1836 Hfl, 1850 Ml. *Turkeriet* är väl bildat i anslutning till *torkeri*; jfr målets *tark*, m. 'torka' och v. *tärka*. En soldat som bodde på tp, säges ha blivit kommanderad till *Turket*, vars huvudstad ju förr var *Konstantinopel*. Måhända grundar sig namngivningen i stället på att knekten kallats *Turk*? (Denna möjlighet påpekad av fil. lic. Hugo Karlsson.) Jfr då *Turkens liar* KHåf. (I krokstadmålet betyder *turk* 'elak person'.) — *Kvarnbacken*; nu okänt. Qvarn- 1803 Hfl. — *Myreka s myrökás* el. *Myrkasen*; förr bst. Platsen gränsar till *Gunnerödmyrarna*. — *Näset* el. *Tyskenäset* *tyskənæsət* el. *Tyskland*; förr bst., nu gärde. *Näset* 1803 Hfl, 1850 Ml. Vid en bäckslunga och invid hmd. *Näset* på Ko, dit det nu hör. Här bodde *Tyske-Jonas* och *Tyske-Kari*, men varför de kallats så, är ovisst; kanske släktn. *Tysk*? — *Näskasen*; = föreg.? *Näskase* 1825 H nr 43. — *Stora kasen*; nu okänt. 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml. — *Turkeriet*, se *Konstantinopel*. — *Tyskenäset* el. *Tyskland*, se *Näset*. — *Varven* (*Värven*?) *vårven*; öde bst. Kanske *varv* i bet. 'bäckkrök' el. 'strömvirvel' varom se Bd 8 s. 364 och 378.

Hermansröd *hærmansrøg*, -*rg* 1/1 kr. av ålder. — | *Hermansröed* 1659, *Hermansrödh* 1665, *Hermansse*- 1680, *Hermansrö* (-ro ?) 1697, *Hermansröd* 1719, *Hermans-* 1758, 1811, **Jr**, *Herrmans-* 1825, 1881 || 1806 K, *Hermansröd* GK, EK(B). ~ F. l. är kanske snarare det gamla fvn. mansn. *Hermundr* än det från ty. inlånade *Herman*; jfr *Hermanrud* NG 4:2 s. 67, *Heermundarud* 1378, *Hermand-* 1723, även som *Hermanstorps* SOÄ 6 s. 158 f., ä. ofta *Hermons-*, liksom i här ifrågavarande namn med sekundär s-gen. i st.f. -*ar*. Enligt Aasen Navnebog har *Hermund* på sina håll utbytts mot *Hermann*, vilket inkom till Norge vid slutet av medeltiden (NK 7 s. 134), men till Danmark redan vid mitten av 1100-talet, där det likaledes sammablandas med det nord. *Hermund* (NK 7 s. 225). S. l. är *röd* 'rötning'.

Prep. är (*nere*) *på*.

Torp o.d.:

Bergkas; nu okänt. 1856 Hfl. Antagligen invid *Bergkas* under Ryr. — *Stommen* el. *Stommetorpet*; öde (?). Där bodde »*Stommen*»

stómen, — el. »*Stommesmeden*», som tidigare bott på stp *Stommen* under Åsen. — *Varpet vårpét*; f.d. bst., nu åker (där bodde senast »Mali i Varpet»). 1836 Hfl, 1850 Ml. Tydligen har här legat ett *varp* 'hög av stenar och kvistar, som på platsen för mord el. bråd död uppkastats av förbipasserande'; ett sådant känner man dock nu ej till här, men vid *Varpehällorna* i närheten, på grannhmnr Ryr, spökade det alltid. Jfr Bd 18 s. 119, 318 med litt., även *Varpet* el. *Barnevarpet* KRe.

Hult holt $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — j Holte 1391 RB s. 363 | Holt 1544, 1659, Holtt, holt 1573, Holdt 1581, holdt 1586, Hulldt 1665, Hult 1680, 1719-1881, Jr, Hulltt 1697 || Hult 1806 K, GK, EK(B). ~ Se avd. IX.

Prep. är (*ute*) på. IN *holtabönan*, best. pl.

Hemmansdelar:

Forsgården fösäggn. Gamle *Fors(en)* fös(en) bodde där. — **Trädshogen** (-hagen ?); nu okänt. 1836 Hfl.

Torp o.d.:

Fur (u)lund en el. *Adrianopel*; f.d. stp, se under eget upplägg. — **Fähuset** föusät, y. *fēhusät*; öde. Namnet anses ha uppkommit av att ägaren av någon anledning fått ökn. *Kalven*. — **Gammalssontorpet** gammolsə- el. *Tamus* tāmuis (ökn.). Där bodde en Petter *Gammalsson*. (1836 Hfl nämnes under HMö f.d. trumslagaren Johan *Gammalsson*, född 1759, samt trumslag. Olaus och torparen Gustaf *Gammalsson*, födda 1791 resp. 1799.) Om *son*-namn i f. l., jfr *Jonseröd* SPj, och om mansn. *Gamall* se NK 7 s. 53. Angående namnet *Tamus*, se under HBr. — **Glättan**; nu okänt. 1803, Lilla (och Stora) Glättan 1836, 1856 Hfl, Glätte kase 1826, Lilla Glättan 1830 H nr 64. Målets *glätta*, f. 'däld mellan berg; öppning i skog där man har utsikt'. Jfr *Glättarna* och *Glätten* Bd 16 s. 220 (det här föreliggande *glätt*, m. 'glänta i skogen' finnes även i Sörb.). — **Hilmers**; öde. En gubbe vid namn *Hilmer* bodde där. — **Häckeriet** hēkērit; ödets, gammalt handelsställe. Häckridt, (sk.)äng 1697, 1719, Häckerit 1811, Häckeriet 1825, 1881 Jb (äng), 1803, 1856 Hfl, 1830, 1855 H nr 64, 79, 1850 Ml, Häkeriet (tp) 1816, Hackeriet (!) 1826, Häckeri-kasen 1830 H nr 24, 64, 1919 uteslutet ur Jb. Dunkelt; jfr Bd 16 s. 82. — **Lidbergskas**; nu okänt. 1836 Hfl. Innehåller antingen ett ON **Lidberg(et)* 'berget med el. vid liden' el. släkt. *Lidberg*. — **Myrehagen**; nu okänt. 1836 Hfl. — **Målarehagen**; obebott. »*Malar-Oskar*« dog för ungefär femtio år sedan. Samma ON under HBa. — **Nymanstorpet**; obebott. En tid bodde soldaten *Nyman* där; jfr under Ba. — **Parken**; nu okänt. 1836 Hfl. Se samma namn SHu. — **Renarna**; förr bst., nu sommarstuga. 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml. Målets *ren*, f. 'åkerren',

här kanske om ett av renar avgränsat markstycke; se NGIndl. s. 70 och OGB 18 s. 10. — Tamus, se *Gammalssontorpet*. — Tösernas hage; troligen förr bst. Tösenes hage 1826 H nr 64. Målets *tös* 'ogift kvinna'; jfr *Piltarnas mo* Bd 18 s. 122.

Huset, se under *Hällungstad*.

Häckeriet, se under hmnr *Hult*.

Hällan, tp, skattlagt 1666 och 1685, $\frac{1}{8}$ mtl 1697, 1758. — j Hællu 1391 RB s. 363 | Hällan 1697-1881. ~ Målets *hälla*, f. 'berghäll'.

Hällungstad *hællógsta* $\frac{1}{1}$ kr. av ålder. — | heell(e)ngsta 1544, Helm- (två ggr!) 1573, Hiellung-, Hellung- 1581, hellunng- 1586, Hellungstad 1659, 1758, Hällungs- 1665, Hällungsstadh 1680, Hallung- (!) 1697, Hällungstad 1719, 1825, 1881, Jr || GK, EK(B). ~ Enligt Sahlgren Kölingared s. 8 f. innehåller det gotl. bynamnet *Hällinge* ett s.k. toponymikon, bildat till namnet på grannsocknen *Halla*; alltså 'deras by som är från *Halla*'. Ståhle -inge s. 72 not 1 nämner en nu försvunnen gd *Hellings* i Stenkyrka sn, vars namn kunde innehålla ett inbyggarnamn efter en »hällmark nedanför vägen». Här föreligger alltså exempel på de två typer av toponymika som Sahlgren nämner a.a.: 'ngn som bott på eller härstammar från ett ställe' respektive 'ngn som bor på ett ställe'. En variant till avledningen *-ing* är *-ung*; jfr bynamnet *Torpunga* i Västml., vilket betecknar en utflyttning från *Torpa* kyrkby, Sahlgren a.st. och Ståhle s. 539, el. *Skuttunge* 'folket vid *Skutån*' Ståhle s. 551. Eftersom de gamla ON på *-stad* 'boplats', till vilka säkerligen här ifrågavarande hmnsn. hör, vanligen innehåller en personbeteckning i f. l., synes det möjligt att här räkna med ett toponymikon av ovan anfördा slag. Ett i Sörbygdens dial. och ON vanligt ord är subst. *hälla* 'berghäll'. Enligt Lindroth GBFT 1945 s. 30, not 2, vore f. l. »sannolikt ett **Hällung* 'en man från *Hälla*'»; han påpekar ett redan i RB omnämnt (och först 1919 ur Jb uteslutet) *Hälla* inom sn. Emellertid betyder *Hällungstad* kanske snarare 'den el. deras boplats som bor på *hällan* el. *hällorna*', varvid de stora berghällar på vilka gårdshusen ligger kan ha åsyftats.

Prep. är *på*. IN *hællóstoranə*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

Huset; förr särskild Jb-enhet på $\frac{1}{8}$ kr., nu åker till »herrgården». Huusset 1697, Huuset 1719, Huset 1758-1881 Jb, 1803, 1856 Hfl, EKB. Betyder (åtm. i y. ON) 'torpet', jfr Bd 18 s. XXI; samma namn NG passim, SOÄ särskilt på Dal. — **Kasen**; förr särskild Jb-enhet på $\frac{1}{8}$ kr. Kassan 1697, Kasan 1719, Kasen 1758-1881 Jb, EKB.

Torp o.d.:

Alekas ålkås; nu »tillagt» till Kaserna nedan. 1856 Hfl, EK, GK, Ahle- 1836 Hfl. Jfr SOÄ 18 s. 35, OGB 18 s. 75. — Berget el. Myrberget; öde. Berget 1836 Hfl, 1850 MI, »Berget (eller Kullen)», icke vid *Kullen* nedan (!), 1856 Hfl, Myrberget EK. Strax S om tp *Myren*. — Dalen; öde. — Hedarna hèanø; nu åker. Hedane 1836 Hfl, Hearne 1850 MI. Om *hed*, se sockenn. *Hede*. — Hyttan el. Hyttekullen hyttököl el. *Kullen* köl; avs. Hyttan 1850 MI, »Berget (eller Kullen)» 1856 Hfl (här ifrågav. avs. ligger icke nära *Berget* ovan!), Kullen EK. Målets *hytta* 'liten stuga', se Bd 18 s. 84. Den gamla stugan låg på en bergknalle ett stycke ovanför den nuvarande. — Kalmen (*Kalmarn*) kalmän, kalmän, kalmän?, -ən? el. Petsamo påtsamo; obebott. Calmaren 1803, Kallmarn 1836, 1856 Hfl, kalmaren 1850 MI, Kalmarn EK. Av utt. att döma skulle namnet närmast vara best. sg. av dial.-ordet *kalm*, m. 'stenröse, stenkummel'. Detta ord synes dock ejest vara helt främmande för Västsv.; Rietz känner det från Blek. och Gotl., liksom sammansättningarna *stenkalm* resp. *stajnkalm*, och även ON-beståndet pekar på en östlig, men även nordlig utbredning: *Kalmar* anträffas, utom i Smål., även i Uppl. och Jämtl., ett *Kalmare* i Blek. och slutligen ett *Kalmsjö* i Västerbotten. Måhända föreligger därför här uppkallelse närmast efter det kända stadsn. Jfr skrivformerna alltifrån *Calmaren* 1803. »Slutartikeln» -(e)n har knappast något samband med den fsv. formen *i kalmarna* el. isl. *Kalmar-nir*, utan får kanske uppfattas på samma sätt som det åtm. västsv. *Stockholmen* för *Stockholm*. Man kunde väl också tänka sig ett IN med bet. 'mannen från *Kalmar*'. Den närmare innebördén av uppkallelsen efter *Petsamo* vid Norra Ishavet är oviss. — Kaserna käsønø; avs. GK, EK. — Kasängen; nu »tillagt» till herrgården. 1850 MI, GK, Kasäng 1803 Hfl. Jfr SOÄ 18 s. 41 och 19 s. 111. — Kullen, se *Hyttan*. — Middagsberget mádas-; öde sedan femtio år. 1856 Hfl. När solen skiner på den mot gården vettande sidan av *berget*, är klockan tolv; jfr Bd 18 s. 218, 20: 2 s. 216 och 8 s. 233. — Myrberget, se *Berget*. — Myrdalen; »lagt till» *Titten*. 1856 Hfl, Myre- 1850 MI, EK. Nära följ. — Myren; nu bete till Alekas och *Titten*. 1836 Hfl, 1850 MI, EK, Myran (?) 1803 Hfl. — Petsamo, se *Kalmen*. — Skansen; nu »lagt till» *Kasängen* och *Kullen*. 1803 Hfl, 1850 MI, EK. Ligger på en höjd, men där finns inga lämningar efter någon *skans*. Jfr SOÄ passim, t.ex. 18 och 19, samt OGB 16 s. 74, 246. — Titten (Nedre), tity, förr Trätarehålan trätarhåla; friköpt. Titten 1856 Hfl, GK, EK. Gränsar till (*Övre*) *Titten* i Krokstad sn, varför platsen kan ha varit föremål för *träta* i bet. 'ägotvist, gränstvist'. Särskilt från *Övre Titten* »kan de *titta* långt», men också på här ifrågavarande plats låg stugan förr högt uppe på en »kult»; se vidare Krokstad; tp under eget upplägg.

Kasen, se dels under *Hällungstad*, dels *Mon*.

Kinkhem (Kinkom) *sigkum* 1/8 sk. av ålder. — | Kinckhem 1697, 1719, Kinkhenn (!) 1758, Kinkhem 1811-1881, Jr || GK, EK(B). ~ Tydligen inget äkta *hem*-namn, utan liksom *Kinkom* Bd 16 s. 49 ett s.k. imperativnamn till ett v. *kinka om* 'vrida, vända (runt)om'. Den gamla bygdevägen från Aslage-röd och Söbbhult bildade en »hårnålskurva» aldeles vid gården.

Prep. är på. IN *sigkum*, best. sg.

H e m m a n s d e l a r:

Blötemyr (shagen) *blöttomýs-* el. Myrhagen. Myrhagen 1836 Hfl, Blötemyr EK.

T o r p o . d.:

Gubbelyckan. Var väl gamlefars undantag; jfr *Gubbegärdet* Bd 16 s. 209 och särskilt *Gubbevallarna* SRy här nedan, även som *Gubbehagen* HKo med hänvisningar. Ett *Gubbelyckan* och två -vallen Bd 12:1 s. 338. — **Lunden.** EK. Om målets *lunde*, m., se avd. IX. — **Lustig kulle** *lästuküla* (icke genuint utt.). Prep. i. En ogift kvinna, kallad »*Dalboan*» *dálbiúa*, — — — (hon var alltså kommen från Dal), bodde där och sålde brännvin, och det säges ha »gått livat till» i stugan. Samma namn Bd 20:1 s. 158 har liknande oäkta utt., vilket väl där som här beror på uppkallelse efter någon krog på annat håll; *Lustig kulle* har varit ett modenamn, se Bd 12:1 s. 176 (och 61).

Knäckeröd *knækørø* 1/4 sk. Fr. åtm. t.o.m. 1680. — | Knecherödt, Knecke- 1573, K...ckerödt 1581, kneckerödt, Kereke- (!) 1581, Knecheröed 1659, Knächerodh (!) 1665, -rödh 1680, Knäckerödh 1697, -röd 1719, 1811-1881, Jr, Knäkered 1758 || Knäckeröd 1806 K, GK, EK(B). ~ F. l:s innehörd är oviss; s. l. är *röd* 'röjning'.

Prep. är (*uppe*) på. IN *knækøn*, best. sg., *knækranø*, best. pl.

T o r p o . d.:

Bräckan; obebott sedan 1904. 1803 Hfl, 1850 Ml, 1858 H nr 90, EK. Om *bräcka*, se avd. V. — **Liane** (*Liderna*); uteslutet ur Jb 1919; se under eget upplägg.

Kopparhult *kébørhélt* 1/2 sk. Kr. åtm. till 1758. — | Kobberholt 1573, Koeber- (?) 1659, Kåperhult 1665, Kopper- 1680, 1697, Kåppar- 1719, Koppar- 1881, Jr || GK, EK(B), Kopper- 1806 K. ~ F. l. är metalln. *koppar*, som här åsyftar färgen hos ett berg på platsen, vilket innehåller fältspat; förr har där varit gruvdrift. Jfr *Kopparberget* (delvis rostfärgad bergvägg) Bd 2 s. 155, *Kopparås* (röd gneis) 4 s. 115, **Kopperås* (gneis med inslag av pegmatit) 12:1 s. 13, ev. *Koppartjärn* avd. I samt *Rockestad* BN HSa, bara 2 km

från »hultet». Berättelsen om en nergrävd kopparkittel är naturligtvis en förklaringssägen.

Prep. är *på*. IN *kèbèrhòltη*, best. sg.

Hemmansdalar:

Lunden *län*. EK. Om målets *lunde*, m. avd. IX. — Näset. 1809 H nr 17, EK. Bäcken mot Gu bildar flera *näs*; jfr samma namn där. — Pileröd *pìlərø*, -ø; obebott. EK. F. l. är snarare soldatn. *Pil* än trädn. *pil* (som dåremot förmodas ingå i *Pilerud* SOÄ 15 s. 11 jämte 1:2 s. 37, medan det för *Pileröd* OGB 12:1 s. 82 ges bågge alternativen); på det närlägna hmnl Tr bodde i gamla dagar en så benämnd knekt. Jfr *Piletorpet* Sta.

Torp o.d.:

Gubbehagen; nu okänt, sannolikt f.d. und. (behöver dock ej ha varit bebyggt). 1846 H nr 67. F. l. har sannolikt åsyftat en undantagsgubbe; se särskilt Bd 18 s. 79 och 12:1 s. 87, 119. — Kasen el. Kaserna; nu känt? Kaserne o.d. 1836 Hfl, Kasa, Kasen 1846 H nr 67. — *Knaggeröd, nu i *Knaggerödugnen*, en grotta. F. l. är dial.-ordet *knagg(e)*, m. 'liten knöl (t.ex. på en trädstam); liten kulle; handtag på en lie (jfr målets *lèknág*); stark människa', här säkerligen använt som tillnamn, liksom t.ex. i *Knaggared* SOH 1 s. 130; väl också i torpn. *Knaggerud* (och *Knaggeviken*) SOV 9 s. 123, även som i *Knaggebo* SOSk 13 s. 29 f. (och SOÄ 10 s. 51). — Kullarna; där stod en liten »backestuga» som brann. — Mon och Skogen el. Raven *råva* el. Röven *råvr*, *råya*; f.d. stp, nu sommarställe. Skogen N:r 4 ett torp skatte 1825 Jb, Skogen 1803 Hfl, Solldatetorpet mohn och skogen 1846 H nr 67, Skogen 1850 Ml. Med namnet *Raven* 'bakdelen, rumpan' har säkerligen åsyftats det rundade berg under vilket stugan ligger, och vilket starkt påminner om »ändan» på en människa. Jfr Bd 16 s. 5, 20:2 s. 23. — Pålen *pår*, EK. »Milepålen» står ännu där vid gamla landsvägen. Samma namn en fjärdingsväg längre norrut, vid Fi. — Raven el. Röven, se *Mon och Skogen*.

Kräkhult *kråghòlt* 1/4 sk. av ålder. — j Kroholte 1391 RB s. 363 | Kroegholt 1659, Kroghuldt 1665, -hullt 1680, -hult 1697, 1719, Kråghult 1758, 1811, Kråk- 1825, 1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ De ä. skr., framför allt RB *j Kroholte*, kunde, men behöver ej, tala för att f. l. urspr. innehåller subst. *krok* el. en bildning till detta ord. Vid gården rinner en slingrande bäck med ovanligt många *krokar*. Denna kan ha hetat **Kroka*, **Krokbäcken* e.d., se NE s. 132. Även namnet på hmnl Söbbhult knappa två km N ut innehåller ett bäckn. i f. l., se nedan, liksom också *Barhult* 3 1/2 km åt SV. Jfr eljest *Kräkhult* SOÄ t.ex. 18 s. 87, vidare *Kraakelund* NG 6 s. 339, *Kraaklund* 15 s. 70, *Kräkelund* SOÄ 10 s. 21 samt -skog 17 s. 95.

Prep. är *i* (el. *på*). IN *kråghòltanø*, best. pl.

Torp o. d.:

Intag an; nu okänd bst. 1836 Hfl, 1850 Ml. — **M**a dbråten *má-bréðn*, *mà-*; ödetp. EK, Ma- 1803 Hfl, 1850 Ml. På *Borgemaderna*, vilka till stor del ligger på grannhmnen *Borgen*. Om *bråte*, se avd. VIII. Samma namn Bd 18 s. 84 f. — **S**lä t(t) h u l t *sléthölt*. Södre Släthult 1817, Slätt hult 1833 H nr 36, 51, Slätt- 1867 Holmberg² 2 s. 204, EK. Vanligt ON, t.ex. Bd 18 s. 31 f.; f. l. kan vara adj. *slät* el. subst. *slätt*, vilkas utt. sammanfaller i målet.

Liane, (sk.)tp, 1919 uteslutet ur Jb. Fr.-tp, reduc. till sk. 1694; till 1/8 mtl 1695. — | Lianne 1697, 1719, Lianne 1758-1825, Liane 1881.

Långön *lägon* by. — | langöen 1544, -öö, -öen(n), -ön(n) 1573, Langöenn, -öe 1581, langöenn 1586, Langöen 1658, -ohn 1665, 1697, 1719, Långöhn 1680, Långohn (?) 1719, Långon (!) 1758, -ön 1811-1881, **Jr**, Lången 1825 || Långön 1806 K, GK, EK(B). ~ De äldsta gd ligger på en *långsträckt* ö i bet. 'upphöjning över låglänt sank mark'; jfr, också beträffande s. l:s form, grannbyn *Brattön*.

Prep. är i (el. *på*). IN *lägönan*, best. pl.

Nr 1 **L**ång ön **O**vra 1/1 sk. Öfre Långön 1697, 1881, Öfwer Långöhn 1719, Öv. Långön EK.

Nr 2 **L**ång ön **N**edra 1/1 sk. Nedre Långön 1697, 1881, Neder Lång- öhn 1719.

Hemmansdelar:

Hagarna **M**edstugan. Hagane Med- 1850 Ml. 'Den mellersta gården', jfr i *Midstugunne* (1458) NG 7 s. 345, **Meddalarna* OGB 16 s. 202; fvn. *miðr* 'belägen i mitten'. — **H**edarna. Hearne (utmark) 1822 H nr 46, Heane EK. Tydligen samma *hedar* efter vilka *Hede* kyrka och sn fått namn; kyrkan ligger bara 500 m från gd. — **K**ullen *kēlm*, y. *kūlən*. EK. — **R**ulten. Se avd. V. — **T**röske-**H**anses (gård) *tráskehánsas* (*gáql!*); öde. *Hans* dog omkr. 1906. Han var en av de första som hade *tröskverk*; han hade gjort det själv och åkte runt och *tröskade* åt andra. — **Ä**ngen; f.d. (s)tp. 1850 Ml, EK.

Torp o. d.:

Armoden *àrmðr*, *àrmða* el. **S**ladgiljan *slájilja*, *slà-* (el. *Slad-kas?*); öde bst. vid L. Iletjärn (Lillesjö). Sla-gilljan 1823 H nr 46. Åtm. i Vätte hd betyder *armod* 'svårt arbete', se Bd 20:2 s. 271. Här avses kanske närmast 'fattigdom'; de hade det fattigt och besvärligt där. Genom en »*gilja*» (avd. VII) rinner en bäck, i vilken det tydligen funnits »åleslad» *øløslā*, f. och n. 'ålkista'. Jfr *Sladdalen* Bd 18 s. 271 samt *Sladet* nedan avd. X och *Ål(e)-*

sladdalen avd. VII. — *Backstugan*; nu okänt. 1850 Ml. — *Bråtebäck*; nu okänt. 1856 Hfl. Om olika möjligheter till tolkning av f. l., se under *Bråtekasen* Bd 16 s. 207 och -bukten 20:2 s. 110. — *Djupedalskvarn* (en) *jybdagskvän(i)* I *Djupedalen* avd. VII. — *Engelbrektheagen*, se *Ingebrätte-*. — *Fjälle-Hanseröd* *fjäljhånsrø* el. *Fjälle-Hanses* *fjäljhånsas*; öde. Där bodde »*Fjälle-Hans*», vilkens far var från hmn *Fjälla*; denne kallades *fjälön*. — *Huken húgen*; nu obebodd avs. 1803 Hfl, 1823 H nr 46, EK. Sv. och no. dial. *huk* 'böjning, skarp kurva, utsprång, landtunga, högt näs o.d.', från mlty. *hûk* 'hörn, vinkel'; se samma namn SOV 9 s. 39 med litt., OGB 2 s. 14, 9 s. 168, 8 s. 227 och 12:1 s. 294. Jfr *huka sig ned*, i Sörb. *hùgø sæ*, även som målets *hùglént* om en ko på vilken länderna böjer sig från korsryggen bakåt. Här kunde den odlade markens skarpa vincelform åsyftas. Men eftersom ordet *huk* i länets ON i regel tycks avse »vincelformigt framskjutande berg el. bergspartier» (Bd 12:1 a.st. med litt.), kanske i stället någon av de många bergformationerna uti el. invid åkermarken avses. — *Hällan*; tp el. ödejord. Hälla 1816 H nr 40. Se avd. V. — *Hästhagen* el. *Klamperöd* *klämpørø*; f.d. stp till Övra Långön, avstyckat 1934. Hästhagen 1836 Hfl, Klamperöd EK. Någon »*klamp(ebro)*», dvs. stock- el. plankspång, som i *Klampedalen* Bd 20:2 s. 254 el. *Klampen* nedan under KHöhu, finnes icke här, varför f. l. väl är ett ökn. el. IN, i senare fallet kanske just till sistnämnda hmd., som bara ligger på ett par km avstånd från här ifrågavarande plats. — *Ingebrättehagen* *igebräteø-*; öde bst. (el. tp). Där bodde en viss *Engelbrekt* Engelbrektsson i en stuga som var byggd mot bergväggen. Jfr *Ingebrigtsgaarden* NG 15 s. 182, m.fl. samt *Ingebrättehemmanet* under Sa. Mansn. *Engelbrekt* var förr vanligt i bygden. — *Kasen*. 1803 (stp) Hfl, 1850 Ml. — *Kaserne* el. *Långöns kaser* el. *Skärgården* *sergøn* el. *Långöns skärgård* el. *Sta'n stan* el. *Kråksta'n kråkstán*. Kaserne o.d. 1836 Hfl, 1850 Ml, Långönskaserna EK. Området är sämjedelat, och där har Långöbönderna marker lite var. Förr låg där 22 à 24 backstugor, nu bara en kvar; till dem hörde de ovan och nedan nämnda *Armoden*, *Fjälle-Hanseröd*, *Ingebrättehagen*, *Lars-Petters (tomt)*, *Lovisas tomt*, *Per-Andreas'*, *Perehagen*, *Slafsebacken*, *Svedran* (?), *Tröske-Hanses*, *Vendelas stenstuga*. Där var en lång fägata med många hus (mest på ena sidan), liksom i *sta'n* (jfr ev. *Staden* Bd 3 s. 47). Backstugusittarna hade små inhägnade täppor, och en *süpløhåla* (sophåla) fanns bakom vart hus. F. l. i *Kråksta'n* innebär väl att kråkkorna kalasade bland soporna. Anledningen till benämningen *Långöns skärgård* är möjligen densamma som till *Sta'n*, nämligen den tätta beb.; jfr *Röds skärgård* Bd 8 s. 44 not 44. Märk rspr.-utt. *-gåd!* — *Kaskeröd* *kàskørø*; öde. Soldaten *Kask* byggde sig en ryggåsstuga där. — *Klamperoöd*, se *Hästhagen*. — *Kråksta'n*, se *Kaserna*. — *Lars-Petters*

(t o m t) *läspétes* (*túmt*); huset revs omkr. 1907. — Lovisas tomt. — Långöns kaser, se *Kaserna*. — Myr(e) hagen; nu okänt. Myr- 1850 Ml, Myre- 1856 Hfl. — Per-Andreas' *pärandrées*; öde. Där bodde *Andreas Persson*. — Perehagen; öde. — Sandklev; nu okänt. 1836 Hfl, 1850 Ml. — Siggeröd *sigərə*; ödtp. 1803 Hfl, -rud GK, Sig(g)eröd (tp under Sa), Sigere, torpet Siggerödz gierde, Sigereäng, Sigerödz äng 1721, Siggered, Siggere Mossarne 1823 H nr 5, 46(:1). F. l. är sannolikt *Sigge*, smeknamnsform t.ex. till *Sigurd*; se Rygh Personn. s. 215, NK 7 s. 38. Dock ansåg en god medd. att i stället två långa »*siggar*» (sanka ängar) åsyftades. — Skölderöd *söltərə* el. Ängen; öde stp till Nedra Långön. Ängen 1836 Hfl. F. l. i det första namnet är säkert soldatn. *Sköld*. Målets *sölt*, m. betyder 'skytt', medan *sölt*, n. (*hästösölt*) avser 'det bästa lädret på en hästhud', väl egentligen »*skölden*». Tydlig föreligger i det senare fallet påverkan av det urspr. ty. ordet *skytt*, etymologiskt samma ord som sv. *sköld*. — Sladgiljan, se *Armoden*. — Slafsebacken *släfsə-*, *släfsə-*; öde. Målets v. *slafsa* betyder 'sladdra, baktala, tala om sådant de skulle tiga med' och subst. *slafs*, n. 'skvaller, sladder'. Antingen är f. l. direkt det ena av dessa ord, el. ett där till bildat personökn. **Slafsan* (boh. *slafsa*, f. även 'slafsig kvinna'; Nilén Ordb. nämner från Sörb. v. *slafsa* i bet. 'sörpla'). — Stacemyr; nu okänt. 1856 Hfl. Säkerligen har man slagit hö på *myren* och förvarat detta i *stackar*, tills man kunnat köra hem det på vinterföret. Jfr dels *Stackdrågen*, dels *Höjaremyrnarna* Bd 18 s. 271 resp. 247. På liknande sätt bör nog det SOV 6 s. 166 annorlunda tolkade *Stackmyr* förklaras. — Sta'n, se *Kaserna*. — Sten hagen; nu okänt. 1856 Hfl. — Stenlid(en); nu okänt. Stenlid 1856 Hfl. — Svedran *svèdra*; öde. »*Svedran*» var dotter till el. gift med en man med det från bygden kända släkt. (soldatn.?) *Sveder svéðar*. — Sör-Anderses (stuga) *sgránəsəs* (*stèva*). Där bodde *Anders Sörensson*. — Vendelas stenstuga *vénðəlas stènsteva*; öde. — Ängen, se *Skölderöd*.

Mon, öde avs. från Ryr och Skogen; kallas **Gaddekas** (*Gate-?*) *gàdə-* el. **Kasen** el. **Torget**. — | Moen och Skogen 1825, Moen Jr || Mon GK, Mon, kallas Gatekas EK(B). ~ Sandmoarna var lätta att odla, jfr Bd 18 s. XIX. F. l. i den andra namnformen är måhända släkt. (soldatn.?) *Gadd*, men kunde också vara *gata* 'fägata e.d.'. *Torget* åsyftar tydlig den ovanligt plana marken; jfr Bd 20:2 s. 229 med litt.

Myren, tp; 1685 till 1/8 mtl, kr. åtm. 1697. — | Myran 1697-1758, Myren 1811-1881.

Mölebacka (*Möllebacka*) *mùlbáka* 3/8 sk. Räknades som 1/4 mtl 1659-1680, 1/2 1697, 1758, 3/8 1719 och var kr. åtm. t.o.m. 1811. — | Mölbak 1573, Mollebacke 1586, Möllebache 1659, -bacha 1665, -baka 1680, -backa 1697,

1811-1881, Jr, Möhllebacka 1719, Mohle- 1758 || Maalebacke 1594 JN s. 135, Mölnebacka 1806 K, Môle- GK, EK(B). ~ Namnet är en motsvarighet till det nyno. appell. *molbakke*, där f. l. är *mol*, f. 'bank av smästen, isynnerhet stengrunden på stranden', sv. dial. *mal*, f. 'ds.', *mal*, m. 'stenbunden och grusfyllt mark'. Jfr t.ex. *Møl* NG 9 s. 93 samt *Möl(e)n* SOÄ 19 s. 85. Angående Vätte-målets *mul*, m., se OGB 20:2 s. 62, 217; även detta skulle kunna ingå här. Gd ligger på moränmark. Om s. l., jfr *Elnebacka* ovan.

Prep. är i. IN *máləbákən*, best. sg., *máləbákərano*, best. pl.

T o r p o . d . :

Berget el. Dammberget, se *Berget och Dumlarna* under eget upp lägg. — Broksik (?) *brøksí*, *brøksig*, *brøksik*; obebott. Broksig EK. S. l. är målets *sik*, f. 'sank äng (över vilken vatten rinner fram)'; där »välver» mycket och gott vatten i ett väldigt källsprång. F. l. är väl fvn. *brók*, f. '(knä)byxor', åsyftande någon likhet; jfr t.ex. *Brokvik* NG 17 s. 18 med litt., *Broken* SOÄ 9:2 s. 118 samt det vanliga åkern. *Buxorna (Byxorna)* t.ex. avd. VIII nedan. — Dammberget, se *Berget*. — Dumlarna, se *Berget och Dumlarna* under eget upplägg. — Hästhagarna; obebott. — Kaserna; nu okänt. Kaserne 1836 Hfl. — Persans *pøsas* el. Pers(e)-hagarna el. Pershagen el. Perseröd *pøsøra* (enligt uppgift var *Persans* och *Pers(e)hagarna* två olika lokaler, men invid varandra); öde bst. Där uppe i skogen bodde i en liten stenstuga en gumma som kallades *Mor Persa* el. *Persan*; hon var änka efter en viss *Persson*. — Trummehagen *trømø-*; f.d. bst. (?). Jfr *Trummemyren* 1805 H nr 38. Man förmodar att en (f.d.) *trumslagare* har bott där. Angående f. l. jfr *Trumpetehagen* och -kasen avd. VIII; *Trumme-* Bd 16 s. 215. — Ängarna; nu okänt. 1856 Hfl.

Mörtevattnet, se *Tranhem, Mörtevattnet och Fjälla*.

Olsbo *ølsbu*, *øls-* 1/8 uts. fr. — j Olafs budum (under Krokstad) 1391 RB s. 362? | Ollsbo 1697, Ollss- 1719, Olhs- 1758, Ols- 1811-1881, Jr || GK, EK(B). ~ F. l. är mansn. *Olov*; namnet *Oluff* var enligt 1500-talets Jb synnerligen vanligt i bygden. S. l. är fvn. *búð*, f., här åsyftande t.ex. en fiske-, slätter- el. fåbod. Jfr *Olsbu* NG 8 s. 82 samt *Alsbo* här ovan. Angående f. l:s utt., se under *Olsborg* OGB 18 s. 105, och jfr *Olsbo* KSa.

Prep. är i. IN *ølsbýn*, best. sg., *ølsbuano*, best. pl.

T o r p o . d . :

Gätemyren? (Gädde-?) *jæðə-* (?). Jädemyrs Kul(l)e, Gäde- (?) 1721 H nr 5, Gäddemyr 1850 MI, 1856 Hfl, Gätemyren EK. Snarast målets *gäta jæða 'valla'* (jfr *Gätekullen jæðə-* el. *jæðə-* avd. V).

Rackestad, (sk.)äng, utesluten ur Jb 1919, se *Rockesta(d)* under *Sandåker*.

Reulseröd *råsə* 1/8 sk. Räknades som 1/4 mtl 1697 och 1758. — | Röriserödt (!) 1573, -roidt, Reirsrödt (Reers- ?) 1581, Rerisrodt (?), Rersrödt, Rirris- (?) 1586, Reulsröed 1659, Reulssrööd 1719, Reulsered 1758, -röd 1811-1881, **Jr** || GK, EK(B), Rölseröd (Rödse-?) 1806 K. ~ 1500-talsskr., särskilt *Reirsrödt* (*Reers- ?*) 1581 och *Rers-* 1586, talar för att f. l. urspr. är gen. av det fvn. mansn. *Hreiðarr*, *Reiðarr*, varom se under hmnsn. *Restad* K. Ljudutveckling: **Reiðars-* > **Reðers-* > *Reers-* > *Rers-*, vars e labialiseras till ö, kanske under inflytande av s. l:s vok. el. ffr ɔ? I de sv. Jb har f. l. utbytts mot *Reuls-*, gen. av en motsvarighet till fvn. mansn. *Hreiðúlfur*, *Reiðúlfur*, som vid slutet av medeltiden var mycket vanligt i Norge, dit det dock enligt NK 7 s. 79 torde vara inlånat från Sverige. Jfr t.ex. *Relstad* (a Redolstad 1461) NG 10 s. 247.

Prep. är i. IN *råsən*, *råsən*, best. sg., *råsəranə*, best. pl.

Ryr *ryr* 1/1 uts. fr. — | Röer 1544, Rürr 1573, Rhyer 1581, Ryer 1586, 1659, Ryrr 1665, 1719, Ryr 1650, 1758-1881, **Jr** || 1806 K, GK, EK(B), Ryer 1648 No. Rigs-Reg. 9 s. 198. ~ Om *ryr* 'rötning', se Bd 12:1 s. LX ff. jämte (Lane-) *Ryr* ibid. s. 77 f. med litt.; samma namn har även Hedes grannsocken i Ö, Valbo-*Ryr* på Dal. Namnformen motsvarar ett fsv. **riudher*, n., vilket språkligt sett innebär en mer östnord. orientering än t.ex. Bullarens *Rör*, Bd 18 s. 110, som återgår på den fvn. formen *rjóðr*, n.; jfr Lindroth i GBFT 1945 s. 57 not 1 och s. 58.

Prep. är i. IN *rÿriganə* (?), best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

H o g e n *högən*. EK. På en höjd; se avd. V. — *Hultet* el. *Stenshult* *sténshélt*, *sténs-*. Stenshult 1794, 1842 H nr 37, 57, EK. Det är här, liksom vid *Stenshult* Bd 9 s. 85, ovisst om f. l. är appell. *sten* (enstaka sten el. stenhop, väl även stenig mark) el. det likljudande mansn. Frekvensen av detta ON, SOÄ elva ggr, åtskilliga i Smål. och Skåne, *Steinsholt* NG 6 fem ggr, talar väl för att f. l. i allmänhet avser appellativet. Jfr om de talrika no. *Steinsrud* under hmnsn. *Stensryr* här nedan, även som *Stensberg* KGua, KSöb och SEL. Visserligen kunde det vara nödvändigt att särskilja en del av de många BN *Hult(et)*, no. *Holt(et)* genom att ange bondens namn; *Hultet* här ligger t.ex. rätt nära hmn *Hult*. Men bruket av det ifrågavarande mansn. står knappast i proportion till f. l. *Stens-* i vissa ON. Samma reflexion har Hedblom s. 212 gjort beträffande *Stensäter*. Sannolikt bör *Hultet*, som icke anträffas i ä. källor, här uppfattas som en ellips av sms., liksom »*Skogen*» för *Slottsskogen* i Göteborg. — Näs el. *Ryrs* näs *rýs-ŋəs*. Näs 1815 H

nr 18, Ryrsnäs EK. På ett *näs* i den slingrande Örekilsälven. — Stenshult, se *Hultet*.

Torp o. d.:

Bergkas *bärj-* (ä. *Bärekas(en)* ?); öde tp el. bst., ovanför Kårvik (en). 1850 Ml, 1856 Hfl, Bärekasen, Bare- (!) 1815, Borrekas (!) 1842 H nr 18, 57. *Berg* runt omkring där. Jfr SOÄ 18 s. 127. — Bodhalorna *búhýra*; öde. Bohålerne 1842 H nr 57, -hålan 1850 Ml, 1856 Hfl. Det är ovisst vad för slags *bod* som stått där. — Bolleröd *bölöra* el. Bolle torpet *bölötörpət*; tre ödetsp. Bolleröd EK. Där bodde *Boll*-Andreas (A. Boll) och sonen *bölagust*. På hmn Röstan nämnes 1850 Ml båtsmannen Lars *Boll*; jfr också *Bollehedarna* under *Tv* och *-tomten* Sk. — Edvallet omten *éðvalð-*. Redan utt. vittnar om att f. l. är ett släktn. — Haga; avs. EK. Ungt namn, jfr Bd 20: 2 s. 9, 33. — Hagarna el. Myrarna (tidigare två tp). Hagarne 1836 Hfl, 1850 Ml, Myrarne 1856 Hfl. — Husmyren; nu okänt. 1856 Hfl. Samma namn SOV 8 s. 97 och 14 s. 160, *Husemyr(en)* SOÄ 18 s. 35, 75. — Intagan *intága* (el. *Intaget* ?). Intaka 1815, Intagerna 1842 H nr 18, 57, Intaget EK. — Kaserna el. Ryrs kaser; öde. Kaserne 1842 H nr 57, -na EK, St. Kaserna 1856 Hfl. — Kleven; obebott. EK. Se avd. IV. — *Kvarn (e) kas (en), i Qvarnkasdalen 1842 H nr 57. Jfr SOÄ och OGB 18 passim. — Kårvik (en) *kårvig(a)*; obebott. Kåhre wijk, En Skatte Platz 1699, Kårevik, ödegård 1794, Kår vik, Kårviksnäs 1815, Kårvik(s Näs) 1842 H nr 7, 37, 18, 57, Kårevik 1850 Ml (tp), Kårvik EK. F. l. är mansn. *Kåre* (urspr. 'den lockige'); jfr *Kåret* Sa och *Kåröd* i Sanne sn. Den här något överraskande akuta acc. beror väl på bortfallet av andra stavelsen i *Kåre-*; angående denna åtm. i n. Boh. ovanliga stypning, se Bd 18 s. 332 ff. — Källaren *þælan*; öde bst. (möjligen i stället till Mö, väl i så fall = *Persans*). — Lerkas; öde bst. 1842 H nr 57, 1850 Ml, 1856 Hfl. Jfr Bd 18 s. 278. — Lilla Näset; nu bomfäste för flottningen i Örekilsälven. 1850 Ml (tp), Lillenäset 1856 Hfl. — Lille Skogen; nu okänt. Lilla Skogen 1850 Ml, 1856 Hfl. Sannolikt benämnt i förhållande till *Skogen*, förr till Ryr, nu under eget upplägg. — Mon, se under eget upplägg. — Myrarna, se *Hagarna*. — Nordhagarne; obebott. 1850 Ml, Nordhagen (tp och bst.) 1836, Norrhagarne 1856 Hfl. Jfr *Sörhagarna*. — Parken; nu okänt (möjligen en del av *Hagarna*). 1836 Hfl. Om park se samma namn SHu. — Ryrs kaser, se *Kaserna*. — Skogen, se under eget upplägg. — Skogskasen, antagligen = *Kasen* under föreg. — Skåran *skørq, skøra*; obebott. Mellan berg i en *skåra*; jfr *Skåre kulle* avd. V. — Svarvekas; öde. Svarfvehults (-kulls ?) kaser 1842 H nr 57. Det har väl stått en *svarv* i någon bäck där. På tp bodde t.ex. »*Svarv-Edvin*»; en »*Svarven*» *svárvən* el. »*Svarve-Hans*» fanns på Kleven här ovan, men man vet inte, varför han kallades så. —

Sörhagarna; nu okänt. 1850 Ml, Sör Hagarne (bst. och tp) 1856 Hfl. Jfr *Nordhagarna*. — Äng hagen; nu okänt. 1850 Ml. — Äng stycket; öde. 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml.

Röd *rø* 1/2 sk. Kr. åtm. t.o.m. 1719. — j Rudi 1391 RB s. 363 | Rödt 1573, 1586, Röidt 1581, Röed 1659, Röödh 1665-1719, Röd 1758-1881, Jr || GK, EK(B), Rödt 1613 RU. ~ Fvn. *ruð*, n., senare *röd* 'röjning', varom se Bd 12:1 s. LX ff.

Prep. är *i* (el. *på*). IN *røsen*, best. sg.

H e m m a n s d e l a r:

Präste-Röd. EK. Var förr *prästgård*.

T o r p o . d. :

Dalarna; på gränsen till Re och Rös, nu planterat med skog. 1816 H nr 21, 1856 Hfl, 1850 Ml. — D a m m e n *dámən*; förr handelsbod, nu öde. 1856 Hfl, EK. I bäcken var en kvarndamm. — J o h a n n i s d a l; nu okänt. 1803 Hfl. — R a m m e n *rámən*; öde. EK. Torde vara det gamla ordet *ramn* 'korp' (jfr *Ramberget* KBod), kanske förkortning av ett sammansatt ON. Tp låg mitt ute i den bergiga skogen och inte långt från *Korpeberget* på Röstan. — V a r b e r g; nu okänt. War- 1803 Hfl. Kunde vara ett **Vardberg* 'berget med *varden* (*valen*)', jfr *Valeberget* avd. V. Här kanske uppkallelse efter stadsn. *Varberg*.

Röstan *røstan*, *røstan* 1/4 sk. Kr. åtm. till 1825. — | Röstaen 1659, Restadh (!) 1665, 1680, Rö(ö)stan 1697, Röstan 1719-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Best. sg. av fvn. **ruð-staðr*, m. 'röjningsplats', se Bd 18 s. 36, 38 samt Linde s. 86 f.

Prep. är (*nere*) *i*. IN *røstiganə*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

M y r a r n a. 1836 Hfl (tp), EK, sannolikt =Röstamyr 1850 Ml. Gårdena gränsar till *Myrarna* under Lille-Röstan i Krokstad sn. — N e r e i g å r d e n. EK. — S t i v e r ö d *stívərə*. EK. Den förste åbon säges ha kallats *Stiver stívər* (el. *Stiven stívən*), för han var »hård och *styv*». Om en man som är stark och kan orka »ta en lyft», säges i bygden: »də va øn stívə». Möjligen föreligger här soldatn: *Stiv*; på stp Näset KNo bodde soldaten Ifvar *Stif*, född 1792. Under SSkom finnes ett *Stivetomten*. — U p p e i g å r d e n. EK. — Ä n g e n; öde. GK, EK.

T o r p o . d. :

»A h l e h u s», se *Orrehuset*. — D a l a r n a; obebott. EK, Da(h)larne (tp) 1803 Hfl, 1850 Ml. — K l e v e n; f.d. btp, nu avs. EK, Klefven 1803 Hfl,

1850 Ml. — Klippa n; förr bst. 1850 Ml, 1856 Hfl, jfr Klippegärdet 1856 H nr 83. Se samma namn KGua, inte långt härifrån. — Lisbeth storpet; öde. Där bodde en viss *Lisbeth*, som skall ha blivit rånad och innebränd; hon var väl identisk med den »Dott. *Elisabeth*», född 1829, som enligt 1836 Hfl bodde på Röstan. — Myren el. Rösta myr, se hmd. *Myrarna*. — Orrehuset *örhūset*; öde bst. 1803 Hfl, äng af Orrehuset 1824, Ahlehus, åker 1856 H nr 39, 83. Det säges ha funnits gott om *orre* på platsen. Men eftersom s. l. *-huset* betyder 'torpet', är f. l. sannolikt ett släktn. (soldatn.) el. ökn. *Orre*. Jfr *Tigerhuset* KFl och *Skyttehuset* (*Skjötte-*) KRöd. Skr. *Ahlehus* kan bero på en »översättning» av lantmätaren av målets *or*, f. 'al'; jfr samma skr. av *Orrehuset* KFl. — Rumpa n *römpa*; mot Krokstad sn, obebott. »Gärdet gick i en smal, lång *rump romp* (svans).» Subst. *rump* och *rumpa* tycks i Sörb. både kunna ha bet. 'svans', medan rspr. *rumpa* (stuss) här i allmänhet motsvaras av *rav* el. *röv*, varom se t.ex. under *Raven* Ko. — Rösta myr, se hmd. *Myrarna*. — Rösta (s) platsen; nu okänt (=följ.?). Röstads platsen, Rösta Platsen 1816 H nr 21. *Plats* 'torp'. — Sergeantöd *fægantöz*; obebott. Grannhm. Mö var *sergeantboställe*; någon pensionerad underofficer har väl bott på tp.

Sandåker *sanágær* 1/1 sk. av ålder. — | Sandager 1544, 1573, Sanndagger 1573, 1581, Sannd Agger 1586, Sandhager 1659, Sanåker 1665, 1697, Sånåker (!) 1680, Sandåcker 1719, -åker 1758-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Samma namn t.ex. SOÄ 18 s. 44 och 19 s. 24, SOV 5 s. 16, NG passim samt här nedan i Krokstad sn. Här åsyftas väl urspr. den nuvarande hmd. *Sanden*; sandig åkerjord är lättodlad.

Prep. är *på*. IN *sànagranø*, best. pl.

Hemmansdelar:

Grindslätt *grindslát*. EK. Det var förr flera *grindar* på vägen där, men när denna lades om, togs de alla bort. — Hälla n. 1803 Hfl, 1806 K, EK, Hella 1825 H nr 44. 'Berghällen'; boningshuset står på »rent berg». — **Kroken** *krógen*. EK. På grund av bergig terräng går åkermarken i *krok*. — **Lad(u)kas** *lákás, lákas*. Lokas (La- ?) 1825 H nr 44, Ladkas GK, EK. Jfr SOÄ 18 s. 13, OGB 20:1 s. 194. — **Lundarna** *lánanø*. Lunnarna EK. Om målets *lunde*, m. avd. IX. »Här var björk(e)*lundar* där de slådde mellan björkarna.» — **Rockesta** (d) *rókestá*, $\text{—}^{\text{—}}$; f.d. sk.-äng, utesluten ur Jb; bebyggdes ånyo på 1850-talet. Rockesta(d) 1573, Rock(e)sta (?) 1581, 1586, Rachestad (!) 1659, Rakestadh 1665, -stad 1680, Rackestadh 1697, -stad 1719, 1758, Rackstad 1811, Backestad (!) 1881 Jb, Rockesta wallen, ängen 1798, Rackestad (!), äng 1816, Rockestad (kaser) 1825, Råckesta(d), Råckesdalen 1850, Rackestad(s) wallarne (!; på grannhm. Utäng) 1853 H nr 40-75, Rockesta EK. Vid tolkningen av detta namn må till en början konstateras, att de

talrika Jb-skr. *Rackestad* o.d. tydligent beror på en felskr., som envist bibehållits genom skrivartradition; jfr däremot, förutom nutida utt., de båda äldsta Jb jämt de av senare Jb oberoende lh-formerna (utom en), med skr. *Rocke-*, *Råcke-*. Sålunda kan namnet ej vara identiskt med det på det no. Østlandet så vanliga *Rakkestad* NG 1, 2, 5, 7 passim el. med *Rackstad* SOV 6 s. 12, Linde s. 175, men ej heller med det östsv. *Råcksta*, *Rocksta*, enligt Linde s. 83 'stället där man odlar *råg*', ty namnet har tvåstavig f. l. F. l. kunde däremot vara en motsvarighet till nyno. *rokka*, f. 'järnrost i jord el. vatten' (Torp s. 541). På betesmarken bildas vid regn rostbruna pölar. Bäcken nedanför gården gör knappast skäl för det till nämnda ord bildade bäck- och älvn. *Rokka* NE s. 195, 541, även om nämnda betesmark inte ligger långt ifrån den. Trots att gården åtm. från mitten på 1600-talet till mitten på 1800-talet varit obebyggd och betecknats som sk.-äng, kan det vara frågan om en mycket gammal habitation där s. l. haft bet. 'boplats, gård', liksom i *Krokstad* och *Restad* K. Om *stad* i denna bet. med terrängbetecknande f. l., se Linde s. 164. Det angränsande hmnr *Utäng(en)* kan just ha varit en »utäng» till ett fordom större Rockestad, och ytterligare en del av Sandåkers nuvarande mark kan ha hört dit. — *Sanden san*. EK, Sann (stor åker vid huvudgården) 1825 H nr 144. Se hmnsn. *Sandåker* här ovan.

Torp o. d.:

B a c k s t u g a n; nu okänt. 1850 Ml. — *B ä c k e h a g e n*; förr bst. 1836 Hfl. — *F å g e l m y r e n* *føgəl-* el. *F å g l e m y r (e)n* *fylə-*; där fanns tidigare tre tp; nu har nästan alla ägarna i Sa sin del av den odlade *myren*. Fugle Myr, fulemyrs mule 1816, Foglemyren (HLåSa) 1822, fogel- (HLå) 1823 H nr 40-46:2, Fågelmyren EK. Orrarna brukar kvällar och morgnar gå fram där och beta av säden el. äta spillsäd om hösten, förr väl också orrspel på *myren* el. på *Fågel-* el. *Fåglekulle(n)*, tydligent därinvid. Jfr Bd 18 s. 198, 243. Utt. *fylə-* och skr. *fule-* 1816 motsvarar det åtm. i Krokstad och Sanne mest genuina målet. — *G o t t l a n d* *gøtlán*; nu är där bara en stuga, bebodd på sommaren, och en »potatishage». En viss Andreas Sahlin odlade där inne på Älgemossen och byggde på två ställen. »De lade på namnet då», tydligent uppkallelse efter den kända ön. Jfr SOÄ t.ex. 19 s. 15 (jämt ett *Öland*), SOV 3 s. 87, OGB 16 s. 67: »Väl uppkallelse, men kanske även med syftning på god jordmån». Det sistnämnda gäller dock icke här ifrågavarande plats. — *H u l t e t*; nu okänt. 1856 Hfl. — *H ä l l e k å r e t*, se *Kåret*. — *I n g e b r ä t t e h e m m a n e t* *igəbrætə-* el. *I n g e b r ä t t s t o r p e t* (*Engelbrekte-*) el. *K v a r n ä n g e n*; öde. Qvarnängen 1836 Hfl, 1850 Ml. Där bodde soldaten *Ingebrätt igəbræt* (*Engelbrekt*), vanligen kallad *Brätt*. 1850 Ml nämnes under Qvarnängen en *Engelbrekt* Andersson, född 1806. Ett *Ingebrättehagen* under grannhmnr Lå. Om målets *hemmane*, n. 'torpställe', jfr Bd 18 s. XIX. — *J a k o b s h a g a r*; öde (tomten syns väl). — *K a f f e r u c k a n* *káfróka*

el. *Kaskeröd*; öde. I mannaminne hade »Kask-Elin» *kåskéh* handel där och sålde *kaffe*; målets *rucka*, f. 'rynta; mellan tvenne berg inskjutande smal jordstrimma'. Antagligen var Elin änka efter (el. dotter till) en soldat *Kask*, som väl bott på tp, när han lämnat sin tjänst. — *Kasen*; nu okänt. 1856 Hfl. — *Kaserna*; okänt. — *Kvarnängen*, se *Ingebrättehemmanet*. — *Kåret kårat*; två »*kår*», av vilka det ena även kallas *Hällekåret hällekåret*, -*kåt*, *hällekåt*, efter hmd. *Hällan*; obebodda. j Kara rudi 1391 RB s. 363 (kunde dock avse *Kåröd* i Sanne), Kåhred, utäng 1798, Kåre 1825 H nr 31, 44. Egentligen ett **Kåre-rödet* 'Kåres röjning', jfr t.ex. hmnsn. *Kåröd* i Sanne sn. Den best. slutart. i ett *röd*-namn är något överraskande, men förekommer också annorstädes, t.ex. i *Guret* SOÄ 19 s. 99 (men *Guröd* i Krokstad sn nedan), *Gerret* 17 s. 55, *Röd røt* OGB 4 s. 10, *Röd(et)* 10 s. 21, även i *Staffert* under Ste och *Fyrnabberöd(et)* KRöa nedan. — *Lille Skogen* el. *Lilleskogen* el. *Sjöskogen*; f.d. stp, nu obebodd men odlad avs. Lilla Skogen 1836 Hfl, Lilleskogen GK, EK. Benämnt i motsättning till *Storskogen* nedan. Nära Storesjön. — *Myren*; nu okänt. 1856 Hfl. — *Rumpen rómpen*; obebott. 'Svansen'; både den långsträckta markformen och läget i slutet på ägorna kan åsyftas. — *Sjöskogen*, se *Lille Skogen*. — *Skogen*; invid el. =*Storskogen*. 1825 H nr 44. — *Stenkas*; nu okänt. 1856 Hfl. Jfr Bd 18 s. 42. — *Sten(s)ängen*; nu okänt. Sten- 1836 Hfl, Stens- 1850 Ml. Subst. *sten* (ev. kollektivt) el. mansn. *Sten*; se *Stenshult Ry*. — *Storskogen*; nu två avs. 1825 H nr 44 (tp), 1850 Ml, GK, EK. Jfr *Lille Skogen*. — *Tildas*, se *Örnekasen*. — *Trumpetekasen*; nu okänt. Trompete kase 1825 H nr 44. Jfr *Trumpetehagen* Bönn. — *Örnekasen* el. -*skogen* ḡneskáun, el. *Tildas tildas*; ödelp under hmd. *Hällan*. Önnekogen 1825 H nr 44, Öne- 1836 Hfl, Örnekasen 1850 Ml, -kas 1856 Hfl. Torparen Eric(k Olsson) *Örn*, född 1791, byggde huset och fanns där åtm. 1850 Ml och 1856 Hfl; 1836 var han soldat på Intagan under Tv. Senare bodde en viss *Tilda* på tp.

Sivik sivig $\frac{3}{4}$ uts. fr. $\frac{1}{1}$ mtl åtm. t.o.m. 1697 samt åter 1758, $\frac{3}{4}$ 1719, förmedlat $\frac{1}{4}$ 1688. — | Sieuigenn, siuigen (?) 1573, Siiruigenn (?) 1581, Söuigenn 1586, SiVijg 1659, -wijch 1665, Siivijk 1680, Sijwijk 1697, -wijck 1719, Siwik 1758-1881, Sivik 1811, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ *Sivik* heter också en nu obebodd gd vid Viksjön i Valbo-Ryr, SOÄ 18 s. 124 f., *Siviken* en by vid Hästefjorden i Frändefors sn på Dal a.a. 16 s. 90 f.; slutligen kallas ett tp i N. Björke, Vgtl., *Sidviken*, a.a. 2 s. 5. Vid de båda förstnämnda anses f. l. vara subst. *sida*, dock utan angivande av någon konkret innehörd, medan torpn. SOÄ 1:2 säges innehålla adj. *sid* 'vid, stor, sank, lågt liggande'. Flst. i Norge förekommer ON **Sið(u)vík*, t.ex. *Seviken* (Sidouik RB) NG 6 s. 242, *Søvik* (af Siduikom AB) 13 s. 195 med tillägg s. 470, samt flst. i samma bd, i *Sidvik* 12 s. 445. F. l. uppfattas här snarast såsom fvn. adj. *siðr* 'långt

nedhängande' (jfr sv. *fotsid*), men i den bet. ordet har i no. dial. *sid* 'lägt liggande, sumpig', el. ev. i samma bet. som hos fe. *sid* 'bred, vid, mycket stor'. Jfr adj. *sid* hos Rietz: 'långt nedhängande och vid; vid, rymlig; sank, lågt liggande, fördjupad', ävensom »*sid* åker» Västerbotten, »agern är så *sid*» Skå. samt sms. *sidvall*, m. 'sank äng, kärräng' och rspr. *sidlänt*. Även NG opererar med möjligheten av subst. *sida*, f. i bet. 'kust(sträcka)', varvid man dock anser att ett ON **Sidā* bör ha legat till grund för viknamnet; jfr *Sidan* SOÄ 19 s. 190 f. Adj. *sid* i bet. 'lägt liggande' kunde passa bra på den vik som sannolikt varit namngivande för gd *Sivik* i Valbo-Ryr, nämligen den nu s.k. *Mörkevik*, som ligger djupt mellan höga bergväggar (knappast har den lilla viken som kallas *Sivike pråmhåla* varit den urspr. **Siviken*, även om också den kunnat göra skäl för namnet). Sådant är dock ingalunda läget av den sö. viken av Hästefjorden, och knappast kan man heller kalla viken i Hede »den lågt liggande», även om den på ena sidan begränsas av ett högt och brant berg — såvida inte möjligent läget i förhållande till gd Åsen ovanför kan ha motiverat en dylik benämning. Tp *Sidviken* i Vgtl. ligger inte alls vid någon sjö; möjligent har åkermarken, som sticker kilformigt in i skogen, kallats »*vik*», jfr *Apelvik* BN KHäl. I varje fall höjer sig inte terrängen så att man kan tala om att tp ligger lågt. Måhända föreligger här ett uppkallelse- el. inkolent-namn. För alla fyra lokalerna skulle dock emot bet. 'sank' (tydlig uppkommen ur bet. 'lägt liggande') stämma, i varje fall för dem vid Kärn och Hästefjorden, särskilt innan denna för jämt hundra år sedan blev sänkt. Även Mörkevik av Viksjön är något sank, och den inre delen av åkermarken på tp *Sidviken* kan före uttdikningen ha varit sidlänt. Jfr *Blötevatten* och *Går(e)-vik* avd. I. Med adj. *sid* räknar också Hellquist Sjön. s. 525 f. vid vissa älvs- och sjönamn. Man kunde emellertid för de tre vid sjö belägna platserna tänka sig en helt annan tolkning. Subst. *sida* kunde kanske åsyfta 'läge vid sidan om'. Viken vid *Sivik* i Hede sticker upp mot N parallellt med sjön Kärn i övrigt; Mörkevik vid *Sivik* i Valbo-Ryr ligger vid *sidan* om den breda bukten V därut, och *Siviken* i Frändfors bildar liksom en utlöpare åt Ö av Hästefjordens s. del. Till denna tolkning av *Sivik* i Hede har en ortsbö och förf. kommit oberoende av varandra.

Prep. är i. IN *sivigan*, best. sg.

H e m m a n s d e l a r:

Gärdet. — *Ängen*; obebott.

T o r p o . d.:

Hilmerses *hilməsəs*; öde. En Hilmer odlade upp tp. Detta mansn. var c:a 1875-1900 ganska populärt åtm. på Dal. — Kallekas *kåløkás*; öde. 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml. Utt. med »öppet» a säger att f. l. varken är adj. *kall* el. mansn. *Kalle* (som i *Kallekasen* Bd 20:1 s. 193). Kanske föreligger i stället

målets *kal* (*karl*) 'gosse' (som smekord), no. dial. *kall* 'gammal man; make', här kanske använt som ökn. — *Klev k a s klévökás*; förr kvarn och ett litet tp. Klefve- (bst.) 1836 Hfl. Jfr Bd 16 s. 46. — *Liane* (*Liderna*); nu okänt. 1850 Ml, Lianne 1836, 1856 Hfl.

Skogen skóuen by. — | Schofuen 1659, Skougen 1665-1719, Skogen 1697, 1758-1881, Jr || GK, EK(B).

Prep. är i el. på. IN *skóuen*, best. sg.

Nr 1 *Skogen* ^{1/8} sk. Kr. åtm. t.o.m. 1719.

Nr 2 *Skogen* ^{3/16} uts. fr.; tillhör Hvitfeldtska stipendieinrättningen. Skogen 1825, 1881.

Nr 3 *Skogen* tp, sk. 1697, uteslutet ur Jb 1919.

Nr 4 *Skogen* tp, kallat Moen och Skogen 1825. Se under *Kopparhult*.

Hemmans delar:

Dunderkulten *dán(d)ørkuúltŋ* el. *Kulten* *kuúltŋ*. Kulten EK. Där bodde *Dunder-Hans* (Hans D.); om *kult* se avd. V. — *Nordskogen*. EK, Norr- 1803, 1856 Hfl. — *Sörskogen*. 1803 Hfl, 1850 Ml (tp under Ry), EK.

Torp o.d.:

Blo m me h a g e n *blúmə-*; öde bst. Där bodde för länge sedan en gubbe som hette *Blom*. — *Bolle to m t e n* *bøłø-*; öde. Troligen=det ena *Intagan* nedan, ty där bodde enligt 1836 Hfl Olof *Boll*, född 1785, och sonen Gustaf, född 1822. Jfr *Bolleröd* på grannhmnr Ryr. — *Bro k a s*; öde. 1850 Ml. Samma namn t.ex. SOÄ 19 s. 193, OGB 20:2 s. 261. — *Giljan*. Gilljan 1836 Hfl. Om målets *gilja* avd. VII. — *Håla n*; öde. — *Intag a n*; förr två ställen, den ena platsen väl=*Bolle to m t e n* ovan. 1836 Hfl. — *Jätte to m t e n* *jätatóm̩tə*. För över hundra år sedan bodde där en gubbe som kallades *Jätte(n)*. »Han var väl stark antagligen; Jätte var med och tröskade *trækstø*.»

Snöret *snéjt*, *snérət* ^{3/16} uts. fr.; tillhör Hvitfeldtska stipendieinrättningen. Upptas 1825 Jb som lht under hmnr Ryr. — | 1825, 1881, Jr || GK, EK(B). ~ Namnet sammanhänger väl med v. *sno*, vilket i fvn. (*snúa*), nyno. och i målet betyder 'vända, vrida', och dess r-avledning *snor*, f. 'snöre' jämte det därtill bildade subst. *snöre*; jfr vidare sv. dial. *snöra* 'svänga' (i boh. 'skynda sig'), nyno. *snöra* bl.a. 'vrida, svänga; fara virvla fram; skynda sig'. Subst. *snöre* betyder sannolikt 'vriden tråd', jfr ty. *Draht* till *drehen*, sv. *tråd*. Måhända åsyftas det faktum att ägorna liksom vrider sig runt det stora gårdsberget, el. att »all storm *snor*» runtom detta berg? ON *Snöre* SOV 14 s. 18 ställes i samband med en stor krök av Klarälven och antas vara bildat

till v. *sno* 'vrida' eller till subst. *snara*, men då i annat avljudsstadium. Jfr också de verbala bildningarna *Snörom(kring)* 'stället där man svänger om, vänder åt annat håll' SOÄ 15, 17-19 fem ggr jämte 1:2 s. 82 samt OGB 8 s. 178 och 12:1 s. 363, vidare *Snöropp*, -*upp* 'stället där man svänger upp' Bd 9 s. 3 och 8 s. 78.

Prep. är *i* el. *på*. IN *snöη*, best. sg.

T o r p o . d . :

Ä n g e h a g a r n a (*Övre och Nedre Ängehagen*); bebott för c:a hundra år sedan. Änghagen 1836, 1856 Hfl.

Stan *stan* $\frac{1}{4}$ uts. fr. — | Staen 1659, 1881, Stan 1665, 1788-1825, **Jr**, Stahn 1680-1719 || Stan 1806 K, GK, EK(B). ~ Säkerligen best. sg. av *stad* 'landningsplats, båtplats', vilket subst. enligt vad Sahlgren i NoB 1955 s. 11 f. visat, har feminint genus, trots den skenbart maskulina slutartikeln. Denna är i själva verket fullt ljudlagsenlig vid på vokalljud slutande ord. Jfr *Brattön* och *Långön* här ovan samt *Heden* (*Högheden* respektive *Lågheden*) i Krokstad och Sanne. På här ifrågavarande plats vid stranden av Kärnsjön har Åbolandsgårdarna sedan gammalt haft sina ekor. Samma namn, formellt annorlunda förklarat, Bd 5 s. 59 f., 261; jfr *Stare* 20:1 s. 85 och se även Linde s. 28.

Prep. är (*nere*) *i*. IN *stāsən*, best. sg.

T o r p o . d . :

H u l t e t; invid hmн Ba, nu öde. 1836, 1856 Hfl (två tp). — **H ä g g e b e r g e n** el. Häggeröd; öde. Där bodde »*Häggen*», kanske son till den Peter *Hägg*, född 1794, vilken 1856 Hfl var torpare på Myren under grannhmн Vä, men 1836 var soldat under hmн Hult. Jfr bst. *Häggekullen* SSKom. — **K a s e n**; förr bst. 1850 Ml, 1856 Hfl. — **M y r k a s**; nu okänt. 1856 Hfl. Jfr SOÄ 19 s. 151, OGB 18 s. 279. — **N o r (d) ä n g**; f.d. stp?, nu okänt. Noräng 1803 Hfl. — **N y m a n s t o r p e t**. Se samma namn under grannhmн Ba. — **N ä s e t** el. Sta (s) näset *stā(s)-*; nu bete och sommarstuga. Näset 1836, 1856 Hfl (två tp), 1850 Ml, Stansnäs GK, Stans näs EK. Vid Kärnsjön. — **P i l e t o r p e t**; nu okänt. Pi(h)le torpet 1842 H nr 59. F. l. är troligen soldatn. *Pil*; jfr *Pileröd* Ko. — **P l i t t e k a s**. Se *Plittehagen* på grannhmн Vä. — **S a x e r å s** *sáksrøs*, *sáksrøs*, *sákrøs*, *sákrøs*; öde. 1817, 1842 (tp), 1849 H nr 36-74. Vid n. änden av *Saxerås* el. *Saxerås(e)berget*, en lång och hög bergskedja i rågången mellan Ba och Sta; dess högsta topp i S markeras på GK med 151 (m). Den s.k. *Saxeråsekldwan* *klyver* övre delen av åsens nordliga parti, vilket därigenom i viss mån delar sig som skänklarna av en *sax*. Jfr (ev.) tp *Saxedalen* SKlå. Formen *Saxer-* återgår väl på en ä. gen. **saxar*; ordet *sax* är i målet liksom i fsv. femininum. För litt. angående

Sax- i boh. ON redovisas Bd 8 s. 112. Om s. l. -*os* o.d. jfr Bd 12:1 s. 298 f. Uttafsformen *sákrós* beror väl på ett slags »haplologisk förenkling», i det att det mellersta av de tre *s*-ljuden bortkastats. — *Storm k a s e n*; f.d. beb.? Väl efter någon soldat *Storm*, jfr *Stormerud* och *Stormsbacken* SOÄ 17 s. 81 resp. 9:1 s. 99. — *Strömk a s*; nu okänd bst. 1836 Hfl. F. l. har snarast åsyftat läge vid *strömmen* i bäcken, jfr *Strömmekaserna* avd. VIII, men kunde också vara soldatn. *Ström*, liksom i *Strömmeroöd* KBe. — *Ö d e g å r d a r n a*, *Ö v r e* och *N e d r e*, *Ögålan*; två små tp med skogsmark emellan, nu obeboda; det ena har antagligen hört till Vä. *Ögåln* 1842 H nr 59.

Stensryr *sténsrø* 1/1 sk. av ålder. — j Stæinsriodre 1391 RB s. 363 | Stensrøer 1544, Stensrür (fyra ggr), Sten(isen?) 1573, Stiennszryerr 1581, Stennsryer 1586, Stenssryr 1659, 1697, 1719, -ryrr 1665, Steenssryr 1680, Stens Ryr 1758, -ryr 1811-1881, Jr || 1594 JN s. 132, GK, EK(B). ~ 'Stens röjning' el. 'den steniga röjningen'. Om s. l. se under *Ryr* ovan, om f. l. under hmd. *Stenshult* på samma Ryr. De talrika no. *Steinsrud*, -*rød*, *Stens-*, vilkas s. l. har samma bet. som -*ryr*, tolkas i NG nästan genomgående såsom innehållande mansn. fvn. *Steinn* (östnord. *Sten*) el. något med *Stein-* sammansatt mansn. Dock anses f. l. i t.ex. *Steinsrud* NG 5 s. 53 altern. vara appell. *steinn*, »sigtende til et Fjeld af Navnet Steinen eller til en enkelt iøinefaldende Sten», och om samma namn 7 s. 184 heter det: »eller et nylavet Navn, som sigter til stenet Grund». Hur vanligt mansn. *Steinn* än har varit, synes det osannolikt att det så ofta skulle ingå just i ON på -*rud*, medan det i andra kulturnamn inte alls har samma frekvens. Däremot är en tolkning 'den steniga röjningen' mycket naturlig; man kan jämföra det på Dal och i n. Boh. så vanliga *Stenkas(en)*, ett y. namn med samma bet., se OGB 18 s. 42. Detta resonemang utesluter naturligtvis inte att en del av de ifrågavarande ON kan innehålla ett personn., såsom bevisligen är fallet med t.ex. *Stenserud* SOÄ 19 s. 50, vilket i ä. tid skrives *Sten(n)ars-*.

Prep. är i. IN *sténsø*, best. sg.

H e m m a n s d e l a r:

Kulten *kúlty*. EK. Se avd. V. — *Liane k a s e n*. EK, Liane kasen, kaserne (tp) 1814. Invid hmd. *Liane Sä*. — *Skedbindarestället* *ſébin-darəstælt*. Far till nuvarande ägaren *band* vävskedar. Jfr *Skedbindaregär-det* Bd 20:1 s. 12 med litt. — *Skräddarehuset*. EK. I mannaminne har ingen *skräddare* bott där. — *Staffert* *stáføt*, *stáføt*, nu obebott. Stafret (i utängen), Staffer Myra, Stafvere (Stafrere?) Måssen 1814, Stafferöd mosse (2 ggr), Staffert 1855 H nr 23, 96. Väl ett **Staffe-rödet*, där f. l. är *Staffan* och s. l. best. form av *röd* 'röjning', liksom i *Kåret Sa*. Invid hmd., men på Bönn, ligger *Staffeberget*; om f. l. jfr *Håke-gården* SHu. En uppgift om att »de red över ett vad där (vid gd *Staffert*), när de vattnade hästar», kunde

möjligen återgå på ett dunkelt minne av *Staffansritten* annandag jul. — Ängarna. EK. Jfr änge måssen 1701 H nr 4.

Torp o. d.:

Giljan; nu okänt. 1856 Hfl, Gilljan 1850 MI. Se avd. VII. — Hansenhagen; f.d. bst.? Väl=åkern *Hansevallen hansəvål*, som tros vara uppodlad av någon *Hans*. — Intagan; okänt. 1856 Hfl. — Kasen el. Kaserna; okänt. Kaserna 1803 Hfl, Kasen 1850 MI, 1856 Hfl (två tp.). — Kål(e) myr *kålø-* (vanligen), *kål-*; öde. Jfr Bd 18 s. 249. Snarast åsyftar f. l. någon vild växt som kallats *kål*; jfr *Surkålsmyr* avd. VI. Eljest var ju odlad kål i gammal tid ett viktigt födoämne; kanske har torparna på *myren* odlat kål. — Laggan *läga*; obebott utbruk, f.d. tp. EK. Vid en »mosselagg» (mosskant). I den överraskande namnformen föreligger måhända ett kvinnligt IN till ett urspr. **Laggen*? — Myrarna; okänt. 1856 Hfl. — Nilsetorpet; mot hmn Va, igenväxt. — Piskopp *piskóp*, *pèskòp*; »igengrott» stp. 1850 MI, -upp 1803, 1856 Hfl, jfr Biskopsmyren (!) 1855 H nr 96. Kanske soldaten själv, på grund av yrke el. karaktär, kunnat få ett dylikt s.k. »imperativnamn». Man kunde också tänka sig att han varit vad som på ä. nsv. kallas *piskare*, dvs. profoss, jfr ev. *Piskeröd* KFl, el. att han i egenskap av spontan slagskämpe fått ökn. *Piskopp*. — Strandbergs myr *stráybæs myr*; öde. Där bodde *Strandberg(en)*, kanske f.d. soldat. — Svalemyr (arna) *sváləmýr(anə)*, *sváləmýr*; på vägen till Grimåsesjön, öde. Svalemyrarne 1814 H nr 23. Det säges ha varit mycket gott om *svalor* där förr när tp var bebott; nu är allt igenvuxet med skog. Men snarare är f. l. adj. *sval(ig)* 'sval' el. v. *svala* 'svalka, vara svalt'; kreaturen kan ha gått till *myren* och svalkat sig under heta sommardagar; jfr *Svalekullarna* Bd 18 s. 230, -bergen 8 s. 274. — Torpet; obebott; ON? — Trollemyr *trølø-*; nu åkrar. 1814 H nr 23. Jfr Bd 18 s. 63, 345 (om acc.). På *myren* skall det för länge sedan ha gått en *förtrollad* björn som inte kunde dödas.

Stuveröd *stùvərə* $\frac{1}{8}$ sk. av ålder. — | Stufwerödh 1697, -rööd 1719, -tyr 1758, -röd 1825, 1881, Stafveröd (!) 1811, Stuveröd Jr || GK, EK(B), Stufve-1806 K. ~ 'Röjningen med kvarstående »stuvar», dvs. stubbar'; jfr Bd 20:2 s. 22. Samma namn också i Sanne sn. Efter svedningen sådde man ofta råg el. rovor mellan stubbarna. Jfr nyno. *stuvrydja*, v., *stuvrudd*, ptc. (Aasen).

Prep. är i. IN *stùvən*, best. sg.

Torp o. d.:

Kullängen; öde. EK. — Kvarnängen; nu okänt. Qvarn- 1856 Hfl. — Ödegården; obebott. Ögåln 1840 H nr 141. Se Bd 12:1 s. 67 f.

Synneröd *sýnərə* $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. — j Siaunda rudi (j Sunnulfs rudi ?) 1391 RB s. 363 | Sönderödt 1615 Reg., Sunderöd 1659, Sunnerödh 1665,

Sunne- 1680, 1697, Sunneröd 1719, Synered 1758, Synneröd 1811-1881, **Jr** || Sunnerödt (!) 1806 K, Synneröd GK, EK(B). ~ F. l. är mansn. *Sjunne*, fsv. och fda. *Siunde*, fvn. *Sjaundi*, egentligen 'den sjunde' (jfr det rom. släktn. *Septimius*), nyno. *Sjönne*. Om anledningen till detta mansnamns popularitet, se NK 7 s. 43. S. l. är *röd* 'rötning'. Jfr t.ex. *Sjönnaröd* NG 1 s. 370, *Sjönnared* SOÄ 4 s. 20, *Skönnerud* (Ssiönderudh 1540) SOV 9 s. 27 samt särskilt *Synnered* OGB 2 s. 112 f. med litt., 5 s. 102. Om »*j Sunnulfs rudi*» RB avser detta hmn, kunde f. l. i stället vara det fvn. mansn. *Sunnulfr*, se Seip i Vestfold-minne 1928 s. 172 f.

Prep. är i. IN *sýnən*, best. sg.

H e m m a n s d e l a r:

Huseberg; nu obebott. Vanligt namn, väl i allmänhet betecknande det *berg* på vilket ett hmns *hus* stått »i en klunga» före skiftet. »*Husen*» *hùsen*, som bodde där, hade väl alltså sitt namn efter gården — såvida han inte var kommen från något *Huset*; jfr t.ex. under Tveten.

T o r p o . d.:

Borg; öde btp. Väl fantasinamn, el. namn på båtsmannen, jfr Bd 18 s. 50. — *Kock* (e) *hus et kákhyúsat*, *kákhýusat*; nu tomt på ett berg. *Hus* 'torp'. Där bodde en gubbe, *Kocken*; kanske släktn. *Kock* (jfr då *Kockehugget* avd. IX, på grannhmn Sa), el. *kock*, t.ex. på ett fartyg, el. målets *kock* 'tupp' som ökn. — *Lad* (u) *kas lákas*. — *Sollid*, tidigare *Stenlid* (e n); f.d. btp, nu obebott. Stenlid 1803 Hfl, EK, -liden 1836 Hfl, Stens-liden 1806 K. — *Synneröd shultet* (*Synneröds hult*); obebott. *Synneröds Hult*, *Söneröds Hultet* 1831 H nr 50. — *Trampenborg?* (=Borg?), se *Trampenborgskaserna* avd. VIII.

Sälebråten och Liane, (kr.)tp, uteslutet ur Jb 1933, se under *Sälelund(en)*.

Sälelund(en) *sæln* 1/2 kr. av ålder. — | *Sellelu(n)d* 1544, -lund 1573, 1659, -lunndt 1581, 1586, Sällelundh 1665, Säle- 1680, Sähle- 1697, Sähle-lund 1719, 1825, Säle- 1758, 1811, 1881, **Jr** || GK, EK(B), szellelund 1613 RU, Sälelunden 1806 K. ~ Möjligen är f. l. det *säl* 'säterbod' som föreligger i *Sälen* Bd 18 s. 80, vid *Sälesjön* el. *Sälevatten*, -vattnet på gränsen till Sörb., avd. I nedan; jfr även *Sälbod* SOV 6 s. 45. I *Sälelund(en)* har andra stavelsens *e* försvunnit genom »haplogisk förenkling», liksom t.ex. **Svarvareröd* blivit *Svarveröd* Bd 18 s. 63. Vid mötet mellan »*tjockt*» och »*tunt*» *l* har det senare segrat, liksom ON *Sollid* i regel utt. *søll* o.d. I anseende till s. l:s bet. (se avd. IX) vore det dock frestande att i stället räkna med trädn. *sälg*, i målet dock numera *silj*. Jfr Fries Trädn. s. 108 ff.

Prep. är i. IN *sælan*, best. sg.

Hemmansdelar:

Liane (*Liderna*); avs., f.d. kr.-tp, jämte Sälebråten (se Jb-formerna därunder) uteslutet ur Jb 1933. Liane 1803 Hfl, EK, Lianne (1/16 mtl) 1836 Hfl, Lydane 1806 K. Om *lid*, f., se avd. V. — Marbotomten *mårbu-*. Där bodde »Marbo-Kalle», en *marbo*, i målet 'gårdfarihandlare', egentligen 'person från *Marks* hd i Vgtl.'; se t.ex. *Marbohagen* SOÄ 14 s. 206 f., och jfr -svedingen avd. VIII. — Mon. EK, Moen 1836 (två tp), 1856 Hfl. — Sälebråten *sæləbrætø*, *sælə-* el. Sälgeberget (*Silje-*) f.d. kr.-tp (1666 till 1/8 sk.), har varit sergeantboställe, uteslutet ur Jb 1933 (jämte *Liane* ovan). Sallebråten (!) och Lijene 1665, Sälebråten och Liene 1680, Sählebråtten och Lianne 1697, -braten (!) och Lianne 1758, Sählebråten och Liane 1881 Jb, Sälebråten 1803 Hfl, 1806 K, lägenheten Siljeberget med torpen Myrekas och Giljan om 1/16 mantal 1888 Arrendekontr., Sälgeberget GK, EK. *Sälebråten* betyder 'hmn *Sälelund*'s »bråte», dvs. svedjeland'. Där växte i medd:s barndom, c:a trettio år sedan, flera stora *sälgar*, planterade som vårdträd. Om målets *silj*, f., se Bd 18 s. 77 med litt.

Torp o.d.:

Ellikehålan *ælkahåla*; öde tp el. bst. på hmd. Mon. En gumma som hette *Ellika* bodde där, väl samma änka Ellicka Hansdotter, född 1796, vilken enligt 1856 Hfl var hemma på bst. Giljan (samma lokal?). Jfr *Ellikas dal* Bd 10 s. 118, *Elliketorpet* 12:1 s. 9. — Forseröd (?), Fosseröd (?), *føsserø*; öde sedan trettioem år. Dit flyttade en kvinna som kallades *føsø*; föräldrarna hette *Fors* el. *Foss* (båda släktn. har funnits i socknen). — Giljan; öde bst. 1856 Hfl, Gilljan 1850 Ml. Se avd. VII. — Kol(e)skog, *kølskøg*, *køløskøg* el. Svalemyr (storpet); öde. Jfr Kålskogsmosse 1860 H nr 92 (Ask). Säkerligen har man *kolat i skogen*. Dit flyttade »*Svalemyr(en)*», en gammal fiolspelare från tp *Svalemyr(arna)* under grannhm Stensryr. — Mollebacken; öde. En viss *Moll* bodde där, troligen samme Sim. Petrus Moll, född 1794, som 1856 Ml upptas på tp (nu hmd.) Mon ovan. Jfr ev. *Mollby* Bd 16 s. 46. (*Svinmälla*, *Chenopodium*, kallas i Sörb. *mälle*, n.) — Myrkas; igenplanterat med skog. 1836, 1856 Hfl. Jfr SOÄ 19 s. 151, OGB 18 s. 279 och 20:2 s. 267. — Rabben; nu okänt. 1856 Hfl. Se avd. VIII. — Stenkas; okänt. 1836 Hfl, 1850 Ml. Se Bd 18 s. 42. — Stenlid (en) *stønlø*; förr litet utbruk, nu betesmark. — Stinas hage (till Sälgeberget). *Stina* bodde där på 1880-90-talen. — Styggemyr; öde bst. Vanligt ON, t.ex. Bd 18 s. 8, 20:2 s. 237 och 8 s. 108; *stygg* 'ful, besvärlig, hemsk'. Platsen var visserligen »ett grant gärde, men hade väl förut varit en blöte och *stygge myr*». — Suckan *søkø*; på Sälgeberget, nu igenplanterat med skog. Om *sucka*, f. 'hållighet, fördjupning', se Bd 16 s. 204 med litt. — Svalemyr (storpet), se *Kol(e)skog*. — Ängehagen; öde tp el. bst. Äng- 1836, 1856 Hfl.

Söbbhult *söbbält* 1/2 sk. 1/4 mtl t.o.m. 1680. — j Saupholt 1391 RB s. 363 | Söebholt(?) 1659, Söbhulldt 1665, -hullt 1680, -hult 1697-1758, Söbbhult 1811-1881, Jr || GK, EK(B), Söbhult 1806 K. ~ F. l. *Saup(e)*- i no. ON anses, när det gäller sättrar, snarast innehålla nyno. *saup*, n. 'kärnmjölk', se NG 14 s. 333, 5 s. 88 och 7 s. 306, varvid dock den exakta, konkreta innebördens icke redovisats. Altern. räknas med ett älvn. **Saup(a)*, vilket antingen vore en bildning direkt till v. *supa* (liksom även det nyssnämnda subst.), NG 14 a.st., väl då med bet. 'sörplaren' e.d. (jfr ev. eng. *sup* 'supa, sörpla'), el. till subst. *saup* 'kärnmjölk', åsyftande kärnmjölkslirkande vatten, jfr adj. *saupen* 'matt och oklar, grumlig', NG 5 s. 88. Parallelle till den sista tolkningen utgör *Mjølka*, *Mjølkeraaen*, *Mjølkaatind* jämt det isl. älvn. *Mjólká* NE s. 161, även som den isl. jökelälven *Blanda*, vilken anses ha fått sitt namn efter det grumliga vattnets likhet med »*blanda*», dvs. 'blandning av mjölk och vatten', se Janzén i NoB 1935 s. 2 f., liksom tjärnet *Blandkärnan* avd. I nedan. Den s.k. *Söbbhultsälven* (EK) rinner till stor del genom i lermark djupt nedskurna dalar och får efter regn åtm. längre ned i sitt lopp (på Gunnarsröd) ett av medförd lera silvergrått skimrande vatten. Också *Kråkhult*, mindre än två km söderut, skulle kunna vara benämnt efter läget vid en bäck, liksom med visshet *Barhult*, se ovan. Om *hult*, se avd. IX.

Prep. är i. IN *söbbältan*, best. pl.

T o r p o. d.:

Dalen; nu okänt. 1836 Hfl. — **Nordhagen**; okänt. 1856 Hfl. — **Nordkasen**; okänt, = föreg.? 1836 Hfl. — **Sjökas(en)**; öde. Sjökas 1836 Hfl. Mycket vanligt ON, t.ex. SOÄ 18, OGB 18. Vid Borgesjön.

Torbjörneröd *terbjörneröd* 1/4 sk. av ålder. — j þorbiorna rudi 1391 RB s. 363 | Torbiörnrödt, Torben- 1573, Thorbiörnnröidt, thorbiörnerödt 1581, thorbiörnnrödt 1586, Thorbiörnröed 1659, Torbiörnerödh 1665, Törbiörneröödh (!) 1680, Torbiönered 1758, Torbjörneröd 1811-1881, Jr || GK, EK(B). ~ F. l. är mansn. *Torbjörn*, varom se NK 7 s. 28, s. l. *röd* 'rötning'. Jfr *Torbjörnröd* NG 1 s. 311, *Torbjörnerud* SOÄ 19 s. 83 m.fl.

Prep. är i. IN *terbjörneröd*, best. sg.

T o r p o. d.:

Mon; nu okänt. Moen 1856 Hfl. — **Rävemyr**; bebott »för illa länge sedan», men brukat till nyligen. — **Örnekas**; okänt. Önnekas 1856 Hfl. Antagligen invid el. identiskt med ett tp med samma namn på hmn Sa. — **Ängen**; okänt. 1836 Hfl.

Torget, se *Mon*.

Torp *terp* by. — j Þorpe 1391 RB s. 363 | Thorp 1573, 1581, torp 1573, thorp 1573, 1586, Torp 1659, 1719-1881, Jr, Thorph 1665-1697 || Torp 1806 K, GK, EK(B). ~ *Torp* 'utflyttargård', antagligen från byn *Sörbo*, ä. *Sörby*, i Krokstad, strax N där om; ett stort järnåldersgravfält ligger på ömse sidor om gränsen; se Bd 8 s. 137 med litt. och jfr 12:1 s. 133.

Prep. är i. IN *törpan*, best. pl.

Nr 1 *Torp* $\frac{1}{4}$ sk., f.d. komministerboställe, senare prästänkesäte.

Nr 2 *Torp* $\frac{3}{4}$ sk. Var jämte nr 1 ett helt mtl kr. ännu 1819, sedan 1 sk., $\frac{3}{4}$ åtm. från 1881.

Torp o. d.:

Dun(n) dal *dúndal*; öde. Lundal (flera ggr) 1847, Dundalekroken (HKn) 1858 H nr 65, 90, Dundal 1856 Hfl. F. l. kunde vara målets *dun*, n. 'dån', no. dial. *dyn*, *dun*, *dån*, m., sv. *dön*, *dån*, här väl åsyftande eko vid åska. I namnet *Dunnholmen* Bd 16 s. 127 f. anses vågornas buller åsyftas. En medd. förmodade emellertid att kanske en soldat *Dunder* bott i *dalen*; jfr *Dunderkulten* s. 29. — H a g e n; nu okänt. 1836 Hfl, 1850 Ml. — H ä l l a n; f.d. stp. 1803, Hälla 1836 Hfl. 'Berghällen'. — K a s e n; nu okänt (kanske =följ.). — O l i n e k a s *olínəkás*, — - - - ; öde tp el. bst. (=föreg.?), invid hmн Kn. En gumma vid namn *Olina* bodde där, kanske identisk med den hustru *Oleana* Olsdotter, född 1787, som enligt 1836 Hfl fanns på tp Hagen. — U t s i k t e n; nu okänd bst. Utsigten 1856 Hfl. Jfr t.ex. NG 2 s. 110, SOÄ passim, OGB 8 s. 50.

Tranhem, Mörtevattnet och Fjälla *tranhém*, *-him*; *mörte-*; tre tp, ägovidd gemensam med *Brattön*; läget av *Fjälla* synes nu vara okänt, *Mörtevattnet* är nu sommarställe, kallas vanligen *Sigges sigəs*. — | Tranhem, Mörtevattnet och Fjella 1825, Tranhem, Mortevattnet (!) och Fjella 1881 || Tranhem 1721 H nr 5, 1803, 1856 Hfl, 1806 K, GK, EK; mörtewans kas 1721 H nr 5, Mörtevattnet 1803, 1836 Hfl, GK, EK; Tranhem, Mörtevattnet och Fjälla EK(B). ~ Namnet *Tranhem* beror på uppkallelse efter den no. staden *Trondhjem* (-heim), kanske samtidigt i anslutning till den närlägna *Tranemyr*. Jfr *Tranhjem* Bd 18 s. 77, vid ett *Trantjärn*, även som *Trondhjem* 16 s. 95, 1872 skrivet *Tranjem*, *Tranum* 8 s. 363, *Tranhem* SOV 9 s. 55. — *Mörtevattnet*, förr två tp, ligger strax S om den nu s.k. *Mörtsjön* (GK, EK). Namnet *Sigges* ser närmast ut att vara gen. av smeknamnsformen *Sigge* till exempelvis *Sigurd*, se Rygh Personn. s. 215, NK 7 s. 38. Då emellertid platsen ligger bara 1700 m från det redan år 1721 nämnda Siggeröd Lå, föreligger kanske snarare ett IN till detta torpn.; ljudutvecklingen: **sigəns* > **sigəns* > *sigəs*, jfr Bd 12:1 s. LX. — Om *Fjälla* jfr samma hmnsn. ovan.

Trynebacka *trýnəbáka* $\frac{1}{2}$ sk. Kr. till 1824. — | trüneback 1573, Thrynnebaick, Thriunne- 1581, thrynnedbacke 1586, Thrynebache 1659, Trynebacka

1665, 1758-1881, Jr, Trynnebaka 1680, -backa 1697, 1719 || Trynebacka GK, EK(B). ~ F. l. är *tryne*, n. i målet *trjynə*: »En val *väl* ('upphöjning av marken') som liknar ett grisehuvud». Jfr bergn. *Trynet* Bd 11 s. 85, *Tryneviken* SOV 4 s. 37 samt *Sotrynet* här nedan avd. VIII. Angående s. l. jfr *Elnebacka* ovan.

Prep. är på. IN *trjynəbåkeranə*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

Kalv(e) h a g a r n a *kåləháwanə* el. Skråmon *skrámən*, $\frac{1}{2}$. Kalvhagen EK. Målets *skrå*, n. betyder 'skräp'. »En sådan *skrågård*, en bedrövle dålig gård; det gror (växer) ingenting, för marken består bara av sand och rödfimma.» Jfr målets *skråjord* 'dålig jord, rödfimma o.d.'. — Missunderöd *mɪsūnərə*, *mɪsūnərə*; obebott. 1814 (HBönnSteStu), 1843, Missunderöds flaten, lyckan 1858 H nr 23-87. »Det blev väl ovänskap vid delningen; två ville ha gårddelen, och den ene missunnade den andre.» Jfr *Missunnehagen* Bd 5 s. 238 samt *Missunnarebiten* nedan avd. VIII och *Trätholmen* på grann-hmn Torb, avd. III, även som *Missunnan* SOÄ 6 s. 149, 181, OGB 2 s. 190 (den karga marken »*missunnade*» ägaren att få god skörd), 3 s. 262, *Misundstad* (ett i Glommens dal rätt vanligt namn på små egendomar) NG 3 s. 268 f., 296 och *Misundt* 5 s. 420. Eftersom f. l. i yngre *röd*-namn eljest brukar vara en personbeteckning, kanske här ett ökn. föreligger med bet. 'den missunsamme'. Eller också kunde namnet vara en förkortning av ett **Missunnareflaten* e.d., jfr ovan. — Skråmon, se *Kalv(e) hagarna*.

T o r p o . d. :

Backa el. Putterhagen (Puttre-) *påterháuen*, *pátráuən*, $\frac{1}{2}$ -; avs., f.d. stp. Putterhagen 1803, 1856 Hfl, 1825, 1858 H nr 43, 87, 1850 Ml; jfr Putter kas, -kuln, Mossen och Skogen, Öfwre och Nedre -myra 1825 (Gu), wallen 1831 (Sy), myrarne 1845, -myren, -mossen 1858 H nr 43-87; Backa GK, EK. I NoB 1935 s. 26 kallar Janzén ifrågavarande beb. *Puttradn* *pátrádn* och förmodar att den bäck, som rinner strax intill gården, hetat **Puttra* (till v. *puttra*), vilket sannolikt skulle betyda 'den bubblande, den sjudande, den porlande'. Namnet på platsen har tydligan av någon upptecknare missuppfattats genom hörfel av dial.-utt. *pátráyən* (se ovan). Den av Janzén nämnda bäcken är ytterst obetydlig, närmast ett avrinningsdike, och den löper över nästan slät mark. Denna kan på grund av »vattensjuka» tidvis vara omöjlig att plöja. Man förklrar också namnet av att »där är ett slags sumpehål, där *puttar* upp vatten; det är ett uppskott ('ställe där vatten skjuter upp', Nilén Ordb.: *uppskov* 'ds'), det *puttar* och jäser». Jfr sms. med -mossen och -myrarna! — Kasen el. Krypin *krybin*, $\frac{1}{2}$ -; skall ha varit stp före Putterhagen; öde. Kasen 1836 Hfl, 1850 Ml. Torparen byggde sig en liten ryggåsstuga, som stod kvar ännu 1900, »han tyckte det var gott

att ha något att *krypa in i*». Antagligen var dörren mycket låg. Jfr Bd 20:2 s. XVII, 9, 89. — Paul i pajrockan el. i pisterockan *pául i páyråka, i pistäråka*; nu obebott tp. En viss Paul Mattsson ägde gården dit torpet hörde. Han brukade kanske gå omkring i en *pajrock* 'kapprock, slags militärkappa' (SAOB P 51). Kanske kan *pist* i *pisterockan* ha samband med *pist* 'ridbana, barriär runt cirkusarena' (SAOB P 962)? S. l. förutsätter väl en ellips (av något fem. ord). — Puttehagen, se *Backa*. — Rumpen *rómpen*; öde. 1858 H nr 87 (utmark). 'Svansen'; dels låg tp i änden på gd, dels var det ganska långsträckt. — Skogemyren; obebott. -myr EK. — Stötekas *stödökás, stödə-, stötə-*; nu beteshagar och skog. EK, -kasen 1803 Hfl; jfr Stötekasflaten, -lappen, Stöte lappen 1858 H nr 87. Där bodde i mannaminne *Stöten* el. *Stöte-Hans*, som tros ha varit *kyrkstöt* (detta enligt somliga dock ovisst, och torpn. är ju gammalt). Jfr *Stötehansetorpet* Åb, även som *Stötekas* SPr och *Stöthagen* Bd 20:2 s. 69.

Tveten *tvéðn* 1 sk. av ålder. — j Þuæitenne 1391 RB s. 363 | Thueden (Thu den ?) 1544, tueden(n) 1573, thudenn 1581, Thuedenn 1586, Thueden 1659, Twetten 1665, Tueten 1680, Twethen 1697, Tweten 1719, 1758, 1825, 1881, Tveten 1811, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ *Tvet*, fvn. *þveit*, f. i ON väl 'obebyggd slättermark', ungefär 'genom röjning åstadkommen äng i utmarken'; se Bd 18 s. 49 f. och 8 s. 138.

Prep. är *på*. IN *tvèðn*, best. sg.

H e m m a n s d e l a r:

Huset; nu okänt. 1803 Hfl. 'Torpet'.

T o r p o. d.:

Bollehedarna *bólöhéanə* el. Hedarna; obebott. Hederne (utmark) 1816 H nr 22, Bollehedarna EK. Om *Bolle*-släkten, se *Bolleröd* Ry. Med f. l. har man väl velat skilja platsen från den på endast 500 m avstånd liggande hmd. *Hedarna* Lå. — Brall(e) dalen *bráləðán, bráləðə-*; nu obebott. Bralles dal Holmberg² 2 s. 205. En våldsverkare vid namn *Bralle* skall ha spökat här, sedan han mördat hela sin släkt och slutligen blivit nedhuggen i *dalen*. *Bralle* är väl närmast ett ökn., bildat till det från no. dial. kända v. *bralla* 'larma', da. *bralle* 'prata (smörja)', fär. *brala* 'skryta', boh. *brala*, *bralla* 'ds', alltså kanske med bet. 'skrävlaren e.d.'; jfr boh. *brála*, *bràla*, f. 'skrytsam person'. — Brobacken *brú-*; nu åker. 1836 Hfl, 1850 MI. Invid *bron* över Tvetälven. — Hedarna, se *Bollehedarna*. — Intagan; nu okänt stp (=Torineröd nedan?). 1836 Hfl, 1850 MI. — Jordhyttan; nu okänt. 1803 Hfl. Torparen el. backsittaren bodde alltså i en *hytta*, dvs. koja, av (resvirke och) *jord*, antagligen delvis nergrävd i marken. Jfr *Gubbe-hålan* Åb samt *Jordhyttan* SOÄ 7:2 s. 139, *Jordhyttebackarna* OGB 12:1

s. 272. — **Liden** el. **Stockeliane**; öde. Liden 1836, 1856 Hfl. F. l. **Stocke-** anses här åsyfta »väldigt god skogsmark», där man alltså fällt fina timmerstockar. Angående olika bet. av *stock* i ON, se t.ex. Bd 8 s. 149. (Någon *stockbro* kan i varje fall inte ha funnits här.) — Lin (d) **dalen**; okänt. Lin- 1836, 1856 Hfl. Både *lin* och *lind* uttalas i målet *ln.* — **Nyborg**. 1836, 1856 Hfl. Se t.ex. Bd 8 passim, 12:1 s. LII. — **Stockeliane**, se *Liden*. — **Torineröd** *torinərə*; nu obebott stp för grannhmnr Röd (jämte Tveten?). Den siste soldaten hette *Torin*. — **Ängarna**. GK, EK, Ängen 1836 Hfl, 1850 MI.

Utäng(en) *udægərə* ^{1/2} sk. av ålder. — | Vdenng, wdeng, vdengen, wdenngen 1573, Wdenngh 1581, wdenngh 1586, Udeng (Vdeng ?) 1659, Uthängh 1665-1697, -äng 1719, Utäng 1758-1881, **Jr** || GK, EK(B), Utängen 1806 K. ~ Jfr *Uteng(en)* NG 1 s. 249, 365, *Utängen* SOÄ passim, t.ex. 17 s. 104 (eljest småställen). F. l. anger »läge långt från manbyggnaderna» (Bd 8 s. 337); snarast har *ängen* en gång tillhört Fisketorp el. Rockestad.

Prep. är *i. IN udægəranə*, best. pl.

T o r p o . d . :

Gäst(e)huset; nu okänt. Gäste Huset 1775, Gäst- (åker) 1853 H nr 11, 75. Jfr *Gjesthus* NG 5 s. 117: »Af det endnu brugelige Mandsnavn *Gestr.* . . . Kunde dog ogsaa være Folkespr. *gjestehus* 'Hus for fremmede, Herberge'. (Jfr *gästhus* SAOB G 1643.) Mest sannolik förefaller den sist-nämnda tolkningen. Samma namn KSöb. — **Hål(e) vägen** *hyləvæjen*, *häl-*; nära hmnr Al och Mö; öde. Hål- 1823, 1853 H nr 45, 75. **Vägen** går där i ett »vasst» bergpass el. en »gilja». Jfr Bd 16 s. 150. — **Hästhagen**; nu okänd bst. — **Intagian**; okänt. 1836 Hfl, 1850 MI. — **Lin(d)holmen**; nu obebott. 1836, 1856 Hfl. En »bäckholme»; om f. l. se *Lin(d)dalen* Tv. — **Näset**; nu okänt stp. 1803, 1856 Hfl. Tydligen vid den slingrande »älven». — **Stenlidskas**; okänt. Stenlidkasen (-håltet och -myren) 1825 H nr 45, Stenlids Kas 1836 Hfl. Kanske invid tp *Stenlid(en)* på Sy.

Vattneröd *vätñərə* ^{5/8} uts. fr. ^{1/4} fr. till 1694, sedan sk.; »ökt» till ^{3/8} 1695; åter fr. 1720 och 1723. — tiornet vidr vatna rudit 1273 Kalén s. 121, j Vatna rudi 1391 RB s. 363 | watnerödt 1573, Vantne- 1616 Reg., Vatneröed 1659, Wattnerödh 1665, 1697, -röödh 1680, -rööd 1719, -red 1758, -rød 1811-1881, Vattneröd **Jr** || GK, EK(B), wantnerwdt(t) 1554 HSkH 29 s. 74, avskr., Wattneröd 1806 K, Wattneröd med Lianne ^{5/8} mtl 1846 Hfl. ~ F. l. är gammal gen. pl. *vatna* av subst. *vatten*; här avses närmast »rudets», dvs. röjningens, läge mellan de båda »vattnen» Storesjö och Lillesjö. (I samma namn i Sanne sn nedan avser f. l. tämligen bara en sjö.)

Prep. är (*nere*) *i. IN vätñəranə*, best. pl.

Hemmansdelar:

Liane (*Liderna*); öde (stora marker). 1803, 1856 Hfl, EK.

Torp o. d.:

Gräsbråten; nu »igengrott», en liten ruinhög efter ugnen kvar. 1836 Hfl, 1850 MI. *Bråte* 'svedjeland', avd. VIII. — Hultet; där fanns två hus, nu åkrar och beteshage. Holtet EK. — Hästhagstorpet (*Häst(e)-hagen*); öde. 1869 H nr 109. — Lianekas; nu okänt. Liannekas 1836 Hfl. Tydligen under hmd. *Liane*. — Nordkas (en); öde. Nordkasen 1850 MI, -kas 1856 Hfl, Norr-Kasen 1836 Hfl. — Sandretorpet (el. Sanders (sten) stuga) el. Örnetorpet; öde. Där byggde Sander Örn (i 1856 Hfl *Alexander Christophersson*, född 1821) en stenstuga, i vilken han och hans gumma, Sandre-Tilda el. Örne-Tilda, bodde; väggarna står ännu kvar. Jfr *Sandrevattnet* avd I. — Sågekas *ságakás*; nu åkrar och bete. 1836, -kasen 1803, Sågkas 1856 Hfl. Sörb. *sag*, *sag*, f. 'såg'. Nära *Kvarneskallen* avd. V. — Örnetorpet, se *Sandretorpet*.

Väjebol *væjəbøl* 1/4 kr. av ålder. — | Veiboell 1659, Wäijbohl 1665, 1680, Waije- (!) 1697, Wäije- 1719, Wiije- 1758, Weje- 1811, Weije- 1825, Wäje- 1881, Väjebol **Jr** || GK, EK(B), Weibo 1613 RU. ~ Gårdens hus ligger alldeles vid *vägen* till hmn Stan. Jfr *Vägabo* SOÄ 7 passim, -gården 10 s. 134. Om *bol*, n. 'boning, gård, torp', möjligen också 'jordstycke, äng', se Bd 12: 1 s. 59 med litt.

Prep. är i. IN *væjəbón*, best. sg.

Torp o. d.:

Agegiljan *ágægilja*, *áuə-* (el. *Jagegiljan* *jágə-*); öde. Där bodde en viss *August Jonasson*, tydligen benämnd med smeknamnet *Age till den folkliga formen »Agust». Enligt 1846 Hfl fanns f.ö. på hmn Väjebol inte mindre än två Carl August och en Jan August. Formen *Jagegiljan* kan bero på att prep. *i* vuxit ihop med ortnamnet. — Hagen; två angränsande, nu okända tp (det ena = *Plittehagen* nedan?). — *Jagegiljan*, se *Age*. — Lugnet; okänd bst. 1836 Hfl. Jfr *Lugnet* under KKro. — Myren; öde. 1856 Hfl. — Nordkas; okänd bst. 1850 MI, 1856 Hfl. — Plittehagen el. -torpet el. *Plitten* *plítəns*, senare(?) *Plitta* (n) s *plítas*; möjligen = det ena tp *Hagen* här ovan. Där bodde »*Plitten*» el. »*Plitt-August*», som också bott på *Agegiljan* därvid. Se *Plitteröd* Gu; inget hindrar att han burit det där supponerade soldatn. *Plit*, även om han mer officiellt kallats *Jonasson*. »*Plittan*» var väl hans änka. — Rappetorpets; nu betesmark. Torpet innehades av Olle *Rapp* (soldatn.). — Stinas *stínas* el. *Stinetorpet* *stínə-*; öde. — Ödegården; anses nu höra till Stan; väl=den ena av Ödegårdarna där. 1850 MI, 1856 Hfl. Jfr Bd 12: 1 s. 67 f.

Åboland *åbalan* by. — (j Apalda rudi 1391 RB s. 363) | apelland 1544, Opeland(t) o.d. 1573, Oppelanndt 1581, 1586, Aaboland 1659, Åbolan, Åbeland 1665, Åboland 1680, 1697, -land 1719-1881, Jr, -lad (!) 1758 || N., St. Åboland GK, EK(B). ~ Såsom redan Lindroth framhållit GBFT 1945 s. 100, är f. l. subst. *apel*; jfr dels skr. *apelland* 1544, dels målets *åbal*=*apel*, varom se Janzén Vokalassim. s. 29 f. RB-formen *j Apalda rudi* torde åsyfta samma beb.; f. l. är i varje fall gen. pl. av fvn. *apaldr*, m. 'apel'.

Prep. är i. IN *gboléniganə*, best. pl.

Nr 1 Åboland Stora 1 sk. Kr. åtm. t.o.m. 1825. St. Åboland GK, EK.

Nr 2 Åboland Norra 1 sk. $\frac{1}{2}$ mtl åtm. t.o.m. 1825. Nordgardt 1573, Nordingaardt 1581, Nord- 1586, Aaboland Nor 1659; jfr bynamnet ovan. N. Åboland GK, EK.

Hemmansdelar:

Hagarna el. Pukehagarna *püga-*. Hagarna EK; jfr ev. Puke myr 1826 H nr 64 (Hu). Där bodde för länge sedan en »hästepuke», dvs. en som »stack» (slaktade) hästar. — Helvetet. Ordet *helvete* har sedan långliga tider av olika anledningar använts i ON, varom se Bd 12:1 s. 164; här föreliggande ON är sannolikt mycket ungt och närmast givet som pendang till *Himmeln* här nedan. — Himmeln *himel(n)* el. »egentligen» Ängarna; nu sommarstuga. Ängarna EK. En familj flyttade hit från Myren på grannhm Vä, där de haft det så fattigt och bedrövligt, så gumman tyckte de nu hade fått det »som i *himmeln*». Jfr t.ex. *Himmerike* NG 1 s. 155, *Himmelriksdalen* OGB 18 s. 116 och *Himmeln* 9 s. 130. — Liane (*Liderna*). EK; jfr Liane flaten, kas, ängen 1856 H nr 85. — Luseklämman. Namnet, som skall ha givits av en grannhustru, har kanske åsyftat rikedom på löss i stugan, jfr *Lusasken* SBe, el. har det helt enkelt varit ett uttryck för ringaktnings? Möjligen har platsen urspr. kallats **Klämman*; huset stod förr där den gamla landsvägen gick igenom en smal klyfta mellan ett större och ett mindre berg. Jfr *Klämman* KKö. (Kan möjligen en vits med ett **luse-klämma* 'redskap att klämma ihjäl löss med' här föreligga? Som sådant använde man förr ett horn.) — Peppar(e) mon *pèbar(ə)-* el. Peppra (n) el. Peppra (n) s *pèbra(s), -a(s)*. Peppra EK. Enligt Janzén i NoB 1935 s. 22 är *Pepparmon* ett nytt namn, givet av lantmätaren, medan det folkliga namnet vore **Pipran pèbra* 'den båvande, skälvande', avseende »den bæk som i en kraftigt markerad dalgång rinner genom hemmanet Åbolands ägor ut i Kärnsjön». Bäcken passerar faktiskt gården och ger genom sina små forsar och fall skäl för Janzéns namntolkning. Emellertid påstår man, tvärtemot Janzén, allmänt i bygden att *Peppar(e) mon* är det gamla namnet, och *Peppran* ett lantmätare- el. karritarenamn, vilket man ej sett förrän på EK, som ju dock är yngre än Janzéns uppsats. Jordmånen närmast stugan

består av sandmo och säges vara torr som *peppar*; jfr *Mon* el. *Pepparemon* SSte. »Käringen» som bodde på *Pepparemon* Åb, skall ha kallats »*Peppran*» efter stället; *Peppra(n)s* kan jämföras med *Stinas* och *Plittens* under grannhmnen Vä. — *Pukehagarna*, se *Hagarna*. — *Stämmen*; nu obebott. 1833 H nr 51, EK. *Stäm* 'kvarndamm'; jfr målets, liksom nsv. *stämma* 'dämma'. Det var uppdämt för kvarn där. — *Tornet tönat*; byggt på senare år. EK. »Det ligger liksom högt.» Eftersom det varit en kohage där-invid, är namnet kanske urspr. ett **Tunet*; jfr **Svin(e)tet* (»Svintornet»), **Tunlyckan* (»Tornlöckan») avd. VIII. — *Ängarna*, se *Himmeln*.

Torp o. d.:

A 1(e) *myrarna* el. *Bockemyr(arna)* *bökə-* el. *Myrarna*; mot Stärkestad i Foss sn, öde. *Bockemyr* 1817 H nr 36, *Myrarna* 1856 Hfl. Om namnet *Al(e)myrarna*, se Bd 18 s. 13, där även växlingen *al*:**orr* i Sörb. behandlas. F. 1. *Bocke-* uppfattas i bygden som ett ökn.; den som ägde tp, kallades »*Bocken*» *bökən*, och *myrarna* vore alltså benämnda efter denne. Eljest läge det närmast till hands att uppfatta myrnamnet som '*myren* där *bockarna* betar', jfr Bd 18 s. 71; då vore ägarens ökn. ett IN efter platsen. Men eftersom tp även kallas *Al(e)myrarna*, är det väl troligast att det »omdöpts» efter »*Bocken*», vad som nu än varit anledningen till detta namn. Med ett tilln. *Bock* (*Buck*) räknar SOÄ altern. i *Bockerud* 18 s. 80 och 19 s. 187, 193, medan för samma namn SOV 11 s. 56 närmast supponeras det fsv. tilln. *Bocke*, *Bucke*. — *Boden býr* (el. *Nordgården?*); obebott. Jfr *Buberget* 1817, -lycka 1825 H nr 36, 42. Nära *Peppra(n)* och *Tornet*, vid den urgamla landsvägen (nu två ggr flyttad), låg en handelsbod. — *Bränneriet brändərit* el. *Brännvinsbäcken* el. -*myren*; öde, hustomt kvar. En viss Maja Lena *brände brännvin* där och sålde. — *Båtsmanstorpet*, se *Kasen*. — *Ener* ənəŋ; gränsar mot Hu; öde. Målets *ener*, m. 'enbuske, enträd', fvn. *einir*, ganska vanligt som ON, t.ex. NG 6 s. 325, SOÄ 2 s. 149, OGB 5, 10 och 11 passim. Särskilt de trädvuxna enarna är ju rätt uppseende-väckande. — *Gubbehålan*; öde bst. I början på 1800-talet gjorde en *gubbe* vid namn Olaus här runda kåtor av resvirke med uppkastad jord omkring till sig och sin ko, varav han kallades »*Hålegubben*» el. »*Olaus i jorden*». Jfr *Jordhyttan* Tv. — *Hålemossen*; öde. Skall vara benämnt efter »*Hålegubben*», se föreg. — *Kasen*; ett btp (N. Åb) och ett stp (St. Åb), nu öde, det förra även kallat *Kasetorpet* el. *Båtsmanstorpet básmans-*. *Kasen* 1803 Hfl, 1850 MI, EK. — *Knallen knälən*; obebott. Trots att tomtens ligger på ett berg, föreligger här näppeligen ordet (berg) *knalle*, vilket tycks vara främmande åtm. för nordboh. och dalbom. (i SOÄ finnes inget *Knallen* e.d. på hela Dal), utan i stället Sörb. *knälə*, m. 'vandrande köpmann (västgötaknalle)'. En handlande bodde där för c:a hundra år sedan och hade en liten affär. Jfr *Marbotomten* Sä och ev. *Knopperöd* SBe. — *Lind-*

åsen; öde sedan femtio år, nu skog. Linnås kulle 1817 H nr 36. Jfr t.ex. Bd 8 s. 118. — Myrarna, se *Al(e)myrarna*. — Nordgården, kanske =Boden. — Nordhagen; nu okänt. Norr- 1836, Nord- 1856 Hfl. — Nordängen; okänt. Norr- 1850 Ml, Nord- 1856 Hfl. — *Platsen, Plassegärdet 1856 H nr 85. *Plats*, m. 'torp', Bd 18 och 20:1 passim. — Räverbott(n)e n r̄vəbböt(n); obebott. Räfbotten (på röd sand) 1856 H nr 85. »Där gick räven över vägen.» Dock kunde kanske i stället den 1856 nämnda röda sanden ha föranlett namnet. — Sandbäcken; öde. Stugan låg mitt på gränsen mellan Hede och Foss sn. — Smådalarna; vid den äldsta landsvägen, obebott sedan 1923 el. -24. — Stötehansetorpet st̄dəhánsə-; mot Brännvinsbäcken, öde. Där bodde »*Stöte-Hans*», jfr *Stötekas* Tr. — Älgeomyr(en); nu okänt. Elgemyren 1836, -myr 1856 Hfl; jfr naturn. Elgemyra(ne) 1825, Eljemyren 1856 H nr 42, 85. Samma namn SOÄ 18 s. 109 och OGB 18 s. 117 f. Invid myren ligger tydlig *Älge kulle* samt -klåvan och -mon avd. V, VII, VIII.

Ånneröd ènərə^{1/4} sk. av ålder. — j Arna rudi 1391 RB s. 363 | Ønnerødt 1573, Annerödt 1616 Reg., Underöd 1659, Unnerödh 1665-1697, -röd 1719, -red 1758, Anneröd 1811, Ånne- 1825, 1881, Jr || GK, EK(B). ~ F. l. är fvn. gen. *Arna* av mansn. *Arne* el. gen. *Arnar* av mansn. fvn. *Orn* (el. gen. sg. el. pl. av det identiska fågelnamnet); jfr Bd 20:1 s. 102 med tillägg s. 230, där ljudutvecklingen beröres (även i Sörb. uttalas *barn bgn* och *garn gan*) samt 20:2 s. 26 f. Namnet *Arne* synes åtm. under nyare tiden ha varit sällsynt i bygden; 1573 Jb nämnes en *Arnne* Ѽ leerbetter el. *Anne* y lerset, Sanne sn.

Prep. är i. IN ènəŋ, best. sg.

Hemmansdelar:

Märremyr mærə-; nu betesmark. 1837, Merre- 1855 H nr 53, 77. Att en märr skulle ha fölat där, är nog en förklaringssägen. Däremot har hästar säkert ofta gått ner sig i myrar, men även helt enkelt betat där; en utlöpare till den här ifrågavarande myren kallas Blötehals. Märremyr(en) är ett rätt vanligt ON, t.ex. Bd 18 s. 252 åtta ggr.

Torp o.d.:

Boseröd bøsərə el. Bosetorpet; nu igenväxt. En skräddare Abraham Jonsson med soldatn. *Bose* bodde där. — Kasen; öde. 1836 Hfl, 1850 Ml. — Ånnerödängen ènəræŋ el. Ängen. Ängen 1836 Hfl, 1850 Ml, Ånnerängen EK.

Åsen ásən^{1/2} sk. av ålder. — j Aase 1391 RB s. 363 | Aasen 1659, Åhssen 1665-1719, Åhsen 1758, Åsen 1811-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Gd ligger nedanför en hög bergås.

Prep. är (ner)i. IN ásəranə, best. pl.

Hemmans delar:
Hagarna. GK, EK.

Torp o. d.:

Grund (e) torpet *gränz-*, *grän-*; öde. Gubben *Grund-Olle* (O. Grund), som svarvade »kävlen» *sævle* (n. pl.) 'brödkavlar' och spinnrockar, byggde opp tp; kanske son till den soldat Jacob *Grund*, som 1856 bodde på stp under Gu. — **Kasen** el. *Kaserna*; nu okänt? Kasen 1836 Hfl, 1850 Ml, *Kaserna* 1838 H nr 52. — **Stommen** *stómen*, Δ —; f.d. *soldatstom*, nu gärde. — **Wæddichstorpet**; öde. Jfr *Wæddichs Berget* 1861 H nr 91. En viss *Wæddich* bodde där.

I äldre handlingar anträffade, ännu ej identifierade namn (alla kanske inte bebyggelsenamn):

»**j Apalda rudi**», se *Åboland*.

»**j Braghans rudum**». — 1391 RB s. 363. ~ S. l. är dat. pl. av fvn. *ruð*, n. 'rötning'; f. l. är dunkel; jfr »*Bragenesz*» i Sanne sn.

»**vidher Gunnulfs budhir**». — 1391 RB s. 363. ~ F. l. är mansn. fvn. *Gunnulfr*, varom se Rygh Personn. s. 106, NK 7 passim; s. l. är pl. av fvn. *búð*, f. 'bod', jfr *Alsbo* ovan.

»**j Kirkiubole**». — 1391 RB s. 363. ~ F. l. är gen. av fvn. *kirkja*, f. 'kyrka', s. l. dat. sg. av *ból*, n. 'gård'; *Kyrkebol*(et) är ett vanligt gårdn. i Smål., Vgtl. och Värml., en gång i Hall. Antingen åsyftas en gd på vars mark *kyrkan* ligger, el. en gd därvid. Jfr »*j Kirkiubønom*» Krokstad.

»**j Limasholte**». — 1391 RB s. 363. ~ S. l. är dat. sg. av fvn. *holt*, n. = sv. *hult*. F. l. är i sin tur ett sammansatt ON, vars s. l. är fvn. *åss*, m. 'ås'. *Lim-* kan vara fvn. *lim*, f., *limr*, m. 'liten kvist', *lim*, n. koll. 'småkvistar, ris', el. slutligen *limi*, m. 'risknippe, sopkvast', vilket motsvaras av Sörb. *limme*, m. 'sopkvast'. *Limmesand* NG 12 s. 160 anses möjligt innehålla nyno. *lim*, m. 'avkvistade lövträdsgranar, vilkas bark avskaves till kreatursfoder', medan *Limkjær* 8 s. 25 skulle innehålla det ovannämnda *limi*, m. 'riskvast'.

»**j Nordbø nordra**». — 1391 RB s. 363. ~ Sannolikt åsyftas byn *Nordby* Krokstad.

»**j Sunnulfs rudi**», se *Synneröd*.

Krokstad socken

Utt.: *kröksta sâkân*. Om namnets ä. former och bet. se *Krokstad by* nedan.

Socknens invånare kallas *krökstabûlgar*.

Almuntorp *åntörp* 1/1 sk. — (j Aulinna þorpe 1391 RB s. 361) | Almindthorp, Elne(r)- (!) 1573, Almindtorp 1581, Alminndthorp 1586, Aldmindtorp 1659, Allmuntorp 1665-1719, 1811, 1825, Almuntorph 1680, 1697, -torp 1719, 1758, 1881, **Jr** || GK, EK(B), Alne- 1806 K. ~ 'Utflyttargården på allmänningen.' Jfr dels *Almekärr* SOÄ 13 s. 40 (Almin- 1565, Almunde- 1567, Almun- 1600, fsv. *Almund-), dels *Torp* i Hede med litt. Utt. visar att f. l. endast innehållit »enkelt» *l*; jfr Hellquist Et. ordb. under *allmän*. Det är ovisst om RB *j Aulinna þorpe* avser denna by; se under »I äldre handlingar anträffade, ej identifierade namn».

Prep. är (*upp*)*i*. IN *åntörp(r)ano*, best. pl.

Hemmansdelar:

Nordgården. EK. — Svälta n; obebott. Dålig mark; jfr Bd 18 s. 131 och 16 s. 68. — **Ängen**; husen borta sedan 25 år. 1850 Ml, 1856 Hfl, EK.

Torp o. d.:

Bäckstugan; nu okänt. 1850 Ml. — **Dammarna**; öde. Säkerligen åsyftas kvarndammar. — ***Hamburg** (*Hamburg*), i Hamburglyckan, Hamborgs lyckan 1857 K nr 190. Vanligt uppkallelsenamn, t.ex. Bd 20:2 s. 17 med litt. — **Holarna**; okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl. Väl vid »bäckholmar». — **Hultet**; öde. 1850 Ml (två tp), Håltet 1857 K nr 190. — **Jutehemman**, se eget upplägg. — **Karperöd** *kärpörs* el. *Karpet kärpat* el. *Karpetorpet*, nu vanligen kallat *Karpevrån kärpövrän*; öde, antagligen=den ena bst. *Stenkas* nedan. Där bodde *Karpen kärpon*, väl identisk med el. son till den Andr. Joh:son *Karp* som 1856 Hfl nämnes på *Stenkas*. Formen *Karpet* är väl en förkortning av *Karpetorpet* el. av **Karpetrödet*, vilket senare kunde jämföras med *Kåret* HSa och *Staffert* HSte. Invid platsen för tp ligger *Karpetjärnet*, se avd. I. — **Kleven** el. *Stenklev(en)*, se *Jutehemman*, eget upplägg. — **Olsberg**; nu okänt. 1856 Hfl. Där

bodde torparen *Olof Larsson*, född 1803. Jfr *Gustavsberg* och *Pettersberg* Ha. — *S a n d k a s*; okänt. 1856 Hfl. Jfr SOÄ 18 passim, OGB 18 s. 279. — *S t e n k a s*; förr två bst., den ena troligen = *Karperöd*. 1850 Ml, 1856 Hfl. Jfr HSÄ. — *S t e n k l e v (e n)*, = *Kleven*.

Alnäs *ānæs* by. — | Alnes, Sönder Alnes 1573, Alnnes 1581, 1586, Allness 1659, -nähs 1665, -näs 1811, Ahlnähs 1665, 1680, 1719, -näs 1697, 1758, 1825, Alnäs 1811, 1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Ligger vid ett *näs* i den slingrande Hajumsälven. Enligt Janzén i NoB 1935 s. 39 kunde f. l. ev. innehålla ett gammalt namn på denna å, nämligen **Qln* el. **Alna*, varom se närmare under *Elnebacka* i Hede sn. Janzén ger även två andra förslag, nämligen att bynamnets f. l. vore fvn. *alfr* 'grus' el. *trädn.* *alm*. Däremot avvisar han en tolkning med *al*. »Detta heter nämligen i Sörb. *er*.» Härutinnan har dock Janzén sättlvida fel, som båda orden tydligen sedan gammalt förekommit sida vid sida i detta hd. Men eftersom *al* i målet vanligen utt. *al*, med »slutet» *a*, bör man här kanske ändå inte tänka på detta trädna.

Prep. är i. IN *ānæs(r)anø*, best. pl.

Nr 1 *A l n ä s* $\frac{1}{1}$ sk. $\frac{1}{1}$ fr. 1659—1680, sedan $\frac{1}{1}$ sk. åtm. t.o.m. 1825, därefter $\frac{6}{7}$ sk. och $\frac{1}{7}$ kr., sistnämnda del sk. 1898.

Nr 2 *A l n ä s L i l l a* $\frac{1}{8}$ sk. Sk.-äng till 1666.

H e m m a n s d e l a r:

G r a n k n u t e n *gränknudη* el. *R ö n n (e) b e r g e t*; f.d. stp. Granknuten 1803, 1856 Hfl, 1806 K, 1850 Ml, EK; Runbergs kläfvan 1859 K nr 207. Enligt en medd. kunde *granknut* möjligen vara liktydigt med målets *gran-knusta gränknösta* 'utväxt på gran, kvist som blivit *knöströts*' (jfr nyno. *knustra*, f. 'stor knölig utväxt på träd'); sådana tog man vara på och använde dem antagligen mot trolldom. En gran med en iögonfallande utväxt kan ha stått på platsen. El. kunde *granknut* i stället vara 'en gran som *knutit* sig i växten'? För båda tolkningarna, jfr *Enern* HÅb, men särskilt *Krokot(a) ek* Bd 18 s. 212 med litt. Emellertid har kanske *knut* i stället bet. 'litEN kulle', jfr *Knuten* avd. V. Stugan står på en bergkulle med många småknallar, knölar och inskärningar, och där växer ett par *granar*. Namnet *Rönn(e)berget* tillhör egentligen en invid stp liggande lht på hmn Röd. — **H ä n g e d y b a c k e n** *hægðdybdkən*. EK. Marken består delvis av »*hängedy*», dvs. gungfly. — **H ä s t ä n g e n**. EK. — **P l a t e r ö d** *plätərə*, *plätərə*. EK. Där bodde Anders *Plate*, död omkr. 1906. Holmberg² 2 s. 209 nämner två bröder *Plate*, vilka efter varandra var »pastorer» (kyrkoherdar) i Sörb.: Jochum, död 1708, och Bernhard, död 1714. — **R ö n n (e) b e r g e t**, se *Grankuten*. — **S t r ö m m a r n a** *strämgnə* el. **S t r ö m m e n s** *sträməns* el. **S t r ö m m e n ä s e t** el. **S t r ö m m e r ö d** *strämərə*. Den första namnformen beror på uppkallelse

efter den närbelägna gd *Strömmarna* vid Örekilsälven, varifrån den nuvarande ägarens morbror, »Ström-Anders», kommit, medan de övriga innehåller IN *Strömmen strùmnen, stròmnen*, snarast efter den tidigare gd. — Ängarna el. Ängen. Backstugan Engen 1819 Hfl, Ängen 1856 Hfl (tp), EK.

T o r p o . d . :

Bergen el. Berget. Bergen EK. — Hålet *hylst, hylst;* obebodd bst. med en liten potatishage. Ligger lågt och nära föreg. — Hästhagen; nu okänt. 1850 Ml (inhyses). — Klevén; nu okänd bst. Klefven 1850 Ml. — Kärnan *śina;* öde tomt. Målets *śina*, f. 'smörkärna', men den närmare innebördens är oviss. Kanske något slags jämförelse. — Mjöl (k) kullebacken (?); nu okänt. Mjölkullebackan(?) 1819 Hfl. F. l. kunde vara ett *Mjölkullen 'kullen med goda skördar som ger mycket mjöl', el. 'vid vilken såden males till mjöl' (jfr då *Mjöl(e)berget* Bd 16 s. 176), el. också ett *Mjölk(e)kullen 'kullen där korna mjölkas' (jfr Bd 1 s. 168), el. slutligen målets *mjölkekolla*, f. 'mjölkbytta utan lock', kanske i jämförande användning, här väl då som ett slags pendang till *Kärnan* ovan. — Tuller öd *tùlərə*; öde. F. l. är väl ett ökn., måhända sammanhangande med no. *tullet* 'fjollig' el. målets *tùlə*, m. 'liten pojke' och *tùla*, f. 'liten flicka', no. *tulla* 'lillan'. (Målets *tullare* 'tulltjänsteman' utt. *tòlərə*.) — Vrån *vråt*; f.d. bst., huset nu obebott. EK. »Rätt i en bergvrå.» Sörb. *vræ*, f.

Bergane bärjan^e el. Storbergane *stòrbärjanə*, även kallat **Lågbergane** *läu-* 1/1 sk. av ålder. — j Bergi 1391 RB s. 362 | Bergenn, Berenn, Berrenne, Brenne(?) 1573, Berrinn 1581, Bergenn 1586, Storbergene 1659, -bärgene 1665, Bärgene 1680, Storebärgiane 1697, Stora Bärgiane 1719, Stora Bärgane 1758, Berganne 1811, Bergane Stora 1825, 1881, Jr || Bergane EK(B), GK, Berian 1591 Akt. stænd. s. 54, Stor Berga(r)ne 1806 K, S. Bergane GeolK. ~ Urspr. obest. sg. *Berg, nu den i ON vanliga formen *Bergane*; om denna namntyp, se Jansson s. 301 f. med litt., Hellberg Plural form s. 87 ff. m. litt. Samma namn SOÄ 16 s. 122; 17 s. 2; 18 s. 85 samt 19 passim, alltså på Dal, även som SOV 4 s. 31. Jfr också *Röane* K och *Hultane* S nedan. Gd ligger på en låg och oansenlig *bergknalle*. — Hmn kallar man fortfarande ofta *Storbergane* (jfr 1659 Jb) för att skilja det från granngd *Hög-, Kloster-* och *Korsbergane*, vilka äldst bildat sammanlagt 1/1 mtl och väl en gång losbrutits ur *Bergane*. Den helt inofficiella formen *Lågbergane* är tydligent given i motsättning till *Högbergane*, liksom hmn *Heden* i Sanne sn även kallas *Lågheden* till skillnad från *Högheten* K därintill.

Prep. är *på* (el. *i*).

H e m m a n s d e l a r:

Tyfteröd (*Töfteröd*) *tÿftær*, *töftær* el. Tyftet (*Töftet*) *tyftat*, *töftat*; obebott. Tyfteröd 1864 K nr 241, Tyftet EK. F. l. i *Tyfteröd* är kanske snarast ett IN till något gårdn. *Tyft* el. *Tyfta*, se Bd 18 s. 133. Formen *Tyftet* bör väl snarast uppfattas som en kortform liksom t.ex. *Karpet* Alm. Knappast föreligger här *tyfte*, n. 'tomtplats' som i *Tyftet* Bd 16 s. 45. — Ödegårdaarna *øggålanæ*; nu bara känt som åkernamn. Se Bd 12:1 s. 67 f.

T o r p o . d. :

Berganelunden el. Lundén. Lundén EK. Om målets *lunde* avd. IX. Sms. avser att skilja lht från det närlägna *Snabelunden*. — Dalen; nu okänd bst. 1856 Hfl. — Dammen *dámən*; öde. 1803, 1856 Hfl, EK. Där rinner en »bäckesillra»; det har tydlig funnits en kvarndamm där. — Intagan; nu betesmark. 1850 MI, 1856 Hfl (bst.). — Kasen. 1803, 1856 Hfl, EK. — Lundén, se *Berganelunden*. — Sparvehogen; nu okänt (här?). Sparfvehogen 1806 K. Om f. l., se *Sparvhuset* Bor. — Strömberg (et) el. Strömmebagen el. Strömmaröd *stråmærə*, *strømmærə*; f.d. stp, husen nu nedrivna. Strömbergen 1806 K, Strömmme- 1847 K nr 201 (Höb), Strömmerröd EK. Där bodde Corporal Sven *Ström*, född 1777. — Träskotorpet *trësko-*; öde. För sjutiofem år sedan fanns där en *träskomakare* i en stenstuga. — Tröteröd *trødærə*, *trøtærə*; nu åkerlyckor med tomt (där bodde Tapto, f.d. blåsare vid regementet). F. l. kan jämföras med ON *Trauten* NG 3 s. 197, *Tröten* SOÄ 16 s. 147, 18 s. 15 samt SOV 2 s. 12. SOÄ 1:2 s. 26 räknas med ett dial.-ord **tröt*, f. 'slut', egentligen 'trytande' till *tryta*, medan enligt SOV a.st. härledningen är okänd. I Sörb. betyder *tröt* *trød*, m. 'tålmod', *tröta* *trøda* 'ge sig till tåls' och *trötsam* *trødsám* 'tålig, uthållig'. Jfr fvn. *braut*, f. 'hårt prov, stor möda, trångmål, nöd', *brautgóðr* bl.a. 'tålig'. Måhända har marken fordrat mycket tålmod och uthållighet vid uppodlingen. Ungefär liktydigt med v. *tröta* är målets *tröka*, som även betyder 'uthärda'. Jfr t.ex. *Tröken* SOÄ 10 s. 235 och 1:2 s. 25 och särskilt *Trökeröd* OGB 10 s. 136 (»Man fick väl . . . knoga och slita med jorden»). Eftersom emellertid *röd*-namnen, särskilt de yngre, oftast innehåller personbeteckningar, kunde f. l. vara ett ökn. **Tröten* 'den tålmodige e.d.' el. möjligent ett IN till ett av de båda *Tröten* i grannlandskapet. Den senare av de två utt.-formerna kan bero på anslutning till adj. *trött*.

Bodilsröd *bèðøsə* 1/1 sk. av ålder. — | Botulsröd 1544, Botesrödt, botesröd, Budirödt (?) 1573, Bodisrödt 1581, -rödt 1586, Botelssröd 1659, Botellssrödh 1665, Bottelsröd 1680, Bottellssrödh 1697, Bodelssröd 1719, Bådelsröd 1758, Bodilsröd 1811-1881, Jr || 1806 K (jämte Bådde-, om hit), GK, EK(B). ~ F. l. är mansn. fvn. *Bótolfr* (*Bótolf*), varom se NK 7 s. 66 f., 111 och 217. Jb 1573 nämner en *Bodel(l)* Ѽ Rista, dvs. Restad i samma sn. S. l. är röd

'röjning'. Jfr *Bottels-* och *Bottilsrud* NG 3 s. 213 resp. 259. Första stavelsens vokalljud, *e* i st.f. väntat *o*, beror antagligen på att acc. tidigare legat på andra stavelsen, ss. ännu i många ON av denna typ, t.ex. *Klåbungeröd* i Sanne sn. Enligt Janzén Vokalassim. s. 48 skulle vid tvåstaviga ord bl.a. suffixet *-ull* i nordboh. ha uppburit huvudtonen, och detta bör väl även ha gällt ett namn som *Botulv* > *Botull* o.d., även när det ej ingått som f.l. i ON.

Prep. är i. IN *bēðəšanə*, best. pl.

T o r p o . d . :

Bråtarna. 1850 Ml. Om *bråte* 'röjning, svedjeland' avd. VIII. — Hultet; öde stp (stenfot och syrenhäck kvar). 1856 Hfl. — Intagan; nu okänt. 1803, Intaga 1856 Hfl. — Knipehagen; två mindre hus. En liten *hage* emellan bergen, alltså i en *knipa* i bet. 'smal passage'; se Bd 18 s. 4. — L a d (u) h u s e t; f.d. stp. La- 1850 Ml. Väl '*huset* (=torpet) vid (äng) *ladan*'. — Långenäs *lägenäs*; öde. 1803, 1856 Hfl, 1806 K, EK. På ett näs i Lersjön. — Orredalen *örədän*; tp, uteslutet ur Jb 1929. 1819, 1856 Hfl, -dal 1803 Hfl. Orrspel varje vår där. Efter utt. att döma borde f. l. vara målets **orr or*, f. 'al', icke *orre*, vilket enligt Nilén utt. *əra*, varmed jfr Bd 18 s. 269; men fågeln kallas nu ganska allmänt *əra*. Se samma ON Bråm. — Ramberget *rām-*, *rān-* el. Sjökisen; öde sedan c:a sextiofem år, stenfot och åkrar syns ännu. Ramberget 1821 K nr 9, EK, -berg 1856 Hfl, Sjökisen 1821 K nr 9, 1850 Ml. Ett »stupbrant» *berg* vid Lersjön; *ram* (*ramn*) är det gamla, nu i målet utdöda ordet för 'korp' (jfr dock *ram svart rām svāt*). Se Bd 20:2 s. 219 med litt. Medd. berättade att där varit korp så länge han mindes. Om *Sjökisen* se HSö. — Skorr (e) h a g a r n a el. -h a g e n *skørəháuanə*, -háuen, *skør-* liten bst., nu öde (möjligen till Li). Där bodde före mannaminne »*Skorr(e)-Olle*» *skør(ə)ålə*, *skørólə*, vilken lär ha skorrat *skùra*. Jfr Nilén. Ordb. samt Bd 8 s. 270 med litt.

Borgen bérjan by. — | Borgen 1544, 1659-1680, 1811-1881, Jr, Borgen(n), Börgenn 1573, Botthenn (!), Borgenn (?) 1581, Borggenn 1586, Bärgen (!) 1697, Bårgen 1719, 1758 || Borgen 1594 JN s. 130, 1806 K, GK, EK(B). ~ Några lämningar efter befästningar finns lika litet här som vid gården med samma namn i Hede sn. Men läget högt ovanför Örekilsälven kan ha gjort platsen lämplig för försvar.

Prep. är i. IN *bérj(er)anə*, best. pl.

Nr 1 Borgen Nordgård 1/1 sk. av ålder. EK(B), Bårgen Norg. 1719.

Nr 2 Borgen Sörgård 1/1 sk. av ålder. EK(B), Bårgen Sörg. 1719.

H e m m a n s d e l a r :

Gateberget *gådə-*. 1828 K nr 88, EK. Fägatan *fegåda* går förbi där.

— Kasen. 1819 Hfl, EK. — Kvarn (e) hogen. Kvarne- EK. Ovanför

kvarnen Sarp, vilken nu är »nere». — *Lyckan*. EK. Om *lycka* avd. VIII. — *Molycksås* (en) *målöksås*(*en*); obebott, men brukas. Mo. . . . 1727 K nr 1 (tp). Vid *åsen* ligger åkern *Molyckan* med *mojord*, alltså sandig och torr mark. — *Ängen*. EK.

Torp o.d.:

Bergeröd; f.d. stp. Det är »berg runt hela», Jfr Bd 18 s. 43, 113. — *Grytstöparefjället* (?); nu okänt. Grytstubberefjället 1806 K. F. I. kunde vara ett **grytstöpare* 'grytgjutare'; v. *stöpa* användes i målet eljest om ljsusstöpning, men ett i anslutning till no. bildat *Stöparen* 'gjutaren' nämnes under *Stöpelyckan* Ha. Förmodligen hade också här ifrågavarande »grytstöpare» arbetat på ett gjuteri i Norge. Namnet kunde möjligen i stället i f. l. innehålla ett **Grytstöp(ar)eröd*, jfr *Gullgjuterud* SOÄ 19 s. 47 samt t.ex. *Klockeröd* OGB 18 s. 92. Kartformens *u* kan återge ett grumligt ö-ljud. — *Kvarnen*, se *Sarp*. — *Laduhuset* el. -näset; f.d. stp till Sörg. *Ladu Näset* 1803, -huset 1819, 1856 Hfl. Tydligen efter en *ängslada* på ett *näs* i Örekilsälven; *hus* 'torp', jfr *Sparvhuset* nedan. — *Myrarna* (*torpet*); öde. Där bodde »Myrarnagubben». — *Sarp*; kvarn, som revs ned i okt. 1918. *Kvarnen* 1856 Hfl, Sarpe kvarnar Nilén IODG acc. 142 (pl. inkluderar också en kvarn på grannbyn Håf), jfr *Sarpe bro*. Detta namn, som även betecknat en kvarn i Bullaren, Bd 18 s. 47, 355, är identiskt med det gamla namnet på *Sarpsforsen* i *Sarpsborg* i Norge och har här tydligen betecknat den fors, som under benämnn. *Håfors* givit namn åt grannbyn i N. Den a.a. s. 48 föreslagna bet. 'slurparen, sugaren' skulle passa rätt bra på den trånga, krokiga och kraftiga forsen här i Krokstad. Men även den möjligen urspr. bet. 'svalg, gap' (a.a. s. 355) vore mycket plausibel. Slutligen bör framhållas att Örekilsälven medför mycket lera och sand, jfr då det a.a. nämnda nyno. *sarp*, n. 'bottensats, grums'. — *Snipmon*; bebott för c:a 50 år sedan, nu åker N om L. Holmevatten. Målets *snip* 'näbbformig snibb i klänningsliv', jfr *Snipen* avd. VIII; marken är långsträckt och snibbformad. — *Sparvhuset*; f.d. stp till Nordg., =*Bergeröd*? *Sparf-* 1803, 1856 Hfl, 1850 Ml. F. l. är väl ett soldatn. (el. ökn.) *Sparv(en)*, s. l. *hus* i bet. 'torp'; jfr t.ex. *Tigerhuset* Fl. — *Vassmyr*; nu okänt. 1856 Hfl. F. l. är växtn. *vass* el. gammal gen. *vat(n)s* av *vatten*, jfr Bd 16 s. 16.

Bråmarken *bråmárke*, ~ - - 3/8 sk. Övergick 1694 från fr. till sk. och 1695 från 1/2 mtl till 3/8. — | Bramark 1573, Bremerack (!) 1581, Bro- 1586, Broemarh (!) 1659, Bromarch 1665, -mark 1680, 1811-1881, Jr, -marck 1697-1758 || Bråmarken 1806 K, EK(B). ~ Trots de nästan genomgående skr. *Bro*-o.d. i ä. tid, synes realia icke tala för att f. l. vore subst. *bro* (utt. skulle eljest icke motsäga en dylik tolkning, se *Bråröd* här nedan). Namnet kunde enligt D.P. innehålla det numera sällan brukade adj. *bråd* 'brant stupande'

(»Bärgens bråda branter» SAOB B 4427), vilket väl också ingår i *Brå(d)-bänken OGB 9 s. 125. Upp till här ifrågavarande gårdar för två synnerligen branta, långa och besvärliga vägar från Örekilsälvens dalgång. I andra hand kunde man tänka på nyno. subst. *bråd*, fvn. *bråð*, n. 'tjärbränning', sannolikt verbalsubst. till ett fvn. **bráða*=ty. *braten*, vilket möjligen ingår i *Brålyckan* Bd 9 s. 129. S. l. har väl den i Sörb. levande bet. 'utmark'.

Prep. är i. IN *bråmárkan*, best. sg.

Hemmans delar:

Orredalen. Orredal 1803, -dalen 1856 Hfl, 1806 K, EK, 1862, -dahlarne 1815 K nr 220, 42. Det anses ha varit mycket *orrar i dalen*; se samma namn Bod. Pluralformen 1815 inkluderar även stp *Orredalen* på grannhmnen Äl; angränsande är också ett *Orredalen* i Svarteborgs sn.

Torp o.d.:

Backarna; nu okänt, kanske invid *Backarna* på hmn Va. 1850 Ml, 1856 Hfl. — **Kölden;** nu okänt. 1862 K nr 220. Tydligen best. form av ett soldatn. *Köld*; enligt 1856 Hfl bodde på dåvarande tp (nu hmd. ovan) Orredalen änkingen Bryngel *Köld*, född 1789. — **Skomakareplatsen;** nu okänt. 1862 K nr 220 (åker). För länge sedan bodde det en *skomakare* på Klämman under grannhmnen Kö. *Plats* 'torp'.

Bråröd *bráðrø* $\frac{1}{4}$ sk. — | Brarödt 1573, Bro-, Biö- (!) 1581, Brou- 1586, Brorodt (!) 1581, 1586, Broeröd 1659, -rödh 1665, Brorödh 1680, Bråröd 1697, 1825, 1881, Jr, -rööd 1719, -red 1758, Båröd (!) 1811 || Bråröd GK, EK(B). ~ F. I. återgår på gen. *brúar* till fvn. *brú*, f., målets *bru* 'bro'. Se *Braarud* (*Bruarud* 1353) NG 1 s. 189 samt *Brårud* SOV 9 s. 25. Om övergången *úa* → *å*, se NGIndl. s. 45. Här avses den s.k. *Bråröd bro* *bráðrø* *brú* över Hajumsälven nedanför gården. S. l. är *röd* 'röjning'.

Prep. är i. IN *brårn*, best. sg.

Torp o.d.:

Brårödslund (EK) el., vanligen, **Målaretorpet.** En *målare* har bott där. — **Ingeröd** el. **Moen**; f.d. bst., nu sommarstuga. Moen 1856 Hfl. Invid det norra *Mon* på Sa. En gammal gumma, »*Inga* på *Mon*», bodde där. — **Målaretorpet**, se *Brårödslund*.

Budalen *búðan*, *búðar*, tidigare *Budalen och Fjället*, två Jr-enheter. — | Budahlen 1697, 1758, Budahlen och fiället 1719, Budalen och Fjället 1811, Jr, och Fjellet 1825, 1881 || Budalen, Bodal 1806 K, Budalen GK, Budalen (och Fjället) EK(B). ~ 'Dalen med *boden* el. *bodarna*', jfr t.ex. Bd 12:1 s. 157. Om *fjäll* se avd. V.

Prep. är i el. *på*. IN *búðán*, best. sg. (nu obrukligt).

Nr 1 Budalen $\frac{1}{16}$ sk. Första gången i 1881 Jb.

Nr 2 Budalen $\frac{1}{16}$ kr. under allmän disposition. $\frac{1}{8}$ sk. 1825 Jb,
 $\frac{1}{16}$ kr. 1881 Jb.

Hemmansdalar:

Västra Fjället, tidigare Fjärmare Fjället. Fjermare fjellet 1803, Fjermare Fjället 1819, W. Fjellet 1856 Hfl, V. Fjället GeolK, GK, EK(B).

Torp o.d.:

Askedale stugan åskedalstöya; nu sommarstuga. Där bodde »Askedalan» åskedåla, en gammal gumma som kommit från tp Askedalen Re el. Si. — Bott(n) e b a c k a n a b ö t z b á k a n a el. Bott(n) e b a c k e s t u g a n; öde. I den senare namnformen är f. l. möjlig att uppfatta som ett IN; jfr föreg. — Budalsklevarna búdas- el. Kleven; obebodd stuga. Klefven (tp) 1850 Ml, 1856 Hfl. Vägen går upp för en brant klev (avd. IV) till Kynnefjäll.

Ekenäs, kr.-äng, utesluten ur Jb 1929. Antagligen på Elseröds mark, men läge okänt. Var ky.-äng 1659-1697, kr. 1719 — | Eegeness 1659, Egenähls 1665, Ekenääs 1680, -nahz (!) 1697, Eeckenähz 1719, Ekenäs 1758-1881.

Elseröd ásø, ásø $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — | Ellysröd 1544, Ellisröd(t) 1573, -rödt 1581, Elledtzrödt, Ellidtz- 1586, Elssrödh 1659, Ellssrödh 1665, 1697, Ellsrrödh 1680, Ellssröod 1719, Elserd (!) 1758, Ellseröd 1811, 1825, Else-röd 1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B), Ellidzrödt, Ellitzröd(t) 1613 RU. ~ F. l. är antingen det fvn. mansn. Eilífr, jfr Ellevsröd NG 1 s. 205 (Elliffrud 1593), 6 s. 165, el. också det med detta personn. tidigt sammansmälta Eileifr. Se Lindroth i GBFT 1945 s. 109 not 1 (»snarast mansnamnet Elef», om just här ifrågavarande ON) och NK 7 passim. S. l. är röd 'rötning'. Annorlunda tolkas f. l. i Älseröd Bd 18 s. 54 och Elserud (Ölserud) SOV 11 s. 49.

Prep. är i. IN ásranø, ásanø, ásøbænøra (oäkta utt.), best. pl.

Hemmansdalar:

Al(e) v i k álvik, álvik, ál-. Alvik, ahle- 1826 K nr 84, Alvik EK. Någon vik i vanlig mening finns inte här, varför namnet kanske beror på uppkallelse efter någon gård på annat håll. Dock har man framhållit att där husen låg förr, Örekilsälven går i en stor sväng och bildar en sorts vik jämte en hölj. I varje fall finns där ett albestånd. Om al och det liktydiga *orr i målet, se under Alemyr Bd 18 s. 13. Det altern. utt. ál känner ej Nilén Ordb.; jfr målets sválh 'sval' och svál'a 'svalka', i Skeo sválh, svál'a, medan bågge utt.-formerna förekommer i Bullaren, se Bd 18 s. 135. — Domare-gården (EK) el. -stugan. Häradsdomaren Anders Johansson, född 1793, bodde där. — Kullen kól el. Kullåttondedelen kélatndél; »öde-

ställe». Låg högt; ett *åttendedels* mtl. — **Kvarn** (e) *hogen*. Kvarne- EK. För sjuttiofem år sedan fanns det en *kvarn* i bäcken från tjärnet Dammen. — **Lillängen**. EK. Strax S om följ. — **Ängen**. EK. — **Ödegårdarna**; nu okänt. ögårdarne 1826 K nr 84.

Torp o.d.:

Hallekas el. -röd *hälörə* el. -torpet; två obebodda ställen (se följ.). Hallekas 1850 MI, Hälle- (!) 1856 Hfl. Där bodde en skräddare *Hall*, »Halle-skräddarn», död 1903, kanske son till soldaten Hans *Hall* på Sä, född 1792. — **Hallepinan** *häləpīna* el. *Pinan pīna*; =det södra av de två ställena på föreg. Där är en steril åkerlycka. Jfr Bd 16 s. 20. — **Hällan**; f.d. stp, husen nedrivna (en soldat bodde där till 1930). 1803 Hfl, 1806 K, EK, Hälla 1850 MI. Låg på en »stenhälla» (berghäll), på ett »flåberg». — **Hällemyr**; nu okänt. Måhända vid föreg. — **Jakobstorpet**; öde. Gullbrand-Jakob *gūlbranjākōp* (Jakob Gullbrandsson) bodde där, antagligen i början på 1800-talet. — **Kasen**; ödetc, f.d. tegelbruk. 1803 Hfl. Senast bodde där »Lersmet-Katarina»; jfr *lersmeta*, v. SAOB; fadern gjorde murbruk av »ler» och tycks ha gått och rappat stugor. — **Klevbacken**; nu okänd bst. (=följ.?). Klef- 1856 Hfl. — **Klevhagen**; öde bst. (siste innehavaren dog 1906). Vägen dit går genom en *klev*. — **Kyskedalen** *gyskə-* el. *Kyskens gyskəns*; öde. Ovanför själva *dalen* bodde gubben »*Kysken*», som brände tjära. Sitt ökn. hade han väl fått därför att han »levde som en eremit». Han sov i bakugnen och dog även där (troligen på 1880-talet). Jfr *Kyskevallen* avd. VIII. — **Lad** (u) näset; nu okänd bst. Lanäset 1819 Hfl (öde), 1826 K nr 84. Troligen efter en *lada* vid Örekilsälven. Samma namn under Bor. — **Mon**, se eget upplägg. — **Pinan**, se *Hallepinan*. — **Ängåshallan** el. -hallorna; nu åker och beteshage, men lämningar efter beb. Ängås 1819 Hfl (bst.). Målets *halla*, f. 'långsluttande backe'; platsen sluttar mot bäck och älvdal.

Flåvene *flåvənə* (Nilén), *flåvənə*, *flèvənə*, *flåvənə* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — *ffloen* 1544, *flöen* (!), *floeng* (!) 1573, *Floffuenn*, *Houffuenn* (!) 1581, *Floufenn*, *Floenn* 1586, *Flofueñe* 1659, *Flouene* 1665, *Flowene* 1680, 1697, *Flåfwenne* 1719, 1758, 1825, 1881, *Flåfvenne* 1811, *Flåvene* Jr || GK, EK(B), *flofuen* 1613 RU, *Fogene* 1803 Hfl, 1806 K, *Flofwene* 1856 Hfl. ~ **Gårdarna** ligger vid foten av det höga och brant stupande *Flågeberget* (Store flogberget 1800 K nr 27). F. l. i detta namn är målets *flåg* *flåu* (Nilén Ordb.), *fløy*, *flau*, n. 'brant bergvägg, bergstup', också sms. *bergflåg* förekommer i Sörb. Jfr t.ex. *Flågefjäll* Bd 18 s. 198 med litt. Hmnsn. kan vara en sms. av det nämnda *flåg* och det gamla ordet *vin*, f. 'betesmark', varom se t.ex. NGIndl. s. 85 ff. Annorlunda Jansson s. 299 f., 301, som uppfattar *Flåvene* som från början best. pl. el. dat. sg. n. Då *flåg* är n., är ett pl. **Flogen* tänkbart.

Prep. är i. IN *flåvənəfēlkət*, koll.

H e m m a n s d e l a r:

»A h l e h u s (et)», tydlig = *Orrehuset*. — *Brattehagen*. EK. I en rätt *brant* sluttning mot Örekilsälven. — *G a m l e g å r d* *gåmlöggl*. Nu nästan bortglömd benämning, tydlig på den plats där alla hmns hus förr låg samlade. Jfr *Gamlehusåkern* och *Gamla tomten* Bd 10 s. 124, 138. — *I n t a g a n*. Intakan EK. — *O r r e h u s e t* *örhūsət*; f.d. stp. 1803 Hfl, 1806 K, EK, Orr- 1819 Hfl, Ahlehus(et) 1855 K nr 183. F. l. är säkerligen ett soldatn. *Orre*; se samma ON under HRös. — *R a c k l e h u s e t* *raklıhūsət*. 1806 K, Racklehus berget, -myren 1800, Rackelås (!) berg, Rackelhults (!) myr, moo 1855, Lilla o. Stora Raklehusberget, -myren, -vallarne 1859 K nr 27 (Röd), 183, 207. Målets *rackel*, m. betyder 'trassel, krångel', v. *rackla* 'flacka, fara omkring', *racklehan*, m. 'rackelhane (sälls.)'; ostadig människa; mager, långväxt människa el. häst'; på Dal (Håbol) finns adj. *racklete* 'ostadig, fallfärdig', och i nyno. *rakl*, n. 'fuskverk, dålig gång m.m.', v. *rakla* 'vackla i sina beslut; kläpa, fuska, arbeta dåligt; gå långsamt och med möda; vara lös i fogarna'. Om *hus* här, ss. troligt (jfr *Orre*- och *Tigerhuset* på samma hmnn), har bet. 'torp', kanske f. l. är ett ökn., vartill ovanstående ex. ger gott material. Skulle längre om nog s. l. här ha bet. 'byggnad', läge det närmast till hands att översätta namnet med 'det fallfärdiga huset' el. 'fuskverkshuset'. Dock skulle man nog då ha väntat *stuga* som s. l. (Medd. ville förklara namnet med att det är dålig jord på platsen, men denna innebörd kan knappast utläsas ur f. l.) — *Ä n g k a s e n*. EK. Förr till största delen *äng*. Mycket vanligt namn i n. Boh. och på Dal.

T o r p o . d. :

D a l a r n a; f.d. stp, nu obebott, invid f.d. stp (nu hmd.) *Orrehuset*. 1826 K nr 82 (betesmark). — *E k (e) l u n d e n*; nu okänt stp. *Ekelund* 1803 Hfl, 1850 MI, -lunden 1819, *Eklunden* 1856 Hfl. Om målets *lunde* avd. IX. Mycket vanlig sms., se t.ex. SOÄReg. — *K a s e n*; bst. 1819 Hfl, EK. — *K v a r n d a l e n*; nu okänt. *Qvarn-* 1803 Hfl, 1806 K. — *K v a r n e n*; väl = föreg. *Qvarnen* 1856 Hfl. — *L i d e n*; bst. EK. — *L ö v h u s e t* el. *L ö v h u s k a s (e r n a)*; på gränsen till Röd, förr »handel» där, nu obebott. *Löfhuset* o.d. 1803 Hfl, 1850 MI. Det har väl stått en lada där till förvaring av *lövkastar* åt fåren. Se Bd 18 s. 140, 367. Dock kunde f. l. i stället vara soldatn. *Löf*; enligt 1819 Hfl bodde på det närlägna *Fåglekärr* Ha soldaten Erik *Löf*. I så fall har s. l. bet. 'torp', jfr *Tigerhuset* här nedan. — *N ä s e t*; nu okänt. 1819 Hfl. Tydlig vid Örekilsälven. — *P i s k e r ö d*; nu okänt. *Piskeröd*, *Piskeriwallarne* 1855 K nr 183. Måhända är f. l. ä. sv. *piskare* 'profoss' (SAOB P 959); jfr *Profoss(e) klåvan* Bd 18 s. 269 samt ev. *Piskopp* HStE ovan. Man kunde också tänka sig ett ökn. **Pisk(en)*, åsyftande att ägaren varit smal som en *pisk*, f. 'piska'. — *T i g e r h u s e t*; okänt. 1803

Hfl. På grannhm̄n Röd bodde 1803 soldaten Ola *Tiger*, född 1766; s. l. betyder 'torpet'.

Gerrebo *jærəbú* (Nilén) $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. — | Gierebou 1659, -boo 1665, 1680, -bo 1697, Gierrebo 1719, 1758, Gerre- 1811-1881, Jr || 1806 K, EK(B). ~ F. l. är snarast det fvn. mansn. *Geiri*, biform till det vanligare *Geirr* el. kortform till någon sms. med *Geir-*, t.ex. *Geirmundr*; se NK 7 s. 60 och 264, samt jfr *Gjerstad* NG 11 s. 298. För antagandet av ett personn. i f. l. talar grannskapet till *Gisslebo* i Sanne sn. S. l. är i båda fallen säkerligen subst. *bod*, åsyftande t.ex. en säterbod, och sms. med detta ord innehåller, naturligt nog, ofta ett personn.; jfr, förutom *Alsbo* och *Olsbo* i Hede sn ovan samt *Gunnarsbo* här nedan, t.ex. *Torgersbo* och *Hökebo* Bd 20:2 s. 24 och 47 el. *Stensbo* och *Torebo* 8 s. 45 och 47.

Prep. är i. IN *jærəbúanə*, *-bóanə*, best. pl.

T o r p o . d . :

Bergkas; öde bst. Jfr HRy. — *Dammen*; nu okänt. 1856 Hfl. — *Hästhagen* el. *Knurren* (*Knorren*) *knau*, *knoŋ*; f.d. stp, nu obebott. Hästhagen 1803 Hfl. Den senare formen tros ha varit ökn. på en gubbe där, tydligt samma namn som i *Knurren* NG 12 s. 144, vilket anses kunna innehålla subst. *knurr*, m., om »en vranten (grinig) Person», samt i *Knurretomten* el. *Knurren* OGB 16 s. 30 och i *Knurreboden* 8 s. 320, bildat till boh. *knurra* 'knorra, knota'. Invid tp, men på SGis, ligger *Knurrevallarna*, och just ON på *-vallen* innehåller mycket ofta namnet på den man som först »bröt vall». Namnet kan icke vara subst. *knorr* i bet. 'knut, knöl, liten kulle', vilket anses ingå i *Knurrekullen* (*Knorre-*) Bd 5 s. 185; det är nämligen »slät(t)berg» runtomkring tp. Jfr Bd 12:1 s. 194. — *Intagan*; nu okänt? 1850 Ml. — *Knurren*, se *Hästhagen*. — *Kullen* *kēln*; öde. 1850 Ml. — *Mossekas* el. (?) *Myrkasen*. Myr- EK. Vid en stor »mosse el. *myr*. — *Ängarna*; obebott. EK.

Gertrudseröd *jatrúsərə* $\frac{1}{2}$ sk. Var fr. till 1694, sedan sk., och räknades som $\frac{1}{4}$ mtl till 1695, därefter $\frac{3}{8}$ intill 1881. — | Giertrudtzröed 1659, Giärt-russrodh (!) 1665, Gertruudzröödh (?) 1680, Giertrudsröd 1697-1758, Gert-rulseröd (!) 1811, Gertrullse- (!) 1825, Gertrudseröd 1881, Jr || GK, EK(B).

~ F. l. är kvinnon. *Gertrud*.

Prep. är i.

H e m m a n s d e l a r :

Tusarelotten *tūsarəlōdŋ*, *tūsare-*; nu obebott. »Gårdlotten» (enligt Nilén Ordb. betyder *gållad* 'mindre hemmansdel') el. »arvelotten» ägdes före mannaminne av en man som kallades »Tolv tusaren». Han tros ha varit så

rik att han hade 12000 riksdaler. F. I:s förkortning har motsvarigheter i t.ex. *Brätt* för *Ingebrätt* (Engelbrekt), se *Ingebrättehemmanet* HSa, el. i *Sander* för *Alexander*, se *Sandretorpet* HVa.

T o r p o . d . :

D a m m a r n a. EK, Dammen 1850 Ml. I bäcken där har det tydlig varit kvarndamm(ar). — Giljan; nu åker. Se avd. VII. — **G o m o r r a g o m ö r a.** Anledningen till uppkallelsen efter Bibelns *Sodom* (se nedan) och *Gomorra* är nu glömd, men kan ju anas. — Hålet; ödets invid Dammbacken Si. Mellan berg. — Kullen; nu okänt. 1856 Hfl. — Slättarna(n), se under grannhmn Si. — Smedalen; invid Hålet; öde. Jfr Smemaden 1853 K nr 160. För hundra år sedan bodde där en *smed*. — *S o d o m s ö d a m*; småställe. Jfr *Gomorra* här ovan samt det stockholmska krogn. *Sodom* hos Bellman.

Gunnarsbo *gùnnəsbo* ^{2/3} sk., ^{1/3} kr. Var 1659 ^{1/2} sk. och ^{1/2} ky., sedan 1881 ^{1/1} kr. — | gundbo (två ggr), gunderbo(ff), gunersbo 1544, gunesbo 1573, Gundisboe, Gudis-, Gunders- 1581, gunndis-, gunnders- 1586, Gunderbou 1616 Reg., Gunderss- 1659, Gunnersbo 1665, -boo 1680, Gunnarssbo 1697, Gunnars- 1719-1881, Jr || GK, EK(B), Gunnarbo 1806 K. ~ F. I. är väl, trots den svårighet som vissa ä. skr. vållar, mansn. *Gunnar*; om detta namn i nordboh., se under *Gunnarsröd* i Hede sn. S. I. är snarast *bod*, varom se t.ex. under *Alsbo* i Hede sn. Jfr samma namn SOÄ passim.

Prep. är i. IN *gùnnəsbuianə*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

B u d a l a r n a el. Budalen *bùddälənə*; gammal tomt, öde sedan länge. Budaln 1820 K nr 59, Budalen 1850 Ml (tp), EK. Se hmnsn. *Budalen* ovan. — **D a l e n.** EK. I en sänka vid en bäck. — **G à r d e n** *gər*; tidigare två hmd. Gården 1850 Ml. Den äldsta beb. på hmnl; antagligen låg förr alla husen samlade här. Jfr Bd 9 s. 80 samt *Gård(s) staden* 16 s. 241. — **H o g e n** *hòjn* el. Nämndemannshogen. Hogen EK, jfr Nämndemanslyckan 1864 K nr 240. Medd:s farfars far, som bodde på *Hogen*, var *nämndeman*. — **I n t a g o r n a.** Intakorna EK. — **K a s e n**, till *L. Röstān*. — **K l i p p a n**. EK. Boningshuset står »uppe i berget», på ett utsprång. Subst. *klippa*, ett redan i fsv. från ty. inlånat ord, är näppeligen folkligt vare sig i nordboh. el. i dalbomålet; det nämnes varken av Nilén Ordb. el. av Lindberg Skeem. Dock torde det på grund av Jesu ord till Simon Petrus: »På denna *klippa* skall jag bygga min församling», ha blivit de svenska bönderna väl förtroget ss. ett uttryck för något fast och säkert och fördenskull ha använts såpass ofta som benämning på beb. Se SOÄ passim och t.ex. OGB 20:2 s. 31, 36 och 12:1 s. 273, även som HRös, KRe och KSn. I SvO förekommer namnet

ett trettiotal ggr. — Källdalen; nu åker, kallad *Källdalslyckan*. Där är en *källa*, det s.k. *Källdalsdyt*, som förr försåg hela hmnen med vatten och som aldrig sinade. En gumma där kallades »*Källdalan*». — Kärrehogen. Om *kärr* i boh., se avd. IX. Här kunde dock den rspr. bet. föreligga; det säges förr ha varit myrar runtomkring, medan boningshuset ligger rätt högt. — L a d (u) d a l e n *lä-*; obebyggt sedan länge. La- 1836 K nr 110 (tp), Lad- EK. *Lador* har legat därnere. — Myrarna el. Myren; f.d. stp. Myren 1803 Hfl, Myrarna EK. — Mör(e) hogen *mör(ə)högən*. Möjligent (väsentligen) samma ord som dals. *möhög* och no. *maurhaug* 'myrstack'. Platsen kan ha blivit benämnd efter någon jättestor myrstack, el. också kanske den delvis bergiga kulle på vilken de två gårdarna ligger (ev. på grund av rikedom på myror), har liknats vid en sådan stack. Jfr *Mörtuvan* Bd 18 s. 26. Emellertid förekommer åtm. nu i Sörb. endast orden *mörtuva* och *mörstack* i den nämnda bet., varför måhända -*hogen* här har den vanliga, terrängtecknande bet. 'kulle'. — Nämnde manshogen, se *Hogen*. — Näset. 1813 K nr 41 (tp), EK. Vid Örekilsälven. — Rulten. EK. Se avd. V.

Torp o.d.:

Fjät(t) kasen; nu okänt. Fläht kasen 1806 K. F. I. är kanske samma båtsmansn. *Fjätt* el. *Fjött* som i *Fjätteröd* av den närlägna byn Hajum. — Huset. EK. 'Torpet'. — Liane (*Liderna*); nu okänt. Liarne 1856 Hfl. — Lusthuset; nu obebyggt. Se samma namn SHu. — Myren; nu okänt stp. 1856 Hfl. — Pisshuset; okänt. Pisshuset, Pisshus Bergena, håla (Pess-?) 1820 K nr 59. Väl *hus* i bet. 'torp'; måhända har det luktat *piss* i torpet? Knappast är f. l. ett ökn. **Pissen* 'missekatt'. — Stensberg; okänt. 1850 MI. Se under KSöb och SEL. — Stumperöd; nu skogsmark, bebyggelse okänd. Stumpe-, Stämpe- 1820, Stumpe-, Stompe- 1857 K nr 59, 229. Måhända 'röjningen med kvarstående trädstubbar', se *Stomperud*, *Stumparöd* NG 1-3, 5, 6, även som *Stuveröd*, hmnsn. bl.a. i Hede och Sanne sn. Men f. l. kunde också vara ett ökn. **Stump(en)*, väl i så fall om en liten och tjock karl; jfr målets *stump*, m. 'stump; tjock (vanligen avlång) limpa' samt ev. folksagans *Stompepilt*. I *Stumpen* Bd 8 s. 178 föreligger jämförelse med ett sådant bröd, medan i åkernamnet *Stumparna* ibid. s. 333 *stump* översättes med 'kort stycke'. *Stumperud* SOV 11 s. 34 och 9 s. 16 anses innehålla det av Hellquist i Xen. Liden. nämnda fsv. tilln. *Stumpe*, fvn. *Stumpi*, avl. till *stump*. Om f. l. skulle vara ett ökn., tillhör ON snarast den unga typ där *röd* förlorat sin urspr. bet., se Inl.

Gunnboröd *gùnbòrə*, *gùm-* 1/2 sk. — | Gunboröd 1544, 1697, 1758-1881, Jr, gundborödt, gundbe-, gundbörd (!) 1573, Gundtborödt 1581, gundborödt 1586, Gundborödh 1659, Gunbo- 1665, 1680, Gunborööd 1719 || Gunboröd

GK, Gunnboröd EK(B). ~ F. l. är troligen kvinna. *Gunnborg*, varom se NK 7 s. 74, 102, 266. S. l. är *röd* 'rötning'.

Prep. är i. IN *gùnbérans*, best. pl.

T o r p o . d . :

Hålorna *hàrn*, *hèrn*, *hàlern* el. Högen (officiellt namn); obebott sedan 1913, nu åkrar och betesmark. Högen 1850 Ml, 1856 Hfl. — Kasen *kás* el. Kaserna; öde sedan 1919. Kaserna (bst.) 1850 Ml. Se avd. VIII. — Kullarna el. Lindesnäs *lindæsnæs* (mer officiellt); öde sedan 1929. Lindesnäs 1850 Ml, Linde- 1856 Hfl, 1858 K nr 233. Kuperad terräng. Namnet *Lindesnäs* beror troligen på uppkallelse t.ex. efter det kända no. *Lindenes*, kanske av en f.d. sjöman el. fiskare som slagit sig ned på tp el. efter *Lindesnäs* Bd 12:1 s. 174. Det finnes nämligen varken *lind* (*linde*, n. 'lindunge') el. något *näs* här, och dessutom är f. l:s utt. icke folkligt. — Ladderöd *làdərə*, nu Solhem; f.d. stp, nu avs. Ladderöd 1803, 1856 Hfl, 1850 Ml, 1858 K nr 233, Solhem EK. Om det förra namnet, vars tolkning är oviss, se Bd 18 s. 134 med litt. Medd. förmodade att stället benämnts »efter någon lathund, efter en gubbe som gått och *laddat* (gått sakta och utan mål) på något vis»; f. l. vore då ett ökn. **Ladden*. Jfr *Ladde-Petters* Bd 12:1 s. 131. — Lindesnäs, se *Kullarna*. — Mossen; öde bst. Där bodde skräddaren »Hans i Mossen». — Sandkas; nu okänt. 1856 Hfl. — Slät (t)-fjället *slæffjälst*; öde. Slä- EK. Om bet. och utt., se Bd 18 s. 48. — Solhem, se *Ladderöd*.

Guröd *gúrə* 1/2 sk. av ålder. — j Gudruna rud c:a 1400 RB s. 362 (hit?) | gurerödt, gurenrödt 1573, Gure-, Gunne- (?) 1581, Gurre- 1586, Gureröd 1659, Gurödh 1665, -röödh 1680, -röd 1697-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ F. l. är snarast det fvn. kvinnan. *Guðríðr*, dial. *Guri* (*gúri* upptecknat 1934 i Krokstad som namn på en då 20-årig flicka). Jfr *Gurud* och *Gurrød* NG 1 s. 46 resp. 369, *Guret* (sannolikt hit) SOÄ 19 s. 99, vidare *Guri-skulten* OGB 18 s. 204. Se även NK 7 s. 74, 103. *Gur(e)hyttan* Bd 16 s. 7 anses innehålla *Guðríðr* el. ev. »det i Boh. ovanligare *Guðrún*». Skulle »j Gudruna rud» höra hit, kunde också detta kvinnan. komma ifråga här. Jfr *Gurud* NG 2 s. 345, vilket i RB skrives *Gudrunarrud* och 1723 *Gurrerud*. S. l. är *röd* 'rötning'. Av *Gur(r)eröd(t)* o.d. (1573-1659) blev genom haplogisk förenkling *Guröd*.

Prep. är i. IN *gùranə*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r :

Bräckan; obebott. Bräckeladugården (EK) *brékkolágan* står kvar. Om bräcka avd. V. Marken sluttar brant mot Örekilsälven.

Torp o.d.:

Bräcketorpet. Till hmd. Bräckan. — Putten *påtyn*; öde btp (jämte ett annat tp). *Putt*, m. 'vatten- el. dyhåla', se Bd 20:2 s. 16 och 12:1 s. 45. Tp låg sankt och liksom i en håla.

Gästhuset, tp, skattlagt 1666, uteslutet ur Jb 1929, se under Söbbön.

Hajum *hàjam* by. — j Haganom 1391 RB s. 362? | Haym 1544, Haiem, haem, Haienn, häyenn 1573, Haim (två ggr) 1581, hadum, haum, haium 1586, Hajumb 1659, Haÿom, -um 1665, Hajomb 1680, Hajum(b) 1697, 1719, Hajum 1750-1825, Haÿum 1811, Hajum 1881, Jr || GK, EK(B), Haiem (bro), Haugebro 1594 JN s. 132 och 134 resp. 131, Hajums Skogen 1746 Oedman s. 312, Hajum 1806 K. ~ Hajom SOÄ 9:1 s. 40 och 19 s. 148 anses innehålla ordet (beted) *hage*, m. i f. l. och *hem* i bet. 'bygd' i s. l.; snarare bör kanske denna återges med 'boplats, gård' (se Tornum SOSk 10 s. 40). Annorlunda tolkas Hajum NG 5 s. 341.

Prep. är i. IN *hàjamrånə*, *hàjəm-*, best. pl.

Nr 1 Hajum Svenskegården $\frac{1}{2}$ kr. Sk. 1659, 1665; $\frac{1}{1}$ mtl 1659-1697 samt 1758. Skrives Swänskegården 1697, sedan Svenskeg. En »svenske» har väl bott där under norsk- el. dansktiden.

Nr 2 Hajum Klockaregården $\frac{1}{2}$ kr. Denna benämning förekommer fr.o.m. 1697.

Nr 3 Hajum Arvidstugan $\frac{1}{1}$ sk. Arfwedztuga 1719, Hajum Arvidstugan EK.

Nr 4 Hajum Västergården $\frac{1}{1}$ sk. Den särskiljande benämningen anträffas från 1697. Hajum Västergården EK.

Nr 5 Hajum Medstugan $\frac{3}{4}$ sk. Var urspr. $\frac{1}{1}$ mtl, men fr.o.m. 1685 $\frac{3}{4}$ (dock $\frac{1}{1}$ 1758). Skrives medstufwan 1719, Hajum Medstugan EK. Jfr en hmd. under HLå.

Hemmansdelar:

Blötan. Se t.ex. Bd 18 s. 50. Nära ån, som ibland svämmar över där, så man måste ro mellan stugan och ladugården. — Bronäset *brý-*; f.d. stp till Västerg. 1803 Hfl, 1850 Ml, EK. Vid ett näs, bildat av den slingrande Hajumsälven, och en landsvägsbro. — Fjätteröd (*Fjötte-*) *fjätərə*, *fjötərə*; längst ner mot Kro Sörg., obebott. Säges ha fått sitt namn efter »*Fjötten*» *fjótyn* el. *Fjött*-Olaus (O. Eriksson), som bodde där. Hans far var båtsman och skall ha hetat *Fjött* *fjøt*. De efterkommande, som flyttat därifrån, kallas ännu *Fjättekarlarna* *fjätəkárənə*. Snarast är det väl fråga om ett ökn., som kunde vara bildat till dial.-ordet *fjätta*, *fjatta* 'gå med små korta steg, trippa'; jfr gubben *Fjatten* Bd 16 s. 33. Samma bet. har sv. dial. *fjättra*, no. dial. *fjøtra*. Jfr också *Tusentrippen*, ökn. på en norsk kultur-

personlighet och fotvandrare, som gick med raska, korta steg. Enligt Nilén IODG acc. 142, 158 betyder målets *fjöta* 'guppa'. När det gäller att avgöra förhållandet mellan formerna *Fjätt* och *Fjött*, finns det i nordboh. exempel både på labialisering av ä till ö och på ljudförändring i motsatt riktning, varom se Bd 20:2 s. XVII; men sannolikt är den förra formen ursprungligare. — *Hagarna*. EK. — *Hamran* *hàmraq* el. *Nygård* *nýgal* (nytt namn); nu egna hem. Hamran (tp) 1850 Ml, jfr Hamrehogs, Hammerhogs myrane 1819 K nr 61; Nygård EK. Det ä. namnet är en bildning till *hammar* i bet. 'framskjutande bergparti e.d.'. Se t.ex. *Hammar* Bd 3 s. 34, *Hammaren* 16 s. 29 samt *Trehammaren* nedan avd. V. Rakt intill gården sticker en bergknalle ut mellan åkrarna. — *Holma* (n) *hòlma*, -a; urspr. två el. tre tp därnere. Holma EK. Nytt namn, »pålagt» av en stenhuggare från *Holma* i Bärfendal. I varje fall passar namnet bra, eftersom gården ligger vid en stor »holme» som bildas av den slingrande bäcken. — *Kesebacken* el. *Rultarna* *rùltanø*. Rultane (tp) 1850 Ml, -arna EK. *Rult*, m. 'liten rundaktig kulle'; jfr Bd 18 s. 10. Korna »keste där nere när kläggen (bromsen) kom fram». Jfr Bd 8 s. 229. — *Markerna* *màrkønø*. EK. *Utmarker* före skiftet på 1830-talet. Ligger i utkanten av byn. — *Nygård*, se *Hamran*. — *Näset*. 1803 Hfl, 1850 Ml (två tp), EK, »^{3/16} delar af Hajum Mittstugan eller Näset» 1848 K nr 129. Vid »älven». — *Rultarna*, se *Kesebacken*.

Torp o. d.:

Berget; avs. EK. Stugan står »på berget». — *Brohem* (säkerligen ungt namn) el. *Buxan* *bòksa* (*Byxan*) el. *Byxorna* *bòksønø* (y. variant); sammanslaget (enligt somliga identiskt) med hmd. *Bronäset*. Brohem EKB. Marken vid »älven» ser ut som ett par *byxor*; jfr t.ex. Bd 8 s. 313. — *Enerkasen* *ènor-*; öde. Målets *ener*, m. 'en', Juniperus'; jfr *Enern* HÅb. Enligt Nilén Ordb. förekommer *enerkas* som appell. i målet med bet. 'enbevuxen backe', vilket väl dock icke är en fullt nöjaktig definition. — *Forsbergstorpet* *fòsbærja-* el. *Fåglekärr* *fògløsér* el. *Lövetorpet* el. (vanligen) *Platsen*; f.d. stp till Medstugan. Foglekärr 1803 Hfl. Om *kärr* se avd. IX; här ifrågavarande sms. även SOÄ 16 s. 33 och 18 s. 97 samt OGB 18 s. 309 och 20:2 s. 290. På tp bodde 1819 Ml soldaten Erik *Löf*, medan senare två soldater, far och son, den sistnämnde död 1910, hette *Forsberg*. Målets *plats* *plas* betyder 'torp'. — *Granbacken*; nu okänd bst. 1850 Ml. — *Grannäset*; okänt. 1819 Hfl. Tydlig vid Hajumsån. — *Gustavssberg*; nu egna hem. Gustafs- 1850 Ml. Där bodde skräddaren *Gustaf Andreasson*, född 1819, vilket föranlett uppkallelse efter den berömda badorten vid Uddevalla. — *Hajumskasen* el. *Kasen*. Kasen 1850 Ml, 1856 Hfl. — *Hasteröd* *hàstørø* el. *Hastetorpet*; f.d. stp till Västerg. En soldat *Hast*, död omkring 1915, bodde där. (Hmnsn. *Hasteröd* Bd 10 s. 8 innehåller äremot det fvn. mansn. *Hafsteinn*.) — *Hålan* el. *Karlstorp*

el. *Snyggeröd snyggeröd*; f.d. stp till Arvidsg., nu avs. Hålan 1803 Hfl, 1850 Ml, Snyggeröd EK, jfr *Snyggevallen* på grannhmnen Häls 1858, 1862 K nr 203, 218. Enligt 1856 Hfl bodde på *Hålan* soldaten Elias *Snygg*, född 1817. Otto Karlsson, efter vars far platsen sedermera benämnts, lever än, sjuttio år. — *Kasen*, se *Hajumskasen*. — *Kristero d kristeröd*, nu *Bygdegården* (till He). Där bodde soldaten *Krist*, vilken undervisade som lärare; »han skolade min far omkring 1867». Jfr SOÄ 19 s. 51 samt *Kristtorp* OGB 20:2 s. 97. Landsvägen därörbi kallas *Kristebäcken* (el. Smedbacken). — *Käringekasen*; bst. för c:a åttio år sedan, nu åker. — *Lerhogen lerhögen*; förr två bst. 1819, 1856 Hfl, 1850 Ml. Jfr *-högen* SOÄ 18 s. 43 och 19 s. 88, 97. — *Långenäs*; nu okänt. 1819 Hfl. Tydligen vid Hajumsån. — *Lövetorpet*, se *Forsbergetorpet*. — *Nybygget*; okänd bst. 1819 Hfl. — *Nyhem*, ungt namn, förr *Näsen* (två tp); husen nu nerrivna. — *Nytorp*; okänt. 1856 Hfl. — *Näsen*, se *Nyhem*. — *Pettersberg péttersbärg*; förr tp under Klockareg., nu flera villor byggda där. 1850 Ml, Peters- (två tp) 1859 Hfl. Klockaren och fältskären *Petter Nilsson*, född 1817, skall ha haft badhus här, innan det fanns bad i Uddevalla. På grannhmnen Sa hade han »Sandåkers vattenkuranstalt», dit folk kom från Köpenhamn, Helsingfors och Oslo (i bygden sade man aldrig Christiania!). Angående namnbildningen, jfr *Gustavberg* här ovan. — *Platsen*, se *Forsbergetorpet*. — *Snyggeröd*, se *Hålan*. — *Stöpelyckan stöpelöka*; förr hus med en liten affär, på Klockareg. Där bodde för c:a 130 år sedan en gammal gjutare, i anslutning till no. kallad *Stöparen stöpan*; han arbetade på ett gjuteri i Norge och blev begraven där. »*Käringen*» (hustrun), »*Stöpan*» *stöpa*, blev kvar i Hajum och hade den nämnda affären. Det fanns ännu i mannaminne medlemmar av »*Stöpefolket*» i Hede sn.

Hede *hē* $\frac{1}{2}$ sk. Fr. till 1694, 1680 $\frac{1}{4}$ mtl. — | *Hede, Hiide* (Hiidt ?), hee 1573, *Hee* 1581-1811, *Hede* 1825, 1881, **Jr** || 1806 K, GK, EK(B). ~ Se socken-n. *Hede* ovan; här ifrågavarande beb. ligger dock ej påfallande högt.

Prep. är i. IN *hēranə*, best. pl.

Torp o. d.:

Barkekas; nu okänt. 1803, 1819 Hfl. F. l. kunde åsyfta att man *barkat* timmer på platsen, jfr *Barkegatan* Bd 11 s. 76, el. att man där tagit *bark* till taktäckning, garvning m.m., se *Barkedal* Bd 8 s. 119 f.; också familjenamnet (soldatn.) *Bark* vore tänkbart som i *Bark-Anders'* Bd 12:1 s. 99. — *Elseberg élsæbærj* el. *Hästhagen* el. *Pålen*; egna hem. *Hästhagen* 1850 Ml, 1856 Hfl (tp), *Pålen* EK. En som tjänat piga på *Elseberg* i Uddevalla, lät bygga här. En »*milepäle*» står (el. stod) vid vägen; jfr HFi. — *Enerhogen énærhögen*; ödetp. Jfr Bd 18 s. 196 samt *-kasen* Ha. — *Granbacka gränbåka, grän-*; villa. Ungt namn. — *Haga*. Se under HRy.

— **Hedeberg.** På ett *berg*. — **Hedekas**, ä. **Hedekasen hékas**, *hekasi* el. **Kasen**; förr stp, nu Sörbygdens centrum. Kasen 1803 Hfl, Hedekas EK. Det sammansatta namnet avsåg att skilja tp från *Hajumskasen* på det södra grannhmn. — **Hällekas hällekás**; lht, byggd omkring 1897. F. l. är målets *hälla*, f. 'berghäll'; lht ligger invid ett berg. — **Hästhagen**, se *Elseberg*. — **Kasen**, se *Hedekas*. — Kristis tomt *krèstis tómt*; öde. En viss *Kristi(n)* hade »förfriskningsställe» där. — **Kullen kôln**; tp. Husen ligger tämligen högt. — **Nytorp**; nu okänt. 1856 Hfl. — **Pålen**, se *Elseberg*. — **Skansen skânsen**; egna hem. EK. På en liten kulle; förskansningar okända. Jfr t.ex. Bd 18 s. 103 och 16 s. 74. — **Skogsborg**. Ungt namn. — **Solbacken**. — **Solliden**. — **Svängen**; tp. EK. Det gamla huset låg alldeles i en vägkrök. Jfr t.ex. SOÄ 16 s. 69, OGB 20:2 s. 67. — **Trekanten**; tp. Efter ägornas form. Jfr Bd 20:2 s. 217 (åkrar).

Heden, se *Högheden*.

Hogane och Skäl(l)ebräcka(n) el. **Ske(de)bräckan** *hø(g)anə*; *sæləbrækə*, -a, *fælə-*, *fælə-*, *fæ-*. **Hogane** är 1/1 sk. av ålder; **Skäl(l)ebräcka(n)** el. **Skede-bräckan** kallas 1659 äng, sedan ky.-äng, fr.o.m. 1666 1/4 kr. — j Haugenom 1391 RB s. 364 (under Sanne kyrka) | hoffue o.d., hoffuen, Hoffuenn 1573, Houffuenn 1581, houff(u)enn 1586, Hofuene 1659, Hofuen 1665, Hofwen 1680, Hoganne 1697-1825, Hogane 1881, **Jr** || EK(B), GK, GeolK, Houe 1594 JN s. 135, Högane 1806 K. — | Schebre(c)k, Schierbreck (?) 1573, Skielbreck 1581, Skebrecke, Skiel- 1586, Skiebreche 1659, Skiällebräcke 1665, 1719, -breke 1680, Skiählebräck 1697, Skialebäcka (?) 1758, Skälebräcka 1811, 1881, **Jr**, Skalle- (!) 1825 || Skibräcke hålan 1797 K nr 23, Skjällebräckan 1806 K, Skebräcka 1838 K nr 113, Skälebräcka 1850 Ml; Hogane och Skälebräcka EK(B). ~ Namnet *Hogane* är best. pl. av *hog*, m., den i bygdens ON vanligaste motsvarigheten till rspr. *hög*, fvn. *haugr*, m.; se *Hogane* Bd 12:1 s. 92 (j Haugenom 1388). Antagligen åsyftas här de bergiga småkullar vid vilka gårdarna ligger (några gravhögar tycks inte finnas i trakten). — Läget av *Skäl(l)ebräcka(n)* anses av somliga numera vara okänt, medan andra lokaliseras det till båda sidorna om fallet i Hajumsån mellan Hogane och Hässlebräcke, där det tidigare funnits mjölnare- och sågstuga samt vadmalsstamp och färgeri, jfr tp *Brobäcken* och *Kvarnebacken* nedan. Såväl i skrift som i nutida utt. föreligger tre (el. fyra) olika namnformer, nämligen *Sked(e)-*, *Skäl(e)-*, (*Skele-*) och *Skällebräcka(n)*. Äldst anträffas f. l. *Sche-* 1573, jfr *Ske-* 1586, 1838, *Skie-* 1659, *Ski-* 1797. Redan 1581 och 1586 uppträder formen *Skiel-*; jfr *Skiähle-* 1697, *Skäle-* 1811, 1850, 1881, *Jr*. Yngst är f. l. *Skiälle-*, 1665, 1719. Den äldsta formen ser ut att vara en motsvarighet till fvn. *skeið*, n. 'löpning; kapplöpningsbana; körväg mellan åkrarna på en gård', jfr *Hästeskede* Bd 20:1 s. 41 f. samt *Gårdskedet Höb* nedan. Här föreligger dock måhända den urspr. bet. hos

stammen *skeið-*, 'det som skiljer', varom måhända bet. 'körväg mellan åkrarna' ännu skvallrar, och som återfinnes i sv. (och da.) dial. *skede*, n. 'gräns, rågång' och i det från Svealandskapen kända *sked*, m. 'ds.', se Ståhle -inge s. 285. Norrby Ydre s. 204 ff. anser att det fvn. *skeið* i ON kunnat beteckna t.ex. en å som skiljer två dalar, en landrygg som skiljer två vatten, vatten som skiljer två landsträckor; jfr Ståhle a.a. s. 287. Den mest påfalande naturformationen vid (inom) det gamla *Sked(e)bräcka(n)* — om lokaliseringen är riktig¹ — är de två långsträckta holmar som delar Hajumsån i tvenne färnor. Holmarna kan ha kallats **Sked* el. **Skedholmarna* och ängen (hmn) '*bräckan* (backen) vid **Sked(holmarna)*'. En brant och bred åker sluttar ned mot älven och holmarna. Formen *Skäl(e)-* kunde vara det med **sked* liktydiga *skäl*, n. 'gräns, rågång'; jfr *Skälebräcke* Bd 5 s. 101 vid en sockengräns. Däremot kan icke *skäl* 'snäckskal' (jfr *Skäl(e) kas(en)* BN HBr och SBjöb samt ev. *Skälebräckan* Bd 9 s. 120) här komma ifråga, då ingen skalbank finnes på platsen. F. I. *Skälle-* slutligen vore möjliget målets v. *skälla* 'skilja'; jfr *Skiljarebacken* och *-bräckan* avd. V. Även i dessa fall måste f. l. från början ha avsett de åtskiljande holmarna. Emellertid har både *Skäl(e)-* och *Skälle-* snarast utvecklats ur det ä. *Sked-*, liksom det av fsv. **Skedhby* via *Skædhby* (med förkortad vok.) blivit *Skälby*, Lundby sn, Västml. (se Hellquist -by s. 25 not 2) el. fsv. *Vadhby* blivit *Vallby* (se samma förf. Et. ordb. under 1. *skäl*) el. mansn. *Gudbrand* förändrats till *Gullbrand*, i *Gullbrandsholmen* avd. III. Det här väntade »tunna» *l* i utt. *ſelə-* har i allmänhet ersatts med »tjockt» *l*. De ä. skrivformerna talar för att -e- bör uppfattas som en senare inskjuten »bindevokal» i enlighet med målets allmänna tendenser i sms. Att formen *Sked(e)-* bibehållits vid sidan om *l*-formerna, kan bero på anslutning till holmarnas gamla namn, där en förändring till *l* ej bör ha inträtt.

Prep. är *i* (Hogane). IN *högoranə*.

H e m m a n s d e l a r:

B a c k e n. EK. — *P l a t s e n* *p l å s o n*. EK(B). *P l a t s* 'torp'.

T o r p o . d. :

B r o b a c k e n; färgeri, nu okänt. 1856 Hfl. — *E r i k s d a l* *ériksdál*. Där bodde två generationer *Eriksson*; märk det rspr.-präglade utt. — *H o g a n e s t a m p o*ch såg. 1856 Hfl. — *I n t a g a n*; okänt. 1803 Hfl. — *K v a r n e b a c k e n*; »mjölnareställe». *Q v a r n*- 1803 Hfl. — *L a s s e h a g e n*; öde. En viss *Lasse* bodde där. — *L i a n e* (*Liderna*) el. *L i n d e r ö d* *linnərə*; f.d. stp. *Liane* 1803 Hfl, 1850 MI, Linneröd EK. En soldat *Lind* bodde där; nu har sonen stället. — *Å b a c k e n* *å*; f.d. garveri, obebott

¹ 1806 K placerar *Skjällebräckan* ganska långt från älven (V.E.).

sedan 1935. Vid Hajumsälven; om å se avd. II. — Åkersberg; nu okänt. 1819 Hfl. Syner vara ett uppkallelsenamn. — Ävernekas; f.d. bst., nu obebott. Evenekas 1850 Ml. Gränsade till Åverna på Höhe. — Örehålan ȝrɔ-; liten stuga, uppförd på de senaste trettio åren. I en bukt av »älven» finns det öre, m. 'laxöring'.

Hult holt 1/1 sk. av ålder. — j Holtom, j Holte 1391 RB s. 362 | Holt 1544, 1659, holt(t) 1573, Holdt 1581, holdt 1586, Hulldt 1665, Hullt 1680, 1697, Hult 1719-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B), Holt, jfr Holte aaen JN s. 135, 132. ~ Om *hult* se avd. IX. Sönnershult nedan har utbrutits ur *Hult*; jfr pl. *j Holtom* samt *j Holte . . . sydre* under *Sönnershult*.

Prep. är i. IN *höltafolkat*, koll.

Hemmans delar:

Rönningen rùnygen, rànygen; hus borta sedan omkring 1940. EK; jfr Runningeberget 1865 K nr 246 samt ev. Rönningsbacken 1796 K nr 18 (Bor). Fvn. ruðningr, m. 'rökning', vanligt som ON i Boh. och på Dal, enligt SOÄ 56 ggr där.

Torp o. d.:

Cavallius stycket *kavàjustòköt*. Jfr Cavalli kohage 1835 K nr 105. *Cavallius* bodde i en källare och hade en liten jordbit intill. Han var väl identisk med el. son till den majorsson Olof *Cavallius*, född 1800, vilken 1835 var delägare i Hu. — *Hultsmön* el. *Mon*; öde. Moen 1723 K nr 4 (tp), 1856 Hfl, Mon 1803 Hfl (stp), 1806 K, EK, »Torpet Moane kallat» 1727 K nr 1. — *Intagan*; öde sedan femtio år. 1850 Ml, »en änghage kallas intagan» 1727 K nr 1. — *Lyckebacka lòkabáka*; stp, obebott sedan sextio år. 1800, Löckebacka 1835 K nr 67, 105, Lyckebacken 1850 Ml, 1856 Hfl. Målets *lycka*, f. '(liten) inhägnad åker (el. äng)' och gammal oblik form av *backe*. — *Mon*, se *Hultsmön*. — *Piskarn pìskan* (?) el. *Piskén piskon*; strax S Kasebo, öde. »Dett Tredje Torpet Piskan kallat» 1727, Pisken 1837 K nr 1, 105. Kanske samma *piskare* 'profoss' som antagits ev. ingå i *Piskeröd* Fl, senare ersatt av en maskulinbildning till målets *pisk*, f. 'piska'? Ett oförklarat *Pisken pískan* SOÄ 18 s. 61 kunde väl vara ett jämförelsenamn, åsyftande smal form hos ägorna? Möjligens är den första uppslagsformen här egentligen en »uppsnyggning» av dialektordet, jfr *Piskan* 1727.

Håfors háfás by. — J nördra Hafoss 1391 RB s. 362 | hoffos 1544, Hoffaas, Norder H., Norhoffaasz 1573, (Norder) hoff Aas 1586, Haafos 1616 Reg., Hoffååss, Häffååss 1659, Håfåss, -fohs 1665, Håffåhsz 1680, Häffåhsz (?) 1697, 1719, Håfåhs 1697, Häffåhs 1719, Häffåsz 1758, Hoffås, Häffåsz 1758, Hoffås, Haffåhs (!) 1811, Häffåss, -ffoss 1825, Häffås 1881, Håfors Jr

|| Hofffaass, Hofffoss, Haafffaass, Haafffoss 1594 JN s. 129, 131, hoffos 1613 RU, Håfås 1806 K, GK, EK(B). ~ F. l. är fvn. adj. *hár*, biform till sv. *hög*. Jfr Bd 12:1 s. 35 med litt. samt *Haaelven* NG 10 s. 102, vidare t.ex. *Håbacken* OGB 8 s. 42 och 83 samt det historiskt bekanta *Håtuna* i Uppl. S. 1:s vok. har påverkats av f. 1:s »slutna» å-ljud; subst. *fors* utt. eljest i målet *fes*. Säkerligen åsyftas urspr. den branta forsen *Sarp* i Örekilsälven, i gränsen till byn Borgen.

Prep. är i. IN *háfas(er)anə*, best. pl.

Nr 1 **Håfors Östergården** $\frac{2}{35}$ kr. Räknades äldst som $\frac{1}{1}$ sk., men förvandlades 1666 och 1685 till $\frac{1}{2}$ mtl; 1881 $\frac{2}{35}$ kr. Kallas Håffåhs Österg. o.d. från 1719.

Nr 2 **Håfors Västergården** $\frac{1}{2}$ sk. Från början $\frac{1}{1}$ mtl, men 1666 och 1685 till $\frac{1}{2}$. Benämnes Håffåhs Wästergården från 1697.

Nr 3 **Håfors Nordgården** $\frac{1}{2}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ mtl t.o.m. 1665. Benämnes Håffåhs Nordre 1697, Håffås Nohlg. 1758. Jfr under bynamnet ovan.

Nr 4 **Håfors Sörgården** $\frac{1}{2}$ sk. Var kr. 1666-1825, $\frac{1}{1}$ mtl 1697, 1758. Kallas Håffåhs Södergården 1697, Håffåhs Sörg. 1719.

Hemmansdelar:

Albomeröd *albómærð*, *albómæra*. EK. En *Albom* *álbom* bodde där, antagligen i början på 1800-talet; släkten finns i Lerdal nu. — **Lamme-hagen**; stugan revs 1953. EK. — **Moderöd** *máðærð*; f.d. stp, kanske =*Hästhagen* nedan. En soldat *Modig* bodde där; 1819 Hfl nämnes på stp *Hästhagen* soldaten Andreas *Modig*, född 1795; om utt., jfr Bd 12:1 s. LX. — **Muggeröd** *múgærð*. EK. 'Den myggrika röjningen', se Bd 20:2 s. 29. Det är mycket knott och *mygg* där i lövkogen; där husen skulle byggas, skall det ha varit så fullt med mygg att byggmästaren sade: »Det ska då heta *Myggeröd*».

Torp o.d.:

Dammen; nu okänt. 1850 MI (två tp, av vilka det ena upptages som $\frac{1}{24}$ mtl). Väl vid en kvarndamm. — **Haget**; okänt. 1803, 1819 Hfl. Om *hag*, n. 'inhägnad skogbeväxt betesmark', se SOÄ 1:2 s. 44 och *Hästhaget* OGB 18 s. 290 samt nedan avd. VIII inl. — **Hattarna** *hätane*; obebott sedan 1915, nu åker och betesmark. Södra och Norra Hattarne 1860 K nr 230. Kuperade åkrar, liksom *hattar*. Jfr t.ex. *Hatten* Bd 20:2 s. 209. — »**Holmen Sanden**»; nu okänd »qvarnplats». 1860 K nr 230. Tydlig en *sandig* »*holme*« (udde) vid Örekilsälven. Platsen har väl helt enkelt kallats *Sanden* 'sandmarken'. — **Hälevadliane** (-*liderna*) *hálevályanə*; öde. Låg vid Örekilsälven, SO om Lund(e)skogen, mot hmnn Borgen, men något

vadställe över en »*hälla*» (berghäll) känner man inte till här. Jfr *Hällevad* (*et*) Röa. — *Hästhagen*; nu okänt stp till Västerg. o. Österg. (=hmd. *Moderöd?*). 1803 Hfl. — *Högakas*; okänt. Högakas 1856 Hfl. Jfr Bd 18 s. 278. — *Intagatan*; okänt. 1856 Hfl. — *Jons näs* (*Jonsnäs*); okänt. Jons Näs 1819 Hfl, Jonsnäs 1826 Hfl, 1850 MI (två inhysingar). — *Kalv(e) hagen*; öde tomt, åker. Jfr hmd. *Lammehagen* här ovan. — *Karlberg*; nu okänt. Carl- 1806 K, 1809 Hfl. Kanske uppkallelse efter den kända krigsskolan; jfr *Gustavsberg* Ha. — *Kasebo*; okänt. 1803 Hfl (obebott). — *Kasen*; okänt. 1850 MI, kasan 1806 K. — **Korperöd*. Korperods (!) Myrn 1848 K nr 133. Väl 'rötningen där det finns gott om *korp*'; jfr NG 3 s. 343, SOÄ 19 s. 77, 143, ävensom *Korpetorp* SOÄ 15 s. 90 samt hmn *Kråkeröd* nedan och hmd. *Muggeröd* här ovan. I något fall kunde väl f. l. vara ett personn. (ökn.), jfr det fvn. mansn. *Hrafn*. — *Liane* (*Liderna*) *ligna* el. *Turkens liar* (*lider*) *tärkens lär*; två nu med skog »igengrodda» torpställen nära Blötevattnet och Torstens tjärn. Om *Turk(en)* se under *Turkeriet* HGU. — *Lund(e)skogen*; f.d. stp och ett vanligt tp, nu två avs. Lunne- 1848, 1856 Hfl, EK. Jfr Bd 20:2 s. 2. — *Lövlunden*; f.d. fäbod med sommarladugård vid norra stranden av sjön *Löv* (f. l. kan dock vara appell. *löv*). Om målets *lunde*, m. avd. IX. — *Mjölkabacken*; nu okänt. 1826, 1835 Hfl. Man har väl brukat *mjölna* korna där; jfr Bd 16 s. 159 och 12:1 s. 276. — *Myrarna*. Myren 1856 Hfl. — *Mörteforsan* *mättefösa* el. *Mörtefors ekvarnen*. I gångna tider var det *kvarn* i *Mörtefors* (Mörtefoss 1860 K nr 230, nu okänt forsn.), ett tre el. fyra m högt fall i »älven» från St. Holmevattnet till Blötevattnet. Angående namnbildningen, jfr *Glömasan* Bd 18 s. 201 f. och särskilt *Hästeforsan* ibid. s. 52, ävensom *Lövhjälman* Röd. — *Näset*; nu okänt. 1806 K. — *Platsen* *plåsan*; bebyggelse okänd, nu åker. Jfr Plassehagen, liderne 1847 K nr 137. — *Pulsen* *pūlsan*; bredvid Sälesjön, något V om Pulsetjärn; husen revs i början på 1900-talet. 1848 K nr 133 (tp), 1850 MI, 1835, 1856 Hfl. *Puls*, m. 'vattenpuss', jfr *Pulsemon* Bd 18 s. 33. Här kanske urspr. namn på *Pulsetjärn* (EK), som är litet och ligger i en mosse. Dock kan naturligtvis tjärnet tvärtom vara benämnt efter tp. — *Råbocken* *råbökən*; två sportstugor. Förkortning av *Råbockeberget* 1847, 1851 K nr 137, 162. Det har funnits *rådjur* där också på senare tid. — *Sanden*, se »*Holmen Sanden*». — *Solbacken*; nu okänt. 1850 MI, 1856 Hfl. — *Sorgehemmanet* *sörjhémanst*, *sörjhæ*; S om Liane, öde före mannaminne. Angående *hemmane* 'torp', jfr *Ingebrättehemmanet* HSa med litt. F. l. innebär väl snarast att brukningen av (försörjningen på) tp vållat mycken *sorg*; jfr *Sorgeron*, -vrän Bd 20:2 s. 286 och 8 s. 331. — *Tobi(a)serröd* *tobisæra*; öde. *Tobias tablas* levde i slutet av 1800-talet. — *Torkopp* *törkáp*, -ép el. *Tulinetorp* *tølinæ*; öde. Låg i en brant backe som tydliggen lätt blev *torr*; jfr Bd 20:2 s. 287 och 8 s. 82 med litt. Samma namn om

fuktiga platser Bd 18 s. 82 och 8 s. 335 samt Söb. Om namn av denna typ, se Wohlert i Ti Afhandlingar. En gammal änka Tilda *Tulin* (**Tulinan?*) arrenderade tp; hon dog i början på 1900-talet. — *Turkens liar*, se *Liane*. — *Vetteberg?* *Väderberg?*; f.d. stp på Nordg., nu okänt. *Wedeberg* 1803, 1819, *Wederberg* 1826, 1856 Hfl, *Wäderborg* 1850 Ml. Knappast föreligger här ett **Vetteberg* 'vårdkasberget', varom se avd. V. Snarare kunde f. l. vara *väder* i bet. 'vind' (jfr *väderkvarn*), el. kanske ett soldatn. *Väder?* För det senare talar en jämförelse med *Karlberg* här ovan och med följ. — *Zakrisberg*; okänt. 1819, 1826, *Sacris-* 1803 Hfl, 1806 K. Mansn. *Zakris* var vanligt i bygden på 1800-talet.

Håltoröd *hèltørø* 1/2 sk. av ålder. — | *holterödt* 1573, *Holtterödt* 1581, *holdthe-*, *halde-* (!) 1586, *holteröd* 1616 Reg., *Holteröed* 1659, *Hollterödh* 1665, *Hällerööd* (!) 1680, *Håtterödh* (?) 1697, *Håltorööd* 1719, -röd 1758, 1825, 1881, **Jr**, *Håltoröd* 1811 || *Håltoröd* 1806 K, GK, EK(B). ~ F. l. är en form av fvn. *holt*, n., målets *holt* = sv. *hult*; jfr *Hult* här ovan, i »svensk» skrivform. Ett *Holterud* NG 3 s. 221; i *Hulterud* SOÄ 17 s. 105 och 19 s. 43, tydliggen unga namn, kunde f. l. ev. i stället vara soldatn. *Hult*.

Prep. är i. IN *hèltrans*, *hèltbøans*, best. pl.

Torp o. d.:

Björnemyren el. **Björnemyrstorpet**; öde sedan 1860-talet. *Björnemyrane* 1806 K, *Björnemyr* 1819 Hfl. *Djurn*. *björn*, se Bd 12:1 s. 66. — **Hästhagen**; f.d. stp. 1806 K, 1850 Ml, 1856 Hfl. — **Platsen** *plåsen*; invid föreg. Jfr *Plasemyren* (*plåsa-*) 1854 K nr 176. 'Torpet'. — **Sla** (d)-*hultet* *glå-*; öde sedan c:a åttiofem år. *Slahults* mässarne 1805, *Slohlutet* (!) 1854 K nr 36, 176. Tp låg invid Smedvattnet, och i bäcken därifrån till *Klevvattnet* har de haft *ålesla(d)*, dvs. ålkista. Samma ON Bd 18 s. 312.

Hällan, tp, uteslutet ur Jb 1929. — | *Hullan* (!) 1697, *Hällan* 1719, 1811-1881, *Hällanen* 1758. ~ Målets *hälla*, f. 'berghäll'.

Hällan eller Fjället, ett tp; läge och areal okända. — | **Hällan eller Fjället** 1881 || **Hällan eller Fjället** EKB. ~ Jfr föreg.

Hällesäter *hælsæða*, *sæða*, *hæl(sæ)ðer* by. — j *Hellisætre*, j *nørdra Hællisætre* 1391 RB s. 361 f. | *Helleszett*, *helleszet(t)*, *helliszett* 1573, *Hellesedt*, *Elle-* (!) 1581, *hellesett*, -sedt, *hellisedt* 1586, *Hellesetter* 1659, *Hällesetter*, -sätter 1665, 1680, *Hällessätter* 1697, *Hällesätter* 1719, 1758, -säter 1811, 1825, **Jr**, *Hellesäter* 1881 || *Helleseter* 1648 No. Rigs-Reg. 9 s. 196, *Hällesätter* 1660 D. *Bjelkes* jb s. 225, 266, -säter GK, EK(B), *Hellesetter* (tre ggr) 1613 RU, *Holleszeder* (!) 1634 JbWr. ~ F. l. innehåller målets *hälla*, f. 'berghäll', fvn. *hella*, sannolikt i gen. sg. *hellu*; ändelsevok. är ofta onöjaktigt återgiven i RB. Gårdarna ligger på (vid) stora berghällar. S. l. är sannolikt fvn. *setr*,

n., vare sig därmed mera allmänt avsetts en utmark under en ä. gård (Olsen Åtteg: s. 140) el. mera speciellt 'fäbodställe'; jfr *Gökesäter* Bd 8 s. 65 med litt. not 15, även som SOÄ 1:1 s. 77 f. De tre *Hällesäter*, *Hö(g)säter* och *Lersäter* i Sörb. bör enligt Lindroth GBFT 1945 s. 43 ses som utlöpare från den kompakta gamla *säter*-beb. på Dal.

Prep. är *i*. IN *hällesäterna*, best. pl.

Nr 1 *Nedre Hällesäter* $\frac{1}{1}$ kr. Var ky. t.o.m. 1697. Benämnes *Hällesätter* Neder o.d. från 1719, Ned. *Hällesäter* GK, *Hällesäter* Nedre EKB.

Nr 2 *Övre Hällesäter* $\frac{1}{1}$ uts. fr. Kallas *Hällesäter* Öfwer o.d. från 1719, Öv. *Hällesäter* GK, *Hällesäter* Övre EKB.

Hemmansdelar:

Framgården, =huvudgården av *Övre Hällesäter*. Jfr SOÄ 16 s. 65 och 19 s. 143, 185 samt OGB 16 s. 33. — Kaselid (en) *kässälj*; f.d. tp. -liden EK. — Nordängen *nölkärr*. Nolängen 1803 Hfl, 1806 K, EK. Längst i norr.

Torp o. d.:

Apelvik; nu okänt. 1801, 1856 (struket) Hfl, 1806 K. Någon *vik* finnes icke på byns marker, varför här möjligen föreligger uppkallelse efter någon beb. med samma namn, t.ex. Bd 4 s. 66 el. SOÄ 9:2 s. 107. Se också *Apelvik* på grammhn SVas, som i sin tur torde vara uppkallat efter detta tp.¹ — *Backen* el. *Liden* *läg*; avs., inga hus nu. *Backen* el. *Liden* 1819 Hfl, *Liden* 1850 MI, EK. — *Ekeklev* el. *Ekeklevan* *egöklöva*; öde. *Ekeklef* 1856 Hfl. Angående växlingen *klev* : *klåva*, se Bd 18 s. 22. — *Jakobstad* el. *Stan* *stan*; f.d. btp (den siste »båtsman på Stan» dog 1919), öde. *Jacobstad* 1801, *Jakob-* 1819 Hfl, 1850 MI, *Stan* 1817 K nr 60, EK. Den ä. namnformen beror väl på uppkallelse efter den finländska staden. Kanske någon innehavare av tp hetat *Jakob* el. deltagit i finska kriget. Jfr *Gustavsberg* Ha. Formen *Stan* är nog helt enkelt en förkortning av det längre namnet, i skämtsamt anslutning till *stan* = '(den stora) staden'. Icke *stad* i bet. 'båtplats' som vid hmnsn. *Stan* i Hede sn; jfr *Apelvik* ovan. — *Johannesberg*; ödetp? 1806 K, *Johannes berg* 1817 K nr 65. — *Kasen*; avs., brukas inte, men stugan står kvar. 1850 MI, 1856 Hfl, EK. — *Krutekas* *krütz*. F. l. är soldatn. *Krut*; jfr *Kruteröd* SRy. — *Kvarnekas* *kväntz*- el. *Ackran* *æk(?)rg*; f.d. btp V om *Stan*, bebott men brukas inte. *Qvarnkas* 1850 MI, *Kvarne-* EK. En bäck där. Om *äckra* avd. VIII. — *Kvarntorp* *kván*-; = föreg.? — *Liden*, se *Backen*. — *Nybygget* el. *Skomakaretorpet*; öde. *Nybygget* 1806 K, 1856 Hfl, 1901 K nr 282. För ungefär sextio år sedan bodde en *skomakare* där. — *Nytorp*; nu okänt. 1856 Hfl. — *Rättaretorpet*; öde. Där bodde en *rättare*, dvs.

¹ Jfr Tillägg och rättelser.

fjärdingsman. — Skomakaretorpet, se *Nybygget*. — Stan, se *Jakobstad*. — Stenkas (en); nu okänt. Stenkasen 1850 Ml, -kas 1856 Hfl (bst.). — Svennehagen; öde. En viss *Sven* bodde där före mannaminne. Om f. l. *Svenne-*, som säkerligen icke är smekn. *Svenne* utan »e-genitiv» av *Sven* i st.f. ä. *Svens-*, jfr Bd 18 s. XX; företeelsen är vanlig i Sörb:s ON. — Tollehålan *trölhåla*; öde. Beror väl på missuppfattning av följ. namn, som altern. bör kunna ha utt. **tröluila*. — Trolluglan *trölugla* (el. *Trolluggledalen*); ödtp. Trällur Dahln 1817 K nr 60, Trolluggledalen 1901 K nr 282. Jfr dels *Trolluggledalen* i Sanne sn, avd. VII, dels, beträffande kortformen, *Kattugglan* avd. VI och *Kattugglorna* avd. VII. Ingenstädes i bygden känner man numera ett fågelnamn **trolluggla*. En medd. förmodade att kanske *kattugglan* avsetts, med vilken ju ofta vidskeppliga föreställningar är el. varit förbundna. Jfr ev. smål. *trolltupp* och *trollhare* Rietz s. 754. Emellertid har *trolluggla* kanske i stället betytt 'morkulla'. Denna fågel kallas i no. dial. bland annat *rugda* el. *trollrokkla*, vilket Torp s. 547 sammanställer med *rugla*, opersonligt v. använt om »orena halsljud». Morkullan med sitt mystiska läte och sin egendomliga flykt har verkat eggande på folkfantasin. I Sörb. har den ansetts giftig el. på annat sätt farlig. I den här ifrågavarande *dalens* början i S har man skjutit morkullor. (På tp bodde »Trolluggle-Petter» el. »Ljugare-Petter».) — Åhlandeरhagen; litet ödtp, tomten syns ännu. Väl efter den fältväbel A. J. Åhlander, som under åren 1826-1834 arrenderade Nedre Hällesäter, el. en son till denne. — Åckran, se *Kvarnekas*.

Hässlebräckan *häsləbréka* el. **Hässlebräcke** -bréka, *häsləbrékə* 1/2 sk. av ålder. — j Heslibreko 1268 el. 1273 NgL 2 (JHD 1 s. 5), j Heskebrekko (!) 1399 RB s. 521 (tillägg) | Heslebrecke 1544, -brek, -berg (!), hislebreck 1573, Heslebreck 1581, heslebergh (!) 1586, Helssebreche (!) 1659, Hässllebräcke 1665, Häszlebräke 1680, Hästebräcke (?) 1719, Häslebräcka 1758, Hässle-1811-1881, Jr || GK, EK(B), Heslebrecke (aa) 1594 JN s. 132, Hesslebräcka, Hassel- (!) 1806 K. ~ F. l. är det nu i målet icke brukliga *hässle*, n. 'hassel-dunge', s. l. urspr. böjningsform av *bräcka*, se kap. V. Hmn ligger ovanför och i långa och breda sluttningar nedemot den låglänta marken vid Hajums älven, *Heslebrekke* aa JN. Jfr *Heslebrekken* NG 9 s. 6, **Hæsslibrækko* OGB 4 s. 16 samt *Hässlebergen* 8 s. 228.

Prep. är i. IN *häsləbrékanə*, best. pl.

He mm a n s d e l a r:

Hedarna *hègnə*; f.d. stp, nu två hmd. 1850 Ml, GK, EK, Hedane 1819, 1856 Hfl. — Lindqvisteröd *lygvistərə*. EK. Där bodde en viss *Lindqvist*, antagligen son till den soldat Olof *Lindqvist*, född 1828, som 1856 bodde på Hedarna. — Vallhogen; invid Ekebacken nedan.

Torp o. d.:

Ekebacken; nu en stuga med »hage». EK. Gott om *ek*. — Heden; möjligens sammanhang med hmd. *Hedarna* ovan. 1850 Ml. — Hässlebräcke kvarn. -kvarnen EK. — Höglunda *håglanda*; förr en liten affär, nu sommarstuga; ung namntyp; märk rspr.-utt! Samma namn HF. — Karl-Lind (s) eröd *kalinjərə*, *kalénsərə*; f.d. stp. Soldaten *Karl Lind* bodde där. — Kvarnbacken; nu okänt (=följ.?). 1819 Hfl. — Kvarnehålan *kvænəhylə*; öde. Qvarn- 1850 Ml (Torparen Mjölnaren Pål Andreasson), 1856 Hfl (färgeri och stamp). Stupar ned mot den gamla *kvarnen*. — Moen; nu okänd bst. Moen 1856 Hfl. — Mölnarebacken *mønarə-*; öde sedan 1925. Där bodde *mjölnaren*, i målet *mölnare*, fvn. *mylnari*, m. — Sågebäcken; lht. Lämningar av *sågen* och dammen kvar.

Högbergane *høgbærjanə* $\frac{1}{2}$ sk. Ky. 1697 och kr. till 1825; $\frac{1}{4}$ mtl 1697. — | Bärgianne 1697, Högebärgiane 1719, Högbergane 1758, 1825, 1881, Jr, -berganne 1811 || Högbergane 1806 K, GK, EK(B). ~ Ligger högst av *Bergane*-gårdarna; se *Bergane* ovan. F. 1:s utt. beror antagligen på inflytande från rspr.; jfr *Högheten* här nedan.

IN *høgbærjanə*, best. pl.

Hemmansdelar:

Asmunderöd *asmúnərə*, *asmáñərə*. 1832 K nr 98, 1856 Hfl, EK, Assmunderöd 1794 K nr 14, Asmunneröd 1803 Hfl, 1819, As(s)- 1832 K nr 63, 98, Amuneröd (!) 1806 K. F. l. är fvn. mansn. *Ásmundr*, vars begynnelsevok. förkortats framför konsonantförbindelsen -sm-, jfr dels *Aasmundrud* NG 1 s. 188 m.fl., *Åsmunderud* SOV 5 s. 19, dels *Asmunderud* SOÄ 18 s. 66, *Asmundebyn* 16 s. 24. — Rosenlund. EK. Ungt fantasinamn, se Bd 18 s. 75 (*Ros-*), 88, 124 och 20:2 s. 292. — Sandbräckan; nu några åkrar i skogen. 1847 K nr 201 (tp), 1856 Hfl.

Torp o. d.:

Dammhult; nu okänt (här?). Dam- 1806 K. — Gårdskedet(?) *gåsət*; ödetomt (ena hälften ligger på Ko). Galskie(t), Galskie dalarne, Rultane, Gålskiet, Gålskiet lycka 1819, Gaget, Gaschet (flera ggr) 1847 K nr 63, 201. Synes innehålla boh. *skede*, n. 'väg mellan åkrar; åker vid (på båggé sidor om) ett skede' (Bd 20:2 s. 284), 'avtagsväg, utfartsväg' (8 s. 212). Ordet *gård* utt. visserligen redan hos Nilén *gæl*, men tidigare bör det ha hetat **gæl* (jfr Bd 16 s. 221), liksom ännu adj. *hård hal*. — Hällan; nu okänt. 1856 Hfl. 'Berghallen'.

Högheten *høyhæn* (Nilén), *høyhæn* el. **Höga Heden** *høyə hæn*, *hæn* el. **Heden** *hæn* $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. — | Heenn o.d. 1573, heenn, hem (!) 1586, Hög-

hem (!) 1659, 1811-1881, Högen 1665, 1697, Höghen 1680, -heen 1719, -henn 1758, Högheden **Jr** || GK, EK(B), Hähn 1803, 1819, Höghän 1856 Hfl, 1806 K. ~ Kallas 'den *höga heden*' i motsats till *Heden* el. *Lågeheden* därintill, i Sanne sn. Om bet. av ordet *hed*, se under sockenn. *Hede* ovan. Den överraskande vokalisationen i *hæn* med ä av fvn. *ei* i *heiðr*, *Hähn* 1803, återfinnes i ON *Heden hæa* (~*hæa*) SOÄ 19 s. 52, *Hedarna hæanə* Noreen Ärtem. s. 72, *Hän hæn* (*Hädenn* 1576, *Hää(n)* 1590, 1621) SOV 9 s. 17 f. jämte där anf. paralleller, t.ex. *Klevane klævanə* (*Kläffuan(n)* 1581) ibid. s. 40, vidare *Hedängen* OGB 20:1 s. 27 samt »*Hædenne*» ibid. s. 107, 231. Angående slutartikelns -n också i utt. har Sahlgren i NoB 1955 s. 12 f. (särskilt i not 29) visat att detta icke, ss. man antagit, återgår på en dat. **heiðenne*, utan att en fullt ljudlagsenlig utveckling ur nom.-formen föreligger; jfr därmed ev. *Stan* liksom *Brattön* i Hede sn.

Prep. är i. IN *høghæanə*, best. pl.

Torp o.d.:

Hultet; obebott. — Näbba n. 1856 Hfl, EK. Se (*Hedens*) *näbban* SHe. — Ävekas (en) el. Även *évr*, -a el. Äverna *évənə*; öde. Äfvekas 1803, -kasen 1819 Hfl, Evan (utäng), Evane, äng af Everne 1838 (Ho), jfr Ewa maden 1821 (Bod) K nr 113, 9. *Äv*, f. 'utvidgning av å, grund å som framrinner trögt över sankmark', SOÄ 18 s. 87 jämte 1:2 s. 19 samt OGB 3 s. 144. Här rinner Hajumsälven sakta genom *mader* (jfr Ewa maden 1821; åtm. formen *Äverna* anses beteckna just maderna).

Höghult (Hoghult) *høwält* 1/1 sk. av ålder. — | hogholt 1544, hoff(h)olt, -uald (!) 1573, Hoffoltt, -aaltt 1581, hoffoldt 1586, Houghult 1659, Höghullt 1665, 1680, -huldt 1697, Höggult 1719, Höghult 1758, 1881, **Jr**, Hoghultt 1811, 1825 || Hofholt 1591 Akt. stænd. s. 54, Hougolt 1594 JN s. 137, Hoghult 1850 MI, Höghult GK, EK(B). ~ F. l. är adj. el. subst. *hög*; jfr *Hogane* här ovan samt t.ex. *Högsäter* SOÄ 18 s. 16 f. och *Hogeliden* OGB 8 s. 227. Om s. l. se avd. IX.

Prep. är i. IN *høghølttranə*, best. pl.

Hemmansdelar:

Högsäter. EK. Ligger invid hmnn *Högsäter*, vilket är insprängt i Höghult. — Jonskasen *jóns-* el. Jons kaser *jóns kásər*, *jóns kásər*. Jonskasen EK. En viss *Jon jón* började odla där 1835. Angående utt. *jóns*, jfr *Jonsbo* SKe. — Klampen *klámpən*. 1835 K nr 106, EK, jfr Klampe-mossen 1858 K nr 233. Det var sankmark och särskilt besvärligt att komma över en bæk där, så de lade dit en stor *klamp* 'plankbit (el. kort stock)'; jfr *Klampedalen* Bd 20:2 s. 254 jämte det där anförda »*klampebro*». — Lövhuskas (*Lövåskas?*) *løvhuskás*, *løvəs-*, *luvəs-*, ä. Lövås. Löfåhs

1803, -ås 1819, 1826 Hfl, Löfhus kaserne 1835 K nr 106, Lövhuskas EK. Om det ytterst vanliga *Lövds*, se Bd 8 s. 233 med not och litt.: »ON med f. l. *Löv-* torde i flertalet fall syfta på lövtäkt». Här har i sms. *Lövåskas(erna)* -*ds*- försvagats till -*es*-, jfr utt. *løvæs*-, varefter f. l. uppfattats som *Lövhus*-, varom se *Lövhuset* Fl. Förändringen kan ju ha gynnats om det funnits en lövlada på platsen; jfr Bd 18 s. 140. Utt.-formen *luvæs*- beror väl på assimilation till *hus*, som sedan försvagats. — Sla (d) k a s *slåkás*. Slakaserne 1835, -kas Åker 1859 K nr 106, 214, -kasen (två tp) 1850 Ml, -kas 1856 Hfl, EK. I bäcken från Långsjön till Trehörningen har det tydligent varit »*ålesla(d)*», dvs. ålkista. Jfr *Slakkas* SOÄ 18 s. 115 (20:1 s. 44), ibid. 1:2 s. 24 annorlunda tolkat, samt t.ex. *Sla(d) hultet* Hål. — Stenkroken. EK. »*Krokete* plankor (åkrar) och väldigt *stenigt*.» — Trehörnet *tröhøjet*; två hmd. 1803, 1819 Hfl, 1859 K nr 214, EK, Trehornet (!) 1806 K. Urspr. namn på *Trehörnesjön* (EK), Trehörne Sjön 1859, Trehörnet (sjö) 1863 K nr 214, 242.

Torp o. d.:

Dalarna; nu okänd bst. 1850 Ml. — Gatan; stp, nu okänt (=Sandkas?). 1803, 1856 Hfl, 1850 Ml. *Gata gäda*, f. 'fägata, byväg', mycket vanligt i bebyggelsenamn. — Giljan; öde. Se avd. VII. — Gränsen; nu sommarstuga. EK. Mot gränsen till Dal. Jfr HBr. — Hagen; okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl. — Kasen; f.d. bst., nu skogsmark. 1856 Hfl. — Jungkas; f.d. bst., nu öde. 1856 Hfl. Jfr SOÄ 18 s. 13, 43. — Mon; nu sommarställe. 1819 Hfl, EK, Moen 1850 Ml. — Myren el. *Stora myr* (officiellt) el. *Storemyr* el. *Styggeomyr*; öde. Myren 1850 Ml, 1856 Hfl, Storemyr 1850 Ml, Styggemyr EK. Om det sista namnet, se HSÄ. — Nybygget; nu okänd bst. 1850 Ml, 1856 Hfl. — Pers hage el. Pershagen; nu åker. Pärshagen, Pärs hage 1859 K nr 214 (lht). En som hette *Per*, bodde i *hagen*. — Sandkas; f.d. stp (=Gatan?), nu avs. EK. Sandblandad jord. — Sjökas *fj*-. 1856 Hfl. Vid Långsjön. Se Bd 18 s. 89 och passim. — Skogen; nu okänt. 1850 Ml. — Skrutehagen *skrütə-*; obebott. Där bodde för c:a hundra år sedan »en som hette *Skrut*»; jfr ev. *Skrussrud* SOV 11 s. 46 jämte litt., vari anses ingå ett *skruth* el. *skrut* av okänd betydelse. Mårne samband med v. *skryta*, ett 'skrytaren'? Om mannen varit västgöte och sagt *skrut* 'skryt', skulle den omständigheten kunna ha föranlett ökn. Dunkelt. — Stora myr el. *Storemyr* el. *Styggeomyr*, se *Myren*.

Högsäter *høsæða*, *høsætør* $\frac{1}{4}$ sk. Betecknas som äng till 1666, då det blev $\frac{1}{4}$ mtl. — j Högsætre 1391 RB s. 362 | Hugeszede, högi-, Högiszedt 1573, Högesede, -sedt 1581, högesede, -sedt, hogesledt (!) 1586, Högsseter 1659, Högsatter (!) 1665, 1680, -sätter 1697, 1758, -slatter (!) 1719, -säter 1811-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Säväl RB-formen *j Höysætre* som det

nutida utt. visar att f. l. är subst. *hö*; jfr Lindroth GBFT 1945 s. 44. Däremot innehåller sockenn. *Högsäter* i grannhäradet Valbo på Dal enligt SOÄ 18 s. 16 f. en dialektal biform till adj. *hög* och samma namn SOV 9 s. 58 »adj. el. subst. *hög*»; jfr därmed *Hovsäter* OGB 18 s. 84 (fn. adj. *hór* 'hög') samt *Höghult* (*Hoghult*) här ovan. Angående s. l. -säter, se *Hällesäter* med litt. ovan samt *Høisæter* NG 11 s. 225.

Prep. är i. IN *høsædørans*, best. pl.

Torp o. d.:

D a m m a r n a *dàmnan*; öde. Dammen 1850 MI, 1856 Hfl. Ingen bäck, alltså heller ingen kvarndamm. Kanske avses här undantagsvis en vattenpuss. — K a s e r n a; nu okänd bst. Kaserne 1856 Hfl. — K o l b o t t (n) e n; nu okänd bst. Kolbotten 1856 Hfl. Jfr t.ex. Bd 18 s. 111. — S a n d k a s e n; nu okänt. 1803, 1819 Hfl (öde btp).

Jutehemman och Stenklev *jùtəhémmanet, jìdə-* (?) $\frac{1}{8}$ sk.; även **Jutehuset** el. **Getehuset** *jìdəhýsæt*. — | Jüttehemman 1697, Jutehemman och Steenklef 1719, Jütehemman (?) och Stenklef 1758, Juthemman och Stenklef 1811, Jute- 1881, Jutehemman och Stenklev **Jr** || EK(B), Jutehuset 1801 K nr 30, Iutehuset, Stenklevan 1806 K, Jutehemman 1803 Hfl ($\frac{1}{16}$ mtl), -hemmanet GK, EK(B) om hmd. 1^3 på $5/96$ mtl, jfr Getehuslyckan (*jedəhýslóka*) 1857 K nr 190. ~ Någon *jute* 'jyllänning; dansk; norrman' (se *Juteröd* Bd 12: 1 s. 113) har väl slagit sig ner här. S. l. är målets *hemmane*, n. 'torpställe', jfr Bd 18 s. XIX, senare delvis ersatt med det liktydiga *hus*; både den härmed avsedda platsen och *Stenklev* har, som ägofigurerna visar, urspr. hört till *Almuntorp*. Angående f. l. i den allmänt brukliga biformen *Getehuset*, se *Jutholmen* Bd 20: 2 s. 153 och jfr *Getehuset* SOÄ 18 s. 33.

Prep. är på.

Torp o. d.:

K l e v e n el. **Stenklev** (en), jfr hmnsn. ovan, betecknade förr stp (för Alm och Ju); nu öde. Stenklef 1850 MI. — P l a t s e n; obeb. *Plats*, m. 'torp'. — Möjligen hör dessutom något av de tp som nämnts under Alm, egentligen hit.

Keddebo *séðəbú* $\frac{1}{4}$ sk. Kr. till 1726. — | Kiedebou 1659, Kieddeboo 1665, 1680, Kiedebo 1697, 1719, Kieddebo 1758, Keddebo 1811, **Jr**, Kjeddebo 1825, 1881 || 1850 MI, kiedebo 1806 K, Kiddebo 1819 Hfl, Keddebo GK, EK(B). ~ F. l. i *Kiddabo* SOSk 14 s. 8 anses vara antingen sv. dial. *kidde*, m. 'kid, killing' el. samma ord använt som manstillsnamn. Eftersom åtm. i Sörb. ON på -bo av ä. -bod (och ett sådant föreligger säkerligen här) brukar innehålla ett personn. i f. l., jfr *Alsbo* och *Olsbo* i Hede sn, *Gerrebo* (sannolikt mansn.) i Krokstad och *Gisslebo* i Sanne, kunde det senare altern. synas vara det

mest sannolika. Å andra sidan förekommer samma ON på ytterligare ett ställe i Skaraborgs län, *Keddabo* SOSk 13 s. 214, och att (minst) tre ggr ett tilln. *Kidde* skulle uppträda sammansatt med samma s. l. -*bod*, förefaller ganska egendomligt, isynnerhet som det är mycket naturligt att räkna med ett appell. **kidde-bod* 'killingbod' el. 'bod för bockarna'; i Sörb. betyder *šèðə* nämligen åtm. numera 'bock', medan en killing kallas *kid(d)unge* *šèðóɣə*, *šèððóɣə* (jfr därmed målets *pilt* 'pojke; ungkarl' och *piltunge* 'pojke').

H e m m a n s d e l a r:

B ö n h u s e t. 1856 K nr 184, EK, jfr Bönmyrarne 1856. Gränsar till *Bön* i Töftedals sn. Väl *hus* i bet. 'torp', men kanske är hela namnet samtidigt en vits. — *K a s e b o*; ^{1/16} mtl, nu okänt. 1819 Hfl. Jfr s. 85. — *L ö k e n* *lékən*. 1856 Hfl, EK, jfr Lökebäcken 1856 K nr 184. Sannolikt fvn. *lókr*, m. 'bäck', nyno. *lök* 'djup och sakta rinnande bäck'; jfr Bd 18 s. 160 och 16 s. 71. Namnet har väl åsyftat förbindelsen mellan *Lökevattnet* och S. Kornsjön. Mindre troligt är väl att det lilla tjärnet på grund av sin form liknats vid en *lök*, en jämförelse som i och för sig kunde ha ett visst fog för sig.

T o r p o . d.:

H ä l l a n; öde. 'Berghällen'. — *K a l l e b o* *káləbù*, *káləbø*. 1856 Hfl, K nr 184, Kalebo 1803, 1819 Hfl, 1850 MI, EK. Det är höga berg runt omkring, och »vatnet pressar sig ner i gärdet i *kallkällor* el. *kalldy*». S. l., som väl åsyftat en *bod* av något slag, talar dock för att f. l. i stället är mansn. *Kalle*; skr. *Kale-* kunde återge ett **Karle-*. — *M o n;* obebott sedan 1909. Moen 1850 MI, 1856 Hfl. — *N ä s e t;* öde. 1850 MI, 1856 Hfl. Tydligen på det stora, förr delvis odlade *näset* mot V i S. Kornsjön.

Killingeröd *šeléyərə* ^{1/2} sk. av ålder. — | Killingrödt, kilding- 1573, Kolling- (!), Kollung- (!) 1581, kierlinng- (Kieelingthorp) 1586, Killingröed 1659, Killingeröd 1665, 1697, 1758-1881, **Jr**, -röödh 1680, -rööd 1719 || Killingröd 1806 K, Killingeröd GK, EK(B). ~ Namnet ser närmast ut att ha avsett en 'rötning på vilken *killingarna* betat'; jfr *Killingerud* SOV 2 s. 35 ('torde innehålla *killing*'). Emellertid kunde skr. *kierlinngrödt* (och ev. *Kieelingthorp*, kanske fel för **Kierling-* ?) 1586 tala för att f. l. i stället vore fvn. *kerling*, f. 'gift kvinna; gumma', samma ord som sv. *kär(r)ing*, dial. även *källing*. I Sörb.-målet heter ordet åtm. nu *šèreg* (jfr Nilén Ordb. s. III och 20), medan *killing* motsvaras av *kid(d)unge* *šèðóɣə*, *šèððóɣə*. Jfr *Källingerud* SOÄ 16 s. 132 ('dial. för *käring* ... 'hustru''), *Kärringerud* SOV 6 s. 64 (Killinge- 1550) samt t.ex. *Kjellingberg* NG 15 s. 50: »vel . . . at Gaarden har været eiet af en Enke. Ved Misforstaaelse af Udt. har man i senere Tid opfattet det som sms. med Kidling, Kid». En övergång av ä > i genom palatalisering från *tj*-ljudet är tänkbar; jfr *Kändalen*, skrivet *Kin(n)-*, Bd 8 s. 71 med litt.

Prep. är i. IN *šiluganə*, best. pl.

Torp o. d.:

Dammen; nu okänt. 1856 Hfl. — Gilljan; nu okänd bst. 1856 Hfl, Gilljan 1850 MI. Se avd. VII. — Kasen; nu okänd bst. 1856 Hfl. — Ljungsberg *jógs bärj* el. Ljungsberg *jógsbärj* el. Troll(e)alen *tröl(ə)-*. En viss *Ljung* i Troll(e)dalen började odla och bygga där. — Norlinestommen *nolnə-*; f.d. stp. Där bodde soldaten *Norlin*. — Rahm (e)-torpet *räm(ə)-*, Rammme- *rämə-*; sedan c:a sextiofem är öde tp på gränsen till Dal. Soldaten *Rahm räm* el. *Rammen rämən* bodde där. 1803 innehades stp under Ös av Johan *Rahm*, född 1767; år 1819 stavas namnet *Ramm*. Här åsyftas väl Joh. Pet. *Ramm*, född 1833 och 1856 Hfl boende på Ha. — Stickeröd; öde bst. En gumma kallades *Stickan*, tydligens efter far el. make; 1803 var Pehr *Stick*, född 1764, soldat under Sä. — Suleröd *süllerə-*; öde bst. I en stenstuga bodde *Sulan*; anledningen till namnet oviss. ON är knappast identiskt med *Sulerud* SOV 11 s. 25. — Troll(e)alen, se *Ljungs berg*. — Trolleröd *trölərə-*; i n. delen av hmn, öde sedan 1957. Trollered 1805, -röd, Trolleremyren 1853 K nr 69, 159. Man tror att kanske någon sorts *troll* funnits där; jfr då NG 5 s. 398 (ävensom SOÄ 15 s. 27). Men snarare är f. l. bin. *Trolle*, se *Trollered* Bd 4 s. 51 med litt. Icke nära föreg.

Klosterbergane *klèsterbärjanə* $\frac{1}{2}$ fr., f.d. fältväbelboställe. Har även kallats *Herrgården* *härgårn*. Benämns kl. åtm. t.o.m. 1697 och var kr. till 1891. — | Klåsterbärgene 1665, Bärgenne 1680, Bärgianne 1697, Klåsterbergianno (!) 1719, -bergane 1758, 1825, Kloster-Bergane 1811, Klosterbergane 1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Enligt Holmberg² 2 s. 197 skall gården ha tillhört Dragsmarks *kloster*. Är tydligens en utbrytning ur *Bergane*, se detta.

IN *klèsterbärjanə*, best. pl.

Torp o. d.:

Klostermyren. Väl ellips för **Klosterberganemyren*. Klostermyr 1856 Hfl. — Ny torp; nu okänt. 1856 Hfl.

Korsbergane *køs'bärjanə* el. **Korset** *køsət* $\frac{1}{4}$ sk. Kallas »åker o. äng» 1659-1680, men blev $\frac{1}{4}$ sk. 1666. — | Korszeberg 1573, Korszberrigh 1581, korsbergh 1586, Korsebergene 1659, Kurssbärgerne 1665, Kårssebärgiene 1680, Kårsbergianne 1697, Kårssebärgiane 1719, Korsberganne 1758, Korss- 1811, 1825, Korsbergane 1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ I bygden anses f. l. åsyfta att hmn är omgivet av de övriga *Bergane*-gårdarna, *Högbergane*, *Klosterbergane*, *Storbergane*, »liksom krysset eller korset». Men måhända åsyftas i stället ett vid vägen uppsatt s.k. andaktskors; detta kunde möjligen ha åsyftats med namnformen *Korset*, vilken väl dock snarast är en ellips för den officiella sms. Det kunde slutligen också vara möjligt att gården tillhörde

ett i en kyrka uppställt *kors* för dettas underhåll och belysning; märk då närheten till *Klosterbergane*. Angående dessa olika tolkningsmöjligheter, se särskilt under *kross* NGIndl. s. 62 samt t.ex. *Korsbyn* SOV 9 s. 24.

Prep. är *på* (brukas endast framför namnformen *Korset*).

T o r p o . d . :

Gårdskedet (?), se under Höb. — Hagemyr. EKB.

Krokstad *kröksta* by. — Krokstada kirkia 1391 RB s. 361, 1399 RB s. 520, j Krokstada sockn 1391 RB s. 362, j Krokstadium 1391 RB s. 362, Krokstada 1430 DN 2 s. 527, a Krodstadum, a Krokstadhom 1433 ibid. 3 s. 516, a Krookstadh 1457 ibid. 5 s. 586 | krogsta 1544, Krogsta (Sogenn) 1573, Kroig-, Krog-, Kraagenn 1581, Krogsta 1586, -stad 1659, 1719-1881, -stadh 1665-1697, Krokstad **Jr** || 1806 K, GK, EK(B), Krogstad, Kroge-, Krogstadt, -sted, Krogstad söndre, Krogestadt, Kraagestad 1511-1594 JN s. 34, 102, 126, 129, 131 f., Krokstad 1573 Hist. tidsskr. 4 R. 3 s. 213, Kraakstad 1609 Oslo kap. kop. s. 60, Krogsta sochn 1660 D. Bjelkes jb s. 225, 266, Krokstads Å 1746 Oedman s. 29, Krogstad ell. Krokstad HGSL IV s. 249, Kroksta k^a 1806 K. ~ Detta ON anträffas minst ett dussintal gånger i Norge samt på ett par ställen i Värml. Namnen på *-stad*, fvn. *stadir*, sannolikt 'boplats, gård', innehåller synnerligen ofta ett personn. i f. l.; jfr t.ex. *Restad*, grannhm till vårt *Krokstad*. Det är därför naturligt att man här velat se det gamla mansn. fvn. *Krókr* (troligen urspr. ett ökn. med bet. 'den *krokryggige*', se NK 7 s. 51). Så har också genomgående de no. *Krokstad* tolkats, liksom också samma namn SOV 6 s. 18 och 11 s. 21, OGB 16 s. 89; även *Krokserud* SOV 4 s. 41 anses innehålla mansn. *Krok*. Emellertid synes det ifrågavarande personn. icke ha varit särdeles vanligt, och det är därför överraskande att så ofta finna det som f. l. i ON. Beträffande de no. *Kroksrud* heter det under *Krokstad* NG 5 s. 33, att det y. namnet *Kroksrud* sannolikt som regel innehåller appell. *krókr* 'krök, böjning, utbuktning'. Samma tolkning ges åt f. l. i *Krokset* NG 5 s. 82, som anses ha fått sitt namn efter läget vid en »Elvekrog». Till motsvarande resultat har Lindroth kommit vid tolkningen av Sörbygdens *Krokstad* i SIOD 1 s. 74. Se även Linde s. 251. F.ö. anför redan Oedman s. 306 altern. väsentligen samma etymologi: »Herr Kyrckoherden Höök menar at thet heter effter then krokota Älfwen . . .». Visserligen har ifrågavarande å många »krokar», men sn:s kyrka ligger vid en av de största. Till byn Krokstad hör ett f.d. stp med namnet *Krokeröd*, vilket visserligen benämnts efter den där boende soldaten *Krok*, men av ortsmédd. uppfattades ss. åsyftande den »krok av älven» vid vilken tp ligger. (Den alldelens enstaka skr. *Kraagenn* 1581 bör knappast uppfattas som ett gammalt namn **Kroken* '(platsen vid) åkröken', utan beror väl på en »skrivardistraktion». Det av

Lindroth och Linde anf. bygdenamnet *Österkroken* har icke något samband med ifrågavarande åkrök.)

Prep. är i. IN *krökstoran*, best. pl.

Nr 1 Krokstad Prästgården $\frac{1}{1}$ kr. Benämndes Krogstadh Prästegårdh $\frac{1}{4}$ fr. 1665.

Nr 2 Krokstad Sörgården $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. GK, EK. Kallas i Jb enbart Krogstad(h).

Hemmansdelar:

Björkeliden. EK. — Kasen el. Krokstadkasen. Kasen EK.
— Marken. EK. Vid »mätningen» var detta betesmark.

Torp o.d.:

Berget. GK. — Brobacken *brú-*, *bróbákən*. 1803, 1856 Hfl, 1806 K, 1850 Ml, EK, Brubacke ängen 1796 K nr 19. Mellan *broarna* över två bäckar. — Halland. 1803, 1856 Hfl, 1806 K (Hälland ?). Uppkallelse med vits: ägorna »*hallar*», dvs. sluttar, ligger i en »*halla*» 'långsluttande backe'; samma namn SSte. — Hallestugan *hälstöga*. Hälle- (!) EK. *Stugan*, nu borta, »låg nere i en *halla*»; jfr föreg. Torparen kallades *hälن*. Jfr *Hallekas* El (soldatn. *Hall*). — Halmstad *hälms-ta-d*. 1803, 1856 Hfl, EK. Ligger nära, men ej invid, *Halland* ovan. Märk det altern. rspr.-utt. av s. l. — Höden *höjdə*. 1856 Hfl (bst. för kyrkväktaren), EK. — Johanne(s)-lund *johānə(s)länd* (föga brukligt namn av ung typ) el. Lugnet *lögnet*. Johannes Lun 1841, Johannelund (el. Lugnet) EK(B). Är särskilt *lugnt*, då det är omgivet av berg och skog på alla håll. Jfr t.ex. Bd 18 s. 80 och 20:2 s. 46. — Kasebackarna; nu sommarstuga, förr tp under hmd. Kasen. — Krokehagen *krøgə-* el. Krokeröd *krøgərə* el. Näset; f.d. stp, nu avs. Näset 1803, 1856 Hfl, 1806 K, 1850 Ml, EK. Enligt 1856 Ml bodde där soldaten Swen *Krok*, född 1813 och benämnd efter *Krokstad*. Jfr *Krokeröd* Sa. Ägorna ligger på ett *näs* i den slingrande Örekilsälven. — Lugnet, se *Johanne(s)lund*. — Långeland (a) *läglän*, -lända(!), ä. (?) Lövhogen *løvhøen*. Långeland 1803, 1851 K nr 47, 142, 1803, 1856 Hfl, 1806 K, 1850 Ml, -landa EK. På *Lövhogen* finns gamla tomter där husen skall ha stått förr; där växer nu mest gran. Se samma namn Röd. Det y. (?) namnet beror måhända på uppkallelse efter *Långelanda* SOÄ 18 s. 84. — Långås; nu okänt. 1856 Hfl. — Lövhogen, se *Långeland(a)*. — Nytorp *nýtərp*, *nýtərp*; obebott. 1841 K nr 120, 1850 Ml, 1856 Hfl, EK, Ny Torp 1819 Hfl. — Näset, se *Krokehagen*. — Prästtorp *préstərp*. 1806 K, EK, Prästorp 1803, 1819 Hfl, 1850 Ml, Presttorp 1856 Hfl. Jfr t.ex. Bd 20:1 s. 65. — Sandbacken; obebott. EK. — Solliden; nu okänt. Soliden 1819 Hfl (öde, struket). — Utlägget *üdlægət*; nu sommarstuga. »Odling som lagts ut» (till skogsmark). Jfr *Utläggerna* SOÄ 16 s. 85 jämför 1:2 s. 28.

Kräkeröd *krågørð* 1/4 sk. Fr. till 1694. — j Kroka rudi er sumir kalla Troga rud 1391 RB s. 361 | Kroggerödt 1581, 1586, Krogeröd 1659, -rödh 1665, -röödh 1680, Krågeröd 1697, 1811-1881, -rööd 1719, -re 1758, Kråkeröd **Jr** || GK, EK(B). ~ Väl snarast 'röjningen där det varit särskilt gott om *kråkor*'. Om olika tolkningar av *Kråke-* i nord. ON se NG 1 s. 321, 380, NE s. 131, SOÄ 9:1 s. 176 och 11 s. 96 f., SOV 11 s. 21. Skr. j *Kroka rudi* i st.f. väntat **Kraka* el. **Kraaka*, avser väl att återge ett redan 1391 av fvn. á uppkommet å-ljud. F. l. i »*Troga rud*» kan vara gen. pl. av fvn. *trog*, n. 'tråg', väl avseende fördjupningar i terrängen. Jfr dock de no. *Trostad*, *Trogstad* NG 4:2 s. 52 resp. 6 s. 35 f. samt Rygh Personn. s. 267 anm. Kanske ett ökn.? Jfr *Trugekullarna* avd. V.

Prep. är i. IN *kråg(ə)ranə*, best. pl.

T o r p o . d . :

D järveröd (*Djerfveröd*); nu okänt. Djerfveröd 1856 Hfl. Enligt 1819 Hfl bodde på grannhm Si soldaten Johan *Djerf*, född 1797. Jfr *Djärverud* SOÄ 17 s. 71 och *-flaten* OGB 16 s. 207. — Kaserna; öde.

Kärrängen, äng, utesluten ur Jb 1929; var kr. 1659-1719. — | Kierengen 1659, 1680, Kiärängian 1665, -ängen 1697, 1719, Kiärrängen 1758, Kärr-1811, Kjerr- 1881. ~ Om målets *kärr*, n., se avd. IX.

Köttnekärr *skötnešér*, *skētnæšér* 1/4 sk. — | Kiörnnkiör(!) 1573, Kiötnekier 1659, 1719, Kiöttne- 1665, Köttne- 1680, 1697, Kiotne-(!) 1758, Köttnekärr 1811, 1881, **Jr**, -kjerr 1825 || Köttnekärr GK, EK(B). ~ Namnet kunde motsvara ett fvn. **Pjótanda-kjarr*, varvid dock dels märkes att *kärr* i målet betyder 'skogsdunge' e.d. (se avd. IX), dels att fvn. *pjóta* visserligen också kan ha samma bet. som sv. *tjuta* (t.ex. om vargen), men dessutom bl.a. 'brusa, susa'; hos Aasen översättes no. dial. *tjota* bl.a. med 'hvine, pibe, om Vinden; suse, bruse, om Søen eller ett Vandfald'; se *Tjutarekroken* Bd 1 s. 331, ävensom *Tyttinge* Stähle -inge s. 232 ff. med litt. Bet. av *Köttnekärr* kunde vara 'den susande skogsdungen'; platsen ligger mycket högt och är utsatt för både västan- och östanvindarna. Jfr ev. *Vin(d)tjärn* avd. I, på exakt samma längdgrad, men längre norrut i sn, ävensom t.ex. *Värhult* SOÄ 18 s. 130. Men f. l. kan också vara gen. av ett forsn. **Pjótandi* 'den brusande' e.d., åsyftande fallet i den bäck som rinner förbi gården och ut i Örekilsälven. Jfr då *Kytan*, *Tjutan* Bd 12:1 s. 40 med litt. samt de med bækkn. sammansatta *hult*-namnen *Barhult*, *Kråkhult* (?) och *Söbbhult* i Hede sn ovan. Ljudutvecklingen vore: **Pjótanda-kjarr* > **Tjötanda-kjärr* > **Tjötene-* > **Tjötne-*, **Tjöttnekärr*, skrivet *Köt(t)ne-*. Visserligen synes ingenstådes ett v. **tjöta* 'tjuta' förekomma, liksom ej heller ett **bjö(da)* av fvn. *bjóða* 'bjuda'. *Tjuta* heter i nästan hela Boh. *týda*, i Lane-Ryr dock *sýta*.

Men i ON kan sambandet med verbet ha förlorats, och ljudutvecklingen gått samma väg som i Vättemålets *björ* 'bäver' av fvn. *bjórr*, m. (men Bullare-målets *byr*, motsvarande fsv. *biur*), se Bd 20:2 s. 19, el. Sörb. *tjör*=fvn. *þjórr* (men Bullaremålets *tjyr*=fvn. *þiur*). Knappast föreligger väl redan på 1500-talet en övergång **Tjytne*- > **Tjöttne*-; jfr eljest Lane-Ryr-målets ovan-nämnda *tjyta*.

Prep. är i. IN (förr) *þöttnəsþérana*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r :

H o l m a r n a. 1856 Hfl (tp), EK. Vid en något slingrande bäck; här kunde möjligen »*holmar*» vid sankmark åsyftas. — *Klāmmān*; nu sommarställe. 1862 K nr 222 (berg), EK. Den längsträckta åkermarken ligger *inklämd* mellan berg. Boh. *klämma*, f. 'bergsklyfta'. Jfr OGB 12:1 s. 249, *Luseklämman* Håb ävensom *Klämmet* avd. VII.

T o r p o . d .:

N o r (d) a l; nu okänd bst. Nor- 1850 MI, 1856 Hfl, Nor(d)- 1862 K nr 222. — *Å n g h a g e n*; nu okänt tp. 1850 MI.

Lerhogen, $\frac{1}{4}$ sk., se under *Önne*.

Lilla Röd el. **Lilleröd**, se *Röd*.

Lissletorp *læstørp* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — | Lille thorp o.d., lille- 1573, lildle thorp, Lysetorp (!) 1581, liszethorp, Liusze- (!) 1586, Lesletorp 1616 Reg., Lissle- 1659, 1811, **Jr**, Lisslletorph 1665, Lissle- 1650, Lyssletorp 1697, Lijsle- 1719, Lisle- 1758 || Listetorp GeolK, Lissletorp GK, EK(B). ~ F. l. återgår säkerligen på fvn. *litla*, svagt neutr. av adj. *lítill* 'liten', och namnet betyder då 'den *lilla* utflyttargården'. Jfr *Lisleby* NG 1 s. 305 samt *Lisslerud* SOÄ 9 s. 51 och 15 s. 27. *Lisslarp* SOÄ 7:2 s. 62 anses snarast betyda 'lilla torpet', »möjligen dock fsv. *Litla*, gen. av det sällsynta mansn. *Little* 'den *lille*'». Angående s. 1, jfr *Torp* i Hede sn.

Prep. är i. IN *læstørpana*, best. pl.

T o r p o . d .:

H ö g a k a s *húuð kás* el. **H ö g e k a s** (*Huge-* ?) *húuðkás*, *högökás*. Platsen ligger *högt*; jfr *Högekasen* Bd 18 s. 278.

Lågbergane, se *Bergane*.

Lövri *løvri*, -*ri*, *løvri* $\frac{1}{4}$ sk. Var kr. till 1666 och räknades som $\frac{1}{8}$ mtl till 1680. — | Löfri 1659, 1758, 1881, Löfrý 1665, -rij 1680-1719, -rie 1811, 1825, Lövri **Jr** || GK, EK(B), Löfri 1806 K, Löfrie 1850 MI. ~ Möjligent ett ä.

**Löv(e)röd* 'den lövträdsbevuxna röjningen'; jfr då *Löveröd* NG 6 s. 161 samt *Löverud* SOÄ 17 s. 67 och 19 s. 19, 49, 188 jämte 1:2 s. 37 (i något fall kunde dock f. l. vara soldatn. *Löv*). S. l. kan ha fått sin vok. genom dissimilation. El. analogt med *e* (ə) > *i* i *Bluxebäck* avd. II?

Prep. är i. IN *lövärin*, best. sg.

Torp o. d.:

Intag an; öde, förr kvarn där. 1856 Hfl.

Medbön *måbön*, *møbøn*, *mèbøn* 1/1 sk. av ålder. — j Midbønom 1391 RB s. 362 | Mödbön 1544, -bö(n), modtbinn (!) 1573, Mödbyenn, -böenn, Nhedbye (!) 1581, Medbøenn 1586, Medbön 1659, 1758-1881, **Jr** || GK, EK(B), Medbøn 1591 Akt stænd. s. 54, 1594 JN s. 130, -byn 1806 K. ~ 'Den mellersta gården'; jfr *Mebø* NG 1 s. 231, -boen 5 s. 72, *Medbön* SOÄ 18 s. 98 samt *Bön* Hede sn ovan. Har tydligt utgjort den mellersta gården i en ä. beb. (möjligen *Bergane*), vars södra del återfinnes i *Söbbön* här nedan. F. l:s utt. med ö har uppkommit i ställningen mellan labialerna *m* och *b* och har gynnats av s. l:s vok.

Prep. är i. IN *møbøranø*, best. pl.; man säger även *dám* i *møbøgn*.

Hemmans delar:

Bullingeröd *buligørø*; f.d. stp, hus till 1920-talet (=stp *Heden*?). Där har väl någon gång bott en »bulling», dvs. man från *Bullaren*; nu vet man dock inget där om. Jfr *Rölänningen* Sör. — **Drängekasen** el. **Drängkas**; obebott. Drängkas 1850 MI, 1856 Hfl (tp), Drängekas EK. Antagligen har en *dräng* fått »kasa» (nedhugga skog för nyodlings skull) och bosätta sig på platsen. Angående jämvikten mellan f. l. och s. l. i fråga om stavelseantalet (2+2 resp. 1+1), se Bd 18 s. 332 ff. — **Gatebacken**; obebott. 1856 Hfl (tp). En för Medbön gemensam »gata» (inhägnad väg, fäväg) till skogen där. — **Lekvall** (en) *lékvål*. Lekewalls maden, lekewalls åkerstycket 1798 K nr 37, Lekvall EK. 'Slätten där bygdens folk samlats till *lek*' (se NGIndl. s. 64 f.), kanske maj- och midsommarlekar; platsen ligger mitt i socknen. Samma namn NG sju ggr, SOÄ 12 s. 9, SOV 7 s. 33 samt fem ggr i hittills utkomna bd av OGB, se 20:2 s. 279 med litt. Dessutom ett *Lekarebacken* Bd 9 s. 2. — **Storkeröd** *stàrkørø*, *størkørø*; på *Gamla Storkeröd* var förr butik. 1828 (tp), jfr *Storkerevallen* 1864 K nr 88, 241. På tp Rönningen nedan bodde enligt 1803 Hfl Anders *Stork*, född 1747, och på stp Gatan Höhu nämnes soldaten Anders *Stork*, född 1760. Jfr *Storkahagen* SOÄ 9:1 s. 233 jämte 1:2 s. 74 samt *Storkelyckan* OGB 11 s. 126.

Torp o. d.:

Fasteröd *fàstørø* el. **Lövmyr** (skas) *lø(v)mýr*; f.d. stp i »fjället», nu sommarstuga. Löfmyr (tp) 1828 K nr 88, Löv- EK, Löfmyrskas 1850 MI,

1856 Hfl, »gamla Solldate torpet Fosteröd (!)» 1833, jfr fastevallen, foste- (!)
 1847 K nr 97, 141. Där bodde *Fast(en)* *fåst(η)*, Johannes *Fast*, som friköpte Lövmyr; han dog enligt uppgift 1846. (På N. Borgens stp nämnes 1856 soldaten Johannes *Fast*, född 1817.) Jfr *Fasterud* SOÄ 17 s. 31. — *Glad* er öd *glädjərə*; öde sedan sextio år. En viss *Glad* bodde där; 1856 Ml nämnes under det närlägna Håf änkingen Anders *Glad*, född 1785. Jfr *Gladerud* SOÄ 17 s. 81. — *Heden*; nu okänt stp. 1803, 1819 Hfl. — *Intagan*. 1819, 1856 (stp) Hfl, 1850 Ml. — *Kaserna*; nu okänt tp. 1828 K nr 88. — *Lövmyr* (s k a s), se *Fasteröd*. — *Munkekas* el. *Munkemyr*; nu okänt. *Munkemyr* 1828 K nr 88 (tp), -kas 1850 Ml, 1856 Hfl. Väl samband med *Munkemossen* på Söb (?) och med det närlägna *Klostbergane*. — *Nybölet*; nu okänt (här ?). *Nybolet* (!) 1806 K. Jfr hmd. *Nybölle* SSte. — *Nyhagen*; nu okänt. 1847 K nr 141. — *Rönningen*; okänt. 1803, 1819 Hfl, 1828, *Runningen* 1798 K nr 88, 37. — *Stenkas*; okänt. 1850 Ml. Se HSä. — *Stommene* *stómən*, Δ -; f.d. *soldatstom*.

Mon *møn* två tp, skattlagda 1666. 1¹ och 2¹ sämjedelat mellan delägarna, men i så små lotter att de ej kunnat redovisas på EK. — | Mohn 1697, 1719, Moen 1758-1881, **Jr** || Mon GK, EKB. ~ Jfr *Mon* H.

Myren, tp, uteslutet ur Jb 1929. — | 1825, 1881.

Nordby *nølby* by. — j Nordbø nördra 1391 RB s. 363 (under Hede k:a) | norby 1544, Nor(d)bÿ 1573, Noirdtbye 1581, Nord- 1586, Nordby 1659, 1825, 1881, **Jr**, Norbÿ 1665-1719, Nord- 1811 || Nordby 1594 JN s. 131, GK, EK(B), Nol- 1806 K. ~ *By* har här urspr. bet. 'gård'; ligger *norr* om byn *Restad* och är kanske en gammal utflyttargård el. avs. härifrån. Men namnet kunde också betyda bara 'gården som ligger *norrut* (i förhållande till det äldre *Restad*)'. Se Lindroth i GBFT 1945 s. 35.

Prep. är *på*. IN *nølbýanə*, best. pl.

Nr 1 **Nordby** Övergården (*åvarə nølby*) 1/1 sk. Norbÿ Öfvergård(en) 1697.

Nr 2 **Nordby** Nedergården (*nèarə nølby*) 1/1 sk. Norbÿ Neder-gården 1697.

Hemmansdelar:

Ener *ènəŋ*, ä. **Enåren**(?), el. **Platsen** *plásən*; numera till *Näset* här nedan. en åren 1798 (åker), Enåren 1855 (äckra, två ggr) K nr 48, 171. Angående namnet *Enern*, se HÅb. Det växer ovanligt mycket *enar* där. Om skrivformerna *Enåren* o.d. åsyftat samma lokal, föreligger i stället mansn. *Enar*, fvn. *Einarr*, vilket i ä. tid förekommit i bygden under formen *Enor* **ènar*, -ar, varom se Janzén Vokalassim. s. 46 f., och jfr *Reåren* avd VIII. Sålunda bodde enligt 1803 Hfl på Gerrebo änkan Ingeborg *Enorsdotter*, född

1743. Beträffande formen, mansn. i best. form, utan s. l., jfr *Asgöten* avd. VIII med litt.¹ ON *Platsen* betyder 'torpet'. — *Hagen*. EK. — *Hästebacken*. EK, Haslebacks (!) hamn 1822 K nr 51. *Hästarna* för hela Nedre No gick där; jfr *hamn 'betesmark'* 1822. — *Kasen*. 1803 Hfl (tp), EK. Se avd. VIII. — *Kloskogen* *klø-*, *kløs-*, *kløs-*. 1806 K, 1819 Hfl (Övergårdens stp), EK. Nära tp *Klobacken*, se nedan. — *Mårtetomterna* (*Mörte* ?); nu okänt. mårtetomterne 1855 K nr 171. Mansn. *Mårten* el. möjligens soldatn. *Mört*, se *Mårtelyckan* avd. VIII. — *Näset*. 1803, 1819 (1/24 mtl), 1856 Hfl, EK. Vid Örekilsälven, på Överg. (längre ned vid samma å låg stp *Näset till Nederg.*). — *Platsen*, se *Enern*. — *Tomtekullarna* *tómtökolan*. Småberg med märken efter gamla tomtplatser för Nedre No.

Torp o. d.:

Backen; nu okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl. — *Backmannstorps*; okänt. 1831 K nr 93. — *Berg*; handelsbod för trettio år sedan, nu obebott. *Berg* intill där. — *Bisterkasen* el. *Bisterröd* *bistöra* el. *Näset*; förr Nedergårdens stp, nu avs., sommarställe. *Näset* 1803, 1856 Hfl, *Bisterkasen* 1822 K nr 51, *Bisteröd* EK. Skall ha benämnts efter en viss *Bister*. Enligt 1803 Hfl bodde på SVas, ej långt från No, en Anders *Bister*, född 1738. Jfr *Bisterbo* SOÄ 9:1 s. 117 jämt 1:2 s. 67 samt -hamnen OGB 16 s. 207. Avs. ligger på ett *näs* vid Örekilsälven; jfr *Bister Näset* och *Bister Holmar* 1821 K nr 73 under Åseröd. — *Hästängen*; nu okänt (möjligens=hmnd. *Hästebacken* ?). 1819 Hfl. — (*Kampeliden* el.) *Liden* *liz*, *lia*; bst., nu riven ryggåsstuga. (Väl samband med *Kampelotten* avd. VIII.) — (*Kasen* el.) *Klobacken* *klø-*, *kløb-*; sedan hundra år öde stp till Överg. *Klobacken* 1803, 1856 Hfl, 1806 K, *Kasen* eller *Klobacken* 1819 Hfl, *Klobacken* 1806 K. En gammal »käring» höll där brännvinskrog, i målet *klo klø*, pl. *klør*. Jfr *Kloa* SOÄ 19 s. 179, »*Kloen*« (1634) OGB 16 s. 89. — *Liden*, se *Kampeliden*. — *Nordliden* *nøliz*. — *Näset*, se *Bisterröd*. — *Skölderöd* *søltöra* el. *Solid(en)* *sølø* (foga brukligt namn); förr Övergårdens stp, nu friköpt. *Solid* EK. Tydligen har det bott en soldat *Sköld* där; jfr *Skölderöd* HLå. På Fl nämnes 1819 Hfl soldaten Anders *Skjöld*, född 1794. — *Slätterna*; nu okänt. 1803 Hfl (obebott). Jfr Bd 8 s. 47. Möjligens = *Slättna(n)* Si? — *Solid(en)*, se *Skölderöd*. — *Stendalen*; nu okänt. 1856 Hfl. — *Ängkullen*; okänt. 1856 Hfl.

Näset, se *Röstan* (*Lilla*, *Kasen* och *Näset*).

Orredalen, tp, uteslutet ur Jb 1929. — | 1881.

Pölane *pølænæ* 1/2 sk. Var kr. till 1854 (1659 1/4 kr., 1/4 prästb.); samma år och 1875 1/8 mtl. — j Paulum 1391 RB s. 361 f., 373 | pöllenn

¹ Jfr Tillägg och rättelser.

o.d. 1573, 1581, Pölenn, Pöllenn 1586, Pöllene 1659-1680, Pöhlanne 1697, Pöllanne 1719, Pöhlanda 1758, Polanne (!) 1811, Pöllanne 1825, Pölane 1881, Pölarne **Jr** || Pölane 1806 K, GK, EK(B). ~ Urspr. obest. pl. *Paular, nu best., till ett fvn. *paull, m.=sv. pöl, i målet *päl*; jfr *Paule* NG 5 s. 280 (j Pau-lum RB), 6 s. 120, *Pauler* 6 s. 318, *Paulen* 9 s. 31 och 12 s. 310. Jfr nyno. *pöy়লা*, f.' pöl, dyhåla'. En åkerlycka vid gården kallas *Dapen dàbən* 'dypolen'; när Örekilsälven haft högt vattenstånd, har hela *Pölane* svämmats över, genom att »älven» då tog en genväg.

Prep. är *i*.

T o r p o. d.:

Ballerklåvan (*Balder-* ?) *bálør-*; nu igenväxt med skog. Östra Ballerklofvan 1857 K nr 195. I en *klåva* (bergsklyfta). F. l. kunde här, liksom i *Baldersmad* Bd 9 s. 101, vara namnet *Balder*, använt som hästn.; jfr även SIOD 4 s. 127, 142. Men snarare föreligger väl ett soldatn.; på Näset HSta bodde i början på 1800-talet (?) en viss *Balder-Olle* (Olle B.), »egentligen» Olle Hansson. Om ytterligare tolkningsmöjligheter, se *Balleråsen* SOÄ 7:2 s. 282 och *-höjden* SOV 3 s. 98. — *Julle torpet júlø-*. Jfr *Julle-stenen* *júløsten*, Julle Sten 1857 K nr 195, därvid. Man förmodar, att f. l. är ett mansn. *Julle*, vilket ju i rspr. är »smekform» till *Julius*. Här ligger snarare namnet *Jul* till grund, antingen det är frågan om det gamla mansn. (se Bd 20:2 s. 128 med litt. samt NK 7 s. 42, 127), el. om ett soldatn.; enligt 1819 Hfl bodde på Öv. Sörbo soldaten Daniel *Juhl*, född 1772. I närheten av tp ligger *Julemossen*. — *Lövemyren*. Löf- 1850 Ml, 1856 Hfl. Jfr Bd 20:2 s. 236. — *Stockholm*, se under eget upplägg.

Restad *ræsta* by. — j *Ræidstadium*, j *Ræidzstadium* 1391 RB s. 362 | Rydst.z, Ridsta, Rydsta 1544, Resta(d), Rista 1573, Rista, Riestaa (Rii- ?) 1581, Rista(a) 1586, Restad 1616 Reg., 1659, 1665, 1719-1881, **Jr**, Restadh, Ree-1680, Reestad(t) 1697 || Restad(bro), -beck 1594 JN s. 131, 1806 K, Restad GK, EK(B). ~ F. l. är det gamla mansn. fvn. *Hreiðarr*, *Reiðarr*, s. l. fvn. *staðir* 'boplats'; jfr samma ON NG passim (oftast under formen *Reistad*), SOÄ 12 s. 94 f., NK 7 s. 25, 79 samt Lindroth i GBFT 1945 s. 30. I 1573 Jb förekommer namnet *Reder* åtm. på två ställen i Krokstad sn, och i början på 1800-talet bodde på Torp en dräng Anders *Rearsson*, född 1780. Mansn. utt. i nordboh. *rægr* o.d., jfr *Reors hage* Bd 18 s. 290 med litt. och *Redren* här nedan avd. VIII, men i det sammansatta ON har mansn. tidigt förkortats.

Prep. är *i*. IN *ræstøranø*, best. pl.

Nr 1 Restad N ö r d g å r d $\frac{1}{1}$ sk. Prästbol 1659-1697, kr. 1719-1825. Benämnes Restad Norg. o.d. från 1719.

Nr 2 Restad S ö r g å r d $\frac{1}{1}$ sk. Kr. 1659-1680, 1719, 1758, ky. 1665-1697, $\frac{1}{2}$ sk. och $\frac{1}{2}$ kr. 1811, 1825. Benämnes Restad Sörg. o.d. från 1719.

Nr 3 Restad Västergård 3/4 sk. 1/1 mtl 1659-1697, 1758. Benämnes Restad Wästerg. o.d. från 1719.

Hemmansdeler:

Berget. EK. Byggnaderna ligger på en rund och rätt hög *bergknalle*. — Galgeberget. 1796 K nr 19, EK (naturn.), Galga- Holmberg² 2 s. 201. Själva berget kallas nu vanligen *Galgebergskullen* *gálgabérvskóln*. Enligt Holmberg a.st. har det sitt namn »till minne af en röfware, som der blifvit hängd, och af 3 trollpackor, hvilka på samma ställe blifvit brända. Man tror ock, att i detta berg en jätte låter sig understundom förnimma». Samma namn t.ex. Bd 18 s. 199. — Gummehogen *góumahó(g)ən*. Gummehog, -hogs åkern 1796 K nr 19. Sannolikt är f.l. identisk med fsv. och fda. *Gumme*, fvn. *Gummi*, smeknamnsform till *Gudmund*; se Rygh Personn. s. 100 och NK 7 s. 58 samt *Gummenäs* SOÄ 19 s. 140 och de formellt delvis annorlunda förklarade *Gommerud* NG 2 s. 143, *Gummerud* SOV 13 s. 21. I 1836 Hfl nämnes en torpare Olof *Gudmundsson*, född 1794, på SVA; jfr även *Gullmundebuket* SBjä. Med *gumma*, f. torde man icke böra räkna. Det upptages visserligen både av Nilén Ordb. och av Lindberg Skeem., men ordet synes knappast vara genuint vare sig i boh. el. i dals. I hittills utkomna bd av OGB förekommer mycket ofta f. l. *Käring(e)*-, medan ordet *gumma* (med säkerhet) anträffas endast i *Gummans lycka* Bd 1 s. 279, alltså i västgötadelen av Göteborgs och Bohus län. Dessutom förekommer *Gummekulle(n)* och -dal Bd 3 s. 193, 238, utan förklaring. — Ångarna. EK.

Torp o.d.:

Askedalen; ovanför Gråhästen, öde sedan c:a sjuttio år. 1860 K nr 231. Nu nästan igenväxt med gran; ask hade medd. aldrig sett där. — Barnevaret, se *Varpet*. — Björket *björkæt*; öde. 1827 K nr 89. Kanske det i målet nu okända *björke*, n. 'björkdunge' (jfr t.ex. *Börket* Bd 3 s. 248, *Björket* 5 s. 251, SOÄ 19 fyra ggr), vars urspr. grava acc. i så fall utbytts mot akut. Men namnet kunde också vara förkortning för en sms. av subst. *björk* och en neutral s. l. — Dammen; Nordg., obebott sedan över femtio år. 1850 Ml, 1856 Hfl. — Fridhem *frídhém*; ung, »sentimental» namntyp, jfr Bd 1 s. 111 och 18 s. 72 samt t.ex. SOÄ 175 ggr. — Gateberg; nu okänt. 1806 K. En *fägata* har väl gått där; jfr under hmn Borgen. — Gråhästen (*Grå hästen*) *gråhæstn*, *grahæstn*; förr två stp, ett till Nordg., ett till Sörg. gråhästen, tp »intagit igenom Swediande» 1723 K nr 2, Gråhästen 1806 K, 1816 K nr 44, 1856 Hfl, EK, Gråhäst 1803 Hfl, 1850 Ml. På en liten bergkulle nära husen ligger en stor sten som liknar en *häst*. Jfr samma namn SOV 6 s. 145 och 9 s. 140 samt *Gråfålen* Bd 20:2 s. 207 och 8 s. 187, *Grå märren* 20:1 s. 124. — Hällan, Övra o. Nedra, el. Hällorna; öde. Hällan 1803, 1856 (tre tp) Hfl, 1806 K. Målets *hälla*

'berghäll'; det är mycket berg där. Pluralformen *Hällorna* torde ej avse flera terrängformationer utan »(de två el. tre) tp *Hällan*». — *Karlsberg*; nu inget hus. 1850 Ml, Carls- (bst.) 1856 Hfl. Vid *Karlsbergskullen*. Där bodde backsittaren *Carl Jac. Forsström*, född 1802. Ung ON-typ (SOÄ 54 ggr), liksom det invidliggande *Fridhem*; jfr t.ex. *Gustavsberg* Ha. — *Klingeberg* el. *Klingsberg*; nu okänd bst. Klinge- 1850 Ml, Klings- 1856 Hfl, jfr *Klingsbergsmossen* 1860 K nr 231. F. I. är säkerligen soldatn. *Kling*; jfr *Klingeröd* Bd 18 s. 131 och 8 s. 320, *Klingseröd* 20:1 s. 5 samt *Klingehagen* 16 s. 210. — *Klippan* *klipq*, *klöpg* obebott. Jfr *Klippeberget* 1855 K nr 171. Se under *Gua*. Ingen egentlig *klippa* här, men kanske har det s.k. *Katteberget* i närheten åsyftats. — *Klåvan* *kløva*, *kløvg*; ovanför Gråhästen, »igenplanterat» med skog. I en *klåva* (klyfta) mellan berg hade en skomakare en liten åkerlapp. — *Krutekas* *krútekás* Se samma namn *Häl*. — *Kullen*; nu okänd bst. 1856 Hfl. — *Källåsen*; öde. 1819 Hfl, 1850 Ml, EK, Källeåsane 1854 K nr 149. Där är en bra *källa* som aldrig tryter, »ett riktigt kalldy». — *Minkan* *mìgka*; nu betesmark. 1803, 1856 Hfl, 1806 K, 1850 Ml. Nedsättande namn, bildat till målets *minka* 'fattas', alltså ungefärlig= 'bristen'; jfr Bd 8 s. 120 med litt. IN *mìgkanə* kan jämföras med *Minken* på *Minkehemmanet* Bd 18 s. 132. — *Myr (e) h a g a r n a* *mýrháyanə*, *mýrháyanə* el. *Myrhagen*; nu obebott. Myrhagarna EK. Uppodlad *myr*. — *Myren*; nu okänd bst. 1856 Hfl. — *S a n d b ä c k* *sàñ*; obebott, nu till Gråhästen. 1803, 1856 Hfl. Det går en »*bäckesillra*» (liten bäck) genom *sandjord* där. — *S t a m p e t o r p e t* *stámpə-*; invid Gråhästen, öde (en del till Nordg., en till Sörg.). Man *stampade* vadmal där på 1860-70-talen. — (*S t e n k l e v (e)n*, se under *Jutehemman*.) — *V a r p e t*; litet ödetsp. 1860 K nr 231, väl= *Barnevarpet*. barnewarps berg, barne warps myr, barne warp sten 1723, Barne Varpet 1816 K nr 2, 44. Tydligen har det här funnits ett *varp* 'med anledning av mord el. bråd död genom olycka uppkastad hög av pinnar och stenar'; se *Varpet* HHe. Här har väl ett »oäkta» *barn* blivit mördat.

Restadtegen och Kasebo *rästatéjen*, *kåsəbu* två Jr-nr. — | Röstategen 1697, Rostathegen (!) och Kassebo 1719, Röstategen och Kasebo 1758, 1881, **Jr**, Restad Tegen och Kasebo 1825 || Restategen 1806 K, Restadtegen GK, Restadtegen och Kasebo EK(B). ~ Har väl en gång i tiden varit utmark till byn *Restad*; om s. l. *-tegen*, se under hmnsn. *Tegen* Hede sn. Om *Kasebo*, se Bd 18 s. 94 f.; de båda lokalerna gränsar till varandra.

Prep. (vid *Kasebo*) är i. IN *kåsəbúanə*, best. pl.

Nr 1 Restadtegen och Kasebo $1\frac{1}{16}$ sk. Var före tillkomsten av Nr 2 $1\frac{1}{8}$ sk.; 1666 till $1\frac{1}{2}$ mtl, till $1\frac{1}{12}$ 1726.

Nr 2 Restadtegen och Kasebo $1\frac{1}{16}$ kr. Röstategen och Kasebo 1881.

Enligt Kungl. Lantmäteristyrelsens beslut den 31 december 1946 Restadtegen nr 1 och Restadtegen nr 2.

Röane *røanə* ^{1/1} sk. av ålder. — | Rödöen (!) 1544, Rödenn 1573, Rödienn, Röenn 1581, 1586, Rönne 1616 Reg., 1665, 1758, Röne 1659, 1680, Röhne 1697, Röhne 1719, Röanne 1811, 1825, Röane 1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ *Röd*, n. 'röjning', tidigast i best. pl. *Röden*, senare enligt den mask. pl.-typen *hästane* 'hästarna'; jfr det identiska *Rådane* SOÄ 16-18 och SOV 6 s. 71 samt *Bergane* här ovan med litt.

Prep. är *i*.

H e m m a n s d e l a r:

Bryntesson (e) to m t e n *brýntessatómti*, *brýnsenə*- (?); öde tomt. Ägdes av en viss *Bryntesson*. Om mansn. *Brynte*, jfr *Bryntekvin* Bd 8 s. 313 med litt. samt *Brynterud* SOV 12 s. 24. — *Fyrnabberöd* (et) *fýndbærð(t)*, *fýnabrø* el. Nybygget; öde. Nybygget 1803, 1856 Hfl, 1850 MI (tp och »bruk»), Fynabberöd, fy- 1845 K nr 130, jfr *Fyrnabs Åsen* ibid., *Fyrnabberöd* EK, jfr -rödstjärnet) GK, EK. På *Nybygget* bodde 1803 Bryngel *Fyrnabb*, född 1742 (enligt 1819 Hfl 1737); tydligen var detta från början ett soldatn., enligt fil. lic. Hugo Karlsson kanske egentligen benämning på någon del av geväret. Formen *-rödet* med best. slutartikel kan jämföras med *Kåret* HSa och *Staffert* HSt. — *Hörnet* *høyæt*; uppfattas som ett »klinke-namn» (ökn.). *Hörne*, n. 'hörn'. Utt. visar »dalbomål» (Nilén Ordb.: *høyə*); tomtplatsen var liksom en »nabbe» el. udde. — *Kas* (e) bo el. *Rönäset* *rønæsət*, *rúnæsət*; kanske urspr. två platser; obebott sedan c:a 1950 (husen står kvar). *Cas*(e)bo ^{1/4}, »en äng, utgörande den ene fordringen i gården — obebott. — *Rönäset*, Denne Plats ligger vid Kasbo under Röane» 1803, *Rönäset* eller *Casbo* ^{1/4} 1819 Hfl, *Rönäs*(et) 1845 K nr 130, *Rönäset* GK, EK. På ett *näs* i S. Kornsjön. F. l. *Rö-* avser väl hmnsn. *Röane*, som förkortats på samma sätt som t.ex. *Buane* i *Bulyckan* Bd 12:1 s. 81. I *Röanekullen* nedan ingår dock hela hmnsn. — *Kullen* *køl* el. *Röanekullen*. *Kullen* EK. — *Myren* el. *Röanemyren*; den nordligaste gd i »Väst-kroken», nu öde. *Myren* 1856 Hfl, *Röane*- EK. — *Nybygget*, se *Fyrnabberöd*(et). — *Per* (e) l o t t e n *pørløtn*, *pølødn*; ena gd på *Sälgefället*, jord-bruket nu nedlagt. *Per*, som alltså ägt denna »gårdlott» (mindre hmd.) el. »arvelott», dog omkring 1897. Jfr *Tusarelotten* Gert. (»*Perarna*» bodde på *Kullen*) — *Röanekullen* och -myren, se *Kullen* resp. *Myren*. — *Rönäset*, se *Kas(e)bo*. — *Sälgefället* (*Silje-*) *siljefället*. Seljefället (!) 1845, Siljefället 1855 K nr 130, 194, Sälljefället 1850 MI, Sälljefället (bst.) 1856 Hfl, *Silje*- EK. Samma namn SOÄ 18 s. 100 samt SHu nedan. F. l. är målets *silj*, f. 'sälg', liksom i *Sälgeberget* HSä, s. l. samma *fälle*, n. 'samling fällda träd, (skogs)hygge', som antagits ingå i **Tyftefället* Bd 3 s. 272. Det har väl vuxit upp *sälg*, sedan skogen huggits ned. Jfr *Rönnefället* SSt.

T o r p o . d.:

Bjurmoröd(?). Bjurmeröd 1845, 1855, Bjurmo- (?) 1857 K nr 130, 192, 194, jfr Bjurhagen 1845, 1855 ibid. F. l. är möjligent ett **Bjurmo(n)*, innehållande det gamla nord. ordet för *bäver*, fsv. *biur*, vilket i Bullaren liksom på Dal blivit *byr*, se Bd 18 s. 169, medan t.ex. Vättemålets *björ* återgår på fvn. *bjórr*, varom se Bd 20:2 s. 18. Ordet synes numera vara alldelens okänt i Sörb.; det torde där ha utt. **byr*. — *Björnemyr*; nu okänt. 1803, 1819 Hfl. — **Busseröd*, nu *Bussetomten* *båsø-*; öde. Busseröds (Buste-?) Åsen 1845 K nr 130. Där bodde »käringen» *Bussan*, som varit gift med »*Busse-skräddaren*». Jfr *Bussehemmanet* el. *Busseröd*, efter en viss *Buss*, Bd 18 s. 53, samt -*hemmanet* 20:1 s. 98, efter en båtsman med samma namn. — *Gossarnas Lommeröd*, se *Lommeröd*. — *Görhagen* (*Jör-*) *jör-*, nu *Görhagslyckan* (*Jör-*); obebott sedan 50-100 år. Måhända ett **Gör(e)hagen*, där f. l. är mansn. *Goran*; jfr *Håkegården* SHu och *Stafferöde(t)* HSt, ev. *Göråsen* avd. V. Framför -*hagen* kunde e altern. elideras, varom se Bd 18 s. 326 nedtill. (Ett annat *gör* ingår sannolikt i *Göråsen* avd. V.) — *Hälletjärn* (et) *hélø-*; öde. Hälle Kärn 1846 K nr 130, -*tjärnet* GK, EK (naturn.). 'Tjärnet med *hällorna* (klipphällarna)'; »det är berg runtom». Angående akut acc., se Bd 18 s. 344 f. — *Hällevad* (et) *hélø-vø(t)*; till hmd. Kullen, obebott. Hällevat 1845 K nr 130, -*wad* 1856 Hfl. Tp låg invid Djupebäck, och 180 m S om odlingarna är ett *vadställe* över en »*hälla*», dvs. berghäll; bergbotten. Jfr Bd 20:2 s. 179. — *Jonebergen* *jønø-*; öde bst. (lämningar efter en »*kålsäng*»). Där bodde *Jonan* *jøng*, dotter till el. gift med en som hette *Jonas*. — *Jörhagen*, se *Gör-*. — *Kasen* el. *Ringes tommen* el. *Röanestommen*; f.d. stp. Kasen 1803, 1856 Hfl. Där bodde enligt 1856 Hfl soldaten Olof *Ring*, född 1818. Jfr *Ringetorp* Bd 9 s. 63. Sannolikt innehåller *Ringevallen* SOÄ 16 s. 89 namnet på den man som »bröt *vallen*». — *Lommeröd* *lømørø*, en del därav även kallad *Gossarnas Lommeröd*; NO om Sälgefället, invid bäcken Djupan, nu skog. 1845 K nr 130. »Där bodde väl hundra år sedan en de kallade *Lommen* *lømøn*, kanske ett ökn.», väl dock snarare ett soldatn. *Lom*. Jfr *Lommevalen* Bd 20:1 s. 194, som uppodlades av en handlare *Lom*. (Något samband med *Lommetjärnen* föreligger inte.) Namnformen *Gossarnas Lommeröd* (1845 a.st.) innehåller väl att (en del av) tp någon tid innehafte ett par »*gossar*», dvs. ungkarlar; jfr *Piltarnas* ö Bd 18 s. 179. — *Pysshålet* (*Pyts-*) *pýs-*; öde bst. I en dalsänka bodde en gumma som kallades *Pyssan* (*Pytsan?*) *pýsa*. Måhända hade hennes man hetat *Pyts*, båtsmannsnamn Bd 8 s. 11. — *Ringe*- el. *Röanestommen*, se *Kasen*. — *Sandbäck*; nu okänt. 1856 Hfl. — *Sjöbäcken*; ödetc. EK (naturn.). Vid *bäcken* från Fyrnabberödtjärnet till S. Kornsjön. Den litet överraskande sms. även SOÄ 18 s. 99 och 19 s. 7 m.fl., SOV 14 s. 118. — *Sjökas*; okänt. 1856 Hfl. Låg tydligen vid Kornsjön; jfr Bd 18 s. 89.

Röd *rø*, *rø* by. — j Riodri, j litla Riodri c:a 1400 RB s. 362 | Rud 1544, Rudt, Röd(t) 1573, Rödt 1581, Rödt 1586, Röed 1659, Röödh 1665-1697, Rööd 1719, Röd 1758-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B), Ryr, Ryers berg, Ryens berg 1594 JN s. 131, Ryer 1622 No. Rigs-Reg. 5 s. 292. ~ Urspr. fvn. *rjóðr*, n. 'röjning', jfr RB och *Ry(e)r* 1594, 1622, sedermera ersatt med det liktydiga *rud*, *röd*; se härom Lindroth i GBFT 1945 s. 53 ff.

Prep. är *på* (el. *i*). IN *røsfølket*, koll.

Nr 1 Röd $\frac{1}{1}$ sk. Om namnets ä. former (fr.o.m. 1680), se ovan.

Nr 2 Röd Lilla el. Lille-Röd $\frac{1}{2}$ sk. Var sk.-äng till 1666. j litla Riodri c:a 1400 RB s. 362 | Lillerödt o.d. 1573, lilderödt 1586, Lilleröd 1659, Röd Lilla 1758-1881, Jr || L. Röd GK, EK, Lilla Röd EKB, Westreruden(n) 1622 Akershusreg. s. 43 (?). Jfr *Lille-Grorud* under Vångsjö i Håbols sn på Dal, mitt emot *Grorud* i Ed, SOÄ 19 s. 28.

Hemmansdelar:

I n t a g a n. — Kasen el. Röds kase n *røs-*, *rás-*. Röds- EK. Sms. avser väl att skilja platsen från det närlägna *Kasen* Fl. — **L u n d e n.** EK. — **N o r d ä n g e n.** EK. — Röds kase n, se *Kasen*. — **S k y t t e h u s e t** (*Skjötte-*) *føthøysøt*, *føtø-*, *fytø-*. Skjöthus hultet 1800, Skötthuset (tp) 1815, Skjötte- 1815, Skötte- 1859 K nr 27, 207, Skjötte- 1803, 1819 Hfl, Skytte- 1806 K, 1856 Hfl, GK, EK. F. l. är soldatn. *Skytt* el. *Skjött*; på stp Bronäset Ha, nästan gränsande till Röd, bodde enligt 1850 MI och 1856 Hfl Corporal Jakob *Skytt*, född 1805. Jfr stp *Tigerhuset* på grannhmnen Fl. S. l. har bet. 'torp'. — **T i l l s k r ä d d a r e n** *tø skrädaŋ*. Veterligen unik ON-typ. — **Ö d e g å r d e n;** nu okänt. 1800 K nr 27.

T o r p o. d.:

B e r g e t el. *Eliseberget*; öde. Där bodde för ungefär sextio år sedan »*Elias* på *Berget*». — **B j ö r n (e) s t u g a n** *bjønøstøva*, *bjønstøva* el. Björnås (e) stugan; öde. »*Björnäsestugan* (!) på Lilla Röds mark skall hafva varit röfvarekula» 1867 Holmberg² 2 s. 201; jfr Björnås(en), -åsarna 1816, Björnås kulle 1863 K nr 68, 236, nu *Björnåsarna* el. -åsen. Där är en berghåla, en grotta tre meter in i berget, så hög att man nästan kan gå rak. Kanske har hålan varit ett *björnide* och då direkt kallats »*björn(e)stugan*». Möjligen kan *stuga* här ha samma bet. 'fallgrop' som i *Hunstugan* (fvn. *húnn* 'björnunge') och i *Ulvestugorna* SOÄ 13 s. 48 jämte 1:1 s. 77 resp. 12 s. 136 och 1:1 s. 102. Men den kortare namnformen kunde också ha uppstått genom förkortning av den längre. — **B r a t t e r ö d**; två obebodda tp, det ena även kallat *Hultet* el. Lin(d)e hagen *linsháuŋn*. Hultet 1850 MI, 1856 Hfl, Bratteröd EK. Där bodde en viss *Bratt* som varit soldat under *Brattön* i Hede. (På stp Mon under det ej avlägsna Hu fanns 1819 Hfl änklelingen, avskedade soldaten Johan *Bratt*, då över sjuttio år.) Eljest låge det nära till

hands att översätta torpn. med 'den *branta röjningen*'. Så tolkas bynamnet *Bratteröd* Bd 11 s. 2, och samma innebörd torde väl föreligga hos de talrika no. *Bratterud*; annorlunda SOÄ 19 s. 58 (»väl fsv. gen. av ett mansn. *Bratte*«). I sms. *Lin(d)ehagen* ligger det närmast till hands att uppfatta f. l. som *Line-* (av *lin*, n.), men en jämförelse med *Askehagen* visar att även träd. *lind* kunde ingå. — Brände kullen *bränta köl*; tomt. Det har *brunnit* där en gång. — Bufället (*Bod-*) *būfäløt*; öde, möjligen f.d. stp. Bufället (skog), Bufälls Casen 1800, Bufelds skogen 1832 K nr 27, 99. Jfr *Bofället* SOÄ 18 s. 69, utan förklaring. F. l. kunde vara *bod*, f., i målet *bu* (t.ex. i *Budalen*), och s. l. samma *fälle* 'skogshygge' som i *Sälgefället* Röa. — Cesars tommeter; nu okänt. 1863 K nr 236. Soldaten under SEd hette 1836 Hfl Petter *Cezar*, född 1791. — Dalarna; f.d. stp, nu avs. 1803 Hfl, 1850 Ml (två tp). — Dammens; öde sedan omkring 1950. 1803 Hfl, 1850 Ml, EK. Ett stycke »uppikring» ligger *Stäm(me)sjö(n)*, där de »stängde» vattnet, ty bäcken därifrån hade många kvarnar. — Eliseberget, se *Berget*. — Gatan; nu okänd bst. Målets *gata* 'inhägnad byväg el. fäväg'. — Giljan; okänt. 1856 Hfl (tp), Gilljan 1850 Ml (bst.). Se avd. VII. — Gläдан (*Glädjen*). Glea GK, EK. Namnet är best. sing. av samma ord som orustmålets *glæa*, f. 'glädje' och nyno. *gleda*, f. (jämte *glede*, m.); jfr fvn. *gleði*, f., fsv. *glæbi*, f. Se *Glädjen* *glæa* Bd 8 s. 187 samt, utom där anförda paralleller, *Glæden* NG 1 s. 389 och *Glæa* 5 s. 423. I nutida nordboh. synes bara formen *glædjø*, m. förekomma, men den torde vara en rspr.-form; jfr julevangeliets »Se, jag bådar eder en stor *glädje*». Det från Bd 8 nämnda *Glädjen* tros möjligen en gång ha varit krog. Det låg här ett brännvinsbränneri »bra nära! Men också andra förklaringar är tänkbara. — Gömmet *jømat*; f.d. stp, nu obebott. Jfr Gömmesjön och -mossen 1863 K nr 236. 'Gömstället'; avlägset och *gömt* uppe i en glänta. Jfr Bd 16 s. 1, ävensom (det vsv.?) uttrycket »leka *gömme*». — Hultet, se *Bratteröd*. — Klenebackarna; öde. Enligt 1856 Hfl bodde i en bst. Jacob *Klen*, född 1791, och 1819 nämnes på grannhm. Ås avskedade soldaten Herman *Klen*, född 1769. Ännu talar man om *Klen*-Anders och *Klene*-Petter; släkten kallades *Klen(arna)*. De brukade rappa ugnsmurar och väggar (på insidan), och man sammanställer därfor, om än med orätt, släkt. med målets *klena* 'smeta'. — Kleven; nu okänt. Kleven 1850 Ml (bst.), 1856 Hfl. — Lerbacken; okänd bst. 1819 Hfl. — Lin(d)ehagen, se *Bratteröd*. — Lövenäsan *løvenæsa*; öde bst. i en »dråga» (dalsänka) uppe i bergen. Där bodde i en ryggåsstuga, den sista i Sörb., riven omkr. 1920, en fattig gammal »käring». Hon (el. hennes man) härstammade enligt uppgift från ett *Lövenäset* el. kanske från något av de många *Lövnäs* på Dal (SOÄ 15-19); det finnes ett *Löv(e)näset* på grannhm. Skå, men det är ovisst om någon bott där. I varje fall är det här fråga om ett IN (el. »husrunamn» till ett maskulint sådant). — Lövhjälman *løvhjælma*, ä. Lövhjälmenyr; ödtp, ovanför Glädan och på gränsen till Pö.

Löfhjelme myrs torp, -hjelme giljan, Löf hjelmon (!) 1857 K nr 195. Säkerligen har det på platsen stått en »*hjälpm*», ett skyddstak på stolpar, för förvaring av *lövkastar* åt fåren (och korna). Jfr *Hjälpmarna* Bd 18 s. 111 och 20:1 s. 103, men särskilt *Lövhjälmen* 11 s. 2, 116 (sistnämnda s. altern. annan tolkning). Formen *-hjälman* innebär en förkortning av det ä. *-hjälme-myra*, med feminin s. l.; jfr *Glömåsan* Bd 18 s. 201 f. samt kvarnn. *Mörteforsan* Håf. — Lövhogarna el. -hogen *løvhø(g)ans*, *høen*; Ö om »älven» mot Aln, nu betesmark, icke bebott i mannaminne. Löfhogen 1803 Hfl, -hog (två tp) 1815 K nr 74, -högen 1806 K. Liksom i föreg. åsyftas kanske *lävtäkt*. Pluralformen kan åsyfta två tp; jfr *Hällan* el. *Hällorna* Re. — Lövhuset; nu okänt. Löf- 1819 Hfl, 1850 Ml; jfr Löfhusmarken 1816, invid Stämmesjön. Se samma namn Fl. — Mon; okänd bst. Moen 1856 Hfl. — Myren; okänt. 1806 K, 1850 Ml. — Oron *yrø*; förr kvarn i Örekilsälven. Se samma namn under *Torp*. — Orrehagarna el. -hagen; obebott sedan länge, men det syns var stugan har stått neremot »Storälven». Orrehagarne 1800, -hagen 1859 K nr 27, 207. F. l. är kanske snarare fågelnamnet *orre* än trädn. *orr*; jfr avd. VIII. — Röds kvarn *røs kván*. EK. — Rönn (e) berget *rønø*, *røn*. Rund- 1856 Hfl, Runn- EK. Det växer ännu ett par *rönnar* där, i målet *rönner* *rønø*. Däremot är *berget* där stugan står, inte alls *runt*. Jfr *Rönnö*, officiellt *Rundö*, Bd 20:2 s. 82. — Skyttehuskas (*Skjötte-*); nu okänt. Skjöttehuskas 1803, -hus Kas 1819 Hfl. Tydlig samband med nuvarande hmd. *Skyttehuset*.

Röstan (Lilla, Kasen och Näset), i dagligt tal **Lille-Röstan** *løløråstan* 1/24 kr. + 1/12 sk. Skattlagt 1666. 1/8 kr. 1697-1758. — | Lille Röstan, Kasen 1697, Lilla Röstan och Näset 1719, Lilla Röstan, Kasen och Näset 1758, 1811, Röstan Lilla, Kasen och Näset 1881, **Jr** || EKB, Lill: Röstan, Kasen, Näset 1806 K, L. Röstan, Kasen och Näset EK, L. Röstan GK. ~ Gränsar till *Röstan* i Hede sn; jfr *Lilla Röd* el. *Lille-Röd* till byn *Röd*.

Enl. Kungl. Lantmäteristyrelsens beslut den 31 december 1946 Röstan nr 1.

Prep. är i. IN *røstāns*, best. pl.

He mm a n s d e l a r:

A s k e n áskən; ödegd. När en av gårdarna delades, klövs boningshuset mitt itu, och den kvarstående hälften kom att se ut som en *ask*. Exempel på detta har förf. sett på Dal, där en tvåvånings s.k. »hel stuga» (två stora rum med en liten kammare i mitten i vardera våningen) med plats för två familjer bredvid varandra stympades till »halv stuga». Samma namn, kanske med något annan innehörd, Bd 20:1 s. 46. Jfr även *Kappen* Sör. — **H u s e t**. EKB. 'Torpet'. — **K a s e n**. 1803, 1819 (1/32 mtl) Hfl. — **L i l l e - R ö s t a n** (*Lilla Röstan*), se ovan. — **Myrarna**. 1803, 1819 (1/32 mtl), 1856 Hfl. Gränsar till *Myrarna* HRös. — **N ä s e t**. 1803, 1819 Hfl, EK. Vid en slingrande bäck.

Sandåker *sànågør*, *sàn-* äldst två Jr-nr. Nr 1 1/1 sk. av ålder. — | Sandager 1544, 1581, Sandagger, sandager 1573, Sandtagger 1581, Sanndagger, Sannd Agger 1586, Sandåger 1659, Sanåker 1665-1697, Sandåcker 1719, -åker 1758-1881, **Jr** || 1806 K, GK, EK(B), Sandager 1610 Akt. stænd. s. 143. ~ Se samma namn under Hede sn. Ligger högt på lätt och *sandig* jord; jfr *Sandåkers moar* jämte tp och grustaget *Sandhålan*.

Prep. är i. IN *sànågrana*, best. pl.

Nr 1 **Sandåker** 1/1 sk. av ålder.

Nr 2 **Sandåker Västra** äng, utesluten ur Jb 1929.

Hemmansdalar:

Gärdet. EK. Som beb.-n. c:a hundra ggr i SOÄ. — Haga; nu okänt. 1819 Hfl (1/24 mtl). Jfr under HRY. — Ängen. EK.

Torp o. d.:

Backen; nu okänt. 1856 Hfl. — Backstugan; okänt. 1803 Hfl. — Bal(l)seröd *bålsärə?*; öde. *Balsrød* NG 6 s. 196 förmodas möjligt innehålla ett mansn. **Baldrekr*, som visserligen ej påvisats direkt, men som tydligen ingår i ett par no. *stad*-namn. Med samma person. räknar SOÄ vid tolkningen av *Ballsered* 5 s. 60; därmed ges ingen förklaring till *Ballserud* ibid. 18 s. 115. Måhända ingår i ett el. annat av dessa ON mansn. *Baltsar*, vilket synes ha åtnjutit en viss popularitet; jfr NK 7 s. 218. Jfr *Baltserrud* NG 2 s. 88, -stuen 6 s. 313 och -flata 18 s. 69. — Blåsut *blåsüt*; öde (skall ha varit bebott 1850-80). Vanligt namn, särskilt på Dal (SOÄ); se vidare OGB 8 s. 79 med litt., och jfr *Blaasop* NG 1 s. 217, *Blåsopp* OGB 20:1 s. 198 och 16 s. 153 samt *Hurrom* nedan. Platsen ligger högt och *blåsigt* bland bergen. — Gjordegärdet?, se *Jolegärdet*. — Hurrom *hàrùm*; sedan före mannaminne öde bst. Samma bildningstyp som *Blåsut* här ovan. Namnet innehåller fvn., ä. nsv., no. och sv. dial. *hurra* 'svänga hastigt, virvla med susande ljud, vina, dundra, ljudna dovt' jämte adv. *om(kring)*. Jfr *Hurrung*, sannolikt egentligen ett bergn., NG 7 s. 354, *Hurråsen* SOÄ 7:2 s. 250 och 9:2 s. 157, *Hurr(sjöarna)* SOV 9 s. 89. Här ifrågavarande stuga stod på ett berg så att vindarna kom åt från flera håll; »det *hurrade* *hàra* och *blåste*». (Man sade också att »det *hurrade upp* də *hàrùp*», när det blåste och blev torka.) — Höga kas, se Li. — Jolegärdet(?) *jøləjáðət*; öde. F. l. kunde vara det gamla mansn. *Jol* el. *Jul*, av *Giordh*, *Giurdh*, fvn. *Gyrðr*, jfr *Jolsäter* SOÄ 18 s. 40, även som ev. *Julemossen* avd. VI nedan och *Julemyr* (?) OGB 18 s. 72. (Knappast föreligger jämförelse med en *gjord*, i målet *jøl*, f. 'tunnbond'; åtm. den nuvarande åkern på platsen är icke rund. En sms. med *jord* förefaller rätt meningslös.) — Karlshem *kàlshém*; avs. EK. Ungt namn. »Norske *Karl*» bodde där. — Klunkeröd *klògkørə*; sedan trettio år öde trumslagartorp till »de gröna dragonerna», sannolikt=ett av

de tre *Mon.* »Det kallade de att *klunka*, när de slog på trumma.» Troligen kallades trumslagaren. **Klunk(ar)en*. Jfr även *Klunk(e)*- OGBReg. — *Krok* er ö d *krøgørø*; öde. En skräddare *Krok* bodde där. (1856 Hfl nämnes på Västerängshagen nedan en Anders *Krok*, född 1777.) Jfr ett stp med samma namn *Kro*. — *Liden*, se *Sandkas*. — *Mon*; tre bst. el. tp, på två skilda lokaler, bägge namngivna på EK, ett ställe sannolikt= *Klunkeröd* ovan. Tp ligger på de s.k. *Sandåkers moar*, förr slät, öde *mo*, ljungbeväxt för fyrtio år sedan. Dessa moar var någon gång mötesplats för Norra bataljonen av Bohusläns dragoner (Holmberg² 2 s. 199). — *Mossekas*; öde. Invid en liten *mosse*, vid *Sandkas*. — *Olsbo* *øsby*; förr tomt med hus, butik, nu åker, *Olsbolyckan*. 1819, 1856 Hfl, 1850 Ml (bst.). 1819 bodde där en *Ola Asslagsson*, född 1759. Jfr SOÄ 18 s. 25 samt ett hmnsn. i Hede. — *Platskas*; nu okänt. 1856 Hfl. *Plats* 'torp'. — *Sandhålan*. 1850 Ml. Samfälld »*sandhdla*» (grustag) där. — *Sandkas* *sàñ*, *sàyg*- el. *Liden* *lù*, *lie*. *Sandkas* EK. Kom att kallas *Liden* efter en man från *Liden* på Häl. — *Smedberg*; nu okänt stp. 1803 Hfl, Sme- 1850 Ml, 1856 Hfl. — *Solbacken*; avs. Ungt namn. EK. Ligger i en söderslutning. — *Västerängen* el. *Västerängshagen*; nu okänt (antagligen=Nr 2 *Sandåker Västra* ovan). *Västerängen* 1803, *Westerängshagen* 1856 Hfl.

Sivertorp *sútørp*, *sívøtørp*, *sívøtørp* 1/2 sk. Prästbol till åtm. 1697, kr. 1719. — | Sifuetorph 1665, Sifwe- 1680, 1697, Sifwetorp 1719, 1758, Sifvers- 1811, Sifwer- 1825, 1881, Siver- Jr || GK, EK(B), Sifve- 1806 K, jfr Sutorps kulle (KalmRe) 1723 K nr 2. ~ Det gamla mansn. *Sigurd* uppträder i Boh. dels under formen *Siver*, t.ex. i *Siver(e)s hump* Bd 20:2 s. 168 och *Siverbacken* 8 s. 114, dels som *Sjul*, t.ex. i *Sjuleröd* (*Skjule-*) 20:2 s. 19. Jfr NK 7 s. 89 jämte reg. Enligt 1836 Hfl bodde på ett tp under St. Brattön i Hede sn en Andreas *Sigurdsson*, född 1791. F. l. i den ä. utt.-formen *sútørp* (jfr *Sutorps kulle* 1723) ser ut som en kompromiss mellan *Siver* och *Sjul*, i det att sj-ljudet i *Sjul* ersatts med *s* från den första namnformen. S. l. har kanske samma bet. 'utflyttargård' som *Torp* i Hede och Krokstad sn.

Prep. är i. IN *súterpana*, best. pl.

Torp o.d.:

Askedalen; nu okänt (nära Askedalen Re?). 1856 Hfl. — *Dammbacken*; obebott. EK, Dam- (bst.) 1850 Ml, 1856 Hfl. Invid *Dammarna Gert*. — *Hagen*; obebott. 1850 Ml. — *Hällegrenden* *hælgrín*. Hällegrend 1803, 1856 Hfl, -grinnen 1806 K, -grina 1850 Ml. Genom *grinden* bär det till tp *Hällan* Re. — *Minkekulten* *migkækultn*. I en stuga där bodde *Minkarna*, Minke-Gustav och Minke-Jonas, benämnda efter tp *Minkan* på Re där de tidigare bott. Om *kult* avd. V. — *Myrkas*; nu okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl. Jfr SOÄ 19 s. 151, OGB 20:2 s. 267. — *Slättuna(n)* *slætna*, *-ng*;

öde stp; möjligen har det legat ett ställe på vardera sidan om gränsen till Gert, el. har tp överförts från detta hmn. Slättene 1803 (Gert), Slättene 1819 (Gert), 1856 Hfl, 1850 MI, Slättna Torpet 1860 K nr 231. År tydlichen samma namn som *Slättna* Bd 16 s. 100 och, i huvudsak, de no. *Sletner*, *Sletnan*, vilka formellt ej slutgiltigt förklarats, även om sambandet med *slät(t)* icke betvivlats. Här ifrågavarande tp låg på en ljung- och en(er) *slätt*, en hed. — Ängen; nu okänd bst. 1819 (stp), 1856 (bst.) Hfl.

Ske(de)bräckan, se *Hogane* och *Skäl(l)ebräcka(n)*.

Skogen tp, inräknat i Troneröd. — | Skogen 1697, 1758-1881 || EKB.

Skåttene *skåtənə*, *skåtnə* el. **Skåttan** *skåtə 1/4 sk.* Kr. till 1758. — | skottenn 1586, Skotten 1659, Skåttene 1665, 1758, 1825, 1881, **Jr**, Skåttanna 1680, Skåttenne 1719, 1811 || Skotta 1806 K, Skåttene GK, EK(B), Skotten 1594 JN s. 130, Skottan 1803, 1856 Hfl. ~ Utt. och ä. skr. visar att det här inte kan vara frågan om bildningar till det vanliga ordet *skott*, fvn. *skot* (till v. *skjuta*), vilket i nordboh. utt. *skød*, på Dal *sköt* o.d., utan ett fvn. **skott(a)*. Enligt NG 2 s. 133 »findes [Skotta] som Gaardnavn paa flera Steder paa Østlandet; usikker Betydning», och även SOÄ 16 s. 56 förklaras innehördensom oklar. I OGB har man sammanställt namnen på *Skott-* med nyisl. *skott* 'svans (särskilt på räven och vissa hundar), svansliknande föremål, t.ex. oslagen remsa som skjuter ut i marken'; se *Skottaren* Bd 8 s. 203 med litt. Åtm. *Skottan* SOÄ 19 s. 23 och *Skåttan* ibid. s. 154 ligger på el. vid långt framskjutande uddar i sjöar. På här ifrågavarande hmn finns markant framträdande, i den lägre (och väl åtm. förr tidvis översvämmade) åkermarken utskjutande terrängpartier, och särskilt ett på vilket ett nu obebott hus ligger. Den officiella namnformen kan vara pl. best. form **Skottorna* el. sg. best. dat. **Skottunni*; se Jansson s. 300. Den senare formen har långt tidigare antagits föreligga i *Skottene* NG 1 s. 204, vartill SOÄ 20:1 s. 29 ansluter sig beträffande *Skottene* ibid. 12 s. 112. Att fyra namn just på *Skott-* skulle vara *vin*-namn, torde vara föga troligt; jfr under *Skåttan* OGB 5 s. 81 beträffande *Skottene* i Håby och Krokstad sn [=vårt *Skåttene*]: »näppel. är detta ett *vin*-namn».

Prep. är i. IN *skötərānə*, best. pl.

Torp o. d.:

Fjälletomen (*Fjelle-*) *fjæltómti*; öde bst., *hustomt*. Man förmodar att en man vid namn *Fjäll* (*Fjell*) bott där. Samma soldatn. ingår troligen i *Fjällerud* SOÄ 18 s. 79; annorlunda tolkat ibid. 1:2 s. 7. — **Kasen**; nu okänt. 1803 Hfl. — Löv(e) näset *løv(ə)-*; nu åker vid den slingrande Hajumsån, mitt emot Fåglekärr Ha; möjligen förr beb. — **Platsen** *plásən*. EK. 'Torpet'. — **Siggerödvalen** *sigrəvál*; nu åker. Där bodde en som

kallades »*Siggern*« *sigən*, »nog från en plats som hetat *Siggeröd*«, kanske under HLå. Antagligen hade han också »brutit *vallen*« (se avd. VIII). — *Stoltemyr*; öd. En soldat *Stolt* bodde omkring 1800 (?) i skogsmarken invid *myren*. Enligt 1819 Hfl hette soldaten under Sör Nederg. Bengt *Stolt*, född 1774. Jfr även *Stoltestugan* Sä.

Skäl(l)ebräcka(n), se *Hogane och Skäl(l)ebräcka(n)*.

Snaben *snàbən*, *snàpən* 1/1 uts. fr. — j Snapanum (på baksidan: vm snapana saurbivm) 1433 DN 3 s. 516 | Snabenn, snaben 1573, Snablenn (!) 1581, 1586, Snaben 1659-1881, Jr || GK, EK(B), Snapen 1803 Hfl, 1806 K, 1850 Ml. ~ **Snape*, m. 'spets, framspringande udde'; se *Snapås* Bd 9 s. 35 och 8 s. 237 f. med litt., och jfr det oförklarade *Snapa* NG 3 s. 256. Här åsyftas det i en spets framskjutande hälleberg, på vilket huvudgården ligger.

Prep. är i. IN *snàbranə*, *snàpranə*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

Gästgivaregården *jægivarəgán*. *Gästgiveri* till omkring 1895. Gästgif. 1806 K. — Lugnet *løynt*; två hmd. EK. Se Bd 18 s. 80. »Lugnt och stilla.» — Lundens *lan* el. Snabelunden *snápelán*, *snábəlán*. Lundens EK. Jfr *Berganelunden* Be. — Näset el. Snabenäset. Näset 1819, 1856 Hfl, EK. Vid ett näs i »Kilsälven» (Örekils-).

T o r p o . d . :

Blåkulle (n) *blåkølə*, *blåkøl*; för femtio år sedan nedlagt tp vid Lin(d)-tj. Vid ett högt, mot V tvärbrant, svartblått berg. Detta är emellertid så markant, att det bör ha kunnat spela någon roll i *blåkullatron*. Angående »mytisk» resp. »naturlig» namngivningsgrund, se Bd 2 s. 147 och 20:2 s. 185 jämte 8 s. 221. — Dammens; nu okänt. 1856 Hfl. Väl vid en kvarndamm. — Drågen; okänt. Drogen 1856 Hfl. Målets *dråg*, f. 'dalsänka', avd. VII. — Guppan *gùpq*; nu en liten åkerlapp, med lämningar efter beb. 1793 (tp), 1851 (även Guppekas) K nr 14, 48, 1803, 1856 (obebott) Hfl. Dunkelt. Måhända egentligen ett kvinnoökn. **Guppan*, bildat till målets *gupp*, m. 'kort kjortel' el. till det likaledes från Sörb. kända v. *guppa* 'guppa; stympa; bedraga', jfr *Goppas høl* Bd 8 s. 153. (I Håbols sn på Dal kallas en halmdocka, som användes vid ett slags jullek, för *gòpa*, f.) Jfr torpn. som *Borg(e)-Elisabeth*, *Kantorn*, *Kölden*. Att det både vid här ifrågavarande namn och vid *Gula guppan* Bd 12:1 s. 372 f. skulle vara frågan om namnet på en märr som fått svansen stubbad, synes föga troligt. Däremot kunde namnet måhända vara en förkortning av ett **Guppängen*, där f. l. vore v. *guppa* ungefär i dess rspr. bet.; på platsen finnes en brant ängsbacke med ett slags *gupp*. Hövagnarna måste ha »*guppat*», när man kört där; jfr

ev. *Guppedrågen* avd. VII. — *Hemmanet*; öde bst. S om Blåkulle(n). Målets *hemmane* 'torpställe', se Bd 18 s. XIX. — *Klippa n*; öde bst. Se under *Gua*. — *Pantestycket*; förr en liten bst., nu åker. »En käring (gumma) skulle ha förpantat stycket.» Jfr Bd 8 s. 326.

Solberg *sølbærj* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — j Solbærgum, -bergum 1391 RB s. 362 | Solberg 1544-1881, Jr, -bierrig 1581, -berrig 1586, -bergh 1665, -bärgh 1680, Sohlberg 1697-1811 || Solberg 1806 K, GK, EK(B). ~ Om detta vanliga ON, se Bd 20:1 s. 83 f., 229 med litt. Inte heller på här ifrågavarande plats synes någonting finnas som kunde tala för en forntida dyrkan av en *solgud* e.d. Namnet bör nog tolkas på ungefär samma sätt som de vanliga *Solbacken* och *Solid(en)*, se OGBReg.; det helt låga, men rätt vidsträckta hälleberg på vilket husen står, ligger rakt i söder, alltså mot *solen*. Jfr Bd 20:1 s. 84 mitten.

Prep. är i. IN *sølbærjanø*, best. pl.

Hemmansdelar:

Lera n. EK. *Lera*, f. 'lerig mark'; ligger vid Örekilsälven. Jordarten lera heter i målet *ler*, n.

Torp o. d.:

Hornboran *hòn'bèra*, *hàmbèra* el. Hornborekvarnen el. **Solbergs kvarn** *sølbæs kván*; kvarn i *Hornborebäcken*, 50 m före dennas utlopp i Örekilsälven, brann 1945. Qvarnen 1850 Ml, 1856 Hfl. Om *Hornboran*, se avd. II. — *Intagan* el. *Intakan*; f.d. stp, nu »igengrott». *Intagan* 1803 Hfl, 1850 Ml. — *Jönsekas*; nu okänt, = *Kasen*? 1826 Hfl. — *Kasebäck*; f.d. stp. 1826 Hfl, 1850 Ml. — *Kasen*; okänt, = *Jönsekas*? *kasan* 1806 K. — *Kullen* *kèln*; förr tre tp, nu alla obebodda. EK. — *Kvarnen*; se *Hornboran*. — *Perekas*; öde. En viss *Per* röjde där. — *Rytterhagen* *rýtør-*; obebott. F. l. är väl samma »*rytter*» (*ryttare*, ovisst i vilken närmare bet.) som i *Rytterklev* och *-högen* Bd 20:1 s. 135, 162 samt *Rytterbågen* 20:2 s. 51; jfr även *Ryttarevallen* (»väl *ryttare* 'dragon'») Bd 12:1 s. 349. — **Solbergs kvarn**, se *Hornboran*. — *Uthemmanet*; obebott. Målets *hemmane*, n. 'torpställe'. F. l. anger läge i *utkanten* av gd; jfr ON på *Ut-* Bd 8 s. 82, 278, 337.

Stockholm *stækhølm* ett tp, f.d. stp, nu obebott. — | 1697-1881 || 1806 K, »Pölane Soldat Torp, Rusthålls Stomm N° 111, Benämndt Stockholm» 1857 K nr 195. ~ Uppkallelsenamn. Ligger vid en slingrande bäck med »*holmar*» (uddar). Över bäcken där det nu är en bro kan det förr ha legat en *stock*, dvs. spång.

Storbergane, se *Bergane*.

Strömmarna stråmanə, tidigare *Strömmarne och Fjället*, två Jr-enheter.

— | Strömmanne 1697, 1758, Strömmane och fiället 1719, Strömmarne och Fjellet 1811, Strömmane och Fjellet 1825, Strömmane och Fjället 1881, Strömmarna **Jr** || Strömmarna och Fjället EK(B), Strömmarna GK. ~ Namnet åsyftar *strömmar* i Örekilsälven. Om *fjäll*, n. se avd. V.

Prep. är *på*. IN *stråmranə*, best. pl.

Nr 1 **Strömmarna** $\frac{3}{16}$ sk., äldst $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{16}$ åtm. från 1881.

Nr 2 **Strömmarna** $\frac{1}{16}$ kr. under allmän disposition. Första gången i 1881 Jb.

Hemmansdelar:

Strömmarna. Se ovan. — **Östra Fjället**. Ö. Fjället GK, EK(B).

Torp o.d.:

Dammen; obebott sedan länge. 1819, 1856 Hfl, 1850 Ml. Tydliger invid *Dammen* på L. Röd. — **Hackespettan** *hákospéta*; nu skogsmark. *Hackespättan* (skogsmark) 1843 K nr 123. Där bodde en man som kallades *Hackespetten*, men detta är säkert ett IN efter platsen. ON kan vara en förkortning av en sms. med fågelnamnet *hack(e)spett* i f. l. och en feminin s. l.; jfr *Lövhjälman* under grannhmnr *Röd* (L.). — **Kasen**; nu okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl.

Systeröd *systərə*, *sistərə* $\frac{1}{2}$ sk. Kr. åtm. t.o.m. 1811. — | Sösterödt 1573, 1586, -rö(i) dt 1581, Söesteröd 1659, Söste- 1665, Sösterödh 1680, -rödh 1697, -rööd 1719, Systeröd 1758, Systeröd 1811-1881, **Jr** || GK, EK(B), Systerröd 1806 K. ~ F. l. kunde vara fvn. *syztr*, biform till *synztr* 'sydligast', varom se Noreen Altisl. Gram.⁴ §§ 266, mom. 2 a, och 441. Jfr *Sinsterud* SOÄ 19 s. 194 samt *Sønstegaard* NG 1 s. 109. S. l. är *röd* 'röjning'. Möjliga räknades en gång *Systeröd* som den *sydligaste* av *Röane*-gårdarna, dit då också *Vígsteinsruð*, nu *Viksten*, mellan *Röane* och *Systeröd*, skulle ha hört. Jfr *Sønerhult* söder om *Hult*. Det vore dock även tänkbart att f. l. i stället vore subst. *syster*; jfr då *Systrared* (gen. pl. av *syster*) SOÄ 10 s. 28.

Prep. är *i*. IN *sistəranə*, best. pl.

Torp o.d.:

Björkevik; obebott. EK, -viken 1844 K nr 122, Björk(e)vik (?) 1856 Hfl. Vid en *vik* av Kornsjön.

Säbo *sæbu* $\frac{1}{4}$ sk. Ky. t.o.m. 1697, kr. 1719-1767. — | Sebou 1659, -boo 1665, 1680, Säboo 1697, 1719, -bo 1758, 1825, 1881, **Jr**, -bö (!) 1811 || Säbo 1806 K, GK, EK(B). ~ *Sæbu* NG 4:2 s. 255 anses innehålla fvn. *sær* 'sjö' och *bú* 'gård, bebott jordbruk' (Indl. s. 46); jfr *Sæby* NG 1 s. 371 samt

Säby(n) SOÄ 14 s. 186, SOV 8 s. 24. Här ifrågavarande hmn ligger inte vid någon sjö, men en sådan kan möjligen förr ha täckt en del av de nuvarande åkrarna; däröf kunde den myckna säven i dikena vittna. Måhända är f. l. i stället just ordet *säv*. Palm förmodar att namnet kunde vara ett *Sävbod, avseende en *bod* till förvaring av *säv* som boskapsfoder. Jfr då *Rören* Bd 8 s. 328 jämte not 1.

Prep. är i. IN *sæbiuanə*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

H a l l e r ö d. EK. Enligt 1819 Hfl bodde på stp Kasen nedan soldaten Hans *Hall*, född 1792. Samma torpn. El.

T o r p o . d. :

Kasen (el. *Kasetorpet*) el. *Säbokasen*; obebott stp. Kasen 1803, 1856 (struket) Hfl, 1850 Ml, Kasetorpet 1857 K nr 189, Säbu kasen 1819 S nr 17. — »*Skottehällan*», se följ. — *S k å l(e)hälla n* (*Skul(e)-?*); nu okänt. Skole hälla, Skålehälla (tp som tillhör Önne, men lagts till Sä) 1801 K nr 35, Skålhälla 1803 (Ön), 1819, 1856 (stp) Hfl, 1857 K nr 189, -hällan 1850 Ml, Skottekällan (!) 1806 K. Måhända en »*hälla*», berghäll, med *skål*formiga urholkningar, s.k. älkvarnar, el. någon av naturen bildad *skål*. Men kanske f. l. i stället innehåller målets *skula skyla* 'störtrinna, forsa' el. det trans. *skula* 'skölja (kläder)'. Jfr då *Skulhammar* Bd 8 s. 270 med litt. Om skr. *Skotte-*, se **Skotthällan* avd. V. — *Stoltestugan stöltéstöva* el. *Änkestugan*; öde. Tydlig soldatn. *Stolt*, liksom i *Stoltemyr* Skå. Änkan är okänd. — *Säbokasen*, se *Kasen*. — *Ängen*; nu okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl. — *Änkestugan*, se *Stoltestugan*.

Söbbön *søbón* 1/1 sk. av ålder. — | Södbön 1544, Söbönn 1573, -böenn 1581, 1586, Söebön 1659, Söböhnn 1665-1719, Söbbön 1758-1881, Jr, Söbben 1811 || Södbøn 1594 JN s. 131, Söbyn 1806 K, Söbbön GK, EK(B). ~ 'Den södra gården'; jfr målets *sø*, adv. i sms., 'söder' samt t.ex. *Söbyn* SOÄ 16 s. 42, 136 och *Söbbön* OGB 9 s. 87. Ligger söder om *Medbyn*. Kanske ingick båda i en gd vars namn nu försvunnit (el. i hmn *Bergane* N däröf).

Prep. är i. IN *søbønanə*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

D a m m y r; två f.d. tp som skall planteras igen med skog. 1856 Hfl, -myren EK. Vid en bäck; jfr *Dammen* nedan. — *Hålan*. EK. »Lägste platsen på hele Söbbön.» — *Rabben*. EK. Om *rabb* avd. VIII. — *Vessle fjäll* *víslæfjæl*. Wesslefjellsberget 1859 K nr 209, Vessle fjäll EK. 'Det lilla »*fjället*»; se avd. V. Samma namn Bd 20:2 s. 199.

Torp o.d.:

Björkebäck el. **Gästhuset** el. **Huset**; f.d. stp, nu obebodd avs. **Björkebäck** nr 1, kallas **Huset EK(B)**, Giästhultt (?) 1697, **Gästhuset** 1719, Giästhuset 1758, **Gästhuset** 1811-1881 Jb (uteslutet 1929), 1801, 1859 K nr 35, 209, 1803-1856 Hfl, 1850 Ml, **Gestehuset** 1806 K. Om **Gästhuset**, se under **HUt**. **Huset** är här antagligen en förkortning av det förra namnet och har alltså inte bet. 'torpet' som eljest. — **Dammen**; nu okänt. 1850 Ml. Jfr hmd. **Dammyr**. — **Djärvetorpet** (*Djerfve-*) *järva-*; S om **Huset**, nu obebott. Där bodde soldaten **Andreas Djerf** (*Djerfven järven*), vilken dog 1911. (Redan 1819 Hfl nämnes under **Si Johan Djerf**, född 1797.) — **Gästhuset**, se **Björkebäck**. — **Hjälteorpet** (*Hjelte-*); 350 m från föreg., obebott. En viss **Hjelte** bodde där före mannaminne, kanske samme soldat **Andreas Hjelte**, född 1790, vilken enligt 1819 Hfl innehade stp **Gästhuset**. — **Huset**, se **Björkebäck**. — **Hällan**; ödetsomt. 'Berghällen'. Högt uppe på en »kult». — **Hällegrend**; nu okänt. 1856 Hfl. Jfr under **Si**. — **Stensberg**. 1856 Hfl, Sten- (!) EK. Samma namn KGua och SEL. F. l. är snarast appell. **sten** i koll. användning; jfr t.ex. *Stens ås* Bd 1 s. 256, *Sten(s)-ås* 18 s. 42, *Stensberget* 20:2 s. 196 (»väldigt med *stenblock*»). Däremot förmodas *Stensberg* SOÄ 7:2 s. 167, 16 s. 95, 155 och 18 s. 13, 39, 133 jämté 1:2 s. 64 innehålla mansn. **Sten**, en tolkning som dock i anseende till ON:s frekvens synes mindre sannolik; jfr också de många *Stensås(en)* i samma publikation, även som *Stenshult* HRy ovan. — **Susplatsen**; okänt. **Susplassen** (avrösningsjord) 1859 K nr 209 (flera ggr). **Plats** 'torp', kanske vid någon bäck **Susa* 'den susande'; jfr *Susbækken* NE s. 253 och **Susandet* OGB 2 s. 138. — **Torkopp** *türkáp*; för länge sedan var det en liten stuga där mitt i skogen. Torkoppkaserne 1859 K nr 209. Se Bd 8 s. 335 med litt. Även här ifrågavarande lokal är fuktig, ty det är fullt med myrar runtomkring. Samma namn om en torr lokal **Håf**, jämté litt.

Sönerhult *sønørholt* 1/4 sk., skattlagt 1666. — j Holte 1391 RB s. 362, — sydre a.st. (sen hand) | **Sön(n)der holt(t)**, **Sönderholtt** 1573, **Sönnder Holtt** 1581, -holdt 1586, **Sönderholt** 1659, **Söndrehullt** 1665, **Sönder-** 1680, **Sönderhult** 1697, 1719, **Sönerhult** 1758-1881, **Jr** || GK, EK(B), Sunnerhult 1806 K. ~ F. l. motsvarar fvn. *sundri*, biform till *syðri*, fsv. *sunder*, *sunner*, *synner*. Jfr **Söneröd* Bd 16 s. 235 och *Söndre dalen* 8 s. 300. Ligger strax söder om **Hult** och utgjorde tydligen en del av detta hmnn. Sannolikt föreligger en analog innehörd hos *Systeröd* här ovan. Om s. l. **hult**, se avd. IX.

Prep. är *på* (jfr prep. i RB). IN *sønørholtanø*, best. pl.

Torp o.d.:

Hultet el. **Taptot** *táptot*. På Håb bodde enl. 1856 Hfl trumslagaren **Carl Tapto**, född 1817, vilken 1860 flyttade till **Hultet**.

Sörbo *sörby*, -*bø* by. — a Sør boivm, i Savrbœium (-bæium?), á Sávr-bóvm, a Saurbun (!) 1160 Isl. ann. s. 21, 60, 116, 322 (hand från resp. c. 1302, 1615, 1306, 1630-40?), i Saurbœ 1273 JHD 1 s. 5 (Kalén s. 5 f.), Savrbœir Cod. Fris., Saurbýir Heimskringla s. 606, Saurbœr i Vikinni, Saurbœ Flateyjarbók 2 s. 543, 562 och 3 s. 516 f., a Saurby (under Sanne kyrka) RB 1399 (tillägg s. 521), lensman a Saurbiom, a Saurbioom 1433 DN 3 s. 516 | Sörbo 1544, Sörby o.d., Söbyi 1573, Siörbye, Siödbiu, -böenn 1581, Sörbye 1586, -bœ 1659, -boo 1665, 1680, -bo 1697-1881, Jr | 1806 K, GK, EK(B), lendz mandz gaarden Sörby 1594 JN s. 134, sörby 1613 RU. ~ Detta bynamn, ur vilket häradsn. *Sörbygden* uppstått (se Inl. ovan med litt.), är urspr. pl. *Saurbýir* (-bœir) el. sg. *Saurbýr* (-bør), där s. l. haft bet. 'gård(ar)'. F. l. är, ss. nämnts redan under häradsn., fvn. *saurr*, m. 'gyttja, dyig mark', liksom t.ex. i många no. *Sörby*, -*bø* NG el. i *Sörbo* (där s. l. urspr. är pl. av *bod*) OGB 8 s. 45. Däremot innehåller de fyra vrml. *Sörby* SOV väderstrecksbeteckningen *söder*; jfr hmnsn. *Söbbön* här ovan. Marken i Hajumsälvens dalgång nedanför byn är ganska lerig. Angående sms. bet., jfr i viss mån det vanliga östsv. ON *Mörby*, Drougge i Boken om Stocksund s. 95 f. Knappast bör pl.-formerna *-býir* med Lindroth i GBFT 1945 s. 100, 108 uppfattas ss. avseende även andra gårdar än den by som senare kallats *Sörbo*, alltså en hel bygd (det urspr. hd?), utan endast de väl sedan gammalt minst två gd som kan ha ingått i den nuvarande byn, även om en del av de äldsta beläggen här ovan kanske avsett häradet. — Den »lensman a Saurbiom» som omnämnes 1433, har väl varit den norske konungens ombudsman, vice syssloman, på den gamla kungsgården; jfr »lendz mandz gaarden Sörby» hos JN 1594.

Prep. är i el. *på*. IN *sörbøanə*, best. pl.

Nr 1 Sörbo Övergården 1/1 sk. Kallas Sörbo Öfvergården o.d. från 1697.

Nr 2 Sörbo Nedergården 1/1 sk. Kallas så från 1697.

Hemmansdelar:

Gårhagen (*Gorr-*) *gør-* el. Hagen. Gårhagen 1823, 1826 K nr 78, 83, Hagen EK. Målets *gør*, n. 'dy, smuts'. Jfr *Går(e)vik* avd. I samt *Sörbo* ovan. En bæk rinner genom ägorna, och det har varit sumpigt på flera ställen; nu dock dränerat. — Högen *hø(g)øn*. 1803 Hfl, EK, Högen 1806 K. — Hultet; två hmd., den ena obebodd, husplatsen nu kallad Hultet-tomterna. Hultet 1826 K nr 83 (tp), 1850 Ml, Håltet EK. — Lundun. 1803, 1819 Hfl, 1826 K nr 83, EK. Om målets *lunde*, m. avd. IX. — Rosenborg *røsenbørg*. EK. Ung namntyp; jfr Bd 16 s. 17. — Rölänningen *rølænningøn*; ödetomt, åkrar. Det har väl där bott någon från *Rölanda* sn på Dal el. från *Rölanda*, Valbo-Ryr. Jfr *Bullingeröd* Me. — Skärr *sú-*, *só-*; två ställen. 1823 K nr 78. Om *kärr* i målet avd. IX.

Torp o. d.:

Belfast; nu okänt. Bälfast (bst.) 1850 MI, Belfast (tp och bst.) 1856 Hfl. Väl av någon sjöman uppkallat efter den kända irländska staden. — Borg hultskas. Bårhults- 1856 Hfl, jfr Borg holtet 1823 K nr 78. Det till flera hmd. hörande *Borghultet bärhöltet* är nu åker. Ingen *borg* el. borgliknande höjd tycks finnas där; utt. tycks hindra en tolkning med släkt. *Borg*, vilket anträffats åtm. i den angränsande Hede sn. Utt. och skr. *Bår-*, jfr t.ex. *Borgås* Bd 4 s. 106. — Häggeröd. Där bodde en soldat *Hägg*, vilken skall ha deltagit i Carl XIV Johans fälttåg mot Napoleon. Jfr *Häggerud* SOÄ 17 s. 49 jämte 1:2 s. 36. — (Hästemyr el.) Hästhagen; två nu obebodda stp, av vilka det ena även kallats *Ståleröd* (se nedan). Hästhagen 1803, 1856 Hfl, 1806 K. — Högbergen (Huvud-?) *hù-*, *hú-*; öde. F. l. är målets adj. *húu(ə)* 'hög' el. möjligen subst. *hùuə*, *hù*, n. 'huvud'. — Johannaeberg; nu okänt. 1803 Hfl, 1823 K nr 78, Johannæ Berg 1819 Hfl. — Kappen *kàpən*; öde sedan 1870-talet. Jfr *Kappekullen* GK, EK. »De sade om ett litet hus förr, att det var som en *kappe*», ett rymdmått på 4,6 liter i form av en liten trälåda med lika sidor. Jfr Bd 3 s. 46, SRy, samt (ev.) *Asken* 20:1 s. 46. — Kasen; nu okänt. 1803 Hfl. — Liden *līe*. EK. — Nyhagen; okänt. 1819 Hfl. — Nytorp; nu okänt (=föreg.?). 1803 Hfl. — Näsängen; okänt. 1823 (lht), 1826 K nr 78, 83. Måste ha legat på ett *näs* i Hajumsälven el. Torpebäcken. — Sofielund; okänt. Sophielund (tp) 1826 K nr 83. Ung namntyp. — Ståleröd;=det ena av de två *Hästhagen*, obebott. Där bodde enligt 1856 Hfl soldaten Eric *Ståhl* (1850 MI kallad *Ståhle*), född 1801. Ett mycket gammalt *Ståleröd* Bd 8 s. 219. — Västeräng; nu okänt. Westeräng 1819 Hfl.

Titten (Tittelen) *tītən* kr.-tp, inräknat i *Troneröd*¹⁴; var 1697 prästbol. Kallas även *Kasen*. — | Tittelen 1697-1881 Jb || EKB, Titten GK; Kasen 1850 MI, 1856 Hfl. ~ Om inte Jb- och EK-formen beror på en gammal misstolkning, är namnet kanske ett urspr. **Titteliden* 'backen där man *tittar* t.ex. efter kreaturen'; jfr t.ex. *Tittekullen* el. (enligt N. Armini med förkortning) *Titten*, vilken namnform även förekommer i Rännelanda sn på Dal, SOÄ 18 s. 96. I varje fall är det en vid utsikt från platsen. I motsättning till *Nedre Titten* på HHä kallas här ifrågavarande tp *Övre Titten*.

Torp *tòrp* ^{1/1} sk. av ålder. — j Þorpe 1391 RB s. 361 | Thorptt 1544, t(h)orp 1573, thorpp 1581, thorp 1586, Thorp 1659, Torph 1665, 1680, 1719, Torp 1697, 1758-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B), Taarp 1594 JN s. 135, thorp 1613 RU. ~ Se *Torp* i Hede sn.

Prep. är i el. *på*. IN *tòrp(ə)ranə*, best. pl.

Hemmansdelar:

Gåsehagen. 1804 K nr 49, EK. »För många år sedan hade de där en damm de kallade *Gåsedammen*.» Jfr SOÄ 7:1 s. 31. — Gärdet *jäst* el. Torpegärdet; »sammanlagt» med Ängen. Torpe- EK. Över hundra BN Gärdet i SOÄ. — Kullen el. Torpekullen *törpökhöj*; husen på To, men en del av marken på Håf. Kullen EK. — Torpegärdet och -kullen, se Gärdet resp. Kullen. — Torpängen el. Ängen, Övra o. Nedra. »Skattlagda Torpet Äng» 1819 Hfl, Torpängen EK.

Torp o.d.:

Frisketorpet;=det ena *Grunnebo(torpet)*. Dit inflyttade 1857 f.d. soldaten Hans Frisk (*Frisken friskön*), född 1812. Jfr *Frisketjärn(et)*, Frisktjärn EK, på Håf, men invid tp. — Fyr (e) röd *fyrö*, *läg*; öde. Där bodde gubben *Fyr*, från början säkert ett soldatn.; jfr *Fyretorpet* SOÄ 16 s. 149 jämte 1:2 s. 68, *-hemmanet* OGB 18 s. 38. Också *Fyrhuset* SOÄ 7:2 s. 73 torde innehålla samma soldatn., och icke *fyr* 'eld', ss. antagits ibid. 1:2 s. 43; jfr t.ex. *Tigerhuset* Fl. — Grunnebo (torpet) *gränəbū*; *gränəbotörpat*; två ödetp, av vilka det ena även kallats *Frisketorpet* (se ovan), det andra *Jan-Pettetorpet* (nedan). Grunnebo 1854, 1857 K nr 178, 193, 1856 Hfl, jfr Grunnebo vattnet 1806 Na nr 28, Watten 1848 K nr 133, -sjön GK, EK. Snarast innehåller torpn. Grunnebo i f. l., med förkortning, *Grunnebosjöns* gamla namn, som varit *Grundevattnet* (Grunde vandet 1594 JN s. 129), medan s. l. torde ha åsyftat en fiskebod el. fäbod. Bidragande till namngivningen kan ha varit anslutning till namnet på den kända exercisplatsen *Grunneboheden*, delvis på hmn *Grunnebo* (som anses innehålla ett mansn. *Grunde*) SOÄ 12 s. 81. (Vid tolkningen av »*Grunnebovattnet*» Bd 18 kände förf. ej till tp.) — Helgeröd; nu okänt. Helje-, Hälje- 1833 K nr 108. Skr. återger det »äkta» utt. av mansn. *Helge*; jfr Bd 18 s. 36. — Hällan; okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl (bst.). 'Berghällen'. — Jan-Pettetorpet *janpétör-*; =det andra *Grunnebo(torpet)*. Där bodde en viss *Jan-Petter* *jánpetör*. — Kråkeröd; nu okänt. 1833 K nr 108. Jfr det likljudande hmnsn. ovan. Här föreligger möjlig samband med ängarna *Kråkan*, *Kråkeraben* och *Kråkängen* 1857 K nr 193. Eljest vore man särskilt vid detta tydligt mycket unga *röd*-namn benägen att räkna med ett ökn. »*Kråkan*» e.d. i f. l.; el. uppkallelse? — Liane (*Liderna*) *lianə*; öde stp (=Stommen?). 1850 Ml, Lijane 1806 K, Lianne 1819, 1856 Hfl. — Oron *urrgå* (dals. utt.) el. Uleraden *üllerå*; blev obebott c:a 1940, men nu sommarstuga där. Oron 1819 Hfl (bst.), EK, Oroen 1850 Ml, 1856 Hfl (två tp), jfr Urås Mossen 1854 K nr 176 (Hål), Uleran (Ultran?) 1848 K nr 133 (lht), Uleraden GK. Namnen *Uro* NG 4:1 s. 10 och *Uroa* 6 s. 349 förmodas ha givits på grund av närheten till forsar. Här rinner den 200 m långa, krokiga ån mellan Klevvattnet och S. Kornsjön,

vår och höst en strid och brusande ström. Jfr det vanliga ON *Lugnet*, t.ex. Kro och Sn. Namnet *Uleraden* innehåller samma fvn. *urð*, f. 'stenras o.d.' som i torpn. *Ulet* SBjöb (vid *Ulebäcken*) jämte subst. *rad*, f., jfr *Rane* avd. V. Utmed det branta berget på västsidan om den ovannämnda forsen ligger en lång *rad* nedfallna stenblock, och även i strömfåran är det rikligt med sten. — Pettersberg; nu okänt. »Nytt Torp; Pettersberg» 1819 Hfl. Här bodde änkan Maja Andersdotter med dottern Christina *Pettersdotter*. Jfr *Gustavsberg* Ha. — Skogen; okänt. 1819 Hfl. — Smedtorpet; okänt. Sme- 1804 K nr 49. Sannolikt samband med *Smedvattnet* avd. I. — Stommen *ståmon* el. Torellestommen (=Liane?); obebott stp. — Uleraden, se *Oron*.

Troneröd *trånerø* $\frac{1}{4}$ kr. 1665-1697 prästbol; 1856 Hfl »Pastors Enke-säte». — | Trundrödh 1665, 1697, -röödh 1680, -rööd 1719, Tronnered 1758, Troneröd 1811-1881, Jr || GK, EK(B), Trone (!) GeolK. ~ F. I. är det gamla mansn. *Trond*, s. l. *röd* 'rötning'; se *Trondsängen* Bd 18 s. 41 med litt., *Tron(e)rud* NG passim samt SOV 6 s. 16. På stp Näset under S. Krokstad bodde enligt 1819 Hfl avskedade soldaten *Thron* Fisk, född 1744. Äldst hade mansn. fvn. *Próndr* gen. *Próndar*, som får tänkas ingå i detta ON, men redan i slutet av 1300-talet uppträder gen.-formen *Prondz*, se under *Tronsrød* NG 6 s. 315; se även NK 7 s. 56.

Torp o.d.:

Fastetitten *fästetitn*; obebott. En soldat *Fast* bröt upp marken, nära *Titten* här nedan. — Intagan; nu okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl (två tp). — Kalle sin myr *kåløsumýr* el. Myren; öde (hus före mannaminne). Där bodde en viss Karl, »Kalle i Myren». Den egendomliga ON-formen kan jämföras med den av tyskan påverkade konstruktionen »Ola sin båt» i Bergen.¹ — Kasen, se *Titten*. — Myren, se *Kalle sin myr*. — Petersberg; nu okänt. 1856 Hfl. — Rumpen, i »längderna» Skogen. Skogen 1697, 1758-1881 Jb, 1803, 1856 Hfl, 1842 K nr 124, 1850 Ml, EKB (tp under eget upplägg, men inräknat i Tr), Rumpen EK. *Rumpen* 'svansen'; den yttersta, sydöstra utlöparen, »slutet på Troneröd gård», men också med långsträckt åkermark. — Titten, se eget upplägg.

Vaglen *våulen* $\frac{1}{2}$ sk. Fr. till 1694, då det blev kr.; senast 1811 övergick det till sk. — | waglenn, wafflenn 1573, Waglenn, Weglenn (!), Waillenn 1581, waglenn, wallenn 1586, Wauglen 1659, Waglen 1665-1881, Vaglen Jr || GK, EK(B), Vageln 1806 K. ~ Best. sg. av det från no. och da. dial. kända *vagle*, m., biform till *vagel* 'hönspinne'; orden har även kunnat användas om en 'tvärbjälke, kort bjälke mellan taksparrarna, golvbjälke'. I ON har *vagle* kunnat beteckna en 'frampringande klippa', Torp s. 841, och en 'högt

¹ Jfr Tillägg och rättelser.

liggande plats, helst sådan som ligger mellan två vattendrag eller sjöar', NG 1 s. 380. Här åsyftas kanske det höga läget ovanför Örekilsälvens dalgång, el. snarare en långsmal bergformation helt nära husen.

Prep. är i el. *på*. IN *väulan*, best. pl. (obrukligt nu).

Hemmansdalar:

Backarna. EK. — Fjällängen; obebott. EK. Ligger »oppöver fjället». Jfr avd. V. — Ängarna. EK.

Torp o.d.:

Bredmossen *bré-*, *brém-* el. Mossen; avs., öde sedan sjuttio år. Bred- 1850 Ml, 1856 Hfl, Mossen EKB. Stor och *bred torvmosse*. — Giljan; nu okänt. Gilljan 1850 Ml. Se avd. VII. — Mossen, se *Bredmossen*. — Tången *tågen*, ödtp under hmd. Fjällängen. Målets *tånge*, m. 'udde'; tp låg vid en slingrande bäck.

Viksten *vigsten*, *vik-* 1/2 sk. Sk. till 1659, kr. till 1862, då åter sk.; 1/1 mil åtm. t.o.m. 1697 samt år 1758. — j Vikstæins rudi 1391 RB s. 362 | wygst(e)nn 1544, wigstein, -stenn, vigstehen 1573, Westenn o.d. (!), Wigstienn 1581, 1586, Vigstien 1616 Reg., Wigsten 1659, 1665, Wýksteen 1680, Wijcksten 1697, 1719, Wik- 1758-1881, Vik- Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Urspr. *Vígsteinsruð, där f. l. är en motsvarighet till det fsv. mansn. *Vighsten*, varom se Lind Dopn. sp. 1103 och NK 7 s. 265. Den tidiga stymplingen av gårdn., *wygst(e)nn* redan 1544, beror väl på att f. l. uppfattats som ett ON, innehållande subst. *vik*; *Vig-* har i RB övergått till *Vik-* framför s. S. l. är urspr. *rud* 'rötning'.

Prep. är *i*.

Hemmansdalar:

Sjövikstången; öde. EK. Vid en *tånge*, dvs. landtunga, udde, i en *vik* av S. Kornsjön. — Sölvik (en) *sálvík(a)* el. Sölvikska(s); öde. Sölevik 1844 K nr 122 (tp), GK, EK, Sölfvikskas 1850 Ml, Sölvikskas (två tp) 1856 Hfl. Målets *söla* *súla*, f. 'gyttja, smuts'; ligger vid en dyig *vik* av S. Kornsjön.

Torp o.d.:

Näverklev *néverklev*; öde. Näfverklefs dråg, hålltet 1844 K nr 122, Nafverklef (!) 1850 Ml, Näfwerklef 1856 Hfl. *Klev* med en stig från *Klevåsen* neremot S. Kornsjön. Man har väl där tagit björknäver för taktäckning el. för tillverkning av askar; nu växer där bara gran. Jfr *Nävrekärr* Bd 8 s. 75. — Sikön *síkøa*; obebott. 1806 K, 1850 Ml, 1856 Hfl, EK (som naturn. på Röa). I S. Kornsjön. — Tångarna *tågan* (dals. utt.); öde. Flera små låga berguddar i S. Kornsjön, NV om Sölviken ovan.

Åseröd åsərød 1/1 sk. av ålder. — | Aszeröd(t), Asze rödt 1573, Aaszerödt, Oszell- (!) 1581, Aasze- 1586, Aasseröed 1659, Åsserödh 1665, Åhsseröödh 1680, -rödh 1697, Åsserööd 1719, Åsered 1758, -rød 1811-1881, Jfr || GK, EK(B), Aasserödt 1591, 1610 Akt. stænd. s. 54, 143, -rödt 1613 RU. ~ Om detta vanliga ON, se Bd 18 s. 53 med litt. Här ifrågavarande hmn ligger invid en markerad bergås, vilket naturligtvis inte utesluter att f. l. kunde vara kvinna. Åsa el. mansn. Åse.

Prep. är i. IN åsəranø, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

Budalen, se eget upplägg. — **Hedarna** hèanø; f.d. »fattiggård». Heden 1816 K nr 28 (Älderdomshem EK). — **Jonsegården** jønsø-. Länge hette varannan ägare Jon Andersson och varannan Anders Jonsson; jfr *Jonseröd* SPj. — **Lad** (u) näset lá-, là-. Lad- EK. Stort näs i Örekilsälven. Före storskiftet var det inte odlat; de hade satt upp »skyggor» fýgor (delvis öppna skjul) el. *lador* lår, där de bärgrade höet. — **Landala** ländála. EK. Medd:s bror hade bott i *Landala* i Göteborg. Uppkallelse. Obs. »tunt» l i s. l. — **Nordstugan**. EK. — **Rulten** rúltø. EK. Se avd. V. Husen låg förr på en kulle. — **Strömmarna**, se eget upplägg. — **Ästorp** ás-; f.d. stp (?). 1819, 1856 Hfl, 1850 Ml (tp), EK. Under en bergås.

T o r p o . d.:

Askedalen; jaktstuga invid tp Älveröd. — **Berget**; öde. EK. — **Bindberghagen** binbærjø-; öde sedan omkr. 1925. Där bodde en skomakare *Bindberg*. — **Dalarna**; på hmd. Åstorp, öde. 1850 Ml, 1856 Hfl. — **Dalekas** dælkás; öde. Nära föreg. — **Dalen** el. **Muskedalen** mæskø-; öde stp. Muskadal 1803 (under »Fjermare fjellet»), -dalen 1819, 1856 Hfl, Myskedalen (?) 1806 K. F. l. är säkerligen sv. dial. *musk(e)* 'mörker, halvdunkel', som förmodats ingå i samma namn Bd 12:1 s. 330 med litt. — **Ekelundarna** el. -lunden ékəlánønø, -lánø; V Restad-Långevatten, öde, såldes till Kronan, troligen vid mitten på 1800-talet. Ekelunden 1806 K, Eklunden, avs. EKB. Om *lunde*, m., se avd. IX. — **Hästängen**; nu okänt. 1819, 1826 Hfl, 1850 Ml. — **Jonsbo**. Jfr under SKe. S. l. är väl *bod* 'höbod, säterbod' e.d. — **Jörns plats**; okänt. Jörns Plass 1816 K nr 68. *Plats* 'torp'. Tydligen nära *Jörns dy* el. *Jörns källa* (1843 K nr 123), enligt Holmberg² 2 s. 201 »en mineralhaltig offerkälla, som kallas *S:t Jörans källa*». Den säges ha ovanligt gott vatten. En »pengekittel» skall ha varit gömd där — måhända ett minne av tidigare offer. Om mansn. *Jörn*, jfr *Jörnstorps* Bd 18 s. 34 och *Jörnshagen* 16 s. 223. — **Kasen**. 1850 Ml. — **Kuskeröd** kùskørø; öde bst. Där bodde »*Kusken*» kùskøn; han hade väl varit *kusk* hos något herrskap. — **Liane** (*Liderna*); nu »igengrott» med al. 1850 Ml,

Lianne 1856 Hfl. — Mus ked a len, se *Dalen*. — Sil(l) em on silə-; öde bst. vid gamla fattiggården. F. l. är målets *sila* i uttrycket *dæ silar a rænor* 'det rinner sakta', no. dial. *silla* (-ar) 'rinna, strömma, droppa', vilket enligt Torp sammanhänger med sv. dial. *sillra*. »Det *sillrar* vatten där; där är en vattensillra.» Målets *sillra*, f. betyder 'liten bäck'. Jfr *Sillebacken* Bd 8 s. 268; v. *silla* 'sippa fram'. — T e g e l b a c k e n; nu sommarstuga. Där låg förr ett tegelbruk. — Ä l v e r ö d; förr tp under »fattiggården». EK. Odling utmed Örekilsälven. — Ä n g e n; nu okänt. 1819 Hfl.

Älingebo ø̄lygəbū, ø̄legəbū 1/4 sk. 1/2 mtl 1659-1697 samt 1758. — | Eland-boff (två ggr), Ellenbuff(?) -bo(?) 1573, Elinneboe, -bœ, Ellinnboe 1581, Elnnebow, Elleboe 1586, Ellingbou 1616 Reg., 1659, -boo 1665, -bo 1680, 1697, Ellingebo 1719-1825, Elingebo 1881, Älinge- Jr || GK, EK(B). ~ F. l. är urspr. gen. **Elina(r)* e.d. av *Elin*, ett av de vanligaste kvinnon. i RB, efter helgonet *Helena*, Konstantin den stores moder, el. *Elin* av Skövde, Västergötlands skyddshelgon, se NK 7 s. 30, 143. Namnet skrives under medeltiden även *Ælin(a)*, och utt. i målet ø̄h. Jfr t.ex. *Elinerud* SOV 12 s. 41, *Elinhög* OGB 16 s. 154, *Elins kas* o.d. 20:2 s. 34. Angående skr. *El(l)ing(e)*- fr.o.m. 1616, jämte det nutida utt. ø̄lygə-, jfr *Näsinge*, ä. *Neszin*, *Næsini*, Bd 20:2 s. 50. Det nu okända *Ellingegeården* Bd 1 s. 98 kunde ev. innehålla kvinnon. *Elin*. — S. l. är säkerligen urspr. *bod*, i bet. 'säterbod', el. här kanske snarare 'fiskebod'; hmn ligger vid Örekilsälvens utlopp i den stora Kärnsjön. Hmnsn. på -bo(d) är ofta sammansatta med personnamn. Jfr *Alsbo* och *Olsbo* i Hedesn, *Gisslebo* i Sanne, ävensom *Gerrebo* här ovan.

Prep. är i. IN ø̄lygəbūanə, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

Hällestycket. EK. Häll(e)- 1797 K nr 26. En »*hälla*» (berghäll) gick ut där, men bortsprängdes för bilvägen. — Kasen. 1803, 1819 Hfl, EK.

T o r p o. d.:

Dalarna; obebott. Da(h)larne 1803 Hfl, 1806 K, 1825 K nr 80. — Klåvan kløvə; öde. — Myrarna; nu okänt. 1856 Hfl. — Namnlös; okänt. 1856 Hfl. Jfr Bd 8 s. 196 med litt. — Orredalen; obebott stp. 1850 MI, 1856 Hfl, EK, -dal(en) 1803, -dal 1819 Hfl, -dalarne 1815, -da(h)len 1825 K nr 220, 80. Se samma namn Bråm (därintill). — Runsebäcken rønsə-; öde. Målets *runsa* f. 'gunga; gungfly' (jämte v. *runsa* 'gunga'); jfr *Runseberget* Bd 20:2 s. 220 resp. *Runsedalen* 16 s. 197. »Det är gungfly nere i botten.» Men läget talar också för att ungdomen kan ha haft en »galge-runsa» (svänggunga) där. Jfr *Runseskog(en)* avd. IX. — Sandhagen s̄gn-; nu betesmark.

Önne *åno* 1/1 sk. av ålder (dock räknas Önne med Lerhogen 1811 som 1 1/4 mtl). — | öfne 1544, Ödenne, Önne, Øjken (!) 1573, Öhnne 1581, Önne 1586, Öhne 1659-1680, Öhnne 1697, 1719, Önne 1758, 1825, 1881, **Jr**, Önne med Lerhogen 1811 || 1806 K, GK, EK(B), Øyne 1594 JN s. 131. ~ Närmast dat. sg. av fvn. *auðn*, n. '(rörning i) ödemark, ödegård'; jfr samma namn SOÄ 18 s. 62 och SOV 6 s. 67 samt OGB 9 s. 49.

Prep. är i. IN *åñorana*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

Gården *gårn*. 1819 Hfl, EK. Där låg de olika hmd:s stugor samlade före skiftet. — **K a j h u s e t**. 1825 K nr 85, EK, Kaÿ- 1806 K, Cajhus Casen 1795, Kajusängen, -vallen 1869 K nr 15, 251. F. l. är tydlig släktn. (soldatn.) *Kaj*, liksom vid samma ON SHä och *Kaj(e) platsen* SHu. Jfr ev. även **Kaj(e) kas(en)* Bd 18 s. 290 f. och **Kajens mad* 10 s. 115. S. l. har bet. 'torp'. — **K o l (e) h å l o r n a** *kåləhérə*, *käləhärə* (prep. *på*). EK. *Kolehåla*, f. 'håla (grop) att bränna kol i', Bd 1 s. 188, 18 s. 315 och 16 s. 195. — **L e r h o g e n** *lērhó(g)ən*; sammanslaget med **Gården**. lierhoffuenn 1573, Lierhoffuen, Lerhouffuenn 1581, lerhouffuenn 1586, Lerhofuen 1665, Leerhofwen 1680, -hogen 1697, 1719, Lerhogen 1758-1881 Jb, **Jr**, EK, 1708 K nr 8, 1819 Hfl (1/4 mtl, »brukas under gården»), Önne med Lerhogen 1811 Jb. Husen stod på en stor »*lerhög*» (lerkulle). — **L u s h e m**; öde (kanske till Alm el. Sä). Väl en liknande innehörd som hos det vanliga *Lusasken*, se SBe med litt. — **N y b e r g** *nýþærj*. EK. Jfr SOÄ passim, särskilt i Vgtl. — **S t ö r h o g e n** *størhó(g)ən*; i sambruk med **Gården**. »De kanske har huggit mycket *stör* till gärdsgårdar där»; jfr då Bd 16 s. 45. El. har man måhända snarare torkat de nyhuggna störarna vid el. på kullen; se Bd 18 s. 230. Slutligen kan hässjetörar ha förvarats på platsen.

T o r p o . d. :

B j ö r n d a l e n *bjöndán*; nu planterat med skog. 1850 Ml, 1856 Hfl (två tp), EK. Jfr t.ex. SOÄ (Dal), SOV, OGB 18, 16, 20:1 passim och särskilt 16 s. 194. — **B ä c k e n**; två nu obeboda tp, av vilka det ena även kallats *Hattmakaretorpet* el. *Södgärdet* (se nedan). 1826 (»nytt torp»), 1856 (två tp) Hfl, 1850 Ml, EK. Vid gränsbäcken mot tp Svarthällan SRy. — **G å h e m** *gåhém*; stp, gemensamt med Sä, nu öde och »igengrott». Den närmare innehördens hos detta namn av typen *Tittut* och *Slinkin* är oviss. Jfr här särskilt de av Björseth Bd 18 s. 357 anförda no. *Gaa-ta 'Gå-utav'* och *Sjaaleim* 'Sehem'. — **H a t t m a k a r e t o r p e t** el. *Södgärdet*, =det ena tp *Bäcken*. Hattmakare torpet o. myren 1849 K nr 135. Där bodde »väl hundra år sedan en *hattemakare*»; medd. mindes hans son. *Söd-* är målets *sq*, m. '(hon)får'; jfr *Sö(d)flaten* Bd 18 s. 278 och 16 s. 214. — **K a s e n**; öde. 1825 K nr 85, Nybygget, Kasen 1819 Hfl. — **K r y s s e t** el. *Lindgrensöd* *lígrénərə*

el. Skrevet; i sambruk med hmd. *Gården*. Vid ett kryss, vägkors, som väl även givit anledning till jämförelsen med ett *skrev* (jfr Bd 20:2 s. 11). En viss *Lindgren* bodde där för c:a sextio år sedan. — R a m d a l e n; nu okänt. 1803, 1819 Hfl, 1806 K, ramdahlen (tp) 1723 K nr 85,2. Snarast *ramn* 'korp'. Jfr t.ex. Bd 20:2 s. 18 och 8 s. 43, 93, samt *Ramberget* Bod. — Skrevet, se *Krysset*. — Skål(e) hällan, se Sä. — S o l l i d (e n) *söli*(*z*); sedan länge öde stp. Solid (tp) 1801 K nr 35, Solliden 1803, 1856 Hfl, Sollidkasen 1849 K nr 135. Tydligent invid *S.* under No. — S ö d g ä r d e t, se *Hattmakaretorpet*. — U g n f j ä l l s k a s (e n) el. -s k o g e n *omfjäls-*; nu sommarställe. Omfjällets Skogen, omfjells skog, Casen 1801 K nr 35, Homfjällsskog, Homfjellskas (!) 1826, Ungfjells kas (tre tp) 1856 Hfl, Omfjällsskogen EK, jfr Om fjellsmyren 1859 K nr 209. Där är ett berg med inåt sluttande väggar, vilka bildar liksom *bakugnar*, i målet *ömar* (och ett annat berg med mängder av nedrasade klippblock). Jfr Bd 18 s. 61 och 8 s. 310. Om *fjäll* se avd. V.

Österbön *østerbøn* 1/1 sk. av ålder. — | östebön 1544, Østerbönn 1573, -böenn, Østirböenn, Øster Bönne 1581, Østerböenn, -berrigh (!), -berre (!) 1586, Øster bergenn (!) 1616 Reg., Østerbön 1659, 1758-1881, Jr, -böhn 1665-1719 || Østerbön GK, EK(B). ~ 'Den östra gården'; ligger öster om *Medbön*. Skr. Østerberrigh o.d. 1586, 1616 kunde tala för att hmn en gång hört till grannhmnen *Bergane*, såsom altern. antagits beträffande *Medbön* och *Söbbön*.

Prep. är i.

H e m m a n s d e l a r:

Gärdet. EK. Jfr under Sa. — Kulten *kültη*. EK. Se avd. V. — Ängen. EK.

T o r p o . d . :

Blötemarken; obebott, troligen = *Nyhagen*. — Glättetomten *glätätómta* el. *Stefanus stefánus*; öde bst. (en stenstuga, väggarna ännu kvar). Där bodde en tid *Glätte-Kajsa*, dotter till soldaten Jacob *Glätt*, som var född 1775 och kommen från Lerdal sn (enligt 1856 Hfl på Gästhuset Söb), en tid en gubbe vid namn *Stefanus*. — Gren eröd; nu betesmark. »Gårdens» siste soldat hette *Gren*. — Högen *hágøn*. EK. — Nyhagen; nu okänt, troligen = *Blötemarken*. 1850 Ml, 1855 K nr 175, 1856 Hfl. — Stefanus, se *Glättetomten*. — Svan (e) plats el. Svaneröd; öde (?) stp. Svaneplats 1803, -plats 1819 Hfl, Svanplats 1850 Ml, Swaneröd 1856 Hfl. Soldatn. *Svan*, känt från Re (Anders *Svan*, född 1770) och Kro (torparen Jacob *Svahn*, född 1803). Jfr *Svanerud* SOÄ 19 s. 39, 67. Målets *plats plas* betyder 'torp'. — Värekas *vérökás*; nu obebott (troligen = *Västerkas* och *Österkas*). Wäre kas(en) o.d. 1826, 1847 K nr 34, 141. Målets *väre*, m.

'vädur, bagge'; jfr t.ex. *Värehagen* Bd 18 s. 51. — **Västerkas**; obebott (se föreg.). *Wester-* (bst.) 1856 Hfl. — **Österkas**; obebott. 1819, 1856 Hfl. *Invid föreg.*

I äldre handlingar anträffade, ännu ej identifierade namn (alla kanske inte bebyggelsenamn):

»**Asbiörnarudh**». — c:a 1400 RB s. 362. ~ 'Asbjörns röjning', jfr NG 2 s. 71; 5 s. 246, 435 samt 6 s. 348. Ännu åtm. 1573 Jb förekom i bygden namnet *Asbiörn*, i Bön H.

»**j Aulinna porpe**». — 1391 RB s. 361. ~ Dunkelt. Ett *Aulin*, i *Aulin*, i *Aulin* NG list., t.ex. 6 s. 229, anses återgå på ett **Olf-vin*, där f. l. vore fvn. *alfr*, m. 'grus(mark)', s. l. *vin*, f. 'betesmark'; jfr ev. *Almuntorp* ovan.

»**j Banna holte**». — 1391 RB s. 362. ~ Dunkelt. Måhända sammanhänger f. l. med fvn. *bann*, n. 'förbud; bannlystning'? I »*Bannæorp*» Bd 9 s. 19 anses möjligen det åtm. en gång påvisade fsv. mansn. *Banne* el. gen. pl. av subst. *barn* ingå. Jfr *Bönneröd* H.

»**j Budhum**». — c:a 1400 RB s. 362. ~ Dat. pl. av fvn. *búð*, f. 'bod'. Måhända avses hmnl *Budalen*?

»**Engnas, -asz**». — | 1573, *Enngaais*, *Egaas* (!) 1581, eng *Aas* 1586. ~ Möjligen identiskt med *Ängås* KEI.

»**Grytheland**». — 1328 f. Akershusreg. s. 81. ~ Eftersom *-land(a)* i ON ofta betyder 'mark vid vatten', jfr t.ex. *Grimmeland* Bd 18 s. 14 f., kunde f. l. här vara ett bäckn., identiskt med det ytterst vanliga no. *Grýta* (*Grytaen*, *-elven*, *Grytebækken*) NE s. 81 f., bildat till stammen i fvn. *grjót*, n. 'sten'.

»**j Haganom**». — 1391 RB s. 362. ~ Dat. sg. best. form av fvn. *hagi*, m. 'hage'. Kanske avses byn *Hajum* (**Hag-hem*) ovan?

»**j Kiarraængh**». — 1391 RB s. 361. ~ F. l. är gen. pl. av fvn. *kjarr*, n. 'busksnår, småskog'; om bet. av det motsvarande subst. *kärr* i Sörb., se avd. IX.

»**j Kirkiubønom**». — 1391 RB s. 361. ~ 'Gården vid *kyrkan* (på vars mark den ligger)'; jfr *Kirkebø* NG 4:1 s. 206, i *Kirkiubønom* 6 s. 106. S. l. är best. sg. av fvn. *bør*, m. 'gård'; jfr t.ex. *Medbön* ovan. Liktydigt är »*j Kirkiubole*» H.

»**j Olafs budum**». — 1391 RB s. 362. ~ Om s. l., se »*j Budhum*» här ovan. Troligen åsyftas hmnl *Olsbo* H.

»**j Ormdall**». — 1428 RB s. 373. ~ Måhända identiskt med ett av de två *Ormedalen* KAlmNo resp. KHåf, se avd. VII.

»**Sko(e)gmesz**». — 1328 f. Akershusreg. ~ Torde vara felskr. för **Skognes* 'skognäset'.

»**Troga rud**», se under *Kråkeröd*.

Sanne socken

Då ingen beb. med namnet *Sanne* finns, behandlas sockennamnet här.

Utt. är *sànø*, *sànsákŋ*. IN *sàñøbålg*, -ar, även *-biúlg*, -ar, obest. sg. och pl.

Skriftformer: Sandarudz kirkia 1391 RB s. 364, Sanda kirkia 1399 RB s. 521 (Styffe Un.³ s. 448) | Sanne Sogenn 1573-1586, Sande 1659, 1680-1719, Sandhe 1665, Sanne 1758-1881, Jr || Sande sogn 1594 JN s. 132, Sandesogn 1610 Oslo kap. kop. s. 68, Sande k:a 1806 K, Sanne GK, Sanne (socken) EK(B). ~ »Sanne-Kyrcka har wäl fådt sitt Namn antingen af Siön, som så kallas Sanne-Siöen medelst thess rena Sandbotn eller ock för thet hon är upbygd på en Sandmo», 1746 Oedman s. 306 f. Dessa nu över 200 år gamla förslag till förklaring av sockennamnet står sig väl än i dag. Fvn. *sandr*, m. betyder, förutom 'sand' i koll. mening, även, och särskilt i pl. *sandar*, 'sandstrand; sandmo'. Måhända har den ovan nämnda sandmon just kallats **Sandar*; i sms. *Sanda kirkia* skulle då ingå gen. av denna pl.-form. I sms., även t.ex. i fvn. **Sanda sókn*, har f. l:s slutvok. försvagats till -e, alltså *Sande kyrka*, *socken* etc. Samma f. l. har ingått i formen *Sandarud*, väl egentligen det gamla namnet på det nuvarande *Prästebol*, topografiskt identiskt med **Sandar*. *Rud*-namnet har åtm. skenbart sin motsvarighet i många no. *Sanderud*, -rød NG 1-3 och 6, vidare i *Sannerud* SOÄ 16 s. 81 samt två ggr i del 17 och tre ggr i del 19, SOV 8 s. 22, SOSk 7 s. 77 samt slutligen i *Sanneröd* OGB 20:1 s. 12 (och *Sanderöd* 16 s. 61). Bet. är väl i de allra flesta fallen 'sand(mo)röjningen'. Det är emellertid påfallande att *Sannerud* SOÄ 19 s. 50 ligger vid en *Sandsjön* och *Sanneröd* OGB 20:1 vid *Sand(e)vatten*, liksom här ifrågavarande *Sandarud* tydligen låg vid *Sannesjön*. Alla tre sjöarna har *sandiga* stränder (och sandig botten), *Sannesjön* i varje fall just vid Prästebol, nedanför kyrkan; jfr även Oedman a.st. Sjöarna och de därvid liggande gårdarna kan naturligtvis parallellt ha fått sina namn efter samma »*sand(ar)*». Men troligare är det kanske att ifrågavarande beb. sekundärt benämnts efter resp. sjöar. Därvid kunde f. l. i *Sandarudz*, *Sanda kirkia* vara gen. av en *an*-stam **Sande* som gammalt namn på *Sannesjön* (se Hellquist Sjön. 2 s. 20 ff., Indrebø Innsjön. 1 s. 259 f. med litt.). Sedan sjönamnet blivit sockenn. (jfr sockenn. Ör SOÄ 15 s. 78, väl urspr. namnet på *Örsjön*, omkring vilken sn ligger), kom sjön att kallas *Sannesjön*. (I det från Bd 16

ovan citerade torpn. *Sanderöd*, vilket »förvånar, eftersom där är myrjord», ingår kanske i stället mansn. *Sande*, en kortnamnsbildning till ett *Sandulv* e.d., el. snarare *Sander*=*Alexander*; se SOÄ 1:2 s. 14 not 2, mansn. *Sanne*, och NK 7 s. 245 resp. 140, och jfr *Sandersjön* avd. I nedan.)

Bergeröd *bärjərød* 1/1 sk. Förr ky., senare kr., sk. 1829. — | Bergerud 1540, Berrerödt, Beri- 1573, Bierrerödt, Biornnerödt (!), Bure- (!) 1581, Bierre-, Bergge- 1586, Bergeröd 1659, -rödh 1665, Bärgerödh 1680, -rödh 1697, -red 1758, Bergeröd 1811-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B), bergerödt 1613 RU. ~ 'Röjningen på och vid bergen'; jfr t.ex. *Bergerud* NG 1 s. 281, SOÄ 19 s. 74 och SOV 9 s. 15, 57.

Prep. är i el. pd. IN *bärjərānə*, best. pl.

Hemmansdelar:

Knopperöd *knøpørø*. Enligt en medd. var förre ägarens far, som köpte gården på 1850-talet, »aleknopp», dvs. han härstammade från Ale hd i Vgtl. Jfr då *Marbotomten* HSä. Emellertid påstår andra att »Knuppen» *knøpen* tillhörde en soldatsläkt, och då föreligger väl närmast ett soldatn.; se *Knopperöd* Bd 20:1 s. 88, efter en båtsman *Knopp*. F.ö. behöver kanske inte den ena förklaringen utesluta den andra; en soldat kan ha benämnts efter sin härstamning. — *Kulan* *kyla*; förr hmd. och lanthandel NV Blåsut. Stugan, som revs 1898, låg på en jordkulle, »kula». — **Nordstugan** *nøstøva*. EK. Den *nordligaste stugan* när alla husen låg i en »klunga» i den s.k. Stugåsen. — **Stugåsen** *støvøsøn*. Se föreg. — **Sörstugan** *søstøva*. EK. Jfr *Nord-*.

Torpo d.:

Blåsut *bløsüt*. EK. 'Stället där det blåser'; jfr SOÄ (åtta ggr) samt OGB 8 s. 79 med litt. Gd ligger ute på slätten. — **Bredvik** el. **Tegelbruket** *tigølbrøkøt*. Breffuig, Brewig 1573, Brevig 1659, -wýk 1665, -wijk 1680, 1697, -wijck 1719, -wik 1758, 1825, 1881, -vik 1811 Jb, Brewik (åker) 1802, Gamla tegelbruket 1855 S nr 11, 51. *Tegelbruket*, som låg vid en vik av *Lersjön*, är numera nedlagt. — **Dammen**; f.d. stp, nu avs. 1803, 1856 Hfl, EK. Där var i Björnåsälven (Längan) en gammal »kallkvarn» (skvaltkvarn), för vilken man *dämde* upp. — **Kasen**; nu öde bst. 1836 Hfl, 1850 Ml. — **Käckehagen** el. **Käckeröd**; öde. Möjligen=föreg. där f.d. soldaten Olof *Käck*, född 1792, bodde. Jfr även *Käckevallarna* och *Käcke-Påls ugn* på grannhm Gi resp. Bjöå, avd. VIII och VII. — **Lusasken** (?); f.d. beb.? hus-Asken (?), äng 1802 S nr 11. Om uppslagsformen är riktig, jfr Bd 11 s. 94 och 12:1 s. 370 (»ett mycket spritt namn på luffarlogin»). — **Tegelbruket**, se *Bredvik*. — **Tiburtshagen**, nu *Tiburtskulten* *tibuškułtn*, *tibus-*; förr bst., nu åkerlycka med ett stenrös. Tibus-

hagen o.d. 1802, 1855 S nr 11, 51. »*Kulten*« (avd. V) säges vara benämnd efter en gumma som var född 1814. Kanske hennes far el. man hetat *Tiburtius*; jfr den vittre 1700-talsprästen *Tiburtz* Tiburtius. — *Tormods (e)-röd (?); nu okänt. Torfmoseröd fälle 1855 S nr 51. Troligen är f. l. det gamla mansn. *Tormod*, fvn. *Þormóðr*, liksom i *Tormesrud*, *Tormodsrud*, -röd NG 5 s. 313, 6 s. 55 och 7 s. 94. Jfr Janzén i NoB 1940 s. 161 ff. — Åsarna el. Åsarnekas; tre »igenväxta» tp, ett av dem f.d. stp. Åsane (stp) 1789, 1836 Hfl, 1806 K, Åsarene(-Kas) 1856 Hfl. Pluralformen betyder väl här 'de tre bebyggelserna *Åsen'.

Bjärkebräcke (Bjälkebräcka) *bjärkəbräckə*, *bjälkə-*, *björkəbräckə* 1/1 sk. Kr. åtm. t.o.m. 1825. — j Birkibräkko 1391 RB s. 364 | Byrckebréke 1544, Bircke breck, Birckeck (!), Berckebrick, Bielckebrécke, bielckeback (!) 1573, Birckebréck, -baick (!), Bielckebréck 1581, Berckebrécke 1586, Bielkebrek 1616 Reg., Bielchebreche 1659, Biälchebräče 1665, Biällche- 1680, Biällckebräcke 1697, Bialke- (!) 1719, Biälkebräka (?) 1758, Bjelkebräcka 1811-1881, Bjälkebräcka **Jr** || GK, EK(B), Björke- 1806 K, Bjelkebräcka 1836 Hfl. ~ F. l. är urspr. fvn. *birki*, n. 'björkdunge', senare ombildat till *bjärke* efter målets *bjärk*, f. 'björk'; jfr *Bärke* SOÄ 19 s. 90, även som *Björke* ibid. s. 126. Formen *Bjälke-* (*Bielcke-* redan 1573) kan jämföras med ä. skr. och altern. utt. av *Bjärke härad*, se SOÄ 3 s. 1 med litt. (Vid här ifrågavarande ON kunde ljudförändringen bero på dissimilation i förhållande till s. l.; jfr *Storemyr(en) stölkə-* Bd 18 s. 239.) S. l. är gammal böjd form av målets *bräcka* '(bred och) långsluttande backe'; jfr *Hässlebräcke*, hmn i Krokstad sn.

Prep. är *på*. IN *bjärkəbräckənə*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

Gullmundebruk (*Gudmunde-*) *gàlmənəbrókət*. Gullmene- EK. F. l. är mansn. *Gudmund*, fvn. *Guðmundr*; angående ljudutvecklingen ð → l, jfr *Gullmundsrud* NG 7 s. 248 samt *Gullbrandsalen* OGB 18 s. 265 med litt. En viss *Gullmundsson*, vars far alltså hette *Gullmund*, säges ha bott på gården. Enligt 1850 Ml fanns på bst. Sandkas under Hu en Olof *Gudmundsson*, född 1794. Jfr vidare *Gummehogen* KRe. S. l. -bruket, även i *Hytte*- och *Jansebruket* här nedan, har väl bet. 'jordbruk', en innebörd som synes vara mycket ovanlig åtm. i vsv. ON; jfr *Nilse-* och *Torsslättebruket* SOÄ 16 s. 157 resp. 18 s. 59, alltså på Dal. — *Hyttebruket* *hytəbrókət* el. -gården -gán el. -röd. *Hyltebruket* (!) EK. Där bodde »*Hyttan*« *hytə* el. *Hytt-August* *hytágust*, som hade sitt namn efter *Hyttan* under Lerkvilla i grannsn Lerdal på Dal (ej nämndt i SOÄ 18), varifrån han var kommen. »*Hyttarna* är nu längesedan därifrån.« Angående s. l. se föreg. — **I ntakan**. EK. Intagan (tp) 1836 Hfl, Norra, Södra Intagan (två tp) 1850 Ml, Södra Intagan

1856 Hfl. — Jansebruket *jánsəbrókət* el. Kullarna. Angående s. l. se *Gullmundebrukets*.

Torp o. d.:

Bergkas; nu okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl. Jfr HRy. — Dalarna; okänt. Dahlane 1837 S nr 29 (=följ.?). — Djupedalarna el. -dalen *jýpə-*; V Munterröd, tp på 1800-talet, nu betesmark. Djupedalen 1836, 1856 Hfl. — Kornkas; öde sedan före mannaminne. 1836, 1856 Hfl. — Långkaserna *läg-*; öde. — Munterröd, se *Sandbäck*. — Nytorp *nýtérp*. EK. — Sandbäck el. Munterröd *mýnt(ə)rə*; f.d. stp, nu avs. Sandbäck 1789, 1856, -beck 1803 Hfl, -backen (!) 1806 K, -back (!) 1850 Ml, Munteröd EK. Där bodde 1803 Hfl soldaten Anders *Munter*, född 1765; den siste med detta namn dog omkring 1900.

Björnebön *bjønbøn*, *-bøn* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — | Biörn(e)bönn, Bönne-1573, Biörnnebönin, Biorrneböenn (!) 1581, Biörnne- 1586, Biönnebön 1616 Reg., Biönebön 1659, Böhne Böhn 1669, 1697, 1719, Böhnneböhn 1680, Bönnebon (!) 1758, -bön 1811, Bönebön 1825, 1881, **Jr** || biönebönn 1613 RU, Bjönnebön 1789 Hfl, Björnebyn 1806 K, Björnebön GK, EK(B). ~ S. l. är *bö*, växelform till *by*, i bet. 'gård'; jfr hmnsn. *Bön* i Hede sn. Ungefär hälften av de talrika dals. ON på *-byn*, *-bön* innehåller ett personn. i f. l. Det är därför anledning att här främst räkna med mansn. *Björn*, i synnerhet som detta i ä. tid varit vanligt i bygden. Jfr *Björnebyn* SOÄ 19 s. 114; *Björneby* NG 1 s. 108 och 3 s. 286. Det sistnämnda ON utt. *bjønby*, med enstavig f. l., vilket kan jämföras med Sanne-namnets utt.; jfr därmed exkursen om strävan efter jämvikt mellan förled och slutled OGB 18 s. 332 ff. Skr. *Bönebön* (*Bönnebönn* redan 1573) kanske återger ett ä. altern. utt. där *j* bortfallit; jfr då den fsv. biformalen *börn* 'björn' som anses ligga till grund för utt. av ON *Börviken* SOÄ 19 s. 44, *Biörnäuigen* 1540. Man kunde dock även tänka på assimilation till s. l.

Prep. är i. IN *bjønəbønanə*, best. pl.

Hemmansdelar:

Huset. 1803, 1856 Hfl, EK, Husetorp 1857 S nr 62. *Hus* i bet. 'torp'. — Skälehogen el. Skälekas *fjéləhág*. Skjäle hogen 1789, Själ(e)kas (?) 1803, Skälekas 1836, 1856 Hfl, EK, -kas(en) 1857 S nr 62. Där är gott om *skäle*(sand) *fjéləsán*, *fjélə* el. snäckesand; jfr *Skälekas* HBr.

Torp o. d.:

**Balhuset* (?), se under *Balhusetjärnet* avd. I. — Dammen; se under Tr. — Hästhagen; nu okänt. 1856 Hfl. — Långemyr *lägə-*; öde. Möjligen=(en del av) *Röremyrarna* avd. VI. — Pulsehuset; nu

okänt (=hmd. *Huset*?). *Puge huset* (?), Pulse- 1789 Hfl, Pulse- 1806 K. F. l. kunde vara *puls*, m. 'vattenpuss'; jfr *Pulsen* KHåf. Men eftersom s. l. -*huset* 'torpet' ofta är sammansatt med någon personbeteckning i bygdens ON, är f. l. kanske i stället det Bd 8 s. 198 nämnda boh. *puls*, m. 'hudav-dragare, hästslaktare'. I Sörb. användes dock åtm. numera ordet *puke* om denne yrkesman; jfr ev. skr. *Puge huset* (?) 1789 Hfl, även som *Pukehagarna* HÅb. — *S k o g s m y r skåks*; ödetc. — *S t a m p e n*; vid bäcken N Skäle-kas, nu obebyggt. Jfr Stampedammen 1857 S nr 62. Där var *tygstamp*. — *S å g e k a s e n* el. *S å g k a s*; nu okänt. *Såge Kasen* 1789, *Sågekasen* 1803, *Sågkas* 1789 Hfl; okänt. Jfr OGB 20:1 s. 196. Angående växlingen *Såge-kasen* : *Sågkas*, se Bd 18 s. 332 ff. — *Ulet* (*Urdet*) *ūlət*; i v. hörnet av hmd. Skälekas, nu obebyggt. Tp låg vid *Ulebäcken* (EK), på vars andra strand (i Kåtebol) det höga och »stupbranta» *Uleberget* reser sig. Sannolikt föreligger en motsvarighet till fvn. *urð*, f., no. dial. *urd*, *ur*, *ul*, f. 'stenfyld terräng, hop av nedrasade stenar invid ett berg; lya för räv el. grävling'. Vid foten av det nämnda *berget* ligger en stor mängd nedfallna klippblock. Överraskande är den neutrala formen *Ulet*. Denna kan emellertid jämföras med f. l. i *Urshällan* och *Ursholmen* Bd 20:2 s. 26 resp. s. 87 f., där just *s*-gen. påpekats. Se också *Ulsmaden* Kåt. Ekenvall tänker sig en förkortning av *Uleberget* el. ett verbalsubst. till *ūla'tjuta*'. (Enligt en medd. »*ular*» *ūlar* 'tjuter' det i *berget* invid fallet i bäcken.) — *Ö v r a f a l l e t*; även på Tr.

Björnåsen *bjøn̄gsən*, *bjøn̄-*, *bjøn̄-* 1/4 sk. Kr. till 1763. — | Biörnåhssen 1719, -åsen 1758, Björnåsen 1811-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Såväl detta namns vanlighet (t.ex. NG 13 s. 427, SOÄ passim, SOV 9 s. 156, OGB 18 s. 17) som s. l:s innebörd talar för att f. l. är djurn. *björn*. Det kan ha funnits ett björnide i den grotta som kallas *Käcke-Påls ugn*, avd. VII, i det nu s.k. *Björnd(s)e berget*, en stor och vild bergås. Utt. *bjøn̄* av *björn*, som även antecknats från den angränsande Lerdals sn på Dal, är nu knappast levande i målet; det kan jämföras med det tydlig redan på Niléns tid i Sörbygden sällsynta utt. *høn̄* av *horn*, se Nilén Ordb. s. 57.

Prep. är *på*. IN *bjøn̄gsən*, best. sg.

T o r p o . d . :

Backstugan; nu okänt. 1789 Hfl. — **Björnåsekvarnen** el. (?) **Kvarnbacken**. Qvarnbacken 1856 Hfl. — **Dammen**; öde. — **Kroken?**, **Krogen?**; nu okänt. Krogen 1803 Hfl (obebo). Om den förra uppslagsformen är riktig (*krok* utt. dock i Sannemålet *krøk*), åsyftas aningen läge i en avkrok el. *krokg* markform el. slutligen *vägkrök*; se Bd 18 och 16 passim. — **Kvarnbacken**; nu okänt, kanske = *Björndsekvarnen*.

Brevik, äng, se *Bredvik* Be.

Brobacken *brú-*, *brób-* avs., förr kvarn. 1803, 1856 Hfl, 1806 K, 1917 Kb, EK(B). ~ Vid en landsvägsbro.

Ed *e* 1/1 sk. av ålder. — Eedz gaardh 1514 DN 1 s. 749 | eed 1544, Eedt, Edt(t) 1573, Eidt 1581, 1586, Eed 1659, 1758, Edh 1665, Eedh 1697, 1719, Ed 1811-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Hmn ligger på *edet*, dvs. gångpassagen, mellan Lersjön och Sannesjön; jfr t.ex. SOÄ 18 s. 6 och 19 s. 12 f. samt *Ejde* OGB 18 s. 69.

Prep. är *på* el. i. IN *èsən* (förr), best. sg., *èarano*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

Dyt *dyt*, *dyt*. Dyet EK. Där är ett »kalldy», dvs. en kallkälla, som räcker till för hela hmn, när det torkar på andra ställen. Se Bd 18 s. 314. — **Gaterulten** *gáteruúltñ*; två hmd., av vilka den norra har det äldsta huset på en till största delen jordbeklädd, rund »bergsknalt», en *rult*; se avd. V. EK. — **Gubberöd** *gùbərø*; nu »inslaget» till *Herrekullen*. En »undantagsgubbe» bodde där. — **Herrekullen** (*Härekullen* ?) *hérøkøln*; »prästeboställe» innan prästgården nedanför kyrkan byggdes. F. l:s innebörd är oviss, här liksom t.ex. vid *Herreberget* Bd 18 s. 205. Måhända har ifrågavarande *kulle*, som ligger nedanför Borgås(en) med dess bygdeborg, varit en samlingsplats för den väpnade bondehären. Jfr *Herreberget* i Bullaren, vilket också ligger i närheten av en *Borgås*, samt *Herrängen* Bd 16 s. 222. H.K. påpekar, att prästerna var »*herrar*».

T o r p o . d.:

Backstugan; nu okänt. 1836 Hfl. — **Borgen**; nu okänt. 1803 Hfl. Måhända samband med *Borgås(en)* avd. V, men kanske rent fantasinamn (el. personn.); se Bd 18 s. 50 samt *Borg* HSy. — **Edskaserna** el. **Kaserna**; obebott. Kasen 1856 Hfl. — **Eds skolehus** é *skølhús*. Skolh. EK. — **Edstorp**. — **Fallet**. Före mannaminne var det kvarn där i Lerdalsälven, senare en bst. där »Märta på Fallet» bodde. — **Hålan** *hyla*; obebyggt. 1836 Hfl, EK. Måhända benämnt i motsättning till *Kullen* nedan. Dessa båda namn betecknar också två angränsande, till läget starkt kontrasterande gårdar av hmn Näs i Håbols sn på Dal, dock ingendera nämnd SOÄ 19 s. 49. — **Jordfallet**; nu okänt. 1836 Hfl, Jordfalls bäcken 1792 S nr 2. Se Bd 8 s. 146. — **Kaserna**, se *Edskaserna*. — **Kullen** *køln*; f.d. stp, nu avs. 1789, 1856 Hfl, EK. Jfr *Hålan* här ovan. — **Ljungkas(en)**; nu okänt. Ljungkas 1836 Hfl, -kasen 1855 S nr 55. Jfr under KHöhu. — **Lunde-Svennetorpet** *lúnəsvénə-*; nu obebott. Före mannaminne fanns där en viss *Sven Lund*. — **Stenkas**; ödetp »bortemot» Intakan Va. Se Bd 18 s. 42.

Elseröd *ålsöra* $\frac{1}{8}$ sk. Betecknas 1665, 1680 som kr.-äng, 1719 som $\frac{1}{8}$ kr.; blev 1666 sk. (1758 $\frac{3}{8}$ mtl). — | Ellssrödh 1665, Ellissrödh 1680, Ellssröd 1719, Elsered 1758, Ellseröd 1811, 1825, Elseröd 1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Särskilt skr. *Elliss-* 1680 talar för att f. l. är det gamla mansn. fvn. *Eillifr* (el. *Eileifr*), liksom i *Elseröd* i Krokstad sn.¹

Prep. är *i*.

H e m m a n s d e l a r:

Stensberg *stëns-*. 1836 (tp), 1856 (bst.) Hfl, EK. Se samma namn KGua och KSöb. Gd ligger invid flera småberg. På det största av dessa finns tre mindre *stenblock*, och en stor *stengårdsgård* omger trädgården kring det gamla boningshuset. — Ödegården *ögår*; nu delat i två parter.

T o r p o . d.:

Fagerlid *fá(g)əlꝫ*; ödetsp på gränsen till Krokstad sn. Fagerliden 1836 Hfl. Samma namn SOÄ fyra ggr. F. l. är snarare i enlighet med a.a. 1:2 s. 20 adj. *fager*, om vars bet. se under *Fagerhult* OGB 18 s. 70, än soldatn. (släktn.) *Fager*, vilket närmast anses ingå i *Fagerbacka* och -myr Bd 8 s. 224, 282. — **Fagerskog** *fágashág*; hör till Stensberg, nu nästan igenväxt. 1836, 1856 Hfl. Jfr föreg.; lokalerna gränsar icke till varandra. — **Kerstis ini skogen** *šëstis iní skógen*; öde. Angående denna egendomliga ON-typ, jfr *Katarinas på Bäcken Hä*. — **Kämpeskullen** *šæmpeskúln* el. *Kämperöd* *šæmpørø*; inte långt från kanten av Fittjeberget, nu åker. Där bodde »*Kämpe(n)*». Jfr skeem. *kämpe* 'kämpe; stor karl', no. *kjempe* 'jätte'. Här föreligger kanske ett soldatn. (släktn.); se *Kämpabo* och *Kämpekas* SOÄ 8 tre ggr resp. 18 s. 73 jämte 1:2 s. 71. Efter samme man är väl ödetsp *Kämperöd* under grannhm Ryr benämnt, liksom *Kämpehålorna* på gränsen till Ryr. Om *kult* avd. V. — **Råskog** (en) *ráskog(en)*; öde. Råse-Skogen 1819 S nr 17, Råskog 1856 Hfl. F. l. är väl ej samma *rås*, f. 'fuktig mark varöver vatten rinner' som i **Långrås(en)* avd. VI. Marken i *skogen* består av rödfimma, lera och myr; dock är där knappast någon riktig *rås*. Enligt utt. är f. l. kanske snarare subst. *rå* 'råmärke'; jfr då *Råskog(en)* SOÄ 16 s. 38, 56, 134. *Skogen* gränsar till hm Råneröd. En ortsmedd. ansåg, att f. l. var adj. *rå*: en »*rå skog* skulle vara detsamma som en »*skvalpskog*» *skvälpskog* 'fort växt skog med lös ved'; jfr i viss mån *Råängen* avd. VIII.

Gatan och Storskogen *gåta*; *stòshágøn* $\frac{1}{8}$ sk. — | Gathan 1697, Gatan och St. Skougen 1719, Gatan 1758, Gatan och Storar-Skogen 1811, Gatan och Storskogen 1825, 1881, Jr || EK(B), Stor Skogen 1806 K, Gatan, Storskogen GK. ~ Målets *gata*, f. 'inhägnad väg, utmynnande i en gård (byväg, fäväg)'.

H e m m a n s d e l a r:

Gatan. — **Storskogen.**

¹ Jfr Tillägg och rättelser.

Torp o. d.:

Störemyren; ödetp. Störmyre 1819 S nr 17. Kanske man därinvid tagit virke till stängsel- el. sädesstörar; se Bd 20:2 s. 237 med litt. samt *Störhogen* KÖn. Båtsmansn. *Stör(e)* tycks inte ha funnits i Sörb.

Gillan(n)e och Skogen *jìlanə*; *skógen* 1/8 sk. Blev sk. 1666. — | Gillanne 1697, Gillane och Skougen 1719, Gillane och Skogen 1758, 1825, 1881, Jr, Gillanne och Skogen 1811 || Gillane HGSL 6 s. 35, GK, Skogen GK, Gillane och Skogen EK(B). ~ Möjligens svarar f. l. mot fvn., nyno. *gil*, n. 'bergsklyfta' (jfr målets *gilja*, f. 'bergspass'); stugan ligger vid en sådan klyfta. S. l. kunde vara dat. sg. *lande* av *land*. Dunkelt. Jfr »*Gillanne*» Bd 18 s. 134, *Gillanda* SOÄ 19 s. 92, *Gillund* NG 3 s. 158, *Gjelland* NG 11 s. 170, 553.

Gisslebo *jésləbú* 1/2 sk. av ålder. — j Gislabudum 1391 RB s. 362 (under Krokstad kyrka) | Gisslebou 1659, -boo 1665, 1680, -bo 1697, 1811, 1825, 1881, Gislebo 1719, 1758, Jr || 1806 K, Gisslebo GK, EK(B). ~ F. l. är det gamla mansn. fvn. *Gíslí*; jfr t.ex. *Gisslabo* SOÄ 7:1 s. 173 samt **Gislarud* OGB 18 s. 147 med litt. och tillägg s. 359. S. l. är snarast *bod*, fvn. *búð*, f., jfr hmnsn. *Alsbo* i Hede.

Prep. är i. IN *jésləbuún*, *-búðanə*, best. sg. och pl.

Hemmansdalar:

Nordängen; obebott. EKB. Ligger visserligen i s. delen av hmnn, men *norr* om det till hmd. hörande Lushem nedan.

Torp o. d.:

Lushem; till hmd. Nordängen, SO om gården, obebott. 1839 K nr 116 (KGerr); jfr *Lushemmekullen* *lussemekéln* vid gränsen till Krokstad sn. »Ned-sättande» namn, liksom *Lusbacken* Bd 18 s. 140 och *Loppetorpet* ibid. s. 29, 355; jfr även *Lusasken* Be. Måhända är *Lusshem* SOÄ 18 s. 75 (1:2 s. 81) en »uppsnyggning» av ett ä. **Lushem*; jfr ev. *Lusseröd* OGB 10 s. 48. — **Pudderöd**; nu okänt. »Berget utmed Poderöds gjärdesgård» 1839 K nr 116 (KGerr). Det fanns en gubbe, »*Pudde* i Nordängen», dvs. just på den hmd. dit *Pudderöd* bör ha hört. Det här aktuella ökn. är identiskt med krokstadmålets *pùðə*, m. 'lätting'; jfr *pùða* 'vara lat'. — **Österäng (en)**; öde bst. Österäng 1836 Hfl, 1850 Ml, -ängen 1863 S nr 74. Jfr hmd. *Nordängen*.

Heden *hæn* el. **Låga Heden** *lægə hæn* el. **Lågeheden** *lægəhæn* 3/8 sk. Reducerades 1694 från fr. till sk. och övergick följ. år från 1/4 till 3/8 mtl. — | Heen 1659-1758, Heden 1811-1881, Jr || GK, EK(B), Hähn 1789 Hfl, Hen 1806 K, Heden (jfr Hähns näbban nedan) 1836 Hfl. ~ Angående bet. och

utt., se under sockenn. *Hede* resp. hmnsn. *Högheden* K. Kallas, trots ganska högt läge, *Låga Heden*, därfor att hmn ligger nedanför *Högheden* därintill; jfr *Bergane* el. *Lågbergane* K.

Prep. är i.

T o r p o . d . :

Hedensnäbban el. *Näbban* el. *Näset*; f.d. btp. Hähns näbba eller *Näset* 1836 Hfl. *Näbba* 1850 MI, 1856 Hfl. Om *näbba*, f. 'snibbformig figur, udde', se t.ex. Bd 16 s. 122 (holme), 212 (åker), och 8 s. 234 (berg) och 12:1 s. 42. Enligt Nilén Ordb. betyder *näbba* bl.a. 'mindre näs (ss. ON)'. Här går det »ett *näbb* ut i sjön», vilket även åsyftas med namnet *Näset*. F. l. i *Hedensnäbban* avser att särskilja platsen från *Näbba* under KHöhe, på västra hälften av samma udde. — *Intag an*; öde? 1850 MI, 1856 Hfl. — *Nordängen*; nu okänt. Nohl- 1836 Hfl. — *Näbba* el. *Näset*, se *Hedensnäbba*.

Hultane *høltanæ* 1/1 sk. av ålder. — | Holth(e)n 1544, Holtenn 1573, Holtenn, Helttenne (!) 1581, Holthenn, holtenn 1586, holtene 1616 Reg., Holten(e) 1659, Hultene 1665, Hulltenæ 1680, Hullanne (!) 1697, Hultanne 1719-1811, Hultane 1825, 1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B), holtene 1613 RU. ~ Om *hult*, n., se avd. IX, och om namnformen *-ane* under *Bergane* K. Samma namn är *Holtane* SOÄ 19 s. 173, 182 och *Håltane* 15 s. 52, 16 s. 126 och 18 s. 94, båda på Dal.

Prep. är i. IN *høltægnæ*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r :

Fusegården *fúsagán* el. *Oppi stugan* *øpu-støva*, *støva*. *Fusegården* EK. En viss *Fus* skall ha ägt *gården*. Detta namn (ökn. el. soldatn.?) är kanske identiskt med fvn. adj. *fúss*, fsv. samt no. och sv. dial. *fus* 'hågad, villig, ivrig'; jfr *framfusig*, ä. *framfusen*. Alltsedan »*Fusarna*» kom bort c:a 1900, användes ifrågavarande ON föga. Att f. l. *Fuse*- i stället skulle vara ett **Fusa* 'den ilande' e.d. som namn på *Hultanebäcken*, vid vilken gården ligger, förefaller föga troligt, eftersom s. l. *-gården* eljest brukar vara sammansatt antingen med en väderstrecksbeteckning el. med ett personn.; jfr *Håkegården* och *Söre(n)gården* här nedan. — *Håkegården* *hákagán* el. *Neri stugan* *néri-støva*, *støva*. *Håkegården* EK. En *Håkan* Jakobsson, född 1779, ägde *gården*; hans mor hette Martha *Håkansdotter*. — *Land(u)-myr*; obebodd hmd. jämte ett tp, se nedan. — *Lusthuset* *lásthusæt*. EK. Samma namn t.ex. SOÄ 7:1 s. 205 och OGB 16 s. 12; jfr även *Lysthus* NG 7 s. 242. Innebördens är knappast överallt densamma. Beträffande här ifrågavarande lokal förklarade en medd. namnet med att där är en stor och vacker fruktträdgård, omgiven av en häck. Kanske föreligger då en anslutning till

det bibliska *Lustgården* (Eden), ss. altern. antagits beträffande *Lusthagen* Bd 18 s. 295 (se också detta namn 16 s. 225). En annan sagesman åter berättade att en sergeant en gång haft gården, och att det då skall ha varit »ett glatt liv» där. Jfr härvid *Lusthagen* Bd 20:2 s. 280 och *Lustig kulle* 12:1 s. 61, 176. I varje fall torde ON icke ha den rspr. bet. — *Madbråten mābrētn* EK, Ma- 1789, 1836 Hfl. Jfr HKr. — *Neri stugan*, se *Håkegården*. — *Oppi stugan*, se *Fusegården*. — *Syskonlotterna sàskö-lötønə* (el. *Syster-süstær-* ?). Några *syskon* avdelade *lotterna* (»arvelotterna« ?) från själva huvudgården; väl någon sorts sämjedelning. — *Söre(n) gärden sgrágén*; nu i sambruk med *Håkegården*. EK. En viss *Sören sörən*, född 1770, son till Karin *Sorensdotter*, ägde gården i slutet på 1700-talet; angående namngivningen efter morfadern jfr under *Håkegården*. — *Sörängarna sgéyanə, sør-*. Ligger i söder mot hmnl Skruckan.

Torp o.d.:

Björkekärr (et) *björkəsér, -sérət*; nu öde. Samma namn SOÄ passim, OGB 18 s. 309, 20:1 s. 217 och 16 s. 238. Om *kärr* avd. IX. — *Björke-lunden*; nu okänt. Björkelund 1836 (bst.), 1856 (tp) Hfl, -lunden 1850 Ml (bst.). — *Blixtingtakan blèksintåka* el. (nu) *Intakan* el. *Dammen*; obebyggt (som benämning på detta tp jämte ett på andra sidan gränsen till Skr säger man *Intakorna*). Där bodde en gammal soldat *Blixst blåbst*, född 1834, vilken tidigare (t.ex. enligt 1856 Hfl) innehäft stp *Dammen* Be. I Svarvebäcken, vid vilket *Intakan* låg, har det en gång varit *kvarndamm*. — *Hagen*; nu okänt (=följ.?). 1789, 1803 Hfl. — *Holmehagen* el. *Pålehagen*; f.d. bst., nu betesmark. Vid en »holme», bildad av den där svängande bäcken från Gäddtjärn. Man tror att möjligen »*Käcke-Pål*» bott där, se *Käcke-Påls ugn* avd. VII. Jfr dels *Pålshagen* Bd 18 s. 84, dels det vanliga *Påleröd, -rud* t.ex. ibid. s. 38. — *Hultane parken* el. *Parken párkən*; öde. Målets *park* el. *skogspark* synes ungefär betyda 'vacker och vårdad skogsunge'. Jfr Bd 11 s. 129: 'vackert (parkliknande) lövträds-bestånd'; 16 s. 239: 'skogsunge'. Många tp och lht på Dal, särskilt i de närmogränsande Valbo och Vedbo hd (SOÄ 18 och 19), kallas *Parken*. Samma namn har också ett tp HRy och ett på grannhmnl Kle samt en hmd. till Ste. — *Intakan*, se *Blixtingtakan*. — *Jonsbacka*; nu okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl. — *Kaj(e) platsen* el. *Kajplatsarna kàjplåtsanə*; öde. Torpet Kaije Plassen, kaiiplassen 1814, Kaijplatsen, Kaje- 1836 S nr 15, 27. *Plats plas* 'torp'. Där bodde en familj *Kaj*; jfr *Kajhuset* på Hä samt KÖn. — *Kasen* el. *Kaser*; två tp, av vilka det ena, ännu bebott, även kallas *Stora kaser stóra kásər*. (Platsen) *Kaserna* o.d. 1789, 1856 (tre tp) Hfl, EK, *Kasen* (två) 1850 Ml, *Store kaser* (tp) 1836 S nr 27. — *Lad(u) myr lámýr*; ett tp och en obebyggd hmd. *Lad-* 1836, 1856 Hfl, EK, *Ladu-* 1850 Ml.

Antagligen har där förr stått en *lada* till förvaring av *myrhö*, vilket förr spelade en stor roll i försörjningen; se *Höjanemyr* Bd 18 s. 7. — *Mas(e)-Joneröd* *másiónərə*, *máṣjónərə* el. *Solid*, (*Nedare*); bst., öde sedan omkring 1900. Där bodde *Mase-Jon*, se Le. Om *Solid* nedan. — *Mon*; strax Ö hmd. Madbråten, nu betesmark. Jfr *Motjärnet* EK. — *Nyberg nybærj*, *nýb-*, ä. *Nyborg* (?). *Nyborg* 1850 Ml, -berg 1856 Hfl, 1861 S nr 72, EK. Angående torpn. *Nyborg*, i sista hand uppkallelse efter den da. staden, se Bd 8 s. XXVIII f., 30 och passim. — *Nybrygget*; nu okänt. 1836 Hfl. — *Parken*, se *Hultaneparken*. — *Pålehagen*, se *Holmehagen*. — *Rankebön*; f.d. stp, nu under eget upplägg. — *Samstorpets*; nu okänt. 1836 S nr 27. F. l. är säkerligen det även i målet kända *sams'ense*, vilket anger att flera bönder ägde *torpet* gemensamt, så också uppfattat vid förfrågan om platsen, vilken man trodde möjligen vara identisk med hmd. *Syskonlotten*. Jfr t.ex. *Samshagen* Bd 10 s. 127, -lotten 12:1 s. 350. — *Sandkas*; nu okänd bst. 1850 Ml, 1856 Hfl. — *Solid*, *Nedare* (=*Mas(e)-Joneröd*) och *Åvare nəarə* och *åvarə səli*, *səli*. *Solliden* 1856 Hfl. Låg *soligt* (under ett berg). — *Stora kaser*, se *Kasen*. — *Strömmarna*; f.d. bst. *Strömmen* 1789 Hfl, *Strömmarna* 1850 Ml, 1856 Hfl. Låg väl mittemot *Strömmen* Stu. — *Sågplatsen*; avs. EKB. S. l. har snarast den i hd:s ON vanliga bet. 'torp'. — *Sälgefället* (*Silje-*) *səljəfələt*, *səljə-* (*səljə-*); vid bäcken strax (N)O *Gäddetjärn*, öde. *Sälgefället* 1789, 1856 Hfl, 1850 Ml, *Sellje-* 1836 Hfl, *Selje fället*, *Sillje fäll bergen* 1836 S nr 27. »Där stod ett par stora **siljer* (sälgar).» Se samma namn KRöa och SOÄ 18 s. 100.

Hällevad och Litegott *hælvá*, *hælva*; *litəgét* $\frac{1}{4}$ sk. (Hällevad $\frac{1}{6}$, Litegott $\frac{1}{24} + \frac{1}{24}$). — | *Hällewadt* 1697, -wad och *Litsegådt* 1719, -wat och *Littet gådt* (?) 1758, -vad och *Litegådt* 1811, -wad och *Litet Gott* 1825, 1881, -vad och *Litet Gott Jr* || *Littegot*, *hällevad* 1806 K, *Hällevad* GK, -vad och *Litegott* EK(B). ~ Angående *Hällevad*, jfr Bd 20:2 s. 179 med litt. samt 8 s. 127, SOÄ 18 s. 14, SOV 9 s. 131. Hmn har sitt namn efter ett *vadställe* över *Svarvebäcken* V om gd, där den rinner fram över en flack berghäll, i målet *Hälla*. »De har haft tre körevad *sjöravá*; det är inte längesedan de gjorde den (nuvarande) bron.» Om den altern. utt.-formen »*Häll-va(d)*», se Bd 18 s. 327 och 332 f. Namnet *Litegott* betyder väl antingen att stället varit 'foga gott', el. att det varit 'litet men gott'; samma ON SOÄ 19 s. 45, 101.

Enl. Kungl. Lantmäteristyrelsens beslut den 31 december 1946 *Hällevad* nr 1.

Prep. är i. IN *hælván*, -várano, best. sg. och pl.

Hemmansdelar:

Hällevad. — *Litegott*.

Torp o. d.:

Budalen *búdán*, *búdán*; ödetp. Bodalen, bst. 1850 Ml, 1856 Hfl; jfr Budalstjärnet EK. Jfr *Budalen* K. Eftersom platsen ligger bredvid ett annat tp med samma namn under *Bodane* i Högsäters sn på Dal, icke nämndt SOÄ 18, kunde möjligen f. l. här innehålla namnet på detta hmn. — Bäcken (?) el. Katarinas på Bäcken *kátrínas på bákən*; öde bst. Man tror att *Katarina* hade en kvarn i *bäcken* där. Angående ON-typen, jfr *Kerstis ini Skogen* El. — Kajhuset; obebott. 1836 (tre ggr), 1856 Hfl, EK, Kaje- o.d. 1789, 1803 Hfl, 1828, 1836 S nr 20, 27, 1850 Ml. Jfr samma namn KÖn och *Kaj(e)platsen* på Hu. — KASEN; nu okänd bst. 1836 Hfl. — Katarinas på Bäcken, se *Bäcken*. — Nybäck; nu okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl (bst.). Jfr SOÄ 7:2 s. 223. Betyder väl 'det nya stället *Bäcken*'; jfr föreg. — Sågedalen *ságadán*; öde bst. Sågedalane 1836 S nr 27, Sågdalen (tp, struket) 1856 Hfl. I den strida bäcken där, S *Kvarnehålan* på Hu, var för länge sedan en *såg*.

Kettelsröd *sèdəsə*, *sødəsə* 1/2 sk. av ålder. — | Kedelsrödt 1573, Kiedelsrödt, Kiellesrödt, Kiels- 1581, Kedelsrodt (!), Kiedelsrödt 1586, Kietelssröed 1659, Kiättelssröd 1665, Kettelssrödh 1680, Kiettilssrödh 1697, Kiättelssrööd 1719, Kittelsrö 1758, Kjettelsröd 1811-1881, Kettels- Jr || GK, EK(B), Kjättelröd 1789 Hfl, Kjettel-, Kieders- 1806 K, Kittils- 1836 Hfl. ~ F. l. är mansn. *Kjell*, fvn. *Ketill*; jfr *Kjelsrud* NG 1 s. 119 och 2 s. 110, *Kjelerud* SOV 11 s. 12. Om bet. av detta särskilt under vikingatiden vanliga mansn., se NK 7 s. 43.

Prep. är i. IN *sèdəsəbón*, *sødəsáno*, best. sg. och pl.

Torp o. d.:

Intakan el. Kettelsrödsintakan; nu skogbevuxet. Kettersröds Intagan 1833 S nr 24, Intagan 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml. — Jonsbo *jónsbu*, *jógsbý*; sedan sextio år öde bst. *Jon* är okänd; angående utt. *jógs-* jfr *Jons kaser* KHöhu, ävensom ä. skr. av *Jonsbo* SOÄ 19 s. 40 f. — Karlsberg *kåls-*; sedan sextio år öde bst. — Kettelsrödsintakan, se *Intakan*. — Lång a myr; ödetp utmed bäcken från Lommetjärnet till Frustugutjärnet. Långemyr 1850 Ml, 1856 Hfl. — Nytorp *ný-*; i gränsen till Bjöb, V föreg., öde sedan mycket länge.

Kleva(n) *kléva* 1/4 sk. av ålder. — | Klefue (Klefua ?) 1659, Kllefwa 1665, Klefwa 1680, 1697, 1758, 1825, 1881, Kleefwa 1719, Klefva 1811, Kleva Jr || GK, EK(B), Klefvan 1806 K. ~ *Kleva* är en form av *klev*; jfr Bd 9 s. 81, ävensom SOÄ 16 s. 37. Utt.-formen med -a beror väl på att man uppfattat namnet som ett »svagt» femininum **Kleva-n*.

Prep. är i. IN *klévan*, best. sg.

H e m m a n s d e l a r:

Äng (e) h a g e n *æg(o)hágøn*, *æg-*. Eng- (tp) 1836 Hfl, Äng- 1850 Ml, Änge- EK.

T o r p o . d. :

B a c k s t u g a n; nu okänt. 1850 Ml. — B j ö r k e k ä r r e t *björkæsæræt*; öde. Väl gränsande till *Björkekärret* Hu. — B å t s m a n s m y r *båsmans-*, *båsmans-*; öde. -myren 1843 S nr 34. — Cecilia s h u s (*Sessilas hus*) *sæsølas hús*; strax N Parken; öde. Enligt sägnen bodde där under digerdöden två systrar; fadern hade byggt ett hus åt dem för att rädda dem. Jfr *Jungfrumyrarna* avd. VI. Kanske hette den ena av systrarna *Cecilia*. Samma kvinnon. ingår i *Sesselrud* NG 3 s. 209, *Sessilvolden* 15 s. 141, *Cecilias hål* OGB 20:2 s. 110, samt väl också i *Sissledalen* och -maden SOÄ 13 s. 73. — K l e v e - parken el. Parken *párkən*; »intill» hmñ Hu. Parken 1803 Hfl. Se *Hultaneparken* Hu. — L i l l a K l e v a. Lilla klefva (»brukas under gården») 1803 Hfl. Vanlig typ av benämning på en mindre beb. invid en större; jfr *Lille-Röd* : *Röd* i Krokstad, *Lille-Röstan* Krokstad invid *Röstan* i Hede, *Lille-Bodane* : *Bodane* SOÄ 18 s. 68 f., *Lilla Signeröd* OGB 18 s. 113. — Lövmyr *løv-*, *løv-*; invid följ., öde. — Parken, se *Kleveparken*. — S a n d b ä c k; nu okänt. Sandbeck 1836, 1856 Hfl. — S t ö t e m y r (e)n); okänt. 1843 S nr 34. Jfr *Stötekas* på det angränsande Pr. — V e t t e b e r g e t *vætberget* el. Vetten *vætn*; ödntp. Vedeberget 1803 Hfl. Vid det högsta berget i sn, nu vanligen *Vettebergskullen*. Där var förr en *vette*, en stor vårdkas av tjärad »resved». Vakttjänsten skötte en av staten avlönad man, som bodde på det efter *vetten* uppkallade tp. Från berget ser man ett berg i Foss sn, där också en vårdkas funnits. Jfr t.ex. Bd 18 s. 237 och 20:2 s. 231.

Klåbungeröd *klobøgøra* ¾ sk. ½ ml till 1666. — | Klobungrödt (under Krokstad sn) 1573, Kolbungsröidt (!) 1581, -röd 1586, Klobungröd 1586, 1659, Klobungerödh 1665, Klåbungerödh 1680, -rödh 1697, -rööd 1719, -röd 1811-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ F. l. torde närmast vara ett s.k. toponymikon av den art som Sahlgren Költingared utrett; jfr hmnsn. *Hällungstad* i Hede sn. Till grund för *Klåbung(e)*- kunde ligga en terrängbeteckning (ett färdigt ON) som innehållit dial.-ordet *klubb*, m. 'bergsknalle', se *Klubben* SOÄ 17 s. 63 jämte 1:2 s. 10, el. *klubba*, åsyftande en klubblirkande formation. Jfr *Klubbeneset* NG 13 s. 54 och det där anförda *Klubbnäs* i Lillhärdals sn, Härjedalen, samt *Klubban* OGB 8 s. 90 med litt. Hela ON skulle då betyda '(dens el.) deras röjning som bor el. bott vid **Klubben*, **Klubban* e.d.'

Prep. är *i*.

H e m m a n s d e l a r:

D a p e g å r d e n *dåpøgårn* el., vanligen, D a p e n *dåpøn*; del av *Kvillegården*. På bergen vid *gården* är en *dape* 'vattenpöl', jfr t.ex. SOÄ 18 s. 51

och OGB 20:2 s. 67. Förr ägaren kallades *Dape-Lars* el. *Dapen*; snarast ingår detta IN i den sammansatta ON-formen, jfr under *Fusegården* Hu, även som följ. — *Kvillegården*. F. l. är tydligent ett IN **kvilən*; en tidigare ägare var från *Kville* sn. — *Nybrygget*. EK. — *Ängarna*; gammal tomt.

Torp o.d.:

Fermemyrarna färmo-, *färmo-* el. *Fermen färmen* el. *Ferm* *röd färmərə* el. *Hällemyr*; förr tp el. bst. i s. änden på tjärnet Trestickeln el. Fåglemossen. Där bodde en bildhuggare *Ferm* el. »*Fermen*». Med f. l. i *Hällemyr*, målets *hälla* 'stenhäll', åsyftas antagligen den s.k. *Orrestenen* avd. V. — *Kantorn kāntōn*; f.d. stp. EK, Cantoren 1789, 1803, Cantorn 1836, 1856 Hfl, 1850 MI, Kantorn 1806 K. En (f.d.) *kantor* har väl bott där. — *Karthuset káthūsət*; nu mest i *Karthusedyt*, om *dy*, n. avd. X. Karthusen och -rabben (Kort-?) 1802 S nr 9. Kanske är f. l. samma *Kart-*, åsyftande 'tuvor, tuvig mark', som i *Kartåsarna* avd. V; jfr även *Körtevallen* avd. VIII. Marken är tuvig. S.l. betyder 'torpet'. — *Loftet lóftət* el. *Lofts-hogen lófshógen*. För länge sedan skall en gubbe ha haft en koja, kallad *Loftet*, ovanpå »*hogen*», dvs. kullen (enligt somliga har dock ingen beb. funnits där). Om *loft* se Bd 20:2 s. 279 och 8 s. 232, 324; *Loftet* Bd 12:1 s. 174 anses snarast åsyfta 'hus med vindsvåning, lofthus'. — *Myrar-na*; öde. Myrarne 1856 Hfl, -ane 1917 Kb. — *Nordmyrarna nöd-*; förr fyra bst., nu alla borta. Nohlmyrane 1847 S nr 40. Nästan längst i *norr*, nära »Lerdalsgrinden», alltså gränsen mot Dal. — *Saxedalen sáksə-* el. *Tjuvedalen sjývə-*; öde (enligt somliga till Le el. Pj). »*Kallas Saxedahl af Klobbongeröds åbor, Tjuvwedahl af Medbön*» 1805, *Tjuvedalen* 1828 K nr 52, 88, *Saxedahlen*, *Tjuvfe dahlen*, *tjuvdalen* 1847 S nr 40. Den långa och djupa *dalen* »delar sig såsom en *sax*» genom att gå på bägge sidor om ett berg, *Saxerås Kulle* 1847 S nr 40; jfr *Saxerås* HSta. Men enligt en mycket gammal medd. fångade de kanske björn och varg med *sax* där (hans far mindes dessa djur), och en annan trodde att man haft rävsaxar utsatta; jfr *Saxe fjäll* och *Saxås* Bd 4 s. 121. I *dalen* finns grottor av stora stenblock, de s.k. *Tjuv-ugnarna* (avd. VII) strax SV om tjärnet Trestickeln; där skall *tjuvar* ha gömt tjuvgods. — *Spruckna berg* (et) *sprökənə bérjət*; N *Nordmyrarna*; öde. *Berget* är »väldigt *sprucket*». — *Stirrefitt stérəfēt*; »en grön fläck» V *Nordmyrarna*. Nilén Ordb. anför *stirra* 'stirra; darra; vara nära att falla omkull'. Namnet har säkerligen en skabros innebörd; på platsen bodde i en liten koja en käring som sålde brännvin. — *Tjuvedalen*, se *Saxedalen*.

Kåröd *kárə* $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. — (j Kara rudi 1391 RB s. 363 möjligen hit; jfr *Kåret*, tp under Sandåker H.) | Roröd (Koröd ?) 1573, Kaaröd 1659, Kå-1665, 1811-1881, Jr, Kårodh (!) 1680, -rödh 1697, -rööd 1719, -red 1758 || -röd HGSL 4 s. 35, GK, EK(B), Kärröd (!) GeolK. ~ Ett ä. **Kåre-röd* (fvn. **Kára-*

*ruð) 'Kåres röjning'; detta ON förekommer på ytterligare minst fyra ställen i Boh.; jfr dessutom NG 2 s. 364; 4:1 s. 209; 6 s. 239, *Kår(r)ud* SOÄ 15 s. 92 och 19 s. 2, 189, SOV 2 s. 17 och 11 s. 53 samt *Kåret* under Sandåker H. Om mansn. *Kári* 'den krushårige' (jfr *vindkåre*), se NK 7 s. 51, 54. Subst. *kåda*, i målet *kåa*, f., vilket möjligen ingår i *Kåryd* SOSk 9 s. 11 f., kan knappast ifrågakomma här.*

Prep. är i. IN *kåη*, best. sg.

T o r p o . d . :

Åsarna; öde. 1856 Hfl.

Kåtebol *kåtabql* 1/1 sk. av ålder. — | kodeboll 1544, Kodeball (!), -boll, Kodisbal (!), Kodzbo(l) 1573, Kiedeboill (!), -bull, Kodebolledt, Kodisdall (!) 1581, Kiödeboll (!), Kode- 1586, Kodebohll 1659, Kådebohl 1665, 1697-1758, Kadde- (!) 1680, Kåte- 1825, Kåtebol 1881, **Jr** || 1806 K, GK, EK(B), Kodde- boll 1613 RU. ~ F. I. är ett tilln. **Kåte*, fvn. *Káti* 'den glade, muntre', bildat till adj. *kåt*, fvn. *kátr*; jfr soldatn. *Glader* och *Munter*. Ett *Kaatarud* (RB, nu försvunnet) NG 1 s. 350, *Kaaten* 3 s. 299 samt *Kåtorp* SOÄ 6 s. 162, *Kåta-* 1554. S. I. är fvn. *ból*, n. 'bostad, gård', se NGIndl. s. 44.

Prep. är i. IN *kåtabqlanø*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

Hällorna *hålnø*. EK. *Hälla*, f. 'stenhäll, berghäll'; ligger på berg. — Kultarna *kültanø*. EK. Se avd. V. — Lunden *luη*. EK. Där är en »björkelunde» *björkəlánø*; se avd. IX.

T o r p o . d . :

Asp (e) lunden. Jfr under hmd. *Lunden* här ovan. — Björne- myren; nu okänt. 1844 S nr 35 (tp). Jfr KHål. — Dammen. 1844 S nr 35. Kvarnen användes inte nu. — Fagerlunden *fágəlún*; nu kohagar och åkerlycka. Fagerlund 1836 Hfl, 1850 MI. Se Bd 18 s. 51, även som *Fager-skog* El ovan. — Frustugan *frústéva* el. Intakan; f.d. tp som nu brukas under gd 1⁵B. Frustugan 1803, 1856 Hfl, 1844 S nr 35 (tp), EK, Frustugan el. Intagan 1836 Hfl, jfr Frustugu-Kjärnet 1802 S nr 13, -tjärnet EK. I fsv. och ä. nsv. betyder *frustuga* 'för kvinnorna avsett hus el. rum, särskilt arbets- och sällskapsrum', men här är det säkerligen fråga om en (torp) *stuga* där en *frau*, dvs. gift kvinna el. änka av herrskapsfolk, t.ex. en prästfro el. borgarfru, slagit sig ned. Jfr *Frums torp* Bd 8 s. 32 och *Frustugan* 12:1 s. 329. — Kaseliden; nu okänt. 1850 MI (bst.), 1856 Hfl (två tp och en bst.). — Kusman (?) *kúšma*; litet ödetc. Måhända, i »direktmotiverad» el. jämförande användning, samma *kusma* 'cunnus', som antagits ev. ingå i *Kusme-hålan* Bd 16 s. 114, 249. Knappast är namnet ett **Kus(e)maden*, där f. l. vore

samma *kusa*, f. 'cunnus' som i *Kus(e)ål* och *Kusemyren* avd. VII resp. VI. — *Liseberg lisabärj*; lht. Där bor *Alice*, men troligen är ON delvis givet i anslutning till det kända *Liseberg* i Göteborg. Jfr SOÄ fyra ggr samt *Gustavsberg* KHa. — *Mellanfallet mælavället* el. *Mellumfallet mælum-*; f.d. kvarn strax Ö Hällorna, i det *mellersta fallet*; jfr *Dammen* och *Brobacken*. — *Myrarna*; tp som håller på att »gå igen». 1850 Ml, 1856 Hfl, 1917 Kb, EK, Myren 1836 Hfl. — *Rönnintakan* (?); nu okänt. *Rännintagan* (?) 1789 Hfl. — *Sjövik*; avs., stuga med »hage». 1917 Kb, EK. Vid *Sannesjön*. — *Solbäcken*. EKB. Ligger i *sol*, mot S och V. — *Stentorp*; nu okänt. 1856 Hfl. F. I. är kanske snarast appell. *sten*, men kunde också vara ettdera mansn. *Stene* el. *Sten*. Även i det sistnämnda fallet bör man, eftersom ON sannolikt är ungt, räkna med ett urspr. **Stentorp* (jfr Bd 18 s. XX), vars f. l. kunnat förkortas till *Sten-* för att ernå jämvikt med den enstaviga s. l., varom se Bd 18 s. 327. Möjligen kunde tp helt enkelt vara uppkallat efter *Stentorp* i den till Kåt gränsande Rännelanda sn SOÄ 18 s. 100 (f. l. förmudas här vara kortn. *Stänne* till ett namn på *Sten-*). — *Sägebäcken*; nu okänt (= *Mellanfallet* ?). 1789, 1803 Hfl, 1802, 1844 S nr 13, 35, 1806 K. Var åtm. 1844 tp och »sägarens» boställe. — *Tegelbruket*. 1844 S nr 35. På hmd. Kultarna har det funnits ett »*ler-bruk*». — *Ulemaden* el. -mon, se följ. — *Ulsmaden úsma(a), ús-* el. *Ulsmon*; obebyggd avs., f.d. stp. *Ulfsmäen* 1789, -mon 1803, 1836, -moen 1856 Hfl, *Ulsmon* EK, *Ulfmaden* 1806 K, *Ulemaden* 1857 S nr 62 (Bjöb), *Ulfvemoen* 1850 Ml. Invid *Ulebäcken* och nära *Ulet Bjöb*, se där. — *Ängen*; f.d. beb.?, nu åker NO Frustugan.

Lersäter *læsætə, læ-* by. — Leere i Sanne s:n 1376 Akerhusreg. s. 40, j *Lærasætre* 1391 RB s. 364 | *lerszett* 1544, *Lerszett*, *lerset*, -szetter 1573, *Lhiershaldt* (!), *Lhersetter* 1581, *lersett*, *Lersetter*, -setthée (!) 1586, *Lersetter* 1659, -ssetter 1665, *Leersätter*, *Lersetter* 1680, *Leerssätter* 1697, -sätter 1719, *Lersätter* 1758, *Lersäter* 1811-1881 || 1806 K, GK, EK(B), (hans hoffmand i) *lersetter* 1613 RU. ~ Om s. l. -säter, se under *Hällesäter*, *Krokstad* sn. F. I. innehåller snarast det gamla namnet på den från *Lerdal* (*Leredals* k. o.d. 1540) på Dal kommande, nu s.k. *Lerdalsälven*, vid vilken byn ligger, och som enligt SOÄ 18 s. 66, 73 väl en gång hetat **Lera*; jfr fno. *Leira*, *Leirá* 'den leriga ån' NE s. 141 ff., ett trettiotal ggr (dock kan hos en del av de där nämnda gårdn. appell. *leira*, f. 'lerig mark, lerig strand' föreligga, se s. 143). Byns äldsta namn *Leere* 1376 ser ut att återgå på oblik form **Leiru* av ånamnet; samma form (som gen.) ingår som f. l. i *Lærasætre* 1391; mellanvok. i RB är ofta otillförlitligt återgivna. Däremot är vokalbeteckningarna -ee- resp. -æ- överraskande, liksom och det altern. utt. *læsætə*. NE s. 151 f. har på grundval av liknande skr. (i *Lærædale* RB; i *Lærudall* 1419; af *Læreime* AB) med tvekanräknat med ett älvn. **Læra* 'den krokiga' (NE s. 325), en bet.

som här skulle passa lika bra som 'lerån'. Dock framhåller O. Rygh NE s. 152: »Söndenfjelds vides *Læreim* paa flere Steder at være=opr. *Leirheimr*, og denne Forklaring var vel ogsaa mulig her (vid *Lærem* i Eid), uagtet alle-rede AB. har *Lær*-». Sannolikt föreligger en tidig monoftongisering av *leir(a)* till **lær(a)*. Jfr det i Norge förekommande utt. *lgr* för *ler* 'lera'. Det ovan-nämnda sockenn. *Lerdal* SOÄ 18 utt. *läqal* och *Lerkvilla lärkvil* o.d. Må-hända bör här ifrågavarande ljudutveckling sammanställas med utt. *hæn* av *Heden* i Krokstad och Sanne sn.

Prep. är i. IN *lès&tən*, *lès&trən*, best. sg. och pl.

Nr 1 Lersäter Stora ^{1/1} sk. av ålder. Skrives Leersätter Stoore 1697, sedan Leersätter Stora o.d., Lersäter Stora EKB, St. Lersäter EK.

Nr 2 Lersäter Lilla ^{3/8} sk. Har äldst särbezeichningen *Sönder*, dvs. Södra: Sönder Lerszett, lerszetter 1573, Sunder Lhersledt (!) 1581, Sönnder lerset 1586, Leersätter Lilla 1719, Lersäter Lilla EKB, L. Ler-säter EK.

He mmans delar:

Bott (n) e n *böt*η. Botten EK. Här har målets *böt*, m. bet. 'nedersta delen av mark'; gd ligger »rätt nere vid sjön». Angående detta ord i ON, se t.ex. Bd 18 s. 24 och 8 s. 22. — Framstugan. Jfr *Framgården* KHäl. — Gullhogen *giulhögən*. EK. Det berg på vilket stugan stod förr, är bevuxet med gulgrön mosså. (Enligt en medd. finns det också »kråkegull», dvs. glimmer, i berget.) — Hålan *håla* el. Nerstugan. Hålan EK, jfr ev. Hålskiftet 1794 S nr 6. Gd ligger visserligen på en »kula», men lågt i för-hållande till de andra hmd. Jfr *Upstugorna*. — Pettere- el. Petters-fjärdingen *pétrøfjældigen*, *pètøs-* el. Petterekullen *pétrøkøln*. Petrefjärdingen EK. Den fakultativa f. l. Pettere- är ett exempel på den »e-genitiv», som särskilt i n. Boh. är så vanlig i y. ON; se t.ex. Bd 18 s. XX. Petter minns ingen nu. Själva *kullen* kallas nu också *Dalskulan* *dåshüla*. — Sör-gården *søggøn*; =huvudgården av L. Lersäter. Målets *sø* 'söder'. — Up-pstugorna. I motsats till *Nerstugan*.

Torp o. d.:

Cederetorpet *sødrø-* el. Djärveröd *jærværa*; obebott. Där bodde Ceder(e)-Jonas, son till en viss Ceder och död 1917 el. -18. Tidigare hade tp tydlichen innehäfts av någon (soldat) *Djerf*; jfr *Djärvetorpet* KSöb. — Kaserna; nu skogsmark. Kasen 1850 Ml. — Lerbäck *lér-*. 1789, 1856 Hfl, 1850 Ml, -beck 1803, 1836 Hfl. Jfr *Lerkvill* nedan. — Lerkas; obebott. Invid föreg. — Lerkvill *lärkvil*, *lær-* el. Sundgren eröd *sávgrænæra*; stp till St. Le, nu friköpt. Lerqvill o.d. 1789-1856 Hfl, -kvill 1850 Ml, EK. Om dial.-ordet *kvill* 'ställe där en mindre å rinner in i en större, där två bäckar flyter ihop, bäckgren', se *Kville* Bd 16 s. 47 f., 248, *Kvillebacken* 11

s. 18, *Kvillen* 12:1 s. 237 med litt. Bd 16 behandlas också bynamnet *Lerkvilla* (utt. *lèrkvil* o.d.) i den till Sanne gränsande Lerdals sn; vid byn utmynnar en bäck i *Lerdalsån* (SOÄ 18 s. 73). Vid här ifrågavarande tp flyter en bäck ihop med *Lerbäck*, efter vilken ett tp här ovan benämnts. Enligt 1856 Hfl bodde på stp Lerqwill soldaten Joh:s *Sundgren*, född 1826. — *Lidhult*; nu okänt. 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml. — *Liljeröd*; invid tp *Lerbäck*. F. l. är soldatn. *Lilja*; jfr *Liljeröd* på Pj och Ryr. — *Lindbergeröd* *limbärjöre*; obebott stp till L. Lersäter, köpt av hmd. *Snyggeröd* To. Soldaten *Lindberg* dog i slutet på 20-talet. — *Mase-Jon* el. *Mas(e)-Joneröd* *mås(ø)-jønørø* el. *Mase-Jontorpet* *måsøjón-*; invid *Mase-Jonstjärnet*, öde. *Masehjon* (tp) 1838 S nr 28. *Johannes*, son till en viss *Jon Mas* och alltid kallad *Mase-Jon måsøjón*, skall ha röjt och uppodlat platsen. Enligt somliga var *Mas* ett soldatn.; släkten skall vara hemma i Lerdals sn på Dal och än i dag benämnas *Masarna*. Efter en annan version bodde på tp en skomakare *Mase-Jon*, vilken fått ökn. av att han enligt eget uttryck »*masa(de)* och gjorde skor». Målets *masa* betyder 'vara i ivrig verksamhet' och förbindes adverbialt förstärkande med andra verb, t.ex. *masa och gå* 'gå ivrigt och oavbrutet'. I *Masegärdet* Bd 12:1 s. 345 anses f. l. vara bildad till v. *masa* 'lata sig i arbetet, arbeta slött' el. 'arbeta hårt, slita'. Ett *Mas(e)-Joneröd* även under Hu. — *Myren*; öde. — *Nytorp*; nu okänt. 1850 Ml, 1856 Hfl. — *Ramberg rám-* N *Mase-Jonstjärnet*, obebott. 1850 Ml, 1856 Hfl. Se *Ramberget* KBod (tp) samt på Ry (naturn.), men icke angränsande. — *Stenkas*; obebödd avs. 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml, EK. Se Bd 18 s. 42. — *Stenlid*; okänt. 1856 Hfl. — *Sundgreveneröd*, se *Lerkvill*.

Litegott, se *Hällevad* och *Litegott*. **Låga Heden** el. **Lågeheden**, se *Heden*.

Lövås *løvås* 1/8 sk. 1666 till 1/8 mtl. — | Löfåhs 1697, 1719, -ås 1758-1881, **Lövås Jr** || EK(B), GK, Löfåsen 1806 K. ~ Utomordentligt vanligt namn; se t.ex. SOÄ- och SOVReg., ävensom Bd 18 s. 76, 137. Ofta har väl *lövtäkt* aktualiseringen.

Prep. är *på*. IN *løvåsen*, *løv-*, best. sg.

Torp o. d.:

Lövhuse n *løvhüsa* el. -huset; åt Mossen till, öde. Löfhuset 1836 Hfl, 1850 Ml. Se samma namn Kfl. (En egendomlig tillfällighet är kombinationen *Lövås* : *Lövhuse n*, jämförd med *Lövhuskas* : ä. *Lövås* KHöhu.)

Mossarna, se *Skogen nr 1*.

Pjäxeröd *pjæksørø* 1/1 sk. I 1789 (och 1856) Hfl räknas Stora Pjäxeröd som 3/4 sk. och Lilla Pjäxeröd som 1/4 mensalhm. — j Piægs rudi 1391 RB s. 364 | Pyoxröd (!) 1544, pixrödt, picke- (?), Pixeröd 1573, Pingxsröidt,

Puxsrödt 1581, Piöxrödt 1586, Pixrödt 1616 Reg., Pixeröd 1659, -rödh 1665, -röödh 1680, Pýxerödh 1697, Pijxeröd 1719, Piexered 1758, Pjexeröd 1811, 1825, Pixeröd 1881, Jr || Stora, Lilla Pjexeröd 1789 Hfl, Piexeröd 1806 K, Piexeröd Lilla 1856 Hfl, Pjäxeröd GK, EK(B). ~ F. l. är gen. av sv. dial. *pjäck*, m. 'löpare, tiggare' (med sms. *häradspjäcker*, m. 'häradstiggare'; Rietz s. 504 b), fsv. *piækker*, m. 'kringstrykare' (Schlyter), i fsv. använt som bin. (Söderwall under *piækker*, m., Lundgren-Brate s. 24). Jfr Lind Personbin. sp. 277 *Piakk*.

Enl. Kungl. Lantmäteristyrelsens beslut den 31 december 1946 Pjäxeröd nr 1.

Prep. är i. IN *pjéksrana*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

A b r a h a m s g å r d e n *åbramsgårn*. En medd. var sonson till den Abraham Jonsson, som ägde *gården*. — G o d d a g a r n a *gódáno*, *gòdáno*. EK. Angående detta namn, se Bd 20: 2 s. 34 med litt. Enligt olika medd. hade ägaren »mått bra och haft *goda dagar gó dár*». — H a n s e g å r d e n *hànsagårn*. Meddelarens farfars far kallades Store *Hans*. — J o n s e r ö d *jónsərə*; urspr. tp, nu obebott och i sambruk med *Gullhogen* Le. 1801 S nr 8, EK. Gården skall ha köpts av en viss *Jonsson*. Säkerligen innehåller f. l. just detta *son*-namn, och icke förnamnet *Jon*, ty då skulle hmd. ha kallats **Joneröd*, ss. vanligt vid unga ON med dylik f. l.; jfr Bd 18 s. XX samt t.ex. *Mas(e)-Joneröd* Le, *Pereröd* nedan samt *Jonegården* KÅs. — K a l v h a g e n *kálvágagn*. EK. — N ä s e t. EK. Bråtebäcken och Lerdalsälven flyter samman här och bildar ett *näs*. — P e r e r ö d *pérərə*. EK; jfr Peremyren 1860 S nr 66, i närheten. Där bodde en tid *Pere-Magnus pérəmágnus*. — Pers-Larseröd *péslásərə*; *Lars* var tydlig son till *Per* i Pereröd. — S k r ä d d a r e g å r d e n. EK. Här bodde »skräddarna» *skräðaránə* el. »skräddarefolket». För c:a sjuttio år sedan innehades gd av »*Skräddare-Zakarias*».

T o r p o . d.:

A r v i d s h u s *årvæs hús*; alldelers intill hmnn Gatan, öde sedan minst åttio år. *Hus* 'torp'. — F o r s k a s e r n a *fös-*, *fös-*; förr stp, borta sedan länge. Fosse kaser 1843 S nr 36. Vid ett fall i Pererödbäcken. — I n t a k a n el. L i l j e r ö d *léljərə*; öde stp, nu till hmd. *Pereröd*. Intagan 1789, 1856 Hfl, 1850 MI. På *intagan* bodde soldaten Elias (Hansson) *Lil(l)ja*, enligt 1850 MI född 1819. Ligger inte invid *Liljeröd* på granngd Ryr. — K a s e n; nu okänt. 1836 Hfl. — K u l l a r n a; invid To, obebott, möjligen = *Porsemyrarna*. »Maja i Kullarna» bodde där. — L i l j e r ö d, se *Intakan*. — L i n d b l o m m e r ö d *linblümərə*; invid Arvids hus, nu öde. I medd:s ungdom bodde här gubben *Lindblom*. — L i n d g r e n e r ö d *liggrénərə*; obebott stp, = *Intakan?* — P o r s e m y r a r n a *pøsə-*; ödelp, möjligen = *Kullarna*. Porse-

myren, Öfre och Nedra 1860 S nr 66. På en *myr* med *pors(eris) pèsoris.* — *Stallmyr*; ödtp (okänt vid kontroll). Väl i en spiltliknande sänka; jfr *Stallen* och *Stallsund* Bd 20:2 s. 258, 125 samt *Båsemyren* (smal myr mellan berg) 20:1 s. 169; jfr MASO 8 s. 59 ff. — *Ängkas*; nu okänt. Eng- 1836 Hfl.

Prästebol *prästebol* 1/2 kr. Övergick 1666 från 1/4 till 1/2 mtl; kallas »*prästebolsh.*» 1659-1680. Var prästänkesäte 1803-1867, prästgård (senast) 1867-1961. — *Præstbolet* 1391 RB s. 364 | prestboll 1573, *Prestebollidt* 1581, -bolledt 1586, *Prestebohll* 1659, *Prästebol* 1665, -bohl 1680-1758, *Prästbohl* 1811, 1825, *Prest-* 1881, *Prästbol Jr* || 1806 K, *Prästebol* GK, EK(B). ~ Var väl från början vad som i fvn. kallas *prestborð*, i fsv. *prästabordh* 'vad som är anslaget till en prästs underhåll'. Sedermera har s. l. i detta ord sammanblandats med det under *Kåtebol* ovan nämnda *bol* 'gård m.m.', i kameral bet. 'boställe', t.ex. *kaplansbol*, *klockarebol*, väl främst beroende på övergången av *rd* > »*tjockt*» l. Jfr *Prästbol*, *Prestbordh* 1577, *Prästbol(l)* 1580 SOÄ 15 s. 12, *Prästegården*, *Prestbord(h)* 1542 SOV 8 s. 44. I ett par no. *Prestbolet* o.d. från RB ingår tydligt fvn. *ból*, n. Äldst har väl hmn kallats *Sandarud*; se s. 110.

Prep. är *i*.

T o r p o . d. :

Backstugan; nu okänt. 1850 Ml, -stuga 1836 Hfl. Ett par kyrkväktare har bott där. — *Cederhagen* *sēdør-*; nu åker. En viss *Ceder* fanns där; jfr *Cederetorpet* Le. — *Kasen*; nu okänt. Platsen Kasen 1789 Hfl, Kasan 1806 K. — *Lilla Sandbacken*, se *Sandbacken*. — *Nytorp*, vanligen kallat *Trotzeröd* (*Trosseröd*) *trässərə*. Nytorp 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml, EK. Där bodde 1850 torparen Erick *Tråss*, senare *Trotze-Greta* *trässagrēta*, dotter till en soldat *Trotz*. Angående utt. med långt å, jfr målets *träsa*, f. 'dragkedja i ett fickur', vilket väl, ss. Nilén Ordb. antagit, är samma ord som no. *trosse* (*trossa*) 'skeppståg', sv. *tross*, av lty. *trosse*, *trotze*, f.; jfr även målets *tåsa*, f. 'groda'. — *Prästtorp*. 1836 Hfl, EK, *Prästorp* 1850 Ml, *Presttorp* 1856 Hfl. Jfr KKro. — *Sandbacken* *sām-* 1789-1856 Hfl, EK, *Lilla Sandbacken* 1856 Hfl, jfr *Sandbacke* Kjärn 1843 S nr 34. — *Sandkas*; nu okänt. 1803 Hfl. Jfr Bd 18 s. 279. — *Stötekas* *stötəkás* el. -platsen; ödtp vid gränsen till Ste. *Stötekas* 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml, *Stöttekas(en)* 1843, *Stötte* platsen 1846 S nr 34, 37, jfr *Stötemyren* 1843. »*Stötten*», dvs. kyrkväktaren, har bott där. Ett *Stötekas* även HTr. *Plats* 'torp'. — *Trotzeröd*, se *Nytorp*. — *Ålderdomshemmet*; inköpt för de gamla av den siste komministern i Sanne, nu privatbostad. EK.

Rankebon *rāgkəbən*, nu obebodd avs., f.d. stp under Hult. — || 1803 Hfl, 1806 K, EK. ~ Namntypen är främmande för småställen; sannolikt upp-

kallelse efter den på ett par mils avstånd liggande gd *Rankeböön* i Rölanda sn på Dal, SOÄ 19 s. 90. F. l. anses där vara det gamla mansn. *Ranke*; om s. l., jfr t.ex. *Björneböön* här ovan.

Prep. är *i*.

Ryr ryr by. — j Riodre 1391 RB s. 364 | Röer 1544, Rür 1573, Ryer 1581, 1586, Ryr 1659-1680, 1758, Rÿrr 1665, 1697, 1719, Ryr 1811-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Se samma namn i Hede sn.

Prep. är *i*. IN *rÿrarønø*, best. pl.

Nr 1 **Ryr** Lilla 1/48 kr.+5/48 sk. Var kr.-äng 1659, 1665, 1/8 ky. 1680, 1697, 1/8 kr. till 1881. Kallas lille Rür, lillerür 1573, lildle Ryer 1580, Ryr Lille o.d. 1659-1881.

Nr 2 **Ryr** 1/1 sk. av ålder. Ä. former, se ovan.

Hemmansdeler:

Berget. EK. — Kruteröd *krütøra*. 1851, 1856 S nr 41, 58, EK. F. l. är soldatn. *Krut*, liksom i *Krutekas* KHäl; jfr även *Kruterud* SOÄ 17 s. 77 och *Krutebo*, by i Tirserums sn, Ögl. — Külten *kułtn*. EK. Se avd. V. — **Nybygget.** EK. — Tomterna *tòmtønø*. — Ängen. — *Ödegården, i *Ödegårdsluckytan* *ęgæsløka*, Ödegårdsflaten 1854 S nr 50. Se Bd 12:1 s. 67 f.

Torp o.d.:

Amunderöd *amùñøra*; nu åkerlycka, beb. okänd. 1854, Amunderöds Backarne (äng), Amundsflaten 1793 S nr 50, 5. På Solliden här nedan bodde en viss Jonas *Amundsson*, född 1813; mansn. *Amund* har varit vanligt i Boh., se t.ex. Bd 20:2 s. 78 och 8 s. 31. — *Björnekas* *bjønø-*; öde. Om platsen skulle vara identisk med *Kasen*, föreligger väl samband med *Björn(e)-halsen* (avd. VII) nära denna »kas», och då är f. l. snarast djurn. *björn*. Eljest är personn. *Björn* troligare, se *Björnekaserna* Bd 18 s. 140. — **Gatan**, nu under eget upplägg: *Gatan och Storskogen*. — **Gubbevalarna** *gubbe-vålana*; invid hmd. Kruteröd, nu åker. En *gubbe* har bott här på undantag; jfr t.ex. Bd 12:1 s. 338, 16 s. 209 och 18 s. 288. — **Hopängen**; nu okänt. 1836 Hfl, Hobänga, Höbängen (!), tp 1819, Hopängsmyrerne 1793 S nr 17, 5. *Ängen* har tydligent inte varit skiftad, utan har brukats »ihopa» av flera gårdägare; jfr t.ex. *Hopa(s)kas* Bd 20:2 s. 40. — **Hultet**; V Liane, öde. 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml. Se avd. IX. — **Hålan**; nu okänt. 1850 Ml. — **Hällan** (?), se *Svarta hälla*. — **Kappen** *kåpøn*; bst. för länge sedan. Se under KSör. — **Kasen** *kåsa* el. *Kaserna*; f.d. tp som nu »lagts till gården» Kruteröd, möjligen= *Björnekas*. *Kasen* 1819 S nr 17 (tp), 1850 Ml, Kaserne (tp) 1851, -na 1856 S nr 41, 58. — **Knöseröd**; ödets till hmd. Kruteröd, »bak berget» vid Svarta hälla. Där bodde, troligen vid mitten på

1800-talet, en soldat *Knös*; en släkt kallades *Knösarna*. Jfr ev. *Knösehagen* Bd 20:1 s. 208. — Kämperöd *sämpärs*; i s. delen av Kruteröds utmark, öde sedan hundra år. Där bodde en viss *Kämpe*, väl samme man efter vilken *Kämpekulten* el. -röd under El benämnts; se där. — Liane (*Liderna*) *lianə* el. *Lianetorpet*; vid Sannesjön, öde. 1856 Hfl, Lianne 1836 Hfl, Liane(-torpet) 1854 S nr 50. — Liljeröd *liljərs*; ödtp till hmd. Berget, var stp före Svarta hälla. En soldat *Lilja* fanns »länge längre sedan» på Ryr. Tp med samma namn under Le och Pj; enligt 1789 Hfl bodde på stp Kantorn Klå soldaten Lars *Lilja*. — Mossarna el. *Mossarnebacken* *møsanbækən* el. *Mossarnetorpet*; bebott för länge sedan. Måssarne 1836, Måsarne 1856 Hfl, 1850 MI, Mossane torpet (två ggr) 1854 S nr 50. — Myrarna; V Hultet, öde. — Solliden; nu okänt. 1836, 1856 Hfl. — Storskogen, nu under eget upplägg: *Gatan och Storskogen*. — Störemyren, se under *Gatan* etc. — Svarta hälla *svätə hælla* el. *Svarthällan svätəhælla* (el. Hällan); nu friköpt stp. Svartehälla 1789, 1803 Hfl, Svarta Hella 1801 K nr 35, Svarthällan 1836 Hfl, 1917 Kb, EK, -hälla 1856 Hfl, jfr Swartehällas hult, Swart hälle myr 1801, Swarthällmyren 1857 K nr 35, 189. En ganska mörk »hälla», dvs. berghäll, framför husen. — Tomten *tómta* (!); öde. Jfr *tumt*, f., Nilén Ordb., dock vanligen *tomt*, som i hmd. *Tomterna* här ovan.

Skogen skógen $\frac{1}{4}$ sk. (nr 1 i Jr, EKB), utan lokalt samband med Skogen nr 2 nedan. — | Skougen med Måssen 1719, Skogen och Måsen 1758-1881, Skogen nr 1 **Jr** (enligt Kungl. Lantmäteristyrelsens beslut den 31 december 1946) || Skogen 1806 K, GK, Skogen och Mossarna EK(B).

Prep. är *i*.

Hemmansdelar:

Mossarna, se ovan. — Mossängen. EK. Nära föreg. — Skogen, se ovan.

Torpo d.:

Häggekulen *hägəkəl*; öde bst. (?) N Stivetomten. Där bodde »Häggen» *hägən*; han hade svarv i Svarvebäcken. Kanske var det samme »Häggen» el. Hägg-Andreas som bodde på Sandbacken Pr. Jfr *Häggebergen* el. -röd HSta. — Stivetomten (*Stifve-*) *stivətómta*; tomt N husen på Skogen. Där bodde »Stiven *stivən* på Skogen»; se *Stiveröd* HRös.

Skogen skógen $\frac{1}{8}$ sk. (nr 2 i Jr, EKB), utan lokalt samband med Skogen nr 1 ovan. — | Skogen 1697-1881, **Jr** || 1806 K, GK, EK(B).

Prep. är *i*.

Hemmans delar:

Backen *båkən*. 1803, 1856 Hfl, EK. Marken är aldeles slät; se avd V. — **Hällan**, nu Knuttorpet. Hällan 1803, 1856 Hfl, 1806 K, Knuttorpet GK, EK. Målets *hälla*, f. 'berghäll'. *Knut* är okänd.

Torp o.d.:

Gubbehagen *gåbə-*; V ut på bergen, nu åker. Se under HKo samt *Gubbevallarna* Ry.

Skogen, se *Gillane och Skogen*. **Skogen och Mossarna**, se *Skogen* nr 1 ovan.

Skruckan *skròka* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — | Schru(c)kenn, skruckenn 1573, Skruckinn 1581, Skruckenn 1586, Shruchen 1659, Skruchen 1665, 1680, Skruken 1697, Struckan (!) 1719, Skruckan 1758-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Nordboh. *skrucka*, f. (jfr Lindberg Skeem. *skruck*, m.) 'veck, skrynkla', nyno. *skrukka* 'rynta, fära' (*skrukk*, m. 'stor rynka'); i nyisl., fär. och sv. dial. (Rietz) betyder ordet också '(ful) rynkig gumma'. Gården ligger i en markerad *skrucka* 'skrynkla', inklämd mellan två berg. Jfr *Skrukka* NG 1 s. 96 (utan förklaring), *Skruckan* SOÄ 18 s. 74 och 9 jämte 1:2 s. 15, **Skruckflaten* OGB 9 s. 174, ävensom det liktydiga *Skrucklan*, till boh. *skruckla* 'skrynkla', 20:2 s. 257 (så bör väl också samma namn SOV 9 s. 114 tolkas; det där med tvekan anförda no. dial. *skrukstatt* 'knölig, knottig o.d.' hör väl hit?).

Prep. är *på*. IN *skrökən*, best. sg.

Torp o.d.:

Fjället el. **Myrarna** el. **Peretorpet**; SSV Skogen; öde. Om *fjäll* se avd. V. Där bodde »*Per i Fjället*» el. »*Flinte-Per*», dvs. Per Flinta. — **Gubbehagen** *gåbə-*; strax Ö husen; förr en stuga, nu åkrar. 1836 Hfl. Jfr under HKo och Sko. Här bodde 1836 »afsked. Sold. Olof Hult», född 1777. — **Hultet**; S Skogen, obebott. 1856 Hfl. — **Intakan** *intåkg*; öde. Invid *Intakan* på Hu. — **Klåvan** *kløva*, *kløvg*; N Gubbehagen; öde. Se avd. VII. — **Källan** el. **Sparet** *spårət* el. **Spartorpet**; öde stp. Spartorp 1816 S nr 18, Källan 1836, 1856 Hfl, 1917 Kb; jfr Källemyr 1837 S nr 27. Jfr det dunkla **Sparöd* Bd 10 s. 37 och där anförda paralleller, ävensom det likaledes oklara *Sparnäs* SOV 5 s. 3. Namnformen *Sparet* skulle kunna vara ett **Sparödet*, jfr *Kåret* och *Staffert* HSa resp. HSta el. en ellips för *Spartorpet*. Föreligger kanske ett soldatn. el. ökn. **Spar?* — **Myrarna**, se *Fjället*. — **Nordhagen**; nu okänt. Nol- 1836 Hfl. — **Nordängen**; okänt. 1856, No(h)l- 1789 Hfl, 1850 Ml. — **Peretorpet**, se *Fjället*. — **Skredet** *skrēt*; SV stugan vid utfartsvägen till Be; öde. Ser ut att

vara ett subst. **skrede*, n. 'jord- el. stenskred'; jfr no. dial. *skrid*, n., nisl. *skrið*, n. 'glidning', sv. *skred*, no. dial. *skreid*, f. bl.a. 'nedstörtande massa', *joleskreid* 'jordskred'. Stenar har rasat ned från berget ett stycke Ö om tp. — S o l l i d *söhl*; vid nordänden av Strandsj., öde. Soliden 1806 K, Solliden 1850 Ml. — S p a r e t el. S p a r t o r p e t, se *Källan*. — S t o r m y r a r n a; nu okänt. Stor Myrarne 1856 Hfl.

Stenarsböön *sténasbón*, *stènas-*, *stànas-* 1/1 sk. av ålder. — | stenersby 1544, Stennersböön, stens-, Stennisbo(e) 1573, Stiennszböenn 1581, Stennerböenn, Stiennenboenn (!) 1586, stenisbönn 1616 Reg., Stenisböön 1659, Steness- 1665, Stenissböhnn 1680, Steness- 1697, Stennars- 1719, Stenarsböön 1758-1881, **Jr** || GK, EK(B), Stenarbyn 1806 K. ~ F. I. är mansn. *Stenar*, fvn. *Steinarr*, enligt utt. i den nordboh. formen *Stendr*; se Janzén dels i NK 7 s. 30, 100, dels i Subst. s. 59, där detta hmnsn. omnämnes. Jfr även åkernamnen *Endren* (*Einar*) och *Reåren* (*Reidar*) avd. VIII. *Stenarsbyn* SOV 9 s. 14 skrives på 1560-talet *Sten(n)ors-*; *Stenserud* SOÄ 19 s. 50 har 1570 f. l. *Stenårs-*; jfr även *Gunnarsbo gunågsbu* i Askums sn, Sotenäs hd, Boh., samt, beträffande det egendomliga utt. *stànas-*, formen *Stönnes-* 1564 SOV a.st. Om s. l. se *Bön i Hede*.

Prep. är i. IN *stènasbónan*, best. pl.

H e m m a n s d e l a r:

H a l l a n d *hålan* el. Hallandstorpet 1850 Ml (tp), 1856 Hfl, EK, Hallandstorpet, Hallands hålan 1859 S nr 69. »Vitsuppkallelse», här liksom vid samma namn KKro: åkrarna »*halla*», dvs. sluttar, ned mot Kyrketjärnet. — **H j o r t e v a d e t** (-valet) *jørtøvålet* el. Parken *párkən* el. Stenarsbö-parken. Hjortevadet 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml, 1859 S nr 69, Parken EK. »I myren där har troligen *hjortarna* haft en övergång, brukat *vada våla* över vattnet; där går nu älgarna ibland.» Om *hjortar* i Boh., jfr det starkt konkreta *Hjortevaltorna* Bd 5 s. 232, ävensom t.ex. **Hjort(e)sund* (där *hjortar* förmudas ha haft sin »växel», jfr ovan) och isynnerhet *Hjärtum* Bd 10 s. 68, 9. Målets *våla* kan väl jämföras med nyno. *vadla*, *vale*, vilket altern. antages vara ett fvn. **vaðla*, i så fall snarast bildat till fvn. *vaðill*, m. 'vadande, vadställe'. S. l. -valet vore då ett nybildat verbalsubst. till *vala*. Om namnet *Parken*, se under Hu. — **N y b ö l e** *nýból*, *nýból*; f.d. stp. 1789, 1803 Hfl, EK, -böhle 1836, 1856 Hfl, 1859 S nr 69, -bohle (två ggr) 1859 ibid. Fvn. *bøli*, n. 'uppehållsställe, bostad'. Jfr NG 1 s. 206, 274, SOÄReg. — Parken el. Stenarsböparken, se *Hjortevadet*.

T o r p o . d. :

B a c k s t u g a n; nu okänt. 1850 Ml. — **B e r g e k a s**; avs., f.d. stp, nedbrunnet 1947. EK, Berg- 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml. Det är ganska *bergigt*

där. Jfr SOÄ 18 s. 85, 95. — *Hed das hål hædas hyl*; förr bst., okänt läge. — Knubb estugan *knübəstóva* el. Mon el. Peppare mon *pēb-ara-*. Knubbestugan EK. Stugans väggar är uppförda av »*knubb*», dvs. tvärlagda stockstumpar på 15-20 cm med »ler» (lera) »klenad» emellan; jfr dalbomålets *knubbfähus(e)* *knübfeusə*. IN *knübən*. Marken består av »skarpe, torre, röd sandmo» och är alltså torr som *peppar* (rspr. »torr som snus»); jfr *Peppar(e)mon* HÅb. — Rönnefället *rünəfälət*, *rünə-*; öde, mellan Kårödskogen och Hogelid mosse. 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml, Runnefällets torpet 1859 S nr 69. *Fälle*, n. 'skogshygge'; jfr *Sälgefället* KRöa och Hu ovan. Angående det altern. utt. *rünə-*, se Bd 18 s. 344 f. — Selmas stuga. *Selma* bor där ännu. — Simons hage *simons hágə*; strax S om v. hmd. En gubbe, *Simon*, bodde där; se *Simonstenen* avd. V. — Skogen; öde. — Solliden; nu okänt. 1856 Hfl. — Speleröd *spälərə*, *spälərə*; 200 m NV Mon, sedan åttio år öde bst. 1859 S nr 69. En *speleman* *späləmán* har bott där; jfr Bd 18 s. 136 (där bullaremålets *spelare* *spälərə* anföres) och *Spellerud* SOÄ 18 s. 125. — Stenlid. EK.

Storskogen, se Gatan och Storskogen.

Stuveröd *stùvərə* 1/4 sk. av ålder, nu tillsammans med Stuverödstorp 3/8 sk. — | Sturöd 1659, Stuerödh 1665, 1697, -röödh 1680, Sturöd 1719, -red 1758, -rød 1811-1881, Stuveröd Jr || GK, EK(B), stuffuerödt 1613 RU, Sturöd 1806 K. ~ Se samma hmnsn. i Hede sn. De talrika skr. med *Stu(e)-* i f. l. motsvarar särkligent ett ä. folkligt utt., jfr Bd 20:2 s. 22.

Prep. är i. IN *stùvən*, best. sg.

Torp o.d.:

Bråt (e) hålan *brøtəhála*, *brøthála* el. Stuveröd stom; öde stp. Bråt- 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml. Om *bråte*, m. avd. VIII. — Faktus ehagen *fáktyssə-* el. Faktuseröd *fáktyssərə*; bortemot Intakan Vas; öde bst. Där bodde en stor gubbe kallad *Faktus(en)* och hans dotter *Faktusan*. Anledningen till ökn. är okänd. Detta kunde vara bildat till det boh. v. *fakta* 'ha uppståg för sig o.d.', jfr subst. *fakter*, pl. 'konster, påhitt'. Beträffande den väl i sista hand från latinet lånat »ändelsen» -us, kan man jämföra med det från Dal kända ökn. (IN) *Parkus*, antagligen efter något tp Parken. — Hultet el. Lillekarlshultet *liləkáls-* el. Lillekarl *liləkár*, -kár. Där bodde »*Lillekarl* på *Hultet*»; han var *liten* till växten, dog för närmare sjuttio år sedan. (Mansn. *Karl* utt. i målet *kal*) — Kvarnen el. Mölnarehagen el. -stugan el. Strömmen; förr tp, nu avs. Mölnare stugan 1803, Strömmen=Mjölnarestugan 1836 Hfl, Mjölnarehagen (och -vallane) 1842 S nr 33, Qvarnen o.d. (Mjöln.) 1850 Ml, 1856 Hfl, Strömmen EK. Målets *mànarə*, fvn. *mylnari*, m. 'mjölnare'. Vid en ström i Lerdalsälven.

— Lillegärdet *liljegålet*; öde. — Lillekarl (*shultet*), se *Hultet*. — Mölnarehagen el. -stugan, se *Kvarnen*. — Sollid; nu okänt stp. 1803 Hfl (obebott). — Strömmen, se *Kvarnen*. — Stuveröd stom, se *Bråt(e) hålan*. — Sågebacken; nu okänt. 1789 Hfl.

Stuverödstorp $\frac{1}{8}$ sk. Blev $\frac{1}{8}$ mtl 1666; var $\frac{3}{8}$ mtl 1758; nu lagt till Stuveröd. — | Sturödhz (torp?) 1697, -rödz torp 1719, -redz torp 1758, Stuverödstorp 1811-1881. ~ Nu obrukligt. Jfr *Stuveröd* ovan.

Toröd *törə* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — | Torödt 1573, Thorö(i)dt 1581, thourodt (!) 1586, Thoröed 1659, Torödh 1665, 1697, -röödh 1680, Thorööd 1719, Töröd (?) 1758, Toröd 1811-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ 'Toras el. Tords (el. möjlichen *Tores*) röjning'; jfr Bd 18 s. 48 med litt.

Prep. är i. IN *törn*, *törana*, best. sg. och pl.

Hemmansdelar:

K a s e n el. Snyggeröd; f.d. stp. Kasen 1789, 1856 Hfl, 1850 Ml, Solldatetorpet Kasen 1850 S nr 38, Snyggeröd EK. En soldat *Snygg* skall ha innehört tp för c:a hundra år sedan (jfr avs. *Spjuteröd* nedan). Ett *Snyggeröd* även KHa. — Kultarna *kultam*; nu skogsmark. Se avd. V. — Lövhogen el. -hogen, Nedare och Åvare; det äldsta stp, förr också samlingsplats för byalaget. Löfhogen 1789, 1836 Hfl, 1850 Ml, S nr 38, -hagen (åtm. två ggr), -hogarne 1802 S nr 12, Lövhogen EK. Jfr under KRöd. — Nordgärdet *nöljålet*. EK. — Snyggeröd, se *Kasen*. — Västgärdet. EK.

Torp o. d.:

Fronten (*Frunten*) *fránþ*, *frónþ*, *fróntþ*; förr bst., nu åker. Någon »front» i bet. *frontespis* har icke funnits på den lilla stugan. Kanske föreligger ett ökn.; jfr vgt. adj. *frunten* 'skrynklig, skrumpen', no. dial. *frunt* 'rynkad näsa och upplyft överläpp; sur och tvär person', boh. *fronterad* 'stött, förlämpad'.¹ Soldatn. *Frunt frant* har förekommit i Valbo-Ryrs sn på Dal. — Nordängen; nu okänt (=hmd. *Nordgärdet*?). 1856 Hfl. — Nytorp; okänt. 1856 Hfl. — Sandkas; okänt. 1856 Hfl. — Slät(t)-fjället; S Lövhogen, nu skog. Slättfället (?) 1789, -fjället 1836 Hfl, 1850 Ml, S nr 38. Jfr under KGub. — Spjuteröd el. Stommen *stómen* el. Toröd stom; bredvid och urspr. del av hmd., f.d. stp *Kasen* el. Snyggeröd ovan, nu obebodd avs. Toröd stom EKB. Enligt 1850 Ml hette soldaten på Kasen Sven *Spjut*. — Stenkas; öde. — Sågebacken; nu okänt. 1836 Hfl, 1850 Ml. — Torpet; öde. — Toröd stom, se *Spjuteröd*.

Troneröd *trónərə* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — | Trun(n)erödt, trund- 1573, Thormundtröödt (!), Thumerödt (!), Thunde- (!) 1581, Thrunnderödt (!), Thunnde-

¹ Jfr *affronterad* 'förlämpad', Ekbohrn s. 16.

rödt (!) 1586, thönneröd (!) 1616 Reg., Thrundröed 1659, Trunrödh 1665, -röödh 1680, Trundhrödh 1697, Trondrööd 1719, Tronnered 1758, Troneröd 1811-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B). ~ Se samma hmnsn. i Krokstad sn.

Prep. är i. IN *trónəŋ*, *trónərano*, best. sg. och pl.

T o r p o. d.:

Damm (e) hagen el. Damm en el. (?) Troneröd kvarn; lht, gemensamt med Bjöb. Damm en 1836, 1856 (tp och kvarn) Hfl, Dammhagen (lht) 1857 S nr 68. Förr kvarn där. — Eländig (e) mosse *iländi*, *eländigə* mèṣə el. Oländig mosse *oländi* mèṣə el. *Sal(o) mo mosse (?). Samo (!) måsse 1844 S nr 35, Oländig mosse, Lägenheten Oländig-Mosse o.d. 1857 S nr 68. Blöt och eländig mosse. Om den tredje uppslagsformen är riktig, är f. l. antingen det fvn., nyno. mansn. *Salmund(r)* el. det bibliska *Salomo*; jfr *Salmon* Bd 18 s. 114. — Hällorna; ej återfunnet vid kontroll. Jfr Hällevallen 1856 S nr 68. Målets *hälla*, f. 'berghäll'. — Lång (e)-kaserna *läykkásənə*, *läykkásənə*; invid hmnl Kåt, NO Fruvattnet. Long Kasen 1789 Hfl, Långkasen 1802 S nr 13, 1803, 1836 Hfl, -kasen 1806 K, -kas 1850 Ml. Jfr SOÄ 15-19 åtta ggr, OGB 18 s. 137. — Oländig mosse el. *Sal(o) mo mosse (?), se *Eländig(e) mosse*. — Springarens (*Sprängarens* ?) intaka *sprīgāns* (z→e), *sprīgāns* *intåka*; gränsar till Dal; »det var en som bröt upp en bit där och skulle ha byggt, men det blev inte av». »Myr å Springar(e)ns intag» 1857 S nr 68. Måhända föreligger ett ökn. Jfr Xen. Liden. s. 105. — Troneröd kvarn, se *Damm(e)hagen*. — Övra fallet; även på Bjöb.

Ulkeröd *úlkərød* 1/2 sk. av ålder. — | wlckerödt(t) 1573, Wlckerödt 1581, wlckerodt (!) 1586, Ulcheröd 1659, Ullcherödh 1665, Ulkeröd 1680, Ällerödh (!) 1697, Ollckeröd 1719, Ulkeröd 1758-1881, Jr || 1806 K, GK, EK(B), Ulka- HGSL. ~ F. l. kunde vara fvn. mansn. *Ulfkell* (vars gen.-s fallit, jfr *Askelrud*, -rød NG 4:1 s. 220 och 1 s. 225, där dock det föreg. s kan ha bidragit) el. det motsvarande kvinnon. *Ulfkatla*; jfr *Ulkestad* NG 14 s. 113 samt NK 7 s. 128 och 198. Man kunde också tänka sig en smeknamnsform **Ul(f)ke*, däremot knappast något till fiskn. *ulk* bildat ökn., trots att en abborrlirknande fisk, dock »mörkare, styggare (=fulare) och med rödare fenor», med detta namn säges finnas i en bäck på hmnl; den »riktiga» ulken är en saltvattensfisk. Angående *ulka*, f. 'marbuske (av barrträd)', se under *Trollulkorna* avd. VII.

Prep. är i. IN *úlkəŋ*, *úlkən*, *úlkən*, best. sg.

T o r p o. d.:

Björndalen *bjòn-*; f.d. tp, nu sommarstuga. 1856 Hfl, 1917 Kb, EK, -dal 1836 Hfl. Jfr HBl. Stugan ligger invid en tämligen djup dal. — Bröd-

I ö s *brølös*, *brølös* el. Hästhagarna; öde stp N »Ul» i Ulkeröd på EK. Hästhagen 1789-1856 Hfl. Var ett mycket fattigt ställe. Jfr *Brödlös* (också stp) Bd 16 s. 37. Om den »kvantitativa jämvikten», se Bd 18 s. 352 sista stycket. — Lillegärdet *liljälöt*, *liljel*- el. Lundén (»officiellt»); öde. Lundén 1836, 1856 Hfl. — Nybygget; avs. 1836, 1856 Hfl, 1917 Kb, EK. — Skogen el. Stenkas; öde. Stenkas 1856 Hfl, 1917 Kb, Skogen EK. Om *Stenkas* Bd 18 s. 42.

Vassbotten *väsbötn* ^{1/1} sk. Kr. till 1733. — | wasbund, -bung (!), -bott ? (-bord ?), watzbo (!) 1573, Wasbundt 1581, wasbunndt 1586, Wassboten 1659, -botten 1665, 1697, 1825, 1881, -botnen 1680, 1758, Wäsbotten (!) 1719, Wassbottn 1811, Vassbotten Jr || GK, EK(B), Vassbön 1806 K. ~ Ligger vid s. »bottnen», dvs. änden, av »vattnet» Sannesjön; se vidare Bd 18 s. 135. I fvn. och nyno. är *vaz-botn*, *vatsbotn*, m. 'sjöände' appell.

Prep. är i.

Hemmansdelar:

Erl andhusen (*Erlehusen*) *ålhäusa*, *ålhúsa*, *ålhúsana*; ^{1/2} mtl, obe-
bott, tidigare (två) tp, även bst. Erlandshuset 1789, 1856 Hfl, 1793, 1852 S
nr 4, 46, 1850 MI, Erlehuset 1803 Hfl, Erlandstorp (?) 1806 K, jfr *Erlehus-lyckan*, erlehus lycka 1842 S nr 33 (El). En viss *Erland* skall enligt sägnen
ha uppoddlat marken, »tre huser hùsor 'stora åkerlyckor' (!?)»; *hus* torde dock
här som eljest i bygdens ON ha bet. 'torp'. På Åsneröd bodde enligt 1789 Hfl
änkan Ingeborg *Erlandsdotter*, född 1753; troligen var hennes far just den
man som bröt marken. Ett *Erlandsrud* SOÄ 15 s. 30, -eröd och *Erlands kas*
OGB 20:1 s. 19, 192. — **Feten** (*Fittjan*) *féða*, *fóða*. af Feddje, utäng 1793
S nr 4, Fedderna (ängsmarker, flera ggr), Millersta Feddera, främste fedda,
Fedde kohagen 1837, Feddeberget s.å., äng af Feddera 1852 S nr 30, 46,
Fittjan EK. Antagligen samma namn som **Feten féða* (kr.-äng), j *Fitenne*
1388 RB, *Fetona* 1825 Bd 5 s. 230 och *Fedja* 16 s. 31, ett även i Norge vanligt
ON, som innehåller fvn. *fit*, f. (gen. *fitjar*) 'frodig Græsmark, især en saadan,
som ligger lavt og ved Bredden af Sø eller Elv' (NGIndl. s. 49), varav följer
att ängen gärna är 'fuktig el. sank' (OGB a.st.). Här åsyftas den flata och
tydliga delvis fuktiga ängsmarken nere vid *Fittjebukten* (EK) el. marken
i dalen omkring *Fittjebäcken* ovanför. Man har berättat en grovkornig histo-
ria med anspelning på närheten till tp *Raven* el. *Röven* här nedan. Onekligen
vore en tolkning med 'pudendum muliebre' ganska välmotiverad av natur-
förhållandena, varvid antingen bukten med deltat el. bäckdalen ovanför
kunde ge grund för en jämförelse. — **Kullen** *køln*. 1806 K, EK. — **Öde-**
gård; ^{1/8} mtl, nu okänt. 1803 Hfl. Se Bd 12:1 s. 67 f.

T o r p o . d . :

Apelvik *ápelvik* el. *Raven ráva*, el. *Röven réva*; till hmd. Feten, mot El, öde. Apelvik 1836 S nr 30, Hfl, 1850 Ml, 1856 Hfl. Se *Apelvik* på KHäl, redan 1801 Hfl. Jämförelsenamnet *Raven* kan ha åsyftat en liten dal mellan rundade småberg upp mot platsen för stugan, av vilken ugnsmuren är kvar; se samma ON HKo med litt. — *B a c k s t u g a n*; nu okänt. 1850 Ml. — *Erla ndhusk a s* (*Erlehuskas*); nu okänt. Erlehuskas 1836 Hfl, Erlehus kas (tp) 1837 S nr 30. Se hmd. *Erlandhusen* (*Erle-*) här ovan. — *G a t e b a c k e n*; nu okänt. 1789, *Gatu-* 1803 Hfl. *Gata* 'byväg, väg'. — *H e d i n e r ö d* *hèdinjärə*, *hèdinjärə*, ä. *S a n d k a s* *sàn-*; öde. Sandkas 1856 Hfl. Där har väl bott någon (f.d.) soldat *Hedin*. — *I ntak a n*; jfr *Lilla Intakan*. EK, Intaga 1836 S nr 30, Intagan 1836 Hfl, 1917 Kb, Infaget (!) 1850 Ml, Stora och Lilla Intagan 1856 Hfl. — *K ulleka s e n*; öde. Ö Höge *kulle* avd. V; jfr följ. — *K ullemyr* (en) *köləmýr(a)*, *köləmýr*; nu »lagt till gården». Kullemyren 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml, Öfra Kållemyr, Nedre Kolle- 1852 S nr 46. Alldeles V Höge *kulle*; jfr föreg. Angående utt. *kölə-*, se Bd 18 s. 344 f. — *L illa intak a n* (»officiellt») el. *L und g r e n e r ö d* *läygrénərə* el. *L und g r e n e t o r p e t*; öde. Lilla Intagan 1856 Hfl. *Lundgren* dog 1912 el. -13. — *N y t o r p*; nu okänt. 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml. — *P rinse r ö d*; invid Apelvik, nu helt igenvuxet. Där bodde »*Prinsen*»; anledningen till ökn. är okänd. På Kullemyr ovan bodde »*Kungen*». — *R a v e n* el. *Röven*, se *Apelvik*. — *S a n d k a s*, se *Hedineröd*. — *Sparke b a c k e n* *spárkəbákən*, *spárkə-*. Väl 'backen (marken) som upptrampats av kreaturen'; se Bd 20:2 s. 34, 41. Gubben »*Sparken*», »*Sparkarna*» och »*Sparke-Johanna*» hade alltså snarare namn efter tp än, ss. uppgivits på orten, tvärtom; samma problem Bd 20:2 s. 39.

Vattneröd *vàtnərə* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — | watnerödt, wanne- o.d. 1573, Wannerödt 1581, wannerodt (!) 1586, Vanterödt 1616 Reg., Watneröd 1659, Wattnerödh 1665-1697, -rööd 1719, Watnered 1758, Waitneröd 1811-1881, Vattne- Jr || GK, EK(B), vatne- 1806 K. ~ Vid samma namn i Hede sn ovan synes f. l., som återgår på gammal gen. pl., avse läget vid två *vatten*, dvs. sjöar. Här ifrågavarande beb. ligger dock bara vid en sjö, nämligen Ler-sjön, och man skulle därför snarast ha väntat f. l. **Vass-*, av fvn. gen. sg. *vat(n)s*, liksom vid hmnsn. *Vassbotten* här ovan. Emellertid synes gen. pl. *vatna* ha kunnat användas icke blott i koll. bet., t.ex. i fvn. *vatna-dýr*, *-kerald*, *-koppr* (de två senare även *vaz-*), vilket måhända bör jämföras med lat. pl. *carnes* 'kött', utan även om en enstaka sjö, jfr *Vattneböle* SOÄ 18 s. 100. Även vid *Vattnemyr(en)* Bd 8 s. 286 och 12:1 s. 316 avser f. l. en enda sjö, men här är det sannolikt frågan om unga ON, där *-e-* bör uppfattas som »bindevokal»; jfr de många appell. av typen *vass-pöl*.

Prep. är i. IN *vàtnən*, *vàtnəran*, best. sg. och pl.

Hemmansdalar:

Hall-Olle-åttondedelen hälholäddydel. *Hall-Olle* (väl = *Olle Hall*, jfr *Hallekas* KEL) »for åt Norge», väl för snart hundra år sedan, och kom aldrig tillbaka. — *Högströmm åttondedelen hökströmden-*

Torp o.d.:

Gårbott(n)arna (*Gorr-*) *görbötanə* el. *Kasen* el. *Vattnerödkaserna*; i ö. utkanten av hmñ, nu åker. *Gårbottensmyren* 1816 S nr 73 (He). Målets *går*, n. 'dy, gyttja, smuts'; jorden är gyttjig, och särskilt före utdikningen var där blött och surt. Jfr *Gårvik* avd. I. Om »*bott*» i ON, se Bd 18 s. 24. — *Myren*; öde. — *Vattnerödkaserna*, se ovan.

Åsneröd *åsnərə* $\frac{1}{4}$ kr. av ålder. — | *Åssneröed* 1659, -rödh 1665, -röödh 1680, *Åhssnerödh* 1697, -röd 1719, *Åsnered* 1758, -röd 1811-1881, **Jr** || 1806 K, EK(B). ~ Enligt SOÄ 15 s. 46 ingår i *Åsnebyn* snarast kvinnon. fvn. *Åsný*, varom se NK 7 s. 65, 120, medan *Åsnebo* SOÄ 19 s. 124 anses närmast innehålla ett mansn. fsv. *Asund* > *Åsund*, knappast fvn. *Åsný* el. *Åsunnr*, f. Det ifrågavarande mansn. anträffas dock ingenstädes i NG el. NK a.st. *Åsneröd* skulle alltså betyda 'Åsnýs (el. *Åsunds*) röjning'. Ett *Åsnaryd* finnes i Askebyds sn, Småland.

Prep. är i. IN *åsnərəbón*, best. sg.

Hemmansdalar:

Ödegården; nu okänt. 1789 Hfl.

Torp o.d.:

Boman(e)torpet bòmanə-, bóman- el. *Bomanstorpet* el. *Nyberg*; brukas nu av hmnsägaren. Nyberg 1856 Hfl, 1917 Kb, *Bomans-torpet* EK. En bleckslagare *Boman* arrenderade *torpet*; den siste *Boman* dog omkring 1916. — *Hultet*; nu okänt. 1836, 1856 Hfl, 1850 Ml. — *Mossarna*; okänt. *Mossane* (tp) 1837 S nr 31. — *Nibben* el. *Nibbe hagen* el. *Nibberöd* *nìbərə*, *næbərə* el. *Nibbetorpet* *nåbə-*; mellan *Boman(e)-torpet* och *Rosenlund*, brukas nu av hmnsägaren. *Nebben*, *Nibben* (tp), *Nibbehagen* 1837 S nr 31. Knappast direkt benämmt efter någon spetsig naturformation (Bd 18 s. 87 och 16 s. 159), utan såväl det enkla *Nibben* som f. l. *Nibbe-* är här troligen ett IN. På tp bodde en »*Nibben*» *nìbən* (el. *næbən*), vilken skulle ha kommit från Mo sn i Bullaren, el. kanske snarare från ett *Nibben* i Naverstad av samma hd, Bd 18 s. 87, 139. (»*Nibben*» *nìbən* på grann-hmn Ryr var väl just från *Nibbetorpet*.) — *Nyberg*, se *Boman(e)torpet*. — (Rosenborg *røsenbér?* el.) *Rose(n)lund* *røsəlún*. Rosenlund 1856 Hfl. Se Bd 18 s. 75.

I äldre handlingar anträffade, ännu ej identifierade namn (alla kanske inte bebyggelsenamn):

»**Bragenesz**». — || 1610 Oslo kap. kop. s. 69. ~ Dunkelt. Jfr *j Braghans rudum* under Hede.

»**j Gunnals rudi**». — 1391 RB s. 364. ~ I ett fvn. **Gunn(v)aldr* är f. l. det fvn. mansn. *Gunn(v)aldr*, vilket varit vanligt i Norge under medeltiden och även i senare tid, jfr Rygh Personn. s. 106, NK 7 s. 74, 113. S. l. är dat. sg. av fvn. *ruð*, n. 'röjning'.

»**j Suæins rudi**». — 1391 RB s. 364. ~ 'Svens röjning', jfr t.ex. NG 1 s. 50, OGB 12:1 s. 186 samt SOÄ 13 s. 104.

»**Trollsrud**» (Sanne?). — || 1610 Oslo kap. kop. s. 68. ~ F. l. är *Troll*, sannolikt använt som tilln., jfr NG 6 s. 35, ävensom *Trullsås* SOÄ 13 s. 106 f. (vilket väl också kunde innehålla mansn. *Truls*).

B. Naturnamn samt kulturnamn som ej avser bebyggelse

I. Sjöar och mindre vattensamlingar; vikar och sund

Ordet *sjö*, m. användes i regel endast om betydande vattensamlingar; ett av de få undantagen utgör den lilla *Borgesjön*. *Vatten*, som s. l. -ván(ət), -vátnat, kan beteckna både stora och små sjöar, i senare fallet ofta växlande med el. ersatt av *tjärn*, n. Detta ord, vanligen utt. *ſøn*, någon gång *ſøŋ*, ä. *ſen*, avser uteslutande små vatten. I levande mål användes subst. *vatten* endast som ämnesnamn.

Pölar och vattenhålor kallas *pöl* *päl*, m., best. *pår*, *pun*, *dape*, m., utt. *dåbə*, i Sanne och n. Krokstad *dåpə*, *duvel* *dùvəl* *dúvəl*, m., *hölj* *hulj*, m., *håla* *hàla*, f., *dumle* el. *dumling* *dòmlɪŋ*, m., *puls*, m. och *putt*, m.

Inbuktningar kallas *vik*, f., *båg* *buu*, *bog* (dals.), m., *bukt* *bokt* f., *kile*, m.

Abborresjön el. *Olsbo-Abborren* HOI, Abborresjön EK; f. l. *Olsbo-* avser att skilja tjärnet från en annan *Abborresjön*, 700 m österut, på Dal, GK sammanfattningsn. Abborresjöarna; jfr *Abborren* SOÄ 18 s. 149, 155, 178. 2 *Abbor(e)tjärn(et)* KHu, *åbørsøn*, aborewan 1723,¹ abborewatten 1727, abore Kiärn 1834, Abborretj. GK, Abborretjärnet EK; KÅs, *åbørsønət*, Abborretj. GK, Abborretjärnet EK. *Abborrevatten* KHu, = föreg. nr 1. *Adams-tjärnet* KBuStr, EK, Adamstj. GK, Adams Kjärrn 1841 (avskr. 1935), Adams Tjärrn 1842. *Al(e)vik* BN KEI. *Amunds* *damm* Håb, Amuns Damm 1817; jfr *Amunds* *dal* avd. VII. 2 *Apelvik* BN KHäl, SVas. *Askeslättesjön*, se *Lunde* *vättne*. *Aspetjärnet* KGur, EK, Aspetj. GK; stora *aspar* där.

Backetjärnen KBor, EK, Backa kiärn 1857, Backetj. GK; oklart, möjligen fel för **Bäcke-*: de två (el. tre) *tjärnen* är förbundna med en *bäck*. *Backevik* BN HBö. *Basterotetjärnet* *bástørøtə-* KHåf, Basterottjärn EK; vid *Basteroten* avd. V. *Björkevik* BN KSy. 2 *Blötepöl* HLå, 1823; KÖs, intill el. i *Blötemyr* avd. VI. *Blötevatten* el. -vattnet *blødøván*, *bløtvátnat* (det senare utt. i n. Krokstad) KHåfTo, Blöte-Watten, Öfre o. Nedre -vatten 1848, Blöte-vattnet 1848, -vatten GK, EK; stränderna är till stor del *blöta*, där är gyttjebotten, i motsats till den närlägna sjön Löv med dess bergbotten, jfr Bd 18 s. 152. *Blötevattens* *tjärn* KHåf, EK, = (?) Nedre Blötevatten 1848, Blöte-

¹ Årtal utan källangivelse=lantmäteriakt.

karns (!) watten 1861; litet *tjärn* V om föreg., bäck emellan. *Bocketjärn* KRete (två st.), *Bodanetjärnet*, se *Buane-*. *Borgesjön* HBorgenKrSö, EK, GK. *Bredvik* BN SBe. *Brunnsvik bråns-* SSte, i Sannesjön, nedanför -dalen avd. VII. *Bråtevik brådə-* HBö, i Kärnsjön, 1838 (äng), EK; f. l. kan vara subst. *bråte*, m., snarast i bet. 'rötning, svedjeland', el. v. *bråta* 'bråka (lin)', jfr *Bråtebukten* Bd 20:2 s. 110. *Buanetjärnet* (*Bodane-*) SSkom-Bodane, Högsäters sn, Dal, Buanekjärnet 1816,=följ. nr 2. 2 *Budalstjärnet* KBuStrÅs, Bodals kjernet, kjärn 1816, 1843; SSkom-Dal: efter tp *Budalen* SHä; har även kallats *Buanetjärnet*, se ovan. *Butjärn bú-* KBu (väl=föreg. nr 1), EK, Butj. GK; kanske efter samma *bod(ar)* som givit upphov till namnet *Budalen*. *Bäcketjärn* KRete, 1863, EK, Bäcketj. GK.

Daletjärn, Ned. och Öv. KRete, EK, Nedra o. Öfra Dalekärn 1863; ligger i en *dal* och är förbundna med en bäck. *Dammen* KEI, EK, »liten dämd sjö» 1819; jfr många BN reg. *Dammtjärn*(et) *dám-* KRöaSyVi, Damkjärnet 1805, Dam Kjärn 1844, Dammtjärnet GK, EK; därifrån rinner (en sidogren till) Djupebäck, i vilken det förr fanns kvarnar. *Daparna* och *Dapen*, se avd. VIII. *Djupesjö*, ä. **Gípusjór*, enl. Kalén s. 146=Kroksjö KKe-Dal, i, or Gipsio, i Gypusio 1273 JHD 1 s. 4 f., »Gibe, som kommer aff it vand heder Gibesiø ... oc er $\frac{1}{2}$ fiering langt, strecker sig i norduest och i sudoust» 1594 JN s. 130; bäcken *Djupa(n)s* (*Gipas*) källsjö; i senare tid har namnet i varje fall be tecknat St. *Djupetjärn* (jfr SOÄ 19 s. 226). Enl. Lignell 1 s. 39 är »Ett kärn i Röanne skog, Djupans ursprung. Kallas nu blott Kärnet». Här måste St. Djupetjärn avses. Jens Nilssöns » $\frac{1}{2}$ fiering» passar emellertid dåligt på detta, som åtm. numera bara är 500 m långt, medan den nuvarande Kroksjö är 800, vilket närmar sig en halv dansk fjärdedels mil, dvs. 941 m; men å andra sidan kan St. Djupetjärn, vars båda ändar fortsätter i långa mossar, på 1500-talet ha varit betydligt längre, och det kan väl också ha uppfattats som källsjö till *Djupa(n)*. Jfr avd. II. 5 *Djupetjärn* HAsk-Dal, Diupe Kjärn 1540 (Kalén s. 122), Aff, i Diwpe tiernn 1554 HSkrH 29 s. 74, möjligen = *Dyvatten* nedan; KBor, EK, Diupe dahls kiärn 1727, Diupe Kiärn 1857, Djupetj. GK; KHöhu, 1835, EK, Diupa Tiernett 1643 (Kalén s. 125), Djupetj. GK; KKe-Dal, Lilla Djupa 1857, L. Djupetj. GK, L. Djupetjärn EK; KRöa-Dal, Diupekärn 1766 SOÄ 19 s. 226, Stora Djupa 1857, St. Djupetjärn GK, EK; nr 2 synes vara sekundärt benämnt efter ett **Djupedal(en)*, nr 4 och 5 efter bäcken *Djupa(n)*, som genomflyter bågge *tjärnen*, och vars namn 1857 överförts på dessa, se avd. II samt *Djupesjö* ovan. *Dumlarna*, se *Berget och Dumlarna*, BN H. *Dumleholjen* el. *Dumlingeholjen* SHä; *hölj* i Svarvarebäcken; jfr följ. *Dumlingarna* HBuStr, Domlinga(r)ne 1842; målets *dumling*, m. 'liten djup, rundaktig vattensamling, pöl i mosse', jfr föreg. *Dyvatten* el. *Dyvattnet* *dýván*, -vatnæt HAsk-Dal, Dýwattn 1600-t., -watnet 1776 (SOÄ 18 s. 175), Divans (!) lider 1823, Dyvattnet 1860, -vatten GK, EK; f. l. har här samma bet. som i

rspr.: det är mycket *dyigt* vid sjöns stränder; vattnet har möjligens tidigare kallats *Djupetjärn*, se Kalén s. 122 ff. *Dämmorna* KKI, åker, antagligen =*Fähusdammen*; målets *dämma*, f. 'instängt vatten' (ingen bæk där).

Ekebusken KEl, tjärn, 1806 K, GK, EK, Eke Busken 1819; nu finns där stubben efter en mycket stor *ek*. *Ekevatten*, L. och St. HAsk-Dal resp. HLÅOl-Dal, GK, EK, Æikarvotn, Eikar vatn 1273, Stora Ekevatten 1540, Stora Ekewathn 1554 (Kalén s. 124), Lille o. Stora Eckewan, stora siön Eckeuatnet 1721; nu ingen *ek*.

3 *Fisklös* KBor, EK; KHu, GK, EK, fiskelöss Siöö 1857; KRete, 1863, GK, EK. »*Fjellvattnet*» o.d., se följ. *Fjölevatten* el. -*vattnet* BN HBr. *Flottorvan flötörva* KEl; tjärn, Flottorvan EK; sv. dial. *flottorva* 'flytande tuva', jfr no. dial. *flott-torv* och fvn. *flotaholmr*, m. 'flytande ö'. I tjärnet finns en flytande torva, som lätt »vränger sig», när man står och fiskar på den. Jfr Bd 12:1 s. 240 f. *Frisketjärn* KHåf, Frisk- EK; invid *Frisketorpet* på grannhmnen Torp. *Frustugetjärnet* el. *Fruvattnet* SBjöbKåt; Frustugutj. GK; vid tp *Frustugan* BN SKåt; kallas även *Balhusetjärnet*, se nedan. *Fähus-dammen fèhus-* KKI, en grävd håla, väl=*Dämmorna*.

Galtehålet el. *Galtehöljen* KGurÖn, i »älven»; kanske någon *galt* drunknat där, jfr ev. *Sohöljen*. *Gamle Olas* damm HÅb, 1817. *Gertrudserödtjärnet* KGertSi, EK, har även kallats *Guritjärn*. *Gillanetjärnet*, se *Lommetjärnet*. *Gorr(e)-*, se *Går(e)-*. *Grimsjön*, se följ. *Grimåsesjön* HSteStu-Dal, Grim-Sjöen 1746 Oedman s. 26, Grimås- GK, EK; jfr SOÄ 18 s. 175. *Grundevattnet* KHåfTo-Bullarens hd, Grunde vandet 1594 JN s. 129, Grunne vatten 1848, Grönevattnet (!) 1850, Grunnebo vattnet 1806 (Na nr 28), Grunnebosjön GK, EK; den i första hand föreslagna tolkningen Bd 18 s. 155 'det *grunda vattnet*' har bekräftats i Krokstad: »södra kanten är *grund* långt utigenom»; skr. *Gröne-* 1850 kan jämföras med *Grönsjö* SOÄ 19 s. 229, som säkerligen är ett urspr. **Grundsjö*; om f. l. *Grunnebo-* se Bd 18 a.st. *Gråbacketjärnet* KBor, EK, Gråbacketj. GK; dunkelt. »*Grönevattnet*», se *Grunde-*. *Gubbevik* HBö el. He; anledningen okänd. **Guridammen* KGert, Gure Damm Myr 1817; se följ. *Guritjärn* el. -*vattnet* gurekiärn (?) 1723, Gurevattnet 1817, =*Gertrudse-rödtjärnet* (?); fvn. kvinnon. *Guðríðr*, jfr *Gur(e)hyttan* och -*myrarna* Bd 16 s. 7, 188, *Gurihålet* 20:2 s. 111. *Går(e)vik* gér(ə)- SBjöbSte, i Sannesjön, Gårwiksberg 1859, Gårevik EK; subst. *går (gorr)*, n. 'dy, smuts'; jfr t.ex. Bd 12:1 s. 219 f. *Gårputtetjärn*, L., Mell., St. KRete, -kärn 1863, =*Småsjöarna* (EK); jfr föreg.: *tjärnen* är små och har dyiga stränder, har väl urspr. kallats **Gårpupporna* 'dyhålorna'. 2 *Gåsedammen* HSi, 1820; KTo. *Gädd(e)tjärn* jædə-, jæd- SHu, jätte (!) kjärnet 1836, Gäddetj. GK, Gäddetjärn EK; angående den altern. enligt bygdens ON-skick något överraskande formen med enstavig f. l., se *Gäddvik* Bd 18 s. 327, ävensom SOÄ 19 s. 147 samt *Mossvik* här nedan; skr. *jätte* 1836 beror på anslutning till v. *gäta* 'valla'. *Gömmesjön* KRöd, 1863, EK, -sj. GK; vid tp *Gömet*.

Holmelöken KHåf-Bullarens hd, GK, EK; se Bd 18 s. 150, och jfr *Löken* BN KKe. 5 *Holmevatten*, -*vattnet* HVa *hölmavättnet*, Holme vattnet 1869, -vatten GK, EK: 4 *holmar*; KBorHu, *hölmavänat*, Lilla Hålmewattn 1727, Lilla Holmevattnet 1864, L. Holmevatten GK, EK: ett tiotal *holmar* och skär; KBorHåf, Hollme Wattnet 1848, St. Holmevatten GK, EK: enligt talesättet i bygden »så många *holmar* som dagar i året», men i själva verket ett sextio-tal; KRete, Holmevatten GK, EK: nio *holmar* och skär; KSn-Dal, EK; jfr Kalén s. 144. *Hornboresjön* *håmborø-* KBorElGurHuReteSön, Hånbårvan, Hånbårsön 1727, Hombure Sjön 1819, Hambur Sjön 1839, Hamburgsjön 1856, Homborgsjön, Hånborgsjön, Hånbör watten 1863 K nr 1, 76, 115, 205, 242, Hanbörvattnet GeolK, Homborsjön 1865, Homboresjön GK, EK; f. l. är namnet på sjöns avloppså, *Hornboran*, avd. II. *Hultstjärn*(et) el. -*vattnet* HASl(Gu) *Hult*, Hul(l)ts Kärnet 1825, Hultstjärn GK, EK, Hultswattnet 1830. *Hundetjärn* *hundø-* KBe, EK, Hunnekärremossen (!) 1864, Hundetj. GK; anledningen till benämningen oviss, kanske någon bestämd händelse, kanske ringaktning (tjärnet är mycket litet), jfr Vestlund i NoB 1936 s. 231 ff., ev. *Hundehögarna* avd. V. *Husetjärnet* SBjöbKé, EK, Husetj. GK = *Lysetjärnet*; vid hmd. *Huset* Bjöb. *Hussjön* KStr, EK, Huse- 1841, Hussj. GK; vid inägorna till Ö. Fjället. 2 *Håletjärnet* SGil-Dal, EK, Håletj. GK; efter avs. *Hålan* SOÄ 18 s. 95 (kallas understundom *Skogetjärnet*); SKår: i en *håla* på gränsen till Dal. *Häcklevatten* el. -*vattnet* *häckleván(øt)*, *häcklevánat*, HVa, Häcklewattnet 1869, -vatten GK, EK; möjligen har man *häcklat* lin vid tjärnet, som ligger nära Sandretorpet, men enligt somliga skulle namnet komma av att tjärnet till formen påminner om en linhäckla; andra tolkningar av *Häcklan* Bd 4 s. 84 och 20:2 s. 151, *Häcklevik* 16 s. 113, medan innebördens av *Häcklebergen* 8 s. 227 säges vara dunkel. *Häggans hål* SPr; kanske har änkan efter »*Häggen*» el. »*Hägg*-Andreas» (Andreas Hägg) gått ner sig där, jfr *Häggekullen* BN SSkom. *Hälletjärn*(et) BN KRöa. *Häst(e)fjorden* *hästø-fjón*, *hästfjón* HRöd, damm, Häst- EK; uppkallelse efter den bekanta *Häste-fjorden* på Dal, SOÄ 16 s. 168 (ett »*Häste Fjorden*» Bd 8 s. 153). *Häste-pölen* *hästøpán* SHu, (i) en våt myr med väg över; en *häst* har väl gått ner sig där. 5 *Hästetjärn*(et) KBorHåf, *hästøsén*, -tjärn EK, -tj. GK, Häste Kärn 1848, Hästetj. GK, Häste wattnet 1861; KHöhu, Hästetjärnet 1846, Hästetj. GK; KRete, Hästetjärn EK, Hästetj. GK; KSn(-Dal), -tjärn EK, Häste kjern 1805, Tjärnet 1832, hästekjärn 1851; SKlePrSte, = *Hästung*- el. *Hästsotkjärn*(et), Hästekjärnet, -kjärns watten 1843; i allmänhet åsyftar väl namnet att *hästarna* brukat dricka i *tjärnen*, men i något fall kan också ett djur ha gått ner sig där, ty stränderna är till stor del sanka; i nr 5 säges en *hästunge* (hingstföl) ha omkommit. *Hästevattnet*, se föreg. nr 1. *Hästskotjärnet* SKle PrSte, = föreg. nr 5, Hästsko kärn 1859, Hästskotjärn EK, Hästskotj. GK; somliga tycker att *tjärnet* går ss. i en båge och har formen av en *hästsko*,

jfr *Hästskon* Bd 12:1 s. 220 (en pöl), ävensom avd. VIII; likheten dock knappast påfallande. *Hästungtjärnet*, se *Hästetjärnet* nr 5.

Idetjärnet ἰδῃ- KEIGur (kallas även *Skvättan*, se nedan), EK; väl efter fisken *id* (jfr SOV 4 s. 47), även om denna åtm. numera kallas *åbuk* i Sörb. (jfr ev. *Iberget* avd. V); nu ingen *id* i tjärnet. 4 *Igletjärn(et)* HLå(Sa), L. och St. *Igletjärn*, se *Iglevatten*; KAlmRe (kanske= *Karpetjärnet*), Ihle kiärn 1723, Ihle Tjärnet 1801; SBjä-Dal, *iglə-*, *ýglə-*, *íglə-*, Igletjärnet EK, Igletj. GK (synes även ha kallats *Uggletjärn*); samtliga *tjärn* har sumpiga stränder; *iglar* var förr eftersöcta för medicinskt bruk, och sådana har i varje fall tagits i det sistnämnda vattnet. 2 *Iglevatten* HLå, *Lilla Iglevatten*, vanligen *Lillesjö* (*Lille sjö*), Lilla Ilekjärn o.d. 1816, 1825, Lillesjön EK; HLåSa, *Stora Iglevatten*, vanligen *Storesjö* (*Store sjö*), ilekiern 1721, Stora Ilekjärn(s Watten) 1816, Stora Ilekiärn 1825, Ilekjärn, Ihlekjärnet 1850, Storesjön EK, -sj. GK; Sörb. (väl utom Sanne sn, se *Igletjärn(et)* ovan) *igle* ȝlo, m. 'igel', jfr t.ex. Bd 11 s. 61; båda tjärnen är förbundna genom en kort bäck.

Karis hölj HÅs(Bö?), i en bäck; en piga *Kari(n)* drunknade där. *Karpetjärnet* KAlmJu, EK, Karpetj. GK (sannolikt= *Igletjärn(et)* nr 2); icke fiskn., utan släktn. (soldatn.) *Karp*, se *Karperöd* BN KAlm. *Kasebosjön* KBor-Bullarens hd, EK, -sj. GK; vid *Kasebo* i Naverstad sn, Bd 18 s. 94. *Kasebågen* kàsəbəgən HRy, bukt av Kärnsjön, vid tp *Kaserna?* 2 *Katt-tjärnet* KGur, EK, Kattjärnet GK; KHu, EK; f. l. har här enligt medd:s åsikt förklenande innebörd: båda *tjärnen* är mycket små (man har inte dränkt *katter* här, långt från beb.), jfr Vestlund i NoB 1936 s. 239 samt ev. samma namn Bd 18 s. 158, ävensom *Kattevadet* 12:1 s. 255, *Kattestycket* avd. VIII och *Kattögat* nedan. *Kavlebromyrstjärnet* KRete, 1863, liten pöl nära gränsen till Borgen. *Kersti(s)-vattnet* kɛst̪i-, k̪ɪst̪i- KEI, chersti wattn 1819, Kirstinsvattnet EK. *Kisterås-duveln* KRöa, liten pöl V *Kisterås(en)* avd. V. Jfr *Duveln* nedan. *Klevsjön*, se -vattnet. *Klevtjärn* KKe, GK, EK, Klefkarneks lider 1856; NV *Kleverås(en)* nr 2 avd. V. *Klevvattnet* klé-, klè- KHålTo, GK, EK, Klefve Watten o.d. 1848, Klefvattnet 1857, klef Sjön 1806 K; man går därifrån upp i *Kleverås(en)* nr 1; sjön har höga och branta stränder med t.ex. *Torsklev(en)* avd. IV; jfr Hellquist Sjön. 1 s. 299. *Kloppetjärn* KHåf, sydligaste delen av Blötevattnet, Kläpp Kärn 1848; *klopp*, f. 'spång'. *Kornsjön* (*Södra*) K-Bullarens hd-Dal; se Bd 18 s. 159. *Korpetjärnet* KKe-Dal, EK, -kärns dräger 1856, -kärn 1857, -tj. GK; jfr -bergen avd. V. *Kroksjö* krɔksjø KKe-Dal, GK, EK, Krok Sjön 1798, 1822 (SOÄ 19 s. 284), -sjön 1856; går i många *krokar* (möjligen= *Djupesjö*, se ovan). *Krokstad Långevatten* KBuRödStrås, 1863, GK, EK, -stads Långvatten 1815, -stad Långvatten 1816. 2 *Kroppetjärn* KRete, EK, -kärn 1863; KÅs, EK; målets *kroppa*, f. 'ruda', jfr *Kroppetjärn* Bd 20:2 s. 120 och OGBReg.; båda tjärnen är mycket små och sumpiga; »rudan är allmän i dyiga sjöar» (Nord. Fam.). *Kvarnesjön* KBor, EK, Kvarnesj. GK, Lånetjärn

GKä. *Kyrketjärnet* SSte, EK, Kyrke kärn 1859, Kyrketj. GK; nära *kyrkan*. *Kårvik(en)* BN HRy.

Lersjön K-S, Lersiø it vand 1594 JN s. 132, Lersiön 1780, Ler Sjön 1821, Lersjön GK, EK; särskilt den ssö. sidan har *leriga* stränder, jfr *Tegelbruken* BN SBe; enl. Hellquist Sjön. s. 338 ingår ånamnet **Lera* i sjönamnet, vilket ock är möjligt; se bynamnet *Lersäter* S. 2 *Lillesjö* (*Lille sjö*) HLå, -sjön EK, Lillesj. GK, även. *L. Iglevatten*; HVa, Lillsjön 1869, Lillesjön EK, Lillesj. GK: rinner ut i *Storesjö*. *Lillesjön* KBu, EK, Lillesj. GK. *Lilletjärn* (?) KGur, antagligen = *Aspetjärnet*. *Lin(d)evatten* el. -*vattnet* HBr, Lindevatten EK, Lindevt GK; f. l. är kanske snarare *lind* (där växer lövskog) än *lin* (dock finns en fin sandvik, där man kunnat »dräcka» lin, jfr Janzén i NoB 1940 s. 149). *Lin(d)tjärn* *lin-*, *lin-* KSn, nu vanligen *Blåkullesjön*, Linnekjern 1805, Linn Tjärnet 1832, Linkjärnet 1857, Linntj. GK, Linntjärn EK; knappast efter *lin*, snarare *lind* (nu mycket björk). 2 *Lintjärn(et)* HVäÅb, *lin-*, 200 m N om hmd. Peppar(e)mon Åb, nu till största delen försvunnet, Linkärts Hultet 1826, -kärnshals 1830 (Hu); KHåfTo, *linsæn*, Linkän 1848, Linntjärn EK, Linntj. GK; troligen har man rötat *lin* i de små *tjärnen*; nr 2 är en bergsjö med kalmark omkring. *Ljusetjärn(et)*, se *Lyse-*. 3 *Lommetjärn(en)* KBorHu(So), Lomekiärna 1857; KHäl, även -*tjärnet*, om det större, Lomme Tjernet 1817, Lomme Tjern 1829, Lomme kjern 1855, Lommetjärnen EK, Lommetj. GK; KSy resp. KHålSy, *lómə-*, *lómə-*, Lommewatten, Lomme tjerns Myr 1854, L. och St. Lommetjärn EK, -tj. GK. 2 *Lommetjärnet* KHäl, se föreg. nr 2; SGiKe, 1833, EK, -tjerns myr 1857, Lommetj. GK, nu vanligen kallat *Gillanetjärnet*. 2 *Lommevatten*, se -*tjärn(en)* nr 2, 3. *Lunde vättnet* HAskSteStu-Dal, = *Askeslättjesjön* EK, Askeslättjesj. GK, Lunde vatten 1540 (Kalén s. 122), Lunde Wättne (Kalén Wattne!) 1860; hmn *Lundens* i Valbo-Ryr *vättnet*, n. 'ställe där djuren vattnas'; jfr t.ex. *Vättnet* Bd 20:2 s. 74. *Lysetjärn(et)* SBjöbKe, = *Husetjärnet*, Lyse-Kjän (!), Lysekjärns Hålarna 1833, Husetjärnet EK; snarast adj. *ljus*, i målet *lys*: det är ovanligt ljust och klart vatten i sjön. (*Långa bukt*) *Långebukts* SSte, EK. *Lången* KHåf, se *Långevatten*. *Långe sjön* (*Långe-* ?) KHöhu, se följ. nr 2. 2 *Långetjärn* KBor, = *Kvarnesjön*; KHöhu, EK, Långetj. GK, Långetjerns Moo 1859, Långe Sjön 1835, 1859. 5 *Långevatten* el. -*vattnet* *lägəván*, -*váttnet* KBorHu, Langewan 1857; KBufjElReteÅs, se *Restad Långevatten*; KBufjRödStrÅs-Krokstad sn, se *Krokstad Långevatten*; KHåf, Lången, Långe Watten, -vatten 1848, -vatten GK, EK; KHåf, L. Långevatten EK (NV föreg.). **Långsjö(n)* K-S-Dal, = *Strandesjön*, Langsio 1273 (Kalén s. 131); sjön är *lång* och smal; jfr *Längan* avd. II, sjöns avloppså. *Långvattnet* HBr. *Lökevattnet* KKe, se *Löken* BN ibid.

Mas(e)-Jonstjärnet *másəjóns-*, *másjóns-* SLeRyGa, Masejons- EK, Masejonstj. GK; intill *Mas(e)-Jon(eröd)* BN SLe. *Modammen* *mó-* KHuSön, 1856, EK; ett litet tjärn aldeles ovanför *Mon*, där man *dämde* upp vattnet från

Hornboresjön för Solbergs kvarn. *Mossvik més-* SHeVat, EK; förr en *mosse* där; angående den förkortade f. l., jfr *Gädd(e)tjärn* ovan med litt. *Motjärnet* SHu, EK, Motj. GK; Ö om *Mon.* *Myreputt myrəpät* el. *Myrtjärnet* KÅs, Myreputt EK; litet *tjärn* i en *myr*. *Månstjärn(et)* máns-, máns- KMe-SKlå, Mans tjerns kullarne 1801, Manskjer(s mosse) 1805, Måns Tjärnet o.d. 1828, Måns-tjärnet EK, Månstj. GK, jfr ev. måns hagen (KSöb) 1796, Måns kas, Måns-myrs 1828; en viss Måns *måns* skall ha dränkt sig i *tjärnet*. *Märretjärn* KBor, Hu el. So, 1857; jfr *Hästetjärn*. *Mörkvik märk-* SBe, EK; *viken* ligger i en ravin med höga berg på bågge sidor. *Mörtehålan* KRe, i Örekilsälven; förr mycket *mört* där; jfr *Mörthålan* SOÄ 12 s. 135. *Mörteråstjärnet*, L., St. KRöa, se *Mörterås(en)* avd. V. 4 *Mörtevattnet* mǖtə- BN HBr (tjärnet kallas på EK Mörtsjön, på GK Mörtsj.); KRete, 1863, EK, Mörtevt GK; KRöd, 1863, GK, EK; SHuSte-Dal, Mörte watten 1833, Mörtevattnet EK (=SOÄ 18 s. 170, -vt GK, -tjärn 1895 EK, Valbo hd). *Mörtsjön* HBr, se föreg. nr 1.

Olsbo-Abborren, se *Abborresjön*. *Orokilen ürosil* KTo; målets *kile*, m., den långsmala viken N om tp *Oron*. *Porsebukten* HSa, antagligen av St. Iglevatten, Possebogte 1825; *pors* utt. i målet *pos*, *pos*. *Pulsen* BN KHåf. *Pulse-tjärn* KHåf, EK; se föreg. *Putten* BN KGur. *Pölane* BN K. *Pölane-* el. *Pölevattnet* KPöRöd-Bullarens hd, Pölevatten 1817, Pölanewattnet o.d. 1863, Pölanevattnet GK, EK; =*Pölesjön* el. -*vattnet* Bd 18 s. 150.

Restad Långevatten KBufjElReteÅs, EK, Långvattnet 1806 K, Restads Långewatten, Resta-Långe-vatten 1863, Restad Långevtn GK; invid *Krokstad Långevatten*. Jfr *Långevatten*. *Rumpesjön* HBr-KGubTr, EK, Rumpesj. GK; vid tp *Rumpen* BN KTr. *Ryrshålan* SRyr, EK, vik av Sannesjön, mitt emot *Ryrs* ö. *Ryrs tjärn* SRyr, 1819. *Råbokeviken* rábokə- KHåf, i sjön Löv. *Rödstens tjärn* KVi, troligen = *Skitne Kornsjö*; vid *Röde sten(en)* avd. V. *Röstjärn* (EK) el. *Rösåsetjärn* KHålTo, 250 m sydväst om *Rösås(en)* avd. V.

Sandbukten HÅs, vid Kärnsjön. *Sander-* el. *Sandresjön* el. *Sandrevattnet* HVa-Tunge hd, = *Klingervattnet*; där drunknade gubben *Sander* från *Sandretorpet* BN HVa. *Sandevattnet* KElÅs, EK, Sand watten skogen 1816, San(e)-vattnet 1827, Sanwan 1857, Sandevt GK; ligger på en *sandmo*. *Sandsjön* KRöa(?)Vi(?), Sand Sjön 1806 K. *Sannesjön* S, GK, EK, Sandesiø 1594 JN s. 132, Sanne Sjön 1793, Sannda watten 1819; se sockenn. *Sanne*. *Sivik* BN H. *Sjövik* BN SKåt. *Skiljeråstjärnen* se **Skiljerås(en)* avd. V. *Sladdammen* HBrLå, i en bäck på gränsen mellan byarna; slag damen, Slagdams hal(l) 1721, Slagdammen 1823; tydligen har där varit åleslad 'ålkista', jfr *Sladet* avd. X. *Smedvattnet* KHåfTo, GK, EK, Sme- 1850, 1857; en *smed*, som bodde på hmd. Gåsehagen (To), brukade fiska i sjön, jfr ev. *Smedtorpet* BN KTo. *Småsjöarna* KRete, EK, = *Gårputtetjärn* L., Mell., St. *Sohöljen* sú- KKI, en »damm» i bäcken; kanske någon *sugga* drunknat där, jfr ev. *Galtehöljen*; se även *Sotrynet* och -äckran mellan höljen och vägen, avd. VIII. *Stockebrotjärn* KBufjRete, EK, -kärn 1863; snarast har *stockebron* legat på en myr

därinväid. *Stordalstjärnet* KBor, EK, Stordalstj. GK; i *Store dal* avd. VII. 2 *Storesjö(n)* HLåSa, -sjön GK, EK; HVa-Dal, Store- EK, Storesj. GK (*Vattnerödssjön* SOÄ 18 s. 177). *Strandesjön* K-S-Dal, äldst **Långsjö(n)*, se ovan, Stranne vatten 1540 (Kalén s. 131), *Strandesjön* GK, EK; efter *Strand* i Färgelanda sn. *Strandevatten*, se föreg. *Strömhollen* SKle; i Klevebäcken, under ett högt fall nedanför Lövmyr, är en djup cylindrisk hölj som liknar en »*holk*», jfr *Holken* avd. X. *Stäm(me)sjö(n)*, ä. *Stämmetjärn* KRödÅs, Stämme Kjern 1816, Stämme tjern 1863, Stämsjön GK, EK; *stäm*, m. 'kvarndamm', jfr *Stämmen* BN HÄb, el. v. *stämma* 'dämma': »bäcken därifrån hade många kvarnar». *Svart(e)tjärn* KHåf, Swartekiärn 1727, 1857, Svartkärn, Svartewattnet 1861, Svarytt. GK, -tjärn EK. 2 *Svart(e)vattnet svät-* HVaÅb, Svarte Watten 1833, Svartsjön 1869, Svartevattnet EK, Svartevt GK (därifrån rinner *Svartebäck* avd. II); KHåf, = *Svart(e)tjärn*. *Svartsjön*, se föreg. nr 1. *Sälesjön* el. -vatten el. -vattnet KHåf-Bullarens hd, Sählesjön(?) 1806 Na nr 28, Sähle Sjön, Selevatten 1848, Sälesjön GK, EK.¹ (*Sälevatten* KBor, EK, är fel för *Sävevatten* el. *Säveleken*). *Sölvik(en)* BN KVi.

Timmertjärn KHåf, 1861, EK, Timmertj. GK; en vinterväg (för *timmerkörning*?) går över *tjärnet*. *Torstens tjärn tōstāns sjén* KHåf, 1848, GK, EK; jfr *Torstens myr* ibid. *Tosse-*, se *Tåse-*. *Tranehöljen* KGerr, EK; litet tjärn e.d. i *Tranemossarna* el. -mossen avd. VI. 2 *Trehörnet* BN KHöhu, sjön HBr-KHöhu-Dal, nu kallad *Trehörnesjön*, EK, Trehörnesj. GK, Trehörnet 1540, -hörnett (Kalén s. 126), Trehörningen 1600-talet, 1776 (SOÄ 18 s. 152), 1925 EK Valbo hd; KRete-Bullarens hd, 1863, Trehörnesjön GK, EK. *Trehörningen*, se föreg. nr 1. *Trestickan*, se följ. nr 2. 2 *Trestickeln* KSn, 1805; KÖs-SKIå, nu kallat *Trestickan*, Trestikelen 1805, Trestickeln GK, EK, Trestickekjern 1847; fvn. *stikill*, m. 'spets, tagg', jfr Bd 18 s. 100; åtm. den senare sjön har *tre* vikar. *Tresticketjärn*, se föreg. och jfr Bd 18 a.st. *Trinde dape trīna dàbə* SBe, trinne Dapen 1802; 'den runda pölen'. **Trolltjärn(et)* HBön, i *Trolltjärndalen*; en sankmark därövanför kan förr ha varit *tjärn*. *Tutjärn tu-* KEI, GK, EK; den gamla neutrumformen *tu* 'två': *två* sjöar tätt intill varandra, jfr SOÄ 13 s. 128. *Tvillingehöljen* SBe; vid -*myren* avd. VI. *Tvättehöljen* HFi, 1826, tydligen i ån. *Tåsehöljarna* KHåf, i bäck, Tosse-1833; målets *tåsa*, f. 'groda', jfr -*pölen* Bd 20:2 s. 114.

Uggletjärn *uglə-* SBjä-Dal, = *Igletjärn(et)* nr 3. *Uletjärnet* SBjöbKåt, = *Frustugetjärnet*; nära *Ulet* BN SBjöb. *Värängetjärnet* SHä-Dal, EK, -tj. GK, = *Bustetjärn* nedan; äldst *Hælgatiorn* o.d., se *Helge-*; största delen av *tjärnet* hör till *Värängen* SOÄ 18 s. 31. *Åmotshöljen* SBe; vid *Åmotet* nr 2, avd. II. *Örehålan* BN KHo. **Örekilen*, se *Ör(e)kilsälven* avd. II. *Ötjärn* KRöa, GK, EK, Ökärn 1845; en ö i *tjärnet*.

Balhusetjärnet *bålhus-səsənət*, *bål-* el. **Balhus tjärn** *bålhus sján* SBjöb-Kåt; kallas även *Frustugetjärnet* el. *Fruvattnet* el. *Uletjärnet*. — *Frustugu-*

¹ Se Tillägg och rättelser.

Kjärnet 1802 S nr 13, Frustugutjärnet EK, Balhus tjernet, jfr Bolhustjernslandet (!), Bardus dalen 1857, Bålvus (!) Tjärn s.å. S nr 62, 68, Balhus tjärn GKÄ. ~ Liksom både *Frustugutjärnet* och *Uletjärnet* innehåller torpn., *Frustugan* BN SKÅt resp. *Ulet* SBjöb, synes ett dylikt även föreliggande i *Balhuse-tjärnet*, nämligen ett **Balhuset*; jfr de talrika *Huset* ('torpet') jämte *Skytte-huset*, *Tigerhuset* etc. F. l. kunde här vara ett ökn. **Bale(n)*, bildat till det från Lane hd kända v. *bala* 'skrävla; sladdra', se *Balaretorpet* Bd 12:1 s. 47. I andra hand kunde man tänka sig bet. 'torpet där man sladdrar' el. också 'skryttorpet, det pråliga torpet'. Men kanske ingår i stället samma bækkn. **Bala* < **Bärda* som i hmnsn. *Barhult* *bål-* H. Också den bæk som rinner ut i *Balhusetjärnet*, den nu s.k. *Ulebäcken*, strömmar helt nära sitt utlopp mellan höga och lodräta bergväggar nedanför Uleberget. **Balhuset* vore då 'torpet vid **Bala*' (knappast är det frågan om ett **Baloset* **Balas* utlopp i tjärnet). Enl. V.E. föreligger ärenemot en omtolkning av målets *bardus* *badús*, 'burdus', vilket på flera håll har utt. med *l*, kanske använt som ökn. (soldatn.?). Jfr skr. *Bardusdalen* ovan.

Björnsjön och **Björnsund** *bjø̄nſy* (utt. torde gälla både sjön och sundet) SBjöbKe-Dal. — Biærnsundit i Langavatne, Biarnsundit 1273 Kalén s. 139, Biörsund, Biörsundzöö 1600-talet SOÄ 18 s. 170, Björnsund (?), sjö, Björnsunds-ön 1833, Björnsen, sjö, Sjön Björn sen, Björnsemossen (flera ggr), -drågen 1857 S nr 24, 63, Björnsjön EK, Björnsj. GK. ~ *Sjön* är genom ett *sund*, vilket numera helt tillhör Dal (se *Björsund* SOÄ a.st.), förenad med Långvattnet ibid.

Blandkärnan *blānſina* el. **Kärnan** (?) KEL; litet tjärn. — blankina (?) 1819, Blankjärne Måssen, Bland kjärne bergen, Kärnan (sjö) 1842 K nr 76, 128, Blandkärnan EK. ~ Det sammansatta namnet bör jämföras med målets *kärneblanda* *ſinøblána*, f. 'den dryck man får genom att med litet vatten skölja ur den rest som blev kvar, när man kärnat färdigt och tömt kärnmjölken ur kärnan'. Jfr det enkla subst. *blanda* 'blandning av mjölk och vatten'. Det lilla tjärnet har liknats vid en smörkärna, i målet *ſina*, fvn., fsv. *kirna*, f., och det grumliga och »tjocka» myrvattnet med »*blanda*»; tjärnet ligger i en »sumphåla». Jfr det isl. älvn. *Blanda* och särskilt *Blandtjørni* Indrebø Innsjøn. 1 s. 24 (på en myr) samt i viss mån *Blandevatten* Bd 10 s. 66 och ev. **Saupa* i hmnsn. *Söbbhult* H ovan.

»**Bleketjärnets**», se följ.

Bläcktjärn *blæk-* KKE, invid Röa. — Bläcke Kärn 1846, Blektjärns dräger 1856 K nr 130, 184, Bleketj. (!) GK, Bleketjärnet (!) EK. ~ F. l. anses i bygden vara målets *bläcka*, f. 'storbladig växt': det skulle växa mycket *näckebläckor* *nékøblækør*, dvs. näckrosor, i tjärnet. Jfr *Blekhetjern(et)* NG 5 s. 38, Indrebø Innsjøn. 1 s. 24, *Bläck(e)tjärn(et)* SOV 9 s. 76, även som *Black-tjärn* OGB 1 s. 294 och *Blackevatten* 11 s. 60 samt Janzén i NoB 1940 s. 126. Emellertid är det nu ganska ont om *bläckor* i detta tjärn. Eftersom det med

sydspetsen gränsar mot grannhmnen Röane, vore det frestande att räkna med det **bläck* 'inhugget märke i träd (för beteckning av rågång)' el. (en form av) no. dial. *blekkja* 'merke med lys flek, hugge tømmermerke', som av E. Noreen i NoB 1919 s. 147 altern. antagits ingå i några vrml. *Bläck(e)tjärn* (jfr SOÄ 19 s. 249). Janzén a.st. avvisar dock Noreens tolkning, eftersom ifrågavarande ord icke uppvisats i vsv. mål. Skulle alltså här ifrågavarande namn verkligen innehålla *bläcka* 'storbladig växt', har f. l. förkortats på grund av s. 1:s enstavighet, liksom altern. i *Gädd(e)tjärn* katalogen ovan.

Bustetjärn SHäl-Dal; nu *Värängetjärnet*. — Bustekjärn 1836 S nr 27. ~ F. l. åsyftar antagligen någon *borstig* gräs- el. starrväxt; jfr målets *bästö*, m. 'borste' samt **Borstemyr*, Boste 1797, Bd 8 s. 288 med litt. Jfr *Värängetjärnet* ovan.

Bågen *bögən* KBorHåf. ~ **Båg*, fvn. *bugr*, m. 'krökning, bukt', se Bd 20:2 passim och 8 s. 342. Här åsyftas en bred bukt av Örekilsälven. Utt. tillhör n. Krokstad och Sanne; jfr utt. från Hede sn avd. VIII nedan.

Danviken KHuSön; den vik där bäcken Hornboran rinner ur Hornbore-sjön. — 1856 K nr 205, jfr Danvikshålan, Danviks klåfvan ibid. ~ *Danevigen*, *Dannevigen*, -*vik* NG 8 s. 139; 9 s. 321 och 6 s. 10 anses innehålla folkn. *danir* 'danskar', liksom även t.ex. *Dandalen* OGB 8 s. 63; jfr *Jutehemman(et)* BN K. (Näppeligen föreligger uppkallelse efter *Danviken* i Stockholm.)

Duveln *dúvən*, *dúvən* SHu-Dal (möjligen helt i sistnämnda landskap); en stor, »bottenlös» hölj i en mosse vid foten av Göpe hällor. ~ Målets *duvel* *dúvəl*, m., väl väsentligen samma ord som boh., dals., vrml. *dyvel* *dývəl*, m. 'djup, vattenfyld håla i en mosse, göl; litet tjärn i mossmark', jfr *Dyveln* SOÄ 19 s. 45, OGB 20:1 s. 116, SOV 9 s. 80, ävensom *Dyvelsberget* OGB 16 s. 167, vidare nyno. *dyple*, n. 'liten djup dypöl'. Vokalisationen i *duvel* skulle kunna återgå på böjningsformer utan omljud, dock under förutsättning att ordet *dyvel* kan återgå på ett kortvokaliskt fvn. **dyvill* med pl. **duvlar*. Jfr *Kassleberget* Bd 20:2 s. 212, där f. l. anses återgå på en form av fvn. *ketill* 'kittel', samt ev. *Truglevatten* till fvn. *trygill* här nedan. Från dylika böjningsformer kan förutom *u*-vok. också »tjockt» *l* ha övertagits; angående det senare jfr SOV a.st., även *Dyvlarna* ibid. Se även *Kisteråsduveln* ovan.

Em(me)tjärn, se *Öm(me)-*. ***Gípusjór**, se *Djupesjö* ovan och *Djupan* avd. II.

Grövtjärn *gróv-* KRöa. — Graf(!) Kärn 1846 K nr 130, Grövtjärn EK. ~ F. l. är sannolikt namnet på *tjärnets* avloppsbäck, jfr *Grøf* NE s. 84 f. Detta är bildat till fvn. *grøf*, f. 'naturlig el. genom grävning åstadkommen fördjupning; grav'; se t.ex. NGIndl. s. 52. Bäcken rinner genom en rätt smal dalgång och är själv nedskuren i marken, så att den delvis är nästan osynlig, medan ärenemot tjärnet ligger relativt flackt. Utt. med »slutet» ö, vilket åter-

finnes i *Gröv*, Bro sn, och i *Gröven* SOÄ 19 s. 60, får måhända anses som »äkta»; annorlunda Bd 8 s. 109. Jfr ev. *Rqðin 12:1 s. 256 f. samt *Grøv* NG 5 s. 124, *Grøva* 1 s. 210 och 16 s. 66 (vid en liten å från *Grøvatjern*), *Grøvdal* 13 s. 242, *Gravvatnet* nr 2 (troligen efter en älvs *Grøf*, *Grafa*) Indrebø Innsjøn. 1 s. 77.

***Helgetjärn** SHä-Dal, = *Värängetjärnet* (E. Noreen NoB 1919 s. 156). — j Hælgatiorn, or Hællgatiorn, j Hælgutiorn 1268 el. 1273 (avskr. från 1300-talet) NgL 2. ~ Enl. Kalén s. 132 'det heliga tjärnet'. Eftersom s. l. här är den feminina biformen fvn. *tjörn* till det neutrala *tjarn*, målets *tjärn*, bör skr. *Hæl(l)ga-* uppfattas som oböjd form, alltså nom. sg., medan *Hælgu-* är den efter prep. grammatiskt korrekta dat. sg. Teoretiskt sett kunde de båda skr. också motsvara ett **Helges* resp. **Helgas tjärn*.

Hjultjärn (?) *jū-*, *jū(l)-* KRöa. — EK. Hjulkärns ås, Julkärns Ås 1845 K nr 130. ~ »Litet som ett kärrhjul», dock knappast cirkelrunt. Om andra tolkningar, se *Gjulsholmen* Bd 16 s. 168, **Gjuleklev* 8 s. 216 med litt. Kanske man lagt *hjul* i vattnet till att »trutna», när järnringarna lossnat?

Hjälmesjön el. **Hjälm(e)vattnet**, N. och S. *jälm(a)vätnet*; *jälmväni* KBufj. — Södra Hjelme Sjön, Hjelme vatns myrarne 1842, Lilla Hjelmwatten 1863 K nr 128, 242, N., S. Hjälmevattnet GK, N., S. Hjälmevattnet EK(B). ~ Det är ovisst om tjärnen benämnts efter *(*h*) *jälma* 'vattenödla', varom se *Hjälmtjärn* och ev. *Hjälmevattnet* Bd 18 s. 155 f., el. efter *hjälmar* 'tak på stolpar', här då till skydd för det hö som kan ha skördats på *Hjälme(vattens)-myrarna* el. -*myren* omkring sjöarna, se t.ex. *Hjälmarna* Bd 18 s. 111.

Hundskinnet, ä. **Hundskinnsvattnet** HBrElHä. — Hundskins vattnet 1816, 1889 H nr 56, 119, Hundeskinnet GK, EK, vid *Hundeskinnskullen* GK, EK. ~ Tjärnet »har armar och ben som ett utbrett *hundskinn*»; jfr *Bockskinndalen* Bd 18 s. 262. Att sjön just liknats vid ett *hundskinn*, behöver inte ha någon annan orsak än det i ON så vanliga behovet av konkretion, varvid det ofta kan bero på ett slumpartat infall, vilket djur den förste namngivaren använder. Jfr dock *Svinskinn* hos Sahlgren Eddica s. 248 f. Naturligtvis kunde bakom benämningen ligga någon nu bortglömd händelse med en *hund*, el. kanske ringaktning; för det senare, jfr *Hundehögarna* avd. V, för det förra *Getehalsen* Bd 18 s. 244, där konkretionen i jämförelsen beror på sambandet med *Getemyren*.

Håvåls tjärn KAlm, vid gränsen till Sä. — Håfwåls kiärn 1723, Håfwål(l)s Tjärn 1801 K nr 2, 30. ~ Det mycket vanliga fvn. mansn. *Hávarðr*, i Norge nu utt. *Håvår* el. *Håvål*, jfr t.ex. *Haavaarslien* NG 4:1 s. 228, *Haa-vaalsrud*, *Hovelsrud* 1-5, även som *Håvols* slätt och *mosse* OGB 12:1 s. 13, 309.

Kattögat KGur, Ö Hornboresjön, antagligen = *Katt-tjärnet* nr 1 katalogen ovan. ~ »Såsom en bra stor damm.» Jfr *Stutögat* nedan. (*Kattungar* har icke dränkts där.)

Klingervattnet *klygván(ə)t* el. **Kring(e)levatten**, -vattnet *kryg(ə)levatnət*,

ä. **Kringlesjön** HVa-Tunge hd; kallas även *Sandersjön*, se katalogen. — Kringlesjön (två ggr), Kringe- (två ggr) 1869 H nr 109, Kringlevatten EK. ~ Den lilla sjön är (nästan) rund som en *kringla*, jfr t.ex. *Klingretjärn* Bd 18 s. 159, *Kringlemossen* 12:1 s. 310.

Knivvatten, -vattnet *knívátnæt*, ä. även **Kniven**, el. **Knävatten, -vattnet** *knévátnæt*, *knæván*, V., Ö. el. **St., L.** KBufjStr resp. KStr. — Knifvam(!) 1841 K nr 157 (avskr.), V. Knifvatten, Östra knifven (*knefven?*), Knifven 1842 K nr 157, 128, jfr Knifvebergen 1842, V., Ö. Knävatten GK, EK. ~ Den västra sjön liknar i viss mån en *kniv* med skaft, jfr *Kniven* Bd 1 s. 104 med litt., men båda svänger också liksom *knän*, i målet *kne*; jfr *Knäsjön* SOÄ 19 s. 304, ä. Knisiön, Knisiöö, samt *Knävattnet* 20:2 s. 112.

Koppartjärn *kèpar-* KHäf; en liten pöl i en mosse S Lin(d)tj. ~ Tro-ligen är f. l. metalln. *koppar* (i boh. vanligen *käbör* men utt. *kèpar* finns i gränstrakterna mot Dal), åsyftande mossvattnets rödbruna färg, jfr *Kopparberget* (delvis rostfärgad bergvägg) Bd 2 s. 155, *Kopparås* (röd gneis) 4 s. 115 och **Kopperås* (gneis med inslag av pegmatit) 12:1 s. 13. Dock kunde pölen i stället vara benämnd efter någon (där omkommen) »*koppare*», dvs. fält-skär el. träkoppssvarvare. Däremot är den vitt spridda och även till *tjärnet* knutna berättelsen om att en *kopparkittel* el. en kittel med *kopparmynt* skall finnas på botten av detta, med säkerhet en förklaringssägen.

Kring(e)levatten, -vattnet, Kringlesjön, se *Klingervattnet*.

Kärn *sæn*, (*sæn*), HK-FossHåbySvarteborg sn; sjö. — tiärn 1694, Lacus Tiärn 1712, Tjern 1785, Kjärn 1809, 1834, Tjärn 1813 Håby nr 2, 5, 51, 50, 59, Tiärn, Kiärn 1746 Oedman s. 25, 29, Kärnsjön GK, EK. ~ Namnet synes, direkt el. indirekt, sammanhänga med v. *kära* 'klaga inför rätta, väcka åtal', i ä. tid (och dial.) även 'klaga' i allmänhet. V. urnord. **kärian* är avljudsbesläktat med fhty. *kara*, *chara*, f., fe. *cearu*, f. 'veklagan, sorg', jfr ty. *Karfreitag*, eng. *care*, ävensom fhty. *charasang* 'klagosång', flty. *karm* 'veklagan', fe. *cearm*, *cierm* 'skrik', holl. *kermen* 'klaga, jämra'; jfr Hellquist Et. ordb.² *kära*, Torp *kjæra*. Sjön kunde ha fått sitt namn av att den »*klagar*» el. »*skriker*», när vinden far över dess milslånga sträckning från norr till söder, kanske isynnerhet när isen bryter opp mellan de delvis höga och branta stränderna. Jfr då sjönamn som *Jälmaren*, *Open*, *Skrålen*, *Tjuttingen* och isynnerhet *Kärmens* hos Hellquist Sjön. el. *Tjuten*, *Tjutsjön* Sahlgren Skagershult s. 99 ff. Sjön skulle med denna tolkning väl i ä. tid ha hetat **Kär(e)sjön*, varav genom ellips blivit **Kären* > *Kärn*, el. med det vanliga sjönamnssuffixet *-ir*, **Kärer*, i best. form **Käreren*, varav genom »haplo-logisk förenkling» också blivit **Kären* > *Kärn*. Emellertid synes åtm. vid de gamla sjönamnen (och dit hör säkerligen namnet på denna i storleksordningen Bohusläns tredje sjö) knappast v. förekomma vare sig som f. l. till *-sjö* el. vid *-ir*-suffix. Möjligt vore kanske att räkna med det motsvarande subst. fvn. *kära*, f., som ingår i sv. *käromdl*. Men det är väl osäkert, om detta

deverbativum någonsin haft den konkreta bet. av 'klagan, jämmer, skrik' (jfr dock Ordb. Da. Spr. s. 1146: »Hun förte ynkelig *Kjaer*' og *Klage*»). Måhända innehåller sjönamnet i stället ett gammalt namn på den nu s.k. *Örekilsälven* el. *Storälven*, vilken rinner genom sjön. Ånamn är som bekant mycket ofta bildade till verbalstammar, även till kausativer, och många torde kunna uppfattas som nomina agentis av typen (*snö*)*driva*, *nötskrika*. Jfr t.ex. de no. älvn. *Dingla*, *Driva*, *Fresa* (jfr *Fräsbukten* etc. Bd 20:2 s. 117), *Føisa* (*fösa*), *Glitra*, *Groa*, *Reka* (sv. *vräka*), *Rida* (*rida* el. *vrida*), *Skjalfa*, nu *Skjelv* o.d., *Skjell*(aaen), *Skrika*, se NE passim och även Janzén i NoB 1935 s. 1 ff. Under *Dinglejernet* med älven *Dingla* nämner Indrebø Innsjøn. s. 38 även det boh. *Dingle* (vid *Dinglebeck* JN s. 136). Här ifrågavarande å kan ha kallats **Kära* el. **Kärån* 'den klagande el. skrikande ån e.d.' efter någon el. några av de forsar och fall som den bildar både norr och söder om sjön *Kärn*, vilken i så fall efter ån kallats **Käru-sjö(n)* el. **Kärd-sjö(n)*, **Kärer(en)*. Det supponerande ånamnet ingår måhända i »*Stora ån Ullkiär*» 1723 K nr 4, som avser just (en del av) *Örekilsälven* (vid Hult m.fl. gd). F. l. kunde vara samma stam *ull-* 'översvämma' som i *Ullervattnet* el. möjligen gudanamnet *Ull*; jfr *Ullvättern* Hellquist Sjön. 1 s. 675.

Kärnan, se *Blandkärnan*. **Kärnsjön**, se *Kärn*.

Löv (Lög?) *løv* KHåf; sjö. — Løff 1594 JN s. 129, Löken (!) 1848-1861, Lögen 1853, Löf 1861, 1874 K nr 230, 254, Löv GK, EK. ~ Namnet synes närmast vara en förkortning för *Lövsjön*. Det växer mycket lövskog, särskilt björk, runt stränderna och på de många små öarna i sjön. Se Hellquist Sjön. s. 380. Jfr ev. ock den gamla fäboden *Lövlunden* (som dock möjligen är 'lunden vid *Löv*') norr om sjön. Emellertid kunde namnet också vara ett **Lög* (jfr *Lögen* 1853), fvn. *laug*, f. 'bad- el. tvättvatten; bad, tvätt; badställe'; jfr *Lög*, gammalt namn på *Lilla Le* SOÄ 19 s. 219, *Lauga* Indrebø Innsjøn. 1 s. 122, *Lögarehöljen* OGB 18 s. 160 samt målets *läga sig løvæ sæ* 'bada' och *lögestøde løvæstø*, n. 'badställe'. Sjön har stränder med flata berghällar långt ut och klart vatten.

Lövsjön, se föreg.

Malevattnet KBorRete-Bullarens hd. — GK, EK, Mahlewattn 1727, Mahle wahn 1857, -vattnet, Malevattnet 1863 K nr 1, 242. ~ Det i ON vanliga *mal* 'grov grus och småstenar vid strand av sjö' el. målets avl. *målø*, m. 'större samling av stenar'; se vidare Bd 18 s. 26.

Mansvattnet *máns-*, *máns-* SHu-Dal (Högsäters sn). — EK, Mans Kiärn 1741 (SOÄ 18 s. 158), Mannevatten 1833, Mans Vattnet 1836 S nr 27, Mansvt GK. ~ Under *Manberget* Bd 18 s. 217 förmodas beträffande här ifrågavarande sjönamn, att f. l. åsyftar bråd död; en *man* kan ha drunknat el. dränkt sig i *vattnet*. På samma sätt bör väl även *Manstjärn(et)* SOÄ 19 s. 273, 305 förklaras; jfr vidare *Mannehölen* SOV 9 s. 250, *Mannebrunnen* OGB 16 s. 242 samt *Mansholmen* 8 s. 174.

Medvatten el. **-vattnet** KTr; nu försvunnet tjärn. — 1842 K nr 124. ~ 'Det mellersta vattnet (av tre)' el. 'gränsvattnet', jfr dels *Mevatnet* Indrebø Innsjön. 1 s. 135, *Medvik* OGB 20:1 s. 60, dels *Mien* Hellquist Sjön. s. 401, ävensom *Melltjärnet* SOV 6 s. 101.

Möja KHäl; sjö. — Sjön möjia (*jia* osäkra) 1817 K nr 65. ~ Dunkelt. Jfr ev. källn. *Möja* Bd 8 s. 374.

Näcktjärn *nék-*, *ník-* KKeRöa. — Necke Kärnet 1846, Necke Kärn 1857 K nr 130, 184, Nicketjärn EK, Nicketj. GK. ~ »Förr skrämdde de barn för näcken *nékən*.» Tjärnet ligger mellan åsar och är mörkt. Jfr *Näcktjärnen* SOV 14 s. 84, *-tjärnet* 2 s. 63 och 6 s. 104, *Nicktjärnsberget* SOÄ 19 s. 247 samt *Näckhöljen* OGB 16 s. 115.

Orrekockeleken *ørəkákəlégən*, *-kákə-* el. **Orreleken** el. **Orretjärn** (*ørəsən*) KRe; liten sjö. — Orrekack(s)leken 1863 K nr 242, Orretjärn EK. ~ I orustmålet kallas orrtuppen *þykák*, jfr *Orrkockebacken* Bd 8 s. 234, medan Sörb. har utt. *kák*; jfr dock f. l. i *Oxepinan* avd. VIII. *Orrarna* har lekt vid tjärnet. För namnbildningen, jfr *Orreleken* Bd 18 s. 220, ävensom *Säveleken* strax norr om här ifrågavarande tjärn.

2 Oxögat *åkségt*. 1. KHäl-SEdStuVas. — 1817, 1832 K nr 60, 95; = *Stutögat* nr 3. 2. KHöhu-Dal. — 1835, 1863 K nr 106, 228, GK, EK, Oxögä 1643 (Kalén s. 127), jfr *Oxögemossen* 1863 a.st.; har enl. SOÄ 18 s. 151 även kallats *Trolletjärn*. ~ Små runda tjärn, jfr *Stutögat* nedan.

Oxögonen KBor. — EK. ~ Två små tjärn, av vilka det ena är cirkelrunt; jfr föreg.

Pesetjärn KHåf; = *Vin(d)tjärn*. — 1861 K nr 230. ~ *Tjärnet* har på skifteskartan en viss likhet med en *pese* 'penis'. Annan innehörd hos f. l. i *Pesekullen* Bd 8 s. 234.

Rabbalstjärnet *ràbas-*, *ràbals-* KRöa. — EK, jfr Rabbalsås 1845 K nr 130. ~ Sannolikt har någon person från *Rabbalshede* i Kville sn (Bd 16 s. 58), med IN **Rabbansen* e.d., haft något med *tjärnet* el. *Rabbalsås* därvid att göra. Mindre troligt är väl att platserna benämnts efter någon med namnet **Ragnbaldr*, vilket ingår i ovannämnda gårdn.

Rassen *rásən* KBufjÅs; vik (tjärn). — 1816, 1841, Rasern(?) 1842 K nr 68, 157, 128, Rasen GK, EK. ~ Boh., fvn. *rass*, m. 'podex', jfr Bd 18 s. 35. Den genom ett litet sund avsnörda bukten el. sjön bildar ändan på Restad Långevatten.

Skinnhåsan *ſín̥hósg*, *-hósa* KEIÅs; sjö. — GK, EK, Skinrhose kärn 1806 K, Skinrhöse Bergen 1816, Skinrhåsa, Skinrhåse Skogen, Skinnhåss Skogen, Skinås (liden) 1819 K nr 68, 76, Skinnhåsaberget EK, Skinnhåsab. GK (nu *Skinnhåsekullarna*). ~ Sjön har formen av en *håsa* *hósa* 'strumpa', fvn. *hosa*, f. (mest i pl.) 'lång strumpa av skinn el. tyg, som gick från vristen till något ovanför knät', även fvn. *skinnhosa*. Jfr *Håselyckan* Bd 10 s. 131.

Att sjön just benämnts »*skinn-håsan*», beror väl på att man vid jämförelsen tänkt på en dylik strumptyp.

Skitne Kornsjö KVi. — EK. ~ Målets *skiten* 'smutsig'. Parodierande jämförelse med S. *Kornsjö(n)* $\frac{1}{2}$ km därifrån. Det lilla tjärnet ligger invid en mosse, och »abborren smakar rena gyttjan». Jfr *Skitne Väner* SOÄ 18 s. 179 och i samtliga till *Vänern* gränsande hd i SOV, sju ggr. Jfr *Rödstens tjärn*.

Skvättan KEIGur; = *Idetjärnet* (katalogen). ~ Dunkelt. Någon *skväätta* i bet. 'skvaltkvarn' (Bd 12:1 s. 9 f.) kan näppeligen ha funnits vid denna ur berget framspringande sjö med »kall(källe)vatten». I Sörb. betyder *skväätta*, f. 'spruta gjord av Angelica, som leksak' (Nilén Ordb.). Måhända har urspr. källan kallats *Skvättan* 'den skväättande'?

Staupen** (Stöpen**) HAsk-Valbo-Ryr. — i Staupenn, or Staupunum 1273 JHD 1 s. 4. ~ Enl. Hellquist, under *Stöparen* Sjön. s. 586 med litt., avses här två småsjöar. Dessa har legat på den gamla gränsen mellan Norge och Sverige, och Kalén s. 124 anser dem identiska med de nu s.k. *Dyvattnet* och *Lilla Ekevattnet*. Namnet är best. pl. av fvn. *staup*, n. 'håla på väg', i syno. även 'djupt fotspår'; enl. Kalén torde *Staupen* kunna återges med 'fordjupningarna'. NG t.ex. under *Staupet* 5 s. 444 framhålls emellertid att ordet *staup* i ON användes om forsar och branter, jfr det besläktade sv. *stup*; för det förra, jfr ånamnet *Stöpan* SOV 2 s. 77 och 3 s. 80. Här kunde t.ex. bergbranterna vid *Dyvattnet* ha avsetts.

Stranden *stráne* KStr; sjö. — Stran(n) 1841 K nr 157, Strane GKÄ, Strandsj. GK, Strandsjön EK. ~ Namnets närmare innehörd är oviss. Måhända har någon beb. vid tjärnet (skämtsamt) kallats **Strand(en)* i bet 'fiskeläget'; subst. *strand*, f. har vanligen denna bet. i målet.

5 **Stutögat** *stùdàyat*, *stùtògat* (nr 3 o. 4, »dalbomål»). 1. KAImSä, i Hultemossen. 2. KBor. — EK. 3. KHäl-SEdStuVas, i Store mossen. — EK; kallas även *Oxögat*. 4. KRöa. — Stutöge Myrer 1845 K nr 130, L. och St. Stutögat EK. 5. KÅs, i *Stutemyr*. ~ Små tjärn (nr 5 »en liten bottenlös sjöputt»), de flesta runda som *ögon* och ute i mossar. I ett el. annat fall har väl jämförelsen frammanats av att en *stut* gått ner sig i sankmarken vid tjärnet. Eftersom nr 5 ligger i en *Stutemyr* (avd. VI) och detta ON är mycket vanligt och i allmänhet torde erinra om någon reell händelse, är kanske tjärnn. här sekundärt bildat till myrn. på liknande sätt som utlöpare till *Getemyr(en)* Bd 18 s. 244 i en sorts ordlek benämnts *Getehalsen*. Däremot är nr 3 kanske snarast primärt i förhållande till *Stutedalen* avd. VII. (Att inget **Koögat* förekommer, beror väl på att *korna* för mjölkningen hölls nära gården, medan *stutarna* släpptes på skogen (V.E.).)

Stutögonen *stùtégønø* KHåf; två små tjärn. — 1861 K nr 230, GK, EK.
~ Se föreg.

Sätersjön KBor. — EK, Sätersj. GK. ~ Tydligen har det funnits en *säter, dvs. en sommarfäbod, vid stranden av sjön; se *Sätret* Bd 18 s. 62 och Hedblom s. 190 med not 2. Båda lokalerna ligger på Kynne fjäll, endast på en halvmils avstånd.

Säveleken *séve-*, ä. **Sävevatten** (?) KBor. — Säfwed watten 1857, Säfwelksbäcken 1863 K nr 242, Säveleken GK, Sälevatten (fel!) EK. ~ I den förra namnformen har s. l. väl samma bet. 'parningslek' el. 'lekplats (för fågel el. fisk)' som i *Mörteleken*, *Orreleken* etc. (jfr Bd 18 s. 179, 219), även som i *Orre(kocke)leken* här ovan. Kanske har man kunnat tala om *sävelek i bet. 'fiskens lek i säven'. I den södra armen av sjön växer *säv*, och sjön är mycket fiskrik. Annorlunda tolkas s. l. av Hellquist Sjön. s. 337, 602 f.

Tidvattnet (?) HLåSa (?). — Tid vattnet (?) 1806 K. ~ Se under *Tian* BN HBr.

Tordyveln *tödývəl*, *-ývən*, *töd-*, ä. **Tordyvelsvattnet** HKrVa; tjärn. — GK, Torndyvels Vattnet, Måssen 1813, Torndyfveln (sjö), Torndyfvelkärnet, -bergen 1869 H nr 15, 109, Tordyveln EK. ~ Enligt medd. jämförelsenamn: »Den är liten, svart och stygg (ful)». Också *Tordyveltjärn(et)* Bd 16 s. 119 skulle enligt uppgift i bygden ha fått sitt namn efter formen, medan förf. dock hellre räknar med förekomst av *tordyvar*; jfr *Tordyvelsmyren* Bd 8 s. 284.

Truglevatten *trúlvən*, *trúlvəván* HLåSa. — Truggle Watten, Watnet, Truglevattnet 1816, Truffle Watnet o.d. 1823, 1825, Trugele wans Berg, Trugeli wans Laggen 1825, Truglevattnet GK, EK. ~ Måhända innehåller f. l. ett *trugel 'litet tråg', biform till fvn. *trygill*, no. dial. *tryggel*, m. Angående frånvaron av omljud, jfr *Duveln* här ovan samt, beträffande konsonantismen, *Kattugglevallen* avd. VIII. Det långsträckta tjärnet, delvis nedsänkt mellan sluttande berg, liknar i viss mån ett *baktråg*. Dock kunde sjön kanske i stället ha fått sitt namn efter avloppsbäcken i norr, vilken efter att först ha passerat en mosse strömmar genom en trång dal mellan höga bergväggar, liksom i ett tråg, och därav kan ha kallats **Truglebäcken* e.d. Jfr då *Grövtjärn* här ovan. Vare sig sjön el. bäcken i sprickdalen urspr. åsyftas, synes emellertid diminutivformen *trugel överraskande. Denna skulle bättre ha passat för den korta, i ett verkligt »litet tråg» nedsänkta bäck, som från en mosse i sydost rinner ut i tjärnet. Dock synes denna bäck alltför oansenlig för att ha varit namngivande.

Trångarna KHåf; vik av Blötevattnet. — 1861 K nr 230. ~ Säkerligen förkortning av **Trångevikarna* e.d., väl åsyftande de sundliknande vikarna i s. delen av sjön.

Ullervattnet, St. uller- KKö-Kville hd (Svarteborg sn). — Uller- 1806 K, 1862 K nr 222, Uller vattnet 1815 K nr 42, 220, Ulle- EK, St. Ullevt GK. ~ Tydligen (i huvudsak) samma namn som *Uller(e)vattnet* Bd 18 s. 166, vilket ansetts innehålla stammen *ull-* i bet. 'översvämma'. Här ifrågavarande tjärn

ligger mellan stora sankmarker i N och S, och när den betydande bäck, som rinner genom sjön, är rik på vatten, stiger tjärnet ofta ända till en meter och måste då utbreda sig vida över sina bräddar. (Möjligen kunde f. l. i stället åsyfta bäcken, vars namn då varit *Ull.)

Vin(d)tjärn *vín-* KHåf; har även kallats *Pesetjärn*, se ovan. — Vin- EK. ~ F. l. kan vara subst. *wind* el. ettdera av v. *vina* och *vinda* 'blåsa', el. möjligens adj. *vind*. *Tjärnet* ligger högt och är utsatt för *vindar* särskilt från SSV, V och N, och blåsten *viner* i de glest stående träden där; jfr *Vin(d)ar(e)-stranden* Bd 20: 2 s. 288, *Vinås* 8 s. 242. Men det lilla vattnet kan med sin oregelbundna form också betecknas som *vint*, snett; jfr då *Vindtjärn(?)* Bd 1 s. 144. Ett oförklarat *Vindtjärnet* SOV 14 s. 97. Vilken tolkning man än väljer, är utt. med långt *i* överraskande, här liksom i *Vin(d)berg* avd. V; både *lind* och *lin* utt. i målet oftast med kort *i*. Jfr ev. Nössemarksålets (Dal) *grind grün*.

Ägebodtjärn el. -*vatten*, även **Ägevattnet** KRöa; = *Fyrnabberödtjärnet* (EK), -*tj.* (GK). — Eljebo Vatten, Eljvattnet 1845, Elebotjärn GKÄ, jfr Eljebo Lider 1845, Stora Eljebo mossen 1855 K nr 130, 194, Älgbomossen EK. ~ Det synes ha stått en *bod*, som används vid älgjakten, i närheten av *tjärnet* el. *mossen*.

Öm(me)tjärn, (Em(me)-) *øm(ə)-*, *ømə-*, *øm-*, *émə-* KVi. — Ömmekärna 1844, Ömme tjärn 1898 K nr 122, 275, -*tjärn* EK, Ömmetj. GK, Em tjärn GKÄ. ~ F. l. torde vara fvn. *eimr*, fsv. *ember*, m. 'rök, dunst, dimma'; se *Emmern* etc. Hellquist Sjön. s. 107 f., *Eima* NE s. 37, det sv. *Emån*, varom OGB 1 s. 192. Utt. med ö beror väl på labialisering av e. (Målets *imme*, m. 'imma' kan knappast ge e el. ö; jfr eljest sjönamnet *Ömmeln* SOV 4 s. 63.) Om sv. sjönamnen *Ömmeln*, *Ömmern* se Olsson OUÅ 1963 s. 14, om no. *Ömmervand* Magnus Olsen NoB 1915 s. 29 f. Tjärnet ligger i en mosse; dock anses platsen inte särskilt dimmig.

II. Vattendrag

Åar och större bäckar kallas genomgående *älv*, f., mindre bäckar *bäck*, m. Det gamla ordet å lever i *Åmotet*, här nedan, även som i *Åbacken* avd. V, *Åflaten*, -*lyckan*, -*rumpan* och -*vallen* avd. VIII; jfr det »modernare» *Älvevallen* ibid. En strid del av »älv» kallas *ström* *sträm*, *strøm*, m.; ordet *fors*, m. utt. *føs* el. *føs*. Gamla, nu i sms. ON ingående bäck- och ånamn är bl.a. **Alna* (?), **Bärda* (?), **Elna*, **Grof*, **Kroka* (?), **Kära* (?), **Kærta* (?), **Lera* (?), **Saupa* (**Söpa*), **Surn*, **Ull* (?), **Värma* (?), **Qln* (?).

**Alna* (?), se *Alnäs* BN K. *Björnåsebäcken* el. *Björnåsälven*, se *Längan*. *Bredfors* *brøføs* KPÖ, Brefoss 1817, 1855, Bred- 1855; nu åkerlyckor tvärs över hela hmn, i en svacka där Örekilsälven en gång för länge sedan gick

fram, innan där blev uppdämt. *Bråta-* el. *Bråtebäck(en)* *brø̄ta-*, *brø̄tə-* KBe-SKlåToPj-Dal, Brotabek 1273 (Kalén s. 142 f.), Bråtebäcken EK; *bäcken* rinner genom, resp. bildar gräns till hmn *Bråten* i Lerdals sn. *Bråtebäck* BN HLå. *Bräkesbäck* KSn-Dal, bäken vidr Bræke, Brækeshbek 1273 (Kalén s. 144); bildar gräns mot hmn *Bräken* SOÄ 19 s. 32, jfr ibid. s. 226. *Brännavinsbäcken* BN HÅb. *Buanebäcken*, ä. *Budarbäck* SBjä-Dal, Hudarbek (!), Budarbek 1273 (Kalén s. 142); *bäcken* rinner huvudsakligen genom hmn *Bodane* i Lerdals sn, men enl. Kalén a.st. bildade den tidigare gräns; den ä. namnformen innehåller åtm. skenbart gen. sg. av fvn. *búð*, f., såvida inte fel för gen. pl. **búða*; i varje fall torde det ovannämnda hmn också här avses. **Buskefors(en)* KAlmRe, buskefos quarn, wa (väl=vad) 1723; bäckar är ofta omgivna av tätta *busksnår*. *Bäckoset* KÅs, EK; där utmynnar en *bäck* i Kärnsjön. (2) **Bärda* (?). 1. Se *Barhult* BN H. 2. Se *Balhusetjärnet* avd. I. *Bönsbäcken* *bø̄ns-* KSöb; f. l. åsyftar väl hmn Söbbön. *Dölan* BN H. **Elna*, se *Elnebacka* BN H.

Fittjebäcken (*Fete-*) SEIVas, Fittje- EK; efter hmd. *Fittjan* SVas. *Fjällbäcken* HDÖFj, i Döleberget. *Fjällebäcken* KBråmKöPöRödVa-Bullarens hd, Fjälle becken 1815, fjälle bäcken (»från Krokstads Långewatten till Uller wattnet») 1862, *Fjällevadsbäcken*. (och *Fjällebäcken*, i Bullaren) EK, Fjällevadsb. GK; mot byn *Fjälla* Bd 18 s. 7; jfr föreg. (om *Fjäll(e)vadet*, se avd. IV). *Gipa*, se *Djupan*. **Gröf*, **Gröv*, se *Grövtjärn* avd. I.

Hajumsälven K-S, GK, EK; rinner från Lersjön till Örekilsälven och passerar därvid till stor del byn *Hajum*. *Hedensbäcken* *hø̄ns-* KHöhe-SHe; kallas även *Näbbebäck(en)* efter tp *Näbba*. *Hultanebäcken* SHu m.fl., Hultane- EK. *Hulteån*, se BN *Hult* K. *Huvudlagbäcken* KÄl; se *Huvudlagsnäset* avd. III. *Håfors* BN K. *Hällebäcken* KHu, 1865; rinner tydligt över en el. flera *hällor*, dvs. berghällar, jfr Bd 8 s. 127. *Jordfallsbäcken* SEd, 1792; jfr avd. X. *Kasebäck* BN KSo. **Kroka* (?) el. **Krokbäcken* (?), se *Kråkhult* BN H. »*Kyle aa*», se *Ör(e)kilsälven*. **Kära* (?), se *Kärn* avd. I. **Kært* (?), se *Körtevallen* avd. VIII.

**Lera* (?), nu *Lerdalsälven*, se *Lersäter* BN S. *Lerbäck* BN SLe. *Lerkvill* BN SLe. *Lerryrån* HVa-Tunge hd-Dal, Larryr ånn 1554 (Kalén s. 120); mot *Lerryr* SOÄ 18 s. 122. *Lillälven*,=Hajumsälven, i motsats till *Storälven*, dvs. Örekilsälven. *Lundebäcken* K(Bor)Håf, Lunne bäcken 1727, -bäcksfallen 1860; troligen från *Lund(e)skogen* BN KHåf. *Lökebäcken* KKe, 1865, väl =*Löken* BN KKe.

Mellanfallet BN SKåt. *Mörtefors* i *Mörteforsälven* *mø̄teføs-* KHåf, en »älv» från St. Holmevatten till Blötevattnet, Mörtefoss 1860; jfr kvarnen *Mörteforsan* BN KHåf. *Nybäck* BN HHä. *Näbbebäck(en)* KHöhe-SHe, -bäck EK, se *Hedensbäcken*. *Olofsbo* *bäck*, se **Svarterbrands lök* nedan.

Peppra(n) BN HÅb. *Perebäcken* KRöa; flyter genom *Per(e)lotten* BN ibid. *Pinebäcken* p̄n̄- KSn-Dal, 1832, EK; mot tp *Pinan* SOÄ 19 s. 33. *Ryrsbäcken* (EK) med *Ryrsoset*, i Sannesjön, innanför *Ryrshålan* avd. I, SRyr.

5 *Sandbäck(en)* BN HÅb, KRe, Röa, SBjä, Kle. *Sarp* BN KBor. **Saupa*, se *Söbbhult* BN H. *Sjöbäcken* BN KRöa. *Skiljar(e)bäcken* KEI; vid -backen avd. V. *Skitne bäck* s̄tn̄ b̄k HBaÅb (?); *bäcken* har orent myrvatten, jfr *Skitne Kornsjö* avd. I. *Sparkebäcken* KHa; jfr -backen avd. V. *Stenhagebäcken* HAsl, EK; vid *Stenhagen* BN ibid. *Storälven* K; det vanliga namnet på *Örekilsälven*, hd:s största å, jfr *Lillälven*. 2 *Strömmarna* BN K, SHu. *Strömmen* BN SStu. **Surn*, se *Surnås(en)* avd. V. *Svartebäck* sváþ- HÅb, 1806 K, -becken 1833: vattnet verkar svart, jfr SOV 9 s. 135, dock kunde den också vara sekundärt benämnd efter *Svarvattnet* nr 1, avd. I, varifrån *bäcken* kommer. **Svarlefors(en)* HLå, swartefoss ängen 1798; jfr Bd 16 s. 117 och 20:2 s. 58. *Svarvebäcken* svárv̄-, svárv̄- SSkom m.fl., från Rankeböns-tjärnet; en viss Jörgen satte upp *svarvestol* i *bäcken* och svarvade »spårockar», dvs. spinnrockar, men också Hägg-Andreas el. »Häggen» hade svarv där. *Söbbhultsälven* HSö m.fl., från Borgesjön, EK;=följ. **Söpa*, se *Söbbhult* BN H.

Torpebäcken HTorpHä-K, EK. **Truglebäck(en)*, se *Truglevatten* avd. I. *Tvetälven* HTv, EK. *Tvärränna* KSön, 1856; troligen ett grävt dike. *Ulebäcken* SBjöbKåt, från Tisätertjärnet på Dal, EK; passerar bl.a. *Ulet* och *Uleberget*, se BN SBjöb, men *bäcken* rinner också genom en »urd»; *Ulebäck* Bd 20:1 s. 123 anses snarast ha sitt namn efter *ugglor*; här ifrågavarande bäck har möjligen tidigare hetat **Bärda*, se *Balhusetjärnet* avd. I. *Ulkeröd* b̄ack SEdUI, EK. **Ull* (?), se *Ullervattnet* avd. I. 2 **Värma* (?), se *Värmedalen* avd. VII och *Värmeland* avd. VIII. *Västerbäck* HBr-Dal, 1540, 1643 (Kalén s. 126); väl 'bäcken mot väster', mot det forna Norge från Dal sett. 2 *Åmotet* ámgðat KAlnKroÅs, Åmottet 1795; ámgátat SBeEdHu, Åmåttsvallarne 1855; 'åarnas möte', Hajums- och Örekilsälvens resp. Längans och Lerdalsälvens sammanflöde; jfr *Åmåt* Bd 20:2 s. 25 f. med litt. *Åsnerödbäcken* SÅs, EK. **Qln* (?), se *Alnäs* BN K. **Älna*, se *Elnebacka* BN H. *Ängebäcken* KEI; på hmd. *Ängen*. **Öra*, **Örebäcken*, se *Öre klev* avd. IV. *Österkasebäcken* HAslSöb, EK; efter *Österkas* BN HAsl. **Öxna* (?), se *Öxnebergen* avd. V.

Bluxebäck blóks- KÄL-Tunge hd. ~ »Gamle spöke har bluxat blóksa (lyst) där.» Jfr Lindberg Skeem. *bluxa* 'fladdra (om ljuslåga)'. Den i flera breda avsatser och fall rinnande bäcken lyser tydligent vit mot den stora Kärnsjön alldeles nedanför, men det kan också ha lyft av sumpgaser i sankmarken vid bäckens mynning.

Djupan jýpa, jùpa el. **Djupebäck** jýpəbæk, júpə-, ä. **Gipa** KKeRöaViHål To-Dal. — i Gipu, i, or Gypu 1273 JHD 1 s. 4 f., Gibe 1594 JN s. 130, Diupan 1776 SOÄ 19 s. 226, Djupa 1851 Lignell 1 s. 39, Lilla o. Stora Djupa 1857 K nr 184 (här avses dock, ehuru oegentligt, L. och St. Djupetjärn,

varigenom bäcken rinner), Djupebäck GK, EK. ~ De nu brukliga namnformerna betecknar, liksom *Djupa* och *Djupaaen* NE s. 28 f., *djupt* nedskuret lopp, vilket väl överensstämmer med naturförhållandena. Det urspr. namnet *Gípa*, vilket behandlats NE s. 72, NG 6 s. 236, SOÄ 19 s. 226, Indrebø Innsjøn. 1 s. 71 samt Kalén s. 144 f., sammanhänger med nyno. *gipa*, f. 'djupt gapande sår', *gip*, m. 'gap, käft' och sv. *mungipa*. Bet. blir 'bäcken i sprickan, klyftan', Liksom »*Gibe*» enl. JN a.st. »kommer aff it vand heder *Gibesio*» (se *Djupesjö* avd. I) samt rinner genom L. och St. *Djupetjärn*, så har de små fjällsjärnen *Gipetjerni* Indrebø a.a. s. 70 avlopp genom älven *Gipa*. Förändringen av *Gipa* till *Djupan* kan ha befordrats av att i det ä. namnet vok. *i* övergått till *y* i ställningen mellan det ur *g* uppkomna *j*-ljudet och *p*, medan adj. *djup* i trakten mål utt. *jyp* (i 1200-talsskr. *Gypu* är väl *y* bara ett tecken för (långt) *i*).

»**Fylsbækkr**« SHuHäRaSkom-Dal, från Mansvattnet till Strandesjön. — i Fylsbek-, -bæk Fylsbækkr 1273 (Kalén s. 131 f.). ~ Dunkelt. F. I. kunde väl, trots Kalén s. 132, vara gen. av fvn. *fyl*, n. 'fölunge' (jfr fsv. *fylsvat*, fda. *fyls vitne*).

Hornboran *hønþéra*, *høm-*, *hàmbèra*, (åtm. nu väl endast namn på *Solbergs kvarn*, se BN KSo), **Hornborebäcken** *hàmbørə-*, *-børə-* el. **Hornbor(e)ån** KHuSoSön. — Hånbårån 1723, Hanborgån 1727, Hamborån 1835, Hamburgån 1854, Homborån 1865 K nr 4, 1, 105, 205, 246, Hombora EK, jfr Hamburge dahlen, Södra Hamburdalen 1819 K nr 76. ~ Beträffande ä. former, jfr även *Hornboresjön* avd. I. Om utt. *høn* 'horn' se Nilén Ordb. Ett *Hornbora* har påvisats dels som önamn, dels som ånamn både i Norge och Sverige, varom se *Homborgö(n)* Bd 16 s. 39 med litt. Lundahls där anförda tolkning av två vgt. ånamn 'den som har hörn, krökning(ar)', varmed kan jämföras *Horna*, *Hyrna* NE s. 107, 112, skulle passa bra också på här ifrågavarande å, vilken »går i krökar och svängar» och bildar många »(bäcke)holmar», även om ett namn med denna bet. ännu bättre skulle karakterisera den del av Örekilsälven, vari Hornboran rinner ut. Kanske vore det redan av detta skäl mera motiverat att ansluta sig till Sahlgrens förklaring (NoB 1935 s. 49 ff.) av namnet: *hornbori* 'hornbäraren' vore ett mytiskt naturväsen »som ansetts ha spelat på *horn* och därigenom förorsakat forsarnas . . . brusande ljud». I så fall har namnet måhända från början tillhört just det fall som förr drev den kvarn som ännu kallas *Hornboran* (el. *Solbergs kvarn*). (Dock kan *Hornboran* också uppfattas som en kvarnnamnsbildning till en sms. *Hornbor(e)ån* av samma typ som *Mörteforsan* BN KHåf till *Mörteforsen*.)

Kik(e)ån HAskStuSteVa-Foss sn-Valbo-Ryrs sn, nu bl.a. kallad *Grimåsälven* (EK), äldst **Reina*. — Kikåhn 1540, Kikeånn 1554, Ryk (!) Åhn 1650 (Kalén s. 119 ff.), Kikån 1580 Lignell 1 s. 42. ~ I *Kige* och *Kiken* NG 9 s. 71 resp. 7 s. 219 anses kunna ingå ett älvn. **Kika*, vilket bl.a. kunde samman-

hänga med no. dial. *keika* 'bøie til Siden, gaa skjævt, gjøre Krumninger'. På hmnskartan över 1 Rölanda 1796 och GeolK framträder synnerligen starkt de många krökar som bäcken gör särskilt mellan Foss sn och St. Tåkan, Lerryr och Rölanda i Valbo-Ryr. Dessa är numera rätade för undvikande av översvämnningar. I andra hand kunde man tänka på det NG a.st. nämnda *kik*, m. 'opblæst Faarebelg', fär. *kíkur*, m. 'opblæst Mave': den uppblåsta magen vore då *Kikerudsjön* — en ganska träffande jämförelse. *Kikerud* SOÄ 18 s. 120 f. anses innehålla »namnet på den i närheten rinnande ån», men snarast ingår sjöns namn, antingen detta är primärt el. sekundärt.

2 ***Landemärkesbäck(en)**. 1. KGerr-Dal. — Landmärks bäck 1540, Lande marks bech 1643 (Kalén s. 125, 128). 2. SHu(-Dal). — Landamärs beck(en) 1816 S nr 18. ~ F. l. är det från Hall. kända *landamärke* 'gränsmärke mellan landskap' (Rietz), jfr *Landemärket* Bd 3 s. 206. Angående skr. *Landamärs* 1816, jfr t.ex. sv. dial. *verstu* 'verkstad' (dock kunde här möjligen i stället föreligga fvn. *landamæri*, n. 'gräns'). I bägge fallen åsyftas bäckar i (el. nära) den gamla riksgränsen mellan Norge och Sverige.

***Landemärkesån** HSte-Dal, nu *Grimåsälven*. — Landemährs åhn 1701 H nr 4. ~ Jfr föreg.

Längan *lägy* SBjöåBeSkrHu, rinner från Strandesjön till Lerdalsälven; kallas även *Björnåsälven* (-åsebäcken EK). ~ Ån har sitt namn efter källsjön, som tidigare hetat **Långsjö(n)*, *Langsio* 1273, jfr Kalén s. 131, Janzén i NoB 1935 s. 21. Angående namnbildningen, jfr *Kynne älv* Bd 18 s. 171 f., från S. *Kornsjön*. En bro över bäcken kallas *Längebron*.

***Madbågen** KÅs. — Maboge backen 1795 K nr 17. ~ Troligen en *båg(e)* av Örekilsälven omkring en *mad*.

Meghon HÅb, i utmarken, nu okänt. — 1817 H nr 36. ~ F. l. synes vara målets *meg*, n. 'urin', till v. *miga*, fvn. *míga* 'pissa', s. l. subst. *ho*. Måhända åsyftas något holknande myrvlopp, genom vilket brunt vatten rinner.

***Reina**, = *Kik(e)* ån. — æftir anne Reino, or Reino 1273 JHD 1 s. 4. ~ Dunkelt. Jfr NE s. 188, Hellquist Sjön. s. 473, Kalén s. 119 f. Adj. *ren* kan icke komma i fråga, eftersom ån till största delen rinner genom dy och lera.

Rutebäck(en) *rūðə-* HRy, kommer från Husemyr. ~ Det är *rutor*, liksom ristade fyrkanter, i berget där *bäcken* rinner fram.

***Sive(r)bäck (?)** KBorHuSo. — Sifve (?) bäck 1796 K nr 18. ~ F. l. kunde vara kvinnon. *Siv* el. kanske mansn. *Siver*, fvn. *Sigurðr*.

Sutarebäck HKoSyUt. — »Sudderbäck nu sutarebäck» enligt »flera Norska Domar» 1629, 1638, 1814 H nr 26. ~ Under förutsättning att av sms. *Sutarebäck*, -*hdl*, -*raben* och -*sten(en)* bäckn. är det primära, kunde f. l. innehålla dals. *suta* (känt bl.a. från Håbols sn) 'brusa, susa starkt', vilket anses ingå i *Suttebäcken* SOÄ 15 s. 122; jfr ev. också *Suttebäcken* OGB 1 s. 226 samt, till bet., *Susarbäck(en)* 20:2 s. 129. (F. l. kan näppeligen åsyfta karpfiskens *sutare* 'lindare', vilken håller till i grunda sjöar; ären mot kunde

man naturligtvis tänka sig samma ord i den egentliga bet. 'skomakare', känd från fvn. och fsv.)

***Svartebrands lök (?)** HOI-Dal. — Suartabæks lök, -brandz lök, -brantz-lök 1273 (Kalén s. 124 f.). ~ Enl. Kalén åsyftas här den år 1540 s.k. *Olofsbo bæk*, vilken rinner från St. Ekevatten till Fjölevattnet och skiljer *Olsbo* (BN H) från Färgelanda sn på Dal. Det i här ifrågavarande namn ingående *lök* betyder bl.a. 'lugh, bred bäck', jfr Bd 18 s. 160 samt *Löken* BN KKe. Kalén framhåller det osannolika i att »-bæks» skulle förenats med ett till bet. besläktat ord, varför han antar att f. l. åsyftar skogsbrand, jfr den andra skr. I varje fall torde icke subst. *brant*, vilket i målet skulle hetat **bratt*, komma ifråga, eftersom substantivering av adj. *bratt* är lika främmande för boh. som för fvn.

***Tjörbäck** KBe-SKlåToPj-Dal. — Tjorbek 1273 (Kalén s. 143). ~ Anses a.a. vara identisk med *Bråtebäcken* (EK), som bildar gräns mot hmn *Bråten* i Lerdals sn. F. l. är väl fvn. *þjórr*, m., Sörb. *tjör* 'tjur'.

»**Ullkiär**» KHu m.fl. = **Örekilsälven**. — Stora ån Ullkiär 1723 K nr 4. ~ Se under sjönamnet *Kärn* avd. I.

Ör(e)kilsälven Dal-K-Tunge hd; kallas vanligen *Storälven* el. enbart *Älven*, men hette i ä. tid möjligen **Kära* el. **Ullkär(a)*, se sjönamnet *Kärn*. — en aa . . . heder Ørkille, Kyle aa 1594 JN s. 129, 134, Örekils-åن (Örlogs-, Örils-) 1851 Lignell 1 s. 32, Örekilsälven GK, EK. ~ Sannolikt har den s.k. *Torpskilen* vid *Torp* i sydänden av sjön *Kärn* en gång kallats **Örekilen*, där f. l. är *ör*, m. 'grus' och s. l. *kile*, m. 'vik'; kilens stränder består i Ö av sand och i V av moränvall. Från sydspetsen av denna vik rinner »älven» vidare till Kvistrum och kallas därefter *Kvistrumsälven*. Annan tolkning SOÄ 19 s. 226. Formen »*Kyle aa*» 1594, tydlig **Kile å*, är väl en förkortning för **Örekile å*. Jfr den nutida biformen *Kilsälven*.

III. Öar, holmar, skär, grund; näs, uddar

Av c:a trettio ON på *-holmen* el. *-holmarna* avser endast *Klippeholmen*, *Deleholmen* och det ena *Hästholmen*, holmar i rspr. mening, medan de övriga betecknar uddar i slingrande åar el. bäckar. Det senare är också fallet med de allra flesta av de över åttio näsnamnen; bara **Föresnäs*, ett *Längenäs*, *Löknäset*, *Ryrs näs*, *Sjönäset* och *Stasnäset* ligger i sjöar. Åtm. flertalet av de osammansatta *Näbban*, liksom *Aspe-*, *Ekehog-* och *Hålvagnäbban*, avser landtungor i åar. Möjligen föreligger målets *näbb*, n. i *Husenäbben*; se dock nedtill följ. sida. Också de två *Tången* och *Tångarna* ligger vid åar, likaså antagligen *Långe tånge*, medan däremot *Ose-* och *Sjövikstången* samt *Råbocketångarna* går ut i sjöar. Jämförelsenamn är *Käringenäsan* och *Åsbjörns näsa*, bågge i Kärnsjön.

Abborgrundet SVat, i Lersjön. *Abborrudden* HÅs, i Kärnsjön, EK, Abborre- 1861. *Alnäs* BN KAIn. *Anderses ö* åndəsəs ó KRöa (?), i S. Kornsjön; *Anders* är okänd. *Asbjörns näsa*, se *Åsbjörns näsa*. *Aspenäbban* HFi, -näbba 1826; *näbba*, f. 'näbbformigt markstycke', antagligen åsyftande en landtunga i ån; jfr tp *Näbban* SHe.

Bergskär SKåt, i Sannesjön, EK. *Bisterholmarna* och -näset KÅs, Bister Holmar, Näset 1821; vid »älven», mitt emot *Bisterröd* BN KNo. *Björnnäset* KGur, 1792; djurn. el. mansn. *Bottenholmarna* HUt, 1825; säkerligen »bäckholmarna»; om f. l. se under *Bott(n)arna* avd. VII. 2 *Brattön* BN HBr; KHåf, ör i St. Holmevatten, L., St. Brattön EK. *Broholmarna* HFi, Bru- 1826; »bäckholmarna». *Broholmen* SVas, 1837; väl den »holme» som bildas av Lerdalsälvens krök vid landsvägsbron; jfr *Brovallen* avd. VIII. *Bronäsen* SPj, -näsen 1801. 7 *Bronäset*, vid slingrande åar, BN KHa; KEI, 1826; KHu el. So, »bränäset på andra sidan om Hanborgzån, nedanför Hults gierde», bronäset 1727, Brå- 1796 (om skr. brå-, se hmnsn. *Bråröd* K): den gamla vägbron låg där; KFl(Röd), 1760, 1826; SBjä, brå-: vid »Bjärkebräcke bro»; SEdHu, brå-, Bru- 1792, 1794, Bro- 1833: vid en nu ny landsvägsbro över Lerdalsälven; SLe, Bru- 1794. »*Bränäset*», se *Bro-*. *Bräckenäset* KGur, åker på ett brant näs i »älven», till hmd. *Bräckan*. *Brända näs* brända nés SBjä, åker vid ån, 1842; »de svedjade och brände när de skulle odla där». *Bäckenäs* BN HBr. 2 *Bäckenäset* KEI, 1826: odlat näs mellan Örekilsälven och en bæk; SHu, 1794. *Caspersholmarna* KTo, 1804; väl vid Örekilsälven; ingen av gårdsägarna 1804 hette Casper.

Delesholmen KKe-Dal, *holme* i S. Kornsjön; målets *dèlə*, n. 'rågång'. *Djupeholmen* KTo, 1857; sannolikt vid bäcken *Djupan*. *Ekeholmarna* HSi, 1820; väl uddar vid bæk. *Ekenäs* BN K. *Elins näs* KBor, 1796. *Eriksnäset* SEd, 1792. *Fallenäset* SEd, vid *Fallet* BN ibid.

Gatenäset góðə- KÅs, Gatu- 1795; målets *gata*, f. 'inhägnad by- el. fäväg'. 3 *Grannäset* BN KHa; KGur, 1792, 1849; KRöd, 1800. *Gråbenholmen* gråbən- HDÖ, udde vid bæk; man skall ha dödat en *gråben*, dvs. varg, där. *Gullbrandsholmen* giùlbrans- KÄl, Gullbran(d)s- (»även Lilleholmen el. Ön kallad») 1825, Guldbran(d)s- 1859; fvn. mansn. *Guðbrandr*, se Bd 18 s. 265. 2 *Gåseholmen* KMe, gåse- 1798; KNo, Gås- 1855; på uddar i Örekilsälven; man tror att man hållit gäss där. *Gåsenäset* KMe, 1798; jfr föreg. *Gäddeleköarna* KHåf, EK, ör i St. Holmevatten.

Havrenäset KNo, 1795; väl en åker vid »älven». *Hedensnäbban* BN SHe. *Hermansrödnäs*, näs i Kärnsjön. *Holmen Sanden* BN KHåf. *Hultsnäset* KBor, Hultznässet 1727; väl mot hmnl *Hult*. *Humlenäset* KTo, 1804, 1857; f. l. är dubbeltydig. *Husenäbben* HUt, åker, 1776; målets *näbb* är n., varför namnet måste vara pl. best. form el. förkortning av **Husenäbbåkern* e.d.; här kunde näbbformiga uddar i en bæk helt nära *husen* avses. *Hästenäset* KTo, 1804. 2 *Hästholmen* KRöa, EK: i S. Kornsjön; KÄl, åker, 1825, 1859, Häste- 1797:

väl udde i »älven». *Hörnet* BN KRöa. *Höstackenäset* *høstakø-* KEI, vid ån, 1799, 1826; man *stackade hö* där (för att köra hem det på vintern). *Jona(se)-näset* *jóna-*, *jónasz-* KÖn, åker nere vid »älven». *Jons näs* (*Jonsnäs*) BN KHåf. *Judiths näs* HRy, 1842; jfr *Judiths kohage*.

2 *Kalvenäset* KKO: vid en bäckdal; KSör, 1823. *Klippefloden* KGua, jfr följ. och *Flodan* nedan. *Klippeholmen* KGuaÄl, helt kringfluten *holme* i Örekilsälven, vid hmd. *Klippan* Gua. *Kloppholmarna* SLe, 1794; *klopp* 'spång' vid uddar i Lerdalsälven, troligen vid *Klopp(e) maden*; jfr Bd 18 s. 178 och 16 s. 121. *Korsöarna*, -ö(n) KKe, i S. Kornsjön, -ö(n) 1856, -öarna EK; den största ön har formen av ett *kors*; angående andra tolkningsmöjligheter, se samma namn Bd 16 s. 86. *Krokön* KKe, i Kroksjö; ön är mycket *krokig*; jfr Bd 8 s. 35. *Kråkudden* KKe, 1856. *Kvarnholmarna* HUt, 1825; »bäckholmar». *Kyrkenäset* *sárkø-* SEd, i Lerdalsälven, 1833, kjörke näset, kyrkjenäse åkrarne 1792; där skall ha varit rastplats för *kyrkobesökare* från Dal (jfr *Bivägen* avd. IV); enligt en annan, men föga trovärdig version skulle det ha stått en *kyrka* vid *näset*. *Käringenäsan* HSi, ett bäcknäs, Kjärringe Näsa 1820; målets *käring*, f. 'käring; gift kvinna'; jfr *Åsbjörns näsa* på grannhmnen Åsen. **Käringenäset* (?) KRöd, kjärgenäset (!) 1800; jfr skr. *kjerng*, *kjärng* av f. l. i *Käringebråtarna* avd. VIII. *Käringön* KHåf, i sjön Löv; anledningen okänd.

4 *Lad(u)näset* BN KBor; KEI; KÅs; HUt, ängsmark, La Näset 1775; säkerligen ett bäcknäs. *Lilla Näset* BN HRy. *Lilleholmen* KÄl, 1825, = *Gullbrands-*. 2 *Lillenäset* KNo, vid Örekilsälven, nära *Stor-*; KSör, åker vid Hajumsån, jfr *Store-* nedan. *Lillön* KÄl, äng 1859. »*Lindenäs*», se följ. *Lindesnäs* BN KGub. *Lin(d)holmen* BN HUt. *Långa näset* SBjä, vid Lerdalsälven. 4 *Långenäs* BN KBod, Ha; KSkå, 1838; KSo, 1796; de tre sista är bäckuddar. *Långe tånge* SBjä, 1842, antagligen = *Långa näset*. *Långholmen* KSön, 1856; udde i Hornborebäcken. 3 *Långnäset* KNo: åker vid »älven»; KÖn, 1794; SHu, 1794. *Löknäset* KKe, 1856; se *Löken* BN ibid. *Löv(e)näset* BN KSkå. *Lövön* KSy, i S. Kornsjön, 1844, 1854, EK, Lofö (!) 1806 K.

Matsäckeholmen KÅs, vid Örekilsälven; jfr *Matsäckedalen* avd. VII. *Mellomnäset* *mæløm-* KAln, åker; ån gör flera vindlingar där. *Meteholmen* KVa, Mele- (!) 1821; väl en ö el. udde i Örekilsälven, varifrån man brukat *meta*; jfr *-pallen* Bd 8 s. 233. *Mossetången* SRy, 1854; det är ovisst om f. l. åsyftar *mossa* el. *mosse*, jfr avd. V. *Måveskär* KRöaSyVi, i S. Kornsjön, Måfwe skjär o.d. 1805, 1844; målets *mæv* el. *mævæ* m. 'fiskmås'. *Mörtön* KRöa, i S. Kornsjön, EK; nära *Sikön*.

4 *Näbba* BN KHöhe-SHe; HTv, åker, Näbba 1816; KÄl., åker, näbba 1797: näs i »älven»; SLe, äng 1833, Näbba 1794. Många *Näset*, de flesta vid slingrande åar. *Nötö* KKe, i S. Kornsjön, GK, EK; man hade kreatur där för länge sedan, jfr *Kalvestupet* ibid. *Osetången* *øsatægen* SBe, kohage på en udde i Lersjön, vid *oset* (utloppet) av Lerdalsälven. *Pantenäset* KÅs, 1821, Pantnäs

Rabben 1795; vid Örekilsälven; har säkerligen varit förpantat, jfr *Pante-stycket* BN KSn. *Pantnäset* KSkå, åker vid en krök av Hajumsälven; jfr föreg. *Pål(e) näset pål(ə)-* KHa, åker; ägdes i början av 1800-talet av samme *Pål* Ekström som hade *Pålegrantegen*.

Rabbnäset SHu, 1794; om f. l. avd. VIII. *Rovenäset* SBjä, vid Lerdalsån; jfr *Rovkasen* avd. VIII. *Ryrs näs (Ryrsnäs)* BN HRy. *Ryrs ö (Ryrsö) rýs ø* (rýsø) SRy, EK; byn *Ryrs* samfällda ö i Sannesjön. *Råbocketångarna rábako-* KHåf, i n. delen av sjön Löv (inget samband med *Råbocken* BN KHåf). *Rödsnäset rúš-* KRöd; kallas så på grannhmnen Alnäs. **Rönnäset (?)* KBråm Kö(Ål), i *rúnæsa vålar*, bergkullar vid Slottskullen (KÄl). *Rönäset* BN KRöa, GK, ligger i S. Kornsjön, norr om Sikön.

Sikeskären KKe-Naverstad sn, Bullaren, i S. Kornsjön; se Bd 18 s. 175. *Sikön* BN KVi. *Sjönäset* SEd, 1792; vid Lersjön. *Sjövikstången* BN KVi. *Skolhusnäset* SEd, i Lerdalsån; där var förr *skolhus*. *Stasnäset* BN HSta; f. l. är hmnsn. *Stan. Stenholmen* KVa, 1821; »bäckholme» (=följ?). *Stenkisteholmen* KVa, 1821; se *Stenkistan* avd. V. *Stockholm* BN K. *Stora ø(n) stðrø ø(a)* KHåf, i sjön Löv. *Storenäset* KSör, åker på ett näs i ån, jfr *Lille-2 Stornäset* KAIn, 1837; KNo, åker, 1822, jfr *Lille-. Strömmeholmarna* KHöb, 1819; f. l. är sannolikt soldatn. *Ström*, jfr stp *Strömborg(et)* BN, på grannhmnen Be, vid den bäck som bildar gräns mot Höb. *Strömmenäset* BN KAIn. 2 *Stubbenäset* HÅb, 1833: vid en bäckkrök; KSnr, 1793; jfr -kisen avd. VIII. *Svarta näset* el. *Svartnäset svát-, svát-* KMe, Swartnäshålan 1796, swarte näset 1798, Svartnäset 1833; i en dal vid »älven». *Svenseholmar* KSön, vid Hornborebäcken, -holmar 1856; jfr -myren ibid. *Södnäset sø-* SBjä, vid ån; »de stängde tvärtöver och hade några sör (färs) där». *Södpinan søpína* HUT; halvö i »älven», nu åker. Jfr föreg. och avd. VI samt Bd 20: 1 s. 131. *Sörnäsen* SHu, Sörnäsena 1794; väderstrecket söder el. fvn. *saurr*, m. 'gyttja', varom se *Sörbo* BN K.

Torpeholme(n) HKn, -holme 1858; tydlig en stor odlad »bäckholme» mot *Torp*. *Trinda näset trind nésset* SBjä, vid Lerdalsälven; målets *trind* 'rund'. *Trumpetholmen* HBönn, en »bäckholme» i inägorna, 1814; jfr *Trumpetehagen* BN ibid. **Trädesholmar(na)* HFi, Träs holmar 1826; väl vid Tvetälven; jfr *Trädena* avd. VIII. *Träntenäset* KNo, 1797, 1822; målets *träntor*, f. pl. 'tranbär'. *Trätholmen træt-* HTorb; »bäckholme» som varit föremål för *träta*, i målet *træta*, f., dvs. ägotvist: bäcken skulle utgöra gräns mellan Torb och Tr, och *holmen* borde därvid ha kommit till Tr. *Tyskenäset* BN HGu. *Tångarna* BN KVi. 2 *Tången* BN KVa; HÅb, äng 1825. *Tåseholmarna* KHåf, tosse- 1860; se -höljarna ibid., avd. I.

Utnäsen SBe, äng, -näsena 1802. *Åsbjörns näsa* HÅs, udde i Kärnsjön, EK, Asbjörns näsa 1861, jfr -berget s.å.; möjligen efter soldaten *Björn* på Åsen; dock nämnes redan 1573 Jb en *Asbiörn* ý Bön, alltså Åsens n. granngd; angående s. l., jfr *Käringenäsan* på det s. grannhmnen Sivik. *Åseholmen* KPÖ,

»vid Elfven» 1832; jfr *-kullen* och *Åsängen* ibid. *Ängnäset* KHu, 1835; vid Örekilsälven.

Bakon(s)näset KÅs. — Bagons näset 1795, Bagon Näset 1821 K nr 17, 73. ~ »Kanske var där en bro av *bakonar*» (ytterbräder i en sågstock).

Fjärdingsfloden, se *Flodan* nr 1.

5 Flodan *fłøa*, alla vid Örekilsälven. 1. KBor, förr *Fjärdingsflodan*; liksom en liten ö, tidigare gemensam mark. — fjerdings floa, fjelings floa 1796 K nr 18. 2. KHu; äng. — floan 1835 K nr 105. 3. KRe; äng (ON?). — floa på grefwenäs 1797 K nr 21. 4. KSn; äng och »kallvättne», senare åker, på ett näs. 5. KÄl. — Floan 1859 K nr 213. ~ Målets *floda fløa*, f., även *älvefloda* *älvøfløa* betyder 'låg, slät mark som vid *flod* (höst och vårflod) översvämmas av en å'; åtm. i tre fall gäller det näs el. ö; se ock *Klippeflodan* ovan.

Flott-torvan, se avd. I.

***Föresnäs (?)** *føsñæs*, *føsnæs* SSte; udde i Sannesjön. — Fyrsnäs walarne 1859 S nr 69. ~ Innehåller sannolikt fvn. *fyri*, n. 'furuskog', nyno. *fyre*, n. 'furuve', sv. dial. 'furuskog; furuvirke'. »Det växer nästan bara *furor* (sg. *føra*) där.» Jfr *Försvold* NG 10 s. 262, *Förö* OGB 3 s. 150; hit hör väl även de smål. *För(s)hult* samt *Försnäs* i Sorsele, Västerbotten. *Näset* ligger i gammal, central bygd, varför det nu i målet utdöda koll. inte behöver förvåna; jfr hmnsn. *Hässlebräcke* K.

Grevenäs KRe; äng. — floa på grefwenäs 1797 K nr 21. ~ Ett näs vid Örekilsälven. F. l. kan vara släktm. *Grefve*, som i *Grevegårdarna* Bd 11 s. 21, el. ett ökn., som i *Grevens tjärn* Bd 18 s. 155, *Grevevallen* 9 s. 156, knappast täremot adelstiteln *greve*. Jfr *Grevekas* på grammhmn No.

»**Gäll(e)näset**», se **Hjäll(e)-*. »**hafsnäset**», se *Hove-*.

***Hjäll(e)näset** KHa, vid Hajumsån. — Gäll(e)- 1836 K nr 109. ~ Namnet kan vara identiskt med *Hjäll(s)näs*, *Gäll(e)näs udde* och *Gällsnäs* SOÄReg., vilka Sahlgren NoB 1920 s. 146 ff. anser innehålla dialektordet *hjäll(e)*, m. i bet. 'hässja för torkning av foderväxter, ärter, löv' el. 'ställning för torkning av nätt' el. 'ställning för björnskytte'. Den mellersta bet. bortfaller på grund av naturförhållandena. Ärter torkade man i Sörb. på en *ärtekyrka* el. *-krake*. Snarast föreligger den tredje bet., vilken också Sahlgren utförligast behandlat; jfr ock *Hjällsås* OGB 1 s. 241 samt ev. *Hjälleberget* 16 s. 169, även som *Hjällsdalen* och *-mon* här nedan avd. VII och VIII. Ordet *hjäll* med annan bet. ingår i **Hjällhusugnen* och *Tjärhjällen* avd. X. Se även Eriksson Hjäll och tarre s. 209 ff.

Hovenäset *høvnæs*-, ä. **Hovsnäset** S(Ed) Hu. — hofs näset, hofs- (Ed) 1792, hafs- (Hu) 1794 S nr 2, 7. ~ Ett näs i Lerdalsån, tillhörigt Hu, men gränsande till Ed, ser precis ut som en hästhov. Jfr bergn. *Hoven*, under *Hobæk* NG 6 s. 318, även som *Hästskon* (åker) här nedan avd. VIII och *Hästskotjärnet* avd. I.

Huvudlagsnäset KRe. — hulagsnäset 1797 K nr 21. ~ Ett näs i »älven» har jämförts med ett *huvudlag* på betsel el. grimma (Nilén Ordb.); jfr *Huvudlagbäcken* avd. II. Ordet utt. åtm. vanligen *huvälau*, men skr. 1797 torde återge ett i övriga n. Boh. förekommande utt. *hylau*.

Kinkom-ön KHåf, i St. Holmevatnet. — EK. ~ F. l. avser kanske någon person från *Kinkom* i Hede sn.

2 Orrenäset. 1. KEI, nu *Ärrenäset* *ärə-*. — Orrenäset, Orrnäsmynren 1799, Årrenäset, Årrnäsmynren 1826 K nr 24, 84. 2. KÖn. — Orrnäs Rabben, Orrnäs Södre flo 1794, Örenäset 1848 K nr 13, 140. ~ Bägge *näsen* ligger vid Örekilsälven. I nr 1 ingår tydligt målets *orr er*, f. 'al' (vilket växlar med ordet *al*), eftersom f. l. nu är det därtill bildade, av medd. kända *ärre*, n. 'al', egentligen 'aldunge; alved'; jfr fvn. *qlr*, m. : *elri*, n. varom se Fries, NSS 37 s. 5 ff. Skr. *Öre-* 1848 av nr 2 synes dock tala för att detta *näs* benämnts efter där spelande *orre*, i målet *ərə*, *ərə*, m. Angående växlingen *Orrenäset* : *Orrnäsmynren* 1799, liksom *Örenäset* : *Orrnäsrabben* 1848, 1794, se Bd 18 s. 329 mitten.

***Skatenäs(et)** KSöb. — Skatenäs kasen 1796 K nr 62; jfr Skateberget och -myr 1801 (SäSöbÖn), -myren 1849 (Ön), 1857 (Sä) K nr 35, 135, 189. ~ F. l. kan vara fågelnamnet *skata*, knappast *skate*, m. 'ände, spets; träd- el. grentopp' o.l. Jfr *Skaten* NG 11 s. 46, 179, SOÄ 17 s. 44, SOV 11 s. 109, OGB 8 s. 202 ('framskjutande udde'). Här ifrågavarande näs är tydligt bildat av Örekilsälven. Men eftersom ingen udde här är så lång och smal att den gör skäl för benämningen »*skate*», kan f. l. kanske vara sekundär till *Skateberget* el. -*myr(en)*.

Skinholmarna HBönn, »bäckholmar» (?) i inägorna. — Skinholmmarne 1814 H nr 23. ~ F. l. kunde vara v. *skina* el. subst. **skin*, n. 'sken', jfr målets *sölfin* samt *Skinvik* Bd 18 s. 163 med litt. Kanske stenar på holmarna setts *skina* efter regn, liksom *Skenhall* SOV 9 s. 62 (jfr även *Skändla* OGB 2 s. 125). Men också 'torka' kunde åsyftas, jfr ev. *Skinne fjäll* OGB 3 s. 214 med litt. Slutligen kan måhända holmarna ha jämförts med *djurskinn*; s. l. i *solskin* och i *kalvskinn* utt. lika, med långt *n*; jfr då sjönamnet *Hundskinnet* avd. I.

Stuvenäset KNo. — stufwe- 1795 K nr 15. ~ F. l. är *stuv*, m. 'stump, kort stycke', avseende antingen efter en första röjning kvarstående stubbar el. kort form hos *näset*; jfr t.ex. *Stuvängen* och *Stuvarna* Bd 16 s. 68, 214.

Torsnäs HFi. — 1826 H nr 49. ~ Tydligt vid ån. F. l. kan vara något av mansn. *Tore*, *Tord* el. *Tor*, men eftersom platsen ligger centralt i bygden, nära kyrkan, kunde man också tänka på guden *Tor*. Jfr *Torsnes* NG 1 s. 361, ävensom t.ex. *Torsnäs* SOV 9 s. 49, vilket synes innehålla det fvn. kvinnon. *Þordís*.

Ärrenäset och »**Örenäset**», se *Orre-*.

IV. Vägar, vadställen, broar o.d.

Väg, m. utt. *væj* (jfr *Väjebol* BN H), i Sanne och n. Krokstad *væg*; om *biväg* se *Bivägen*. *Stig*, m. utt. *stj*, *stig*, *gata* 'byväg, fäväg' *gåda*, *gåta*. Om *skede*, n. se *Gårdskedet* BN KHöb.

Brant passage i bergig terräng kallas *klev*, f., vilket är den vanligaste slutleden i denna avd., naturligt nog i Sörbygdens starkt kuperade terräng. Angående *klev* : *klåva*, se *Ekeklev* : -*klåvan* BN KHäl med litt.

Över myrar och mossar kunde man ta sig fram på en *klopp* *klop*, f. 'spång' (jfr Aasen, Nilén Ordb.) el. *klamp*, m., väl ungefär detsamma, men också på en *kavlebro* *kåyləbrū* el. *stockebro*; jfr, utom *Kavlebron* här nedan, *Kavlebro-* och *Stockebromyren*. Se även *Dammstock*.

Över vattendrag måste man förr ofta *vada*, helst där bottnen bestod av en »hälla», se *Hällevad*(et), el. åtm. hård sand, jfr *Sandvad*(et).

Om *stad* 'båtplats', se hmnsn. *Stan* H.

Aspegatorna áspægðənə HASl; förr fägator e.d., inga *aspar* nu. *Breda vad bré vá* KSy, i bäcken från Hälletjärn(et) till Smedvattnet. *Brureklev(en)* KKö; antagligen gick en gammal väg över där till hmd. Holmarna; en *brud*, i målet *brur*, säges ha ramlat utför branten med ridhästen; jfr t.ex. Bd 11 s. 88 med litt., även som *Brurefjället* på Dal (SOÄ 19 s. 276, utan förklaring), där en *brud* säges ha blivit uppäten av vargar. *Budalsklevarna* BN KBu. *Börjegatan* HBö(Ås); en viss *Börje* bodde på gården; jfr *Börj(e)-Elisabeth* BN Fj.

2 *Ekeklev(en)* BN KHäl; KRöa, Ekeklevs Ås 1845. 2 *Fiskestigen* SEd, -stigs hålan 1792; SPj, *fèskestigən*, berg (!), även *Fiske(stigs)berget*, fiskestigsrenen, fiskeberget 1801; vägen från de övre gårdarna för ned till Sanne-sjön, och den vägen har man väl gått för att *fiska* (osannolik är sägnen att sjön förr i tiden skulle ha gått upp till berget); samma namn, med något annan innebörd, Bd 12:1 s. 254. *Fjäll(e)vadet fjällevát*, *fjæll(ə)-Kva* (el. Sto)-Bullarens hd, Fjelle vas kulle 1817, Fjällevadsbäcken EK, Fjällevadsb. GK; i bäcken mot *Fjälla* i Mo sn, senare stenbro. **Fäklev(en)* KRöd, Fäklefs Casen 1800. *Gasteklev* HSa; väg genom en smal klåva; det spökade där. 3 *Gatan* som BN, KHöhu, Röd, S. *Gatemulen* KHa, 1824; se Bd 8 s. 216 med litt.; i målet förekommer utom *gatemule*, m. 'mynning på en by- el. fäväg', även sms. *säckemule* 'säcköppning'. *Gravareklåvan* KEI, Grafware kläfva 1819; jfr *Gravaremossen* avd. VI. *Gårdskedet* (?) BN KHöb. *Gärdesbron* *jæsbrū* HASl; möjligen har där varit ett *gärde* (åker) till tp Stenhagen.

Hansklev HRös, 1856. *Hjortevadet* BN SSte. *Hål(e)vägen* BN HUt. 2 *Hällegrind(en)* BN KSiSöb. 5 *Hällevad*(et) BN KRöa, S; KBor, i *Hällvadnäset* *hælva*- Hällevadnäset 1796; KBuStr, i Hällevad bergen 1842; KHaf, i *Hällevadliane* BN ibid. *Kavlebron* HBråmÄl, 1815. *Klampen* BN KHöhu. *Kleva(n)* BN S. 6 *Kleven* som BN HRy, Rös; KAIn, Bu, Ju, Röd. *Klopperna* HRös, äng, klop-

porne 1824; målets *klop*, f. 'större spång (av två el. tre stockar)'; den Bd 20:2 s. 182 uttalade förmidan att *klopp* i Tjärnö även kunnat betyda 'stenspång', bestyrkes av Indrebø Innsjön. s. 113, där ordet översätttes med 'stokkebru eller steinhellebru'. *Koddeklev kédæklév* HÅb, på den gamla vägen mot Ste; vid *Koddarna* avd. V. *Koklev kú-* HÅb, på gamla landsvägen. 2 *Krappa klev* KMe, krappe klef 1805; KRöd, *krápø klév*, krappe klef 1800: på en förr mycket »*krapp*» (trång, smal) väg mellan L. Röd och Hedekas; jfr t.ex. Bd 18 s. 212. *Kryssel* BN KÖn. *Kyrkeklev* *sárkækléva* SPr; gamla vägen upp till den högt liggande *kyrkan*. **Kyrkevägen* SHu, kyrkovägshålan 1794.

Lerdalsgrinden SKLå-Lerdals sn på Dal. *Lindarna* KBe, väg, väl förr kantad av *lindar*; »vi gick *Lindarna* på gamla landsvägen». **Långbroarna* el. **Långklopperna* SBjäTr(?) -Dal, Langbruannar, Langklappennar 1273 (Kalén s. 139 f.); jfr *Klopperna* ovan; i fvn. hette pl. av *klopp*, f., *klappir*. *Längebron* SBeHu; bro över bäcken *Längan* avd. II. *Mulegrinden* KRe, 1870; målets *mule*, m. i bet. 'öppning, mynning (på säckar, fägator o.d.)'; jfr *Gatemulen* ovan. *Myrvadet myrvåt* KHåf, Myre- 1860; man kan *vada vå* över där på sommaren, men ingen *myrbotten*; kanske går man över där till en *myr*, ev. till tp *Myrarna*. *Näseklev* HSta, 1842; på *Näset* (Stans näs). *Näseledet* KPÖRöd, -let 1817; ett *Näset* därute. *Näverklev* BN KVi. *Röda grind* HSi, 1820; knappast var *grinden* rödmålad, snarare är den sekundärt benämnd efter någon *röd* sten e.d. 3 el. 4 *Röda klev rø, rø klév* SBe, på en dålig skogsväg; SHu, en vinterväg i Hultanefjället; SSt, möjligen=föreg.; SVas, på den gamla s.k. Prästvägen mellan Sanne och Krokstad; åtm. i nr 1 och 2 är det *rödfimma*. 3 **Rödklev(en)* HÅb, Röklefkas 1825: kanske vid (*Den*) *röde kullen* (*rödfimma*); KHåf, *rø-*, Rödklevstjärnet EK; gångstig där; KSyVi, Röklefs dråg 1844.

2 *Sandklev* BN HLå; SBjä, på vägen upp till skogen. 4 *Sandvad(et)* HTr, Sandvads wallarne 1858; KAlmRe, Sanwa 1723; KBor, Sandwadnäset 1796; KHaSkå, nu i *Sandvadnäset sàンva-: vadställe* där. *Sarpe bro sárpa brú* KBorHåf, ovanför forsen och kvarnen *Sarp*; angående den egendomliga formen, jfr, utom *Sarpe kvarn(ar)* KBor, Göpe *hällor* avd. V med där anförda paralleller. *Smedjekleven* HÅb, 1856. *Stenbron* HSö, en välvd bro på gamla vägen. 3 *Stenklev(en)* BN KJu; KBu; KMeÖs, Stenklef 1847. **Stenvad(et)* KRe, sten wad stycket (äng) 1796. *Stötegrindarna* HTr, 1858; se *Stötekas* BN ibid. *Svängen* BN KHe.

Tingbergs klev KBorRete(HuSo), Tingbergz klef 1727; f. l. är väl släktn. *Tingberg* (något *ting* har knappast hållits i denna ödebygd). **Tjuvegrinden* SBe, Tjufwegrinds åkern 1802. *Tordsklev(en) tóś-* KTo, Tords kleffuen 1594 JN s. 131, berg vid *Klevvatnet*, förr körväg. *Tranklev* KSöb, 1859; väl i *Tranhultet* (avd. IX). *Trångvägen* HRy, 1842; sannolikt den *trånga väg* som för ner till hmd. Näs(et). *Vattne vad* (*Vattnevad*) HVa-Dal, Wattne Wad 1540 (Kalén s. 121); måhända förkortning av **Vattneröd vad*; Kalén anser

att en urgammal väg fört över gränsbäcken mot Valbo-Ryr. *Vinterledet vintertjätet* KK; »vi kör till skogen där om vintern»; jfr Bd 8 s. 11. *Vintervägen* SBjöb, 1857. *Älgeklev* SBjä, på vintervägen till Igletjärnet; man skall där ha hittat en död *ålgko*; kanske har *kleven* varit ett *ålgstråk*.

***Annestigen (-stegen?)** KRe. — Annestegsberget 1863 K nr 242. ~ Jfr *Annas myr* ibid., avd. VI, samt **Anneslad(et)* KBor, N därrom, avd. X.

Bivägen *bivägən* el. **Prästvägen**; den gamla ridvägen, en smal gångstig mellan Krokstad och Sanne kyrkor. ~ Jfr Bd 8 s. 215: *biväg*, m. 'biväg, väg av mindre betydelse'; ärenot översätter Nilén Ordb. *biväj*, m. med 'häradsväg', vilket ju inte passar här. Denna *väg* red *prästen* från Krokstad, särskilt innan Sanne 1861 fick egen komminister. Vägen var särskilt livligt trafikerad när Gustaf Leonard Dahl, som blivit komminister i pastoratet 1830 och kyrkoherde 1867, med sin schartauanska förkunnelse drog folk till Krokstad kyrka ända uppifrån Dalsland.

Drifterna HSy; betesmark. ~ Subst. *drift*, f. översätttes Bd 16 s. 243 med 'betesplats' el. 'fäväg' (se även 20: 2 s. 181); medd. förklarade ordet så: »liksom där de *driver* kreaturen, kreatureväg *kræturyrøvæj*».

Fläskeklev KSy el. Vi, ned emot S. Kornsjön. ~ Om de svårtolkade ON på *Fläsk(e)-*, se senast under *Fläskum* Bd 8 s. 107.

Fruklev frū- HRy, vid tp Kleven, möjligen mot Mö. — fruklefa 1699, Fruklef 1805 H nr 7, 38. ~ En *fru*, alltså »ständsperson», kanske präst- el. officersfru, red enligt traditionen ihjäl sig där.

Galteklev HRy; parti av gångstigen mellan Intagan på Ry och hmn Bön; har även kallats *Stuteklåvan*, avd. VII. — Galteklef, Galteryggsklef 1855 H nr 79. ~ Sannolikt sekundärt benämnd efter *Galteryggen* nr 1 avd. V. Angående växlingen *klev : klåva* om samma lokal, se Bd 18 s. 22.

Jons stätt HSö; ängsmark. — Jons stedt 1819 H nr 35. ~ Sörb. *stätt*, f. 'stätta', fvn. *stétt*, f. 'stenar att *stiga på*', t.ex. *kirkjustétt* i kyrkogårdsporten (sv. stiglucka).

Muggerklev mügər- KRöa, SV Skitne Kornsjö (?). ~ Målets *mugga*, f. 'mygga', liksom i *Muggeröd* BN KHåf (varmed kleven i varje fall icke har något direkt sammanhang). Angående formen jfr *Kleverås* m.fl. avd. V på samma hmn, samt *Näverklev* BN KVi, ej heller långt därifrån; särskilt det sistnämnda kan ha påverkat här ifrågavarande namnbildning.

***Oxleprången (?)** SHu; åker. — (Södre) Oxlepränga (!), -spränga (två ggr!) 1794 S nr 7. ~ Om uppslagsformen är riktig, är f. l. trädn. *oxel*, f. och s. l. *prång* 'träng passage', vilket åtm. i n. Boh. är femininum (*praq*, f. »betydelse oviss» Nilén Ordb.); se *Prången* Bd 3 s. 179 (smal passage mellan berg), 16 s. 149 (åker i en smal klyfta). Men måhända är skr. i stället fel för ett **Oxesprängan*, avseende en så besvärlig åker att *oxarna* där *sprängts*. I så fall hör namnet till avd. VIII.

Prästeklevarna el. -kleven Kås, vid ödets Kasen (El?). — Präste klefven 1816 K nr 68. ~ *Prästerna* red »fjällstigen» mellan Krokstad och Naverstad kyrkor, enda vägen mot Bullaren i »forniden».

Prästvägen, se *Bivägen*.

Skamlösekleven HMÖ. ~ På Dal (Håbol) är *skamlös* det vanliga ordet för 'oförskämd, fräck'. *Kleven*, ett parti av körvägen, är besvärlig. Jfr tjärnet *Skamlösen* (»väl ett smädenamn») SOV 14 s. 89 samt en åker med samma namn ibid. 9 s. 233.

Smogevad KRöa. — 1805 K nr 36. ~ F. l. kunde vara samma ord som sv. dial. *smuga*, *småga*, f. 'smyghål, trång passage', vilket har motsvarigheter i fsv. och fvn. samt i nyno. Jfr t.ex. *Smugan*, ä. *Smogesundet* SOV 9 s. 128. El. ock det besläktade nyno. *smog*, n. 'genomlopp, hål efter grävning; prång; bergspass', fsv. *smugh*, n. 'smyghål', med vilket väl Sörb. *smou* m. 'sprund (på kjortlar, tröjar o.d.)' är identiskt. Se då *Smauet* NG 1 s. 320, **Smugen* OGB 3 s. 180. (Skulle till äventyrs skrivformen vara fel för **Smögevad*, vore f. l. i stället det avljudsbesläktade *smög*, f. el. m., se Bd 8 s. 29 med litt.)

2 **Vesslegatan**. 1. KHåf; lerjord. — wislegata 1795, Wesle gatan 1860 K nr 16, 230. 2. KSäSöbÖn. — wissle gatugiljerne 1801 K nr 35. ~ 'Lilla byel. fävägen'.

Öre klev *ørø klév* el. **Öreklev** *ørø-* HSY; väldiga svängda backar på vägen ned mot Utäng. — öreklefsgiljan 1825, Orreklefskasen, -klåfskasen 1853 H nr 45, 75. ~ Enligt uppgift »*örade øra*» (yrade) en gammal käring utför och slog ihjäl sig; det spökade i backen, väl med anledning därav. Även om en gumma slagit ihjäl sig i backen, är väl förklaringen en folketymologi. Måhända har den stora bäcken utmed *kleven* hetat **Örebäcken* el. **Öra*, antingen efter *ör* 'grus' (vilket skulle passa rätt bra) el. efter fisken *öre*, m., ett ord som lever i målet. Jfr NE s. 7 f. samt t.ex. SOV 14 s. 124 och namnet **Öra* OGB 12: 1 s. 232. El. helt enkelt 'sandkleven'? Formen *Öre klev* kan jämföras med *Göpe hällor* m.fl., avd. V.

V. Höjder, backar, hällar och stenar

Berg, best. pl. *bérje*, -~, i n. Krokstad och Sanne *bérja*, kan beteckna stenhöjder av de mest skilda storleksordningar, från *Hoberget*, de fem *Vetteberg*(et), -en och *Valarnebergen*, vilka tillhör hd:s högsta formationer, till det lilla *Iberget* vid Örekilsälven; jfr Bd 18 s. 185, 20: 2 s. 183. Vid BN av typen *Else-, Gustavs-, Karl(s)-* och *Zakrisberg* föreligger direkt uppkallelse resp. namngivning efter välbekanta mönster; s. l. torde inte alltid ha real motsvarighet i naturen utan är närmast ett rent »suffix», liksom fallet är vid de yngsta *röd*-namnen, varom se Bd 18 s. XX. En i viss mån analog

namngivning föreligger vid de dals. och vrml. bruksn. *Bengts-, Gustavs- och Lennartsfors*.

Med ordet *berg* tävlar, i Sörbygdens liksom i Bullarens och Vätte hd, subst. *kulle* *köl*, särskilt som beteckning för betydande bergshöjder. Som s. l. i best. sg. vanligen *-kóln*, *-kéln*, men även *-kél*, *-kél*, *-kél*, *-kél*. Mycket höga berg är *Blåkulle(n)* nr 1, *Hög-*, *Kappe-* (143 m), *Knekte-*, *Vaktare-* (206 m), *Valekullen* nr 1 (samma namn har det högsta berget i Håbol på Dal). Små bergformationer är däremot *Blåkullen* nr 2, *Ekekullen* (liten låg bergknalle), *Nattstugekullen*, *Valekullen* nr 2 och särskilt *Trehammar(e)-kullen*, som närmast liknar större flyttblock. Dock synes en »*kulle*« alltid bestå av väl synlig sten, och ordet motsvarar till bet. icke rspr. *kulle* 'mindre, rundad, jordbetäckt höjd'. Ungefär denna innehörd har i stället *hog* el. *hög hog*, *huu*, m., best. sg. *hø(g)ən*, pl. *hø(g)anə*, *kula*, f., *kult kult*, m. och *rult ruult*, m. Hmn *Hogane* i Krokstad synes vara benämnt efter de småkullar vid vilka gårdarna ligger, och ett *Hogarna* betecknar en kuperad åker; *Ekehogarna* är sandbankar, och *Kungshögen* en »*sandrullt*« (!), 1859 K nr 209, kanske en gravhög; *Lerhogarna*, åkrar, bestod förr av »*stora lerhögar*«, och *Lerhoggen* nr 3 är »*en riktig lerkula*« (!). Ett *Kulan* är en rund upphöjning, ett annat en åttehög, *Spökekulan* en rund kulle; *Syndakulan* en stor, jordtäckt kulle, kallas också *-kulten*, medan å andra sidan ett *Kulten* har betecknats som »*en kula eller jordkulle*«. Ett *Hogen*, ett *Kulan*, två *Kultarna*, fyra *Kulten* och tre *Rulten* betecknar beb., helt naturligt, eftersom man gärna byggde husen på måttliga höjder.

Andra beteckningar för mer el. mindre rundaktiga höjder är *Hattarna*, *Höden*, *Kläppen*, *Klätta*, *Knuten*, *Skallarna* och *Skallen* jämte *Kvarneskallen* samt *Munketuvan*.

Långsträckta, bergiga höjder betecknas med *ås*, m. Ordet är så tillvida på retur, som ofta *-berget* el. *-kullen* tillagts, varom jfr Bd 18 s. 186. Denna tendens är gammal: *Rimåhs berget* 1724, *Jörås Berget* och *Timmeråsberget* 1794 m.fl. Endast i ett fall skulle tillägget kunna skyllas på att *ås*-namnet kommit att beteckna beb., nämligen i *Björnås(e)berget* till hmnsn. *Björnåsen*; jfr Bd 12: 1 s. 260.

Andra beteckningar för långsträckta höjder ingår i *Kyrkekammen*, *Långryggen*, sju *Galteryggen* jämte *Svin(e)ryggen* (rena jämförelsenamn).

Ordet *fjäll*, n. synes icke lika klart åsyfta 'vidsträckt, kal, åtm. ej med nödvändighet kuperad bergsmark' som i Bullaren (Bd 18 s. 7), även om denna definition gäller *Kynne fjäll*, som delvis även tillhör Sörb.; en mycket karaktäristisk sms. är i varje fall det inte mindre än nio ggr anträffade *Slät(t)fjället*. BN är *Fjälla* (gammal böjningsform), V. och Ö. *Fjället* (se *Strömmarna* resp. *Budalen*, båda i K.) samt *Vesslefjäll*.

Backe *båkə*, m. användes om olika sluttningar, även om landsvägsbackar. De fem BN *Solbacken* motsvaras av t.ex. tretton d:o i Vätte hd (Bd 20: 1

och 2) och fem från det angränsande Valbo hd på Dal (SOÄ 18) och kan jämföras med det likaledes vanliga *Sollid(en)*. Bet. 'gräs bunden, torr och fast (ej nödvändigtvis mycket sluttande) mark' föreligger väl t.ex. i *Blacke-, Hunger-, Spekebacken, Skranterbackarna* och *Hårdbacka(n)*. I det sist-nämnda fallet, liksom i två *Backa* och i t.ex. *Jonsbacka*, anträffas den gamla böjningsformen *backa*.

Lid l₂, f. 'slutning, backe i terrängen' är inte särskilt vanligt, bortsett från de många BN *Liden*, den i ON brukliga best. pl.-formen *Liane*, samt de här som annorstädes (även i Norge) ofta förekommande *Sollid(en)* 'den solbelysta slutningen' (jfr *Solbacken*) och *Stenlid(en)*. Som s. l. är utt. av sg.-formen (vanligen) -*l₂*, men detta bör närmast uppfattas som en reduktion av den best. formen. Typiska sms., utom de nyss nämnda, är de med *Björke-, Eke-* och *Hassle-*.

Bräcka, f. '(bred och) långsluttande backe'. Många *Bräckan bräcka* och *Bräckorna bräcken* betecknar (t.ex. mot en å) sluttande åkrar; jfr även *Vetebräckan*. Gammal böjningsform, fvn. *brekko*, föreligger i hmnsn. *Bjärke-* och *Hässlebräcke*.

Subst. *halla*, f. 'långsluttande backe' föreligger i *Hallorna*, sluttande åkrar, och i *Västerhallorna*; *halling*, avl. till v. *halla* 'slutta', i *Kvarnehallingarna*, slätterbackar.

Bergstup betecknas med *flåg flåg, flåg*, n. 'brant, otillgänglig klippvägg', i hmnsn. *Flåvne* samt i de typiska sms. *Korp(e)flågen* och *-flåget*, el. med *stup*: *Kalvestupet*.

Ordet *hall*, f. 'berghäll, (särskilt) spiselhäll' ingår i *Tranehall, Täljegrå hall, Torpehallen* och *Tvärhallen*. Det mycket vanligare *hälla*, f. i 14 BN *Hällan* och *Hällorna* (i ä. tid byggde man gärna husen »på hälleberget»); karaktäristiska sammansättningar är *Svarta hälla* el. *Svarthällan*, f.d. stp, *Svarte-, Runsare-, Slante- och Trollhällan*, tre *Tväthällan* (vid å och sjö) samt *Göpe hällor* el. *-hällorna*. ON på -sten(en) -stén kan beteckna gränsstenar el. på grund av utseende (*Röde, Vite stenen*) el. någon speciell händelse särskilt uppmärksammade formationer. Ofta är f. l. ett personn., utan att mer än i enstaka fall anledningen kunnat utrönas. Jämförelse föreligger i *Gråhästen, Jätten, Tröskeln*. Mer svårdefinierbart än ON *Klippa*.

Alfreds kulle (el. *Budalskullen*) SSKom; en viss *Alfred* »lejde» berget till bete. *Anders' sten* KPöVa, 1857. 2 *Apelebacken* HSi, Åpele backen (backa?) 1820; KGua, Åbålte- (två ggr!) 1858, Åbåle- (två ggr) 1861; Sörb. *åbål*, *åbbål*, *åbel*, m. 'apel', se hmnsn. *Åboland* H. *Asbjörnsberget*, se *Åsbjörns-*. *Aspehoggen* HUt, 1825, -högs Åkren 1775. *Aspekulan* SVat, en liten jordkulle med en »aspelunde» och åker. 2 *Aspekullen* HTr, Asp- 1858; SKår. *Aspekulten* SKår, kulle, = föreg.? *Asp(e)rulten* HTr, Asprullten 1858. *Augusteberget* águsta- el. *Hästeberget* KHa; på 1920-talet ramlade en gubbe

från Skättene vid namn *August* ner där och slog ihjäl sig; den andra, och ä., namnformen säges ha åsyftat en på samma sätt omkommen *häst*.

2 *Backa* BN HTr; KBe, åker på och mellan *backar*. Flera *Backarna* och *Backen* som BN. *Barnevarpet* BN KRe. *Bengtas berg* HBa, 1849; jfr *Bengtas myr*. *Benkullen* HSä; man kan ha funnit *ben* efter människor el. djur där; jfr Janzén NoB 1954 s. 8 ff. *Berghogen* HÅs; jfr Bd 20:1 s. 137. *Bergjätteberget* KHäl; jfr -*hdlan* el. -*hålet* avd. VII. 2 *Bergjättekullen* HHu; SBjä; vid nr 1 är »stenras» som bildar liksom väggar och tak; jfr Bd 20:2 s. 200. *Bingebacken* SRy, äng 1793; se *Bingen* avd. VIII. *Bjälkebräcka* el. *Bjärkebräcke* BN S. *Björkeliden* BN KKro. *Björn(e) högen* SKår, 1846. 3 *Björn(e) sten(en)* BN HFi; HGU; KTo, *björnəstén* Björnstenen 1867 Holmberg² 2 s. 201: ett stenblock vari liksom en *björnlabb* är urgröpt, dock är namnet snarast sekundärt till *Björnemossen* el. -*myren* ibid. *Björnhögarna* el. -*högen* SSt, 1859. *Björndåsarna* el. -*åsen* *björn-* KÅs (m.fl.), -*ås(en)*, -*åsarne* 1816. *Björndås(e) berget* el. *Björndåsen* BN S. *Blekebacken* KVa, 1821; man har säkert *blekt* vävar här, jfr t.ex. Bd 8 s. 221 och 12:1 s. 263. **Blåberget*?, se *Blåbärsmossen* (?) avd. VI. 2 *Blåkulle(n)* BN KSn; HSt har associerats med *blåkullatron*; jfr Bd 2 s. 147. **Blötekullen* HLå, Blötekullsberget 1823; väl samband med *Blötepöl* avd. I. *Bockebacken* SBe, 1802. *Bockeberg* HHuKi, 1826; ovisst om jämförelsenamn, el. om *bockar* betat där, jfr t.ex. Bd 8 s. 221 f. *Bockekullen* *bökəkəln* KÅs; hög och brant, jfr föreg. *Bod-*, se *Bu-Bomkullen* HRy; vid en timmerbom i Örekilsälven. *Bott(n) ebackarna* BN KBu. *Bratteberget* HUt, 1814; målets adj. *bratt* 'brant'. *Bredhogen* KHu (el. Sön), brehogen 1723. *Bringeberget* *brīgo-* HMÖRySk, 1805, 1842; troligen förkortning av ett **Bringebärsberget* 'hallonberget', jfr Bd 20:1 s. 137 samt ev. följ.; knappast 'berget med *bringan* (brant bergsida; framskjutande berg)', se Bd 8 s. 341. **Bringeliden* KEI, Bringeli Berget 1819; kanske samband med *Bringebärsgiljan* avd. VII, jfr föreg. *Brinkehogen* HKrÅb, 1813; målets *brink*, m. 'mindre backe', jfr *Brinkarna* Bd 20:2 s. 201 med litt. samt 12:1 s. 264. 5 *Brobacken* BN HTv, KHo och Kro, S; KFlRöd, äng 1826. *Brohogen* SEd, Bru- 1792. *Brunneberg* HRySk, 1842; f. l. kan vara *brunn*, m. el. målets *brunne*, fvn. *bruni*, m. 'brand, eldsåda', möjligen i bet. 'svedjefall'; jfr t.ex. Bd 12:1 s. 264, 306. *Brunnebergen* KStr, Brönne bergen 1843; se föreg. *Brunneberget* el. -*kullarna* el. -*kullen* el. *Brännekullen* HLåSa, Brunneberget 1823; det har varit skogsbrand där en gång, se *Brunneberg* ovan; om f. l. *Bränne-* Bd 12:1 s. 265. *Brunningsbergen* KVa, Brunings- 1821; se *Brunningarna* avd. VIII. *Bråteberg* HBr(OlSa), 1721; *bråte*, m. 'röjning, svedjeland' el. möjligen v. *bråta* (lin), jfr Bd 20:2 s. 186; 8 s. 222 och 12:1 s. 264. *Bråtebergen* HKoUt, 1825, 1846; närheten till *Bråtedalen*, -*slätten* och -*skogen* gör det sannolikt att endast *bråte*, m. 'röjning, svedjeland' kommer i fråga, jfr föreg. 2 *Bråteberget* HSt/Stu(Bönn), 1814; HSöb, 1819. Många *Bräckan* BN HKn, KGur; i allm. åsyftas åkrar. *Bräckebacken* SLe, 1802. Flera

Bräckorna, sluttande åkrar, t.ex. ned mot en å. *Brända bergen* KBråmKö, 1815; t.ex. Bd 12:1 s. 264. *Brända berget* HMÖ, Brände berget 1805. *Brändeberg* KAlm m.fl., 1723, 1801, Brände berg 1801. *Brändebergen* HVa, 1869. *Brändehog* SELÅs, 1837. *Brände hogen* HFjHuRy, 1724. *Brändekullen* BN KRöd. *Brännekullen*, se *Brunneberget*. *Bubergen bú-* HÅb, 1817; vid *Boden* BN ibid. 2 *Buhogen* KHo, äng, 1797; KRöd, *bùhóen*, åker, 1800, Bo- 1859; väl vid visthusbodar, i målet *bu*, f. *Burås(kullen)* *búras*, *búraskóln* SSt, Borås (Lider) 1859; *Bur-* återgår på fvn. gen. *búðar* till *búð*, f.=sv. *bod*; jfr t.ex. Bd 8 s. 124 samt *Burgiljan* avd. VII; *åsen* ligger nära husen. *Bärhogen* *bèrhóen* KLi; jfr Bd 16 s. 154.

**Cecilias kulle*, se *Sessele kulle*. *Dalebackarna* SBjä, åkrar Ö följ. *Dalekullen* SBjä; *dalsänkor* i Ö och V. *Dalskulan dás-* SLe, = *Petterekullen*; en *dal* nedanför. *Dammbacken* BN KSi. *Dammbertget* BN HBe. 2 *Dammkultarna* SHu, kuperade åkrar vid en kvarndamm Stu; SVas, invid *Kvarnehålan* på hmd. Fittjan. *Dansarebacken* KRöd, 1858; ungdomen har väl dansat där; jfr *Dansarekullen* Bd 12:1 s. 265. *Dapebacken* och -liden KÅs, 1821; vid *Daparna* avd. VIII. 2 *Delesberget* KBråmÄl, 1859; SRyÅs, 1819; målets *dele*, n. 'rågång'. *Deleskullen* HAsk, Runda Deleskullen el. *Korsberget* 1860. 2 *Delestens berg* HRös, 1856; STr, -berg 1857; *delesten* 'gränssten, råmärke'. *Den röde kullen* el. *Röde kullen* (*dæn*) *rø kølən*, *rø.køl*. HVAÅb; berg med röd sten och (el.) *rödfimma*. **Duvelid(en)* KSa, Dufveli Myr 1817. *Dybackarna* HHu, 1826; målets *dy* n. betyder vanligen 'kalkkälla', jfr *Dyt* BN SEd; strax efter i handlingen nämnes ett *Kallwättnet*. 2 *Dybacken* HFi, 1826; HRy, 1794 (jämte -dalen och -vallen); se föreg.

4 *Ekebacken* BN KHäs; HSa, 1825; KMe, 1798; KSör, åker: förr stod där en jättestor *ek*. 2 *Ekeberget* HUTMö, 1814; SSt, 1859. *Ekehogarna* SHä, sandbankar med små *ekar*. 2 el. 3 *Ekehogen* HFi, Ekehog Näbba 1826; HUT, möjligen=föreg., Ekehogs kasemark 1825; KHöb, 1819. *Ekekullen* SUT, låg bergknalle SV gd, med många stora *ekar*. **Ekelid(en)* KBu, -li bergen 1842. *Eliseberget* BN KRöd. *Ellikeberget* HSä, se -hålan BN ibid. *Elseberg* BN KHe. *Ene(r)backen* HTr, Ene- 1858; Juniperus heter i målet *ener*, m., se följ. 2 *Enerhogen* BN KHe; KRöd. *Erlands berg* *ølans bérj* HSa, jfr -marken 1850, avd. IX; jfr *Erlandhusen (Erle-)* BN SVas.

Fagerlid BN SEL. *Faktusekullen* SStu, berg vid bst. *Faktusehagen* på samma hmn. *Falkeberget* SBe, 1824; i den lodräta sidan av Björnåseberget i närheten har pilgrimsfalkar häckat, men korpen lär ha »besegrat» dem. *Fars hatt* KÄl, berg, Fars Hatt (»Högdt») 1859; uppkallelse efter tornet på Bohus fästning, liksom samma namn Bd 4 s. 108. *Fastetitten* BN KTr. *Femstenaörs berg* KPö, 1857; se Bd 5 s. 166 med litt. *Femstenröset* HVÅb-två el. tre hmn i Foss sn; jfr föreg. *Finnehog* HÅs, 1861; f. I. är kanske snarast folkslagsn. *finne*, jfr *Finntorpet* Bd 20:1 s. 71; om andra tolkningsmöjligheter, se *Finneberget* och -hagen Bd 12:1 s. 288 resp. 336. 2 *Finn-*

skäggebacken KHåf, finskjegge- 1795; SVas, Finskjegge- 1793; växtn. *finnskägg*, n. 'stagg, Nardus stricta', Bd 18 s. 197 med litt., 12:1 s. 336. *Fiskeberget* SPj, se -stigen avd. IV. *Fiskehällan* HGu(Asl), vid Hultstjärnet (väl =Hultstjärnshallen), 1830; *hälla* 'berghäll', varifrån man tydlichen *fiskat* (eljest består stranden av myrmark). 2 *Fjälla* BN H, HTra. *Fjällerulten* HÅs, 1838; mot föreg. nr 1. 3 *Fjället* BN KBufj, Str, SSkr. *Fjällsbräckan* *fjälts-* SPj, i västersluttningen från Lökeberget, fjellsbräckan, fjellbräcke-holan 1801; f. l. kan vara appell. *fjäll*, se *Fjällsbacken* Bd 10 s. 31, 88, -*kleven* 18 s. 187, el. måhända soldatn. *Fjäll*. *Flågeberget* KRöd, mot *Flåvene* BN K. *Framfjället* el. *Infjället* SSkom; väl 'det framme vid gården, vid in-ägorna belägna *fjället*'; jfr *Framgärdet* Bd 8 s. 315, *Framskogen* 12:1 s. 367. *Furuberget* HGu, Furu Bergen 1825. 3 *Furüberget* HAsk, Fure- 1860; HUT, 1814; SKE, Furubergsgiljan 1857. *Furukullarna* SBe, 1824; jfr -moarna. 3 el. 4 *Furukullen* *färz-* HBöFj: nu växer där bara björk; HHe, möjligen=föreg.; HÅs, =Åsbjörns näsa avd. III; SKE, 1857, jfr -berget ibid. 2 **Furås(en)* HSi, Furås Bergen 1820; SHu m.fl., Furås kullen 1816. *Fyrmannakulten* *fyrmanakk*, åker på en kulle; *fyra* man slog den på en dag, jfr *Femmansholen* Bd 18 s. 197. *Fyrnabbsåsen* KRöa, 1845; se *Fyrnabberöd* BN ibid. *Fågel-* el. *Fåglekulle(n)* HLåSa, fulekulle 1816, Fogekullen 1823, Fulekulls åsen 1825; troligen samband med *Fågel-* el. *Fåglemyr(en)* BN HSA och möjligen=fuglemyrsberget 1816; om namnet är primärt, jfr *Fågelberg(et)* Bd 18 s. 198; ett *Fåglekullen* även 12:1 s. 267; om skr. *Fule-*, se *Fåglemyr(en)*. *Fähusbacken* KHåf, 1860. *Fänrikbackarna* KRöd, Fändrikbackarne 1859; jfr avd. VII.

Gabriels sten KPöVa, 1857; detta år var två Gabrielssöner hmnsägare. *Galgebergen* SRy, Gallje bergen 1819; jfr följ. *Galgeberget* BN KRe. 7 *Galterryggen* HRy; KGur, HuSo, Si, Sön; SHu, Pj; vanligt jämförelsenamn, se t.ex. Bd 12:1 s. 12 med litt. *Gat(e) backarna* HTr, Gat- 1858; målets *gata*, f. 'inhägnad by- el. fäväg'. *Gatebacken* BN KMe. *Gateberget* BN KBor. *Gaterulten* BN SEd. **Geteberg(et)* KÅs, -bergs holorne 1795. *Getejäll* HÄb, 1856. *Gethusbacken* SBe, 1802; se -hagen avd. VIII. 2 *Glanarekullen* KHöhu, SBe; vanligt namn, se t.ex. Bd 20:1 s. 138, 20:2 s. 207. *Granbacken* BN KHa. *Graneberget* HLå, 1823. *Granknuten* BN KALn. *Grindebacken* HRy, Grinne-1794. 3 *Grindås(en)* KHåf; KMe, Grinn Ås Berget 1798; SLeRy, även *Grindåsekullen*, Grinnås 1802: där är två *grindar* på vägen. *Gropekulten* HSö; vid *Ulvegropen* avd. X. *Grotteberget* HÅs,, 1861. *Gräben(e)sten(en)* *gröbən(a)stén*, *gråbənə-* KHåf, 100 m Ö Stenbromyren; *gråben* (vargen) lurade bakom den stora *stenen* efter djur som betade på fjället. *Gråhästen* (*Grå hästen*) BN KRe. »*Gräsås-*», se *Grefsås* nedan. *Grävlingeberget* KRöd, 1800, 1859. *Grävlingekullen* HSy, 1825. **Grävlingelid(en)* HRy, 1842. *Gröne backe* KSön. **Gullberg(et)*, nu *Gullbergskullen* KÅs, gullbergs åkern 1795; *Gull-* i ON är flertydigt, här väl kråkegull (glimmer), jfr *Gullholmen* Bd 20:2 s. 134 och 8 s. 3 samt följ.; ett *Gullberg* t.ex. Bd 8 s. 23. 2 *Gullhogen* BN SLe; SHu, Gullhogs-

wallen 1861. *Gullskoberget*, se *Gullskog* avd. IX. *Gummehog* BN KRe. *Gustavsberg* BN KHa. *Gustavs lid* HGu; en del av hmd. Liane, där en viss *Gustav* Olsson bodde ännu i mannaminne. *Gustavs sten* KPÖ-Bullarens hd (Mo sn), 1857; en ägare hette *Gustaf* Olsson. *Gätarekullen* *jædarø-* el. *Gäte-HKr*; *gäta* 'valla' (kreatur); jfr Bd 20:2 s. 208.

Hag(e) kulten SBe, åkerlycka; f. 1:s altern. enstavighet talar för att namnet snarast innehåller subst. *hag*, n. 'inhägnad skogbeväxt betesmark'; jfr *Gisslebohaget* avd. VIII. 2 *Halland* BN KKro, SSte. *Halle-Hunne berg* KEl, 1819; uppkallelsenamn, väl två närbelägna berg; jfr **Kinnekulle* nedan. 3 *Hall-liden* KLi, 1800; SPj, *hålia*, 1801, 1860: »lycka som *hallar* (sluttar)»; SVas, 1793; jfr målets *hallbacke*, m.=*halla*, f. 'långsluttande backe' (dock kanske ej, liksom *-liden*, pleonasm, eftersom *backe* också betyder 'torr och fast gräsmark', se inkl.) samt Bd 20:2 s. 209; annorlunda har *Halliane* Bd 18 s. 204 tolkats. *Hallorna* *hålen* KKi, två mot varandra sluttande åkrar; se föreg. *Hallsidan* KSo, Lille och Store Hallsia, hallsibacken 1796; se ovan; möjligen betyder *sida* här 'strand (utmed »älven»)', jfr *Sidan* SOÄ 19 s. 190 f. *Hammarberget* HAsk, Hammar-Berget 1860; f. l. är *hammar*, m. 'fram-skjutande bergsparti'. **Hammer-* el. **Hamrehogen* KHa, Hammerhogs, Hamrehogs myrane 1819; troligen vid *Hamran* nedan. *Hampeberget* STr, -bergs wall 1857; vid *-lyckan* avd. VIII; samma namn t.ex. Bd 20:2 s. 189. *Hamran* BN KHa. *Hansesten(en)* KRöd, Hanse Sten 1857; en ägare hette *Hans Hansson*. *Hareberget* HAsk, 1860; se ON på *Hare-* Bd 16 reg. »*Hasle-backs hamn*» KNo, 1822; antagligen avses *Hästebacken* BN KNo. *Hassle-hogen* HRös, 1824. *Hassleliane (-liderna)* *håslølianø* HLå; mycket *hassel* där. **Hasslelid(en)* SEd, -li näset 1792, 1833. *Hasslesten(en)* HHeRy, gränssten, Haslesteen 1699 f. *Hattarna* BN KHåf. *Herrekullen* BN SEd. *Hitare bergen*, -et KHa, Hitere berget, Bergen, Hitter berget 1824; *hitare* 'hitre (närmare husen belägen?)'. *Hjortebergen* SHu, 1836; jfr *Hjortemossen* avd. VI samt *Hjortevadet* BN SSte. **Hjort(e)lid(en)* HBönn, Hjort Lidalarne 1814. *Hogarna* BN HBö. *Hogen* BN KGuaSör. **Hogelid*, i *Hogelid mosse* *høgeli* mæsø SPrSte, Högeli mæsse 1843, Höglids mosse 1859, Hogelid mosse EK; mossen ligger *høgt*, och en b a c k e för dit upp. *Hultstjärnshallen* HGuHu, Hultkärns Hallen, vid Hults Kärnet 1825; målets *hall*, f. 'häll, spiselhäll'; här avses säkerligen *Fiskehållan* ovan. *Humlehogen* HSi, Homlehogen 1820; på el. vid kullen har det kanske stått humlestänger; jfr Bd 16 s. 156 (odlad el. vild humle), el. varit gott om *humlor*. *Hundeberget* HAsk, Hunne- 1860; anledningen okänd, se t.ex. Bd 2 s. 153 och 4 s. 111 samt följ. *Hundehögarna* el. -*högen* *hünø-* KBe, troligen naturlig kulle, som dock påminner om en stor gravhög, Hunehögen 1867 Holmberg² 2 s. 199; f. 1:s innebörd är oviss; kanske namnet är nedsättande, jfr då Bd 12:1 s. 270. *Hundeskinnskullen* HBr, GK, EK; vid sjön *Hundskinnet*. *Huvud berg* el. *kulle(?)*, se *Hoberget* nedan. *Huvudbergen(?)* BN KSör. *Hyttekullarna* el. -*kulle(n)* HKoUt, -kulle 1805,

-kullane 1846, jfr *-myr(en)* och *-skogen* ibid.; se följ. samt, beträffande formen av 1805, *Göpe hällor* m.fl. nedan. *Hyttekullen* BN HHä. *Håkans-stenen* *hågan-* KPÖVa, 1857; en *Håkansson* var ägare; jfr det folkligare *Håke-myren(en)* avd. VI. *Hålefjäll* KKe, 1856; måhända åsyftas grottor, jättegrytor el. andra *hål*; *ffjället* kan naturligtvis också vara sekundärt benämnt efter någon plats där f. l. har en annan innebörd; jfr *Hålekullen* Bd 12: 1 s. 270. *Hårdbackarna* HTorp, Halbackarne 1847; boh. *hårdbacke*, m. 'hård och torr mark', se Bd 12: 1 s. 270 med litt.; *hård* heter i målet *hal*, medan adj. *hal* utt. *hal*. *Häggebergen* BN HSta. *Häggeberget* KÅs, 1821. *Häggekullen* BN SSkom. Många *Hällan* som BN, se reg. *Hällebackarna* KSöbÖn, äng, gärde, 1794, 1796; kanske vid *Hällan* BN KSöb. *Hälleberget* HGuSy, Helle- 1825, Häll- 1831. *Hällekullen* KRe, 1860; vid *Hällan* i samma by. *Hällemo stenmale* KBu, 1842; målets *stènmåla*, m. 'stenhop'. *Hällerultarna* KGur, 1849. 3 *Hällorna* BN KRe, SKåt, Tr. *Hängedybacken* BN KAln. **Härekullen* BN SEd. *Hässlebräckan* BN K. *Hästebacken* BN KNo. 2 *Hästeberget* HAsk, 1860; KHa, se *Augusteberget*. 2 *Hästekullen* HKi, 1794; HÅb?, 1866; jfr *Hästhage-kullen* SKår, *Hästhagskullen* HVa. *Höga berg* el. *Högberg*, se *Hoberget* nedan. *Högbergen* BN KSör. 2 *Höge kulle* SPj; SVas, EK, -kulle 1852; se dessutom under *Hoberget* nedan. *Högekullen* (*Höge kullen*) KAlmRe, höge kulen 1723, Högekullen 1860. **Högelid(en)* HKo, -li bergen 1846. *Högkullen* *häu-* KGua(?); »*hög*, trind, stygge». 2 *Högås(en)* HTorb, nu *Högåseberget* *hùasø-* (om utt. se under *Hoberget* nedan); KRöa, Högås 1845. *Höjden* BN KKro. *Hönsberget* KRöd, 1800; nära husen, varför man väl hållit *höns* på *berget*; jfr Bd 12: 1 s. 167 med litt.; dial. mer genuin f. l. i *Hönegärdet* avd. VIII.

Infjället, se *Fram-*. *Johanneberg* BN KSör. *Johannesberg* BN KHäl. *Johannisberg* BN HGu. *Jonsbacka* BN SHu. **Jordberg(et) ?*, se *Jordbärs-dalen* avd. VII. *Jullesten(en)* KVa, Juile Sten 1857, se *Julletorpet* BN KPö. *Jutehogen*, se *Jutehagen* avd. VIII. *Jättefjäll* HHuKiKrÅb, *Jättefjälls Sten*, -stenen 1813; jfr Bd 8 s. 228 samt följ. *Jättekullarna*, se följ. nr. 3. 3 *Jätte kulle* HBIMö, Jette kulle 1805; HHuKiKrÅb, även *Jättekullen*, *Jättekulle* 1813; KÖnSä-SLeRy, nu *Jättekullarna* el. -kullen, Hjette Kulle, Jette kullen 1801; beträffande formen, se *Göpe hällor* nedan. 2 *Jättekullen*, se föreg. nr 2 och 3.

Kakebergen och *-hogen* HLå, 1823; sekundärt till *-mossen* avd. VI. *Kallehog* *káljhög* KSn, stort och lodrätt stupande berg i kanten på Holme-vatten, Kallehög(sberg) 1857; kanske någon *Kalle* fallit el. kastat sig utför *berget* (näppeligen föreligger adj. *kall*); häxor och troll har förknippats med platsen. *Kalmen*, se BN HHä. *Kalvestupet* KKe, på Nötö (!); en *kalv* skall ha ramlat ned där. *Kappebacken* KSör, på gamla landsvägen; vid tp *Kappen*. *Kapekullen* KSör, GK, EK; högt berg ovanför föreg. 2 *Karlsberg* BN KRe, SKe. *Kasebackarna* BN KKro. *Kasekulle* HMö, 1805; *kas*, f. 'svedjeland'; angående formen, jfr *Göpe hällor* m.fl. 2 *Kaselid(en)* BN KHä, SKåt. *Kast*,

Nordra och Södra HSta, vid Kärnsjön, 1842; säkerligen timmerkast, se nedan. *Kasteberget* KÄl, 1859; med *Kastet* nr 2. *Kastekullen* HHe, vid Kärnsjön; man *kastar* ned stockar där vid flottningen. 2 *Kastet* HÅs, »trädupplagsplaner vid s.k. *Kastet*» 1862; KÄl, 1859: de har *kastat* timmer utför där. *Katteberget* el. *Kattstensberget* KRe; *katt(e)sten* (kvarts) där; målets *katteberg*, n. betyder 'kattstensberg', väl som ämnesnamn. *Kattekullen* KKö, katte kull(e)n 1815. *Kattisberget* kåts- HSta; vid -dalen avd. VII. *Kattstensberget*, se *Katteberget*. *Kerstis berg* HVa, Kirstins berg 1869; vid följ. *Kerstis sten* el. *Kerstistenen* HKrVaÅb, Kerstis Sten, Kerstistenen 1813, kjerstis Sten 1817; annat utt. av kvinnon. i *Kersti(s)vattnet* avd. I. *Kesebacken* BN KHa. *Killingkullarna* HSa, 1825. *Killingåsen* KRöa, 1845; kanske nära *Killingetunet* avd. VIII. **Kinnekulle* KSa, Kinnekuls håla 1817; uppkallelse, jfr t.ex. Bd 18 s. 210 och 16 s. 172 samt *Halle-Hunne berg* ovan. *Klenebackarna* BN KRöd. *Klevbacken* BN KEI. 2 *Klingeberg* BN KRe; HÅb=följ. *Klinge(re)-bergen* HÅb, klingere Bergena, Måssarne, klingebergs liderne 1817; jfr *Kling(e)remossarna*, se avd. VI. *Klingsberg* BN KRe= *Klingeberg* nr 1. *Klinneberget* KPö, 1857; målets *klint*, m. 'bergstopp', jfr Bd 8 s. 229 och 12: 1 reg. 4 *Klippan* HRös, KGua, Re, Sn, *Klippebackarna*, -berget KNo, 1855. *Klobacken* BN KNo. *Kloppebackarna* SRy, äng 1793; målets *klopp*, f. 'större spång', avd. IV. *Klåvekulle* KRe-SEIVas, i Långemyr, 1836; 'kullen med *klåvan* (klyftan)' el. möjligen 'den *kluvna* kullen', jfr *Klåvekullen* Bd 20: 1 s. 139, -sten(en) 18 s. 210 samt, beträffande formen, ev. *Älge kulle* m.fl. nedan. *Kläppebacken*, se *Kläppen*. *Kläppekullen*, ä. **Kläppen*? KPö, kläppekullen 1855; f. l. är målets *kläpp*, m. 'kläpp, klimp', här i bet. 'bergsknalt, begränsad bergshöjd (med fristående toppar)'; jfr OGBReg. *Kläppen* KRe; äng, kläppebacken 1797, Kläppen, Kläppvallen 1834. *Knektebacken* SBjä; *knekter* skall ha varit förlagda där. *Knektekullen* KHa, 1803; där har det stått *knekter* och spejat mot Norge (under kriget 1939-45 uppfördes ett vakttorn på samma berg). *Knipplebacken* HUt, Kneple- 1775, knepple- 1825; målets *knippel knèpøl*, m. 'fröhus på lin' el. v. *knippla knèpla* 'urkavla linfrö ur fröhylsorna'; jfr *Knipple-* OGBReg. *Knuten* KRöa, åker; väl samma *knut*, m. 'liten kulle el. förhöjning i marken' som Bd 8 s. 350; jfr ev. *Gran-knuten* BN KAln. *Kobackarna* HSta, 1814. *Kolerulten* KRe, 1827; säkert åsyftas *kolning*. **Kolid(en)* SSta, kolis wallen 1859. *Kornabacken* kōna-KHåf, betesmark; dunkelt; »uppsnyggning» av ett **Kyrne*- **sýnə-* e.d., efter betande *kor* (el. möjligen efter bergknallar som liknats vid *kor*, se Bd 8 s. 230)? *Korpebergen* el. -kullen KKE, -bergen 1856; jfr det ålderdomligare namnet *Ram(ne)berg(et)* nedan. 2 *Korpeberget* HKr, EK, Korpeb. GK; HRös, 1856: det finns gott om *korp* i de höga bergen mellan Röstan och Röd. *Korpeflågen* kōrpøflāgen KBu(StrÅs), branta stup i *Korpås(arna)*; *korpar* häckar just på sådana platser, men nu finns inga där; jfr t.ex. Bd 5 s. 167. *Korpe kulle* el. *Korpekullen* kōrpøkél HHuVaÅb, korpe kulle, -kulle 1825,

-kullen 1826, Korpekulle 1830; angående den första namnformen, jfr *Korpe kyrka* Bd 5 s. 216 samt t.ex. *Älge kulle* nedan. *Korpflåget* KBorHu, 1865; se *Korpeflågen* ovan. *Korpås* KÄl, 1859. *Korpås(arna)* KBuStrÅs, korpås, Korpås bergen 1816, -åsane 1841 (avskr. 1935). *Korsberg(en)* SVas, 1837; angående olika tolkningsmöjligheter, se Bd 16 s. 173 med litt., även som följ. *Korsberget* HAsk (även *Deleskullen*), 1860; här troligen ett *kors* i en råsten, jfr *Korsbacken* Bd 8 s. 230. **Korssten(en)* SHu, korsstensrenarna 1794; se ovan samt Bd 18 s. 211 (kunde också vara ett **Skorstensrenarna*, jfr målets *korsten*, m. och **Korstenskullen* Bd 3 s. 203). *Krappe hogar* HFjRy, 1724; målets adj. *krapp* 'trång' (el. *krapp*, n. 'trång passage', Bd 8 passim, 12:1 s. 172), väl åsyftande en sänka mellan kullarna. *Kringle-*, se *Klinge(re)-*. *Kristebachen* KHa, nu till Hedekas, landsvägsbacke, senare kallad *Smedbacken*; vid *Kristeröd* BN KHa. 3 *Kulan* BN SBe; KBu, åker där förr husen stod; SEd, två (!) gravhögar. *Kullarna* och *Kullen* vanliga BN. 2 *Kultarna* BN SKåt, To. 6 *Kulten* BN HSk, Ste; KÖs; SRy; KKro, åker; STr; en »kula» el. jordkulle. *Kumminebackarna* *kàmnyg-* SPj, sluttning ned till en bæk; där är gott om *kummin*, i målet *kàmnyg*, m., och denna tillvaratogs alltid förr. 4 *Kummin(e)backen* HGu, Kommeng Backen 1825; KHåf, Kumming- 1860; KHål, ängsmark; SRy, Kumminge- 1793. *Kungshögen* KSöb, »sandrullt» 1859; man har väl trott att en *kung* blivit begraven här, jfr Bd 18 s. 212 (gravhög); det finns många namn på *Kungs-* med oviss innehörd. 5 *Kvarn(e)-backen* BN, se reg. (2) *Kvarneberg(et)* HFjRy, qvarne berg, Quarneberget 1724; HSk, möjligen=föreg., Qvarneberget 1842. 2 *Kvarn(e)hogen* BN KBor, El. *Kvarnestenskullen* *kvàñøstens-* HSä; en *kvarn*, i målet *kvæn*, *kvæñ* o.d., i Sanne *kvarn*, f., nära där; annan innehörd hos *Kvarnstensåsen* Bd 8 s. 230. *Kycklingeberget* HAsk, långt från husen, 1860; jfr följ. *Kycklingekullar(na)* HSa, kjocklinge kullar, berg, 1825; i *Kycklingedalen* Bd 8 s. 306 anses f. l. åsyfta ungar av skogsfågel; skr. 1825 återger samma dialektform som t.ex. dalbomålets *þòkkag*, fvn. *kjúklingr*, m. (gåsunge), men i Sörb. (och Skee) heter det *sykley*, fsv. *kyklinger*. *Kyrk(e)backarna* KSöb, Kyrk- 1859. *Kyrkebergen*, se följ. 5 *Kyrkeberget* *sórkø-* HBaÅb, 1817, 1833, Kyrko- 1867 Holmberg² 2 s. 204: »tros hafva sitt namn deraf, att ett kapell . . fordorn legat derintill»; en tjock stenmur finnes på platsen (jfr *Kyrkvallen* 1/2 km därifrån); KBod, 1821; KHöhu: »de ser Sanne *kyrka* (förr flera kyrkor) därifrån»; SPrSte, även -*bergen*: mellan bst. Speleröd och *kyrkan*; SVas, -*berget* 1837, -*bergen* 1852: man har väl sett *kyrkan*, när man hunnit dit fram. *Kyrkebräckan* KHa, 1835; man kan från Hajum gå gent över där till *kyrkan*. *Kyrkehogen* *sórkøhøen* KRe; där skall det ha stått en *kyrka*; tegel finns där och hål efter klockstapeln. **Kyrkehällan* KRöd, kyrkehälle kjärret 1800; kanske man vilade på *hällan* (stenhällen) på väg till *kyrkan*; jfr *Kyrkesternarna* Bd 8 s. 230 (-stenen s. 213 vadställe, väl möjligt även här). *Kyrkekammen* SEIVas, EK; högt berg som sluttar brant åt två håll, nästan som

ett »röst» (takresning); innan berget blev övervuxet med skog, kunde man därifrån se alla tre *kyrkorna* i pastoratet. *Kyrkestenen* KRöd, Kyrko- 1863, en sten med några mindre stenar under, på en bergkulle ett litet stycke från *Kyrkemossen*; väl jämförelsenamn; jfr Bd 18 s. 213 (annorlunda Bd 8 s. 213, 231); emellertid är kanske stenen sekundärt benämnd efter *Kyrkemossen*, över vars sv. ände en stig går från Fjällemo i Mo sn, Bullaren, i riktning mot Krokstads *kyrka*. *Källarbacken* KKL, äng; en *källare* där. *Källebergen* SGis, 1832. *Källåsen* BN KRe. *Kämpekulten* BN SEI. *Kärrehogen* BN KGua. **Köldeliden* (?), se BN HBö. *Kölnebacken* STR, 1857; se följ. *Kölneberg* HAsl; medd:s farfars far hade där *kölna sàra*, f. 'torkhus för lin el. malt samt den havre som skulle malas för brödbakning'. *Kölneberget* KRöd, 1800. 2 *Kölnekullen* HÅb; SPj, NO Höge kulle: en *kölna* har stått där. **Köreliden* (?), se **Köldeliden* ovan.

**Lamm(e)berget* KBorHu, Lambergz klef 1727, 1857. *Lammehogen* lámmehóen KGua. 2 *Lerbacken* BN KRöd; KAlm, »Den skjöna Lerbacken» 1835 (ON?). *Lerbranken* KAlm, 1835; målets *brayk*, m. 'brant backe'; jfr Bd 12:1 s. 264. *Lerhogarna* SPj, åkrar; förr stora *lerhögar*; jfr följ. 3 *Lerhogen* BN KHa; KÖn; KKro: »på en riktig *lerkula*». *Lerskulten* HAsk, åker 1860; *ler*, n. 'lera', *skult*, i målet *skult*, m. 'skalle, huvud (övre delen av huvudet)', som terrängbeteckning 'upphöjning i terrängen, låg och bar bergknalle', Bd 20:2 s. 72 med litt., väl ungefär samma innehörd som hos det vanliga *Lerskallen*, -*skallarna* (t.ex. Bd 16 s. 158). 12 *Liane (Liderna)* och 9 *Liden* som BN, se reg. *Lianekullen* KK; vid ett *Liane*. *Lille-Jans berg* el. *Lille-Jans-berget* HKo, 1846; jfr t.ex. *Lillepersskog* SOÄ 19 s. 47. 3 *Lin(d)-backen* HÅs, *lin-*, äng: *lind*; SKle, *lin-* lin el. *lind*; SLE, Lin- 1794. *Lin(d)-berget* KRöd, Lin- 1858. *Lindåsen* BN HÅb. *Lindåsen* (?) *lin-* SBe, nu namn på en åkerlycka, medan berget därvid kallas *Lindsberget*, Linås Dalen 1802, -bergen 1855, Linås EK; i en vrå vid åsen var det förr en *lingrop* (dock kunde f. l. också vara trädn). *lind*: nu växer det ek och andra lövträd på platsen). *Lisbetheklippan* HRös; kanske= *Klippan* el.= *Lisbethstorpet* BN HRös. *Ljungs berg* el. *Ljungsberg* BN KK. *Loftshogarna* KSo, låfts hogane 1850; se följ. 2 *Loftshogen* BN SKlå; SKåt, Låfts- 1802. *Lustig kulle* BN HKi. *Lyckebacka* BN KHu. *Långbergen* KFl, 1855. *Långberget* KRe, 1860. *Långbräckan* KNo, -bräcka 1831, Långebräckerne 1795. *Långeberget* HAsl Hu, 1830. **Långebräckan* HKn, -bräckedalen 1858. *Långebräckorna* KNo, = *Långbräckan*. *Långkullen* HAsk, 1860. *Långryggen* KRe, berg, 1860; jfr *Rydden* Bd 20:2 s. 137 (avlängt grund), 8 s. 176 (både). *Långås* BN KKro. *Långåsarna* SVas, 1836. 2 *Lökeberget* KSn, 1851: »vildlök (gräslök el. den rara kantlöken, som förekommer just i ö. Boh. och på Dal) gror där»; SPj: varken ägaren el. förf. har funnit någon *lökväxt* här; f. l. är kanske i stället ett soldatn., ty på det närlägna Söbbön K bodde soldaten Jacob Löök, född 1751. *Löv(e)hogarna* KAln, förr åker, nu betesmark med *lövskog*.

4 *Lövhogen* BN KKro, Röd; STo; KHåf., 1795. 2 *Lövkullen* KHäl; STr. **Lövås(en)*, nu *Lövåseberget* SSkom.

Masteberget KSör; man har väl huggit *mastträd* där; jfr samma namn SOV 9 s. 168, även som *Masteskogen* SOÄ 19 s. 235, -myr OGB 20:2 s. 240. *Medbönsberget* KBe, triangelpunkt, 203.7, GK, EK; mot Österbön, men inte mot *Medbön*. *Mileberget* KSyVi, 1844; säkerligen efter kolmilor, jfr -backen Bd 12:1 s. 276 samt *Kolemilsbackarna* 18 s. 211. *Minkekulten* BN KSi. *Mjölkebacken* BN KHåf. *M(j)ölnarebacken* BN KHäs. *Mokullen* KSön; se -hult(et) avd. IX. *Mollebacken* BN HSä. **Molt(e)hog(en)* HBönn, Ste el Stu, Molthog Berget, Myren 1814; troligen förkortning för **Moltemyr(s)hogen*: »Molthog Myren» 1814 kan ha hetat **Moltemyr(en)*, se avd. VI. 2 *Mosseberget*, HAsk; KNoRe; målets *mosse*, m. betyder både 'mosse' och 'mossa'. *Mossekulle* KRöa, se föreg. *Myrberget* BN HHä. *Myrekulten* HLå, 1823; i brist på uttalsform är det omöjligt att avgöra om f. l. är terrängbeteckningen *myr* el. *djurn. myra*, det senare i målet *mör*, m. 2 *Märrebacken* KKro, 1862, möjligens = *-lyckan* avd. VIII; KMe, 1798. *Mör(e)hogen* BN KGua. *Mörtehogen* *måtəhögən* SPj, torvmosse (!), 1843; vid torvupptagning skall man i vattnet under mossen ha påträffat blind *mört*. *Mörtekulan* el. -*kulten* KRe; vid *Mörtehålan* i »älven», avd. I.

Nordlid BN KNo. *Norsehällan* nēsəhälə SSte, en berghäll som går ut i Grimåssjön, 1859; därutanför har det tydlichen funnits *nors*. 3 *Nyberg* BN KÖn; SHu, Ås. *Nypetornsbacken* KSo, 1796; målets *nypetorn* 'nyponbuske'. *Nypetornshogen* KRöd, njupetornshogen 1800; se föreg. *Näbbesten(en)* HSté-Dal, näbbesten stoor steen 1701; tydlichen näbbformad. *Nämndemanshogen* BN KGua. *Näsebacken* KNo, 1853; troligen vid ett *nås* i Örekilsälven. 2 *Nöteberget* nēdə-, nētə- HGu; KSör, 1823; åtm. det senare *berget* är betesmark, jfr samma namn Bd 16 s. 159 och 20:2 s. 194, efter *nötkreatur*; hasselnöt heter i målet *nad* el. *nēdar*.

Olas kulle HRy, liten ö i Kärnsjön, bestående av ett berg som sticker upp ur vattnet, EK; en viss *Ola* dränkte sig (drunknade) där. *Olsberg* BN KAIm. *Ormbackarna* KSör, 1823. *Ormeberget* KHa, 1824. *Ormekullen* HSö, 1819. **Ormelid(en)* ? KBor, -lidsrabben (-leds- ?) 1796. *Ormås* BN HEI. *Orrebackarna* ørə- el. -backen SRy, 1793; där har det varit orrspel i alla tider. *Orresten(en)* ørəstén SKlå; jfr föreg. och Bd 18 s. 220. *Petterekullen* BN SLe. 3 *Pet(t)ersberg* BN. *Portekullen* pōtə- SBe; en liten »bergsknalt» med ett pass som man kan köra genom, precis som en *port*; jfr *Porten* Bd 20:1 s. 133, *Porteberget* 8 s. 234. *Putterkullen* HAslGuTr, se -*hagen* BN HTr. *Påskefyrskullen* KK; »påskefyrar» 'påskeldar' tändes där till omkr. 1920.

Rabbalsås KRöa, 1845; se *Rabbalstjärnet* avd. I. *Rabbejäll* HLåSa, 1816; om *rabb*, m. avd. VIII. *Rabbekullen* HLå, 1823; säkert vid föreg. *Raderna*, se *Rane*. 3 *Ramberg(en)* BN KBod; SLe; SRy, f. l. är *ramn*, m. 'korp'. *Ramnebergen* KÖs, 1826. *Ramneberg(en)* HSté. *Rasmusekulten* KTo;

se *Rasmusdalen* avd. VII. *Rasmussten(en)* ? KPÖRöd, Rasme Sten 1857; jfr Bd 8 s. 235. 2 *Raven* BN HKo, SVas. *Riksdagsfjället* SSte, en liten kulle (!) ovanför Hogelid mosse, -fjellet 1859; se *-kasen* därinvärd, avd. VIII. »*Rongseberget*» HAslSöTr, se *Råängen* avd. VIII. *Rotebacken* SRy, bete 1793; kanske man där har tagit upp *rötter* av gran, lind el. sälg för tillverkning av bastrep el. fiskredskap, se Bd 18 s. 73 med litt., 5 s. 195 samt *Basteroten* denna avd. nedan. *Rultarna* BN KHa. 3 *Rulten* BN HLå, KGua, Ås. *Rumpebacken* KVa, Rompe- 1821; målets *rump*, m. 'svans', (möjligens *rumpa*, f.); se avd. VIII. *Runda Deleskullen*, se *Deles-*. *Rundberget*, »*Runnberget*» (EK), se *Rönn(e)-*. 2 *Runsebacken* BN KÄl; HTr; jfr *Runseskog(en)* avd. IX. **Ryrehög(en)* STr, Ryrehögs gillja 1857; inget känt samband med *Ryr* i samma sn (el. i Hede) el. med det på 1200 m avstånd belägna *Ryrane* i Rännelanda sn på Dal; f. l. är kanske ett IN till något av dessa ON. *Ryrs vette* el. *vetting*, se *Vetteberget*. »*Rysshogen*» KSäSöbÖn, 1801; väl målets *rås*, n. 'röse'; jfr utt. *rýs-* i *Rös(e)berghagen* Bd 20:2 s. 195. *Råbockeberget* el. *Råbocken* BN KHäf. 2 *Rågberget* HÅb, 1817; KBod, 1821; jfr Bd 20:1 s. 162. *Råskullen* KFl, 1855; väl *rås*, f. 'sumpig dal med litet vattendrag' o.d., se *Långrås(en)* avd. VI. 2 *Råstensberget* HAsk, 1860; KSn, 1857; råmärken på bergen, nr 1 mot Sä; jfr *Råstensbackar* Bd 2 s. 160 samt *Råsten*, samhälle i Fliseryd, Smål. **Råsås(en)* KHa, Råsås myrarne 1819, se *Råskullen* ovan. *Råveberg* HBr, 1721. 2 *Råvebergen* HAslSö, nu *-berget*, Räfvebergena 1819: där fanns *råvehid* *råväh*, n. 'rävgryt'; SHä, 1836. **Råv(e)berg(et)* HÅb, Räfbergs kaser 1825. 2 *Råveliden* *råvälha* KSyVi, Räfveliderna 1844; SHä, på vägen till Dal, jfr *-hölet* avd. VII. 3 *Råvds* KBor, Råvästjärnet EK; KKro, 1862: det har varit *rävgryt* på flera ställen där; KMeÖs, Räfås bergen 1826, Räfås 1847. *Röanekullen* BN KRöa. *Rödberg* HBoBönnSte, Rö- 1814. *Rödberget* HBlGuSn, 1816. *Röde kullen*, se *Den röde kullen*. *Röde sten(en)* *rø* stén KRöaVi, delesten nära Skitne Kornsjö, Rösten 1805, Rö(d)a Sten 1844, Röstens tjärn 1898; troligen *röd* granit. *Rödhog* KSäSöbÖn, Rö- 1801. **Rödsbergen?*, se *Rös-*. *Rödsflåget* K(Röd)Skå; mot *Röd*; *flåg*, n. 'brant klippvägg'; jfr *Flåvene*. *Rölänningekulten*, se *Rölänningen* BN KSör. 2 *Rönnberget* HAsk, Rund- 1860; HÅs, Rund- 1861; trädn. *rönn* och adj. *rund* utt. i målet lika, nämligen *røn* (*rönn* även *røn*), men dels är åtm. det förra berget icke runt, dels är det genuina adj. *trind*; jfr Bd 18 s. 224. (2) *Rönn(e)berget* BN KAInRö. *Rönn(e)hogarna* SRy, åker, Runn(e)- 1793; med hänsyn till namnets ålder är det föga troligt att f. l. är adj. *rund*, jfr ovan. *Rönnehögen* (?) KFl, 1855 (?) ; se föreg. 2 *Rönnekulten* KBu, *rúñə-*, åker: där växte *rönn* förr (angående acc., se Bd 18 s. 344 f.); KFl *rúñə-*, nu mest björk där. *Rösbergen* KFl, 1855; möjligens är f. l. inte *rös(e)*, n. utan **Röds-*, till grannhmnen *Röd*. *Rösebacken* och *-bergen* HLå, 1823. *Röseberget* *rúṣə-*, *røṣə-* SBjäTr, 1859, Rössebergsmyrar 1842 (avskr. 1920); målets *röse* *rúṣə*, *røṣə*, n. '(sten)röse', här väl i bet. 'rågångsröse'. *Röshogen* *róshøen* KSöb, åker; jfr föreg. *Rösås(en)* *rás-*,

rös- KHålSy, Rössås bergen 1844, Rösås GK, EK; två el. tre stora »steningar», stenrösen (gravar) från forntiden på toppen. *Röven* BN HKo, SVas.

**Salmoberg* (*et*) och -*liderna* HHu, Salmobergs-lider, Salmoliderna 1830; f. l. är det nord. mansn. *Salmundr* el. det bibliska *Salomon*, jfr t.ex. *Salmon* Bd 18 s. 114, *Salmonsgärdet* 8 s. 329. *Salmonsbergen* *sálomons-* KSn, 1832; se föreg. 2 *Sandbacken* BN KKro; SPr. *Sandbräckan* BN KHöhe. *Sandkulan* SBjä; rund jordkulle med åker och träd. »*Sanneråsberget*» HBaSta, 1813; väl fel för *Saxerås-*, se BN HSta. *Saras kulle* HRy, vid Kärnsjön; där drunknade en viss *Sara* för c:a hundra år sedan; jfr *Olas kulle* på samma hmn. *Sessele kulle* KRe-SEl (?), 1816; *Cecilia* okänd; jfr NG 3 s. 209. *Sjukhustom-backarna* HRy, 1842; anledningen okänd. 3 *Sjöberget* HSte el. Stu, 1814; HSö, 1819; KRöa, 1845; vid resp. Grimås-, Borge- och S. Kornsjön. *Sjökullen* KPö, 1857; mot Pölevattnet. *Sjölandsbackar* KFl, 1855; jfr boh. *sjöland*, n. 'sjöstrand' samt *Sjölandet* Bd 16 s. 213; ingen sjö där nu, men älven kan tidigare ha vidgat sig till sjö. 2 *Sjöliane* (-*liderna*) HSö, -liderne 1819; se -*berget* nr 2; SLö, betesmark vid Strandesjön. 2 *Sjöliden* BN HBr; SKåt, 1854, väl mot Sannesjön. *Skabbebacken* KRöa, 1796; om *skabb* 'skabbig, fläckvis uppträdande, dålig växtlighet' se Bd 16 s. 215 f. *Skabbete backe* SRy, 1851; målets *skabbete* 'skabbig', se föreg. 2 *Skallarna* KHåf; SRy, se *Skallen* nedan. *Skallete backe* SBjä, 1837; målets *skålta* 'skallig'; här om mark med dålig växtlighet; jfr *Skallen* nedan. *Skansekullen* SVas, ängsmark, Skantze- 1793; jfr Bd 16 s. 160 samt *Skansberget* 12:1 s. 299; läget kunde tala för att befästningar funnits här. *Skateberget*, se **Skatenäs* (*et*) avd. III. *Skedberget* (?), se **Skred-* nedan. *Skedebräckan* BN KHo. *Skiljarebacken* *skélarə-*, *félarə-* KEl; vägbacke där man skilde de olika gårdarnas kreatursflockar efter gemensam betesgång. Jfr Nilén Ordb. s. 112 och Bd 5 s. 196. *Skiljarebergen* KBuStr, Skillare bergen 1842; jfr föreg. *Skiljarebräckan* KGur, Skjällare Bräcka 1792; se ovan. 4 *Skillnadsberget* HRe, 1848; HSta, 1842; KBod, 1821; KPö, 1857; *skillnad* 'rågång', t.ex. Bd 8 s. 236. »*Skinås*», se *Skinnhåsan* avd. I. *Skitarekullen* HÅb, 1817; jfr *Skit(e)kullen*, där man brukade göra sitt tarv när man gick in till staden, Bd 4 s. 122, samt t.ex. *Skitaresten(en)* 16 s. 181, med -*are*-utvidgning som här. *Skjuteberg(en)* *skýða-* HDö, Skytteberg, Skyle- (Skyte-?) 1826, Skjuteberget 1830; namnet har förklarats med att där finns gamla skansar och andra befästningar; ett oförklarat *Skjutarebergen* Bd 20:1 s. 142. *Skogberget* HRös, 1856; tydlig mot hmn *Skogen*. *Skogsberget* HSö, 1841. *Skomakarebackarna* HSi, 1820. »*Skottehällan*» (1806 K), se *Skul(e)-* el. *Skål(e)-* BN KSä. **Skotthällan* HSi, Skåtthälle liarne o.d. 1820 (?); antagligen har man »*skottat*» (kastat) timmer ut i Kärnsjön där; samma namn Bd 20:2 s. 196, jfr även *Skottebergen* (-*et*) och -*kullen* 12:1 s. 44, 279 samt *Kasteberget* och -*kullen* här ovan. *Skräddarebackarna* HAsk, ängsmark 1860. *Skräddarekullen* KHöhu; en *skräddare* gick vilse i snöstorm och hittades död där. *Skul(e)-* el. *Skål(e)hällan* BN KSä. »*Skytteberg*», se *Skjute-*. *Skäle-*

bräcka(n) BN KHo. *Sladbacken* HÅb, Sla- 1856; jfr följ. *Sladkullen* SHu, Slaa kullen 1816; vid *Sladet* avd. X. *Slottsbergen* KSyVi, 1844; jfr följ. 2 *Slottskullen* KBu, 1816: »försvarslinjer» i form av stora stenrös, enligt traditionen efter strider mellan norska och svenska trupper; KÄl, 1859: lämningar efter en fornborg; jfr t.ex. *Slottsberget* Bd 8 s. 237. 2 *Slät(t)bergen* KMeÖs, Slätt- 1847; KRe, Slätt- 1860; snarare adj. *slät slæt(ə)* (Nilén Ordb.), *slät(ə)* än subst. *slätt*; jfr Bd 12: 1 s. 279. *Slät(t)eberget* KBod, Slätte- 1821; se föreg. *Slät(t)efjäll (?)* HBr, Slätefiäl 1721; se följ. 9 *Slät(t)fjället*, bl.a. BN KGub; STo. *Smala berget* KRöd, 1800. *Smedbacken* KHa, nu till Hedekas, landsvägshäradsbacke, tidigare kallad *Kristebacken*; en *smedja* låg mitt i *backen*. *Smedberg* BN KSa. *Smedjebacken* HAsl, 1853. *Snareberget* HRös, 1824, 1856; »de har kanske *snarat* (fångat fågel, t.ex. orre, med *snara*) där», jfr t.ex. *Snaremossen* Bd 12: 1 s. 313. **Snedhällan* KHöb, i *Snedhällebergen* *snè-*, Snehälle bergen 1832, -berget, Snehällsberget 1847. *Sockertoppen* HHu, åker; jämförelsenamn, se Bd 12: 1 s. 280. 5 *Solbacken* BN HFj; KHe, Håf; Sa; SKåt. *Solberg* BN K. *Solliane (-liderna)* SEd, -liderna 1855. 11 *Sollid(en)*. *Solskinsbackarna* el. -backen SVas, ängsmark, Solskinsbacken 1793, Solskens backane 1837; målets *solskin* *sölfin*, n. 'solsken', se Bd 18 s. 228. 2 *Sparkebacken* BN SVas; KHa, vägbacke. *Spetsberget* KNo, Spetts- 1855; det långsmala *berget* går ut i en lång och vass *spets* mot SV; samma namn SOV 14 s. 148. *Spruckna berg(et)* BN SKlå. *Spökekulan* SHä; rund kulle (gravhög?), där det spökade. *Staffeberget* *stāfs-* HBönn; väl mansn. *Staffa(n)*. *Stakeberget*, se *Enstake-Stenbrobergen* HAsk, 1860. *Stenbräckan* KHu, -bräcka 1835. *Sten(e)berget* KÄl, nu i *Stenbergshagen*, Stora Steneberget, »det höga Stenberget» 1859. 2 *Stenkistan* KSn m.fl., vid änden på Holmevattnet, förr vid gränsen till Dal: en stor, »fyrkantad», upplyft *sten* som liknar en *kista*; KVa, i »strömmen» av Örekilsälven, Stenkiste Holmen 1821: mycket kullersten, möjligen ett gammalt brokar; om *kista* i ON, se Bd 12: 1 s. 48. **Stenkullen* KBor, Stenkulletjärnet EK. *Stenkälleberget* KMe, 1798; det har väl funnits en med *stenar* murad *källa* där; ett *Stenkällan* Bd 12: 1 s. 371. Många *Stenlid(en)*, t.ex. BN HLå, Sy, Sä; SLe. *Stenmalen* HSi, 1820; målets *stènmåla*, m. 'stenhop', jfr Bd 8 s. 238. 3 *Stensberg* BN KGua, Söb; SEL. *Stigsberget* KNo, 1798, 1855; en väg runt bergets nordspets, jfr t.ex. Bd 20: 2 s. 197 samt det kända *Stigberget* i Göteborg, Bd 2 s. 45, ett *Stigsås* 12: 1 s. 300. *Stockeliane (-liderna)* HRöd el. Torp; *stock* är flertydig, t.ex. 'stockbro' el. 'gillerstock', Bd 8 s. 238 f. *Stora berget* HOI; *störst* i trakten. *Storbergane*, se *Bergane* BN K. *Store rult* KHål, åker. 2 *Strömberget* BN KBe; KHöhu(Gub), 1859: det är *ström* nere i »älven» från Trehörnesjön. *Strömmobergen* BN KBe. 2 *Stugeberget* HKi (el. Hu), 1866, Stufwe Bergs Lider 1830; STr, Stufwebergs lider och Myr 1857; 'berget intill *stugan*'. *Stugekullen* *stóvə-* SKår; SO »*stugan*». *Stugåsen* BN SBe. *Stutebackarna* HÅb, 1856; jfr *Stutemon* avd. VIII. *Stuteberget* HAsk, 1860. *Stygga berget (Stygge-)* HBlGuKo, Stygge Berget 1825;

stygg 'ful; besvärlig; hemsk, farlig', jfr t.ex. *Stygge kulle(n)* Bd 12:1 s. 281; *berget* är brant och otillgängligt. *Stämmeberget* KStr, 1843; samma namn Bd 18 s. 230 och 16 s. 161; säkerligen nära *Stäm(me)sjö(n)* avd. I. *Stämmehogarna* SHä; jfr föreg.; här känner man dock inte till någon *stäm* 'kvarndamm'. *Störhogen* BN KÖn. *Stötebackarna* HTr, 1858; se *Stötekas* BN på samma hmn. *Sulitelma(berget)* SRy, Sulitilma(berget) 1851; uppkallelse. **Sutaresten(en)* HSyUt, Suddersten, »No. Domar» 1629, 1638, 1814 H nr 26; jfr *Sutarebäck* avd. II. *Svalehög* HUT, Swalehögs åkren 1775, Svalehög (-hog?) 1825. *Svalekullen* HÅs; jfr *Svaleberget* nedan. *Svanberget* HAsk, 1860; nära bäcken till Dyyvatnet. *Svarta hälla* BN SRy. *Svarterborgs berg* och *kullar* KSör, 1823; sammanhanget med den på en halvmils avstånd belägna *Svarterborgs* sn är ovisst; måhända föreligger ett IN med bet. 'svarterborgaren'; jfr *Svarterborgs klåvor* och *-kasen* ibid. *Svarthällan* HFjSn, -hälla 1855; berghäll utför vilken det rinner vatten, så den synes *svart*, jfr Bd 18 s. 231. *Svartekullen* SRy (Storskogen), 1819. *Svarthällan* BN SRy. **Svarvekullen* (?) HRy, Swarfvekulls kaser 1842; måhända är *-kulls-* felskr. för *-hults-*, se avd. IX. 2 *Svin(e)ryggen* HAsk, Ut; jfr *Galteryggen*. *Svälteberget* HÅs, 1861; möjligen efter något färdigt ON **Svältan*, (se BN KAIm), el. **Svälsen* (Bd 20:2 s. 286). 5 *Sågebercken* BN HBr; KHäs; SKåt, Stu, To. *Sälgebercken* (*Silje-*) HSa, Selge Backen 1825. *Sälgeberget* (*Silje-*) BN HSä. *Södberget* HÅb, 1817; väl målets *sø* m. '(hon)får'. *Södkullen* *sø-* SVas; se föreg.; där stod ett färhus ännu 1930.

Tiburtskulten BN SBe. **Timmerhog(en)* SHu, -hogs Intaga 1794. **Timmerås(en)* SHu, -åsberget 1794. *Titten* (»*Tittelen*») BN HHä, K. *Tjuvbergen* HVa, 1869; ingen tradition om *tjuvar* här. *Tjärnbacken* KSöb(SäÖn), 1801; tydligen vid Söbbönstjärn. *Tjärnebergen* KGerr, Tjärne bergen, Kärne- 1839. *Tjärnliane* (-liderna) SBjöb, Tjernliderna 1857. *Tomtekullarna* BN KNo. *Tordyvelbergen* HKrVa, se *Tordyveln* avd. I. »*Tornbacken*« SLe, äng 1794; väl vid *Tunet* avd. VIII. *Torpehallen* *törpəhålı* HTorp (?); en *hall* 'stenhäll, berghäll', utmed Tvetälven nedanför *Torp*. *Torpekullen* BN KTo. *Tranehall* HLå, 1823; väl en berghäll i *Tranemyr*. *Trerörsbergen* KSyVi, 1844; säkerligen efter ett »*trestena rör*« som rågångsmärke, jfr Bd 20:1 s. 143. *Treåringssbanken* HHu(Ki), 1830, se *-lyckan* avd. VIII. *Triangelberget* HAsk, 1860; väl efter en *triangelpunkt*. *Trindegog* SPrSte, Trinne- 1843; det i målet genuina ordet för 'rund' är *trind*. *Trinde kulle* (*Trinde-*) KBuÅs, Trinne- 1841 (avskr. 1935), Trinne kulle 1842; se föreg. *Trollekullen* HSö, 1819; jfr Bd 12:1 s. 282; väl samband med *Trollalen* ibid. avd. VII. *Trollhällan* *tröł-* HBö; stor stenhälla över en bäck, liksom lagd till en bro, kanske av *trollen?* *Trollåsarna*, se följ. nr 2. 2 *Trollåsen* KMeÖs, 1847, samband med *Trollemyren* och *-dråg*; SBe, den norra trollåsen, Trollåsarne 1802, -åsen 1855. *Trädeshogen* BN HHu. *Tröskelesten(en)* el. *Tröskeln* BN HBl. *Tugge- lian* HHu, se *Tuggan* avd. VIII. *Tungan* HSa, Tunga 1825; synes avse ett

avsmalnande bergsparti; samma namn Bd 12:1 s. 354 betecknar åkrar. *Tungebackarna* HSö, 1819; se föreg. *Tvärbacka* HBö(Ås), 1838. *Tvärhallen* SPj, 1860. 3 *Tvätthällan* KGur, 1792; KÄs, 1795: berg i »älven»; SÄs: berg-häll ut i sjön, bra tvättplats. *Tysslingehogen* HSyUt, 1814; målets *tyssling*, m. 'lingon'. **Tågebacke(n)* KHöhu, Tågebacke flat 1859; se under *Tåg(e)-myr(en)* avd. VI.

Uddesten(en) HStEva, gränssten, -sten 1869; troligen spetsig. **Ugnfjäll(et)*, se *Ugnfjällskas(en)* BN KÖn. *Uleberget* och -*liane* SKåt, Ulfwe-bergen (!), -liderna 1854; se *Ulet* BN SBjöb. *Uleraden* BN KTo. *Ulvekultarna* el. -*kulten* *ulvskultana* SVas, två åkerlyckor; där har varit *ulvegrop* 'varggrav'. *Utliggareberget* HRös, 1856; kanske kreaturen brukat *ligga ute* om natten där? 2 *Utsikten* BN HTorp; KBe: det högsta berget på den kanten, varifrån man kunnat se sju kyrkor.

Vadbodkullarna KE1(?)So(?), Wabokullen 1857; jfr *Vadboden* avd. X. *Vaktarekullen* *våktara-* KBor, GK, EK; där har varit ett brandtorn; jfr *Vaktkullen* GK, i Färgelanda sn på Dal, NO Sandvikesjön. 2 *Valeberget* HAsk, Sö, se *Valarna* nedan. *Valefjäll* SHä. 4 el. 5 *Valekullen* HKo, EK, Vahlås berget 1846; HSä; HTr, kallas även *Valekulleberget*, möjligen=föreg.; KKö, Valekullsmyr EKB, väl samband med *Rönnäse valar*; KSyVi. *Valröseberget*, se *Valerösen* avd. X. 4 *Valås(en)* HKo, nu *Valekullen* nr 1, Vahlås berget 1846, Valekullen GK; HÅb; KHaHäs(Sa), högt berg varifrån man skall ha kunnat se fem kyrktorn, kallas även *Valdsberget*, Valåsb. GK; SEd=Borg-åsen; jfr *Valarna* nedan. *Varpehällorna* HRy, tydlig på vägen till bst. *Varpet* på grannhm He. *Varpen* *vårpa* KHåf; stenhögar som uppkastats över en i tvekamp fallen man. 2 *Varpet* BN HHe, KRe. *Vassbacken* KHåf, 1860, växtn. *vass* el. gen. *vat(n)s-* ? *Vessleberget* KPö, Wesle- 1857; jfr följ. *Vesslefjäll* BN KSöb. *Vetebackarna* (?) HSö, Vite backarne 1819; kanske =följ., el. **Vire-* 'vide-' ? *Vetebräckan* *vèdə-* HSö, åker,=föreg.?; *vete* har odlats där, i ä. tid tämligen ovanligt i bygden; ett *Vetekulten* Bd 12:1 s. 283. *Vettebergen* KSäSöbÖn, Wedde Berga 1801; se följ. 4 *Vetteberg(et)* HRy, nu *Ryrs vette* el. *vetting* *rýs* *vèdə* el. *vèdøg*, Ryrs vette GK, EK; KBorHu, Wetteberg 1727; SKle, nu vanligen *Vettebergskullen*, sn:s högsta berg; SSkr, Vetteberget EK; om *vette*, m. 'vårdkas' se under *Valarna* nedan och t.ex. Bd 20:2 s. 231, om *vetting* Nilén Ordb. och Bd 8 s. 30. *Vindlekebergen*, -*et* SBjöbKe, Win(n)- 1833; målets *víñeléka*, f. 'skramlande väderflöjel'; i sms. har e i **Vinde-* fallit. *Virebacken* KRöd, 1800; målets *vire*, m. 'vide'. *Virebergen* HSö, 1819; se föreg. *Vita backarna* (*Vite-*) ? HSö, se *Vete-*. *Vita berget* KRe, hwitebergsängen 1796; där är »kattestensberg», dvs. kvarts. *Vitaneberget* el. *Vitebergen* KSöb, 1859; jfr föreg.; formen *Vitane-* beror väl på ombildning av ett ä. **Vitare-* (se under *Vitaremossarna* Bd 1 s. 186) efter namn som *Bergane*, *Hogane* o.l.; jfr *Höjanemyr* Bd 18 s. 7 (jfr dock 20:1 s. 210 f.). 2 *Viteberget* SBjä, i *Vitebergslyckan*, åker: inget *vitt* berg där; SSkr: många

stora *vita* fläckar av »kattesten» (kvarts) i berget. *Vite kulle* KSör, 1823; jfr föreg. *Vite sten(en)* HBoSöTr. *Wæddichsberget* HÅs, mot Bö, 1861; se *-torpet* BN HÅs. *Väreberget* SPr; »de hade en arg *väre* (vädur, bagge) där-uppe»; samma namn Bd 18 s. 238 och 12:1 s. 283. *Värehogarna* SHu m.fl., 1836; se föreg. *Västerhallorna* KSöb, åker; målets *halla*, f. 'långsluttande backe': sluttningar *väster* om gd. *Zakrisberg* BN KHåf.

Åbacken BN KHo. *Åkersberg* BN KHo. *Ålbacken* BN HAL. *Åsarnebergen* KHa; branta och långsträckta berg; inget ON **Åsarna* känt här. *Åsbjörnsberget* HÅs, vid Kärnsjön, Asbjörns- 1861; se *Åsbjörns näsa* avd. III. *Åseberget* KÖn, 1825; jfr *-myren* och *kas(en)*. *Åsekullen* KPö, går ner till »älven», 1857; jfr *-holmen* och *Åsängen*.

Älke kulle HHu el. Ki, Elge kulle 1826; i fråga om formen kan namnet jämföras med *Göpe hällor* och därunder nämnda paralleller nedan; samband med *Älgemyrarna*. *Ältesten(en)* HSä; de *ältade* »ler» där. *Ängkullen* BN KNo. *Ängås* med *Ängåshallan* el. *-hallorna* BN KEl. *Äpplebacken* SEd, »god äng» 1792. *Ättebacken*, *-kullen* KKro, 1862; tydligen »lärrda» namn. *Ättehögarna* HTorp(-KSör); ett flertal gravhögar, = *Hogeskäldarna* här nedan. *Ökullarna* HBa, 1849; jfr följ. *Ökullen* ḡ-HÅn; berg i *Ömossen* avd. VI, jfr Bd 11 s. 86. *Örneberget* HAsk, 1860. *Östfjället* KBe.

»**Atla urd**» HSä-Dal. — 1273 JHD 1 s. 4. ~ F. l. är fvn. gen. av mansn. *Atle*, s. l. väl fvn. *urð*, f. 'stenhop m.m.'; se Kalén s. 122 f. och jfr *Ulet* BN SBjöb. (Knappast föreligger här ett gammalt BN **Atla-ruð* 'Atles röjning'; jfr NG 1 s. 6, 385.)

Basteroten *båståröta* KHåf; bergs- och skogsmark. — *Basterota* EK. ~ Där tog man *bast* av *rötter* från lind; sådan växer där ännu.

Biskop(s)stolen KBor-Bullarens hd, bergformation (?). — Biskopz stohlen 1727 K nr 1. ~ Väl vid *Biskopkleven biskopshålan* på Bullaren, icke nämnd Bd 18. Jfr *Dyre stol* nedan.

Blacke backe SVas; äng. — *blacke backe* (ON?) 1852 S nr 46. ~ Stor-bladiga växter av olika slag tycks i bygden ha kunnat kallas såväl *blackor* som *blockor* och *bläckor* jämte *bläcke* (koll. n.); Nilén Ordb. nämner endast subst. *blåka*, f. Jfr *Blackebacke(n)* Bd 12:1 s. 263 samt *-dalen* nedan avd. VII, vidare här följ. *Blocke-* el. *Bläckebacka* jämte *Blekketjernet* och *Blokketjern* Indrebø Innsjön. s. 24. Hit hör antagligen också *Blackäng* SOÄ 7:1 s. 239, vilket 1:2 s. 20 anses innehålla adj. *black*; jfr *Blackängen* OGB 8 s. 313, *Bläckeängen* 20:1 s. 191.

Blocke- el. **Bläckebacka** HHu. — *Blocke-backa*, *Bläckeback* fläckarne 1830 H nr 64. ~ Se ovan och följ.; s. l. är böjningsform av ordet *backe*. (Möjligen kunde *Bläcke-* vara en felskr. för **Blacke*=*Blocke*-; förväxlingar mellan å och ä förekommer. Jfr då följ.)

Blockebacken HSi. — Bläcke- 1820 H nr 34. ~ Angående f. l., se under *Bläcke backe* här ovan. (Andra tolkningsmöjligheter under *Blockemyren* Bd 12:1 s. 23 med litt.)

Bläckebacka, se *Blocke-*.

2 Bläckebacken. 1. KLi. — 1800 K nr 50. 2. SEd; förr åker. ~ Målets *bläckebacke*, m. 'backe (markstycke) där det växer *bläcke* (*bläckor*), dvs. växter med långa, breda blad'. Jfr Bd 12:1 s. 334 samt *Bläcke backe* här ovan.

Borgåsen SEd; skall enligt en medd. även ha kallats *Valåsen*, varom se *Valarna*. — Borg(s)åsen 1833, Borg- 1855 S nr 26, 55, EK, Borgås 1867 Holmberg² 2 s. 206. ~ Ett högt och mycket markant berg på en slätt som sannolikt varit sankmark el. sjö. Över en skreva går murar, väl rester av en bygdeborg. Samma namn t.ex. Bd 20:2 s. 185 och 8 s. 222. Jfr *Herrekullen*, ä. troligen **Härekullen*, nära åsen, se BN SEd.

Dingsten HBö; åker. — Dingsten, Dingstehålan 1838 H nr 52. ~ Dunkelt, liksom t.ex. *Dingen* NG 12 s. 198, *Dingnes* 13 s. 160; jfr ? *Dingtuna* i Västmanland, *Dingeval* i Svarteborgs sn, Boh.

***Drak(e)sten(en)** KKO(?). — Dragsten 1806 K. ~ F. l. kunde vara målets *drågø*, m. 'drake', här ovisst med vilken närmare innebörd; ett *Drakesten(en)* Bd 18 s. 195, *Drakebackarna*, -berget och -kullen 12:1 s. 266.

Dunderberget el. **-kullen** *dánør*² HAsk. — Dunderberget 1860 H nr 92. ~ Sammanhänger kanske med målets *dánør* m. 'dunder', *dán* n. 'dån' och v. *dåna* 'dåna', här dock med oviss innebörd; jfr *Dunnerkullen* Bd 20:2 s. 203 samt *Dånarebacken* 20:1 s. 148 med litt. Men f. l. kunde väl också vara soldatn. *Dunder*, se *Dunderkulten* BN HSk.

Dyrebackarna och ***Dyrehog(en)** SBe. — Dyrebackarne 1855, Dyrehogs Åkern 1803 S nr 51, 11. ~ ON *Dyr(e) hög(en)*, no. -*haug(en)* har berörts under *Dyrängen* Bd 18 s. 284, dock utan att någon tillfredsställande tolkning kunnat ges. Vid ON på *Dyr(e)-* kan f. l. vara antingen fvn. *dýr*, nyno. *dyr*, n. 'djur', isynnerhet om älg och hjort', el. det fvn. mansn. *Dýri*, vilket enl. O. Rygh Personn. s. 59 varit mycket vanligt i Norge och åtm. i början på 1900-talet ännu var i bruk. På Dal finnes ett hmn *Dyrehög*, tydlig benämning efter den s.k. *Dyre(s) högen*, en förr mycket stor men nu förstörd gravhög, SOÄ 16 s. 28, 44; f. l. »är väl det fsv. mansn. *Dyre*». I Skeo sn finnes en stor gravhög, benämnd *Dyrehögen*, på hmn Treje; den säges enl. Holmberg² 2 s. 34 »omsluta askan efter en höfding, *Dyre*, som haft sin bostad derstädes». Ss. redan framhållits OGB 18 s. 284, synes det överraskande att två gravhögar skulle ha uppkallats efter män med samma namn. Därtill kommer, utom här ifrågavarande **Dyrehog(en)*, åtm. fyra no. *Dyr(e) haug(en)* NG 13 s. 45, 345; 16 s. 127, 293; här torde s. l. ha bet. 'naturlig kulle'. Dessa no. namn anses innehålla subst. *dyr* i bet. 'hjort' resp. 'älg el. ren'. Även om många ON på -*haug(en)* och t.ex. SOÄ -*hög(en)* har

en personbeteckning i f. l., gäller samma invändning som beträffande de två grävnamnen. Måhända har jägare på el. bakom »högarna» lurat på hjortdjur som haft sin »växel» därförbi. Jfr då *Hjorthall* och det i en not anförda öländska *Hjortsten* OGB 1 s. 83 samt isynnerhet *Djursten(en)* a.a. s. 236 f. I närheten av *Djursten(en)* fanns på 1500-talet en »rähage», en inhägnad plats för rådjursskytte. Med detta ON är tydlig *Dyre sten* el. **Dyr(e)-sten(en)* här nedan identiskt. *Djur* heter visserligen numera *jyr* i målet, men torde förr ha haft den vnord. formen *dyr*. Eftersom detta väldiga stenblock ligger vid en mosse och en myr, är det sannolikt att älgstråk e.d. gått fram här. Jfr *Dyrenäs* SOSk 5 s. 48 f.; samma namn SOÄ 9:2 s. 136. Namnet *Dyrsten(en)*, *Djur*- förekommer flst. i Boh., varvid dock ej alla fallen torde vara »äkta»; se Bd 8 s. 248. **Djursten(en)* Bd 4 s. 107 är en stor sten ute i sjön, och där kan alltså ingen jakt på högdjur ha förekommit; måhända liknar *stenen* t.ex. en hjort? Så kunde möjligen också här ifrågavarande sten, vilken ju på grund av sin form, »precis som en *stol*», har kallats *Dyre stol*, dessutom ha jämförts med ett *djur*. Angående formen *Dyre sten* och *stol*, jfr *Göpe hällor* nedan.

Dyre sten el. **Dyr(e)sten(en)* el. **Dyre stol** *dýrø støl* KHöbKl-Dal, N om Rahm(e)torpet KK, V om Vidmossen. — Dyrstens myren 1847 K nr 201. ~ Se föreg.

Enstakebackarna och -berget *enstakəkbærjæt* el. **Stakeberget** *stákə-* SKlå, S Nybygget. — enstakebackarne 1802 S nr 9. ~ Ligger *enstaka* el. »ena», dvs. ensamt, i gränsen mot Toröd. Det har varit åkrar runt omkring, *Enstakevallarna*. Jfr **Enstakalid(en)* Bd 18 s. 196, *Enstakarna* 16 s. 219 samt *Enstödingen* 8 s. 343. Egendomlig är kortformen *Stakeberget*, även i *stakevallarne* ibid. redan 1802, avd. VIII; kan väl jämföras med förkortningen av mansn. *Ingebrätt* (Engelbrekt) till *Brätt*, se *Ingebrättehemmanet* BN HSa.

Enstaksbacken KRöa; åker. ~ Jfr föreg.

Fans(s)korstenarna KSöb; berg, nu okänt. — -ne 1859 K nr 209. ~ Jfr *Skorstenen* (litet bergsparti som liknar en *skorsten*) Bd 16 s. 160, *Skorstensberget* 11 s. 84; s. l. kan ha den boh. formen *korsten*; beträffande f. l. jfr *Skams harvedrag* 20:2 s. 300.

Fisås fisås HLå. ~ En gammal väg går över ena änden av åsen, varför förmögeligen hästarna brukat *fisa* där, liksom i *Fisarebackarna* Bd 18 s. 198.

Fåfängebacken KSör; backe på gamla landsvägen mellan Övra och Nedra Sörbo, även kallad *Kappebacken* (se ovan) el. *Springarebacken* (nedan). ~ Måhända har någon åker invid *backen* kallats **Fåfängan*, vilket enl. Bd 5 s. 231 med litt. »anger åkern såsom föga givande»; jfr även *Fåfängemyren* 12:1 s. 307.

Glömsås glámsas HSaUt. ~ F. l. innehåller säkerligen samma fvn. *glumr*, *glymr*, m. 'bulle, då, larm' el. *glaumr*, m. 'larmande munterhet' som antagits ingå i *Glömåsan* el. -åsen och *Glömsdalen* Bd 18 s. 201, 264 (där

också här ifrågavarande berg omnämnes). Jfr Sörb. *gläma* 'skalla, skrälla, genljuda'. Sannolikt åsyftas också här eko vid åska. I bygden berättar man om hur jättarna el. trollen på denna plats »ropade så det *glämdə* (gav eko) i bergen». I det ovannämnda *Glömsdalen* kunde väl f. l. vara samma bækkn. **Glymr* ('den larmande') som ingår i *Glimmingen* Bd 12:1 s. 26; »i dalen nr 2 rinner en bæk utför ett berg; den brusar ganska mycket om vårarna».

Gormeberget KSä(Söb). — Gårme- 1801 K nr 35. ~ Vid *Gormemyr* avd. VI.

Grefssås *gréfsas* KHåf. — Gräfsåsmyren 1860 K nr 230, Gräsås- (!) EK, nu *Grefssåsmossen*. ~ F. l. är gen. av det fvn. mansn. *Greipr*, under medeltiden vanligt i Norge och från senare tid känt från Hardanger, fsv. *Grep*, se Rygh Personn. s. 92 f. och NK 7 s. 51, 245 f. Samma namn ingår i flera no. *Grefstad*, *Grefsrud*, -rød och väl även i *Gräfsnäs* SOÄ 3 s. 4, liksom i *Grefsnes* NG 14 s. 69.

***Grobacken?**, se **Grå-*.

Grohogen (Grå-?) HUT. — grohögen (-hogen?), grähogen 1825 H nr 45. ~ Kunde vara 'kullen där det »gror», dvs. växer bra'; jfr *Groviken* Bd 20:2 s. 62 och *Gromyr* (1850 skrivet *Grå-*) avd. VI nedan. Om f. l. i stället skulle vara adj. *grå*, jfr *Grå(e) högen* (holme) Bd 16 s. 120.

***Gråbacken (*Gro-?)** KBor. — Gråbacketjärnet EK. ~ Kanske snarare 'backen där det »gror» (växer) bra' än 'den *grå* backen'; jfr *Grohogen* ovan.

Grähogen?, se *Gro-*. »**Gubbehället, Gubb-Hällor**», se *Göpe hällor*. **Guppan**, se BN KSn. **Guppås**, se *Guppedrågen* avd. VII.

Gångareberget KSäSöb. — Gångare Berget 1801 K nr 35. ~ 'Berget över vilket man går; berget med *gångstig*'; jfr *Gångar(e)gårdet* Bd 20:1 s. 80, *Gångarskogen* (ä. *Gånge-*) 16 s. 81 samt följ.

Gångedbacken KFl. — 1855 K nr 183. ~ Jfr föreg.

Göpe hällor *gópa hälör* el. **Göpehällorna** *gópəhälənə* SHu-Dal. — Gubbehället (-hället?) 1833, Gubb-Häller 1836 S nr 27, Göpe hällar (!) EK. ~ Namnet behandlat SOÄ 18 s. 161. Två stora *hällor* 'berghällar' med »stenrammel» (större röse av nedrasade stenar vid foten av berg), där *göpor*, dvs. lodjur, skall ha hållit till; jfr t.ex. *Göpedalen* Bd 18 s. 265. Bet. av ordet *gópa*, f. synes nu vara glömd i bygden. »De skrämd ungarna för *gópan*», men man tror att vargen avsågs. Beträffande den ålderdomliga namnformen *Göpe hällor*, väl 'gópornas hällor', jfr *Orre vale* Bd 18 s. 220, *Korpe* och *Ålge kulle*, *Blacke backe*, *Dyre sten* el. *stol* ovan, *Jätte* och *Skåre kulle* nedan, *Fågle mosse* avd. VI samt *Knä sjö* på Dal, *Knäsjön* SOÄ 19 s. 304.

Görbräckorna och Görekullen el. **Göråsen** el. **Göråsekullen** *jør-* SHu. — Jörås Berget 1794, Jöråsen 1836 S nr 7, 27. ~ Namnen bör sannolikt sammaställas med *Jøraas(en)* NG 3 s. 33 och 15 s. 102. som förmodats innehålla fvn. *gýgr*, f. (gen. *gýgjar*) 'jättekvinna; trollkvinnan'. I syno. förekommer ifrågavarande subst. bl.a. under formerna *jøger*, *jyrr*, *jør*; jfr shetl.

gjöre, en mäktig och ond vätte, samt ev. *Göjas gilja* Bd 8 s. 304. *Göråsen* vore med denna tolkning en motsvarighet till det ålderdomliga *Jättesåsen* i samma sn. På högsta punkten av berget ligger ett stort röse, 10 m långt, i n. änden 6 m brett, men mot S avsmalnande till ett par m; detta kan ha tänkts höra till »jättesan». Möjligt är väl dock att namnet i stället innehåller mansn. *Göran* (vilket dock eljest i boh. ON synes uppträda i oavkortad form); jfr *Håkegården* på samma hmn el. *Staffert*<**Stafferödet* BN HSte; samma mansn. ingår väl i det oförklarade *Görebo* SOÄ 19 s. 141, även som i *Görhagen* BN KRöa. — På åsen ligger en stor åkerlycka som kallas *Gör*, närmast en »subtraktionsform» till *Göråsen*. Det 1794 S nr 7 nämnda *Jöröd* (med Södre Jöröds Åkrarne) kunde väl vara en förkortning av ett **Göråseröd* 'rötningen vid Göråsen'. Skulle detta namn ärenemot vara primärt, är det måhända identiskt med *Jørud* NG 4:1 s. 225 och *Gørrud* SOÄ 19 s. 62 f., vilka anses kunna innehålla kvinnon. fvn. *Gyða*, fsv. *Gyðha* (el. altern. *Gyridh*), el. med *Göröd* OGB 5 s. 71, vari ingår det fsv. mansn. *Jærund*, fvn. *Jørundr*. Är ON ungt, kan man också räkna med det nyssnämnda *Göran*. Med ett primärt **Gö(r)röd* bleve de övriga namnen snarast sekundära.

Hagelbergen HAsk. ~ Kanske *hagel* i en ä. bet. 'liten sten', jfr Bd 16 s. 169.

Hammenebergen el. -*berget* KGua. — Hammene Berget (flera ggr) 1820, -bergen 1857 K nr 59, 229. ~ *Hammanliden* Bd 11 s. 53 och -*giljan* 8 s. 304 förmudas innehålla dial. (pl.) best. form av ordet *hammar* i bet. 'fram-skjutande bergsparti'. Jfr ev. några av de under *Höjanemyr* Bd 18 s. 7 med tillägg s. 361 ff. anförda sms.

***Hammarhallen** (?) el. -*halsen* (?) HUt. — hammarhals backe 1825 H nr 45. ~ Om s. l. är målets *hall*, f. 'häll, spiselhäll', här i samma bet. som det vanliga *hälla*, f. '(flat) stenhäll, berghäll', bör namnet väl jämföras med *Hammerhällan* 'berghällen på vilken man *hamrar* lin' Bd 20: 2 s. 209. Skulle namnet ärenemot innehålla *hals* 'smal utlöpare', är f. l. snarast *hammar* 'fram-skjutande bergparti'.

Hoberget *hó-* el. **Håberget** *hág-* el. **Höga berg** *hūuð bærj*, *hūuð bérj*, el. **Högberg** *hāy-* el. **Höge kulle** HÄb. — Högbergs Hagen 1825 H nr 42, Hoberg, GK, EK. ~ F. l. *Ho-*, *Hå-* motsvarar fvn. adj. *hór*, *hár*, biforner till *hög*; jfr *Hoberg* NG 3 s. 150, SOÄ 8 s. 146, *Haaberg(et)* NG 7 s. 239, *Håberg(en)* SOÄ 9:1 s. 219 och 9:2 s. 91, OGB t.ex. 8 s. 227 samt *Håfors* BN K och *Håmossen* avd. VI. Målets adj. *hūuð(ə)* motsvarar möjligen den fsv. biforml *hugh* som förmodats ingå i *Hugostrand* SOÄ 19 s. 46 (det genuina utt. är där *hūvæstrán*). Utt. *hūuð (bérj)* kan knappast återgå på subst. *huvud*. Berget är emellertid det *högsta* i trakten, och toppen, kal och rundad som den är, liknar ett *huvud*; jfr *Huvudet* Bd 20: 1 s. 139 och 20: 2 s. 134. Etymon för uttalsformen *hāy* slutligen, vilken t.ex. i Bullaren är den allmänna, synes oviss; snarast återgår kanske också den på det nämnda *hugh*.

Hogeskäldarna *hó̄ſælanə* HTorp-KSör. — Jfr Sköllebergena och -kasen, Sköllern (utmark) 1823 K nr 78 (KSör), Skällerhagen, Skalle(r)gerdet (!) 1847 H nr 65 (HTorp), Sköldungs backar 1867 Holmberg² 2 s. 204. ~ Samtliga här antecknade lokaler är belägna på el. nära gränsen mellan Torp i Hede sn och Sörbo i Krokstad. Namnen är också språkligt sammanhörande, i det att de innehåller olika former av subst. *sköld*, vilket i ON betecknar sköldliknande vikar, bergformationer, åkrar osv. Det sv. appell. motsvarar fvn. nom. *skjql̥dr* el. snarare ack. *skjql̥d*. I st. f. den ljudlagsenliga nom. pl. fvn. *skildir* synes även formen *skjaldar* ha förekommit, varom se A. Noreen Altisl. Gram.⁴ § 396 Anm. 1; denna pl.-form torde föreligga i *Hoge-skäldarna*, vilket då skulle betyda 'sköldarna vid hmd. *Hogen*', medan f. l. i *Skällerhagen* vore gen. sg. fvn. **Skjaldar*- . *Skalle(r)gerdet* är väl fel för **Skälle(r)*-, som altern. skulle motsvaras av fvn. gen. pl. **Skjalda*- . Utmarksnamnet *Sköllern* kunde vara en förkortning för ett **Sköldareskogen* e.d., med försvagad -are-utvidgning, såvida inte en urspr. gen. **Skjaldar*- kunde föreligga, med genom analogi ombytt stamvok. I Holmbergs *Sköldungs backar* synes ett ON **Sköldung(e)* ingå, en -unge-utvidgning till *sköld*. Jfr *Sköldinge*, *Skioldunge* Ståhle -inge s. 269 ff.; där behandlade ON har t.ex. kunnat beteckna »ett jämnt, runt bergsparti» el. »en jämn, oval höjdsträckning». Jfr också *Skillingen* NG 4:2 s. 180: »ligger paa en Højde — flat og rund ovenpaa» och *Skjellungen* ibid. s. 215. På bågge sidor om gränsen mellan Torp och Sörbo ligger ett stort antal gravhögar, varom Holmberg a.st. berättar: »Högarna, som ligga spridda, dels på den såkallade *Sörbohogen*, dels i Torps gärde och trädgård, samt på den ljungbevuxna sandås, som ifrån Torp sträcker sig vester ut och bär det märkliga namnet *Sköldungs backar*, äro till antalet 86, deraf 14 hafva afstång skapnad»; enligt en not var detta antal urspr. »vida större, men plogen har reducerat det till det här uppgifna». Högarna är också markerade på kartan 1847 H nr 65, liksom på EK. Tydligen har just dessa svagt välvda gravhögar liknats vid *sköldar* el. sköldbucklor. ON i OGB, som ev. innehåller subst. *sköld*, är t.ex. *Skällared* Bd 1 s. 74, *Skälltorp* 10 s. 20 (jfr möjligen SOH 1 s. 80), **Skäldbrederna* (-orna ?) 3 s. 266, *Skällerås* 12:1 s. 299 med litt.

Holen HSa; höjdparti. — 1825 H nr 44. ~ Väl boh. *hole* *hø̄lə*, m. 'jord-el. sandrygg', se Bd 18 s. 82, 86.

Horsebacken(?), se *Hårdebacken*.

***Hoveberg(et)** el. **Hovet** KGertHälKrå. — Hofvet (berg), Hofvebergs Gillja 1817 K nr 60. ~ Eftersom utt. saknas, blir namnets tolkning mycket osäker. Om o-vok. urspr. varit kort, låge det nära till hands att tänka på det i nord. ON mycket vanliga fvn. *hof*, n. 'hedniskt tempel', varom se NGReg., Olsen Ætteg. s. 55 ff. och passim samt *Hov* SOÄ 6 s. 50 och 14 s. 14, 48 ff., *Håv* OGB 8 s. 112. Emellertid synes detta ord i ON genomgående uppträda i obestämd form. Men kanske slutart. förklaras av att namnet inte blivit

gårdnamn och därfor inte fastlåsts i den ålderdomliga formen **Hov*. I varje fall torde en motsvarighet till det no. *Hovet* 'kullen, höjdryggen' här icke komma ifråga, eftersom detta ON är begränsat till trakterna mellan Oslofjorden och Setesdalen; se NG 5 och 8 passim, NGIndl. s. 56 samt Torp s. 223. Om formen *Hovet* skulle vara en förkortning av sms. **Hoveberg(et)*, skulle flera tolkningsmöjligheter erbjuda sig. F. l. *Hove-* kunde vara subst. (häst)-*hov*, snarast i jämförande bet., liksom i *Hovenaset* avd. III. Man kunde också tänka sig ett fvn. **Hófi-* el. **Háfi-*, svag form av adj. *hór*, *hár* 'hög'; jfr då *Haavestein* NG 10 s. 261, (ev.) *Hovesæter* 12 s. 401, ävensom *Ho-* el. *Håberget* här ovan. Så fine kanske f. l. i *Hovås* Bd 3 s. 9 (med tillägg s. 291), ävensom *Hovalida* SOÄ 14 s. 30 den enklaste förklaringen?

Hummerbacken HÅb; äng. — 1856 H nr 85. ~ F. l. är måhända det åtm. från Tjörn kända båtsmansn. *Hummer*; jfr *-lappen* ibid., avd. VIII.

Hungerbacken HBönn. — Honger Backen 1814 H nr 23. ~ Målets *høyør*, väl här åsyftande mager jord; jfr *Hungerlyckan* Bd 5 s. 233 och -ås 11 s. 91.

Håberget, se *Hoberget*.

Hålhog HFi. — Hulhog 1826 H nr 49. ~ Målets subst. *hål*, n. 'hål' el. *håla*, f. 'håla' el. adj. *hål* 'ihålig', åtm. i ON även 'djupt nerskuren'. Ett stort antal *Håleberget* nämnes i tidigare Bd.

Hårdbacka(n) *hålbåka* SLePj; åker, förr äng. — halebacka 1794 S nr 6. ~ Brant mark med styv lera; jfr *Hård(e)backen* Bd 4 s. 112 och *Hårdängen* Bd 20:1 s. 103 och 8 s. 27. S. 1:s uttalsform är överraskande, men antecknad två skilda gånger; man skulle ha väntat ett *-*baka*, motsvarande den i ON vanliga böjningsformen *backa* till subst. *backe*. Jfr hmnsn. *Kleva(n)* i samma sn.

Härdebacken (?), **Horse- (?)** KGub; åker. — Halebacken, Håle- (?) 1858, Hårse- 1861 K nr 233 f. ~ Namnet har snarast samma innebörd som föreg. Skulle dock skr. *Hårsebacken* 1861 äga vitsord, är f. l. *hors* 'häst'; jfr då ON på *Hors(e)*- OGBReg. I n. Boh. synes dock formen (*h*)*ross* ha varit vanligare: *Råsshult* och -ö Bd 20:2 s. 38, 77. Jfr f.ö. under *Råsseröd* Bd 12:1 s. 54 f.

***Hästehuskulle (?)** KBor, på gränsen till Bullaren, N om St. Glömåstj. — häskehusskulle (?) 1727 K nr 1. ~ Kanske har det på el. vid *kullen* stått något primitivt statt för de i utmarken betande *hästarna*. El. har den stora, fyrkantiga sten som ligger där, och invid vilken hästarna kan ha stått när de vilat och svalkat sig, på skämt kallats för deras *hus*?

Hästutkiket KPö; berg. — 1857 K nr 195. ~ Man har väl därifrån brukat titta efter *hästarna*, när man behövde dem. El. har dessa själva liksom haft »*utkik*» därifrån; de står gärna på svallande och flugfria berg. Subst. *utkik* är väl urspr. en sjömansterm, lånad från Ity.

»Höckehögen» KAlmRe. — höcke- 1723 K nr 2. ~ Dunkelt. Måhända **Hökehögen*, med f. l:s ö förkortat vid slutledsbetoning?

Iberget i- KÖn; ett helt litet berg nere vid Örekilsälven. — Ibergsholmen, Ibertegarne 1794, Ibergs Tegen 1825 K nr 13, 85. ~ Ibland anträffas i ån invid berget stora idar; jfr *Idetjärnet* avd. I. Emellertid går också en bakström (bakvatten, strömvirvel), nyno. *ida*, fvn. *iða*, f., in i en liten vik vid berget, där också en bäck rinner ut; jfr då *Idan* Bd 10 s. 46, *Ibrekke* NG 7 s. 375 samt (ev.) *Ideberget* SOV s. 122. Numera synes dock både *id* och *ida* vara främmande för målet; fisken kallas *dbuk ábuug*, *ábuuk*.

Jätten KPö(?), ovanför Julemossen. ~ En ensam stor sten ovanpå en annan med liksom ett huvud av småsten (ett »varp»), högt uppe på ett berg och synlig på långt håll. Jfr Bd 8 s. 153.

Jättesåsen, nu **Jättåseberget** KGerr-SGis. — Jättesåsen, Jättes ås berget, Gättes ås myrar, måsse 1832 S nr 22, Jättes ås Skogen 1839 K nr 116. ~ F. l. *Jättes-* återgår på samma gen. **iætuns* av fsv. **iætun* 'jätte' som i *Jättesås* Bd 11 s. 13; jfr även *Jättnedalen* 8 s. 59.

Jöråsen, se *Gör-*.

Kartåsarna *kåt-*, *kåt-* SGilKeKår. — Kartåse bergen 1833, -åsmyren 1857 S nr 24, 63. ~ ON *Kartås(en)* anträffas på minst fem ställen i v. Sverige och har behandlats i SOÄ 8 s. 183 jämt 1:2 s. 9, SOV 7 s. 22 och SOSk 10 s. 31. F. l. översättes med 'tuva, ojämnhet i terrängen', SOV altern. 'mindre sten'. Jfr därjämte *Karthogen* som gårdn. på två ställen i Skaraborgs län, -*högen* SOÄ 19 s. 27. Terrängen på här ifrågavarande *åsar* är ganska ojämnn och besvärlig med flera små bergknallar, delvis med myrar emellan. Mest vore man kanske böjd att beteckna knallarna uppe på åsarna som »*kartar*». Men kanske kunde i stället myrtuvorna avses? Jfr *Körtevallen* avd. VIII.

Kisslingeberg KHuSo(Bor). — Kisslinge Berg 1857 K nr 1. ~ *Berget* torde ligga vid bäcken mellan Hult och Solberg, nära husen, varför det synes troligt att man där dränkt *kättlingar* 'kattungar'; jfr »*Kissling(s)sik*» Bd 20:1 s. 170 samt Sörb. *såsla* 'få ungar', om kattor.

Kisteråsen *sistər-*, *sistər-*-KRöa, nära gränsen till Ke. — Kister Åsen 1845, Kisterås myrar 1855 K nr 130, 194. ~ F. l. är, trots den överraskande formen, subst. *kista*. Antagligen föreligger påverkan av namnet *Klev(er)ås(en)*, som dels betecknar ett berg strax norrut, på Ke, dels ett två km söderut; jfr även *Mörterås(en)*, nästan angränsande i sydost. Många *Kistebergen*, -et finns i Boh., t.ex. Bd 20:1 s. 155 fem stycken, av vilka fyra har namn efter *hällkistor* och ett troligen av någon *kistformad* fördjupning. Se även Bd 12:1 s. 295, 48. På här ifrågavarande berg står ett stort *stenröse*. Inuti detta finnes liksom en långsträckt grav, 50×150 cm, alltså väl en *hällkista*, vilken vallherdarna kan ha ansett farlig på grund av spöke, varför de kastat på sten.

***Klemensberget(?)** KGertHälKrå. — Klimmers berget (jämte Klemmers Skogen) 1817 K nr 60. ~ Väl mansn. *Klemens*; jfr Bd 20:2 s. 246.

2 **Klev(er)ås(en)** *klév(er)-*, *klév-*.1. KHålSyVi. — Klefåsen 1844 K nr 122. 2. KKeRöa. — Kleveröd ås GK, EK. ~ Över nr 1, som sträcker sig ungefär

mellan Lommetjärnet och *Klevvattnet*, har man gått i en *klev* (klevar) N om vattnet och ner mot tp Oron, väl även mot Sölvik. På nr 2 går det en gångstig i en väldig *klev* uppför från Keddebo (Kallebo) mot Vitteberg på Dal. F. l. *Klever-* torde återgå på fvn. gen. **Kleifar-*; några spår av ett ON **Kleveröd*, jfr GK och EK, motsvarande *Kleverud* NG 5 s. 439 och 7 s. 221, *Kleverud* SOÄ 16 s. 80, har här inte anträffats. Ifrågavarande f. l. synes ha bildat mönster för *Kister-*, *Mörter-* och ev. *Skiljerås(en)*, namn på närlägna bergsträckningar. Jfr *Muggerklev*, vars f. l. väl påverkats av den i *Näverklev* (avd. IV) båda i samma trakt som ås-namnen ovan.

Klätta HHu. — 1826 H nr 64. ~ Sammanhänger med fvn. *klettr*, m., sv. dial. *klätt* 'fristående klippa, mindre berg, bergknalle, bergstopp o.d.'; jfr *Klätten* Bd 1 s. 165 och 16 s. 118, 121 (om ganska höga skär), SOV 6 s. 148. »Dalen i Klätta» H nr 64 ligger mellan en massa småberg el. bergknallar. Formellt föreligger kanske därför här en pl. böjningsform till *klätt*. Först i andra hand bör man tänka på en motsvarighet till den biformal *klätta*, f. som förmodats ingå i *Härklättan* SOÄ 5 s. 62 ff., jfr *Kletta* NG 3 s. 209 samt NGIndl. s. 60. I Tanums sn, Boh., finnes en gd *Klätta*, i Lyse en *Klättene*.

»**Knifvebergen**» KBuStr. — 1842 K nr 128. ~ Vid Ö. *Knävatten*. Bergnamnet synes tala för att sjöns ursprungliga namn verkligen är *Kniven*, som sedermera (altern.) ersatts med *Knävatten* o.d.

Knurren *knur* SGis; skogsmark, »såsom en rygg som hallar (sluttar) åt två håll». ~ År tydligent egentligen ett personökn., liksom det likljudande torpn. på grannhm SOÄ 5 s. 62 ff., jfr *Kletta* NG 3 s. 209 samt NGIndl. s. 60. I Tanums sn, Boh., finnes en gd *Klätta*, i Lyse en *Klättene*.

Koddarna el. **Kodden**, nu i *Koddekullen* *kéðə-'* HÅb. — Koddesten 1813, Koddane Hagen, Kodde Liderne 1817, Kodde liane 1825, Kodden (äng), Kodde bergen 1833, Kådehagarne 1856 H nr 15-85. ~ Någon formation, t.ex. *Koddesten(en)*, har jämförts med en *kodd*, m. 'testikel' el. två *koddar*; jfr Bd 12:1 s. 341.

Koddebergen, -kullen, -liane (-liderna), -sten(en), se *Koddarna*.

Korvesten(en) *kärva-* SBe. ~ Sannolikt jämförande namn, liksom *Korven*, ett tjärn Bd 1 s. 138 och en brant och krokig backe på gamla landsvägen mellan Ed och Nössemark på Dal, el. *Korvehallen* och *-myren* Bd 12:1 s. 273, 310.

Kupeliden vid **Kuporna** *kùbənə* KRe; åker. — Kupeliden 1802, Kupe Dalarne 1827 K nr 33, 89. ~ Genom nedskurna dalar bildas ett slags *kupor* av jord; beträffande utt. jfr *Kupeskär* Bd 20:2 s. 157 (Nilén Ordb. har *kùba*).

Kvarnehallingarna *kvænəhályŋa-* HAsl; slätterbackar. ~ Målets *halling*, m. 'sluttnings' (»backe som lutar»); jfr Bd 11 s. 80. Här var en *kálkvæn* 'skvaltkvarn', som rasade 1935.

Kvarneskallen *kvænøskál* HVa; ett gärde nära tp Sågekas. — Qvarnskallen 1869 H nr 109 (?). ~ Se *Skallen* nedan. Här är en liten backe el. »kula» där det stått en *kvarn*, i målet *kvæn*, (y.) *kvæn*, *kvæn*.

Kynne fjäll *sýnə fjál* K-Bullarens hd-Tunge hd. — EK, Kiönne-Fiäll 1746 Oedman s. 341, Kynnefjäll 1819 K nr 76, GK, -fjell 1867 Holmberg² 1 s. 206. ~ Det vidsträckta bergsområdet är benämnt efter *Kynne älvd*, ä. **Kyrna*, S. *Kornsjöns* avlopsälvd, se Bd 18 s. 94 f., 171 f.

»*Kyrhögen*», se **Tjudrehögen* (?) el. **Tjurhögen* (?).

Kyrkan *sörká* KJu, i »fjället». ~ En klippa med en avsats, ss. en predikstol, där »hördingarna» (herdarna) gick upp och predikade. Jfr *Enstakalidkyrkan* Bd 18 s. 315.

Lagmans kulle *lägmanns kóll* el. **Lagmanskulen** *lägmannskél* HReRödRös. — Lagmans Kullen o.d. 1816, 1856 H nr 21, 83. ~ En hög *kulle*, varifrån en *lagman* säges ha läst lagen: »De skulle ha skiftat rätt mellan bönderna där». Bakom detta ligger kanske ett dunkelt minne av att rågångarna här fastställts vid *lagmansrätt*, varom se Bd 18 s. 215. Samma namn Bd 8 s. 231. Angående den partiella assimilationen *gm* > *ngm*, jfr t.ex. rspr. *sägen : sägner* i utt. *sägnar*, el. ordet *vagn*.

Larvesten(en) HAskSä; gränssten. — Larfvesten 1860 H nr 92. ~ Dunkelt, liksom *Larvelyckan* Bd 5 s. 236, där ett par tolkningsförslag givits.

Leksbackarna och -*bergen* *léksbærjz* HAsk; fyra berg. — 1860 H nr 92. ~ F. l. är flertydig. Den kunde åsyfta *lek* (lekplats, fisklek, fågellek), vara en försvagning av ett **Lekås* el. ett personn., fvn. *Leikr*, *Leifr*, soldatn. *Lek*. Jfr OGBReg., Rygh Personn. s. 174, *Leksmossen* nedan avd. VI samt NG 15 s. 295. Beträffande övergången *fs* > *ks* se under *Tafsängen* Bd 20:1 s. 89 f.

***Lyberg(et)** HHu. — Lybers kase 1826 H nr 64. ~ Sannolikt 'berget varifrån man brukat *ly* (lyssna) efter kor el. hästar', jfr Bd 18 s. 217. (I *Lyberget* Bd 16 s. 176 anses f. l. vara fsv., sv. dial. *ly* 'lä, skydd', men detta ord synes vara främmande för Sörb.)

Lämmeberget (?) KHäl(GertKrå). — Lömme- (!) 1817 K nr 60. ~ Se följ.

Lämmehogen *læmehógv* KRöd. — 1832 K nr 99. ~ F. l. är säkerligen *läm*, m. 'djurfälla' (i målet nu 'lucka'); jfr *Lämmemyren* Bd 18 s. 250, *Rävelämmarna* 16 s. 96.

Län(s)berget KRöd. — länsberget, Länsbergsmaden 1800, Länberget, Länbergsmaden 1859 K nr 27, 207. ~ F. l. kunde vara boh. *lände*, n. 'ställe där man drar vad (el. båt) i land', jfr *Ländesdalen* Bd 8 s. 99, *Läns-* ibid. s. 307, *Ländestaden* 12:1 s. 92. Man har fiskat med s.k. »jagenät» i Örekilsälven.

»*Lämmeberget*», se *Lämme-*.

2 Middagsberget. 1. Se BN HHä. 2. KHöb. — 1847 K nr 201. ~ 'Berget över vilket solen står vid middagstid el. mot vilket den skiner (nr 1) el. där man (vid slätter el. vallning) äter *middag*'; jfr Bd 8 s. 233 med litt.

Munketuvan móykötúva SVas; liten åkerbit nedomkring husen på hmd. Fittjan. ~ F. l. är *munk*. Har åkern hört till något kloster el. föreligger ett ökn.? Om jämförelsenamn, se *Munkarna* Bd 20:2 s. 26 samt *Munkehatten* och *Munkhuvudet* 8 s. 233.

Mörterås(en) mät̄er-, mēt̄er- KRöa. — Mutter (!) Åsen, Mörterås lider 1845, Lilla o. Stora Morterås (!) Kärnet 1846, Mårterås (!) lider 1857 K nr 130, 192, Mörterås tjärn GK, L. och St. Mörteråstjärnet EK. ~ Väl efter *mört* i tjärnen intill åsen; måhända har dessa en gång kallats **Mörtetjärn*. Angående f. l:s -er-, se under *Kleverås(en)* i samma trakt.

»**Nabbelshogen**« KBor. — 1796 K nr 18. ~ Möjligen ett **Nabbelids-hogen*, där f. l. vore ett **Nabbe-lid(en)* 'liden med el. vid *nabben*, dvs. udden'; jfr Bd 9 s. 118 samt, om *nabb(e)*, 20:2 s. 162.

Nattliden SBe. — 1802 S nr 11. ~ Jfr *Natthagen*, dit kreaturen släpps för att beta om *natten*, Bd 9 s. 159.

Nattstugekullen nátsœvə- SPj, berg el. kulle i Gubbelyckan. ~ Säkerligen har berget, som ligger nära boningshuset, synts från »nattstugans» fönster; jfr då *Nattstugelyckan* och »*Vinslöcka*« Bd 8 s. 354, 365. Subst. *nattstuga*, f. översättes av Nilén Ordb. med 'gavelrum i vindsvåningen, gästrum'; åtm. på n. Dal betecknar det övervåningen i de typiska tvåvåningsstugorna.

Nypetornsbrankarna SKle. — Nypetons (-torns?) brankane 1854 S nr 45. ~ Sannemålets *nýpetón* 'nyponbuske'; om s. l. se *Lerbranken* ovan.

Pigefjäll (Pike-?) HÅb. — Pigefjell 1856 H nr 85, jfr -*myren* ibid. ~ Om f. l. är *piga*, är kanske *myrnamnet* primärt. Skulle däremot subst. *pik* föreligga, kan *fjällnamnet* jämföras med *Pikeberget*, »ss. en pigg, *pik* el. hösåta», Bd 20:2 s. 218 och -*bergen* (bautastenar) 9 s. 137.

Pinehatten pínəhátn̄ KBe; åker. — Pinne- 1864 K nr 241. ~ Ingen egentlig likhet med en *hatt*, men åkern ligger högre än omgivande odlingar. Den består av styv lera och har kanske varit en *pina* för hästarna; jfr t.ex. *Långpinan* och *Pineflaten* Bd 16 s. 225, 227 samt *Pineleran* här nedan avd. VIII. Skr. *Pinne-* 1864 återger samma utt. som i *Pinebäcken* avd. II; Nilén Ordb. har utt. *pīna*.

»**Plombergen**« KHöhu. — 1835 K nr 106. ~ Dunkelt. Knappast åsyftas *plommon*, ss. möjligen i *Plomm(e) udden* Bd 8 s. 175.

Rane (Raderna?) rānə KBuStrås; bergås med en gångstig från V. Fjället ned till L. Röd, enda vägen barnen hade till skolan på L. Röd. — Rane, Rans yfsor 1841 (i avskr. 1935), »Storemyrs halsar (till Strann) Rane kallad», Rane bergen 1842 K nr 157, 128. ~ Snarast best. pl. **Raderna*, i målet *rānə*, *rānə*, till subst. *rad rə*, f. Särskilt på bågge sidor om Oslofjorden användes detta ord, liksom fvn. *røð*, f. i många ON i bet. 'grusrygg, moränbank'; se Hægstad-Torp s. 354, NGIndl. s. 73 samt t.ex. *Raden* NG 13 s. 26, *Radberget* OGB 9 s. 137; 8 s. 235 samt 12:1 s. 277 (*rad*, f. 'bergsrygg'), sjö-

namnet *Radkalven* Hellquist Sjön. s. 462 f. — Mindre troligt är, att namnet vore det *rani*, m. 'tryne (om utskjutande fjällfot)', som antagits ingå i en del no. *Ranheimr*, t.ex. *Raneim* NG 4:2 s. 256; se också 3 s. 303. — I »*Rans yfsor*», kanske fel för **Rane yfse*, ingår målets *øfse*, n. 'takskägg', här väl om kanten av **Raderna*?

***Rimmås** HFjRy; nu okänt. — Rimåhs berget, bärget, hogar 1724 H nr 3. ~ Samma namn Bd 9 s. 85 och 16 s. 179 har (närmast) ansetts innehålla fvn. *rimi*, m. 'långsträckt höjd, jord- el. bergrygg'. Det sist a.st. nämnda fvn. *hrim* 'rimfrost', vilket motsvaras av Sörb. *rim*, n., kunde kanske sakligt motiveras: *ðsarnas* nordslutningar har måhända ofta synts gråvita av *rimfrost*?

***Roberget(?)** HÅb. — Robergkläfvan 1817 H nr 36. ~ F. l. är kanske samma *ro*, växelform till *rd* 'rågång', som antagits ingå i *Robacken* Bd 16 s. 179; jfr *Råberget* 8 s. 235. Man kunde eljest tänka sig subst. *råg*, i Sörb. *roy* och t.ex. i vissa dalbomål *rog*; jfr då *Rågberget* Bd 16 ibid. samt *Robacken* 12:1 s. 103.

Rockeberget KBråmKö. — Råcke- 1815 K nr 42, 220. ~ *Berget* el. någon lokal i närheten kan ha liknats vid en *rock*; jfr åkernamnet *Rocken* avd. VIII.

Runesten(en) *rónestén* HStéVa; gränssten vid en gammal väg (den sprängdes för c:a 40 år sedan mitt itu). — stoor runsteen 1701, Ronnestens Berget 1814, Ronnesten 1869 H nr 4, 23, 109. ~ Möjligen har namnet en innehörd, besläktad med den hos sv. *runsten*, fvn. *rúnasteinn*; jfr råmärket *Runafuruna* Kalén s. 102, fvn. *rúnafur*, f. 'fura med runor på'. Men någon annan »*runa*» än en gränsmärkesring har veterligen icke funnits på *stenen*. Måhända har f. l. en annan innehörd. I Sörb. betyder *rónær*, pl. 'skvaller och förtal' (särskilt i uttrycket *rár* & *rónær*; Nilén Ordb.), varför namnet skulle kunna betyda 'skvallerstenen, stenen där man står och skvallrar på vägen'. Ordet *rónær* är antingen detsamma som sv. *runor* el. identiskt med fvn. f. pl. *rúnir* 'hemligheter, hemlig kunskap; viskande samtal (poet.); trolldoms-tecken; runskrift'. Eftersom det motsvarande v. *runa* i nyno. betyder 'syssa med hemliga konster, spå, signa, förhäxa, isynnerhet tilltrolla sig älskog' (det sistnämnda har förekommit i Lommeland sn i n. Boh. enligt förf:s uppt.), kanske trolldom av något slag förekommit vid *stenen*; jfr ä. nysv. *runobok* 'trolldomsbok', *runokarl* 'trollkarl', nyno. *runekall* 'spåman'.

Runsarehällan *rónsarahéla* KSöb. — Ransar (Ronsar?) Myrarne o.-kläfvarne 1859 K nr 209. ~ Målets v. *runsa* 'gunga'; på den nu »igen-groddna» genvägen mellan lht Stensberg och landsvägen gick man över ett stort stenblock, som gungade när man trampade på det. På liknande sätt bör väl *Runshällan* Bd 20:2 s. 220 förklaras.

Rävhusbergen HLå. — Räfhus Bergen 1823 H nr 46. ~ *Räv(e)hus* 'ett slags rävgiller' el. möjligen 'primitivt hus där man stått på lur för att skjuta räv vid åtel', Bd 20:2 s. 221 med litt., ev. 8 s. 235, 267. Se Tillägg.

Rösningesten(en) KStrÅs. — Rösninge Sten 1816 K nr 68. ~ *Rösning* 'ägogräns', jfr Bd 16 s. 180, el. kanske snarare 'gränsmarkering'.

»**Sackros**», se *Saxerås* nr 1.

Saltkällebackarna och -**hogen(?)** KRöd. — Saltkjellehogen (fel för -hagen?) 1800, Saltkällebackarne o. -hagen 1859 K nr 27, 207. ~ På Hängedybacken av grannhmnen Alnäs finnes en brunn med *salt* vatten. På förfrågan har statsgeologen fil. lic. Jan de Geer vid Sveriges Geologiska Undersökningar meddelat att saltförekomster i jord och berg t.ex. i Mälardalen och annorstädes ingalunda är ovanliga; sannolikt är det frågan om »inkapslat» havsvatten från perioden efter istiden, el. möjligen salthaltiga leror. Lignell 1 s. 66 f. omnämnes tre saltkällor från Grinstads sn, tre från Rölanda och en från Bäcke på Dal. En av de förstnämnda befanns 1816 ge »60 kanner vatten i timman, och af 1 kanna erhölls, efter inkokning, trefjerde dels lod godt salt». Vid Grinstads stom grävdes på 1840-talet en brunn, vars vatten emellertid var så salt att det var odrickbart.

***Sandolfs sten** el. (?) **Stenen grå** SSkom(?) -Dal, Högsäters sn. — i Sau-dolfs(!) stein, i Stæinenn gra JHD 1 s. 5,3. ~ Enl. Kalén s. 132 har de båda benämningarna åsyftat samma sten. En sagesman hade i sin ungdom hört namnet *Stenen grå*, men han trodde att den funnits i den närlägna Ränne-landa sn; i varje fall var den på 1200-talet gränssten mellan den då norska Sanne sn och Sverige. I den förra namnformen är f. l., ss. också Kalén (i anslutning till Lundgren-Brate s. 214) antager, det gamla mansn. *Sandulfr*, -*olfr*, varom se NK 7 s. 112, 124. Den ålderdomliga typen *Stenen grå* kan jämföras med *Berget höga* Bd 1 s. 234, *Holmen grå* 5 s. 139 och 20:1 s. 124 samt t.ex. det berömda fno. skeppsn. *Ormrinn langi*.

Saxeberget *sàksø-* SGis. ~ I viss mån kan *berget* sägas gå i vinkel med Jättåseberget och därmed bilda liksom ett slags *sax*. Men kanske har lokalens i stället sitt namn av att man där ställt upp en rävsax el. annan djursax. För båda tolkningsmöjligheterna, jfr *Saxedalen* BN SKlå.

2 **Saxerås**. 1. BN HSta. 2. SKlå. — i Saxerås Kulle 1847 S nr 40. ~ Nr 2 är tydligt det berg som omslutes av *Saxedalen* BN ibid.

Simonstenen *símonstén* SSte, vid kanten av Sannesjön. ~ En viss *Simon* dränkte sig där på Karl XII:s tid. Han skall vara begraven i Kåröd intill Stenarsbönen; Simon låter höra av sig vid »väderskifte», varav uttrycket: »Det blir snart annat väder, *Simon grultar grùltar*» (Nilén Ordb. *gràlta* 'grymta').

Sjukullen KPö. — 1857 K nr 195. ~ Dunkelt. Några namn på *Sju-* Bd 8 s. 158, 329.

2 **Skallen**. 1. *skàln* HTr, även **Skallelyckan** *skàlø-*. 2. *skàl* KHåf; åker. — Skallarne 1860 K nr 230. ~ *Skalle*, m. i bet. 'hög och torr mark (med dålig växtlighet)' t.ex. Bd 16 s. 160 och 8 s. 48, 311. En medd. i Sörb. förklarade: »*Skallar* kallas kular (jordkullar) med hård lera; de torkar lätt».

Nr 1 är kupig, »liknar en *skalle*», men har rätt bra växtlighet. Även nr 2 är »välvd», som en *huvudskalle*; har åtm. nu mycket god jord!

Skateborgarna KBor. — Skate Borgana (-rne?), Skateborgs renen 1796 K nr 18. ~ Kanske *skate* 'ände, spets, udde', åsyftande spetsen av det fram-skjutande bergsparti som benämnts *Borgen* BN K. Jfr ev. **Skatenäs*(et) avd. III.

***Skiljeråsarna** (-ås, -åsen) KRöa, i *Skiljeråstjärnen*. — Skilleråstjärnet, L. o. St. EK. ~ F. l. är v. *skilja* (jfr ovan), men den närmare innebördens är här oviss. En medd. uppfattade *tjärnens* namn som primärt: 'tjärnen som *skiljer* åsarna Ö och V däröm'; dock synes en dylik tolkning formellt vanslig. Angående formen *Skiljer-*, se under *Kleverås(en)*; här ifrågavarande lokal ligger strax S om *Kleverås(en)* nr 2. Men måhända bör en helt annan tolkning anlitas: ett **Skilje-rås(en)*, där s. l. vore samma *rås*, f. 'sumpig dal med litet vattendrag, fuktig mark (varöver vatten rinner)' som i **Långrås(en)* avd. VI. Smala, långsträckta myrar finns nära tjärnen, och en myr (dock knappast »*rås*») *skiljer* dem åt.

***Skinnbälgeberget?**, se följ.

Skinnhelgeberget (?) HSy. — Skinnhälge- 1814 H nr 26. ~ F. l. kunde vara ett ökn. **Skinn-Helge* 'Helge som säljer el. bereder *skinn*'; mansn. *Helge* var vanligt i Boh. under medeltiden och även senare, se OGBReg. Mindre sannolikt ett »dubbelt sammansatt» ON, dvs. ett urspr. **Helgeberget*, då snarast 'det *heliga* berget' (Bd 1 s. 241), som senare fått f. l. **Skin-*, stammen i v. *skina* el. subst. **skin* 'sken', varom se under *Skinvik* Bd 18 s. 163. Alltså 'det solbelysta Helgeberget'. Slutligen vore det väl tänkbart att formen 1814 är en felskr. för **Skinnbälgeberget*, vilket innebure jämförelse med en *skinnbält* 'avflått djurskinn; skinnsäck; smidesbält'. Jfr då *Skinnbälgseng* NG 3 s. 193 samt ev. *Skinnfällen* Bd 12:1 s. 362 med litt. och *Hundskinnet* här ovan avd. I.

Skrantebäckarna KBor. — 1796 K nr 18. ~ Sörb. *skrantebäck*, m. 'ängsbacke med litet och dåligt hö'; jfr *skranteföre*, n. 'dåligt slädföre'. Nyno. *skrant*, m. betyder 'torr, stenig fläck'.

***Skredberg(et)** SVas. — Skebergs (!) liarne (en gg), Skrebergs- (flera ggr) 1793 S nr 4. ~ Antagligen har det förekommit *skred* av stenar och jord utför *berget*, i målet *skrede*, n. (?), jfr *Skredet* BN SSkr, även som *Skrehall* SOÄ 5 s. 7, 35 och 9:2 s. 77 jämte 1:2 s. 23 (»troligen 'skridande berghäll'«) samt **Skridarebacken* OGB 8 s. 270.

***Skrubbehog(en)** KAlm. — Skrubbehogs rabben 1801 K nr 30. ~ I *Skrubbehaugen* NG 12 s. 392 anses f. l. snarast vara *skrubba*, f. 'hönsbär', vilket också är känt i Sörb. Man kunde också tänka på **skrubba*, f., väl 'skrovlig, ojämnn, mager mark', se Bd 12:1 s. 360 med litt., och jfr målets adj. *skrubbete* 'skrovlig'.

Skymteberget HAsk, vid Askeslättesjön. — 1860 H nr 92. ~ Enligt medd. *skymtar* man långt i fjärran, dvs. kan man se långt, från det höga berget. Från ett berg med samma namn i Valbo-Ryrs sn på Dal (ej behandlat i SOÄ) har man kunnat se Torps, Ödeborgs och Färgelanda kyrkor. Annan innehörd hos f. l. i *Skimtarberget* Bd 20:2 s. 222.

Skåre kulle *skörə kələ* el. **Jonsbokullen** SKe, N Lommetj. ~ Ett ganska högt och brant berg vid *Jonsbo*. Det är 15 cm breda *skåror* (sprickor) uppe i toppen, och i nnö. änden nedtill finns klippblock med sådana på 40 à 60 cm bredd. Jfr *Skåran* BN HRy samt, om formen, *Göpe hällor* ovan.

Sköldebergen KSör och **Sköldungs backar** HTorp, se *Hogeskäldarna* ovan.

Slantehällan *slāntə- HLå*. — Slantehälls rultarne 1823 H nr 46. ~ F. l. är snarast sv. dial. *slant* 'hal, slippig' (»Vägen är slant», Götal., Rietz), till v. *slinta*. Den gamla vägen gick över *hällan* (berghällen), och »hästarna kanske *slant* där»; Nilén Ordb. har här *a*, ej *a*. *Slantebergen* Bd 12:1 s. 279 hänvisas till appell. *slanteberg* 'längsamt sluttande berg, sluttande klipphäll'; även denna, väl sekundära, bet. kunde också gälla här.

Spekebacken *spējə-* KSöb. — Spejebacken, -backarna 1859 K nr 209. ~ F. l. motsvarar rspr. *spicken*, här i bet. 'torr, mager', el. målets **spicke spējə*, n. (?) 'spicket tillstånd' (Nilén Ordb.). Jfr *Spekebackarna* *spēgə-* Bd 20:1 s. 214, *-rulten* 16 s. 182, *-hamnen* (åkerlycka med mycket mager jord) 8 s. 331, *Spekebergen* *spēkə-* (torr mark) 12:1 s. 123, 280. Här ifrågavarande *backe* är brant, och »solen har väl legat bra på där».

2 Springarebacken. 1. KGur. — Springare backen 1792 K nr 70. 2. KSör; backe på gamla landsvägen, även kallad *Fåfängebacken* el. *Kappebacken* (efter tp *Kappen*), se ovan. ~ Samma namn, men överallt utan säker förklaring, Bd 2 s. 163; 16 s. 183; 20:2 s. 225 samt 8 s. 272; därjämte ett *Springebacken* 5 s. 59. När man körde nedför en lämpligt sluttande *backe*, brukade man gärna låta hästen *springa*, särskilt på vintern när det var »svallis», detta för att släden inte skulle glida åt sidan. (En medd. sade om nr 2: »När man började *springa* utför *backen*, kunde man inte stanna, förrän man var nere».)

2 Stationsberget. 1. HAsk. — 1860 H nr 92. 2. KRe. — 1860 K nr 231. ~ Den närmare innehördens av f. l. är oviss, här som vid *Stationslyckan* Bd 12:1 s. 352.

Stenen grå, se **Sandolfs sten*.

Stenulveberget HUt. — Stenulfve- 1825 H nr 45. ~ Boh. och dals. *stenulv*, m. 'berguv', nyno. *steinulv*. Jfr *Stenulvebergen* Bd 16 s. 161, *Stenulvsfjället* SOV 9 s. 175, *-dalen* i Hökedalen, Eds sn, Dal (icke nämndt SOÄ), ävensom L. och St. »*Stenulstjärnet*» vid »*Stenulskullen*» SOÄ 19 s. 305, 307, som icke torde innehålla det a.st. föreslagna *ul < urd* 'klyfta, samling av stenblock'.

***Surnås(en)** SBe. — Surn åsemyra(ne) 1824 S nr 19. ~ Det på flera ställen anträffade *Surnås* anses innehålla ett vattendragsn. fvn. **Súrn*, möjligens bildat till adj. *sur*, se Bd 12:1 s. 238, 281.

Svaleberget *sválə-* HRy Ryrsnäs); högt berg som stupar brant mot »älven». ~ Man har uppgivit att det skulle finnas mycket *svalor* på *berget*. Men kanske är f. l. ändå något av orden *sval(e)*, *svalig* 'sval', *svala* 'svalka, vara sval'; jfr *Svalekullarna* Bd 18 s. 230 f., **Svalebergen* 8 s. 274, alla höjder där kreaturen brukat svalka sig. (*Svalåsen* SOV 9 s. 175 förmoras innehålla fågelnamnet *svala*.)

Svinganeberget HÅs. — 1861 H nr 91. ~ Måhända 'det svängande berget'; bergformationen går nämligen i många vindlingar. Men f. l. kunde också vara ett färdigt namn **Svingarna* 'svängarna, krökarna', avseende antingen sänkorna mellan bergets olika partier el. möjligen (dock ganska blygsamma) krökar på den väg som passerar platsen. Jfr dels *Svingen* Bd 20:2 s. 57, dels *Hammanebergen* här ovan.

Syndakulan el. -kulten *sýndakúla*, *-kúltn* SLe. ~ En jordkulle el. snarare ett berg. F. l. har väl samma innehörd som den i *Kärleksbacken* Bd 11 s. 82. Märk det rspr. utt. hos det av kyrkan präglade ordet *synd*. »Ungdomen samlades där och hade skoj, när jag var ung», förklarade en medd.

Söterult(en) KNo. — Söterultt, Söte rullten 1855 K nr 171. ~ F. l. åsyftar väl någon växt med söt smak (el. lukt); jfr *Søtland* NG 1 s. 9, som anses kunna innehålla växtn. *søta* 'Gentiana (purpurea)', sv. *baggsöta*, *Sötelid* SOÄ 9:2 s. 59 jämte 1:2 s. 25 (»väl plats, bevuxen med söta växter»), *Sötekullen* OGB 11 s. 99 med litt. Andra tänkbara växtn. är *sötblomster* (kamomill), *stensöta* och *backsöta*.

Tingshogen STo. — 1850 S nr 38 (flera ggr). ~ Ligger i ö. delen av hm, nära gränsen mot Dal; det förefaller osannolikt att *ting* skulle ha hållits där.

***Tjudrehögen** (?), ***Tjurhögen** (?) SKåt. — Kyr- 1844 S nr 35. ~ I Sanne sn utt. *tjudra* *syra* och *tjur* *syrs*. Man har kanske brukat *tjudra* hästen på kullen, el. haft *tjuren* gående där. Jfr SOÄ 1:2 s. 33.

Torrhon KHåf. — 1795 K nr 16. ~ Dunkelt, liksom samma namn SOÄ 19 s. 195; jfr ? »*Torvhon*» Bd 20:2 s. 287. Mårne ett **Torrhogen*? Jfr då *Torrhog* Bd 8 s. 240.

Trehammar(e)kullen el. **Trehammarn** KSör. — Trehammarn, -hammar äkra 1823 K nr 78. ~ En ganska oansenlig stenkulle, vilken betecknats som »*hammar*» 'brant klippa, bergvägg' (NGIndl. s. 53), 'framskjutande bergparti' (OGB 5 s. 3 och 8 s. 220), 'framskjutande bergås' (Bd 16 s. 29); bäst passar översättningen 'klippa, (stenig backe)' SOÄ 1:2 s. 8. F. l. anger enligt många medd. det faktum att *tre* vägar möts vid *kullen* (vilken dock i viss mån också kunde betecknas som *trekantig*).

Trugekullarna KNo. — 1855 K nr 171. ~ F. l. är sannolikt ett soldatn.: soldaten under Elseröd i Krokstad »kallas *Trug* i Rullan», 1803 Hfl. Bd 11 s. 42 nämnes ett oförklarat torpn. *Trugen* *trūwən*, *trúgən* el. *Trugentrass*. I Sörb. finnes ett subst. *trùvə*, m. 'tvärvigg' (Nilén Ordb.).

Tutarekullen HStoSä, invid Tranemossen. ~ »När de gick och vallade, gick de opp i de högsta bergen och *tutade* på varandra.» Egentligen blåste man i horn el. lur för att skrämma bort vargen, ss. en gumma på Dal, född c:a 1840, ännu gjort i sin barndom. Samma namn, med något annan innebörd, Bd 20:2 s. 229.

Täljegrå hall *täljogra hál* SBjöb, intill Dal; berg. ~ *Hall*, f. 'häll'. Här finnes *tälj(e)grästen* *täljgrästén*, *tälgrästen* 'täljsten', som förr användes till bakugnsbottnar o.d.

Vadbacken SBe. — Wa- 1802 S nr 11. ~ Kanske åsyftas här torkning av fiskevadar, liksom vid *Vadbergen* Bd 20:2 s. 198. (*Vadbacken* 16 s. 163 och 12:1 s. 190 har namn efter *bäckvad*.)

Valarna el. **Valarnebergen** *vålans(bärja)* SVas; högt berg med två toppar. — Wahlarne (berg), jfr Wahle caserne, Wahlgiljan 1793 S nr 4, Valarna (berg) EK. ~ I ortnamnsliteraturen ges vid ON på *Val(e)-* (**Varde*-o.d.) ofta, samtidigt el. omväxlande, två skilda översättningar, nämligen dels 'vårdkas', dels 'kummel, (sten)röse (till märke)'; se t.ex. OGB 2 s. 166; 12:1 s. 261, 302, SOV 9 s. 178, SOÄ 20:4 s. 331, även NGIndl. s. 84 angående det liktydiga *varða*, f. I fvn. har *viti*, m. urspr. betytt 'av timmer uppbyggd vårdkase', medan *varði*, m. betecknat 'uppbyggd stenhög'. Samma motsättning har iakttagits mellan *vale* och *vette* i Bullarens dial. och ON; se under *Valåsmyren* Bd 18 s. 2 f. och *Vetteberget* ibid. s. 237: »Medan målets *vale* åtm. nu alltid betyder en 'uppbyggd stenhög', har ordet *vette* . . . i Bullaren betecknat en 'av timmer uppbyggd vårdkase'». Enl. Nilén Ordb. betyder *vägl*, n., *väle*, m. (orden utt. f.ö. även *väl* resp. *välo*) 'större stenhög, uppcastad för att tjena som vägvisare i fjellbygden' (jfr NG a.st.), medan en *vårdkas* kallas för *vetting vadeg*, m., alltså en avl. till *vette*. Nyno. *varde* betyder 'stenhop till märke', medan *vite* dels är liktydigt med 'varde', dels betecknar 'vårdkas'. På den ena toppen av *Valarnebergen* finns en del stenar som kunde vara lämningar efter ett röse. På *Valekullen* nr 2 står en högt uppmurad »*stenvale*»; man tror att herdar byggt den. Även i Håbols sn på Dal finnes flst. den traditionen, att ungdomarna som vallade i skogen, ofta lade upp stenhögar som kallades *valar* el. understundom *altare* (i Bullaren har herdarna tvärtom beskyllts för att ha rivit ner åtskilliga *valar*!). På *Valekullen* nr 3 har det också stått en *stenval(e)*, ovisst varför. På toppen av nr 1 finnes visserligen ingen stenhög, men därmed motiverat forngravar vid sidan om; därmed kan möjligen jämföras användningen av fvn. *varða*, f. i bet. 'gravvård'.

Emellertid förekommer, utom *stenväl(e)*, i Sörb. faktiskt också sms. *risval(e)*. Med en sådan eldades alltid förr (vid påskan) på *Valarnebergen*, och på *Valekullen* nr 1 brände man »påskefyrar» ännu omkring 1920; likaså brukade påskeldar tändas på »kullarna» nr 3 och 5. Jfr därmed *Valen* Bd 2 s. 166. Ordet »*risval(e)*» kunde möjligen tala för att även det enkla *vale* kan ha haft bet. 'vårdkas'. Å andra sidan finns på praktiskt taget alla här ifrågavarande berg »*stenvalar*». Att påskeldar tänts på de olika »*Valekullarna*» etc., behöver visst inte innebära att dessa benämnts efter detta bruk. Såväl för uppbyggandet av »*stenvalar*» som för tändandet av »påskefyrar» har man uppsökt de högsta bergstopparna. I relativt sen tid kan man ha uppfattat f. l. *Val(e)-ss.* åsyftande 'rishögar för tändande av påskeldar' och så nyskapat sms. »*risval(e)*». Beträffande tre *Val(e)ffjället* SOV 9 s. 178, »*varde* i bet. 'vårdkas' el. 'stenröse till märke'», ser det verkligen ut som om f. l. haft den förra bet., liksom ock i *Valekollen* och *Valhöjden* ibid. — om nu ej med »vårdkasar» avsetts påskeldar? Ordet *vårdkas* synes i varje fall vara främmande för Västsverige. *Vålkasbergen* SOV 9 s. 179 är benämnda efter hmd. *Vålkasen*, där f. l. är *vål(e)* 'rishög'=nyno. *vaal(e)*, och *Valekasen* SOÄ 19 s. 183, vilket ibid. 20:4 s. 331 förklaras som »*vale-kas*, sv. dial. *vårdkas*», är i själva verket en »*kas*» i bet. 'svedjeland', benämnd efter det höga berget *Valekullen* därvid; jfr *Wahle caserne* (1793) vid berget *Valarna* här. Det dals. bergn. förklaras SOÄ 19 s. 303 ss. innehållande »ordet *varde* 'kummel'», varvid dock samtidigt jämföres med »dial.ordet *valekas* 'vårdkas'! Vid förfrågan på platsen år 1966 gavs faktiskt en vag antydan om eldar vid krigsfara; dock kan »lärd» påverkan ej helt uteslutas.

Vartill egentligen *stenvälarna* har tjänat, synes oklart. Att de på no. fjällhedar kunnat tjänstgöra som vägvise, vägmärken (jfr NGIndl. s. 84 samt Nilén Ordb., även som det no. uttrycket »*varde op vejen*»=lägga upp stenhögar, så höga att man kan se dem över snön och sålunda hitta vägen) synes rimligt; samma sak kan väl gälla en del valar på Bullarens el. Sörbygdens ännu för ett par årtionden sedan hedliknande »fjäll», dock näppeligen alla; se Bd 18 s. 2. Ett *Valen* Bd 20:2 s. 199 betecknar ett berg med ett sjömärke, och på *Valberget* Nordkoster (ibid.) skall de no. lotsarna ha satt upp en »*vale*» som de höll utkik i. Att valarna, annat än någon gång sekundärt, kunnat vara råmärken, har betvivlats Bd 18 s. 2; jfr *Valåsen* SOV 14 s. 151: »En hemmansgräns går över berget». En kompromiss mellan bet. 'stenröse' och bet. 'vårdkas' nås om man antager att stenkumlen på de högsta bergen markerat den plats varifrån utkik måst hållas i ofredstid samt tjänat som fundament el. stöd för de vedstaplar som skulle tändas när tiden var inne. Jfr därmed Algot Gustafsson i Dalsländsk hembygd 1953 häfte 1 s. 38 samt B. Ejder i SOÄ 1961 s. 76 ff.¹

¹ Se Tillägg och rättelser.

***Vin(d)arberget (?)** KÅs. — Vinna- 1841 K nr 157 (avskr. 1935). ~ V. *vina* el. v. *vinda* 'blåsa, fläkta' el. subst. *vind*, se *Vin(d)aren* Bd 18 s. 237, *Vin(d)ar(e)stranden* 20:2 s. 288. Jfr även följ.

Vin(d)berg *vín-*, *vín-* SÅs, N gd. ~ *Vinden* är stark där (»det bläser kallt ifrå *Vin(d)berg*»); man satte t.o.m. upp en anordning för att få elektriskt ljus. *Vinberg* SOH 2 s. 302 anses närmast innehålla *vind*, m. 'blåst'. Angående det överraskande utt. med långt *i*, jfr *Vin(d)tjärn* avd. I.

Visslarekullen KRöd. — Wisslare- 1863 K nr 236. ~ Kanske vinden *visslar* i träden där.

Åkarekullen *ågarə-* HSä. ~ V. *åka* har här samma bet. 'åka kälke' som i norskan. Barnen säges ha åkt kälke på endast en brädlapp utför det långsluttande berget invid husen.

Öxnebergen SHuHä. — Öx(e)ne bergen S nr 27. ~ F. l. kan vara gammal gen. pl. *yxta*, *öxta* till *oxe*; jfr t.ex. *Öxnabäck* SOÄ 10 s. 66, *Öxnäs* ibid. 18 s. 50, OGB 4 s. 52, ev. *Öxnedalen* Bd 18 s. 145, *Öxneberget* SOV 6 s. 153. Invid *bergen* ligger -*mossen* och -*myren*. Även ett bäckn. **Öxta* är tänkbart, se NE s. 304 f.

VI. Mader, mossar, myrar o.d.

Här liksom t.ex. i Bullaren (Bd 18 s. 239) och Lane (Bd 12:1 s. 304) hålls begreppen *mosse* och *myr* klart åtskilda. När någon gång en växling i s. l. förekommer, beror det närmast på att t.ex. ena änden av en mosse övergår i gräsmyr; jfr *Björne-*, *Stute-* och *Tobaksmossen* el. -*myren*. Mossarna har icke kunnat användas till bete el. slätter, och de har i gammal tid ej heller kunnat utdikas till åker. Jfr däremot *Hamnemyr*, *Bockemyrarna*, *Getemyr*, två *Komyr(en)*, fyra *Märremyr* jämte -*myren*, *Oxe-* el. *Stutemgren*, *Väremyrarna* (i enstaka fall kan naturligtvis f. l. avse att djuren gått ner sig); *Höjaremyr*, *Hömyrarna*, *Höstacke myr*, **Hjälmemyren*, två *Lad(u)myr*. I ett trettioatal fall (c:a 11 %) är f. l. vid *myr*-namn ett personnamn el. annan personbeteckning, varvid kan ha åsyftats den som brukat slå där, el. den som uppodlat myren. Typiskt nog har c:a 50 sms. av nära 300, dvs. 17 %, blivit BN, medan motsvarande procenttal för mossarna bara är 3 1/2.

Mad, f. 'sank ängsmark', heter i best. sg. *må*, -*i*, -*e*, i Sanne *må(a)*; best. pl. *måṇə*. Karaktäristiska sms. är *Gröne-*, *Ister-*, *Vire-*, *Våt-*; *Klopp(e)-mad(en)*. *Sik sig*, f. är närmast en sluttande motsvarighet till maden, våt på grund av däröver rinnande vatten, gärna ur en ovanför belägen källa; jfr *Gröna sik*, *Källesiken*; *Stenbro-*.

En smal utlöpare till en myr el. mosse kallas *hals*: *Fåglemosse-* och *Styggeomyrshalsen*, *Storemyrs halsar*, *Blötehals*, utlöpare till *Märremyr*. Märk även *Fågel-* el. *Fåglebott(n)arna* och *Fåglemyrs mule*.

Andra till avd. VI hörande namn är **Flötrarna* (?) ; **Långrås(en)* och *Sumparna*.

Abborremossen HBrOl, EK; intill *Abborresjön*. *Abborremyr* KHuRete, Abbore myr 1857; vid *Abborr(e)tjärn(et)* KHu. *Al(e)myrarna* BN HÅb. *Annas myr* KRete, 1863; jfr **Annestigen* avd. IV och ev. *-slad(et)* avd. X. *Apelemyren* åbælø- HSa; där står en *apel*, jfr Åboland H. *Arves mad* HSi, Arfwes mad 1820; mansn. *Arvid*, vanligt i bygden ännu vid mitten av 1800-talet.

Bengtas myr HBa, 1849; jfr *Bengtas berg* avd. V. *Benmossen* HEIHä, EK; jfr *-kullen* med litt. »*Biskopsmyren*» HSte, 1855; vid stp *Piskopp* samma hmn. *Bjällemossen* bjælø- KRöd; målets *bjälla*, f. 'bjällra, koskälla'; jfr OGBReg.; ang. acc. se Bd 18 s. 344 f. *Björnemossen* KTo, även kallad *myren*. 12 *Björnemyr(en)*, BN KHål, Röa, SKåt; djurn. *björn*, se Bd 12:1 s. 66. *Björnmyren* HRös, -myra 1824; jfr *Björnegiljan* avd. VII. »*Björnsemossen*» SKe, 1857; se *Björnsjön* avd. I. *Blåbärsmossen* (*Blåbergs-?*) HSte (odlad sedan länge, men nu planteras skog där), Blåbers-, Blåbärs- 1855. *Blötehals* HÅn; en smal utlöpare till *Märremyr* nr 1, jfr *Fåglemossehalsen*. 4 *Blötemyr* BN HKi, HÅb, 1817; KBu, KÖs, 1826. *Bockemyrarna* BN HÅb. 2 *Bott(n)e-myrs* HHuKi, Botte Myr 1826; HSa, bótəmýr; målets *bott*, m. 'botten', här kanske snarast i bet. 'den längst bort belägna delen av marken', jfr *Bottnen* och *Myr(e)bottnen* Bd 18 s. 24, 31. *Breda myr* (?), *Bredemyr* (?) KSyVi, Brede myr 1844. 2 *Bredmossen* BN KVa; KKe, Bre- 1856. *Broksik* BN HMö. *Bromyren* KSyVi, 1844. *Bruksmaden* SBe, 1855; troligen nära gamla tegelbruket. *Brunnemaden* HSi, Brönne man 1820; möjligen samband med *Brunningarna* ibid., avd. VIII. *Brunnemossen* HKi, 1866; jfr *Brunneberg* avd. V samt *-myr* Bd 16 s. 187. *Brunningmossen* HHu, Brunning Måsse 1826, Brönning-måssen 1830; se *Brunningarna* avd. VIII. *Brända maden* el. *Brände-maden* SLe, 1794 resp. 1833; jfr *Brännemad* Bd 12:1 s. 306. *Brände mosse* SKlå, 1847; jfr t.ex. Bd 12:1 s. 306. *Brännavinsmyren* BN HÅb. *Båtsmansmyr* BN SKle. *Bönmyrarna* KKe, 1856; se *Bönhuset* BN ibid.

Dalqvistmyren HVa, 1869. *Dammad(en) dàma* SKle; troligen har det varit en kvarndamm i *maden*. *Dammemyr* HMö; väl efter *Dammen* BN HRöd. *Dammyr* BN KSöb. 2 *Dammyren* HÅb, -myra 1817; KÅs, EK; i den senare sammanflyter två bäckar, och det har varit en kvarndamm där och tre kvarnar i rad nedanför; jfr t.ex. Bd 20:2 s. 30. *Delesmyren* SBjä, 1842; *dele* 'rågång'. *Dik(e)maden* SLe, Dik- 1794. *Dinas mosse dīnas mēšə* HSte, Tinemossen (!) 1855; säges före »mätningen» ha tillhört *Dina* Olausdotter, enl. 1856 Hfl född 1796. *Djupemyr* HÅs, 1861; ligger väl *djupt* mellan berg, jfr Bd 18 s. 241. *Djupmaden* SLe, 1794. **Dymad(en)*, i *Dymadvallen* dýmavál SPj; blöt *mad* med »*kalldy*» (kallkälla). *Dymyren* HSö, Dymyra 1819; här har f. l. måhända den i målet mer sällsynta bet. 'gyttja', jfr appell. *hängedy*, n. 'gungfly', se eljest föreg. *Dyvelsmyr* KRöa, Dyfvels Myr 1845,

Dyfwiks (!) mossar 1855; i *myren* ligger *Kisteråsduveln* avd. I. *Ekemyren* KEl, 1819. *Eländig(e)* mosse BN STr. »*Ewa maden*» KBod, 1796, se Även KHöhe.

Fermemyrarna BN SKlå. *Fjällmaden* KBråm; antagligen mot *Fjälla* i Mo sn, Bullaren. **Fjällmyr(en)* KHöb, Fjellmyrsberget 1847; om *fjäll* se avd. V. *Flottmosse(n)* KRe (ON?), flottmosse 1863; jfr Bd 20:2 s. 239 samt *Flott-torvan* avd. I ovan. *Flundremyren* HSäTr, 1856; troligen jämförelsenamn, se åkernamnen *Flundrorna* Bd 16 s. 219 och *Skäddorna* 5 s. 244. *Flymyr* HSa, 1816; väl *fly*, n. 'gungfly'; jfr OGBReg. *Forsemyren* SPj, Fosse myren 1843; jfr ev. *Forskaserna* BN ibid. *Fågel-* el. *Fåglebott(n)arna* *fågelbötana*, *fåglar*- SSkom, delvis odlad myrmark vid Rankebönstjärnet; kanske förkortning av ett **Fågelmynrebott(n)arna* e.d. 'de avsmalnande ändarna av **Fågelmynr*', jfr dels *Myr(e) bott(n)en* Bd 18 s. 31, dels följ. *Fågel-* el. *Fågelmynr(en)* BN HSa. *Fåglemossarna* *fåglar*- KHöhu, Lilla Foglemåssen 1835, Lilla o. Store Fogel- 1846; »där var mycket orre, och de låg i små hyddor och sköt från dem i orrspelet». *Fågle mosse* HSte, fugle måsse 1701; jfr föreg. samt, i fråga om formen, *Göpe hällor* avd. V. *Fåglemossehalsen* SKlå, Foglemåsse halsen 1847; en »*hals*» (smal utlöpare) av följ. nr 2; se under *Frukostehalsen* Bd 18 s. 243 och *Halsen* 8 s. 42. 2 *Fåglemossen* KBor, *fåglar*- EK, fuhlemåsen 1723, fuhle måssen o.d. 1727, 1857; SKlå, *fåglar*- EK, Foglemåssen 1847; jfr föreg. 2 *Fågelmynr(en)* BN HSa; SKlå, Foglemyr dråger 1847. *Fågelmynrs mule* HSa, fulemyrs mule 1816, till föreg. nr 1; om *mule* i bet. 'mynning', se *Gatemulen* avd. IV. *Fäbromyren* *fébru*- KSy; kreaturen har gått där.

Geremaden SBe, 1855; jfr *Gerden* avd. VIII. *Getemyr* HHu el. Ki, 1826; se Bd 18 s. 244. *Gravaremossen* KEl; målets *grava* 'gräva'; två bäckar förändades genom ett grävt dike. 2 *Gråbenmyr* *gråben*- HBr, Gråbene- EK; HOI; *gråben* 'varg'. *Gröna sik* (*Grönesik*?) SRy, Gröne sik 1793; jfr *Grönsik* Bd 20:2 s. 79, -*siken* 8 s. 282. *Grönemad* HÅb, -mad 1856. *Grönesik* HBa, 1849; jfr här ovan. *Gulemyren* KRe, Gula- 1863; jfr Bd 20:2 s. 234. *Gårmyren*?, se *Gås-*. *Gåsemaden* KNo, 1855; se -*holmen* ibid., avd. III. *Gåsmyren* (*Går*-?) KSöb, 1859; om f. l. är *Går*-, se *Går(e)vik* avd. I. *Gäddemyren*? (*Gäte*-?) BN HOI. *Gärdesmossen* HBr, EK; intill ett *gärde*. *Gätemyren*?, se *Gädde-*. *Gömmemossen* KRöd, 1863; vid tp *Gömet*.

Hagemaden *hägeman*- KSöb, sank äng. *Hagemyr* KKO, 1864, EK. *Halvrundsmosse(n)* HAsk, 1860. *Hamnemyr* SELÄs, 1837; målets *hamn*; f. 'utmarksbete', jfr Bd 18 s. 246 och OGBReg. *Hattmakaremyren* KÖn, 1849; jfr -*torpet* BN ibid. *Hedmossen* och -*myren* SRy, Hemåssen äng, -*myra* 1793; jfr -*hagen* ibid. *Herregårdsmysen* KGerr, 1839. *Hjortemossen* SHu m.fl., 1836; jfr -*berget* avd. V. *Holkemyr* HSa, 1825; där är en kallkälla som kallas *Holken*, se avd. X. *Hornboremossen* KEl, Hombo- EK; SV *Hornboresjön*. *Hultmyren* KTo, Hålt- 1857; möjligen samband med *Hålteröd*.

Hundemossen HBön, Hunnemåssen 1814; kan innehålla ordet *hund*, ovisst med vilken närmare innebörd, liksom i *Hundehögarna* avd. V, jfr t.ex. Bd 8 s. 283; men namnet kunde också vara en förkortning för ett **Hundemossemossen*, där f. l. vore målets *hùñəmøssə*, m. 'Peltigera canina', *hundmossa* Linné Flora nr 1100, jfr då *Hundemossemyr* Bd 18 s. 247. *Husemyrarna* HVa, 1869. 2 *Hus(e) myr(en)* BN HRy; HTr, -myren 1858. *Husmaden* KPö, 1855. *Husmansmyren* KHöb, Kus(s)mans myren (!), Rusmans- (!) 1847 K nr 201; i Sörb. betyder *husman* dels 'en som sitter till *husa*, dvs. har undantagsförmån', dels 'större jordfast sten i åker', eljest även 'inhyseshjon; torpare', se t.ex. Bd 12:1 s. 19. *Hyttemyr(en)* HKo, 1846; vid *Hyttekullarna* avd. V. *Håkemyr(en)* *hágəɬ* HAsl; antagligen uppodlad av någon *Håka(n)*; nu igenväxt. 2 *Hålemossen* BN HÅb; HAsk, 1860: adj. **hål* 'ihålig' (målets *hål*), nedsnäkt i terrängen' el. subst. *hål(a)*; helt annan innebörd hos f. l. vid nr 1. 3 *Hålemyr(en)* HSte, åker, -myr EK: ligger i en sänka; KHöbKIKo, *håləɬ*, 1847; SBjöbKe, 1857; se föreg. *Håvåls mosse och myr* (*Håvålsmossen*) KAImSä, Håfwåls myr 1723, Håfwåls Måsse 1801, Håfvålsmossen, Hofvels- 1857; det fvn. mansn. *Hávarðr*, se *Håvåls tjärn* avd. I ibid. *Häll(e) mossen* HTorb, Hällmåssen, Hällemåsse Skogen 1830; antagligen mot hmd. *Hällan* Sa. 3 *Hällemyr(en)* BN SKlå; KEl; SSkom, *håləɬ*: vid kanten en *hälla* 'berg-häll', nu delvis bortsprängd vid vägbygge; om acc., se Bd 18 s. 344 f. *Hästemad(en)* *hæstəmå* KÄs, Hästmaden 1821. *Hästemossen* HAskSä, 1860; kanske vid -berget HAsk. *Höjaremyr* KPö, 1857; dial.-ordet *höja* 'göra höarbete', Bd 18 s. 7, 247. *Hömyrarna* och *Hömyrlaggen* HBönnSteStu, 1814; jfr föreg. med litt. samt *Myrlaggen* Bd 16 s. 188 och målets *lagg*, f. 'kant av en mosse el. myr'. *Höstacke myr* (*Höstacke-?*) HÅb, Höstacke myr 1825; jfr ev. Bd 20:1 s. 170 samt -näset avd. III.

Ingemyr KRöa, 1845; mansn. *Inge* el. *kvinnon*. *Inga*, jfr t.ex. *Ingetorp* Bd 9 s. 28, *Ingasflaten* 11 s. 115. *Istermaden* HÅb, 1825; *ister* 'jolster, Salix pentandra', se t.ex. *Istermyr* Bd 16 s. 188. *Jungfrumyrarna* *jóyfrəɬ* SPr; f. l. avser de två systrar som bodde i *Cecilias hus* BN SKle, strax S därörom.

Kalle sin myr BN KTr. *Kasemossen* KGer-SGis, GK. 2 *Kasemyren* HAsk, 1860: kanske vid lht *Kasen*; HSö, 1819: *kas*, f. 'svedjeland'. *Kaskemaden* SHe, äng 1861; väl soldatn. *Kask*, se *Kaskeröd* BN HSa. *Kattugglan* el. *Kattugglemyren* SEd, kattuggle myren 1792, Kattuggla 1833, -ugglan 1855; jfr Bd 9 s. 117 och 16 s. 188 samt *Kattugglorna* avd. VII, *Trollugglan* BN KHä, *Kråkan* avd. VIII. 3 *Kavlebromyren* HSa, 1816, Kavelbro- EK: en väg går däröver; HSöTr, 1819; KRe, 1863. *Klampemossen* KGub; se *Klampen* BN KHöhu. *Klevemossen* SHä, 1836; om *klev* avd. IV. *Klevmyren* SGa, Klefmyra 1819; jfr föreg. *Klopp(e) maden* SLe, äng 1794; på en genväg från Ryr till Kåtebol fanns en *klopp* 'spång' över Lerdalsälven. 2 *Klopp(e) mossen* HBrOl, *kløpmøsən*, *kløp(ə)-* (=Stocke- el. Moltemossen): en *klopp* 'spång' på vägen till Mörtevattnet; SELÅs, *kløpmøsən*, Kläppemossen (!), Kläppmåssen (!)

1837, Kläppen Måssen 1842; jfr föreg.; skr. *Kläpp(e)*- 1837 kan ev. jämföras med *Kloppen* Bd 20:2 s. 181, bl.a. utt. *kläpe*; möjlig innehåller också *Kläppmyrarna* Bd 18 s. 248 i själva verket samma *klopp*. *Kloppemyr* HGu, klappe- (kloppe-?) 1825; se föreg. *Klostemyren klèstør-*, på *Klosterbergane* K. *Klåvemyr* HBl; säkert vid ödtp *Klåvan* ibid. »*Kläpp(e) mossen*», se *Klopp(e)*- *Koddemossen* HÄb, 1825; vid *Koddarna* avd. V. *Komossarna* el. *Komyren* SKlå, *Komyren* 1847. 2 *Komyr(en)* HSte, *Komyr* 1855; SKlå= föreg. *Korpemossen* KKe, 1856; vid -bergen avd. V. *Krokemyr* KPö, 1857. *Kråkemaden* KKö, 1862. **Kråkemossen* SBjäTr(?) - Dal, i Krakomosan 1273 Kalén s. 141 (JHD 1 s. 4). *Kullemossen* KRöa; väl till hmd. *Kullen*. *Kullemyr* BN SVas. *Kumminmaden* HFi, *Kumming Maden* 1826; se avd. V. *Kumminsiken* KHål, *Kumming-* 1854; väl vid -backen avd. V. *Kungsmaden* KSn, *Kongs-* 1793; oviss innehörd, jfr Bd 12:1 s. 103; kanske ökn. *Kungen (Kongen)*, som förekommit i Sanne sn, se Bd 18 s. 212. »*Kus(s) mans myren*», se *Husmans-*. *Kvarnemossen* kvàñø-, HSte, Qvarne måssen 1701. *Kvarnmyren* HRe, 1863. *Kyrkemossen* KPöRöd, GK, EK; se -stenen avd. V. *Kål(e) myr* BN HSte. *Källemyr* SSkom, 1837; vid tp *Källan* BN SSKr. *Källesiken* HSö, 1819; jfr Bd 12:1 s. 310. *Käringmossen* HBr, EK.

Lad(u) maden HSa, La maden 1825. 2 *Lad(u) myr* BN SHu; KBuStr, La- 1842. *Laggan* BN HSte. *Laggerna* SPj; åker i kanten (*lagg*, f.) på Pjäxerödmossen. *Leksmossen*, -myren HAsk; se *Leksbackarna* avd. V. *Lemborgsmyren* HHu, 1830; kanske släkt. *Lemberg*. *Lermyr* HRy, 1842; vid ödtp *Lerkas*. *Lianemyren* KKi, 1853; jfr -kullen avd. V. *Lille mosse* SVas. **Ljunge-myren(en)* KÖs, Ljungemyrs drågor 1847. *Lundemossen* HAsk, 1860; mot *Lunden* i Valbo-Ryr på Dal. 15 *Långa myr* el., vanligen, *Långemyr* lágemýr, lágmýr. *Långmyrarna* KHa. **Långrås(en)* KSy, Långrås myrar 1854; jfr *Råskullen* avd. V. *Lökemossen* KKe, 1856, vid *Löken* BN ibid. *Lövemyren* BN KPö. *Lövhjälman*, ä. *Lövhjälmemyr* BN KRöd. 3 *Lövmyr* BN KMe; SKle; HBönnSte(Stu), 1814. *Lövmyren* HAsk, 1860; möjlig= föreg. nr 3.

Markemossen KHu, EK, mosse där man tagit upp torv; väl målets *mark*, f. 'utmark'. 2 *Moltemossen* HBrOl, = *Klopp(e)*- el. *Stockemossen*; KBuStr, 1842; målets *moltor*, f. pl. 'hjortron'. 9 *Moltemyr*. 6 *Moltemyren*. *Munkemossen* móghø- KSöb(?); möjlig samband med följ. *Munkemyr* BN KMe. *Månsmyr* KMe, 1828; nära *Månstjärn(et)*. 4 *Märremyr* BN HÅn; HÄb, 1825; SHu m.fl., 1833; SVas, 1837. *Märremyren* SKe, Märre Myra 1833. *Nilsemyren* SSKr; en viss »*Nils* på *Solid*» (V därom) odlade upp *myren*. *Nordmossen* nòl- SSkom; sträcker sig norrut till Kajhuset på Hä. *Nordmyrarna* BN SKlå. *Nöte mosse*, se -mossen nr 1. *Nötemossehalsen* HLå, 1823; en karaktäristisk utlöpare av följ., jfr *Fåglemosse-* ovan. 2 *Nötemossen* HLåSa, nòdø-, EK, Nöte Måsse 1816, -måssen 1850; HTr, 1858; på den förra mossen brukar nötkreaturen från Sandåker gå ut under torra somrar, jfr

Nötemyren Bd 18 s. 252; angående formen *Nöte Måsse* 1816, jfr *Göpe hällor* avd. V.

Olsmossen KKe, 1856. *Oländig mosse* BN STr; ON? *Ormmyrarna* KSör, 1823; »haplogisk förenkling» av den mer genuina kompositionstypen **Ormemyrarna* (jfr *Ormebackarna* avd. V, -vallen avd. VIII). Flera *Orremyr*, -myrarna, -myren; f. l. är antingen målets **orr er*, f. 'al' el. *orre øra*, øra, m. *Osmaden* SBe, 1802; vid Lerdalsälvens os (utlopp) i Lersjön. *Oxemossen* øksə- KRe, 1860; troligen samma lokal som *Stutemossen*.

Peremyren SPj, 1860; nära *Pereröd* BN ibid. *Pigemyren* HÅb, 1856; se *Pigeffjäll* avd. V. *Pilemaden* SKlå, 1802. *Piskemyren* KHu; vid *Pisken* BN ibid. *Porsemyrarna* BN SPj. 2 *Porsemyr(en)* HBö, -myren 1838; KBeKi, Possemyr 1853, Porsemynren 1864; skr. *Posse-* kan jämföras med målets *pøsøris*. 'pors'. *Pukemyr(?)* HHu, Puke (Pecke?) myr 1826; troligen samband med *Pukehagarna* på grannbyn Åb, BN. *Puttermossen*, -myrarna, -myren HGUTr, se -hagen BN HTr.

2 *Rabbemyren* HLå, »god betesmark» 1823, väl samband med -fjäll avd. V; KGua, utäng 1813; jfr Bd 20:2 s. 236. *Rabbesiken* SLe, äng 1794; om *rabb* avd. VIII. *Ringemossen* KAlm; väl efter formen; troligen samma som *Klingen* nedan. *Rote mosse* el. *Rotemossen* HKrSteVa, Rote måss (!), Rote-måsse bärg 1701, Rote mosse 1814; se följ. samt angående den första namnformen *Nöte mosse*. *Rotemyr* BN HAsk. *Rumpemyr rømpø-* KÅs, Rompe myr 1821; troligen målets *rump* 'svans', jfr avd. VIII. *Rumpemyr(en)* KHöhu, Rompemyr(en) 1835, -myr 1846; vid ett *Rumpen* avd. VIII. *Rumpesiken* SLe, bete 1794; vid ett *Rumpan* avd. VIII. »*Runnemyr*» HRy, 1842; snarast trädn. *rønn*, men möjligen adj. *rund*, däremot näppeligen det åtm. nu i målet okända *runne*, m. 'buskage', jfr Bd 18 s. 253 och 20:1 s. 170 samt avd. V ovan. *Runsarmyrarna* KSöb, Ransar (Ronsar?) Myrarne 1859; väl sekundärt efter *Runsarehållan* avd. V; möjligen har myrarna *runsat* 'gungat', då man gick där. *Runsemyren* HTr, Ronse- 1858; se *Runseskog(en)* avd. IX. »*Rusmansmyren*», se *Husmans-*. *Ryrs mosse* SEL, 1842; tydlig den västliga mosse som sträcker sig in på byn *Ryr*. *Råsmyrarna* KHaSa, Råsås myrarne 1819; se **Råsås(en)* avd. V. *Rättaremyr* KFl, 1855; väl efter en *rättare* 'fjärdingsman', se Bd 12:1 s. 114. 2 *Räv(e)myr* BN HTorb; HBa, *ræ(v)yrmýr*, Räfwemyren 1849; jfr t.ex. Bd 12:1 s. 313. *Röanemyren* BN KRöa. *Rönne-myrr(?)*, se »*Runne-*». *Rör(e)myrarna* *rør(s)-* SBjöb-Dal (Lerdals sn), Röre-myrr 1857, -myrarna EK; f. l. är närmast *rör* 'vass (*Phragmites*)', i målet *rörvass*, men eftersom gränsen till Dal går genom en stor del av de långa myrarna och på tre ställen bildar »knän» i dessa, föreligger kanske här i stället *rör* 'råmärke'; jfr altern. *Rördalen* Bd 16 s. 94. *Rörmyr* HTorb, 1830; väl *rör* 'vass'. 2 *Rösemyren* SBjä, *røsø-*: vid *Röseberget*; SGis, *røsø-*, uppoddlad myr.

**Sal(o) mo mosse* (?) BN STr. *Salomo myr* HÅb, Salemo myr 1825; se föreg. *Saxemyr* KSÄSöb, på gränsen till Sanne sn, Saxe Myr 1801; vid *Saxedalen* BN SKlå. »*Siggare Mossarne*», se *Siggeröd* BN HLå. *Simons myrar* s̄imuns myrar HÅb, 1817; en viss Simon hade kvarn i bäcken där. 2 *Sjömaden* HSi, Sjöma(a)n 1820: vid Kärnsjön; SLe, 1794: mot Sannesjön. *Sjömossarna* HLå, 1823; mot Storesjön. *Sjömyren* HSö, 1819: vid Borgesjön. *Skatemaden* SBe, 1802; jfr **Skatenäs*(et) avd. III. *Skatemyren* KSÄSöbÖn; jfr föreg. *Skiljaremry* KEl; se *Skiljarebacken* ibid., avd. V. **Skilje-rås(en)*, se **Skiljeråsarna* avd. V. 2 *Skogemyr(en)* BN HTr; HRös, 1856: säkerligen mot hmn *Skogen*. 3 *Skogsmyr* BN SBjöb; HMö, Skogsmyrskullen 1805; HÅb, 1817. *Skomakaremyren* KGur, 1849. *Skomossen* skó- HSä; liknar en hästsko. *Skruckemossen*, se *Store mosse*. *Slottsmossen* SKe(Gil), Slätts mässen 1833; jfr avd. V. *Släta myrar* HÅb, Slätte- 1817; jfr följ. *Slät(e) myren* (Slätt(e)-) KReTe, Slätt(e)- 1863; se Bd 18 s. 90 och 12:1 s. 313 samt avd. V ovan. *Slät(t) mossen* KMeÖs, Slätt- 1847. *Smedjemossen* el. *Smedmossen* HSt(BönnStu), Smimässen 1814, Sme(d)mossen 1855; i Sörb. utt. *smed smē*, *smida smē* och *smedja smē(j)a*. *Smedmaden* KGert, Sme- 1853. *Smedmossen*, se *Smedje-*. *Smedmyren* HBönn, Ste el. Stu, Sme- 1814. *Soldatmyren* KK, 1853. *Sparemyren* el. *Spartorpemossen*, se *Sparet* BN SStu. *Stackemossen* HLå, 1823; se -*myr* BN ibid. 2 *Stackemyr(en)* BN HLå; KMeÖs, -*myren* 1847. *Stallmyr* BN SPj. *Stasmossen* stūs- KHäl; invid ödetp *Stan*. *Stenbromyrrna* KBuStr, 1842. *Stenbromyren* KHäf, 1860, EK; om det funnits någon byggd *bro* där, är den nu nedsjunken och osynlig; men den sydligare vägen går på ett långsträckt, slätt berg, vilket bildar liksom en naturlig *bro* av *sten* tvärs över *myren*. *Stenbrosiken* KMe, åker; ligger fuktigt, förr var där en *stenbro* över en bäck. *Stockebromyren* KBuStr, 1842. *Stock(e) mossen* HBrOl (kallas även *Klopp(e)-* el. *Moltemossen*), Stock- GK; över *mossen* går en spång av *stockar*; f. l. kan emellertid också ha avsett en *gillerstock*; tillvaron av spång uttryckes ju med biformalen *Klopp(e)-*; se för båda tolkningarna t.ex. *Stockemyr* Bd 16 s. 16, för den förra 8 s. 285. *Stoltemyr* BN KSkå. 2 *Stora myr* BN KHöhu; SSko: nu den *största* åkertegen. *Stora siken* STR, äng. 3 *Store mosse* KHålSy, GK; SSkr (el. *Skruckemossen*); SVas (jfr *Lille mosse*). 2 *Storemyr(en)* KBuStr, Höhu, -*myren* 1835. *Storemyrs halsar* KBuStr, »*Storemyrs halsar* (till Strann) Rane kallad» 1842; om »*hals*», se under *Fåglemossehalsen*; här ser det dock ut som om möjligen ett långsträckt höjdparti i *myren* skulle avses, =*Rane* avd. V, varvid namnet ej hör till avd. VI, jfr då *Halsarna, Halsen* Bd 20:2 med litt. *Stormyrarna* BN SSkr. *Stutemossen* stūdə- el. -*myren* KReSi, Stutmossen 1860, Ned., Öv. *Stute-myren* EK; »de lade säkert i (=körde ned med) någon *stut* där, som de inte fick opp»; troligen = *Oxemossen* ovan. 3 *Stutemyr(en)* HRös, -*myra* 1824, -*myr* 1856; KReSi, =-*mossen*; KÅs, 1816; i nr 3 ligger tjärnet *Stutögat* nr 5, avd. I. 8 *Styggeomyr*, BN HSä, KHöhu. *Styggeomyrshalsen* stūgəmýshdlsn

HSä; »avloppet» av föreg. nr 1; jfr *Fåglemossehalsen. Störemyren* BN SGa. 2 *Stötemyren* HTr, 1858; SKlePr, 1843; väl samband med *Stötekas* BN HTr resp. SPr. *Sumparna sömpanə* HHä, åker; *sump*, m. 'sumpig plats'; jfr Bd 16 s. 189 och 12:1 s. 314. *Surmyrarna sýr-* SSkr. *Svalemyr(arna)* BN HSte. *Svarta myren* (*Svarte-?*) HLå, Svarte Myren 1823. *Svartemyr sváþə-* SSKo, 1837. *Svennungs myrar* HÅb, 1833; det gamla mansn. *Svennung*, jfr *Svennungsröd* och *Svennung mosse* Bd 18 s. 43, 257. *Svensemyren* KSön, 1856; jfr *-holmar* avd. III. *Svinemyrarna* KHöhu, 1835; jfr *-klåvan* avd. VII. *Södpinan séþina* HSä, mosse; jfr avd. VIII och SOV 6 s. 167.

Timmermossen (EK) el. *Timmermyr* SHäSkom; på en vinterväg över *myren* körde man virke. *Tittaremyren* SRy, 1793; kanske är *myren* sekundärt benämnd efter något berg varifrån man *tittat* efter kreaturen, se *Titten* BN K. *Tjärnsmossen* SBjöb, 1857. »*Toppemyrarna*« KMe, antagligen fel för *Trappe-.* *Tordyvelsmossen*, se *Tordyveln* avd. I. *Torgils' myr törjəls myr* KRöa (el. Håf), Torgels myr 1845 (Röa). »*Torpemyren*«, se *Trappe-.* *Torstens myr* KHåf, 1848; vid *Torstens tjärn*. *Tranemossarna* KGerr-Dal, se *-mossen*. *Tranemosse(n)*, *Trone-(?) tránəmøðə(n)*, *trónəmøðən* HSteSä, Trane Måssen 1701, 1814, -mossen, Tronemosse lagger, Tronemosse laggen 1855, *Tranemossen* EK; angående f. l. *Trone-* (fvn. gen. *trónu* av fågelnamnet *trana*), se *Trone mosse* Bd 12:1 s. 321 f. med litt. (något vattendrag finns inte här). 2 *Tranemossen* HKr, EK, Tranem. GK; KGerr-Dal (Rännelanda sn), *tránə-*, 1839, GK, -mossarna EK. *Tranemyr tránə-* HBrLå, 1721, EK, -myren 1823; *tranor* syntes i närheten åtm. 1959. *Trappemyr(arna)* el. -*myren* KMeÖs, 1847 resp. 1855, även *Toppemyr* o. N. *Torpemyren* (!) 1847: antagligen åsyftas *trappliknande* avsatser i berg invid *myrarna*; se *Trapporna* och *Trappebergen* Bd 8 s. 106, 240 (möjligen kunde f. l. i stället vara ett torpn. **Trappan* el. **Trappen*, Bd 12:1 s. 189). *Trehörnemossen* KHöhu, 1835; intill hmd. *Trehörnet*. *Trehörnemyren* SKe, 1833; här väl *myrens* form. *Trestickemossen* KBe, Trestickels- EK; vid tjärnet *Trestickan (-stickeln)* KÖs-SKLå. 2 *Trinda myr* (*Trinde-*) HAsl, *trínə myr* Trinnemyr 1853; SRy. *Trinne myr*, Lilla Trinne- 1854; adj. *trind* är det genuina ordet för 'rund' i målet. *Trindemosse* KSä, Trinne- 1857. 5 *Trollemyr(en)* BN HSte; HLåSa, 1823; KBråm *tréləmýr*, -myr 1815; KSä, -myr 1817; KÖs, 1847; jfr *Trollåsen* avd. V och *Trolledråg* VII. 2 *Trollmyr* KSäSöbÖn, 1801; SKLå, 1847; jfr *Troll(e)dalen*. *Tronemossen(?)* HSteSä, se *Tranemosse(n)*. *Trummemyren* HBIMö, 1805; se *-hagen* BN HMö. **Trynemyr(en)* HSö, -myrs måssen 1819; på gränsen till *Trynebacka* BN H. *Trädessiken* HFi, Träs siken 1826; jfr *-holmarna* avd. III. *Träntemyr* KSä; målets *träntor*, f. pl. 'tranhär'. *Träte-myren* HFjSn, 1853; jfr avd. III. 2 *Tuggemyr(en)* HHu; KHöhu, Toggemyrs Skogen 1835; se *Tuggan* avd. VIII. *Tvillingemyren* SBe, delvis odlad; myren har två lika bukter med berg emellan; jfr *Tvillingeberg* Bd 20:1 s. 232. *Tångemaden* HÅb, 1825; ängen *Tången* ibid.

Ulemaden el. *Ulsmaden* BN SKåt. »*Urås Mossen*», se *Oron* BN KTo. *Val(e) myrarna* *våll(ə)-* KPÖÅsKronoparken, vid Kroksstad Långevatten, Vale myrar(ne), Valmyrarne 1816; väl nedanför något berg med en »*vale*» (se avd. V). *Vargemyren* (?) HRy, 1842; vanligare än ordet *varg* var åtm. förr *gråben*, se reg.; måhända fel för *Varpe-*. *Varpemossen* KHöb, 1847; något våldsdåd i el. vid *mossen* har väl föranlett att de som gått förbi, kastat kvistar och stenar till ett *varp*; jfr *Varpet* HHe. *Varpemygren* HRy, 1842; troligen vid tp *Varpet* på HHe. *Vassmossen* *vås-* HStu, vid v. änden av Askeslättesjön, 1814, 1840; där växer *vass* (knappast gen. *vass* < *vat(n)s* till *vatten* i bet. 'sjö'). *Vassmyr* BN KBor. *Vedmyren* HÅn, We- 1837; väl 'myren där man lagt upp (lastat) *ved*', samma namn t.ex. Bd 8 s. 286 och 12:1 s. 316. *Videmossen* *víð-* SHu, Vi- 1836, EK; »stor och *vidslängd* *víslægd* (dvs. vidsträckt)». *Videmyr* KAlmRe, Wije(?) myr 1723, troligen=följ. *Vidmossarna* el. -*mossen* *ví-* KRe-SEIRyÅs, Vi- 1816, 1854, Vimossarna EK, Vit-(!) GK; *vidsträckt(a)*. Dessutom 2 *Vidmossen* HKrÅb, Vi- 1813, 1833; KKIKl-Dal (Lerdals sn), *ví-*, Wi- o.d. 1853, EK, Wi måsen 1805, St. Vimossen GK. 2 *Vindfällemygren* HRy, Win- 1842; KKe, Win- 1856; *windfälla*, f. 'av vinden kullvräkt träd'. *Vindfälsmossen* SSte, Winn- 1859. *Vindlekemyren* SBjöb, Win- 1857; väl vid -*bergen* avd. V. *Vintermossen* och -*myrarna* KSyVi, 1844; troligen *vintervägar* där, jfr t.ex. Bd 12:1 s. 316. *Vintermyren* SEIÅs, 1837; se föreg. 2 *Viremaden* HSaUt, 1775; KBuStrÅs, 1842; målets *vire*, m. 'vide'. *Viremyrarna* SRy, 1851; se föreg. *Viremyren* HSö, 1819. *Vitemosse* STr, Hvite-mosse 1857; väl *vit* efter vitmossa el. ängsull, jfr följ. samt Bd 1 s. 186, 270. *Vitmossemyren* KSn, Hwittmässe- 1793; f. l. är väl **vitmosse*, m. 'vit-mossa', jfr föreg. *Våtmaden* SHu, 1794. *Vägemossen* *væj-* HSteTr, 1814, 1855, Wägs Måssen 1701, Wäg måssen 1814, Wäjemossen 1858; på vintern när det var snö och fruset, körde man jämnare och rakare där, när man skulle över till Munkedal; jfr -*myren* Bd 18 s. 260. *Väremyrarna* SÅs(El), 1837; kanske någon *väre* (bagge) har gått ner sig där; ett -*myr* Bd 18 s. 260.

Åsemgren KÖn, -*myra* 1825; jfr -*berget* och -*kasen* ibid. *Älg(e)bodmossen* *æl(jə)bu-* KRöa, Stora Eljebo mossen 1855, Älgbo- EK; vid Älgebodvatten el. -*tjärn* avd. I. *Älgemosse(n)* *äljəmøsə(n)* HSa, Elje Måsse 1816, Elgemåssen 1825, Älgemossen EK, Älgem. GK; mycket *älgar* Ö där om; formen 1816 kan ev. jämföras med *Älge kulle* avd. V. *Älgemyrarna* el. -*myr(en)* BN HÅb. 2 *Ängemossen* HSte, 1701, Äng Måssen 1814: vid hmd. Ängarna; KRöa, EK. *Ängemyrarna* HSä, hela området mot Askeslätt; se följ. *Ängemyren* HBr, EK; jfr t.ex. Bd 18 s. 43 och 12:1 s. 316; *myren* har bildat en naturlig *äng*; myrslättern spelade ju förr en stor roll.

Ömossen *ømøsen*, *ø-*, *ømøsøn* HSaSäÅn, 1816, GK, EK, Öne Måssen, Önne-myrr (!) 1837; i den c:a 100 tunnland stora *mossen* sticker en bergknalt upp med litet skog, ss. en ö, den s.k. *Ökullen*; samma namn på Flötemarksön i Naverstad sn (saknas Bd 18); skr. *Ön(n)e-* kunde bero på inflytande från

torpn. *Örneskogen*, Önne- 1825. »*Öne Måssen, Önnemyr*», se föreg. **Örnemyr(en)* HÅb, Örne myrs gilljerne 1833; »kanske efter *Örn(e)-Tilda*», se då *Örnekasen* el. -skogen BN HSa.

Bråfossmyren HÅn; nu okänt. — Bråfoss myren 1837 H nr 53. ~ Som Erik Larsson påpekar är f. l. nordboh. *bråfös*, *bröfös* o.d., m. 'profoss', även 'storpratare, gäpåare'.

Bågsmossen (?) *båus-* HStu. ~ Kanske är f. l. samma **båg* 'bukt, krökning' som i *Bågen* avd. I och VIII.

»**Döns myr**» HSa. — 1825 H nr 44. ~ Måhända **Döding(en)s myr* (D.P.), målets *döing*, m. 'en som ligger för döden; död människa'. Jfr då **Dödingsholmen* SIOD 3 s. 107, *Dödingeskäret* Bd 3 s. 149 -*vik* 8 s. 145.

***Flöttrarna** *flödrana* HTr, mot Sä; utmark. — Flöttrane (två ggr) 1858 H nr 87. ~ Kunde vara identiskt med tjärnn. *Flytrarna* SOV 6 s. 86, vilket förmodats innehålla ett **flyter*, m., -r-avl. till dial.-ordet (dalm.) *flyt*, f. 'sank myr'; jfr ev. nyno. *flotr*, n. 'spridda flytande saker'. Platsen var förr åker, men den var blöt och översvämmades ofta; nu är där sank myr och »hängedy» (gungfly).

***Gjulemossen (?)**, se *Jule-*.

Gormemyr (Gurme- ?) *görme-*, *gårme-* KAlmSäÖn; lång myr i skogen. — gårmemyr(en), -berget 1801, Gormemyr 1857 K nr 35, 189. ~ F. l. kunde vara målets *gårma*, f. 'dy, blöt smuts', nyno. *gurm(a)*, *gorm*; *myren* är mycket blöt, nästan bottenlös, och ute i den är en vattenpöl som aldrig växer igen. Kanske föreligger — härför talar den vanligaste uttalsformen — v. *gorma*, som även kan betyda 'skrika', i nyno. 'brøle vedholdende'; någon hade tagit livet av ett barn där, och därfor r op a de det alltid i *myren*. Jfr *Skrikepotten*, -mossen Bd 1 s. 141; 3 s. 282, -*myren* 12:1 s. 313 samt *Skrikfjällen* 3 s. 215.

Gromyr *grå-* STo. — Grå- (!) 1850 S nr 38. ~ »Det har väl *grott* (växt) bra med gräs där.» Var nog en god slättermyr; jfr *Gräsmyr* Bd 18 s. 70.

Grötmyren SKe. — 1857 S nr 63. ~ Sannolikt fvn. *grjót*, n. 'stenanhopping'; jfr t.ex. *Grytån*, *Grötån* Bd 12:1 s. 235 f.

***Hjulemossen (?)**, se *Jule-*.

***Hjälmemyrarna (-myren)** KBufj. — Hjälmemyrs bergen, Hjelme vatns myrarne 1842 K nr 128. ~ Huruvida *myrarnas* namn är primärt el. sekundärt i förhållande till *Hjälpm(e)vattnens*, beror på innehördens av f. l., varom se avd. I. *Hjälmemyren* Bd 18 s. 247 ligger vid ett -*vattnet*.

Håmossen *há-* HÅb. — Håmåssen 1817, 1833 H nr 36, 51. ~ Fvn. adj. *hár* 'hög'; jfr *Håberget* (*Ho-*) avd. V. *Mossen* ligger högt, med utlopp åt två håll.

2 **Julemossen (Hjule- ?, Gjule- ?)**. 1. KHu. — Juhle Måssen 1835 K nr 105. 2. *jylə-* KPö. ~ Vid nr 2 är f. l. sannolikt antingen det gamla mansn. boh. *Jul*, snarast av fvn. *Gjorðr*, el. soldatn. *Juhl*; se under *Julletorpet* KPö,

i närbilden av *myren*. Vid det nu okända nr 1 kunde en jämförelse med ett *vagnshjul* (icke möjlig vid nr 2, som är bred på mitten och smal i bågge ändar) el. belägenhet i **gjül(l)* 'klyfta' komma ifråga, se t.ex. *Hjulvik* Bd 4 s. 56 samt **Gjuleklev* 8 s. 216 med litt., *Hjulemyr* 20:1 s. 230.

Kakemossen *kágə-* HLåSaSä. — Jfr kakebergen o.-hogen 1823 H nr 46. ~ *Mossen* är rund som en (bröd) *kaka*; jfr Bd 1 s. 245 och 3 s. 255.

***Kartemossen** (?), se under *Körtevallen* avd. VIII.

Kavringemossen HAsk. — Kafringe- 1860 H nr 92. ~ Den långsträckta *mossen*, el. snarare någon sten e.d. där, kan ha liknats vid en *kavring*, m. 'grov, tjockt bröd' (Sörb.); jfr Bd 8 s. 154 med not 4 samt s. 191. Från mossen utgår -*giljan* avd. VII.

Klingen *kligən* HBr. — EK. ~ Troligen förkortning för ett **Kling(e)remossen* < **Kringle-*, jfr följ. Mossen går i ring runt ett bergigt parti. Måhända kunde namnet, med el. utan förkortning, i stället innehålla soldatn. *Kling(en)*, jfr då *Klingeröd* Bd 18 s. 131 och 12:1 s. 120. För den senare tolkningen talar möjligen närbilden till mossen *Springen* nedan.

Klingeremossarna HÅb. — klingere Måssarne, Bergena, klingebergs liderne 1817 H nr 36 ~ F. l. kunde urspr. vara subst. *kringla* 'ring', åsyftande rund form; jfr OGBReg. Möjligt är väl att *mossarna* är sekundärt benämnda efter »klingere Bergena». (Något **Klingeröd* 'Klings röjning' är icke känt här.)

Klingeremossen (?) *klígorə-* Kalm. ~ Sannolikt jämförelse med en *kringla*, liksom antagits vid föreg.; *mossen* är nästan rund. Jfr *Ringemossen*, väl samma lokal. Inte heller här är något **Klingeröd* känt. För att ett dylikt torpn. dock verkligen skulle kunna ingå i mossn., talar möjligen den omständigheten att det i grannbyn Restad, Sörg., funnits en bst. *Klingeberg* el. *Klingsberg* jämte ett *Klingsbergsmossen* 1860 K nr 231. Jfr *Klingeröd* Bd 18 s. 131; 8 s. 320 el. *Klingseröd* 20:1 s. 5. Å andra sidan gränsar inte Sörg. direkt till Alm.

Klyfemyr KPö. — 1857 K nr 195. ~ Knappast är subst. *klyfta* el. ens den ä. formen *klyft* äkta Sörb.-mål; se *Klyfterås* Bd 3 s. 200 och *Klyftefluna* vid *Tveklyftan* 16 s. 121 resp. 145. Snarare föreligger det åtm. från Orust kända *klofta* *kløfta*, f. 'klyfta', Bd 8 s. 229, el. en motsvarighet till vrml. (Nordmark) *kloft* *kløft*, f. 'klyfta, rämna, spricka', SOV 9 s. 250.

Knaggemyren *knágə-* KSyVi. — Knaggemyr 1844 K nr 122. ~ Enl. en medd. skulle *myren* vara krokig och kunnat jämföras med en (lie) *knagg* *nag*, *lóknág*, men enl. andra är den nästan rund. Om andra bet. hos *knagg(e)*, se under **Knaggeröd* BN HKo.

***Kringlemossarna** (?) och -**mossen** (?), se *Klingere-*.

Kusemyren *kùsə-* KSn. — Kusemyr 1857 K nr 196. ~ Målets *kusa*, f. 'cunnus'; en liten *myr* med en skogbevuxen kulle mitt i. Jfr *Kushålan* avd. VII.

Kvillemyr(en) KGertHälKrå. — Qville Myra 1817, -myr 1853 K nr 60, 160. ~ Kanske samband med någon man från *Kville* sn, liksom vid *Kville-gården* BN SKlå.

Kållands mosse KHöhu. — 1859 K nr 214. ~ En person från *Kålllandsö*, Vgtl., kan ha haft något med *mossen* att göra.

***Profossmyren**, se *Bråfossmyren*.

Rankaremyr *rågkarə-* KEI. ~ Man har kanske haft vedrankor 'vedtravar' där; då är f. l. närmast v. *ranka* 'lägga i travar'. Jfr Bd 18 s. 221.

***Rumpetrolls myr (?)** KPö. — Hampetrolls (Hompe- ?) myr (!) 1857 K nr 195. ~ Målets *römpetröl*, n. (vanligen pl.) betyder 'grodunge under dess första utveckling, då den har *rump*', dvs. svans.

Salas myr KÅs. — Sa(h)las myr 1821 K nr 73. ~ Kanske en ko med namnet *Sala* gått ner sig i *myren*. Se SIOD 4 s. 139; samma konamn på Håbols prästgård, Dal, c:a 1905.

Sköldmöjemyr KFl. — 1855 K nr 183. ~ Se **Sköldmöjorna* avd. X.

Skönheten *sönhētn* KNo; mad. — 1855 K nr 171. ~ En liten fyrkant, alldelvis vid vägen och så »vassdränkt» (vattendränkt) att medd. inte kunnat plöja där. Måhända är namnet ironiskt? Att ordet *skönhet* inte är folkligt, visar slutart.; man skulle ha väntat feminin form.

Slåkemyr HHu. — Slåke (Släke?) myr 1830 H nr 64. ~ Väl målets *slåk slag*, n. 'kvarnränna'; antingen har en sådan funnits nära *myren*, el. har denna jämförts med en kvarnränna. Jfr *Slåkeliden* Bd 8 s. 139 med litt.

Sop(e)mossemeyr HÅn. — Sop mässes myr 1837, Sopemåse myr 1855 H nr 53, 77. ~ Se följ.

Sopemossemeyrarna *söbəməsə-* HBr. — EK. ~ F. l. *sopemosse*, m. åsyftar en viss mossart, i målet även kallad *sopor*, f. pl., som användes till ugnsviskor; jfr Bd 5 s. 210, ev. 12: 1 s. 314.

Springen *spriȝən* HLå; mosse. ~ Namnet innehåller möjligen, med el. utan förkortning, soldatn. *Spring*; jfr *Springetomten* Bd 12: 1 s. 92 samt ev. *Klingen* här ovan, namn på en närläggen mosse.

Stavemyren SBjä. ~ *Myren* påstås vara benämnd efter en man vid namn *Gustav*. Men snarare är f. l. kvinnon. *Stava*; en hustru *Gustava* Andersson, född 1810, bodde enl. 1856 Hfl på tp Kornkas under Bjä. Jfr *Stavas tomt* BN HBr.

Stripplemyr(en) *st(r)ipplə-* KEI. — Stripplemyren EK. ~ I myrkanten växer »*stripegräs*» el. »*stipplegräs*», av medd. översatt med »svarthavre», men säkerligen 'dybräken, *Equisetum limosum*', som i *Strippeln* avd. VIII. Jfr **Strippeläng(en)* Bd 5 s. 245; vanlig i boh. är även formen *stripp*, se *Strippekansen* 16 s. 234 med litt. Rietz nämner formerna *strippe*, *ströppel*(gräs), *ströpple*, och omtalar att växten användes som strö under boskapen. I Sörb. »sladde» man den till »foras» (furage), varmed kan jämföras Holm-

bergs uppgift 3² s. 168 från Inlands Södre hd: »utmed elvens stränder växande sjöfoder, som här kallas *Strippel*».

Surkålsmyr(?) HSa. — Surkåls myr 1825 H nr 44. ~ Måhända har någon växt kallats *surkål, jfr *surkålstupper*, f. pl. 'harsyra' (Dalarna) Rietz. I sv. och no. dial. användes *kål* bla. om 'blad av rotfrukter (rovor och potatis)', och fvn. *kål*, n. om 'kål och alla slags stora bladörter'. Jfr *Kål(e)-myr* BN HSte. Enl. en medd. avses här *Rumex acetosa*, som i målet vanligen kallas *gökesyra* (=dals.), i boh. även *surgök(a)*. Men urkundsformen kanske är fel för **Surhåls-*; jfr då målets *syrehål*, n. 'vått, sumpigt ställe'.

Svedingsmyr HHu. — Sweings myr 1826 H nr 64. ~ Samma *sveding* 'svedjeland' som i *Sved(n)ingarna* Bd 18 s. 304, 366, här ev. som nomen actionis 'svedjande'.

Säde(s)mossen? (*Säters-?) HUt. — Säde(s)måsen 1825 H nr 45. ~ Dunkelt. Kanske där stått en *säter* (n.) 'sommarfäbod', jfr *Sätersjön* avd. I.

***Sätersmyren(?)** KRete. — Sätes- 1863 K nr 242. ~ Jfr föreg.

Tobaksmossen el. -myren KHålTo(Sy). — Tobak(s)myren 1854 K nr 178. ~ Där växer stora mängder *tobaksgräs* 'johannesört, Hypericum', som medd. under första världskriget plockade åt sin farfar.

Tolvkäringarsmaden *tolvstångs-* (ej »äkta» utt.) KHe; odlades i slutet på 1800-talet. ~ Anledningen till benämningen är okänd. Kanske *tolv* kvinnor behövdes för att hinna raka (räfsa) *maden*; jfr *Tolv mans sek* ('väl tolv mans slätter') Bd 18 s. 258.

Tvemyrarna, -myr(en), Tvi- HASlHu. — Twemyr 1826, Tvimyren, -myrarne 1830 H nr 64. ~ På gränsen mellan de båda hmn ligger en genom inskjutande berg *tvekluven* *myr*. Jfr *Tveklyftan* Bd 16 s. 145, -*plöjorna* nedan avd. VIII, *Tviklippan* Bd 9 s. 103 samt t.ex. Sörb. *tvilasse*, n. 'tvåspann (för lass)'.

Tygemyr (?) *tygə-* SRy. — Tyggemrys åker, jfr -flaten och -kaser 1854 S nr 50. ~ F. l. är väl det eljest mest till de forna da. landskapen och Smål. orienterade mansn. *Tyke*, da. *Tyge*; jfr *Tygared* SOH 1 s. 32 samt *Tygesbacken* och -*hålan* Bd 8 s. 277, 301, *Tygevallen* (på grannhmnn KSöb) avd. VIII nedan. Som Erik Larsson påpekar, kan f. l. emellertid vara nordboh. *tyga*, *týga*, *týgə*, f. 'tjuga'; i detta fall är väl namnet givet efter formen.

Tåg(e)myr(en) HRös. — Togmyren (två ggr) 1824, Tågemyr 1856 H nr 39, 83. ~ F. l. kunde avse samma växt som åtm. i Bullarens och Vätte hd kallas *myrtåga*, f., nämligen ängsull, Eriophorum, el. också någon av de talrika s.k. *tågväxterna*, främst någon *Juncus*. Se dels *Myrtågmyr* Bd 20:1 s. 175 med litt., dels *Tågemyrarna* Bd 12:1 s. 315.

Öxnemossen och -myren SHu. — Öxne Måssen, Yx(e)ne myren 1836 S nr 27. ~ Se *Öxnebergen* avd. V.

VII. Dalar, dälder, fördjupningar, grottor

Dal utt. *dål*; i n. Krokstad och i Sanne *dål*. Trånga dalgångar mellan berg kallas *dråg dräu*, f. (pl. *drågor*), i n. Krokstad *dråg*, pl. även *drégör*, *gilja jilja, jälja*, el. *klåva*. Ett *Drågen*, elva *Giljan* och fyra *Klåvan* är BN. Några typiska sms. är: *Djupedråg(en)*, *Långedråg* och *Genstigdrågen* samt *Trolldrågen* el. *Trolledråg*; *Rävehidsgiljan*, *Sladgiljan*; vidare *Krappe-, Långe-, Björne- och Älkeklåvan*. *Gråpilt(e)klåvan* har även hetat *-giljan*, och tex. *Guppedrågen* skulle lika gärna kunna kallas »*klåva*». *Ekeklåvan* har även benämnts *-klev* (avd. IV), varom se Bd 18 s. 22.

Fördjupningar i terrängen av mer obestämd form kan kallas *hål hyl*, någon gång *høl*, som s. l. även *-høt*, el. *håla*. Karaktäristiska sms. är *Svarta hdl(et)* och *Svartehål(et)*, *Kattuggle-, Gråben- och Räv(e)hålet*. Namnvitsar är de drastiska *A(r)s-*, *Fitte-* och *Kushålet*. Vidare *Björn-*, *Gråbene-*, *Kvarn(e)-hålan*, *Kattuglehhålorna*. *Botten*, i målet *bott bøt*, pl. *bottar bøtar*, synes i allmänhet beteckna lågt liggande mark men väl även inre delen av ett område (jfr *Vassbotten*).

Mer enstaka hithörande namn är *Båsen (?)*, *Björn(e)-* och *Körehalsen* (jfr avd. VI), *Glättan* och *Glättarna*, *Klämman*, *Klämmet*, *Krappet*, *Kräpet*, *Ruckan*, *Grens rucka* (el. *dal*) el. *Spökeruckan*, *Skåran*, *Slacken* el. *Slackerna*, *Suckan*, *Svacken*, *Svackarna ?* (*Svackerna ?*).

Agegiljan BN HVä. *Al(e)hålan* SKåt(Tr). *Amunds dal* HÅb, Amuns dal 1833; jfr *Amunds damm* avd. I. 3 el. 4 *Askedalen* BN KRe, Si, Ås; HBÖ; nr 1 och 2 möjligen i samma *dal*. 4 *Askehålan* HHu; KFl; SLe, Pr; åtm. i nr 2-4 växer ännu *ask*, ett träd som trivs i fuktiga sänkor.

Badstugedalen KÅs, se *Badstugelyckan* avd. VIII. *Balhusdalen (?)* SBjöb, Bardus dalen 1857, se *Balhustjärnet* avd. I. *Ballerklåvan (Balder-?)* BN KPö. *Bastgiljan (?)* HAsk, 1806 K, se **Bast(e)hagen* avd. VIII. *Bengts klåva* KSn, 1855. *Bergjättehålan* el. *-hålet* KHäl; i *Bergjätteberget* avd. V. *Bergjättekammarn* KHål, se föreg. *Bergugnen bærgjónæn* SKLå, även *Kantor(e)ugnen*, grotta på f.d. stp *Kantorn*; den svenska kungen skall ha legat här under en fejd med danskarna; jfr *Jutehagen* på grannbyn Lersäter. *Betesklåvan* SHe, 1861; jfr *-berget* och *-dalen* Bd 8 s. 221, 294. **Björkedal(en)* och *Björkedals hals*, »*skogsmo*» STr, 1857; jfr *Fåglemossehalsen* avd. VI. 3 *Björndalen* BN HBl; KÖn; SUL. *Björnedalen* KNo, 1798. 2 *Björnegiljan* HGU; man har hört sägas att *björnen* gick där förr i tiden; HRös, 1856, jfr *Björnmyra* 1824. *Björn(e)hansen bjónæ-, bjòn-* SRy, bergpass, »*myrdråga*» mellan Kruteröd och Storskogen; någon **Björnemyr* finnes ej här (jfr Bd 18 s. 244), men möjligen samband med *Björnekas* BN SRy. *Björnekławan* HRös, 1824; jfr *-giljan* nr 2. *Björnhålan bjòn-, bjòn-* HKi, äng (och åker) i en sänka invid *Björnevallen* med *Björnorat* avd. VIII; där skall *björnen* ha bitit ena »*patten*» (bröstet) av en gumma (enligt en tidigare uppt. har där troligen varit en

björngrop); angående utt. *bjän-*, jfr **Björängen* Bd 20:2 s. 18 (knappast föreligger den i många fvn. sms. ingående stammen *bjarn-*). »*Björnsedrågen*» SBjöb, 1857; vid *Björnsjön* avd. I. *Blackedalen blakə- SKlå*; *blacka* f. 'storbladig växt'. *Bläckehålan* HBönn, Bläckehåla 1814; jfr *Bläckebacken* avd. V. *Bockeklåvan* HKi, 1866. *Bod-*, se *Bu-*. *Bondens dal bōns dål* HRy; med »*bonden*» åsyftas väl hemmansägaren, men sambandet med *dalen* är ovisst. Många åkrar kallas *Bott(n)arna bētanə* och *Bott(n)en bētŋ*; åtm. i allmänhet avses läge längst ner bland inägorna, jfr BN och OGBReg. *Brall(e)dalen* BN HTv. *Bringebärsgiljan brīgəbær-* KEI, dal med skog; målets *bringebär* 'hal-lon'. *Brunnegiljorna* HLå, 1823; troligen vid -berget avd. V. *Brunn(s)dalen brán-*, *brāns-* SStu, Brunn(e)- (åker, äng) 1859; där är ett »såg» (ställe där vatten skjuter upp, källdrag) och en källa. *Bråtedalen* HKo, 1846; se -bergen avd. V. *Bråtegiljan* HAskSteStu, 1814, -giljeberget 1860; se -berget avd. V. *Bråt(e)hålan* BN SStu. *Brända giljan* HTr, 1858; nära *Brände mon* avd. VIII. *Bränneridalen* KBod, Brännerie Dahlen 1821; tydlig har man bränt *brännvin* vid en bäck där, jfr *Bränneriet* BN HÅb. *Budalarna* BN KGua. 4 *Budalen* BN KBu, Gua; SHä; HRy, Swartedal el. Bodalsbacken 1842. *Bunken bōyken* KBe el. Kl; åker i en håla, precis som en *bunke*, med kanter och plan bottens, kallas även *Stackhålan*, se nedan. *Burgiljan* HÅb, 1833; om f. l. se *Burås(kullen)* avd. V. *Båsen* HUt, åker (och dalgång), 1825; bakom den stora och breda åkern går mellan delvis branta berg en dal, vilken tydlig jämförts med ett *bås*, i målet maskulinum, jfr t.ex. Bd 20:2 s. 78; 8 s. 145 samt 12:1 s. 325.

Dammhålan BN HFj. *Delesdalen* SBjä-Dal; där går *delet* mot Tisäter i Lerdals sn. *Djupedalan jýpədála* SLö, dal; formen talar närmast för att namnet urspr. betecknat en myr el. en kvarn i en **Djupedalen*; jfr *Mörteforsan* BN KHåf med litt. *Djupedalarna* BN SBjä. 8 *Djupedal(en)* BN SBjä. *Djupedråg* SEI, 1842. *Djupedrågen* (*Djupa drågen?*) SKår, 1846. *Drågen* BN KSn. *Dun(n)dal* BN HTorp. 3 *Dydalen* HRy, 1794; KBor, 1796; SVas, *dý-*, 1793; *dy*, n. vanligen='kallkälla'; jfr samma namn Bd 18 s. 263 samt *Dy-backarna* avd. V.

Ekedalen SStu, 1859. *Ekehålan* KGur, -håla 1792. *Ekeklåvan* BN KHäl. *Ekorreddalen* KFl, 1855; mer äkta är f. l. i *Ekornlätten* avd. VIII. *Enstake-dalen* SKlå, enstacke Dalen 1802, vid -backarna avd. V. *Eriksdal* BN KHo. *Eskils dal éskils dål*; en dräng, *Eskil*, odlade upp *dalen* omkr. 1850, *Fiskeklåvan* KVa; »de gick väl ner där till älven och fiskade»; jfr -stigen avd. IV. *Fittehålet* KEI, Fette-, fitte- 1819; 'vagina'. *Flatdalen* HUt, 1775; kanske närmast *flat* i bet. 'grund', alltså i motsats till *djup*, jfr *Djupedal(en)* ovan samt *Flat* (tjärn) SOV 9 s. 81. *Fålehålorna* SEd, Fålehälerne (!), åker 1833, Fålehållswallen (?) 1855; målets *fåle fēlə*, m. 'hingst'. *Fänrik(e)-* el. *Fänriksdalen* KRöd, skog, Fändricke- (två ggr) 1800, Fändriks dalen 1832, Fändrik dalen 1859; jfr *Fänrikbackarna* avd. V.

Galtehålet KÖn, nere vid »älven», 1794; målets *galte*, m. 'galt'. *Genstigdrägen* KStr, 1843; målets *jènstéj*, m. 'genväg', jfr Bd 12: 1 s. 248. 11 *Giljan* som BN, se reg. **Gipedal* KRöa, se *Djupan* avd. II. *Glättan* BN HHu. *Glättarna* KHa; åker i en *glätt*, m. 'skogsglänta'. *Gravareklåvan* KEI, se -mossen avd. VI. *Grens dal* el. *Grens rucka* HSy, troligen = *Spökeruckan*; en dräng, Gren, lär ha stämt möte med sin fästmö där; jfr *Ruckan* nedan. *Grindebott(n)en* HSi, Grinnebotten 1820. *Grindeklåvan* KVa, Grinneklåfvan 1821. *Gråbenehålan* SPj; där har det varit »ulvegrop». *Gråbenhålet gråbøn-*, *grübøn-* HGu, djupt skogsparti vid en körväg; där såg medd:s farfar *gråben* för ungefär hundra år sedan. *Gråpilt(e)giljan* el. -*klåvan* BN HGu. *Gräsdalen* KBuStr, 1842. *Gröne dal* (*Gröne-*) SVas. *Gubbehålan* BN HÅb. *Gullhålor* SRy, åker 1793; här är väl f. l. »berömmande»; jfr *Gullfläcken* Bd 16 s. 221. *Gustavs dal* HHe, gammal betesdal. *Gårbott(n)arna* (*Gorr-*) BN SVat; målets *ger*, n. 'dy'. *Gåsedalen* HÅs, åker, 1838; eftersom platsen inte ligger nära husen, åsyftas väl *vildgäss*; jfr samma namn jämte *Gåshult* Bd 20: 2 s. 6, 245. *Gdsehdalan* KPö, äng 1832. »*Gålsdahlen*», se **Hjällsdalen*. *Gästgivar(e)hålan* KSn; platsen ägdes av medd:s farfar, som var *gästgivare* på Snaben.

Hasslegiljan HBlKo(Gu), 1825. *Heddas hdl* BN SSt. **Hjällsdalen* KRös, Stora Gålsdahlen o.d. 1796, se **Hjäll(e)näset* avd. III. *Hogegiljorna* SRy, äng, Hogegiljerne 1793. *Hopedalarna* SHu; jfr *Hopaskas* avd. VIII. *Hängedy-dalen* HBö el. Ås, 1838; se följ. *Hängedyhålan* HSkå; en stor *håla* med *hängedy* 'gungfly'. *Hästhålan* KHål, 1854. *Hävdedor* (ON?) KMe, 1847; målets *hävd*, f. 'mark som blivit fet genom gödselavflöde från ladugården' el. det därmed sammanhängande adj. (perf. ptc.) *hävdad* 'som blivit fet etc.'; jfr det något annorlunda förklarade *Hävdelyckan* Bd 12: 1 s. 340. *Högste-klåvan* (*Högst-i-klåvan* ?) *hökstø-* KBe, berg (!), *högsta* punkten i en *klåva*.

Isdalens KEI, 1799; svallis brukar ligga länge kvar där, se Bd 20: 2 s. 246. *Israels klåva* HRy el. Sk, 1842; »*Israels* Petter bodde inne på Moen». *Jage-giljan* BN HVä. *Johannisdal* BN HRöd. *Jons håla* KSkå, åker; en viss *Jon*, en av tre bröder, fick åkern på sin lott. *Jordbärsdalen* *jølbæs-* KMeÖs, Jordbergsdaln, Johlbergs dalar, dalen 1828; de ä. formerna är omtydningar av *Jordbärsdalen*; jfr målets *jølbær*, n. 'smultron'; sådana växer numera inte i dalen.

Kallkäldalen SÅs; slättermark vid en bra *kallkälla*. *Kalvedalen* HRy, 1842. *Kantor(e)ugnen*, se *Bergugnen* ovan. *Kasbohålor* KKe, 1856; väl något samband med hmd. *Kas(e)bo* på Röane. *Kattugglehdlet* el. -*hålor* el. *Kattugglor* HTr, utmark, -hålet, -hålerna, -hulorna 1858; angående kortformen, jfr *Kattuglan* avd. VI. *Kavringsgiljan* HAsk, Kafringe-giljan 1860; från *Kavringsmossen* avd. VI. 4 *Klåvan* BN HBl, KRe, Äl, SSkr. *Klämman* BN KKö. *Klämmet* KPö, »giljor» 1857; *klämme*, n. 'trång passage, trång dal' Bd 1 s. 272, 321. *Knaggerödugnen*, se **Knaggeröd* BN HKo. *Knottehålet* HSä, f.d. odling på »fjället»; *knotten* är svår där. *Knuts dråg* KSyVi, 1844; jfr

Knuttorpet BN SSko. *Krappeklåvan* SGa, -klåfva 1819; adj. *krapp* 'trång'. *Krappet* SKlePr, »emillan Båtsmansmyren . . . och Stötemyren» 1843; *krapp*, n. 'trång passage', Bd 12: 1 s. 172. *Kräppet* KGua; *kräppe*, n. 'trång passage, vanligen mellan berg', Bd 9 s. 110. *Kummindalen* kàmnyg- KSy, Komnings dalen, Kuming-, Kumming daln 1833; förr fanns där mycket *kummin*. 2 *Kumminehålan* KoNo, Kumminge- 1795; SLe, äng, Kumminge- 1794, 1802. *Kungshålan* KSöb, 1859; jfr *-högen* avd. V. *Kupedalarna* kùbædálanø KRe, 1827; vid *Kuporna* avd. V. *Kushålan* el. *-hålet* KHål, 1854; målets *kusa*, f. 'cunnus'; jfr *Kusemyren* avd. VI. *Kvarndalen* KFl. 9 *Kvarn(e)hålan* kvàñ(ə)-, i Sanne kvàñ(ə)-, BN KHäs; i de flesta fall åsyftas terrängsänkan nedanför *kvarnfallet*, nu åkrar. *Kvarnehålorna* SSkr, slättermark och åker vid Björnåsälven; se föreg. *Kvarnestenshålan* HSä, vid *-kullen* avd. V. *Kviggiljan* KVa, 1821. *Kyrk(e)hålan* KHål, Kyrk- 1854, åker och skogsmark med ett stort gungfly; vid vägen till Gesäters *kyrka* på Dal. *Kyskedalen* BN KEI. 3 *Käll(e)dalen* BN KGua; SBe, sjælø-, Kjell- 1824; SKår, sjæl(ə)-: där är två kallkällor. *Kämpehålorna* SÅs, vid gränsen till Ryr; se *Kämperöd* BN SRy; att rövare skulle ha hållit till där, är väl en efterhandsförklaring. *Käringedalen* HMÖRy, 1805; »en stygge, djupe *dal*» där björnen rev ihjäl en *käring* (=gift kvinna?), men där också en käring skall ha slagit ihjäl en annan kvinna; sannolikt samband med följ. *Käringeklåvan* HRy, Kiärringeklåfa 1699; se föreg. 2 *Kölnehålan* HSi, 1820, nära *Kölnestödet* avd. X; SEd, 1792; om f. l. se *Kölneberg* avd. V. *Köredalen* SVas, 1837; väl 'dalen där man kör (ev. om vintern)', se Bd 5 s. 211. *Körehalsen* KGertHälKrå, 1817; jfr föreg. samt *Halsen* (»en passage med en körväg mellan berg») Bd 20: 2 s. 245.

Lad(u)dalen BN KGua. *Landala* BN KÅs. *Lin(d)dalen* BN KTv. *Lom(me)dalen* KRöa, 1857; möjliga samband med följ. *Lommedrägor* KSy, -dråger 1854; dalsänkorna utgår tydligt från L. *Lommetjärn* (-watten 1854). »*Lundal*», se *Dun(n)dal* BN HTorp. **Lund(e)dal(en)*? (**Lönn(e)*-?) KKe, Lundalsberget 1856; målets *lunde*, m. 'lund' el. *lönn* luñ, f. *Långedalen* SÅs. *Långedråg* KPöRöd, -drog 1817. *Långeklåvan* SGa, 1819. *Länsmansgrottan* KHu; en länsman sägs ha bott där. *Lärkeklåvan* lérkø- SPj, (klåva med) kvarnfall; en soldat *Lärk* (»Lärken» lérkøn) skall ha dränkt sig där för ett par hundra (!) år sedan; jfr målets *lärk* lerk, f. 'lärka' samt *Lärketorpet* Bd 10 s. 4. *Lövens håla* lóvøns håla, lóvøns (grav acc.!) høla KKro(?); en soldat *Löv* hade älgpass där. **Lövgiljan* KPöRödVa, Löfgilljemyra 1817. *Lövhjälmegiljan* KPö, 1857; vid *Lövhjälman* BN KRöd, möjlig= föreg. *Lövhålan* KRöa, 1845. *Lövklåvan* KEI, 1819.

2 *Muskedalen* BN KÅs; KRe, 1763. *Märredalen* SKe, 1857; jfr *-myren* avd. VI. *Märrehålet* mærø-, mæry- KHålSy, -hålan 1854; »en märr skulle ha stupat sig (fallit) utföre där». *Norddal* BN KKö. *Norddalen* SPr; går ned till sjön *nordost* om Askehålan. *Nordhålan* nøł- STr; åker *norr* om husen.

Ormedalarna el. *-dalen* KAlmNo, Orme Dalarne 1795, *-dalen* 1857. *Ormedalen* KHåf, 1860. 2 *Orredalarna* HSa, 1825; SHu, kallas *-dalen*, *-dalane*, *-daln* 1836; se följ. 5 *Orreddalen* BN KBod, Bråm, Äl (invid föreg.); KHo, 1797; KSo, 1850; SHu, *=-dalarna* nr 2; nog i allmänhet fågelnamnet *orre*, men i något fall kanske i stället trädn. **orr' al'*, se BN a.st. samt *Orremyr* avd. VI. *Orreddrågen* KSyVi, 1844; *=Ömme-*. *Perens hål pēns hål* SPj; grytformad dal vid kvarnfallet på gd *Pereröd* där »*Peren*» bodde, men om någon särskild händelse legat till grund för ON, är nu obekant. *Pigehålan* SBjöå, liten dal; anledningen till benämningen är icke känd. *Porsegiljorna* HTr, 1858. *Putterklåvorna* HTr; på en gammal väg från *Putterhagen* BN HTr. *Pöl(e)giljan pūl-* KVa, Polegelja (!) 1821, Pölegiljan 1857; gränsar till *Pölane*. *Pölehålan* SHu, Pule- 1836; *pöl pūl*, m.

Ramdalarna HTr, 1858; se följ. *Ramdalens* BN KÖn. *Rasmusdalen* KTo, 1804; en viss *Rasmus* gick en gång under dimma vilse i den djupa *dalen*. *Ringedalen* KSo, Ringedahlen 1796; går delvis i *ring* utmed den slingrande Hornborebäcken. *Rockesdalen* HSa, Råckes- 1850; tydlig sammandragning av ett **Rockestad-dalen*, se BN ibid. *Rovhålan* KMe, ängsmark 1798; *rovor* har väl odlats där, kanske efter en svedjebränning. *Rumpeklåvan* HRy, 1815; *rump(a)* 'svans' resp. 'podex', kanske är *Rumpängen* ibid. primärt. *Rumphålan* KVa, Romphåla 1821; se föreg. *Runsarklåvorna* KSöb; se *Runsarmyrarna* avd. VI. *Runsegiljorna* HTr; se *Runseskogen* avd. IX. 2 *Rävebott-(n)en* BN HÅb; HSö, 1819; se *-giljorna*. *Rävegiljan* SHä, 1836; jfr *-bergen* avd. V. *Rävegiljorna*, nu i *Rävegiljeberget* HSö, Räfgilljerne 1819; ett bergpass där man brukat se *räven*; jfr *Räveberget* ibid. *Rävehidsgiljan røvhids*- HSä; *rävehid*, n. 'rävgryt' i *giljan*. 2 *Räv(e)hålet* SHä, *røvə-*, vägen mellan bergen vid *Räveliden* avd. V; SKe, Räf- 1857. *Rönnedalen* KSo, Runne-(?) 1796. *Rösegiljan* HLå, 1823.

Salomo (berg)klåvor HHu, Salomo (Berg) klofwer 1826; troligen samband med följ. *Salomo giljor* HÅb, Salemo gilgor 1825; jfr *S. myr* avd. VI. *Salomonsdrågorna* *sálomonsdrágōnə* KSn, djupa skogsdalar, Salomons dråger 1855; jfr *-bergen* avd. V. 2 *Sandhålan* BN KSa; SHe, *sandgrop*, liksom nr 1. *Saxedalen* BN SKlå. *Sikedalen* HÅb, 1833; målets *sik*, f. 'sank äng (varöver vatten rinner)'. *Skallhålan* HGu, Skallhola 1825; väl nära något **Skallen* avd. V. *Skrivaregiljorna* KBuStr, 1842; vad för slags »*skrivare*» som avses, är ovisst (en häradsskrivare?); samma f. l. t.ex. SOÄ 11 s. 33, 44, OGB 8 s. 236. *Skåran* BN HRy. *Sladgiljan* BN HLå. 2 *Sladhdålet* KEI, *slá-*; HSa, Sladholet 1825; i bäckar har det varit fiske med *åleslad*, f. el. n. 'ålkista'. *Slak-hålan* KBuStr, 1842; se *Släkemyr* avd. VI. *Smeddalen* BN KGert. *Smådalarna* BN HÅb. *Snaregiljan* HSk, 1842; jfr *-berget* avd. V. *Stackegiljan* HLå, 1823; se *-myr* BN ibid. 2 *Stackhålan sták-* HUt, »*tufwig, måslupen*», sluttande ängsmark, 1775, -håla 1825, Stakehålan, -hållswallarne 1853; KBe el. Kl, åker. »*Stakehålan*», se föreg. *Stallhålan* HRy, äng, 1794; kanske *stall* 'ställe, liten

bebyggelse', varom se Björseth i MASO 8 s. 59 ff. *Stendalen* BN KNo. *Stenhålan* KHål, slätteräng; mycket sten där. *Stenkålvans* KÄl, 1859. *Stenkälledalen* KSäSöbÖn, 1801; troligen samband med -berget avd. V. *Store dal* KBor, på Borgefjället; jfr *Stordalstjärnet*. *Storedal* KAIn, 1837. *Strömmadal* KHöb, 1847; jfr -holmarna avd. III. 2 *Stutedalen* SKlePr, 1843; SVas: genom denna dal rinner en bäck från tjärnet *Stutögat* nr 3; jfr *Stutemyr* med »sjöputten» *Stutögat* nr 5, avd. I. *Stuteklåvan* HRy, även kallad *Galteklev*, se avd. IV. *Stygge dal* *stygga dägl* el. *Styggedal* *styggedal* KVa, -dahl 1821; adj. *stygg* 'ful; hemsk, farlig': *dalen* är så djup att det fort blir mörkt där. *Styggedal* HGu, -daln 1847, jfr föreg.; »lyktegubbar (irrbloss) gick in i berget där eller in i en gravhög». *Suckan* BN HSä. *Sutarehål* HKoSyUt, 1814; se *Sutarebäck* avd. II. *Svarta hål* HSta-Håby sn (gammalt femstena rör där), EK, Svarta hålet 1813; en djup ravin i skogen, backar och bergskrevor. 2 *Svarta hålet* HAsk(BönnSteStu), 1814; KBuStr, 1842. *Svarterborgs klåvor* KSör, 1823; se *Svarterborgs berg* avd. V. *Svardetal* HRy el. Sk (kallas även *Budalsbacken*), 1842. *Svarterhål(et)* *svartehål(ə)* (!) HÅs, Svarthålsberget 1861; brant backe mellan bergen och ned till sjön (möjligen åsyftas dock i stället ett djupt och mörkt »hål» i Kärnsjön). *Svarterhålet* KGerr, skogsmark, 1839. *Svarvaregiljorna* KÅs, 1816; kanske har någon *svarvare* där hämtat alvirke för träfat el. haft *svarv* i en bäck. *Svens hål* HSt(Va), sänka och mosse; en viss *Sven* körde i med hästen där. *Svineklåvan* KEI; man tror att *svinen* gick där när de betade på skogen. *Sågedalen* BN SHä. *Sågeklåvan* BN HBl. *Sälgedalen* (**Silje-*) KGur, Silje- 1792; målets *silj*, f. 'sälg'.

Tegelbruksdalarna KGertHälKrå, 1817. *Timmerdalens* KRöa, 1845. *Timmerkastegiljorna* SRy, betesmark, 1793. 2 *Tjuvedalen* BN SKlå; SSte, 1859: en *tjuv* skall ha stulit kyrksilvret och gömt det där. *Tjuve-Jonases gilja* *sjývæjónasæs jælja* HAsl el. Tr; *Jonas* stal bl.a. lin, som han bråtade i *Tjuve-Jonases lingrop*, av vilken det ännu finns spår. *Tjuvugnarna* *sjývómanæ* KÖs (-SKlå), grottor V tjärnet Trestickeln, i el. vid *Tjuvedalen* BN SKlå. 6 *Troll(e)-dalens* BN KK; HSö, Trolldahln 1819; KHåf(Hål?)To, *trøl-*; KLi, troldals kasen 1800; KRöd, troldalsbacken 1800, -backarne 1859; SKlå, *trøl-*, *trølø-*: där är hängedy (bungfly) och dåligt för kreaturen; jfr *Trollmyr* avd. VI. *Troll(e)dråg(en)* KMeÖs, 1847; jfr *Trollemyr(en)* och *Trollåsen* ibid. *Trollhålan* BN KHål. *Troll(e)hålet* KGua, betesmark i en liten sänka, förr odlad; man har skrämt ungarna med *troll* där. *Trollugglan* BN KHål. 2 *Trolluggedalen* BN KHål; SBe. *Tränget* *trægat* HÅs; körväg i ett *trångt* pass mellan berg, jfr Bd 18 s. 94. *Trätarehålan* BN HHä. *Tvärdrågen* KRöa, 1845; jfr -dalens Bd 12:1 s. 329. *Tvättarehålan*, se följ. 2 *Tvätt(e)hålan* SBe, *tvætø-*, *tvæt-*, ängsmark, twätte- 1802, Twättare- 1855: bra *tvättställe* med bergpallar vid Lersjön; SLe, twätteholan 1802; jfr Bd 18 s. 273. *Tåsehålorona* *tåsø-* KHåf, dal nere vid bäcken; mycket »*tåsor*» (*tossor*, grodor) där, jfr -höljarna avd. I.

Ulvedalarna el. -dalen *úlvø-* KHa, betesmark; trakten skall ha varit rätt rik på »gråbenar» ännu på 1870-talet. *Vattnerödpiltarnas grotta* HVa; några »piltar» (ungkarlar) på Vattneröd, som slagit ihjäl en mänsklig, gömde sig i grottan. **Viregiljan* HFj, Wiregilje Bergen 1853; målets *vire*, m. 'vide'. *Vitklåvan* KSöb, 1859; måhända *vit* bergart på *klåvans* väggar? *Värehålan* KHa, -hålerna, Lilla -håla 1824; en *väre* (bagge) stängade ihjäl en annan där. *Vättnedalen* KÅs, 1795; *vättne*, n. 'ställe där man vattnar hästarna', se Bd 12: 1 s. 329. 2 *Ål(e)sladdalen* HVa, Ålsladalen, Åsla- 1869; SBe, *åslədán* SBe; målets *ål(e)slad* *åslá*, *åslá*, f. el. n. 'ålkista', jfr Bd 20: 2 s. 302 samt *Sladgiljan* här ovan. *Älkeklåvan* HÅb, 1856. *Ällikehålan* BN HSä. *Ömmedrågen* KSyVi, 1844; se *Ömmetjärnet* avd. I.

A(r)shålet *åshålæt* KKro(?); förr äng. ~ 'Analöppningen'; »ett sådant där svart hål nere vid älven».

2 Bockestrupen *bökəstrüpen*. 1. HSä, i ö. spetsen av kronoparken. — Bockestrupe Bergen 1822, Myr 1860 H nr 46, 92. 2. HVaÅb. — Bockestruten (!) 1869 H nr 109. ~ Nr 1 är liksom en smal »myrehals» mellan berg. Där var ett »råbocks-sträck», varest man »snarat» rådjur. Nr 2 består av ett smalt pass med en bäck mellan två kullar. Här är f. 1:s närmare innehörd oviss (inget samband med *Bockemyr(arna)* HÅb). Jfr *Strupen* t.ex. Bd 2 s. 173 samt *Kattestrupsbacken* 20: 2 s. 212. Skulle skr. -struten av nr 2 verkligen återge en ä. form, kan namnet jämföras med *Struten* 20: 2 s. 78, 286.

Bockestruten(?), se föreg. nr 2.

***Brå(d)dal(en)** SVas. — Brådals myren 1837 S nr 30. ~ Angående olika möjligheter att tolka f. l., se under *Bråmarken* och *Bråröd* K. Den 1837 nämnda myren ligger vid en väg, varför f. l. kunde vara *bro*; men måhända föreligger av hmnskartan att döma i stället *brådd* 'tvärbrant'.

Geteraven *jidərāvɪ*, *jēðə-* KRöd; dalsänka med bäck. — geterafs berget 1800 K nr 27. ~ Målets *rav*, f. 'anusöppning; rumpa, stuss'. »Liknar väl en *geterav.*» Jfr *Raven* t.ex. Bd 20: 2 s. 23.

Gravgiljan KPö. — Graf- 1857 K nr 195. ~ F. l. kan åsyfta grop för djurfångst el. forntidsgrav, el. också läge i en sänka, fördjupning, se *Gravåkern* Bd 18 s. 287, **Gravelång(en)* 5 s. 214.

Guppedrågen *gápədrága* KRöa. — Guppedrog 1845 K nr 130, jfr Guppås s.å. ~ Drågen genomskär s. änden av *Guppås*, 1845 K nr 130. Detta namn finnes även Bd 5 s. 43 och förmudas ev. betyda 'åsen som bildar ett *gupp* (på landsvägen)'. Här skulle en liknande tolkning passa bättre på dalgången: botten på den mellan branta bergväggar löpande *drågen* (*drågan*) är starkt sluttande och särdeles *guppig*, vilket bör vara mycket kännbart vid timmerkörning. Emellertid framhålls Bd 12: 1 s. 372, att *gupp* i bet. 'gupp på väg' är främmande för äkta boh. mål. V. *guppa* betyder bl.a. 'springa hoppende och ojämnt' (jfr även *Goppemyr* Bd 8 s. 289), alltså en med rspr. *guppa* besläktad bet. Måhända har den bäck som rinner genom drågen, kallats

**Guppebäcken* el. **Guppan*; vår och höst torde bäcken i högsta grad göra skäl för ett namn med bet. 'den ojämnt hoppande'. Om det dunkla *Guppan*, se BN KSn.

Götdalen *göt-*, *göt-*, *jöt-* HFi, N Hede kyrka. — Gåde (Göde?) dalen 1826 H nr 49, Göthadalen 1867 Holmberg² 2 s. 205. ~ Enl. Holmberg a.st. skulle »*göter*», dvs. svenskar (i så fall väl *västgötar*), en gång ha infallit i Sörb., men blivit nerhuggna och begravda i denna *dal*; jfr t.ex. Bd 8 passim, *Götevad* 12: 1 s. 255. Men också mansn. *Göte* kan föreligga, se Bd 18 s. 72 f. och 12: 1 s. 269, 308. Utt. med *t* i st.f. väntat *d* (jfr skr. 1826) sammanhänger väl med att man uppfattat f. l. som ett mansn., jfr Bd 12: 1 s. LX; jfr även utt. *mètela* 'meddela'.

***Göthålet(?)** SHu. — Göthålskroken 1794 S nr 7. ~ Om f. l., se ev. föreg. Men kanske felskr. för **Göphälle*- e.d., se *Göpe hällor* avd. V.

Hallbrätthålet HSa. — Hallbrätt Hålet 1825 H nr 44. ~ F. l. ser närmast ut att vara ett personn., kanske en förvanskning av *Albrekt?* Jfr *Ingebrätt* (*Engelbrekt*) i *Ingebrättehemmanet* BN HSa.

Helagedalen, se *Hällage*-.

***Helg(e)dalen(?)**, se **Häll(e)dalen*.

Hällagedalen (*Helage*-) *hæləyə-*, *hælagə-*, *hələyə-* el. **Hällagen** *hælən* HRös. — Hällag 1856 H nr 83, Hällhagen (!) EK, jfr Hällagekälla 1867 Holmberg² 2 s. 205, nu »*Guden Hällags källa*», avd. X. ~ 'Den *heliga* (fvn. *heilagi*) *dalen*'. Gammalt folk har berättat att det varit en offerkälla där; sjuka skulle släppa ner pengar i den. Nu har man inte kunnat återfinna källan, men det går många vattenådror i dalen. Snarast är *källans* namn primärt, se ovan och avd. X. Formen *Hällagen* är en förkortning, som givit upphov till »*Hällhagen*» EK.

***Häll(e)dalen**, i *Hälldalskälldalen* *hældassældæn* SBe, strax N Senn(e)-dalen. ~ På ena sidan är det berg- och stenhällar, i målet *hällor*, och i botten på *dalen* *källdrag*. Namnet kunde dock vara 'den *heliga* *dalen*', där det kan ha funnits en offerkälla, jfr då *Hällagedalen* ovan.

Kattisdalen *ká̄tis-* HSta; en djup dal från sjön. — Kattis (Kattes?) dahlen 1842 H nr 59. ~ *Kattisa*, f. 'katsa, ett slags ryssja el. fiskegård', Bd 18 s. 158.

Kull(e)byttedalen SBe. — kullbytte dalen, kullbytte dals näbben 1802 S nr 111. ~ Målets *kullebytta* *kølbúta*, f. el. *kulla*, f. betyder 'träkärl med ett handtag på ena sidan'; en dylik bytta användes vid mjölkningen. Innebördens här är dock oviss; jfr *Kullbyttetjärnet* Janzén NoB 1940 s. 144 ff., ävensom (ev.) *Kållan* Bd 16 s. 134 och *Byttelyckan* 8 s. 313 med litt. Det är väl inte troligt att barnen brukat slå *kullerbytta* i *dalen*; även denna bet. har *kullebytta* i målet.

Käcke-Påls(es) ugn *sækøpåls(es)* óm SBjöå; grotta i Björnåseberget. ~ Där hade *Käcke-Pål*, en av soldaten Käcks söner, sitt tillhåll. Han lär ha stulit får och getter samt gömt dem i grottan; man finner ännu kol efter

eldning där. Pål var fågelfri, och »Käckarna» för sedermera till Norge. Jfr *Käckehagen* el. -röd på Bergeröd och *Käckevelallarna* på Gisslebo, båda gränssande till Bjöå.

Mathålan el. -hålorna *måd-*, *må-* HÅb, skogsparti nära landsvägen. — Mathålerne 1817 H nr 36. ~ Även om det, som en medd. förmodade, »nog förr var *mad*» på platsen, är dock f. l. säkerligen subst. *mat*; utt. *må-* beror, liksom det altern. utt. av *Matvattnet* Bd 11 s. 65, på en omtolkning. I sjönamnet avses gott fiske, i *Mathålan* kanske god växt, jfr ev. *Matliderna* Bd 20:2 s. 216 samt det vanliga *Smörhålan*, t.ex. här nedan. Eftersom »hålan» ligger nära landsvägen, kunde man dock i stället tänka sig att vägfarande där förtärt sin *matsäck*, jfr *Matkull Hellquist Et. ordb.* Slutligen kanske helt enkelt slätterfolket där hållit *matrast*.

Matsäckedalen *måsækɔ-* Sås, mellan Storlyckan och Kallkälledalen. ~ Solen ligger på där, och det kommer »hävd» från gödselstacken, varför det tidigt grott (vuxit) gräs där, som de »sladde» till *matsäck* el. foder åt hästarna, när de skulle fara till stationen. Jfr dock följ.

2 Matsäckehålan. 1. HLå; häst- och kohage i en sänka mellan mindre berg, nära gd. — matsäcke holan 1798 H nr 32. 2. KSkå, en håla vid Hajumsälven. — matsäckeholan 1800 K nr 27. ~ På bågge ställena tog de upp *matsäcken* och åt den där, när de hade arbete på åkern. Jfr föreg.

Mjölhålan KMe. — 1798 K nr 37. ~ Antagligen åsyftas god jordmån, jfr *Mjölhögen* Bd 5 s. 191 samt ev. *Mathålan* här ovan.

Nappa-litet *nápolítə* SVas; skogsklåva. — Nappa lite, Nappelit(et) 1837 S nr 30. ~ »Imperativnamn» till v. *nappa*, som i Sörb. även betyder 'stjäla'. Den närmare innebördén är emellertid dunkel. Bet. 'nappa' (om fisk) kommer här ej ifråga, då platsen ligger långt från sjö. Enligt en medd. var där ingen »mätning», så de *nappade* till sig godtyckligt från varandra. Om dylik oegentlighet har även berättats i andra sammanhang, när det gällt grästrakter. Jfr ev. *Snap-ind*, till v. *snappe* 'tage, grike, nappe . . . også tage noget på ulovlig måde, stjæle', Wohlert i Ti Afhandlinger s. 72.

Paradiset *páradisət* KHål; skogsdal. — Paradisbackarna 1854 K nr 176. ~ Mycket vacker skogsmark, varför lantmätaren skall ha sagt: »Det ska vi kalla *Paradiset*». Jfr t.ex. Bd 8 s. 67 med litt., 12:1 s. 371.

Pjättegiljan HGU. — Pjette giljan (geljan?) 1825 H nr 43. ~ Målets *pjätt*, m. 'hare', jfr *Pjättemyren* Bd 8 s. 284 med litt. Antagligen harpass här.

Ruckan *ròka* HSÄ; en liten sänka mellan Benkullen och Åkarekullen. ~ Sörb. *rucka*, f. 'rynta'; en mellan tvenne berg inskjutande smal jordstrimma', fvn. *hrukka*, nyno. *rukka*, f. 'rynta, veck'. Samma namn Bd 16 s. 229.

Sackerna (Sackorna ?) KFl. — Sackorne 1855 K nr 183. ~ Nordboh. *sack*, f. (el. sydboh. *sacka*, f.) 'sänka i terrängen', Bd 18 s. 270 och 8 s. 116.

***Sen(e)dalen (?)** *sèn(ə)-, sèn-* SBe; ett slags skreva mellan de högsta topparna av Björnåseberget, mellan Åsarna och Dammen (icke väg). — Sennenda(h)len (!) 1855 S nr 51. ~ Enl. medd. »går det *sent* (långsamt) att gå uppföre där», och timret måste rullas ner, eftersom det inte går att köra med häst i blockterrängen; ansträngande för folk och djur att gå upp där. Det långa *e* (fvn. *seinn*) kan ha förkortats framför kons.-förbindelsen *nd*, varefter *e* altern. tillagts. Men kanske är f. l. i stället fvn. *växtn. sina*, f. 'visset gräs som kvarstått på rot över vintern', sv. dial. *sena* (Hall.), *fornsena* (Boh.) 'ds.' (jfr *Sennegre* < **Sin(u)-ekra* NG 9 s. 191, *Sendåsa* SOÄ 14 s. 134), här dock snarast i bet. 'starr, Carex', se *Sennemyren* NG 18 s. 127; ovanför dalen är en myr med starrgräs.

Slacken *slåka* el. **Slackerna** *slåkənə* KHå(BeKl). — Slakerne (åker) 1860 K nr 230. ~ Enl. uppgift avsåg namnet en bit av Örekilsälven, från Sarpe bro c:a 600 m uppåt. Urspr. åsyftas säkert de sluttande åkrarna på bågge sidor om ån. Sv. dial. *slack*, f. 'sänka, fördjupning', antagligen identiskt med nyno. *slökk*, f. (fvn. **slqkk?*) 'svag nedåtböjning' och nära sammanhangande med nyno. *slakke*, m. 'liten fördjupning i slät mark el. sluttning'. Jfr ock boh. *slacka*, f. 'ojämnn spänning hos ränning i väv' (Skee), 'ställe i varpen där den är mindre spänd' (Sanne). Hit hör också **Slackorna?*, Bd 2 s. 173, där *slack* med tvekan men väl felaktigt återges med 'sank'.

5 Smörhålan *smør-*, vid nr 1 och 5 även *smär-*. 1. HMö; förr äng, nu skog. 2. KGua; äng, nu okänt. — Smör håla 1820 K nr 59. 3. KHåf; åker. 4. KHål. — 1854 K nr 176. 5. KHöb. — Smörhåla 1819 K nr 63. ~ Appell. *smörhåla*, f. förklaras av Nilén Ordb. så: »De gör en *håla* med skeden mitt i grötefaget; där lägger de *smör* i». Här ifrågavarande ON är berömmende, liksom t.ex. Bd 20:2 s. 75 och 8 s. 331. (Delvis annan innehörd 12:1 s. 328.) Nr 1, nu en myraktig *håla*, var förr äng med särskilt gott bete; nr 2 ligger i Källdalen, där det växer bra; nr 3 har den bästa jorden på hela hmn; i nr 5, en naturlig äng i en *håla*, »grodde» det tidigt, och de »slådde» till bete. Angående målets *smar* (jämte *smør*), jfr **Björängen* Bd 20:2 s. 18.

Spiketrä(d)sgiljan HSö. ~ Dalgång där man hämtat *trä(d)* att »*spika*» (spänta) stickor av, vilka användes till att »nöra», tända eld.

Spirdalen KGua; skogsmark. — Spirdaln 1820, -dalen, Spiredalsberget 1857 K nr 59, 229. ~ Fvn. *spira*, f. betyder bl.a. 'smalt träd', nyno. *spira* bl.a. 'stam av ungt träd', i *Spirehultet* Bd 20:1 s. 56 översättes ordet med 'smal, rak trädstam'. *Dalen* skyddas för vinden av berg, så »där var det väldigt långa träd». Vid **Spireskogen* 12:1 s. 368 översättes *spiror* med 'sparrar'.

Spökeruckan *spøgøróka* HSy; antagligen=Grens dal el. *rucka*. ~ De hade sett *spöke(n)* där. Om s. l., se *Ruckan*.

Stekegiljorna HÅb. — Steke gilgorne 1825 H nr 42. ~ Dunkelt i brist på utt.

Stilkedalen KMe. — Stelke- 1833 K nr 94. ~ F. l. torde vara samma redan från fvn. kända bin. *Stilk(r)*, åsyftande en 'styvsint, trotsig, tredskande person', som ingår i **Stilketorp* Bd 20:1 s. 94, 230 och säkert även i *Stilkerud* SOÄ 19 s. 163. Bin. är identiskt med Sörb. *stelk*, m. 'stjälk, spjäle m.m.', fvn. *stilkr*, m. 'stjälk'.

***Strömmarne-suckan(?)** HFi. — Strömmane Suка (Secka?) 1826 H nr 49. ~ Kanske en »sucka» (hållighet, fördjupning, se *Suckan* BN HSä) vid strömmar i Tvetälven. F. l. är väl i varje fall ett ON **Strömmarna*.

Stupedalen el. **Stupendal** SKle. ~ V-formig, brant *stupande*(?) dal. Men snarast avses väl de *stupande* sidorna? Formen *Stupen-* vittnar om främmande (lärd?) påverkan. El. försvagning av **Stupande*-?

***Stuvedal(en)** KÖs. — Stufwedahls backar 1847 K nr 141. ~ Här åsyftar f. l. kanske snarast att *dalen* är en kort »*stuv*», dvs. stump; men även kvarstående stubbar kunde avses. Samma namn Bd 9 s. 154; jfr även *Stuveröd* BN H, S samt *Stuvenäset* avd. III.

2 **Svacken.** 1. SBe; åker. — Swacke 1802 S nr 11. 2. SRy; åker. — Swacka 1793 S nr 5. ~ Samma *svack*, f. (best. slutart. i Sörb. i allmänhet -i el. -e, i n. Krokstad samt Sanne -a) som i följd.

Svackerna(?), **Svackarna?** KFlRöd; åker. — Svackarne 1826 K nr 82. ~ Målets *svack*, f. betyder 'svacka, sänka', jfr *Svacken*, *Svackerna* Bd 18 s. 272 samt föreg. (om ett möjliga maskulint *svack*, se 5 s. 220).

»**Swärm dråger**« KSy. — 1854 K nr 170 (två ggr). ~ Dunkelt.

Sysslehålan *sýslø-* el. *-hålet* KÖs; »ugn» (grotta) i berget och åker. — Sysslehålet 1867 Holmberg² 2 s. 201. ~ I *Sysledalen* NG 5 s. 246 är f. l. ett älvn. *Sysle*; detta anses återgå på ett ä. **Sytla* (NE 261, 336), vilket skulle vara besläktat med nyno. *sytra* 'liten sorlande bäck'. En liten bäck rinner vid *hålan*. Namnet kan vara boh. *sysslehålet* *sýsløhølt*, n. best. sg. 'det ställe i ladan närmast fähusdörren, där man tagit och tager foder till kreaturen'; tolkningen föreslagen av Erik Larsson.

Tistedalen *tista-* KSy; betesmark. — Kiste-(?) 1833, 1854 K nr 100, 170. ~ Måhända uppkallelse efter det kända *Tistedalen* nära Halden i Norge? Om f. l. skulle vara växtn. *tistel*, har väl *l* fallit genom dissimilation (varvid dock det första *l* var »tunt», det andra »tjockt»). Skulle skr. *Kiste*-(?) 1833 äga vitsord, jfr då *Kistedalen*(?) Bd 8 s. 305 med litt.

Tjuvehålet *sývø-* KTo; en grotta i berget vid tp Oron. ~ Om Tjuvehålet berättas följande sägen: En från svenska hären förrymd soldat bodde där. Han rövade foror från Norge men gav innehållet åt de fattiga. Slutligen förklarades *tjuwen* fredlös och blev skjuten på själva juldagen, då han satt vid bäcken och tvättade skjortan. Benen säges ha legat där ännu för trettio år sedan, när medd. gick i skolan!

Tjuvstackdrågen el. **Tjuvstacke drågor** KMeÖs. — Tjuvstack drågen, -stacke drågor 1847 K nr 141. ~ F. l. synes vara ett **tjuv(e)stack* 'stulen

höstack, stack av stulet hö', jfr *tjuvgods*. Stulet hö kan ha förvarats i *drågen*. Den förra namnformen innehåller målets *dråg*, f., den senare möjligen en biform, *dråga*, f. Angående *Tjuvstache drågor*, jfr *Göpe hällor* avd. V.

***Tredal(en)** KNo. — Tredals backen 1795 K nr 15. ~ Säkerligen åsyftas en plats där *tre dalar* möts. Märk dock att *trä(d)*, n. i målet heter *tre* (Nilén Ordb.).

Tremänningarna och Tremänningsdalen HRy. — -dahlen 1794, Tremänningarna 1842 H nr 37, 57. ~ Fvn. *þrímenningar*, m., sv. dial. *tremänning* betyder 'syssling', men den närmare innebördens här är oviss, liksom Bd 16 s. 193. Måhända åsyftas möte mellan *tre dalar*? Jfr då föreg.

Trollulkorna *trèlulkønø* el. **Ulkorna** *ùlkønø* KTo; smala dalgångar (el. skogsmark med dalar och berg), bortanför Smedvattnet. — Trollulkerne 1854, -tullkarne (flera ggr) 1857 K nr 178, 193. ~ Målets *ulka*, f. 'marbuske (kvistig ända till roten)', jfr sms. *fureulka* och *granulka*. F. l. *Troll-* har väl en innebörd, liknande den i *marebuske*, m., *marebruska*, f. 'marbuske'. Kanske kunde man hänga upp en »*trollulka*» som skydd mot *trollen*?

Trälebott(n)en KHål. — Trälebotten 1854 K nr 176. ~ Sannolikt har man här måst *träla* 'arbeta hårt', jfr *Trälsund* Bd 20:1 s. 119 med litt. samt **Trälan* 16 s. 116. *Trälarna* el. *Trälen* 16 s. 7 anses vara det ävenledes från målet kända *träl*, m. 'valk i händerna'.

Ulkorna, se *Trollulkorna*.

Vadhalan *vå-* KEl; äng och åkerbit nere vid »älven». — Wahulan 1826 K nr 84. ~ Gammalt vadställe på ridstigen från landsvägen och över till Sundshult i Bullaren; nu bro där.

Välven *vålvøn* KEl; åker. ~ Formellt synes namnet motsvara målets *välv*, m. 'valv', men till bet. det väl identiska nyno. *kvelv*, m. 'slags aapen kasse til bund for et slæde-lass; hulning mellem bakker'. Åkern ligger i en svagt markerad sänka.

Värmedalen *vårmø-*, *væmø-* SBe; säkerligen förr odlad. ~ F. l. kunde vara *värme*, m. i den från Dal och n. Boh. kända bet. 'eld', här åsyftande 'skogsbrand'. Men vid en sms. med *-dalen* kunde man också tänka sig ett bækkn. **Värma* 'den varma', dvs. 'bäcken som inte fryser', jfr *Verma*, *Verm(e)dal* NE s. 295.

VIII. Åkrar, ängar, hagar, gården, svedjemarken, röjningar, öppna områden o.d.

Ord som egentligen är rena naturbeteckningar el. i varje fall i och för sig icke avser odling, är *hed*, *mo*, *sand* och *lera*; *slätt*, *krok*, *rump*, *rumpa*, *vrå*. Fem *Hedarna*, fyra *Heden* och ett *Hede* betecknar bebyggelser; därjämte sockenn. *Hede*. Åtm. fyra av dessa är gamla. Några altern. sam-

mansatta. Liksom heden var också *mon* lättodlad (jfr Bd 18 s. XIX); av ett 50-tal *mo*-namn har c:a 15 enkla *Mon* och några sms. blivit BN.

Den naturliga ängen kallas *äng*, f.; *rabb*, m. anger 'tuvig el. (och) ljungbevuxen mark'. Av de närmare femtio *äng*-namnen betecknar tjugo beb. Två BN *Rabben* finns.

Olika arter av *inhägnader* har betecknats med *hage*, *hag*, *hamn*, *tun*; *intaga* el. *intaka* (Sanne), *binge*, *mål*; *gärde*, *lycka* (de två sistnämnda avser alltid åkrar). Av speciellt intresse är sms. med *hage* *hågg*, i Sanne *hågg*. Karaktäristiska förleder är *husdjursnamn*, t.ex. *Bi-*, *Gåse-*, *Häst-*, *Kalve-*, *Ko-*, *Lamme-* och *Sö(d)-* och liknande. Personbeteckningar förekommer c:a 50 ggr, dvs. i 27 % av de c:a 185 sms. *hage*-namnen, t.ex. *Blomme-*, *Ceder-*, *Hanse-*, *Ingebrätte-*, *Kroke-*, *Käcke-*, *Målare-*, *Puke-* samt *Rasmus*, *Simons* och *Tösernas hage*. De allra flesta av den senare kategorien är BN, liksom många *Hästhagarna* och *-hagen*, några *Kalv(e) hagen* och liknande. Sammanlagt är ungefär hälften av alla *hage*-namn BN. *Hage* betyder säkerligen här liksom i Bullaren (Bd 18 s. 276), förutom 'beteshage' även 'inhägnad täppa med bebyggelse', se vidare den allmänna inl.

Ordet *hag*, n. är sällsynt och förekommer endast i trakterna mot Dal.

De äldsta benämningarna för *röjning* och *svedjeland* föreligger i hmnsn. *Röd*, *Röane*, *Ryr* och *Röstan* samt *Tveten*. Yngre benämningar är *brunning*, *bräte*, *hugge* (?), *kas*, *odling*, *rönning*, *sveding*, *vall* och *vallbrott*. Av särskilt intresse är de talrika *kas*- och *vall*-namnen. De förra utgör den vanligaste ON-typen i Sörb., nära 250 sms. Karaktäristiska är *Stubbe-*, *Havre-*, *Korn-*, *Rov-*, *Lamme-*, *Märre-*, *Ängkas(en)*, men särskilt många är de namn där f. l. är en personbeteckning, t.ex.: *Bengtekas*, *Bisterkasen*, *Drängekas(en)*, *Gravarekaserna*, *Grevekas* el. *Grevens kas*, *Jonskasen* el. *Jons kaser*, *Käringekasen*, *Oline-* och *Perekas*, *Rose-* och *Roskas*, *Stormkasen*, två *Stötekas*, *Surte-Martas kaser*. Av de c:a 40 sms. med personbeteckningar är cirka hälften BN. Av samtliga »kaser» har procentuellt ännu flera varit bebyggda. Detta beror på att torp gärna upptagits på svedjeland i skogen. Märk sms. *Kas(e) hugget*.

Av de 160 namnen på *-vallen* och *-vallarna* innehåller nära 40 en personbeteckning: *Bromse-*, *Faste-*, två *Grims-*, *Gripe-*, *Hanse-*, *Hattemakare-*, *Jönse-*, *Klockare-*, *Kyske-*, två *Käringe-*, *Pers-*, två *Skytte-*(*Skjötte-*), *Smedvallen*, *Käcke-*, *Levine-*, *Mölnare-*, *Självkårsls*- och *Skräddare-vallarna*, *Johanneses vall* och *Lisas vallar*. I påfallande många fall är f. l. ett soldatn., ett ökn. el. yrkesn. Oftast åsyftas väl den som »bröt vallen», men ibland också ägaren av åkern, el. någon som bott därvid. Alla »vallar» är el. har varit åkrar; sällan har ett valln. blivit BN. Märk den fvn. pl. *vellir* i *Långa vällerna*.

Ett *Bråtarna* har blivit BN. Typiska sms. är *Gräs-, Grönbråten* och *Rågbråtarna*. Ordet *sveding* ingår i *Marbosvedingen*. *Rönne-* och *Sälgefället* är bågge BN.

Av namn på åker, äckra, planka, ruta, flate, jord, teg, träde, stycke, bite, fläck, lapp, säng, ren är endast *Renarna*, ett *Tegen*, *Restadtegen*, *Hälle-*, *Äng-* och *Pantestycket* samt *Äckran* BN. Om *teg*, se Bd 18 s. 127, 274 samt 16 s. 69. Märk även *Underlandet* (jfr **Stött(e)ländet* ?), *Vänd*, *Nedra* och *Övra*, *Tvärvänden* och *Undervänden*, *Långa vänden* och *Långevänden*, *Vänd-(n)ingen*, *Vänd(n)ingarna* och *Tveplöjorna*.

Abborren KTo; åker som liknar en fisk. 2 *Alekas* BN HHä; KHåf, 1860. *Amundsflaten* SRy, 1793; se *Amunderöd* BN ibid. *Anderses kaser* HBrOl (enl. nyare kartor snarast till Lå), »ett stycke marck utj torpet Siggerödz gierde som kallas andersses kaser utj Olsbo» 1721. *Apelvallen* KHåf, 1860. 2 *Armoden* BN HLå; HSt, *ärmo*, *ärmos*, åker med mycket mager jord. *Arves kas* HSi, Arfves kas 1820; se *Arves mad* avd. VI. *Askehagen* KÅs. *Askelyckan* KGur, 1849. 2 *Askeslätt(en)* BN H; KFl, åker invid -*hålan* nr 1, Åskeslätten 1760, askeslätta 1826: f. l. synes urspr. vara det nu i målet utdöda *äske*, n. 'askdunge'. 2 *Askevallen* KVi, 1796; SHe, 1861; jfr *Rönnevallen* ibid. *Askåkern* KÄl. 3 *Aspelyckan* KHäl; KSkå: förr var där en hel »aspelunde»; KÖs, -lycka 1847. *Asperabben* KAlm, 1801. *Asp(e)rumpen* KSöb, Asse- (!), Asp- 1859; *rump*, m. 'svans': tydlig en långsmal åker, kanske utlöpare av en bredare. 2 *Aspestycket* KRöa: tidigare en stor *asp* där; SKÅr, invid -*kullen* avd. V. *Aspevallarna* KHäl. *Aspevallen* HSko. *Avrätnningslyckan* KHa, nära »älven»; på en kulle därintill skall det ha stått en galge.

**Badstugeflaten*, *Bakstugelyckan*, se *Badstugelyckan* nr 4 resp. 5 nedan. *Bankevallen* HFi, 1826; boh. *bank*, m. 'sandbank, backe', Bd 18 s. 106 och 12: 1 s. 18. *Barkekas* BN KHe. **Bast(e)hagen* STo, Basthags lyckan 1850; väl efter *basättakt*; jfr Bd 12: 1 s. 333; 18 s. 189 f. *Beatelyckan* *beätə-* KSör; om utt., jfr Bd 12: 1 s. LX; inte bara soldatn. utan även personn. påverkas av rspr. *Bengtekas* KSön, 1856; jfr Bd 20: 2 s. 261. *Benkasen* KRöa, 1845; se -*kullen* avd. V. 5 *Berg(e)kas* BN HHe, Ry(möjl. invid varandra), KGerr, SBjä, Ste. *Berghagen(?)* *bär-* KÅs, Bärhogsskiftet (!) 1795. *Bergugnen* KKö; åker vid ett *berg* (med grotta?), jfr avd. VII. *Bihagen* SBe, äng, 1802; tydlig har där varit en liten inhägnad med *bistockar* el. -kupor, jfr Bd 5 s. 227 och 12: 1 s. 333. *Bindbergehagen* BN KÅs. *Bisterkasen* BN KNo. *Bjurhagen* KRöa, 1845, 1855; jfr följ. **Bjurmo(n)* BN KRöa. *Bjärkvallen* KRöd, 1858 (flera ggr); jfr hmnsn. *Bjärkebräcke* S. *Björk(e)flaten* SSko, 1828. *Björkekas* KHåf, 1860. 2 *Björkelyckan* HTorp, 1847; KHäl. *Björkerabben* KFl, 1760. *Björke-stycket* STr, 1857. *Björkevallen* HRy, 1842. 2 *Björnekas(en)* BN SRy; KHåf, -*kasvallen* 1860. 2 *Björnelyckan* HTr, 1850 (jfr -*myr* avd. VI); HÅb, 1833. *Björne vallar* HFi, Björne Wallar 1826; kanske snarast djurn. *björn*, liksom åtm. vid följ. nr 1, dock kunde f. l. också avse den man som brutit *vall*,

se inl.; om formen, jfr *Göpe hällor* avd. V. 3 *Björnevallen* HKi, 1860; HStu, *björnsväl*, 1840; HTr, utt.=föreg.; om nr 1, se *Björnhålan* avd. VII. *Björngärdet* HVa, 1860. *Björnkroken* KKe, 1856. *Björnörat* HKi; fortsättning på *Björnevallen* nr 1, »lik örat på en björn»; namnet är dock egentligen ett slags vits av samma typ som *Getehalsen* vid *Getemyr(en)* Bd 18 s. 244 el. *Räverumpen* nr 2 Bd 16 s. 213 samt ev. *Sotrynet* här nedan. »*Blackeslätta*», se *Bläckeslätten* nedan. *Blindtarmen* SBjöå; ss. ett litet bihang, jfr *Tarmen* Hellquist Sjön. s. 611. *Blommehagen* BN HSk. »*Blåmarks Wallen*» KVa, 1821; troligen **Bråmarksvallen*, efter granngd *Bråmarken*, med en åtm. i nordboh. sporadiskt förekommande övergång *r > l*. *Bläckeslätten* HTr, *Blackeslätta* 1843, *Bläckeslätten* 1858; jfr *Blacke backe* och *Bläckebacken* avd. V. 2 *Blötan* BN KHa; SRy, åker, Blöta 1793. *Blöttrabbarna* KAIm, 1801. *Bockehagen* KHo, 1797, 1838 (äng). *Bockelyckan* KTo, 1857. *Bockkrogen* SSte (genom ägobyte från Kår). *Bod-*, se *Bu-*. *Bollehedarna* BN HTv. **Boll(e)-stycket* SVas, Bollstyckeren 1793; antingen mansn. *Bolle* ss. i föreg., el. jämförelse med en *bolle*, m. 'svarvad dryckesskål av trä'. *Borgarna bärjana* SEd, »på Borgarne» (två ggr) 1792; väl ellips för **Borgåsåkrarna* e.d.: åkerlyckor nedanför *Borgås(en)* avd. V. »*Borrekas*», se *Bergkas* BN HRy. *Bortstugelyckan*, se *Badstuge-* nedan. *Bottenhagen* KSör, 1826; se nedan. *Botte(n)-lyckan bötə-* SBjä; målets *bott*, m. 'botten': nere under berget, vid Lerdalsån. *Brallekas* HRöd; den under -*dalen* BN HTv nämnde *Bralle* blev begravd här. *Bratta stycke(t) bråtə stökə* SVas; mycket *brant*, i målet *bratt*. *Brattehagen* BN KFl. *Brattekas* SRy, 1854; adj. *bratt*. 2 *Brattestycket*, åkrar, SHu, *Bratte* stycke 1794, -stycket 1836; SVat, 1833; se föreg. *Brattevallen* SRy, 1854; jfr -*kas* ovan. *Brattlyckan* KGert, 1853. *Brattöns kas* el. -*kas* HUt, invid Ko; icke nära byn *Brattön*, kanske f. l. är ett IN. *Bredden bréda* SVas, åker, 2 *Bredungen* HÅb, »Åker af Breungen» 1833; KHöhu, *brèðøŋ*, förr åker, Breungen 1859: en *bred* bit, jfr Bd 3 s. 247 samt Ståhle -inge s. 11 f., även-som *Smalungen* Bd 20:2 s. 2. *Broflaten* KNo. *Brokas* BN HSk. 4 *Brolyckan* HTr, Bro-, Bru- 1858; HÅb, 1833; KEI, *brú-*, vid *bron* över »älven» (nu ny väg); KNo, *brúløka* (?). *Bromse vallar* HHu, Bromse Wallar 1826; kanske en soldat *Broms* brutit *vallarna* (det genuina ordet för insekten *Tabanus* torde vara *klägg*, även om Nilén också upptar ordet *brums*, m.); angående formen, jfr *Björne vallar*. *Brorabben* KÄl, 1797. *Brostycket* STo, 1850. *Brovallen* *brú-* SVas; vid en *bro* över Lerdalsälven. *Broåkrarna* KBor, Bru- 1796. *Brukevallen* HSa, 1825; väl efter något tegelbruk. *Brunneflaten* KSa, 1854; jfr -*berg* avd. V; möjligen avses en *avbränd* slätt där ännu stora askhögar syns. *Brunnekaserna* HLå, »god betesmark» 1823; troligen vid -*berget* avd. V. 5 *Brunningarna* *brùninganə* (nr 4, 5) HBönn; HSi, Brönnigarne 1814; KMe, Ös, SRy; *brunning*, m. 'svedjeland(?)', jfr Bd 12:1 s. 134; vid nr 5 finns »*brända berg*». *Bråtarna* t.ex. BN KBod; KBor, åkrar. *Bråtekasen* KBor, 1796; jfr föreg. samt Bd 18 s. 5; 16 s. 207 och 12:1 s. 134. *Bråt(e)slätten*

HKo, Bråt- 1846; jfr *Bråtebergen* avd. V. *Bräckelyckan* KBrår, mot ån sluttande åker; jfr *Bräckan* avd. V. *Brända kas* HRös, Bränte kas 1856; jfr målets v. *bränna*, *bränte* samt *Brände kullen* BN KRöd och *Brända kasen* Bd 20: 2 s. 261. *Brända plankan* HAsk, 1860 (ängsmark); jfr Bd 20: 2 s. 262. *Brändekas* KRöd, Bränte- 1859; jfr ovan. *Brände moar, mon* HSÖTr, Bränte (-) 1819, 1858; se Bd 18 s. 283 och 16 s. 207. *Brännerikroken* KBod, Brännerie kroken 1821; se -*dalen* avd. VII. *Brännerivallen* KHåf, 1860. *Budalen, Strömmarna och Fjället*, gemensam utmark till Budalen 1¹ samt Strömmarna och Fjället 1² och 1³, EK(B); se BN K. *Bufället* BN KRöd. *Bukroken* KHo, åker, 1797. *Bukterabben* SLe, äng, 1796; tydlig vid Sannesjön. 3 *Bulyckan (Bod-)* HSa, *bù-*; HÅb, Bu- 1825, By-(!) 1856: säkert vid *Boden* BN HÅb; KEI, *bú-*, Bu- 1826, vid tomtarna, alltså väl efter en visthusbod. *Buskekas* SStu, 1842; jfr Bd 20: 2 s. 262. *Buskåkrarna* SHu, 1794. *Buxan* BN KHa. *Buxeskrevet* HUT, åker; jämförelsenamn, liksom föreg., jfr *Skrevet* Bd 20: 2 s. 11. *Buxestycket* HSi, åker, Boxe- (Baxe-?) 1820; jfr ovan. 4 *Buxorna* el. *Byxorna* *bòksənə*, *bòksənə* HAsk, 1860; HÅs, 1861; KSn, 1851; KÄl, 1859; åtm. nr 2 delar sig som ett par *byxor*. *Bågen* HBa, åker i en krok mellan berg; jfr avd. I. *Båtsmanskroken* HBr. *Bäckebrovallarna* *bækəbrú-* SLe. *Bäckehagen* BN HSa. *Bäckestycket* KHu, 1835; nära en *bäck*. »*Bärekasen*», se *Bergkas* BN HRy. *Bärhagen?*, se *Berg-*. *Bönljyckan* KKO; man har odlat bönor där. *Bönvallen* HRy, 1842; antagligen nära *Bön* BN H, jfr eljest föreg. 2 *Börjelyckan* *bárja-* HBr och Lå; *lyckorna* ligger på var sin sida om en gd på Lå, vilken tillhör en viss *Börje*. *Cavalli kohage* KHu, 1835; se följ. *Cavalliusstycket* BN KHu. *Cederhagen* BN SPr.

2 *Dalekas* BN HBö; KRöd, 1859. *Dalemon* HBl, 1852. *Dalsskiftet* KRöd, 1859. *Damm(e)hagen* BN STr(Bjöb). *Dammjorden* HBl, 1852. *Dammljyckan* HTr, 1858; förr var där kvarn. *Daparna* *dàbanə* KÅs (Åstorp), åkerstycke, Daparne 1821; målets *dape*, m. 'pöl'. *Dapeflaten* KPö, 1855, nu *Dapen*; se föreg.; vid snösmältningen blev det förr mycket vatten på åkern, men nu är denna dikad. *Dap(e)rabben* KÅs, Dap Rabben 1821; vid *Daparna* här ovan. *Deleskasen* SRy, Deles Casen, bete 1793; målets *dele*, n. 'gräns, rågång'. *Delesnäbben* *dèləsnæbə* KRöa; en *näbba* 'spetsigt, näbbformat terrängparti, trekantig snibb', vid *delet* mot Viksten samt Dal, jfr avd. III. *Den lille vall(en)* *dæn lèlø* *vål* och *Den store vall(en)* SEL, åkrar. 2 *Djupekas* HBr, EK: ligger *djupt*; SBjöb, 1857. *Djupevallarna* KHål; åker med tjockt matjordslager. *Djärvekasen* KGert, Jerwe- 1853; väl soldatn. *Djärv*, jfr *Djärveflaten* och -*vallen* Bd 16 s. 207 samt *Djärveröd* BN SLe. *Dragon(e)lyckan* KPö, 1855; kanske en *dragon* odlat upp marken el. haft hästbete där. *Dragonemon* KSA, 1817, »*Sandåkers moar*, hvarest norra bataljonen af Bohusläns dragoner någon gång skall ha haft sin mötesplats»; Holmberg² 2 s. 199. *Dragonestycket* KEI, 1799; jfr -*lyckan*. *Dragonvallen* HÅb, -valn 1833. *Dragonåkern* SHu, 1794. *Dräng(e) kas(en)* BN KMe. *Drängestuglyckan* *drægəstu-* KHäl; vid

f.d. drängstugan. *Dumlevallen dómlovn* SHä; åker ovanför -hölen avd. I. *Dykroken* SVas, 1852; se följ. 3 *Dylyckan dý-* KAlm, 1835; SKlå; SSte; på alla tre platserna är det »kallvättne» (kallkällor), jfr *Dyt* BN SEd. *Dyplankorna dý-* SEL; vid ett »kalldy», jfr föreg. *Dyslätten* HRös, Dyslätta, äng 1824; se föreg. *Dyvallarna dý-* HUT; sank mark, jfr eljest ovan. 4 *Dyvallen* HHe, *dýval*; HRy, 1794, 1842 (jfr -backen och -dalen ibid.); HRös, *dývaln*: det är en »dykälla» (kallkälla) intill där, uttagen för hela byn; STo, 1850. *Dämmorna* KKL, åker; boh. *dämma*, f. 'instängt vatten' (Nilén Ordb.).

Ekeflaten KHöb, 1847. 3 *Ekelyckan* KBor; KHöb, 1819; SEd, 1792. *Ekerabben* KHöb, 1847. *Ekeskiftet* KSo, 1796. *Ekestubben* SEd, åker 1792. *Ekevallen* KRöa, 1796. *Ekornslätten* HHu, Ekon slätta 1826; Sörb. *ègon*, m. 'ekorre', jfr Bd 20:2 s. 117. *Enerkasen* BN KHa. *Engelbrekethagen* BN HLå. *Exerceremon* KSa, Exere mohn 1817; dial. *exera*, jfr *Dragonemon*.

Faktusehagen BN SStu. *Fastevallen* KMe el. Ös, 1847; soldatn. *Fast*, jfr *Fasterud* SOÄ 17 s. 31, -torpet 18 s. 37 jämte 1:2 s. 68. *Fiolen fijól* KHöb, åker; »utsvängd» så att den liknar en *fiol* (annan innehörd hos *Fiolekullen* Bd 12:1 s. 266). *Fittevallen* SSte, 1859; jämförelsenamn. *Fjällevallen* (*Fjelle-*) KHa, Fjelle Valn 1836; antagligen har en soldat *Fjell* brutit *vallen*. *Fjäll-äckran* HHu, -äggran 1830; väl nära *Fjälla* BN H. *Fjällängen* BN KVa. *Forskaserna* BN SPj. *Forsströmmelyckan* HRöd; det bodde en viss *Forsström* på gården. *Forsvallen* KHåf, 1860; nära »qvarnfallet». *Forsåkrarna* SPj, Foss- 1860; jfr -kaserna. *Framkasen* KÖn, 1848; väl 'den framme vid gården belägna kasen' e.d., jfr *Framgärdet* Bd 8 s. 315. *Fredriks pina* HRy, 1842; en ägare hette 1842 *Fredrik*; jfr det vanliga ON *Pinan*; platsen betecknas dock som »god ängwall». *Frujorden frýðli* KKro, prästgården, nu uitaget till den nya kyrkogården, 1841; efter någon prästfru. *Furhagen* HRy, 1842; vid *Furukärret* avd. IX. *Furulyckan férə-* HTr. *Furumoarna* SBe, Furu Moarne 1824. *Fyrkanten* SSte, 1859; jfr *Tre-* ibid. *Fålefället féləfélət* el. *Fället fället* HSta, fole fältet (!), Folefälts kaser 1825; märk den dels riktiga, dels folketytmologiska förklaringen av s. l.: »ett område de högg ut, kallade de alltid för *fälle*»; »en *fåle* skall ha blivit *fälld* (!) där av en varg». 4 *Får(e)-hagen fárə-*, *fár-* HRös, Fåre- 1856; HSy; SEd; STr; nr 1 och 2 kallas även *Södhagen*, vilket är äkta mål, medan formerna *Får(e)-* väl egentligen är »lantmätarnamn». 2 *Fåhuslyckan* HTr, 1858; KKi.

Gaddekas(?) BN HMo. *Gaffelåkrarna* HAsk, 1860; jämförelsenamn, se *Gaffelkullen* Bd 20:1 s. 150 och 8 s. 224. *Galtebråtarna* KSöb, 1801, Galt- 1859; jfr -hålet avd. VII. 2 el. 3 *Gatekas* BN HMo(?); HTr, 1858; KSä, 1857; *gata*, f. 'inhägnad by- el. väg'. 3 *Gatelyckan* KBor: genvägen över till »fjället» gick där; KHäl; KTo: där var *fágata fégáta* för hela Torp. *Gerekroken* SBe, 1855; vid -maden avd. VI. *Getelyckan jéðə-*, *jíðə-* HBö, Gy-(!) 1838. *Gethushagen jéðus-* (medd. från Krokstad sn) SBe, jfr -backen 1802; förr *gethus* där. *Getåkern* KHöhu, 1835. *Getåkrarna* SVas, 1837. *Giljevallarna*

SPj, Gilljevallen 1860; vid en *gilja* (avd. VII) i berget upp till Forskaserna. *Gisslebohaget* SBe, Gislebo- 1824; mot *Gisslebo*; jfr *Haget* KHu. *Glanevallen* KHöhu, 1859; troligen vid *Glanarekullen* nr 1 avd. V. *Glasvänderna* KNo, 1795; tydlig vändtegar vid »*glasen*», dvs. fönstren, jfr t.ex. *Glasflaten* Bd 18 s. 287. *Glasåkrarna* HÅb, 1825; se föreg. 2 *Godlyckan* HLå, golycka 1798; KHöhu, Golyckerne 1835, -lycka 1846; åkerlyckorna har väl givit god skörd, jfr samma namn Bd 16 s. 220 (man kunde väl tänka sig en ordlek med *lycka* i bet. 'välgång'?). *Godlyckorna* KHöhu, se föreg. *Gottland* BN HSa. *Grantegen* KHa. *Grevekas* el. *Grevens kas* jämte *Grevens rabbar* KNo, Grefwens Cas, Grefwe(ns) Rabbar 1795, Grefwekas 1831; se *Grevenäs* på grannbyn Restad, avd. III. 2 *Grindevallen* HRös, Grinnevall 1824; HSa, 1825. *Grindslätt* BN HSa. *Gripevallen* KGerr, 1828; väl uppodlad av någon soldat *Grip*, jfr *Gripeberget* Bd 18 s. 202. *Griseplankorna* HAsk, 1860. 2 *Gråbenevallarna* KSöb; STo, även -vallen, Gräbenwallen 1850; målets *gråben* betyder 'varg'; vid nr 2 skall det ha funnits en varggrop, men enl. tillförlitliga medd. har platsen benämnts efter en gubbe med ökn. *Gråben*, vilken där bröt *vall*, och vars hustru kallades *Gråbene-Kajsa*; kanske hade mannen fått sitt ökn. av att han byggt varggrop? 2 *Gråben(e)vallen* SHu, Gråben Valn 1836; STo, se -vallarna nr 2. *Gråbenkasen* STo, 1850. *Gräsbråten* BN HVa. *Gräsejorden* och *Gräskas* HVa, 1869; måhända samband med föreg. *Grönbråten* HVa, 1869. *Gröne hage* KSön; jfr *Gröne backe* avd. V. *Grönkas* HVa. *Gubbegärdet* *gubbjälöt* HRöd; jfr följ. 3 *Gubbehagen* BN HKo, SSko, Skr. 4 *Gubbelyckan* HKi; SEL: en *gubbe* hade *lyckan* som undantag; SPj; SRy; jfr Bd 12: 1 s. 338. *Gubbevallarna* BN SRy. *Gunners lycka* och *Gunnervalen* HSy, 1831; vid utfartsvägen till *Gunnarsröd*. *Guppekas* BN KSn. »*Glyckan*» HBö, se *Gete-Gårhagen (Gorr-)* BN KSör. 2 *Gåsehagen* BN KTo; SVas, 1793. *Gåserumpen* KTo; »*svansen*» el. slutet på *Gåsehagslyckan* (vid *Gåsedammen*), jfr *Björnorat* ovan med litt. *Görhagen* BN KRöa.

2 *Haga* BN HRy, KSa. *Hagesand(en)* HTr, -sand 1858. *Haget* BN KHåf. *Halsarna* KNo, 1798, 1825, ängsmark, senare åker; som en smal remsa mellan »älven» och vägen, jfr Bd 20: 2 s. 245 och 8 s. 188. *Hamnevallen* KRe, 1860; *hamn*, f. 'utmarksbeté'. *Hampekroken* HBönn(SteStu), 1814; vid följ. 2 *Hampelyckan* HBönn(SteStu), 1814; STR, väl=Hampebergs vall 1857; jfr följ. *Hampevrån* *hämpavrå* HSö; eftersom åkern är särskilt bördig, odlades där *hamp*, m. 'hampa'. 2 *Hampåkern* HUT, 1775; KTo, 1804. *Hampåkrarna* SSt, 1859. *Hansehagen* och -vallen BN HSt. *Harelyckan* KRös; väl harpass där. *Hassleyckan* KHåf, 1853. *Hattemakarevallen* *hattemåkarəvål* SBjä; omkring 1900 var en *hatt(e)makare* ägare till gården. *Havrekasen* HFj, 1853; jfr t.ex. Bd 12: 1 s. 110. 5 *Hedarna* BN HHä, Lå, Tv, KHäs, Ås. 2 *Hede*, sn; BN KHe. *Hedekas* BN KHe. *Hedekasen* BN KHe. 4 *Heden* BN K, KHäs, Me, S. *Hedhagen* SRy, He- 1793. *Hedlyckan* KAlm, Helycka 1835. *Hedängen* SRy, He- 1851. *Hemgärdet* KHu, 1835; nära husen. *Herregårdsvallen* KHöb, 1847;

mot »*Herr(e)gården*», dvs. Klosterbergane. *Herrelyckan* KHöb, Härrelycka 1819; kanske ellips av **Herregårdslyckan*, jfr föreg. *Herrevallen håraväl* KSn, 1855; även Snaben gränsar till »*Herregården*», jfr ovan. *Hjerpestycket*, se *Järpe-*. *Hobergs åkerflate* (ON?) SEd, 1833; en hmnsägare hette Jacob Abrahamsson *Hoberg*. *Holkehagen* SEd; där finns en »*holkekälla*», se avd. X. *Holkelyckan* KBor; en källa strax intill, jfr föreg. *Holkevallarna* HTr, 1858; se ovan. *Holmehagen* BN SHu. *Holmekasen* KGua, -kasa 1820; väl vid ett näs i ån, jfr Bd 20:1 s. 192. *Hopaskas* KRöd, tydlig samfälld mark; jfr Bd 20:2 s. 40. *Hopasstycket* HHu(Ki), jfr föreg. *Hopängen* BN SRy. *Horneflaten*(?), se *Hörne-*. *Huken* BN HLå. *Hultekroken* KSön, 1856; mot hm *Hult*. *Hulterabbarna* KAlm, 1835; säkerligen till tp *Hult*. *Humlehagen* HSi, Homle- 1820; inhägnad för *humleodling*; samma namn Bd 12:1 s. 339, jämte det väl liktydiga *Humlegården*. 2 *Humlelyckan* HSte, *hómelóka*(!) nu beteshage: mycket *humlor* där (f. l:s två ggr antecknade uttalsform beror väl på dissimilation, trots att det första *l* varit »tjockt» och det andra är »tunt»); SSte, 1859. *Humlestycket* *hómlo-* HHu; ovisst om av *humlor* el. *humle*. *Humledkern* HSk, 1842; se föreg. *Hummerlappen* HÅb, 1856; se -backen avd. V. *Husåkrarna?*, *Huvudåkrarna?* HLå, hufåckarna 1798; antingen 'åkrarna vid *husen*' el. 'vändtegarna', jfr Bd 16 s. 209 och 12:1 s. 339. *Håla kaser* *håla kåser* SBe, Holekas 1824, Hålekasan 1855; snarast adj. *hål* 'ihålig', här i bet. 'belägen i en håla, nedskuren i terrängen', jfr *Håle bæk* Bd 1 s. 148; *kaserna* ligger i en djup däld. 2 *Hål(e)kas* KHo el. Häs, Hål- 1858; SHu m.fl., Håle- 1836; f. l. är antingen samma adj. som i föreg. el. subst. *hål*, n. el. *håla*, f.; jfr Bd 18 s. 289, ävensom 12:1 s. 71. *Hålemo* (*Håle moar*) *hyləmø*, *hyləmø* KEIÅs, en lång myr (!) uppemot Restad Långevatten, Håle moar, -mon 1816; se föreg.; platsen är »bottenlös» och oframkomlig. *Hålskiftet* SLe, 1794; möjligen till hmd. *Hålan*, jfr eljest föreg. *Håläkrarna* HRy; väl nere i en *håla*, jfr ovan samt Bd 18 s. 289, 365. *Häggehagarna* HRy, 1794; se följ. *Häggeplankorna* SLe; åtm. nu växer ingen *hägg* där; f. l. kunde också vara soldatn. *Hägg*, jfr *Häggeröd* BN KSör. *Hällankasen* el. -*kaserna* KHa, 1819; f. l. synes vara ett ON **Hällan*. *Hällegårdet* *hélját* KÄl; på -stycket BN ibid.; om den akuta acc., se Bd 18 s. 344 f. 2 *Hällekas(en)* BN KHe; KÄl, -kasen 1825. *Hällekroken* KGur, 1792; väl samband med -rultarna avd. V. *Hällelyckan* HSy, 1831; antagligen nära hmd. *Hällan* HSa. **Hällemo* KBuStr, Hällemo Stenmale 1842. 2 *Hällestycket* BN KÄl; KSön, 1856. *Hällevallen* *hälaväl* STr, -wall 1856(?); mot ett *Hällopsna*. »*Hällhagen*« HRös, EK; se *Hällagedalen* avd. VII. *Hälldåkrarna* SRy, 1793. *Häradsdomarelyckan* KSöb, 1859. *Hästebetet* *hæstebébt* SEd. *Hästekas* BN HGU. *Hästekaserna* HBr, EK. *Hästerabben* KNo, 1798. 2 *Hästhagarna* BN HMö, SUI. *Hästhagen* BN ett dussintal ggr. *Hästskon* *hæskón* KTo, åker; rundad som en *hästsko*, jfr Bd 20:1 s. 193 och 11 s. 115. *Hästskovallarna*

SKle, 1854; se föreg. 3 *Hästängen* BN KAln, No, Ås. 3 *Höga kas* BN KHåf, Li jämte Sa; KSön, Högakas 1856. *Högekas* BN KLi jämte Sa. *Höge mo* HAsk, Höga Moo 1860; jfr *Högemo* SOÄ 18 s. 13. *Högkas* SHe, 1861. *Hökevallen* KHåf, 1860; kanske snarast släkt. (soldatn.) *Hök*, liksom i *Höketorpet* Bd 20:1 s. 36, här då åsyftande den som brutit *vall*. *Hönegärdet* KFl, 1855; liten åker nära husen där man väl haft *hönor*, dvs. höns. *Hönehuslyckan* *hgn̄hūs-* KSöb; målets *hönehus*, n. 'hönshus'. *Hönelyckan* el. *-lyckorna* SEd, hönelyckorne 1792, Hönslycka (!) 1833; jfr *-gärdet*. *Hörneflaten* (*Horne-?*) KÖn, Hörne-, ibland Horne- 1849; målets *hörne* *hyn̄a*, n. 'hörn' el. möjligent *horn*.

Ingebrättehagen BN HLå. *Ingebrättevallen* HSa; efter samme man som föreg. *Intagan*, i Sanne *Intakan*, förekommer nära 30 ggr som BN. 2 *Intaget* BN HRy, Vas. 4 *Intagorna* el. *Intakorna* BN KGua; KMe, utäng 1798; SLe, *intákənə*, åkrar; SSkom, utt.=föreg., åker. *Isterbråtarna* KAlmSäSöbÖn, 1801; se *-maden* avd. VI. *Jakobelyckan* *jágopə-*; KGua; blev vid mätningen »ifrämätt» en viss *Jakob* på Rulten. *Jan-Petterslyckan* *jämpetəs-* KK; upp- odlades för åttio år sedan av en viss *Jan-Petter*, som också bodde därinvid; detta mansn. synes på den tiden ha varit ganska vanligt åtm. på Dal. *Johanneses* *vall* SBjä; möjligent bruten av *Johannes* Olsson Munter på Munterröd. *Jolegärdet* BN KSa. *Jons kas* HBr(OlSa), 1721. *Jonskasen* el. *Jons kaser* BN KHöhu. *Jordfallslyckan* KTo; *jordskred* i kanten mot »älven». *Judiths kohage* (ON?) HRy, 1842; »Enkan *Judith Craemer*» var ägarinna. *Jämnflaten* KRe, Jemn- 1860; adj. *jämn* *jamn* el. möjligent *jämna* *jämma*, f. 'mindre slätt, jämn mark, platå'. *Jämnkasen* HRös, jam-, jem- 1824; se föreg. *Järpestycket* KNo, hjerpe- 1795; kanske snarast ett släkt. (soldatn.) *Järpe* (*Jerpe*, *Hjerpe*), jfr *Järpekulten* Bd 12:1 s. 340, men eftersom *järpe*, *järpa* i Boh. synes betyda 'rapphöna' och sådana gärna betar på åkrarna, kunde också fågelnamnet föreligga, se Bd 9 s. 157 med litt. *Jönsekas* BN KSo. *Jönsevallen* SSte, 1842; jfr t.ex. *Jöns(e)lyckan* Bd 8 s. 319.

Kallekas BN HSi. *Kalkällyckan* SÅs; ovanför *-dalen* avd. VII. *Kalv(e)-hagarna* BN HTr. 3 *Kalv(e)hagen* som BN HTr (=föreg.), KHåf, SPj. *Kanalen* HTr, åker, 1858; kanske åsyftas egentligen ett rakt och brett dike, jfr Bd 3 s. 141; 4 s. 68 och 10 s. 76. *Karirabben* HFi, 1826. *Kasegärdet* BN HGu. 2 *Kas(e)hugget* HSöTr, *käsəhögət*, Kas- 1819, Kase- 1858; HÅb, Kas- 1825; *kashugg*, n. 'uthuggning som gjorts tillgänglig för bete el. odling genom svedning', Bd 18 s. 278. *Kaselyckan* SEL. C:a 50 *Kasen* och några *Kaserna* BN. *Kasevallen* HTr, 1857; jfr Bd 20:2 s. 265 (möjligent vid tp *Kasen*). *Kasängen* BN HHä. *Katt(e)rumpen* SVas, åkerbit, 1793; jämförelsenamn, se Bd 16 s. 65. *Katthålsängen* SPj, 1853; *katthål*, n. 'hål i husets stenfot, genom vilket *katten* kunde gå för att fånga råttor'; jfr SAOB K 825; kanske ett jämförelsenamn **Katthålet* ligger till grund, jfr Bd 12:1 s. 326. *Kattugglevallen* *kåtułəväl* SEd; *kattugglan* har hållit till där och skrikit; hon anses

förebåda död; jfr -*myren* avd. VI. *Kavallerihagen* *kaväljər-* KSo, åker; anledningen till benämningen okänd, kanske *hage* för *kavallerihäst* (fil. lic. Hugo Karlsson). *Kavlevallarna* *kävλə-* STr; väl nära *Kavlebromyren* avd. VI. *Kesarelyckan* HÅn; man tror att kreaturen *kest* där, för *lyckan* ligger mitt i solen, och där är mycket flugor, jfr -*backen* Bd 20:1 s. 154 med litt. *Kilen* KÖs, åker; har formen av en *kil*, i målet *kile*, m. *Klevanekasen* KGua, Klefvane- 1857; f. l. är väl ett ON **Klevarna*. *Klevahagen* BN KEI. *Klevekas* BN HSi. *Klevlyckan* STo, 1850. *Klippegärdet* HRös, 1856; vid bst. *Klippan*. *Klockarevallen* SPr; en *klockare* har bott på Änghagen därintill. *Kloppstycket* KÖn, 1849; *klopp*, f. 'spång', avd. IV. *Klåvevallen* HRy el. Sko, 1842; *klåva*, f. 'klyfta'. *Kläppeflaten* KPö, 1855; vid *Kläppekullen* avd. V. *Kläppetegarna* SHu, -tegarne 1794, -tegane 1836; jfr föreg. *Kläppåkern* KPö, 1855; vid *Kläppeflaten*. *Knipehagen* BN KBod. *Knurrevallarna* *knárválənə* SGis; se *Knurren* BN KGerr. *Knälyckan* KRöd, 1859; vid ett *knä* i rågången. *Kodd(arn)e* *hagarna* el. -*hagen* HÅb, Koddane Hagen 1817, Koddehag Berget 1826, Kådehagarne 1856; vid *Koddarna* avd. V. Många *Kohagen*. *Kokasen* HGu, 1825; jfr torpn. *Hästekas* på samma hmnr. *Kol(e) milskaser* KHöhu, Kåhlmils Kaser 1835, Kålemils Kaser 1846; målets *kåləmila*, f. 2 *Kol(e) mon* KBu, Kollement, Kohlemohed 1814 (avskr. 1935): man har väl bränt *kol* där, för det finns kolgropar på flera ställen i fjället; SPrSte, »på en Slätt parck och voro flera Stora *Kohl hålor* (kurs. här) och där före kallades Kohlmon» 1843; jfr Bd 18 s. 292. *Kornhagen* KHöb, 1819. *Kornjorden* HBö el. Ås, 1838. *Kornkas* BN SBjä. *Kor(s)stensrenar* SHu, korsstensrenar 1794; se **Korssten(en)* (?) avd. V. *Kortevallarna* KPö, 1857. *Kortplankorna* HMo. *Krappekas* KGua, 1836; *krapp* 'träng'. *Krokehagen* BN KKro. *Krokelyckan* STr. 4 *Krokelånga* *króglåŋa*, HGu; HSn; HÅb; SVat, även -*långan*, *Kroketånga* (!) 1833; *långa* och *krokiga* åkrar (nr 4 dock numera rak), jfr Bd 18 s. 249 (en myr). *Krokelänge* *króglåŋə* HTr; *lång* åker som »böjer» litet. Många *Kroken*, vanligen åsyftande *krokig* form, stundom läge i en *avkrok*, se Bd 18, 10, 16, 12: 1 reg. *Krokevallarna* SHe, 1861. *Krokete åkern* KBu; målets *krògətə* 'krokig'. *Krokelyckan* HASl, 1853. *Kroksand(en)* HTr, -sand 1858. 5 *Krokvallen* HÅb, -valn 1833; KGert, 1853; KHöhu, 1859; SKe, 1857; SPr, *krókväl*; (smala och) *krokiga* åkrar. *Krokåkern* HRy, 1842. 2 *Krutekas* BN KHäl, Re. *Kråkan* KTo, äng(?), 1857; angående kortformen, jfr *Kattugglan* avd. VI. *Kräkekroken* KHäl, 1817. *Kräkerabben* och *Kräkängen* KTo, 1857. *Kullekasen* BN SVas. *Kullelyckan* KEI; vid hmd. *Kullen*. *Kullängen* BN HStu. *Kultelyckan* *kùltə-* SÅs; åker som går i *kultar* (avd. V) upp och ned. *Kultestycket* KÖs; liksom föreg. starkt kuperat, dock möjligent efter hmd. *Kulten*. *Kultåkern* KMe, 1847. *Kumminekasen* KSa, Komminge (Kam-?) Kasen 1817; *kummin*, i målet *kàmpig*, m. *Kungsleran* KSöb, 1859; se -*högen* avd. V. *Kusevallen* KHåf, 1860; jfr *Kusemyren* avd. VI. *Kvarnekasen* BN KHäl. 2 *Kvarnekasen* HRy; KEI, qvarnekase, qwänne- 1819. *Kvarn(e) kaserna*

KAlm, 1835. *Kvarnevallen* HBö el. Ås, 1838. 2 *Kvarnängen* BN HSa, Stu. *Kvhagen* SRy, Qwi- 1793. *Kvimålen* SKlå, Qwi- 1802; se följ. 3 *Kvimålet* HHu, SLe, Ry; **kvimål*, n. 'avmätt markstycke till *kvi* (fälla)'; jfr Bd 18 s. 98. *Kyrkekasen* SRy, 1819; anledningen till benämningen oviss. 2 *Kyrke-lyckan* HFi, 1826: tydlig invid Hede *kyrka*; KRe: Krokstads *kyrka* skall ha stått där förr. 2 *Kyrkemon* KBorHu, -moen 1865: nära vägen till Krokstad *kyrka*; KÄl, -moen 1859: f. 1:s innebörd är här okänd. *Kyrkerabben* HFi, 1826; jfr -*lyckan*. *Kyrkeslätten* KAlm, 1835; en väg till *kyrkan* går där. 2 *Kyrkvallen* HBa, *sörk*-: en *kyrka* skall ha stått där (i så fall väl *kyrvall* i dess rspr. bet.), jfr *Kyrkeberget* ½ km därifrån; KGert, åker, Kyrk- 1853: tydlig syns *kyrkan* när man kommer fram där. *Kyrkängen* HLå, 1798; Långön ligger helt nära Hede *kyrka*. *Kyskevallen* KBråm, Kysske- 1862; kanske samme »*Kysken*» som i *Kyskedalen* BN KEI, bröt *vallen*. 2 *Kälhagen* HRös, 1824; KÖn, Kålhagsstycket 1847; 'kålgården'. *Kåljorden* KHöb, 1847. *Kålllyckan* SEd, Kålycka(n) 1833. **Kålsängen* KÅs, nu i *Kålsängemaden* *kåsægə-*; målets *kålsäng*, f. 'kåltäppa', jfr Bd 12:1 s. 210. *Käcke-hagen* BN SBe. *Käcke-vallarna* SGis; sannolikt brutna av soldaten *Käck* på Bergeröd, jfr föreg. 4 *Källarelyckan* HHä, KKi, SEI, SKlå. *Källarhagen* KSön, 1856. *Källelyckan* KHäl; »den källan står sig alltid när det torkar». 2 *Källevallen* KRöd; SKe, 1857. *Kältringemon* HBönn, 1814; i Sörb. betyder *kältring*, m. 'odåga, usling' (i Skee däremot 'tattare'). *Käringebråtarna* *šærɪŋ-* KKö, kjerng, kjärng bråts kullen 1815, Kärringbråt(s) myren 1862. *Käringehagen* BN HDö. *Käringekasen* BN KHa. *Käringerabben* HTr, åker, Kärringe rabben 1843. 2 *Käring(e)vallen* HFj, *šærɪŋəvɻln*: anledningen okänd; HTr, Karring(!) vallen 1858. »*Kärnkasen*», se *Tjärn-*. *Kärrängen* BN K. *Kölde-hagen(?)* BN HBö. **Kölnemon* KVa, Kölnemo håla, berget 1821; om *kölna*, f. se under avd. V. *Kölnevallen* STr, 1857; jfr -*backen* avd. V.

3 *Lad(u)gårdsllyckan* *lägas-* KSöb, SKår, STr. 2 *Lad(u)kas* BN HSa, Sy. *Lad(u)kaserna* KSöb, Lakaserne 1796. 7 *Lad(u)lyckan* *lä-*, *lä-*. *Lammehagarna* *lämə-* SBe, -hagen 1855. Många *Lamm(e)hagen*, BN KHäf; i utt. tvåstavig f. 1. *Lammekasen* KTo. *Lappen* KKi, 1853; jfr Bd 12:1 s. 344. *Lassehagen* BN KHo. *Lekvall(en)* BN KMe. Många *Leran*, BN KSo. *Lerhagen* SBe, 1855. 2 *Lerkas* BN HRy, SLe. *Levinevallarna* KÖs; där skall en viss *Levin* (sannolikt förnamn) ha bott; kanske han bröt marken. 2 *Liane-kas(erna)* BN HSt, Va. *Lidbergskas* BN HHu. 2 *Lidåkern* HSö, Li- 1819; HÄb, Li åkern 1825; målets *li*, f. 'backe'. Många *Lillegärdet*, BN SStu, Ul. *Lillekas* KGur, 1849. Minst 2 *Lillängen* BN KEI; SSt. *Linas hage* BN HDö. *Lin(d)ehagen* BN KRöd. *Lin(d)ekasen* KSör, Linne- 1823. *Lin(d)lyckan* KHöb, Lin lycka 1819. 3 *Lin(d)slätten* HRy, äng, Linslätta 1794; HÄb, Lin-slätta 1825; KNo, lind slätten 1798. *Lin(d)stycket* KHöb, Lijn stycket 1819. *Lin(d)vallarna* el. -*vallen* *lin-* STr, Linwallen 1857. *Lindängen* HAsk, Lin- 1860; eftersom s. 1. är äng och icke åker e.d., ingår väl här tämligen säkert

trädn. *lind* och icke *lin*. *Lingropevallen* *lygröp-* SBjä; efter en *grop* att torka *lin* över vid bråtningen; jfr Bd 18 s. 316. *Linsåkern(?)* HTo, Lins Åkern 1816; kanske man odlat *linser* (linsärter) här, jfr ev. Bd 12:1 s. 344. *Lisas vallar* KHa; ägdes av en viss *Lisa*. *Lissletorpevallarna* HSä; »*Lissletorpen*», dvs. en man från hmn *Lissletorp* K, bröt *vallarna*. 2 *Ljungkas(en)* BN KHöhu, SEd. *Lofthagen* SLe, 1833; se *Loftet* BN SKlå. *Loft(s)hagarna* KSo, Låft(s)- 1796; jfr föreg. *Loftslöckan* KSn, Loftslöckan 1793. *Lotte-lyckan* SPj, Lätte- 1860; f. l. är väl det förr vanliga kvinnon. *Lotta* (Charlotta), näppeligen hmnslott. *Lundeflaten* KRe, Lunne- 1860; väl vid *Lundängen*. *Lundehagen* *läng-* SSte, Lunne- 1859; jfr Bd 18 s. 26, 116 samt, om acc., s. 344 f. *Lundekas* BN HBl. *Lunderabben* SBe, Lunne- 1802. *Lundevallarna* *läng-* HSn; förr skog runtomkring. *Lundlyckan* HGu; åker nedanför en vacker *björkelund(e)*. *Lundängen* KRe; där var en *lunde* med björk och asp (nu gran planterad). *Lurstycket* Kalm, 1801; i Hede sn bodde i mannaminne en viss Olle *Lur*. *Lushed(en)* KAlm, åker, Lushe, Luse 1835; vid samma namn Bd 8 s. 324 anses f. l. antingen ha nedsättande innehörd el. syfta på förekomst av *lusegräs*, i n. Boh. 'lummer, *Lycopodium*'. *Lusthagen* SKlå, 1802; om detta väl i allmänhet »berömmende» namn, se Bd 16 s. 225 med litt., 20:2 s. 280. *Lustlyckan* HKn, 1858; jfr föreg. *Lyckan* BN KBor. *Långa intagan* KNo, Långe Intaga 1795. 2 *Långa väden* *läng-* *väna*, åkrar, KTo, -vännen 1857; SGis; *vänd*, f., jfr Nilén Ordb. *Långe hage* BN HTorp. 2 *Lång(e)kas(en)* KFl, Långekas 1855; KGur, Långkasenäset 1849. 3 *Lång(e)kaserna* BN SBjä, Tr; SHe (*Lång-*), skogsmark. *Långeland(a)* BN KKro. *Långemo* HAsk, åker, 1860; jfr SOÄ 19 s. 201 samt *Höge mo* på samma hmn. *Långerumpen* KHåf, 1860; *rump*, m. 'svans'. *Långevänden*, se *Långa v.* *Långflaten* HRy, 1794. *Långjordarna* KAIn; *långa* åkerlappar. Flera *Långjorden*. *Långplankan* HAsk, 1860. 2 *Långplankorna* KBråm, 1862; STr, 1857. *Långträdet* HGu. *Långvallarna* HHu. *Långöns kaser* BN HLå. *Läfsekaserna* BN SHu. *Lövhagen* KGur, Löf- 1849; man har väl tagit *löv* till vinterfoder åt fåren där. 2 *Lövhuskas(erna)* BN KFl, Höhu. 3 *Lövkasen* HRös, 1824; KGur, 1849; KMe, löfkase slätten 1798; jfr Bd 18 s. 279 samt 12:1 s. 82, 177. *Lövmon* KSöb, 1859. *Lövmyrskas* BN KMe.

2 *Madbråten* BN HKr, SHu. *Madgärdet* *måjålot* HBr; en mad därinvid. *Madäckran* STr, 1857. *Majorlyckan* HBr; en *major* Proschwitz bodde på Brattön omkr. 1870. *Marbosvedingen* HSä(?); jfr *-tomten* BN HSä. *Marknadslyckan* *måtnas-* KHa; där hölls *marknad* i slutet av 1800-talet. *Martas lycka* HSta el. angränsande hmn, 1814. *Martängarna* *måt-*, *måł-* HUt, åker, Matt-ängarne, nordre matt-ängen (!) 1825, Martängarne 1853; väl kvinna. *Marta*, som i föreg. (kanske dock urspr. mansn. *Matte* < *Mattias*, jfr då t.ex. *Mattes kas* Bd 12:1 s. 345). *Mellankasen* *mæla-* SBjä, betesmark. *Mellomkasen* *møløm-* SKåt; jfr Bd 20:1 s. 81, och märk vokalassim. i f. l. *Milpålsflaten* KSör, 1864; målets *milepåle*, m. 'milstolpe, fjärdingsstolpe', jfr *-ängen*

Bd 5 s. 224 samt *Pålen* BN HFi. *Minkan* BN KRe. *Mjölnelyckan*, se *Mölne-lyckorna*. 2 *Molyckan* HTr, 1858; KBor, *må-*: mojord. *Mon* som BN (tp och andra småställen) c:a 15 ggr, jfr Bd 18 s. XIX. *Morfars bråte* KRöa, Ö Hälletj. 3 *Mossekas* BN KGerr, Sa; KAIm, 1857. *Mosslyckan* SPj, måslöckan 1801. *Munkekas* BN KMe. *Musekas* KSäSöbÖn, 1801; det har väl varit gott om möss där; jfr dock följ. *Muselappen* KÖn, åker, 1849; måhända har den lilla åkern jämförts med cunnus, i målet *mus*, f., jfr samma namn Bd 12:1 s. 346. *Myr(e)hagarna* BN KRe. 4 *Myr(e)hagen* BN HGu, Hu, Ki, Lå. 5 *Myr(e)-kas(en)* BN HGu, Sta, Sä, KGerr, Si. 2 *Myreplankorna* SGis; SLe; åkrar med *myrjord*. *Myrplankan* HAsk, ängsmark 1860. 2 *Målarehagen* BN HBa, Hu. *Månghörningen* HUt, 1853. *Månshagen* KSöb, 1796, möjligen=följ. *Måns' kas* KMe, Måns kas 1828; väl samband med *Månstjärn(et)* avd. I. *Mårtelyckan*, -vallarna el. -vallen *mårväljen* och -ängen (*Mörte-?*) KNoRe, Mårte wallane, Mårte(n)ängen 1834, Mårtelyckan och Mårtewallen 1855 K nr 101, 171; enl. medd. ligger åkrarna invid *Mörtehålan* i Örekilsälven, avd. I, men på hmnskartan ligger de icke vid någon älvd. bæk; täremot i närheten av *Mårtetomterna* BN KNo; eftersom både *tomt* och *vall* gärna är sammansatta med en personbeteckning, är f. l. sannolikt mansn. *Mårten* (jfr *Mårtekullen* Bd 12:1 s. 49), vilket omtolkats till *Mörte-*, el. möjligen soldatn. *Mört* (jfr då skr. *Märterås* 1857 av *Mörteråsen* avd. V). *Måvegärde(t)* *måvəjðə* HSi; målets *måv(e)*, m. 'fiskmås'. *Märrekasen* KSy, 1854; jfr -hålet avd. VII. *Märrelyckan* *märə-* KKro, kanske=-backen avd. V. *Mölnarehagen* BN SStu. *Mölnare-vallarna* SStu, Mölnare vallane 1842; vid föreg. *Mjölnelyckorna* SHu, Mölné löckorne 1794, *Mjölnelyckan* 1861; fsv. *mölna*, f. 'kvarn', jfr t.ex. *Mölnlycke* Bd 3 s. 115 (ordet lever knappast numera i nordboh.). *Mörevallen* *mörəväljn* STr, Myrwalln 1857; målets *mör*, m. 'myra'. *Mörtelyckan*, -vallen och -ängen, se *Mårte-*.

Nibbehagen BN SÅs. *Nilselyckan* KBor; *Nils* skall ha röjt där. Minst 6 *Nordgärdet*, BN STo. *Nordhagarna* BN HRy. 3 *Nordhagen* BN HSö, Åb, SSkr. 3 *Nordkas(en)* BN HSö, Va, Vä. *Nordkaserna* HSy, Nolkaserne 1832. *Nordkroken* HBo; åker i en *avkrok* i *norr* (icke krokig). *Nordsandarna* HTorp, Nohlsannane 1847. *Nordslätt* *nɔslæt* HHä, åker. *Nordvallarna* SBe. *Nor(d)äng* BN HSta. Många *Nordängen*, 9 BN. *Norrgärdet* samt *Norrkasen* el. -kaserna HAsl, 1853; f. l. rspr.-påverkan för **Nord-*, jfr ovan. *Norrängen* HÅb, 1850; jfr föreg. *Nyevallen* HRy, -vall 1842; jfr Bd 12:1 s. 347. 4 *Nyhagen* BN HAd, KMe, Sör, Ös. *Nykas* HHu el. Ki, 1826; *kaserna* i skogen flyttades ofta, när den brända marken var utsugen. *Nylyckan* HSö, -lycka 1819. *Nypetornsstycket* SKle; vid -brankarna avd. V. *Nyvallarna* HTr, 1858. 2 *Nyvälet* HRös, 1824; SBe, åker 1802; Sörb. *nyvälle*, n. 'nyplöjd vall som får ligga, tills backesvålen (grässvålen) har ruttnat', jfr t.ex. Bd 12:1 s. 346 ('nyodling'). *Näbbeklövern* *näbəkløvən* SVat, åker; tydlig *klövervallen* nära *Näbban*, BN SHe. *Nämndemanslyckan* KGua, 1864; jfr -hogen BN ibid.

Nämndemansvallarna KKro, 1862. 2 *Näs(e)kasen* HGu, Ry, 1815: väl vid *Ryrs näs*. *Näshagen* n̄s- SLePj, 1801, 1860; vid en bäckkrök. *Näskasen* BN HGu. *Nästrand* HSi, Näs ranna 1820; målets *ran*, f. 'rand': en långsmal betesmark på Siviks *näs*. 2 *Näsvallen* HSi, Näs waln 1820: på samma *näs* som föreg.; KSn, *nåsvål*: åker på ett *näs* i Örekilsälven. 2 *Näsängen* BN KSör; KGua, 1820: vid Örekilsälven el. mot hmd. *Näset*. *Nötebuskelyckan* n̄t̄bōskä- STr; f. l. avser hasselbuskar. *Nötekasen* HSa, -kase 1825; möjlig samband med *-mossen* HLåSa, avd. VI.

Odlingarna SSKom; målets *ödlig* o.d., f.: en uppodlad del av myrmarken Fågelbott(n)arna, jfr t.ex. Bd 12:1 s. 347 samt *Odlingsmyren* 20:2 s. 236. 2 *Odlingen* HTorp: för ett femtiotal år sedan uppodlad ur betesmark; SSKom, = *Odlingarna*. *Olas fält* el. *lycka* HSy; medd. hade hört av sin far att en som hette *Ola* bröt upp marken. *Olas hage* SBjä, åker; för länge sedan fick en viss *Ola* den biten vid arvskifte. 2 *Olas lycka* HHu, 1826; HSy, se *Olas fält*. *Olinekas* BN HTorp. *Ormehagen* HHu el. Ki, 1826. *Ormeträdet* KHöhu, 1835. 2 *Ormevallen* HBa, 1849; HSö, 1819; jfr Bd 12:1 s. 347. *Ornhagarna?* se *Örn-*. 4 *Orrehagarna* BN KRöd; KBeHöb, även *-hagen* ȫr̄-, -hagen 1819, 1864: »det har väl varit god råd på *orre* där» (någon **orr*, f. 'al' finns åtm. inte nu på platsen); KSo, 1850, jfr *-dalen* avd. VII; SPj, 1801. 4 *Orrehagen* BN KRöd; HÅb, förr åker, nu skog, 1833: där var gott om *orre* ȫr̄, ȫr̄; KBe, = *-hagarna* nr 2; KHu, »ett Näsz — kallas årehagen» 1727. *Orrekasen* ȫr̄- KSy; troligen samband med *-drågen* avd. VII. 2 *Orrekroken* HGu, 1825; KRöd, 1800. *Oselyckan* SVas, Oselöckan 1793; se *-vallen*. *Os(e)vallarna* ȫs̄-, ȫs̄- SUI; åkrar vid Ulkerödbäckens *os* (mynning) i Lersjön. *Osevallen* SVas; vid Lerdalsälvens *os* (utlopp) ur Sannesjön. *Osängen* SBe, 1802, 1855; jfr *Osetången* avd. III. *Oxepinan* áks̄- HRöd; har kanske givit magert bete el. varit en *pina* att plöja. **Oxesprängan* (?), se **Oxleprången* (?) avd. IV. *Oxevallen* HRös, 1856; antagligen = *Stutevallen*.

Pantestycket BN KSn. *Pantängen* SHu, 1794; se föreg., samma namn t.ex. Bd 12:1 s. 347. *Paraprylen* *parapryl* HDö; åker; tydligt har åkern på grund av formen liknats vid ett *paraply*, i målet *parapryl*, m. 2 *Peppar(e)-mon* BN HÅb, SSt. *Perekas* BN KSo. *Peren pæn*, KBor, åker; jfr *Asgöten* m.fl. nedan. *Pers(e)hagarna* BN HMö. *Pers hage* BN KHöhu. 2 *Pershagen* BN HMö, KHöhu. *Pers kas* KVa, 1817. *Pers kaser* KÅs, 1816. *Persvallen* KSä, 1857. *Pil(e)hagen* KRe, åker, 1797. *Piltelyckorna* SBe, -löckorne 1802; f. l. har här snarast bet. 'ungkarl' (i Boh. och på Dal även 'yngling'), jfr Bd 18 s. 179 f.; 8 s. 43 samt 12:1 s. 347. 2 *Pinan* BN HBa, KEl. *Piskemon* BN KHu. *Platseslätten* och *-vallen* HFi, Plasse slätta, Wallen 1826; *plats* betyder vanligen 'torp', se reg. *Plittekas* BN HSta. »*Postskiftet*», se **Post-*. *Postlyckan* SSt, 1859; målets *past*, m. 'mindre bro över dike', jfr t.ex. *Postvallarna* Bd 12:1 s. 347. **Postskiftet*(?) KNo, port-(!) 1798; jfr föreg. *Prostetegen* KGerr, 1839; anledningen till benämningen oviss. *Prästekasen* el. *-kaserna*

KGua, Präste Kaserne 1820, -kasen 1836; jfr föreg. *Pukehagarna* BN HÅb. *Putterhagen* BN HTr. *Puttervallarna*, -vallen HSy; invid föreg. *Pål(e)granten* *päl(ə)gran-* KHa; en viss »Ekström-Pdl» innehade en del av *Granten*, jfr *Pål(e)näset* avd. III. *Pålehagen* BN SHu. *Pöle kohage* KVaPö, 1817; till hmin *Pölane*; märk den ålderdomliga formen, jfr i viss mån *Göpe hällor* avd. V. *Pöleyckan* KPö, 1855; jfr föreg.

Rabbehagen HLå; uppodlad i en *rabb*, se incl. 2 *Raben* BN HSä, KSöb. *Rabbevallen* HFi, 1826. *Rabbaekran* HAsk, 1860. *Rasmus(e)lyckan rásmus(ə)-* KTo, vid -kulten avd. V och -dalen avd. VII. *Rasmus' hage* BN HFi. *Renarna* BN HHu. *Restadtegen* BN K. *Riksdagskasen* SSte, en uthuggning i skogen vid -fjället (1859), kanske gjord av en *riksdagsman*. *Rishagen* KHåf, 1795; säkerligen *risig* vegetation, buskskog, jfr Bd 8 s. 327 samt *Riskas(en)* SOÄ 19 s. 11, OGB 12:1 s. 32. *Rocken* HÅs; åker invid *Buxorna (Byxorna)*, jämförelsenamn, varvid dock kanske här ordleken spelat en större roll än likheten. *Rosekasen* HFi, Rosekase 1826; soldatn. *Ros* el. målets *roser*, f. pl. 'blommor'. *Roskas* KGua, 1836; jfr föreg. *Rovevallen* SVas. 2 *Rovkasen* KGua, 1820; SHu, 1836; *rovor* el. råg såddes gärna på den nysvedda marken; jfr *Rovkas* SOÄ 18 s. 13, 15. 4 *Rumpa römpa* BN HRös; KTo, 1804; SKle, 1854; SLe, åker, 1794: den sista, smalare änden på egendomen, en flik som ett näs, jfr BN a.st. 8 *Rumpen* BN HGu, Sa, Tr, KTr; KHål, *römpen*, åker: avsmalnande; KHöhu, 1835; KSn, åker, 1793; SVas, åker, 1793. *Rumpevallen* HFi, Rompe Wallen 1826. 2 *Rumporna römpenə* KEI, ängsmark, Rumperne 1826: långsmal form; KÅs: en smal åker utmed »älven»; se *Rumpa*. *Rumpängen* HRy, 1815; jfr *Rumpeklåvan* avd. VII. *Rundhagen*, se *Rönn-*. »*Runn(e)-lyckan, -stycket*», se *Rönn(e)-*. **Runsehagen* (?) HTr, Rungsehags berget 1843; kanske samband med *Runeskog(en)* avd. IX. *Runsevallarna* HVa, Ronsevallarne 1869; f. l. kan åsyfta en *galgerunsa* 'svänggunga' el. sank, gungande mark; jfr OGBReg. 2 *Rutan röda* HTr, Ruterna 1858; KRöa; åtm. nr 2 är en nästan kvadratisk åker, jfr Bd 18 s. 73, 299. *Rutorna*, se föreg. nr 1. *Ryrsbråtarna* SSte, 1859; något samband med byn *Ryr* är icke känt. *Rytterhagen* BN KSo. *Rågbråtarna* KAlm(Re), 1801, rågbråteberg 1723; jfr *Rovkasen* ovan samt t.ex. *Rågkaserna* Bd 12:1 s. 349. *Råghagen* KÅl; där såddes »*kaseråg*», jfr föreg. *Råglyckan* HÅb, Rog- 1825; Sörb. *rou*, m. 'råg', jfr dals. *rog*. *Rättarelyckan* KBe, 1864; väl *rättare* 'fjärdingsman', jfr t.ex. *Rättaretorpet* Bd 12:1 s. 114 f., el. i bet. 'befallningsman på gård'. *Rävehagen* HSö, 1819; jfr -bergen avd. V. *Rävekasen* KGua, 1836. *Räverumpen* KBe, åker; liksom en *rump* 'svans', jfr samma namn Bd 16 s. 213 och 12:1 s. 349 samt *Rumpen* ovan och **Rävs(h)al(en)* 8 s. 328 med litt. *Rävrumpsvallen* KHöb, 1847; möjligtvis invid föreg. och sekundärt benämnd efter denna; eljest är f. l. snarast målets *räverumpa*, f. 'åkerfräken, *Equisetum*'. *Röde vallen* HÅs, 1861; jfr *Rödvallen* Bd 8 s. 328 (*röd* sand), ev. 12:1 s. 349. *Rödlyckan* el. -*lyckorna* SEd, Rölyckorne 1792, -lycke Vallen, Röd

lyckan 1833; jfr föreg. *Rödskasen* BN KRöd. *Rödsängen(?)* HBö, 1838; efter som inget **Röd* är känt här, kanske f. l. i stället är ett **Rös(e)-*. *Rönnefället* BN SSte. (2) *Rönnelyckan* (nr 2 *Runde-?*) HAsk, *rønø-*, Rönne- 1860; HRös, runnelycka 1824: här trädn. *rönn*, f. el. möjlichen adj. *rund*, jfr namn på *Rönn(e)-* avd. V. 2 *Rönn(e)stycket* (*Runde-?*) HTr, Runn(e) stycket 1843; STr, Runne- 1857; jfr föreg. *Rönnevallen* SHe, 1861; jfr *Aske-* ibid. *Rönn-hagen* (*Rund-?*) HBl, Rund- 1852; jfr *Rönnelyckan*. *Rönningarna* HRy(Sk), Runningen 1815, Runningarne 1842. 4 *Rönningen* BN KHu, Me; HRy(Sk), = *Rönningarna*; KBor, Rönningsbacken 1796. *Rönnintakan* (?) BN SKåt. *Rönn-ängen* KÖn, 1794 (kunde dock ev. vara ett **Rönningen*). *Röselyckan* HKi, 1860; målets *røsø*, n. 'sten rös'. **Rös(e)stycket* KKe, Röstycket 1856. **Rös(e)tegen* KMe, Röstegs kasen 1828. *Rösäng* BN HBö.

Saltkällehagen, se *Saltkällebackarna* avd. V. *Sandaren* *sànaŋ* SBe, åkerlycka; väl urspr. ett **Sandar(e)åkern* e.d., där f. l. är sand med -are-utvidgning. Minst 2 *Sandarna* SBjä, *sànanø*, åker; SSte, Sannarne 1859. *Sanden* BN HSa samt som namn på många åkrar, utt. *san*, *san*. 3 *Sandhagen* BN KÄl; HSa; KKi, potatisåker. 10 *Sandkas(en)*, varav 9 BN. *Sandstycket* SBjöb, åker. *Sandvallarna* HTr, 1858. *Sandåkers moar*, se *Dragonemon*. *Siggerödvallen* BN KSkå. *Sikvallen* STr, 1857; jfr *Stora siken* avd. VI. *Sillemon* BN KÅs. *Simons hage* BN SSte. 4 *Sjökas(en)* BN HSö, KBod, Höhu, Röa. *Sjöcroken* SBjöb, 1857, trol. 'avcroken vid Björnsjön'. *Sjölyckan* SLö; åkern sluttar brant mot Strandesjön. *Sjösandarna* KBo, sjösannarne 1796; vid Lersjön. *Skalle-kasen* HRös, 1824; efter hmnskartan att döma, sticker flera »skallar» upp där, jfr *Skallen* avd. V. *Skallelyckan* *skålø-* HTr, = *Skallen* nr 1 avd. V. *Skiljaremoarna* KBuStr, Skillare moarne 1842; se -backen och -bergen avd. V, samt jfr *Skiljemon* Bd 16 s. 231. **Skitrenen* SVas, Skitrensåkrarna 1793; 'den skitiga, dvs. dyiga, *renen*', jfr t.ex. *Skitputten* Bd 20:1 s. 99, -hålorna 11 s. 109, el. kanske i stället 'renen som man skiter på', jfr *Dritaremyren* SOV 9 s. 213. **Skjutsängen* SEd, -änge Maden 1792; kanske slätter el. bete i samband med den gamla *skjutshållningen*, jfr Bd 5 s. 244. *Skjöttelyckan*, -vallen(?), se *Skytte-*. *Skogintagan* BN SSko. 2 *Skogslyckan* KHäl; KSöb: vid *skogen*. **Skolmästaren(?)* SVat, Skolmästare (Åker) 1833. *Skolrums-lyckan* KHäl; i gården var *skolrum* (väl på den tiden då barnen ambulerade mellan olika gårdar). *Skorr(e)hagarna* el. -hagen BN KBod. *Skrevet* KHo, åker, 1797; jfr Bd 20:2 s. 11. *Skrutehagen* BN KHöhu. *Skråmon* BN HTr. *Skräddareflaten* och -vallarna KAlm, 1854. *Skyttelyckan* (*Skjötte-*) KRöd, Skötte- 1859; jfr -huset BN ibid. 2 *Skyttevallen* (*Skjötte-?*) KSy, *føtøvåd(n)*, åker, Skatte-(!) 1854; SSte, 1859; f. l. är antingen soldatn. *Skytt*, *Skjött*, jfr föreg., el. subst. *skytte*, m. 'skytt'. *Skättelyckan* KAln; någon *Skätte(ne)* bo tros ha röjt där. *Skättevallen* KRöd; mot hmnl *Skättan* (*Skättene*). 2 *Skäle-kas(en)* BN HBr, SBjöb. *Sköldevallen(?)* KAlm, Skältevallen(?) 1857; antagligen har en soldat *Sköld* brutit *vallen*, jfr *Skölderöd* BN på grannbyn Nord-

by. 3 *Sla(d)kas* BN HLå, KHöhu; KGua, *glá-*, skogsmark vid »älven», Slakaserne 1820, 1836, frammeslakasa 1820. *Sla(d)åkern*, -åkrarna KSo, Slå 1850; se föreg., ligger strax ovanför Hornborebäcken. *Slät(t)ekas* STr, Slätte- 1857; jfr samma namn Bd 12:1 s. 104 samt -berget avd. V. *Slät(t)elyckan* *slätø-* STo; slät och jämn. *Slätten* *slæta* SSt, åker. *Slätterna* BN KNo. *Slättna(n)* BN KGertSi. *Smedbråtarna* SUI, skog; en *smed* i Krokstad skall ha köpt skog där för länge sedan. *Smedhaken* *smèhåkən* KTo, vid -äckran; jfr *Haken* t.ex. Bd 20:1 s. 48, *Hakarna* (äng) 16 s. 222. *Smedjekesen* HKi, Smidje- 1866. *Smedjekroken* *smi-* KÅs, en liten åkerbit. 3 *Smedjelyckan* *smi(?)-* HBr: förr *smedja* *smi(j)a* där; KAlm: *smedjan* revs omkr. 1950; SHu; om f. l. se Bd 18 s. 39 f. 2 *Smedjevallen* HTr, 1858; KSöb, *smivåln*; *smedja* förr. *Smedjeåkern* HBönn(Ste, Stu), Smi Åkern 1814. 7 *Smedlyckan* *smé-*, *smè-*. *Smedvallen* KHa; en *smed* ägde *vallen*. *Smedäckran* KTo. *Smååkrarna* SBe. *Snedflaten* KHål, Sne- 1854; snarast adj. *sned*, jfr dock *Sneden* nedan. *Snipen* HFi, Sniben 1826; *snip*, m. 'snibb', t.ex. Bd 8 s. 331. *Snipmon* BN KBor. *Snippelyckan* HAsl, 1853; målets *snipp*, m. 'snibb', jfr t.ex. *Snuppen* Bd 12:1 s. 136. *Snyggevallen* KHäs, 1858; väl uppbruten av samme soldat *Snygg* som bodde på *Snyggeröd* under grannbyn Hajum. *Snöplogen* KÖs; kilformig åker. *Sotrynet* och *Soäckran* *sú-* KKI el. Ko, vid -höljen avd. I; åkern *Sotrynet* är lång och smal som ett *tryne*; jämförelsen hindrar dock inte att t.ex. namnet *Sohöljen* är primärt, ev. åsyftande att en *so* drunknat där, jfr *Björnoröt* ovan med litt. *Spannmålslyckan* HBr; vid *spannmålsmagasinet*. *Spetsarna* KAlm, åker, Spittsarne, Spettsane(?) 1835; går ut i några *spetsar*, jfr *Spetsen* Bd 12:1 s. 351. *Spjällen* HRy, Spjälla 1794, åker. *Spjället* SKle; *spjäll*, n. 'liten åkerlapp'; se OGBReg. *Springarens* (*Sprängarens?*) *intaka* BN STr. *Sprängen* *sprégen* el. *Sprängningen* SUI; stora stenar i denna åker har *sprängts* och körts bort; väl samma innehörd hos det oförklarade **Sprängdelid* jämte *Sprängde flaten* Bd 16 s. 183, 234. *Stackefläcken* KMe, åker, 1798; antagligen har man förvarat hö i *stack(ar)* där, kanske det som skördats på -myren avd. VI. *Stackejorden?*, se Stocke-. *Stackota jorden* KÖn, Stackotte jorden 1794; adj. *stackot* 'kort', jfr Bd 12:1 s. 352. *Stackota åkrarna* KRe, Stackote åkrarne 1797. *Stakelyckan* *stákø-* och -vallarna SKlå, se *En-stakevallarna*. 2 *Stall-lyckan* KKi, *stál-*; efter det gamla *stallet*; KRöd: inget *stall* där, jfr -hålan avd. VII. *Starvallarna* (*Starr-?*) STo, Starwallarne 1850; kanske snarare växtn. *starr* än fågelhamnet *stare*. *Stenbroflaten* HAsk, 1860. *Stengärdet* KHu, 1835. 2 *Stenhagen* BN HAsl, Lå. 8 *Stenkas* och 1 -kas(en), alla BN, se reg. *Stenkroken* BN KHöhu. *Stenkällerabben* och -åkrarna KMe, 1798; jfr -berget avd. V. *Stenlyckan* KÖs; där låg förr en stor *sten*. *Stenskasen* HLå, 1823; om f. l., se *Stenshult* BN HRy. *Stenstycket* KÅs; »inte så farligt med *sten*», kanske i stället mansn. *Sten?* 2 *Sten(s)ängen* BN HSa; KBorHuSo. *Stenvallen* *sténvål* SPr; åkern har varit *stenig*. *Stigskasen* KNo, 1822; se -berget avd. V. *Stigslyckan* *stës-* KEl, *Stigslöckan* 1799, Stis-

lyckan (två ggr) 1826; den nya bilvägen följer här den tidigare gångstigen. *Stirrefitt* BN SKlå. *Stockejorden* (*Stacke-*?) KÖn, Stocke- 1849; f. l. kan ha avsett en spång el. en gillerstock (el. *stockar* som man funnit i marken), jfr *Stockeflaten* Bd 8 s. 332 med litt., -*lyckan* 12:1 s. 352; men eftersom det på samma hmn funnits ett *Stackota jorden* (se ovan), föreligger kanske ett **Stacke-*, en stympling av *stackot* el. en ersättning av detta adj. med det liktydiga **stack*, varom se under *Stackåkern* Bd 10 s. 135. *Stocken* HRöd, åker; *stock* i bet. 'spång' har näppeligen funnits här, i stället torde en gillerstock ha åsyftats, se Sahlgren Vad våra ortn. berätta s. 50. *Stora kasen* BN HGU. *Stora kaser* BN SHu. *Storhagen* BN HAsk. *Storkerödvallen* KBe, Storkere- 1864; tydligent intill *Storkeröd* BN KMe. Flera *Storlyckan*. *Stormkasen* BN HSta. *Storplankorna* HAsk, 1860. *Strömkas* BN HSta. *Strömmekaserna* SStu; beteshage vid hmd. *Strömmen*. 2 *Stubbekasen* HLå, stubbekasan (!) 1798; SEI, 1842; *stubbekas*, f. 'svedjeland där *stubbarna* står kvar', Bd 12:1 s. 58 med litt. (Nilén Ordb. 'skogsbacke där skogen blivit uthuggen'). *Stubbekaserna* SPj, åkrar mellan husen; se föreg. *Stubbelyckan* KRöd; åkern säges ha varit *stubbmark* länge innan den röjdes. 3 *Stugelyckan* stöv-KHöb, SKår, Pr; nära »*stugan*», dvs. boningshuset. *Stugelyckorna* SVas; vid »*stugan*». *Stutelyckan* SPj, -löckan 1801. *Stutemon* HÅb, 1856; jfr -*backarna* avd. V. *Stutevallen* HRös, -wall 1856; antagligen = *Oxevallen* (jfr *Oxögat* = *Stutögat* avd. I), varvid *stut* synes vara det genuinare ordet för 'snöpt tjur'. *Stuverödkroken* SVas; mot *Stuveröd*, s. l. sannolikt i bet. 'avkrok'. *Stygga lyckan* HTr, 1858; jfr följ. *Styggekas* BN HAsl. *Styrmansvallen* KHe; en tidigare ägare var *styrman*. *Stöpelyckan* BN KHa. 2 *Stötekas* BN HTr, SPr. *Stötelappen* HTr, 1858; tydligent förkortning för *Stötekaslappen* i samma handling. 4 *Stöttarna* HBönn, KBor, Höhu, KNo; 'de korta åkrarna'; jfr Bd 12:1 s. 353. **Stött(e)ländet*(?) SLe. *Stötten ståtn* SVas. »*Sulingemon*», se **Sölängen*. *Surte-Martas kaser* SHu, Surtemartas Kaser 1836; väl efter någon *Marta* från ett av de vgt. *Surte*. *Sutarerabben* HKo, Sudare rabben 1846; se -*bäck* avd. II. 2 *Svarta kaser* KHöhu, Svarte kaser 1859; SRy; jfr *Svartekas* Bd 20:2 s. 269, *Svartakas* (åker med svart jord) 11 s. 119. *Svarteborgskasen* KSör, 1823; jfr *Svarteborgs berg* avd. V. **Svart(e)kas(en)* STo, *Svartkasvallen* 1850; jfr ovan. *Svartevallarna* SStu, Svartvallarne 1842. *Svarthagen svät-* SVat, Svarte- 1833; åker med *svartmylla* på lerbotten. *Svarvekas* BN HBö, Ry (tydligent angränsande). *Svens lera* HTorp, 1847. *Svingemon* HTr, 1848; *swing*, m. 'vägkrök', jfr *Svingen* Bd 20:2 s. 57. Många *Svinhagen*. *Svågervallen* KSöb, 1859. 3 *Svältan* BN KAlm; SBe, 1824; SUI, förr en liten hage. *Syräckran* HÅs, 1861; målets *syra*, f. 'sur mark', jfr *Syråkrarna* Bd 20:1 s. 196 med litt. 4 *Såg(e)kas(en)* BN HAsl, Br, Va, SBjöb. *Säbokasen* BN KSä. *Säckegärdet* KHo, 1838; jämförelsenamn, se *Säcken* Bd 20:2 s. 126, 286. *Sälebråten* BN HSä. **Sälgefalten* STr, Siljeflat(e)stycket 1857. 2 *Sälgefället* BN KRöa, SHu. *Sälgelyckan siljø-* HBr; efter en stor

gammal *sälg*. *Sälgerenen* HHu, Selge Rena 1830; jfr följ. *Sälgeskiftet* HHu, åker, Silje- 1763. *Sälgestycket* KBuStr, Silje- 1842. 3 *Sälgevallen* HSa, *siljøvgl*: förr mycket *sälg* där utmed berget; KFl, Silje(r)- 1855; KKe, Silje- 1856. *Sälg(e)åkern* el. -*åkrarna* KHåf, Seljäkrarne 1795, Selljeåckern 1833. *Söderse* *Sör-*. 2 *Södgärdet* *søgåldøt* BN KÖn; SEd; *söd*, m. 'får'. 4 *Södhagen* *sø-HBa*: där gick *söder* *sør* (får) ute både sommar och vinter; HRös; HSy; KGur, nu åker, förr färbete; jfr *Får(e)*- ovan. *Södpinan* HUT; åker, förr dåligt bete. *Söletegen* SLe, 1794; målets *søla*, f. 'gyttja', jfr *Sölevallen* Bd 12:1 s. 353. **Söläng(en)* HTr, Sulingemon 1858; jfr föreg. *Sörhagarna* BN HRy. 2 *Sörängarna* BN SHu; SPr, *sør-*, nu åker, längst i söder. *Sörängen* HSn, i motsats till *Nordängen*.

Tegarna HRy (m.fl.), =följ. nr 2. 2 *Tegen* BN H; HRy, äng, EK. *Telegraflyckan* KNo, 1855; den närmare innebörden oviss. *Tiburtshagen* BN SBe. *Timotejvallen* KSör, Themotie Wallen 1823. *Tion(de)delslyckan* *tiondels-SVas*; »har väl hört till 1/10 mtl»; jfr *Tjugufjärde(n)delslyckan* nedan. *Tistelkaserna* HBönn(SteStu), 1814; jfr *Tistelkaserna* Bd 20:2 s. 269, -*hagen* 16 s. 214. *Tisäterlyckan* *tisæter-* SBjä; man vet intet om samband med det närlägna *Tisäter* i Lerdals sn på Dal. *Tjugufjärde(n)delslyckan* *swifjændels-KTo*; jfr *Tion(de)dels-*. *Tjärnkasen* KGert, Kärn- 1853; väl vid Gertrudserödstjärnet. 2 *Torkopp* BN KHåf, Söb. *Torkoppkaserna*, se föreg. nr 2. *Torpegärdet* BN KTo. *Torpevallen* HKn, 1858; mot *Torp*. *Torpängen* BN KTo. *Torrvallen* KHöhu, Törrewall 1859. *Torrhagen* HRy, 1842; sand där. *Trapp(e)kas* KGur, 1849; jfr samma namn Bd 20:1 s. 14 samt *Trappe-myra(arna)* avd. VI. *Trehammaräckran* KSör, 1823; vid *Trehammarn* avd. V. 2 *Trehörnet*, åkrar HRy; KBe. 2 *Trehörningen*, åkrar HSn; STo. 4 *Trekanten* BN KHe; SEd, lekplats vid den gamla skolan; SSt, jfr *Fyrkanten* ibid.; SVat, åker. *Tresnippsplankan* HAsk, Tresnibbs- 1860; jfr målets *tresnipp*, m., vanligen 'trekantig, mindre lapp som inflikas i skjortor o.d.', samt *Tresnuppen* OGB passim. *Trinda intagan* KNo, Trinne Intaga 1795; *trind* 'rund'. *Trindekas* KMeÖs, Trinne- 1847. 2 *Trindelyckan* SEL, Trinnelycka 1842; SVas, Trinnelöckan 1793. *Trollekroken* HKi, 1866. *Trummehagen* BN HMö. *Trumpetehagen* HBönn, Trompete Hagen 1814; f. l. har väl åsyftat en militär *trumpetare*; angående f. l:s form, jfr *Trumpetemyren* Bd 16 s. 189, även som föreg. och följ. *Trumpetekasen* HSa, Trompete kase 1825; jfr föreg. 2 *Trädes-mon* BN HBö; HVä. *Trädesvrån* SPj, trädsvråen 1801. *Trädgårdsslyckan* HRöd; invid prästgården. 2 *Trädgårdssanden* *trégasán* HBr; SVas; *sandiga* åkrar intill *trädgården*. 2 *Trätarekasen* KGu, Trättare kase 1825; KGertHäl Krå, 1817; målets v. *træta* 'träta', kaserna har tydlig varit föremål för ägotvist. *Trätar(e)stycket* HSk, Trättare stycket 1842, trättar- 1855; se föreg. *Träteflaten* KKro, 1862; se ovan. *Trätestycket* SVat, Trätte- 1833. *Tröjarmen* HKn, åker(?), 1858; jämförelsenamn, jfr t.ex. *Buxan* ovan. *Tunnelyckan* HBö(Ås), 1838; samma namn Bd 12:1 s. 365 anses möjligen vara en ellips

för **Tunnelandslyckan* e.d., medan *Tunnevallen* 16 s. 215 har sitt namn av att det går åt en *tunna* utsäde för åkern. *Tunnlandet* KTo, åker, Tun- 1857. *Tvärländ(e)* SHe, *Tvärlänn* 1861; ä. boh. *tvärlände*, n., väl 'markstykke som går på tvären mot övriga ägor', Bd 12:1 s. 354; angående skr. *Tvärlänn*, med bortfall av slutvok., jfr *Underländ(et)* Bd 18 s. 307 och nedan. *Tvär-vänden* SKe, åker, -vänna 1857. *Tygeflaten* och -*kaser*, SRy, *Tyggeflaten*, -*kaser* 1854; se *Tygevallen*. *Tyges kas(er)*, se *Tuggekas* nedan. *Tygevallen* KSöb, 1859; jfr *Tygemyr* avd. VI. *Tyskekas(en)* SBe, 1824; jfr följ. *Tyskland* BN HGu. *Tysslingerabben* KHåf, 1795; målets *tyssling*, m. 'lingon'. *Tångevallen* HÅb; 1825; vid *Tången* avd. III. *Tåsungarna (Toss-)* KBuStr, Tossungane, Tossunge botten 1842; se *Tåsehöljarna* avd. I och jfr i fråga om formen *Kattugglorna* avd. VII. *Tösernas hage* BN HHu.

Udden èdn HSa; trekantigt stycke mellan vägen och ett dike. *Ule-* el. *Ulsmon* BN SKåt. »*Ulfvemoen*», se föreg. *Ulvekas* ülvø' KHa; se -*dalarna* avd. VII. *Ulvevallarna* KSör, 1823. *Underländet* KHål, åker, -lännet 1854; boh. *underlände*, n. 'under övriga åkrar liggande landstykke, lågt liggande mark', Bd 18 s. 307 och 12:1 s. 355. *Undervänden* üñorvåna SBjöb; den nedra av två *vändtegar*; jfr dock *vänd*, f. Nilén Ordb. *Utlägget* BN KKro. *Utängarna* HRös, 1824. 2 *Utäng(en)* BN H; KHåf, 1847.

Valekaserna SVas, 1793; vid *Valarna* el. *Valarnebergen* avd. V. *Vallbrottet* SVat, 1833; målets *vålbred*, -*bröt*, n. 'mark som nyodlas', jfr Bd 18 s. 123 och 12:1 s. 355 ('nybruten åker'). »*Vass stugeflaten*, -*lyckan*», se *Badstugelyckan* nr 4. **Vetehagen* KKö, Hvetehagsberget 1862. *Vettelyckan* HGu, Wettelycka 1825. *Vettelyckorna* SBe, hwettelöckorne 1802; nedanför *Vetteberget* SSkr, avd. V. *Vinkelflatet* HAsk, 1860. *Vinkelhaken* HRös, åker, 1856; har jämförts med en *vinkelhake*, snarast »lantmätarenamn» (el. givet av en snickare?). *Vinkellyckan* vigkölöka el. *Vinkel* vigköl STr; gick i en *vinkel*. *Vinterkroken* KMe, åker, 1798; snön ligger länge där, s. l. snarast i bet. 'avkrok'. 2 *Virarna*, ängar, KHåf, 1795; KRe, 1797; målets *vire*, m. 'vide'. *Virebuskarna* KAlm, 1835; se föreg. *Virelyckan* HBö el. Ås, 1838. *Viremon* HSö, 1819; jfr -*bergen* avd. V, -*myren* avd. VI. *Virerenen* HFi, Wire Rena 1826. *Virespjället* SVas, Wirespjellet 1793. *Viretegarna* SHu, -ne 1794. *Virevallarna* SBe, -wallen 1855; ingen *vire* (vide) nu. 2 *Virevallen* KTo, 1804; SBe, -vallarna. *Vitekas* KÅs, Wite kas 1821; måhända *vitaktig lerjord*, jfr -*jorden* Bd 8 s. 337, *Vitan* el. *Viten* (sandbotten) 12:1 s. 303 (ett oförklarat *Vite vallen* 20:1 s. 197). 2 *Vrån* BN KAln; HUt, ängsmark, Wråen 1775. *Väggallen* SSte, 1859. *Vänd, Nedra och Övra* SVat, Öfra Vän 1832(?); *vänd*, f. 'vändteg'; jfr Bd 20: 2 s. 271; obs. Nilén Ordb. *Vänd(n)ingarna* SEd; *vändtegar* runt de långa åkrarna på Gaterulten, jfr Bd 8 s. 338. *Vänd(n)ingen* vænøgen SKår; se föreg. *Värekas(en)* BN KÖs. *Väreklövern* KHål, åker (vall); har använts till bete åt *värar* (baggar) före slakten. **Värmekas(en)* SBe, Wärmekasdalen 1855; se *Värmedalen* avd. VII. *Västbytet* SBe, Östre wäss-

1802; har väl varit föremål för ägobyte. *Västergärdet* STo, åker. *Västerkas* BN KÖs. *Västerängarna* KHäl. 2 *Västeräng(en)* BN KSa, Sör. *Västerängshagen*=föreg. nr 1. 2 *Västgärdet* BN STo; SKår. *Västlyckan* vás- KMe; väster om gården.

2 *Åflaten* á- KKl; KKro, 1841; en å kallas numera ålv, f. i målet; båda åkrarna ligger vid Örekilsälven. *Åhlanderhagen* BN KHäl. 4 *Åkerhagen* HSaUt; SBe; SLé, = *Jutehagen*; SLöSkom. 2 *Ålyckan* KEI, 1826: vid Örekilsälven; SVas, Ålöckan 1793: tydligere nere vid Lerdalsälven; jfr *Åflaten*. *Åmotsvallarna* SBe, Åmåtts- 1855; se avd. II. *Årumpa*(?) el. *Årumparna* HTv, åker(?), Årumpane, årumpa 1816; målets *rumpa*, f. resp. *rump*, m. 'svans'; tydligere svansformade åkrar, bildade av Tvetälvens krökar. *Åsekas(en)* KÖn, -kas(e) 1825. *Åsängen* KPö, 1817; jfr *Åseholmen* avd. III och -kullen avd. V. *Åtton(de)delsflaten* HUt, Åttondels- 1853; hörde väl till 1/8 mtl, jfr *Tion(de)delslyckan*. *Åvallen* KHa, Åhvaln 1836; vid Hajumsälven, jfr *Åflaten* samt den y. namntypen *Ålvevallen*.

Äckran KHäl. **Älgemo(n)* HÅb, -mo kase 1825; jfr -klåvan avd. VII samt *Älgemon* Bd 18 s. 75. *Ägeslätten* KTo, åker, Elg- 1857. *Älvevallen* KBe, 1864; väl vid Lerdalsälven, jfr det liktydiga men ålderdomligare *Åvallen*. *Ängehagarna* BN HSn. 4 *Äng(e)hagen* BN HRy, Sä, KKö, SKle. 2 *Äng(e)-stycket* BN HRy; KÖs; åker mot hmd. *Ängen*. *Ängevallen* ágavál SStu; jfr Bd 16 s. 216. 2 *Ängkasen* BN KFl; HGu, 1863. *Äskeslätten*, se *Askeslätt(en)*. *Ävernekas* BN KHo. 3(?) *Örnkas(en)* BN HSa, Torb (sannolikt angränsande); KSy(?), Örnkaseliderne 1844, kanske fel för **Orrekase-*, se ovan. *Örn-hagarna(?)* KSo, vid »älven», Örnlagane, Orn-(!) 1850; f. l. är kanske det från Sörb. kända soldatn. *Örn*, men om skr. *Orn-* skulle vara den riktiga, i stället *orne*, m. 'fargalt', jfr *Ornebergen* Bd 12:1 s. 277. 2 *Österkas* BN HAsl, KÖs. *Österäng(en)* BN SGis.

Asgöten KÅs; ängsmark. — Assgöthen 1795, Asköten 1821 K nr 17, 73. ~ Mansn. fvn. *Asgautr*, varom se Rygh Personn. s. 65, 104, med best. sluttart.; jfr *Peren* här ovan samt *Dåven(?)*, *Endren*, *Redren* och *Torgöten* nedan. Att denna ON-typ icke behöver förutsätta en urspr. sms., t.ex. **Asgötåkern*, som sedermera förkortats, har framhållits av Modéer Smål. skärgårdsn. s. 231 f. och Hovda i MoM 1944 s. 42.

5 Badstugelyckan (*Bastu-*). 1. *bàstøvə-*, *bàstøvə-* HSa. — Bastug(u) Lycka 1825 H nr 44. 2. KBod. — Bastugulöckan, Badstufwe Löckan 1796 K nr 20. 3. *vàstøvə-* (!) SBjä. 4. SRy, nu *Bortstugelyckan* bù(t)ʃøvə-. — Badstufwulöckan 1793, Vass-stugelyckan och -flaten (!) 1854 S nr 5, 50. 5. SPj, nu *Bakstugelyckan* bàkstøvə-. — Bastufwelöckan 1801 S nr 8. ~ På el. vid nr 1 skall det ha stått en »badstuga». Det är ovisst om detta ord, som synes vara utdött i Sörb. (jfr namnförändringarna), där haft den urspr. bet. 'badhus', el. den från Boh. kända innehördeten 'torkgrop, torkhus för lin el. säd' (jfr Bd 18 s. 189 f., 281 och 8 s. 312). I varje fall har ett dylikt torkhus

senare alltid kallats *kölna*, se avd. V. För bet. 'badhus' talar dels den omständigheten att det nära nr 1 förr var en källa, som nu är utdikad, dels utt. hos nr 3 och den senare skr. *Vass-stuge*- hos nr 4, former som väl beror på anslutning till gen. *vass* av ordet *vatten*, vanlig både i appell. och i ON, t.ex. *Vassbotten* BN S. Denna förändring har understöts genom assimilation till *v* i s. l. Formen *Bortstugelyckan*, nr 4, åsyftar läget vid **bortare stugan* (jfr *Bort i stugan* 20:1 s. 52), medan nr 5 är en *lycka* som går *bak stugan* (jfr *Bak ladugården* 12:1 s. 333).

Bingen *bijgen* HRös; åker. ~ Kanske *binge*, m. i bet. 'mindre inhägnad', jfr Bd 8 s. 378. (Åkern är avlång, med högre mark omkring, varför faktiskt jämförelse med en *mjölbinge* vore tänkbar.)

Bjällerabben KRe. — Bjelle- 1707 nr 21. ~ Här har *bjälla* (bjällra) snarast bet. 'blåklocka', jfr ev. *Bjällebråten* Bd 12:1 s. 333 (i t.ex. Svarteborgs sn kallas de stora blåklockorna för *hästebjällor*).

Dåven HÅb; åker. — Dåfven 1833 H nr 51. ~ Om å-vok. återgår på gammalt kort *o*, synes man vid tolkningen främst ha att välja mellan två likljudande subst., nämligen nyno. *dov*, f. 'länder, korsryggen på ett djur, ändan på en människa' (=fn. *dof*, f. 'bakdel på en häst') och nyno. *dov*, f. 'blöt, gungande mark' (jfr stammen *dov*- 'fuktig; slö, kraftlös', i boh.). I förra fallet föreläge jämförelse med en kroppsdel, liksom i *Raven*, *Röven* BN HKo. Skulle ärenemot å ha uppstått ur ett långt *a*, kunde *Dåven* vara best. form av mansn. *David*, vilket dial. synes ha haft formen **Dåve*; jfr dels *Dåverud* SOÄ 19 s. 172 och SOV 11 s. 30, 51, dels *Asgöten* här ovan.

Dälpevallen HRös; åker. ~ Målets *dälpa*, f. el. *dälpa*, f. betyder 'vattrad, vågformig fåra i en ängsbacke; av tunga fordon förorsakad fördjupning i en väg'; SOÄ 1:2 s. 6 översättes *dälpa* med 'sänka i terrängen'. En medd. ansåg åkern ligga i en svacka. Enligt förf:s iakttagelse utgöres den emellertid icke av en fördjupning, utan tvärtom är den »välv». Man kunde då tänka på gotl. *dälpa* 'omstjälpa, välna, vända upp och ned'. Dock kan åkern förr ha varit »*dälpete*» 'försedd med vågformiga (jämnlöpande) fåror, gropig (om vägar)'.

Döns kas HSa. — Döns kas 1825 H nr 44. ~ Se *Döns myr* avd. VI.

Enstakevallarna *énstake-* el. **Stakevallarna** SKlå; åkrar. — stakewallarne 1802, Enstakevallen 1831 S nr 9, 21. ~ Omkring *Enstakeberget*, se detta avd. V.

Enåren KNo; åker. — 1855, en åren 1798 K nr 171, 48. ~ *Enar*, fn. *Einarr*, vilket i ä. tid förekommit i bygden under formen *Enor*. Så t.ex. bodde enl. 1803 Hfl på Gerrebo änkan Ingeborg *Enorsdotter*, född 1743, och från grannsn Sanne nämnes 1789 Hfl torparen *Enor Jönsson*, född 1725; beträffande denna nordboh. form, se Janzén Vokalassim. s. 46 f., och jfr *Redaren* nedan. Om mansn. i best. form, utan s. l., se under *Asgöten* ovan.

5 Flodmålet. 1. HSi, vid änden av en vik. — Flomålet, Flomåls Waln 1820 H nr 34(?). 2. KHåf. — flomålet utmed Elfven 1861 K nr 230. 3. KNo,

mot »älven». — Flo- 1855 K nr 171. 4. KÅs. — Flo- 1821 K nr 73. 5. SKåt; äng. — Flo- 1844 S nr 35. ~ Egentligen betyder boh. *floodmål*, n. 'den höjd vartill vattnet stiger vid högvatten', se *Floodmålsvallarna* Bd 5 s. 230. Sedan har ordet övergått till att beteckna 'den mark som översvämmas vid flod'; enl. en medd. i Krokstad sn kallas »sådana platser där gärdesgården (vilken där tages ned på hösten) går ner i älven, för *floodmål*». På tal om nr 5 sade man: »Det är *flood* på alla ägorna här».

***Flossåkern (?)** SHu. — Flåss- 1794 S nr 7. ~ Måhända samma nord-boh. *floss* *flos*, n. 'utslag på huden; fiskfjäll' (jfr ty. *Flosse*), no. dial. *flos*, *flus* 'skal, avskalade delar' o.d. som i **Flossberget* (»berget är skrovligt») Bd 16 s. 167.

Flottstycket ? (Flått- ?), -styckena ? SRy; åker. — Flåttstycket, Flåttstycken 1793 S nr 5. ~ F. l. åsyftar väl att åkern ibland brukat översvämmas av vatten; jfr *Flottmosse(n)* avd. VI. Möjlig kunde dock f. l. i stället vara samma *flått*, m. 'hudavdragare, puke' (el. 'hudflående' som verbalsubst.) som i *Flåtteseken* Bd 18 s. 242, el. slutligen Sörb.-målets *flöt*, m. 'fästing', jfr *Flottehagen* Bd 8 s. 344.

»Flätte kaserne, Flöt(e)-» KRöd. — 1832 resp. 1859 K nr 99, 207. ~ Knappast har *kaserna* jämförts med en *fläta*, i målet *fläta*. *Flätte* kunde vara felskr. för **Flåtta*, el. också föreligger kanske samma palatalisering som i **Potteröd* Bd 20:2 s. 86 samt flera under *Björängen* s. 18 nämnda fall. Angående olika tolkningsmöjligheter, se föreg.; eftersom platsen ligger vid Örekilsälven, förefaller det första altern. ganska sannolikt. Namnet skulle då skrivas **Flott(e) kaserna*.

Frimålen, -målet HRös; äng resp. vall. — frimåla (två ggr), fri målet 1824 H nr 39. ~ S. l. har måhända samma bet. 'avgränsat el. inhägnat åkerstycke' som anföres under »*Måla*» Bd 16 s. 226, varvid namnet i dess helhet kan jämföras med det Bd 8 s. 260 nämnda fsv. *friþgærði*, n. 'fredat gärde där fäkreatur ej får insläppas' och *Frigärde* SOÄ 9:2 s. 4 f.

Geren SKlå; åker. — 1802 S nr 9. ~ Målets *gere jærd*, m. 'kilformig strimla', fvn. *geiri* 'trekantig strimla, kil', i nisl. även 'liten kilformig gräs-mark' (nyno. *grasgeire*), nyno. *geire* 'kil, läderstrimla, jordstrimla', fe. *gára* 'trekantigt markstykke'. Jfr Bd 12:1 s. 358 med litt.

Gjulekas(er), se *Jule-*. **Gorå kusa,** se *Gråkusan*.

Gottbergskasen *gótbæs-* KHöb. — Gåttebergs- (Gätte- ?) Kaserna 1819, Strömane el. Gottbergs kas 1847 K nr 63, 201. ~ F. l. är väl släktn. *Gottberg*; smeder vid Loviseholm i Töftedal på Dal, c:a 1 1/2 mil från Högbergane, bar detta namn.

Gravarekaserna KSäSöbÖn. — grafware Caserne 1801 K nr 35. ~ F. l. är antingen målets *grava* 'gräva' med -are-utvidgning, som i *Gravaremossen* avd. VI, el. *gravare*, m. 'dikesgrävare, dödgrävare', jfr då ev. *Grav(ar)ekärret* Bd 5 s. 252.

Grefsåkrarna KMe. — gräfsåkrarna 1798 K nr 37. ~ Om f. l. se *Grefsås* avd. V, dock inte angränsande.

2 Grimsvallen. 1. HRös. — Grins- 1824 H nr 39. 2. HUt. — Grims vallen 1825 H nr 45. ~ Det gamla mansn. *Grim*, jfr t.ex. *Grimsnäs* Bd 20:2 s. 32. Angående övergången $m > n$ framför dentalen *s* (om nu inte *Grins-* 1824 beror på felskr.), se *Grinstad* SOÄ 16 s. 122, *Grimsvik* OGB 16 s. 42.

3 Grumsevallen *grámsə'*. 1. HBr. 2. HTr. — Grömse wallane 1843, Grömsvallarne, Grums(e) 1858 H nr 58, 87. 3. KSör. ~ Nr 1 förklarades med att där kanske var »*grumse*» jord, lös mylla, jfr målets *grums*, n. 'gyttja', *grumsete* 'grumlig, gyttjig'. Om nr 2 sade två olika medd. att där »nog varit hemskt dålig jord», medan man till nr 3 körde *sillgrums* (sillavfall efter trankokning) och gödslade med det. För det sistnämnda, jfr samma namn Bd 10 s. 131 och 12:1 s. 337.

Grumsvallen HRös. — Grums och Grinnevall 1824 H nr 39. ~ Se föreg.

Gråkusan (Gorå kusa) KHöhu. — Gråkusa (två ggr) 1835, Gorå Kusa 1846 K nr 106, 126. ~ Nyno., Sörb. *kusa*, f. 'cunnus', här jämförande; jfr *Gråkunta(n)* Bd 1 s. 136, 192, 213. Om f. l. *Gorå* 1846 inte beror på felskr., må erinras om att Sörb.-målet känner kaknamnet *gorå*; kanske kunde detta här ha »berömmende» innebörd.

Gudehagen, se *Jute*.

Gåpås lycka SRy. — Gåpås Löckå 1793 S nr 5. ~ Enl. 1789 Hfl bodde på det närbelägna Toröd soldaten Hans *Gåpå*.

Gör, se *Göråsen* avd. V. **Götehagen**, se *Jute*.

Haget KÖn. — 1794 K nr 13. ~ Subst. *hag*, n. uppfattas i Krokstad som dals. och som liktydigt med *hamn*, f. 'utmark, betesmark'; E. Noreen Årtemarksm. s. 40 översätter ordet med 'inhägnad, övervägande skogbeväxt betesmark'. Jfr *Haget* BN KHåf, *Hästhaget* Bd 18 s. 290 med litt. samt *Platshag(?)* och *Sågehaget* (*hag*, n. 'inhägnad mark') 8 s. 120, 362. I Sanne sn, som ju språkligt hör samman med Dal, finnes ett *Gisslebo-haget*, ovan.

Hankelyckan KFl. — 1855 K nr 183. ~ Väl dial.-ordet *hank*, f. 'vidja, ögra, handtag på hink, korg o.d.', jfr *Hanken* Bd 5 s. 37, *Hanketjärn* SOV 9 s. 87. Antagligen jämförelsenamn.

»**Harg Moar**« KRöa. — 1845 K nr 130. ~ Ordet *harg*, m. betyder enl. Rietz i Smål. och Ögl. 'plats, uppfyllt av naturligen hopad sten', medan det på Gotl. betecknar 'en stenhög, upplagd såsom sjömärke'; det motsvaras av fvn. *høgr*, m. 'stensatt offeraltare'. På Dal och i Boh. har ordet varit neutrum: *Harget* SOÄ 19 s. 145, 187, *Harjet* 15 s. 13, *Hagen* OGB 9 s. 122 med litt., *Harget* 12:1 s. 140 jämte 261 ('stenrös; stenmorän'). Dokumentformen talar kanske för ett ON **Harg*. Se nu Rostvik Har och harg.

Harvekasen KGua. — Harfvekasa 1820 K nr 59. ~ Dunkelt, liksom *Harvekullen* Bd 5 s. 180. Möjligen fel för **Havrekasen*? Jfr då katalogen ovan.

***Haveland(?)**, i *Havelandsmyren* *håvəlans-* KSa, en nyss uppodlad åker.
— Hofvelands (Hafve-?) Myra 1817 K nr 45. ~ Dunkelt. Knappast, ss. *Haveland* NG 12 s. 200, ett **Hafraland*, där f. l. är *havre* el. fvn. *hafr*, m. 'bock' (i gen. pl.).

***Herr(e)bråten** HSa. — Herrbråt håltet 1825 H nr 44. ~ F. l:s närmare innebörd är här oviss. Jfr ev. *Herresvedjan* (efter »herrskapsfolk») Bd 1 s. 279, *Herrbråten* 11 s. 114.

Hittan *hīta* KKö. ~ Dunkelt, liksom *Hitteflåg* Bd 5 s. 180 (och *Hittebåden* 8 s. 189). Möjlig fel (el. eufemism) för **Fittan*?

Hjulekas(er), se *Jule-*.

Hjullyckan(?) *jūlōka* SBe. — Hjullyckan (Jul-?), Juhllöckan, hjulöcke-backen 1802 S nr 11. ~ Sannolikt 'den *hjul*formiga *lyckan*': åkern är ganska rund. Dock är f. l. flertydig, varom se under *Hjulelyckan* Bd 9 s. 168; jfr även *Julemossen* avd. VI.

Hjällsmon(?) KBuStrÅs. — Jäls mohn o.d. 1841 (avskr. 1935), Jäls-mon, Jähls mohn 1842 K nr 157, 128. ~ Jfr **Hjäll(e)näset* avd. III och **Hjällsdalen* avd. VII.

Hopetyget SLE; åker. — 1794 S nr 6. ~ Om f. l., se *Hopaskas* ovan. Innebördens av s. l. är dunkel. Jfr Nilén Ordb. *ty* n., bl.a. 'grejor'. El. kanske ett urspr. **Tygestycket*, med det gamla mansn. *Tyke*, i ä. da. *Tyge*, jfr ev. *Tygemyr(?)* avd. VI.

Hornstjälpan *hōṇſtālpā* HHä; åker. ~ Där är »styg» jord, hård som *horn*. S. l. kan måhända jämföras med *Stjälpet* SOV 3 s. 48, *Stälpen* a.a. s. 80, vilka anses innehålla dial. *stälp*, en »obrutet» motsvarighet till ä. nsv. *stīlēp* 'fall, stjälpling, tvärbrant djup' (jfr rspr. *stalp*), ev. i bet. 'bristning i marken, plats för jordskred'. Åkern är mycket brant. Det hithörande v. *stjälpa* heter dock i Sörb. *stälpa*=fvn. *stelpa*.

Håselästen *hōsəlēsty* HSä. ~ 'Strumplästen', säkerligen jämförelsenamn; dock är den stora åkerlyckan numera »fyrkantad».

Höjevallen *hōjəväl* HHe. ~ F. l. ser närmast ut att vara samma *höja* 'göra höarbete' som i *Höjaremyrarna* Bd 18 s. 247. Men eftersom sms. då vore rätt truistisk, kanske i stället *hög*, med för målet oäkta utt., föreligger; jfr då *Höjebacken* (»väl målets *höj*, adj. 'hög'») Bd 12:1 s. 71. Åkern är kuperad.

Innegångsslätten(?), **Innegängs- (?)** HSa. — Innegängs (Innegångs?) slätta 1825 H nr 44. ~ Enl. den »lättare läsarten» vore f. l. ett **innegång*, m. 'gående inne', i motsats till **utegång*, jfr *utegångsfår*, el. i stället ett **inne-gänge*, n. i samma bet.; jfr med avseende på bildningen fvn. *úthýsi* 'uthus' till *hús* el. målets *nyvälle* till *vall*. Här avses väl en plats där kreaturen går då de inte släpps ut på skogen. (Mindre troligt är det att namnet innehåller en motsvarighet till det nyno. *gjengja*, f. 'stykke äng i skog el. invid sumpmark', som antagits ingå i det vrml. *Gängan* (*Gängene*) SOV 9 s. 49 med litt.)

Julekas(er)? (Gjule-?, Hjule-?) KAln. — 1837 K nr 114. ~ Angående olika tolkningsmöjligheter, se *Julemossen* avd. VI.

2 Jutehagen. 1. KAlm. — Jutehagen 1835 K nr 104. 2. *jýðə-*, *jýta-* SLe; åker, även kallad *Jutehogen* (på en höjd) el. *Gudehagen* el. *Götehagen* samt *Åkerhagen*. — Göthehagen (äng) 1794, Göde hagen, Gude h., Jute- 1833 S nr 6, 25. ~ Nr 1 har tydlig samband med *Jutehemmanet* BN K. Vid nr 2 skall *jutarna* (danskarna) ha varit förskansade under ett krig mot svenskarna, som då säges ha legat vid Bråteberget på Bråten i Lerdals sn, Dal. Kanske har *hagen* benämnts efter någon enstaka »*jute*», som odlat där — om nu utt.-formen är urspr. De ä. skr. talar snarast för att mansn. *Göte* el. *Gude* ingår, vilka också annorstädes sammanblandats; jfr *Gudebo* el. *Götebo* Bd 18 s. 90.

***Jättekas(en)** KÄl. — Jättekasemoo 1859 K nr 213. ~ Jfr *Jättekasen* SOÄ 12 s. 113. Måhända är *kasen* sekundärt benämnd efter något *Jättekullen* e.d., jfr avd. V; eljest är f. l. möjligt ett ökn. (soldatn.?) **Jätte(n)*.

Kalvetunen *kálvstóna* SRy. ~ En *tun* e *tón* för *kalvar* (och får); jfr *Tunerna* nedan.

Kamp(e)lotten *kámpəláðn*, *-lédn* KNo; åker. ~ Målets *lott*, m. 'lott, del, bit, stump', här kanske »*arvelott*». En hästhåndlare for på marknader och bytte *kampar* (sämre hästar), vilka han hade på bete här.

Kattestycket KBuStr. — 1842 K nr 128. ~ Kanske har f. l. nedsättande bet., avseende litenhet (jfr *Katt-tjärnet* avd. I) el. ringa värde (»med bärvis» 1842).

Killingetunet *sílgatónet* KRöa. ~ Målets *tun* 'stängsel, inhägnad', se *Tunerna* nedan.

Klavessängen *klávəs-* HBö. ~ *Klavess klávəs* (*Claus*), en gång ägare till ängen, har röjt där. Samma mansn. ingår säkert i *Klavess hult* el. *Klaveshult* Bd 20:2 s. 292; jfr också *Klavessgiljan* Bd 8 s. 305.

Knipplingekasen KHöb. — Kniplinge Kasen 1819 K nr 63. ~ F. l. är antingen ett **knippling*, motsvarande smål. *knöppling*, m. 'linknopp' (Rietz s. 342), el. snarare ett likljudande verbalsubst. till målets *knippla* *knépla* 'urkavla linfrön ur fröhylsorna'. Jfr *Knipplebacken* avd. V.

Kosvältan *kúsvælta* KVa. — Kusvältan 1821 K nr 72. ~ Nere i en brant backe, »väl inte något bete för kreaturen».

Kronan KVi; åker. ~ Namnet förklaras i bygden med att åkern är »bästa tegen»; jfr därmed *Kronan* el. *Kronlyckan* Bd 12:1 s. 342 med litt. Ett *Kronan* SOÄ 18 s. 125 har på min fråga sagts vara benämnt efter en soldat *Krona*; jfr då *Asgöten* ovan. (Åkern ligger icke högt, jfr Bd 5 s. 235.)

Kronoflaten och -gärdet KSör. — 1823 K nr 78. ~ Jfr följ.

Kronojorden KAln; åker. ~ Marken säges ha varit pålagd någon extra skatt — arrende till *kronan*? El. har den varit utarrenderad som bete åt *kronohästar*? Jfr då Bd 11 s. 124.

Kummelåkern KRe. — Kummel åkern 1860, Kummel- 1863 K nr 231 f. ~ Eftersom *kummel* 'gravröse m.m.' (se SOÄ 1:1 s. 59) knappast är folkligt i Boh. och det åtm. ej anträffas i tidigare Bd från landskapet, är namnet troligen »lärt»; jfr *Kummelberget* (»ungt namn») Bd 1 s. 311.

Körtevallen HBönn. — Kjörte Wallen 1814 H nr 23. ~ F. l. synes kunna vara en fvn. gen. **Körtu* av ett bäckn. **Kärtä*, varom se Lidén i NoB 1939 s. 32 ff. »Namnet betecknar . . . ett vattendrag, som är avlopp för eller rinner genom en tuvig (»kartig») mark, särskilt (tuvig) mossmark kallad *kart*; jfr isynnerhet vgt. »*kartamosse*», no. *myrkart*.» På hmn rinner en bäck, som kommer från den s.k. *Vägemossen*, vars namn tidigare kan ha varit **Kartemossen*; Lidén omnämner a.a. s. 34 ett *Kartamossen* SOÄ 10 s. 276. Jfr ock *Kartåsarna* avd. V samt ev. *Körtegården* OGB 11 s. 42. I här ifrågavarande mosse finns många stora, av ljung och småtallar bevuxna tuvor, vilka särskilt om hösten med sin mörkare färg framträder starkt mot den i övrigt blekgula mossen. Men även det flaska skogsparti, genom vilket bäcken sakta rinner ned mot *vallen*, är rikt på tuvor.

Laskare- el. **Laskeskiftet** och **Laskeflaten** KFlRöd. — Laskeflaten, -skiftet 1826, Laskareskiftet 1855 K nr 82, 183. ~ F. l. är väl samma ord som nyno. *laske*, m. 'kil, (i kläder); kilformigt ängsstycke', i bet. 'trästycke som spikas fast på ett redskap som skydd mot slitage' även *lask*, Skeem. (arme)*laskar*, pl. 'kilar i ärmarna'; om dessa ords ursprung, se Torp samt Hellquist Et. ordb. Jfr *Lasken* NG 6 s. 227 samt OGB 4 s. 88. I fråga om bet., jfr *Geren* här ovan. (F. l. i *Laskerud* SOV 10 s. 6 förmodas vara ett **laskare*, avlett av *laska*, troligen i dess ä. bet. 'sy med becktråd', jfr Sörb. *laska*'ds.); som skomakartermer tillhör orden *lask* och *laska* även rspr.)

Lekstakaserna KGerr. — Leksta kaserne (två ggr) 1839 K nr 116. ~ F. l. synes vara ett nu försvunnet gårdsn. **Lekstad*, där f. l. vore det gamla mansn. *Leikr* (el. *Leifr*?), jfr NG 4:2 s. 194 samt *Leksbackarna* avd. V.

»**Lommern**» HSi; troligen åker. — Långjorden och Lommern 1820 H nr 34. ~ Dial.-formen *lommer* 'lom', som ingår i *Lommersjön* och -vatten samt -ön Bd 10 s. 70, 82, även som i *Lommertjärn* el. *Lommern* 11 s. 65, synes vara främmande för nordboh. Här ifrågavarande namnform är måhända felskr. för ett **Lommen*, vilket kunde vara en förkortning av en sms. med fågelnamnet *lom* i dess för Sörb. och rspr. gemensamma form. Åkern ligger nära stranden av Kärnsjön. Man kunde dock även tänka sig ett jämförelsenamn **Lommen* **lòmən* 'fickan', varom se Bd 8 s. 353; jfr då även *Ficken* Bd 18 s. 285.

Långa vällerna *lägg* *väljənə* el. **Långjorden** *lägg-* KSör. ~ Den förra namnformen synes innehålla best. form av *vellir*, pl. av fvn. *vøllr*, m. 'gräs-vall', jfr *Vellene* NG 12 s. 232 och passim. Att denna gamla form anträffas här, behöver inte förvåna, eftersom åkern ligger på en av Sörb:s äldsta och mest centrala gårdar, den som givit hd dess namn. (Ordet *välle*, n. kommer

icke i fråga, då det dels endast användes som s. l. i sms., t.ex. *nyvälle*, dels i best. pl. skulle hetat **vælə* e.d.).

Långtravet *lägtråvət*, ä. **Långtråvet** SHe; åker. — Långtråfwet 1794 S nr 7. ~ Mellan berget och Lerdalsälven, en *lång* »vänd», så hästen kunde *trava* ut; jfr *Tråvaren* nedan.

Mellomsät(t)et *mælumsætət* HMo; åker. ~ *Mellom*, dvs. mellan, Kortplankorna. S. 1:s innehörd oklar, jfr ev. *Måvesät(t)et* Bd 8 s. 195 med litt. och *Simonssätet* här nedan.

Missunnarebiten *mæsunarəbédŋ* el. **-rispan** HSte; åker. ~ Vid »mätningen» var det en av bönderna som nödvändigt ville ha »fåväg» el. »fägata» genom den »rispan» till den murade brunn, som dittills varit gemensam vattningsplats, men de andra *missunnade* honom detta. Jfr *Missunneröd* BN HTr samt *Missunnen* SOSk 11:2 s. 148 med litt.

Målet HBö; åker. — 1838 H nr 52. ~ *Mål*, n. 'avmätt (avgränsat el. inhägnat) stycke', jfr Bd 16 s. 206 samt *Kvimålet* ovan; som ytmått i no. '10 ar' (Beckman Ordb.); i Sörb. används *mål* både som rymdmått och längdmått. Åkern bildar enligt hmnskartan en liten oregelbunden fyrkant.

4 Oceanen *øsián*; åkrar. 1. KHe. 2. KKro. 3. SSt. 4. SVas. ~ Nr 4 är den största lyckan på gården; även nr 3 är en stor lycka. Nr 2 var större förr. Namnet på nr 1 tros vara givet av samme styrman som ägde *Styrmansvallen*.

Olsmässkroken *ølsmæskrøkən* KKL; åker. ~ Namnet anses betyda att det växer dåligt på åkern. Nilén Ordb.: *Olsmäss krok ølsmæs krøg*, m. 'tiden omkring Olovsmässan; brist på födoämnen'. *Olov*dagen är den 29 juli; jfr det välkända uttrycket »Erik (18 maj) ax, Olov kaka». Före den nya skörden var det ofta ont om säd. När det börjar bli knappt, säger man: »Vi har kommit in i en *olsmässkrok*».

Ormesängarna HSö. — Ormesängarna 1819 H nr 35. ~ Jfr *Sängarna* och *Sängen* Bd 8 s. 334, även som *Björn(s)-sängen* 20:2 s. 115. Troligen samband med *Ormevallen* nr 2.

Pineleran SHe. — Pinelera 1861 S nr 73. ~ Säkert har den hårdå *leran* (lermarken) varit en *pina* att odla; jfr *Pinehatten* avd. V.

Reåren (?) KBor; åker. — Reornen 1796 K nr 18. ~ Formen 1796 synes bero på en missuppfattning el. vara en ren felskr. för ett **Reor(e)n*, det gamla mansn. *Hreiðarr*, nordboh. *Reor*, *Reår* (se under *Restad* BN K) med best. slutart. Jfr *Asgöten* och *Endåren* ovan.

Ridlyckan *rí-* KAhl. ~ Det har väl gått en *ridväg* förbi där, jfr *Ridberget* Bd 16 s. 179.

Rivaremon HRy. — Rifvare mon 1842 H nr 57. ~ F. l. kunde vara målets *riva*, f. 'räfsa' med *-are*-utvidgning, men dess syftning är oviss. Jfr *Rivehuvudet* SOV 9 s. 67 samt ev. *Rivskár* Bd 16 s. 137 med där anförda altern.

***Räängen** HTr. — Räängswallarne 1858 H nr 87, jfr (?) Rongseberget 1819 H nr 35. ~ Enl. olika meddelare är f. l. adj. *rå*: »det är *rått* och blött där av uppskott (ställe där vatten skjuter upp) och vattenådror». (*Ängens* läge synes icke motivera en tolkning med *rå*, f. 'rämärke, rågång'.) Med skr. *Rongseberget* 1819 avses sannolikt de nu s.k. *Räängsbergen* *råägs-*.

Rävetranan *rævætrána* KTo; åker. — Räfwe trane 1804 K nr 49. ~ Dunkelt. Sannolikt förvrängning av dals. (Frändefors) *rævætána*, f. 'bräde som rävskinnet spändes på till tork', enl. SAOB R 4231 även redskap för fångst av räv. (D.P.)

Sat(ar)slätten HKi; förr äng el. åker. ~ »Vall efter bränd skog» (alltså svedjeland), dålig att *slå*: ljung, tuvor och småskog ville ta överhand; nu är där skog. På 1880-talet slutade medd:s far med svedning här. F. l. *Satar*- är väl en svordom, motsvarande rspr. »djävlar!»; s. l. målets *slöt*, m. 'slätter', nyno. *slått*.

Simonssätet *símonsæt* HLå; åkerjord. — Simons säte 1798 H nr 32. ~ 1798 hette en av ägarna på Långön *Simon* Hansson. S. l:s närmare innehörd är oviss. Kanske *säte*, n. i bet. 'sittplats'; jfr i viss mån *Skarvesätet* Bd 20:2 s. 169 med litt. och *Måvesät(t)et* 8 s. 195 samt *Mellomsät(t)et* här ovan. El. drastisk jämförelse med Simons bakdel?

Självkarlvallarna HAsk; åkrar. — Sjelfkarls Vallarne 1860 H nr 92. ~ F. l. kunde måhända jämföras med målets *själv*sittare, m. 'ogift hemmansägare' (»en som sitter för sig själv?») el. med det från Dal (Håbol) kända *Självhästen*, ökn. på en viss torpare som inte hade häst och därför sade: »Jag får vara häst själv». Kanske var »*självkarlen*» ensam karl på gården?

»**Skalle(r)gerdet**», se **Skälbergärdet*.

Skatelyckan och -vallarna(?) (**Skatte-?**) *skatøløka*, *skátøválanæ* SSte. — Skatelyckan 1859 S nr 69. ~ Skr. 1859, liksom den andra utt.-formen, talar närmast för att *skator* hållit till på platsen; men f. l. kunde också vara *skate*, m. 'utskjutande udde, spets', se *Skatängen* Bd 12:1 s. 362. Medd. av utt. *skatø-* påstod emellertid att *skatter* nedgrävts i åkern, jfr ev. *Skattemossen* 3 s. 233; dock mot avser f. l. i *Skattekaserna* SOÄ 19 s. 175 jämte 1:2 s. 52 *skatte* jordnatur.

Skäktan KSy; åker. — Skekta (två ggr) 1854 K nr 170. ~ Jämförelse med en linskäkta?

***Skälbergärdet** och -hagen HTorp, **Sköldekasen** KSör, se *Hogeskäldarna* avd. V.

Slaktarängen, nu **Slaktsängarna** el. -ängen(?) *sláks-* HVa. — Slagtårängen 1869 H nr 109. ~ Den ä. förledsformen är antingen subst. *slaktare* el. v. *slakta* med -are-utvidgning. Man kanske har förrättat *slakt* vid *ängen*. Påståendet att en man skall ha blivit ihjäslagen med en sele i en duell om kärlek är väl en efterförklaring; f. l. vore då subst. *slag*.

Sneden SLe; åker. — 1794 S nr 6 (två ggr). ~ Väl samma ord som nyno. *sneid*, f. 'snitt, avskuret stycke (=fvn.); toppen av en gavelvägg; sluttning', jfr Bd 8 s. 360 med litt. Ett boh. **sned*, n. 'snett el. spetsigt åkerstycke' i det fyra ggr anträffade **Snedet* 16 s. 233, ävensom 12:1 s. 217, kan jämföras med vrml. *sned*, n. 'gavel' (även det no. *sneid* är lokalt n.). Denna genusform kunde naturligtvis också tänkas här, som best. pl., jfr dock Bd 8 a.st. Bet. 'sluttnings' föreligger i *Sned* SOÄ 19 s. 49. F.ö. kunde *sned* också återgå på det svaga avljudsstadiet fvn. *snið*, n., se Hellquist Et. ordb.

Snö(d)lyckan HUT. — Snö- 1775, 1825 H nr 11, 45. ~ Kanske har *snön* brukat blåsa samman el. ligga särskilt länge på åkerlyckan. Man kunde eljest också tänka sig adj. *snöd*, nyno. *snau(d)* 'bar, knapp', fvn. *snauðr* 'bar, fattig', sv. dial. *snö(d)* o.d. 'kort(hårig), knapp', i Sörb. 'knapp', jfr *Snöd-skallen* SOV 14 s. 146, *Snödbetet* OGB 20:1 s. 214.

Stabbu(r)vallen(?) KRöa. — Stabo valn 1845 K nr 130. ~ F. l. är kanske samma ord som nyno. *stabbur*, n. el. *stabbud*, f. 'stolpbod, visthusbod', väl av **stavbur*, -*bud*; ordet *stab(b)ur* är känt även från Dal, Vrml., Dalarna och Västerbotten. Dyliga stolpbodar (står på stolpar, som råttorna inte kan klättra upp för, trappan står fritt en bit från dörren) finns ännu, förutom i Norge, t.ex. på nv. Dal och i v. Vrml. och kan ju också ha förekommit i n. Boh.

Storbråta KAlm. — 1723 K nr 2. ~ Böjningsform av *bråte*, m. 'röjning', jfr *Backa* BN HTr.

Striporna KBuStrÅs. — Striperne 1795 (Ås), Stripane (!) 1842 K nr 17, 128. ~ Målets *stripa*, f. 'stripa, strimla', jfr ev. *Stripås* SOÄ 4 s. 5.

Strippeln strépøl SKåt, vid Sannesjön. — Strippelen 1844 S nr 35. ~ Förkortning för en sms. med *strippel*, m. 'Equisetum limosum', jfr *Stripplemyr(en)* avd. VI. »Det slädde de, och det var gott foras, dvs. foder.»

Strängen SHu; åker. — 1836 S nr 27. ~ *Sträng*, m. har här möjligen den bet. 'strimma, remsa', som antagits föreligga i f. l. av *Strängen* (**Strengevini*) Bd 20:1 s. 87; jfr målets *hösträng* samt *Striporna* ovan. Åkern verkar dock på kartan inte särskilt smal, varför den kanske i stället har sitt namn efter en där befintlig *sträng* 'fångstredskap', varom se Sahlgren NoB 1920 s. 161; då kan namnet jämföras med *Stocken* ovan.

Stubbhåsan SBjöb. — 1857 S nr 62. ~ Marken har tydlichen jämförts med en *stübheṣa* 'strumpskaft'; jfr *Håselyckan* Bd 10 s. 131, ävensom sjönamnet *Skinnhåsan* avd. I.

Stutefötterna SPj; »skral åker». — -ne 1801 S nr 8. ~ Tydlichen del av *Stutelyckan* ovan; angående namnvitsen, jfr *Björnörat* med litt. här ovan.

Subbekas HSa. — Subbekas, Sobbe- 1825 H nr 44. ~ F. l. är kanske det från Smål. och Vgtl. kända *subb*, n. 'smuts, våt orenlighet', vilket antagits ingå i **Subbekullen* Bd 1 s. 173, el. det därtill bildade *subb(er)*, m. 'smutsig karl; slarvig, ohyfsad karl' el. också dess feminina motsvarighet *subba*

'smutsig, oordentlig kvinna'. Ett ökn. till målets *sùbøn* 'drucken' vore också tänkbart.

Surpus HRy; åker. ~ S. l. kunde vara *pus*, m. 'gungfly; pöl täckt med växter som bildar en svagt rundad bula', här måhända i bet. 'cunnus', innebärande jämförelse, jfr under *Pusåkrar(na)* Bd 8 s. 327 med litt.

***Svin(e)tunet** KHäs. — Svintornet (!), Svintorns kasen 1858, 1862 K nr 203, 18. ~ Målets *svinøtøn* 'svinhage', jfr *Tunerna* nedan. Angående skr. *-tornet*, jfr *Tunen (Tunet)* Bd 20: 2 s. 288 samt **Tunlyckan(?)* nedan; ett utt. med supradentalt *n* hos *tun* har även spårats i Håbol på Dal.

Sågevallen HGu. — Såge Wallen 1825 H nr 43. ~ F. l. är kanske snarast målets *søy*, n. 'ställe där vatten skjuter upp' (Bd 8 s. 161: 'källdrag, sankmark'), nyno. *sog*, n. 'sugning, ström i älv'.

***Säng(e)slätten** HRy. — Sängslättemaan, äng 1794 H nr 37. ~ Det kan ha funnits en sängliknande håla i terrängen, jfr ev. *Sängarna* och *Sängen* Bd 8 s. 334, ävensom vikn. *Björn(s)-sängen* 20: 2 s. 115.

Taskrenen KBor. — 1796 K nr 18. ~ Kanske *ren* till en åker med jämförelsenamnet **Taskan*; målets *taska*, f. betyder 'ficka', men torde väl även ha kunnat åsyfta 'pung (scrotum)', liksom i (vulgärt) rspr. Jfr *Taskorna* ('påse, pung') Bd 8 s. 334. Om den enstaviga f. l. 1796 återger äkta utt., är det kanske dock snarare fråga om *task*, m. 'pung, testikel', jfr *Tasken* 16 s. 235, *Taskehagen* 12: 1 s. 364.

Tjudremålet HUt; ängsmark. — kyremålet 1825 H nr 45. ~ Sörb. *syrmål*, n. översätttes av Nilén Ordb. med 'såpass gräs som finns på den fläcken en *tjudrar* hästen på', och Vättemålets *syrmål* återges Bd 20: 1 s. 208 (under *Målingsflaten*) med 'så mycket som kan avbetas av ett *tjudrat* djur'. Man har kanske brukat *tjudra* hästen här, el. har ängen inte varit större än ett »*tjudremål*»?

***Tjurestad(en)(?)** HRy. — Tjorestads myr 1842 H nr 57. ~ Skr. 1842 kunde vara fel för **Tjöre-*, varvid f. l. vore målets *gor*, m. 'tjur', fvn. *bjórr*, jfr *Tjur(e)pannan* Bd 20: 2 s. 174. (Däremot motsvaras målets *gyr*, n. av fsv. *tiuper*, jfr föreg.) Namnets innebörd väl 'platsen där *tjuren* står *tjudrad*'.

2 **Tolv käringars rabb.** 1. KHål; åker. 2. KÖn, se följ. ~ Jfr *Tolv-käringarsmaden* med litt., avd. VI.

Tolvskillingars rabb *tölfsilgas ráb* KÖn; ljungrabb, även kallad *Kohagen*. — Tolf käringars (!) Rabb 1794 K nr 13. ~ Kanske åsyftas betalningen, en *tolvskilling*, för slätterarbetet på *rabben*, se *Tolvskillingen* Bd 20: 2 s. 287, ävensom *Ortebräckan* 8 s. 263; jfr också *Tiokronorsbacken* 18 s. 233.

Torgöten SEd; åker. — torgöthen 1792 S nr 2. ~ Det fvn. mansn. *Porgautr*, se NK 7 s. 94, och jfr *Torgauten* NG 1 s. 94, Indrebø Stadn. s. 235 f., Hovda i MoM 1944 s. 42 samt *Asgöten* m.fl. här ovan.

»**Tornegården**« och »**Tornlöckan**«, se *Tun(e)-*.

Trampenborgskaserna HSy. — Trampenborgs Kaserne, Tran- 1831 H nr 50. ~ F. l. ser närmast ut som ett släktn. el. ökn. Emellertid säges en del av marken ha hetat *Trampenborg*, vilket förklaras av att där var *trampeväg* 'gångväg' (enl. Nilén Ordb. betyder detta ord 'gångstig i inägorna', medan *trampégång* vanligen åsyftar 'gångstig i betesmarker'). Måhända har ett tp (jfr *Borg* BN samma hmn) halvt skämtsamt fått det ståtliga namnet efter vägen dit el. därförbi? D.P. gissar på en förvanskning av **Trojenborg*; i sådana *trampade* man ju verkligen.

Treårlingslyckan HHu. — Treårlings lyckan 1830 H nr 64. ~ En medd. ansåg att f. l. »kanske egentligen» vore målets *tredung* *trèðug* 'tredjedel', här väl avseende s.k. *tredingsbruk*, vid vilket åkern var delad i *tre* skiften, av vilka ett trädades och de två övriga bar mognande säd, höstsäd närmast efter trädet, och därefter vårsäd, jfr ev. *Tre(d)ungarna* Bd 8 s. 363 med litt. Eftersom detta brukningssätt innebar *treårsperioder*, är måhända f. l. här att uppfatta som en variant till det nämnda *tredung*.

Tråcken, åker, och Tråckängen KRe. — Tråcken, Tråck ängen 1834 K nr 101. ~ Väl samma ord som nyno. *trokk*, f. 'upptrampad plats', fvn. *traðk*, n. och *traðkr*, m. 'ställe där många trampar'. Det som synonym till nyno. *trokk* anf. *trod*, f. (Torp s. 807 f.) betyder 'mycket upptrampad väg el. plats, isht på sättern; viloplats för boskapen, fäfälla'. Kanske kreaturen samlats på *Tråcken* t.ex. före och efter betesgången; jfr *Skiljarebacken* avd. V.

Tråvaren SBe; åker. — tråftwaren 1802 S nr 11. ~ Förkortning för **Tråvar(e)åkern* e.d., där f. l. är boh., nyno. *tråva*, 'trava', jfr Lindberg Skeem.; alltså 'åkern där hästen kan travat ut ordentligt'. I Sörb. heter ordet nu och redan i Niléns Ordb. *tråva*, jfr *Långtravet*, ä. -*tråvet* ovan.

Tuggan HHu. — Tugga 1826, Tuggeliderne, -myren 1830 H nr 64. ~ Måhända innehåller namnet att marken bara givit en *tugga* *tùga*, en munsbit, i skörd; jfr i viss mån torpn. *Tugga litet* SOÄ 17 s. 25.

Tuggebussen HUt; äng. — tuggebus(s)en 1825 H nr 45. ~ Jämförelsenamn, se Bd 18 s. 306 och 16 s. 236. Ängen låg på en långsträckt »bäckholme».

Tuggekas *tügækás* HKoUt. — Tyggeskaser 1825, Tygges kas 1846 H nr 45, 67. ~ Enl. utt.-formen skulle namnet innehålla samma *tugga* 'munsbit' som *Tuggan* ovan. Emellertid är denna form möjligen en ombildning av ett ä. *Tyges kas(er)*; jfr ev. *Tygemyr(?)* avd. VI.

Tunegården(?) KSöb. — Torne- (Torne-?) 1859 K nr 209. ~ Synes vara en tautologi *tun* (se följ.) + *gårde*, m. 'inhägnad för småboskap'. Angående skr. *Torne-(?)*, jfr *Svin(e)tunet* ovan. F. l. *torn*, n. 'törne'? (D.P.)

Tunerna *tönə* SLe. — Tone 1833, jfr ev. Tornbacken (äng), -löckan 1794 S nr 25, 6. ~ »En *tun* e *tön* (inhägnad) där de hade kreatur, innan de körde ut dem till betet.« Åtm. det enkla ordet *tun* synes i Sörb. normalt vara f.;

jfr *Långötunen* Bd 20:2 s. 280. Däremot är ordet n., liksom i fvn., i *Killingetunet* och *Svin(e)tunet* ovan (men *Kalvetunen*, »en tun»).

Tunhagen HRy. — Ton- 1842 H nr 57. ~ Se föreg.

***Tunlykan(?)** SLe. — Tornlöckan (!) 1794 S nr 6. ~ Troligen vid *Tunerna* här ovan. Angående skr. *Torn-*, jfr **Svin(e)tunet*. (Skulle f. l. i stället vara *torn* 'törne', jfr *Tornängen* Bd 12:1 s. 85.)

Tutehagen KRöd. — 1800, 1859 K nr 27, 207. ~ Sannolikt jämförelse med en *tut*, m. 'pip (på kanner o.d.)', jfr **Firvile tut* Bd 8 s. 343.

Tveplöjorna *tvèplöjñənə*, *płøjñənə* KÅs; åker. — Tveplöjerne o.d. 1795 K nr 17. ~ På grund av den styva leran måste åkern *plöjas* två gånger, nämligen inte bara på hösten, utan också på våren, om man sådde då. Angående f. l., jfr *Tvemyrarna* avd. VI. Enl. Nilén Ordb. heter v. *plöja* i Sörb. *pløja*; men Skeemålet har utt. *plåwə*.

***Tyreslyckan(?)** KGur. — Tyris löckan 1792, Tyrens lyckan 1849 K nr 70, 136. ~ Dunkelt. Möjligen det gamla mansn. *Pyrgils*, jfr **Tyresfall* Bd 1 s. 340.

Tågevallen KHöhu. — Tågewall 1859 K nr 214. ~ Se *Tåg(e)myr(en)* avd. VI.

Ullas ålas STo; betesmark. ~ *Ulrikas* arvedel; hon dog för ett sextiotal år sedan.

Utmed lunden HBO; åker. ~ Utmed en dunge, i målet *lunde*, m., se avd. IX.

Varrevallarna el. -**vallen** *vårvævål(anə)* HRöd. ~ Dunkelt. Något båt-*varv* kan ej ha funnits här, och platsen ligger varken vid bäckkrök el. udde el. nära strömvirvlar, jfr *Varven* Bd 8 s. 364, 378.

Vasslyckan *vás-*, *vås-* SVas. ~ F. l. är väl gammal gen. *vat(n)s-* till *vatten*, jfr *Vassbotten* BN S. Sjön går intill där, men det finns ingen *vass*.

Vesslelyckan, -lyckorna(?) KMe. — wes lyckerna 1798, Wesslyckan 1833 K nr 37, 97. ~ F. l. är säkerligen *vessle* 'liten', jfr t.ex. *Vesslefjäll* BN KSöb. Bortfallet av f. l:s -le- beror väl på liknande »haplogologisk förenkling» som i *Klockeröd* < **Klockareröd* Bd 18 s. 92.

Vithavreskiftet KBor. — hwit hafre Skiftet 1796 K nr 18. ~ *Skiftet* har tydligt varit besätt med *vithavre* (äldsta kända belägg *hwit-hafran* 1751 SAOBArkiv). Målet känner även *svarthavre* (äldsta belägg *Swart Hafre* 1682 SAOBArkiv).

Värmland och **Värmlandsvallen** SHu. — Värmland, -lands Vallar 1836, -landsvallen 1861 S nr 27, 72. ~ Uppkallelse? El. kanske en *värm-länning* brutit marken, jfr ev. *Värmland* Bd 20:1 s. 8, *Värmlandsflaten* Bd 20:2 s. 271. Men eftersom platsen delvis ligger vid Lerdalsån och en sidobäck till denna, har måhända det ena av dessa vattendrag burit namnet **Värma*, jfr ev. *Värmedalen* avd. VII. Om *land* i bet. 'mark vid vatten', se *Grimmeland* Bd 18 s. 14 f.

Ängrisporna HSa. — Ang (!) rispene 1825 K nr 44. ~ Målets *rispa*, f. 'smal remsa', jfr *Aspe-* och *Ängerispan* Bd 18 s. 280, 308.

Ökehagarna, -hagen KHöhu. — Ökehagane 1835, -hagen 1846 K nr 106, 126. ~ »Väl en öke *øgø* av åkern, en trekant.» Jfr *Öken* Bd 8 s. 339.

IX. Skogar, lundar, bevuxna områden

Skog, m. utt. *skoꝝ*, utom i n. Krokstad och i Sanne, där det heter *skoꝝ*. *Hult holt*, n., 'skogsdunge' är både i Hede och Krokstad gamla hemmansnamn. Ordet *kärr* har icke den rspr. bet. 'sankmark'; se närmare Bd 18 s. 27 och 12:1 s. 366. Närta hälften av namnen på *-skog(en)*, förutom flera enkla *Skogen*, är BN. Subst. *lunde lūnø*, m., (i tillskapade namn *lund*) förekommer icke blott i sms. som *Asp(e)-*, *Björke-*, *Eke-*, *Lövlunden*, utan även i *Fur(u)-* och *Granlunden*; se däröm, liksom om ordens form, under *Lundane* Bd 18 s. 28. De flesta *lund(e)*-namnen är BN; märk åtta *Lunden lān* o.d. Namn som *Johanne(s)-*, *Rose(n)-* och *Sofielund* är bildade efter unga mönster.

Om *Parken*, se reg.; jfr *Twisteparken* nedan; om *Rindarna* och *Snäret* samt *Orresnäret* se här nedan.

Alekärr HVä. *Aspekärret* HSö, -kjärret 1819; jfr *Furu-* ibid. 2 *Asp(e)-lunden* BN SKåt; HBl, Aspelund 1852; målets *aspelänø*. *Benkärret* HSi, 1820; jfr *Benkullen* avd. V. *Benskogen* KRöa, 1857; se föreg. (2) *Björkekärr(et)* BN SHu, Kle (troligen angränsande). 3 *Björkelunden* BN SHu; HRy(Sk), 1842; HÅs, 1861; målets *björkelnø*. *Björket* BN KRe. *Blötemarken* KMeÖs. *Bod-*, se *Bu-*. *Borghultet* KSör, se *Borghultskas* BN ibid. *Brårödslund* BN KBrår. *Bråteskogen* HKo; se *-bergen* avd. V. *Brände skogen* HKo, Brända skogen 1814; jfr Bd 20:1 s. 217. *Buhultet (Bod-)* KRöd, Bo- 1859; jfr *-hogen* avd. V. *Buskogen* BN HBr.

Ekelundarna el. *-lunden* BN KÅs. *Erlandsmarken* HSa, 1850; jfr *Erlandsberg* avd. V. *Fagerlunden* BN SKåt. *Fagerskog* BN SEL. *Frammarken* KAIn, 1837; jfr t.ex. *-fjället* avd. V. *Furuhultet* HTr, Fure- 1858; jfr t.ex. Bd 18 s. 309. 2 *Furukärrret* HRy, Fure-, Furu- 1842; HSöTr, Furukjerrs kullen 1819, Furekärrret 1858. 2 *Fur(u)lunden* BN H; SHe, Furu- 1861. *Furuskogen* HBÖnnStéStu, 1814. *Fåglekärr* BN KHa. *Granlunden* KSör, -lund 1823. *Gubbehultet* KRöd, 1800; jfr *-hagen* BN HKo. *Gullskog*, nu i *Gullska(g)-kullen* *gùlsko(ȝ)-* HÅb, Gullskog (kulle) 1817, Gullskoberget (!) GK; om den flertydiga f. l. *Gull-*, se under *Gullholmen* Bd 8 s. 3 med litt.; att en prinsessa tappat en *gullska*, är en typisk förklaringssägen. *Gunlas hult* HSk, Gunlas hål(l)t 1842; se *Gunlas grop* avd. X.

Hackespantan BN KStr. *Holkeskogen* KVl, åker; väl efter en *holk(ekälla)*, se avd. X. *Hopasmarten* KRöd, Hopas marken 1859 K nr 207; se *Hopaskas*

avd. VIII. *Husehultet* HRy, 1842; jfr -myr BN ibid. *Hytteskogen* HKo, 1846; vid -kullarna avd. V. *Hålehultet* STr, Holehulttet 1857; om f. l. se under -mossen avd. VI. *Håleskogen* SBjöb, 1857; jfr *Hålemyren* ibid., avd. VI. **Hällekärr*(et) HÅb, Hellekjärrs kulle 1817; *hälla*, f. 'berghäll'. 2 *Höglunda* BN HFi, KHäs. *Johanne(s)lund* BN KKro.

Kaptenhugget SSte; vsv. *hugg(e)*, n. 'hygge': en *kapten* köpte för länge sedan den skogen och »drev ut» (dvs. avverkade) den. *Kasnингsskogen* HKo, 1814; f. l. är verbalsubst. till *kasa* 'nedhugga skog (särskilt för nyodling)', men i äkta mål borde det väl hetat **kasing*. *Kerstis ini skogen* BN SEL. **Klemensskogen*(?) KGertHälKrå, Klemmers Skogen 1817; jfr -*berget*(?) avd. V. *Kleveskogen* HÅb, 1833; om *klev* se avd. IV. *Kloskogen* BN KNo. *Kockehugget* kákshögét HSa; »*Kocken*» på Torp hade massafabrik (pappersmasse-) och köpte platsen för avverkning; jfr *Kaptenhugget*. *Kolehultet* SELÄs, 1837; jfr *Kolarehultet* Bd 18 s. 63. *Kolekärret* HTr, Kåle- 1858; jfr föreg. *Kol(e)skog* BN HSä. *Kopparhult*, *Kråkhult* BN H. *Kvarnehultet* HUt, 1825. *Kyrkekärr* HFi, 1826; väl nära *kyrkan*. 2 *Kyrkeskogen* HFi, 1826; jfr föreg.; KHa, vid -bräckan avd. V. *Köttnekärr* BN K.

Lidhult BN SLe. *Lillekarlshultet* BN SStu. *Lilleskogen* KEI. 2 *Lille Skogen* el. *Lilleskogen* BN HRy, Sa. *Lundarna* BN HSa. 8 *Lunden* som BN. *Lund(e)-skogen* BN KHåf. *Lövhusmarken* KRöd, invid Stämmesjön, 1816; jfr *Lövhuset* BN KRöd. *Lövlunden* BN KHåf. *Marken* BN KKro. *Markerna* BN KHa. 2 *Mohult*(et) mó- KEI, Mohulltet 1819: invid tp *Mon* ibid.; KSön, -hultet 1856: nära *Modammen*. 2 *Nordmarken* HBö, 1838: jfr *Sör-*; HKoUt, Nord- 1814, Nor- 1825. *Nordskogen* BN HSk. *Orrekärret* SHu, 1794; väl samband med -*myren* avd. VI och -*dalen* avd. VII ibid. 6 *Parken* BN, se reg.; HÅb. *Perelunden* KBråm; en viss *Per* tros ha ägt skogsdungen. *Putterskogen* HGu, se -*hagen* BN HTr, därintill. 2 *Rose(n)lund* BN KHöb, SÅs. *Råskog(en)* BN SEL. *Rörkärr* KSa, 1854; *rör* i bet. 'vass (*Phragmites*)' el. 'gränsröse'. *Rör-skogen* HUt, 1775; jfr föreg. samt Bd 12:1 s. 109 (troligen *rör*, n. 'vass').

Sjöskogen BN HSa. *Skogshultet* SStu, 1842; jfr målets *skoghult* skòuhölt, n. *Skogskärr* (ON?) KAlmRe, skougz kiär 1723. *Sla(d)hultet* BN KHål. *Sofielund* BN KSör. *Sokärr* BN KSör. *Stenshult* BN HRy. *Stjärnhultet* HUt; kanske efter någon ko (el. soldat) *Stjärna*, jfr *Stjärneberget* Bd 16 s. 183. 2 *Storskogen* BN HSa, SGa. **Svackhult*(et) KÅs, Swackhålts myr 1821; se **Svackerna* avd. VII. **Svarvehult*(et) HRy, -hults kaser 1842; jfr ödetp *Svarvekas* ibid. *Såg(e)marken* KÅs, Sågmarken, -marksholmarne 1795; man tror att de *sågade* bräder för hand här, men eftersom det har varit tre kvarnar ovanför, har här väl också funnits en »*sågkvarn*»; jfr samma namn Bd 18 s. 124 samt *Sågemarksklåvan* samma Bd s. 272. *Sälelund(en)* BN H. *Söbbhult* BN H. *Sörmarken* HBö(Ås), 1838; jfr *Nord-*. *Sörskogen* BN HSk.

Timmerskogen SRy, 1819. *Torehultet* HTorb, 1830; jfr t.ex. *Tores både* Bd 20:2 s. 139, *Torelyckan* (*Tore* el. *Tora*) 12:1 s. 364. *Tranhultet* KSäSöb

Ön, 1801. 2 *Twisteparken* KMeÖs-SKlå, 1847: det var strid om gränsen mellan socknarna; SSte: *twist* med angränsande hmn på Dal om äganderätten; jfr namn på *Trätare-*, *Träte-* reg. *Ängekärr* BN KKö. »*Önneskogen*» = *Örneskogen* BN HSa.

Hjälmhultet och -**kärr(et)** KHöhu. — Hjelmhultet, Hjelm kjärs Skogen 1835, Helmholts (!) Skogen 1846 K nr 106, 126. ~ Efter höhjälmar el. efter ett *hjämliknande* bergsparti, jfr Bd 12:1 s. 91 f., även som *Lövhjälman* BN KRöd.

Orresnäret HHu. — 1826 H nr 64. ~ Se *Snäret* nedan; f. l. kan vara fågelnamnet *orre* el., kanske snarare, träd. **orr* 'al', jfr *Orremyr(arna)* avd. VI.

Rakehult HSta; »god skog». — 1842 H nr 59. ~ Namnet åsyftar väl lång och *rak* skog, jfr *Rackekärret* och *Rackhult* Bd 18 s. 311. Kanske är f. l. också här egentligen adj. *rack*, i målet *rak*, rspr. *rank*, i bet. 'rak (lång och smal)'.

2 Rindarna. 1. HFi. — Rinna(r)ne, Sör Rinnen, Rinne wallen 1826 H nr 49. 2. Kalm, även **Rinden** *rīn*; åker. — Rinnarne, Rinnen 1801, 1835 K nr 30, 104. ~ Nordboh. *rinde*, m. betyder vanligen 'mindre skogsdunge på jämn mark', se Bd 16 s. 240. Nr 2 består av en smal åkerlycka med en dal på vardera sidan; här synes alltså den ursprungligare, från nyno. kända bet. '(smal) jordrygg, hög bank' föreligga; jfr under *Rindemyr* Bd 18 s. 22 med litt. (Man använder på gården uttrycket »nere på *Rinden rīn*»; circumflex har förvandlats till akut efter den obetonade prep.)

Ringhultet HBa. — 1849 H nr 74. ~ Kanske åsyftar f. l. *hultets* form, jfr *Ringemossen* avd. VI. Soldatn. *Ring* synes vara okänt i bygden, jfr eljest *Ringetorp* Bd 12:1 s. 128.

Rumse- el. **Runseskog(en)** *rōmsə-*, *rōnsə-* HTr, invid Asl. — Ronseskogen 1858 H nr 87. ~ De *runsade rōnsq* (gungade) därute, t.ex. när de vallade djur, men även eljest. Angående den altern. formen *Rumse-*, se *Rumsekullen* Bd 8 s. 266 med litt.

Sköldern KSör; utmark. — Sköllern 1823 K nr 78. ~ Samband med *Hogeskäldarna* avd. V.

Sköldmöjekärret KRöd. — Skjöldmöje kärret 1800 K nr 27. ~ Se *Sköldmöjorna* avd. X.

Snäret HÅb. — 1817 H nr 36. ~ Målets *snäre*, n. 'snår', jfr t.ex. Bd 8 s. 368 samt *Orresnäret* ovan.

Spirhultet KRöd. — 1800 K nr 27. ~ Jfr samma namn Bd 20:1 s. 56, **Spireskogen* 12:1 s. 368 samt *Spiralen* avd. VII, även som *Rakehult* här ovan.

Spökekärr *spōgəsər* HSaTorb; skogsdunge. ~ »De var så rädda att gå vägen genom dungen (nu landsväg), för det *spökade* ideligen; de mötte ofta en svart sugga.»

Vasekärr HÅb. — Wasekjärr 1817 H nr 36. ~ *Vase*, m. 'risknippa utlagd över sankt område, för att man skall kunna ta sig över', jfr *Vasarna* Bd 18 s. 185, *Vasen* s. 259, 8 s. 166 samt Sörb. *enervase* 'vase av enris'.

X. Andra namn av skilda slag

2 *Berg(e) källan* HSa, Bergekäll vallen 1825; KAln, »en . . . 1863 undanlagen källa, Bergkällan, med fri väg» EKB; jfr Bd 12:1 s. 370. *Bockedy(t) bökədy(t)* HGu, Bocke dy(e)na 1825; här är det ovisst om *dy*, n. har den i målet vanliga bet. 'kallkälla', el. det avser 'dy, dyig mark'; det fanns på platsen »en kallkälla eller ett hängedy (gungfly)», och man sade, att »djuren går ner i *Bockedy(t)*»; alltså har väl namnet också betecknat betesmarken; medd. hade i sina pojkar hittat långsmala ben (efter en omkommen *bock*?) på platsen. *Bränneriet* BN HÅb.

Domaresätet KHa; jämförelsenamn: ett »intag» i berget. *Dyt* BN SEd; se även sms. med *Dy*- reg., särskilt *Dylyckan* avd. VIII. 2 *Enern* BN HÅb, KNo. *Evas grav* HKr; man har här sett en gammal *grav* med brända ben i ett dike.

Granknuten BN KAln (avd. V?). 2 *Gränsen* BN HBr, KHöhu. *Gröna källa* KRöa, Gröna källan 1805, -källa(n) 1844; »den källan var aldrig annat än grön» (av gräs el. kanske snarare alger). *Gunnarsrödskaven* BN HGu. 2 *Gäst(e)huset* BN HUT, KSöb.

Hagekällan KBe, 1864. *Holkekällan* HEL; jfr t.ex. Bd 20:2 s. 296 och 8 s. 369 samt följ. *Holken holkon* HSa, jfr Holkemyr 1825; en kallkälla i vilken man hade satt ner en »trind» (rund) tunna, *holk*, m., enl. Nilén Ordb. 'avlångt, urholkat trädär', *Hälsokällan* KKro, vid tp Halland, Helse- 1867 Holmberg² 2 s. 201; en »jättehåla».

3 *Jordfallet* BN SEd; KHål, betesmark, 1854; det har varit ett väldigt *jordfall*, som dock bundits genom växtligheten; KSör, jordskred vid åkanten. *Jörns dy* el. *källa* KStr; se *Jörns plats* BN Ås.

3 *Kallvättne(t)* HHu(Ki), Kall wättnet 1826; HRy, Kallvättne ängen, Källehålet Kallvättne, Kallvättene hålan, Kallvättene (två ggr) 1842; HSa, Kallwettnet 1825; målets *kallvättne*, n. '(ställe där en) källåder (springer upp)', jfr Bd 20:2 s. 294. *Karthusedyt* SKlå, jfr *Karthuset* BN SKlå. 6 *Kol(e) bott-n(en)* BN HBa, KHös; HVa, betesmark, Kolbotten 1869; SEd, åker, Kolebotten 1855; SPrSte, *kələbóty*, åker, Kohlebottnane 1843; SVas, »god betesmark», kohlbottn 1793, Kohlebotten 1852. 2 *Kol(e) hådlorna* BN KÖn; HBö, kålhålorona 1838; gropar där man bränt *kol*, Bd 12: 1 s. 273. *Kyrkekvarn* BN HEL. *Källan* BN SSkr. *Källdalsdyt* KGua; källan i *Källdalen* BN KGua. *Kölnan* SÅs; tomt efter en *kölna*. *Kölnestödet* HSi; 'platsen för *kölnan*', jfr *-hålan* avd. VII samt t.ex. målets *bärstöde* *bæstø*, n. 'ställe där det växer bär i större mängd'.

Lindarna SBe. **Mokällan* HBönn, Ste el. Stu, Mokjällhålan 1814. *Mörteforsan* BN KHåf. *Pers hål* SPj; spricka el. »gryta» i ett berg vid Pererödfallet (se BN ibid.) i Pjäxerödbäcken; kanske *Per* omkommit el. blivit skadad där? *Putten* SKlå, källa. 3 *Pålen* BN HFi, Ko, KHe. *Röds kvarn rös kvāη* KRöd.

3 *Skansen* BN HHä, KHe; KSöb, 1859. *Skredet* BN SSkr. *Snaran* BN HBa. *Solbergs kvarn* BN KSo. 2 *Stampen* BN HEI, SBjöb. *Stora rös* HBr, 1721. 2 *Stämnen* BN HÅb; HTr, 1858. **Svart(e) dyt* HKi, Svartdyberget 1866; målets *dy*, n. 'dy (sällan); källa', jfr *Svarta dy* (källa med svart, dyaktig mark omkring) Bd 16 s. 243.

Tjuve-Jonases lingrop sývæjónasas língróþ HAsl; *Jonas* stal *linet línet* som folk hade »dräckt», och torkade det över *gropen* före brätningen; ligger i *Tjuve-Jonases gilja* avd. VII. *Tjärbruket* BN HBr. *Tjärebrännan* KBu; »de har nog bränt tjära där en gång i tiden». *Tjärhjällen* SRy, äng, kjärjällen, -jälن, -jalln (!) 1793; 'tjärugnen', se Bd 20:2 s. 287 med litt., 301. *Tolleristedet* tölöristadiget HSä; en artilleristrensade upp *diket*.

Valerösen, -röset HKrVa, 1813; se *Valarna* avd. V. *Varven* BN HGu.

**Anneslad(et)* KBor, vid Hornboresjöns v. strand. — Ahne(?) sla bårg 1727, Annesla Berg 1857 K nr 1, 217. ~ Antagligen 'Annas ålkista', se *Sladet* nedan; ett par bäckar rinner här ut i sjön. Sannolikt åsyftas samma Anna som i **Annestigen* och *Annas myr* på det angränsande Restategen, avd. IV resp. VI.

Arngrims källa ángrums sèla HKo. — »Offerkälla . . . S:t Arngrims källa, på Kopparhult, hvilken tros vara upprunnen af en viss Arngrims blod, som der blifvit oskyldigt utgjutet» 1867 Holmberg² 2 s. 205. ~ Nu säger man att källan runnit upp efter ett fältslag. Enl. 1819 Hfl bodde på ett stp under KHåf hustrun Christina Arngrimsdotter; jfr *Kung Angers grav* nedan. Jfr *Arngrims väg* och *mo* Bd 16 s. 148, 206.

Bergskitteln SPr(Ste). — Bergs kitteln, »en Cirkel rund håla i berget 5 qvarter djup och 3 qvarters diameter» 1843 S nr 34. ~ Tydlig en »jättegryta», jfr Bd 20:2 s. 295.

Björnås vale KÅs. — Björnås Wale 1816 K nr 68. ~ På *Björndåsarna* el. -åsen avd. V; se *Valarna* etc. samma avd.

Bläckefuren HKrÅb. — Blekefuren 1813 H nr 15. ~ En *fur* (fura) som blivit *bläckad*, dvs. märkt med en ljus fläck, här för att tjänstgöra som råmärke, jfr Sörb. *błęga*, sv. v., 'märka träd', nyno. *blika* 'se blek ut; glimta; märka med en vit fläck', i avljudsförhållande till adj. *blek*. Angående en annan f. l., se *Bläcktfjärn* avd. I.

***Bord(s)källan, -källorna(?)** KBor. — Bokjellan(?), Bolkjällerne (åker), Bolkjällemaden, -renen 1796 K nr 18. ~ F. l. är väl *bord*, n. 'bräde, planka', jfr t.ex. *Bordemaden* Bd 12:1 s. 307 f. Här skulle då åsyftas *källa* el. *källor*, beklädd(a) med plank, jfr *Stockebrunnen* och -*dyt* Bd 20:2 s. 300.

Bräss(e)högen *bréshéggən, bræsəhéggən* KHa; stor gravhög. — Bress- 1867 Holmberg² 2 s. 199. ~ Enl. sägner skulle en kung *Brässe* ha blivit begravd i *högen*. Dunkelt.

Dammstock *dàmsták* KBe-Dal, antagligen där rågången Höghult-Bläsön i Lerdals sn möter Bergane vid tp *Dammen*. ~ Jfr *Damstok(ken)* NG 4:2 s. 78 och 6 s. 23. S. l. har väl åsyftat en spång över el. vid kvarndammen.

»**Guden Hällags källa**», se *Hällagedalen* avd. VII.

Gunlas grop *giúnłas grób* HSk. Jfr Gunlas hål(l) 1842 H nr 57. ~ En kvinna som hette *Gunla* (*Gunnhilda*, jfr *Gunlas myr(ar)* Bd 18 s. 246, 363), råkade björnen och lade, för att vilseleda besten, huvudklädet på en stubbe och sprang. Sedan blev hon kallad *Björne-Gunla*.

»**Gälhusommen**», se *Hjällhusugnen*. **Helagekällan**, se *Hällagedalen* avd. VII.

Hjällhusugnen *jælhúsómn* KSa; hällkista. — Gälhusommen el. Gälhusugnen 1867 Holmberg² 2 s. 199. ~ Dunkelt.

Hällagekällan, se *-dalen* avd. VII.

Ingeborgs bur *ɪgəbørjs búr* KHáf, vid Blötevattnet, nära tp Pulsen. ~ Platsens beskaffenhet är nu okänd, likaså *Ingeborgs* roll. Detta kvinnon. var mycket vanligt i bygden under förra hälften av 1800-talet, ofta skrivet *Ingebor*.

Kung Angers grav HKo, numera utjämnad gravkulle. ~ Kunde innehålla mansn. fvn. *Arneirr*, se Rygh Personn. s. 9, NK 7 passim, men namnet kunde också vara *Arngrim*, eftersom platsen ligger nära *Arngrims källa* ovan.

Lindräckan HFi. — Lindräcka(n) 1826 H nr 49. ~ Säkert åsyftas en plats i Tvetälven där man »*dräckt*» (dränkt, sänkt ned) *lin* för rötning, jfr Bd 8 s. 370 med litt. samt *Lindräckemossen* 12:1 s. 319.

Rytterdyt *rútədyt* SKlå, mellan Kvilegården och Kantorn. ~ Ett *dy* (källa) som aldrig sinar. Ångående f. l., se *Rytterhagen* BN KSo. (I bygden associerar man f. l. med *rötter rútar*; men ehuru sistnämnda utt. och icke *rúdar* tillhör Sannemålet, synes denna pluralform här föga trolig.)

***Sköldmöjorna** ? KFlRöd. — Skölmöjene (-ä-, -ä-?) 1859 K nr 207, ingår i Skjöldmöje kärret 1800, Sköldmöjemyr 1855 K nr 27, 183. ~ Namnet tycks innehålla pl. av *sköldmö*, f., väl 'soldaten *Skölds* flickor' med en litterär ordlek. Formen 1859 kunde möjligen vara en elliptisk bildning.

Sladet SHu. — Slat (Stat?) 1816, 1833 S nr 18, 27; gränsen »går i rak linea till Slat(?) vid becken som gjör(?) skillnad emot Dahlsland». ~ Subst. *slad* och *ål(e)slad* 'ålkista' är enl. Nilén Ordb. i Sörb. f., liksom ock i Bullaren; jfr ärenmot *Ålesla(de)t* Bd 20:2 s. 302. Se olika sms. med *Slad-*, reg., ävensom *ål(e)sladdalen* avd. VII.

Tjuvhålorna *sjvhálna* SRy, långt inne i skogen, vid Vidmossen. — Tjuvhålorna, -hålerna 1819 S nr 17. ~ Där fanns stora kolhålor vari tjuvgods gömdes. Jfr grottan *Tjuvehålet* avd. VII.

2 **Ulvegropen.** 1. *ulvegröbri* HSö. 2. KSn; åker. — Ulfve- 1851 K nr 48.
~ Om nr 1, vilken ännu finns kvar, berättas den spridda historien om hur
en varg, en räv och en gumma råkade falla i *gropen* samtidigt. Medd:s far
hade fångat räv där.

Vadboden KRöa. — Vaboden, -boa 1845 K nr 130. ~ Tydligen en *bod*
till förvaring av fiskevadar, jfr Bd 18 s. 77. *

Tillägg och rättelser

- Till s. 68. *Apelvik*. Antagligen har den odlade marken stuckit in i skogen med en *vikformad* kil, ss. vid de av förf. undersökta tp *Sidviken* SOÄ 2 s. 5 (jfr under HSi) och *Sandvik* under Hattefjäll i Valbo-Ryr (saknas SOÄ 18).
- Till s. 81 f. *Enern*. Tolkningen *Endren* (av mansn. *Enar*) utgår. Förr var nog ett visst enträd särskilt uppseendeväckande. Dock är namnet ev. en förkortning för **Enerbacken* 'backen med enarna' e.d. Fall där träd kommit att beteckna olika lokaler, är *Asken* SOÄ 16 s. 139 (efter den största *asken* i socknen), OGB 8 s. 77 (nu flera *askar*), *Eken*, t.ex. en vik av Holmevattnet i Valbo-Ryr (nu en stor *ekstubbe* därinnanför), det kända *Krokek* i Ögtl., *Rönnen* SOÄ 7:1 s. 155. (Skulle *Endren* avd. VIII ha betecknat samma lokal, har detta namn senare omfolkats.) ON *Platsen* betyder 'torpet'.
- Till s. 102, 209. *Kalle sin myr*. Bör vara *Kalles i Myr kälös i myr* el. *Myren*; öde (hus före mannaminne). Där bodde en viss *Karl*, »*Kalle i Myren*». Jfr *Malis i Kasen* s. 7, *Kerstis ini Skogen* s. 116, *Katarinas på Bäcken* s. 121. (V.E.)
- Till s. 116. *Elseröd*. Angående olikheter i utt., jfr *Älgsgraven* Bd 18 s. 318, *Olsbo* H och KSa.
- Till s. 148. *Sälesjön* (-*vatten*, -*vattnet*) har namn efter tp *Sälen*, varom Bd 18 s. 80.
- Till s. 199. *Rävhusbergen*. Om *rävhus* jfr Bd 18 s. 254 och Sahlgren NoB 1920 s. 164. Enl. medd. av A. Gustafsson, Ed, kallas i Lofoten örnfångst med åtel från koja *örnhusfangst*; jfr det otolkade *Örnhuset* SOÄ 19 s. 261. Samma namn har enl. Hj. Larsen i Turisthandbok över Ed och Edstrakten (Vänersborg 1921) s. 78 (grav)rösena på Strandön i Nössemark.
- Till s. 204 f. *Valarna*. Se även I. Modéer i Stranda, Stranda härads hembygdsförenings årsskrift, 7. årg., 1933, Uppsala 1933, s. 22 f. och I. Modéer, Färdvägar och sjömarken vid Nordens kuster. Namntolkningar. Uppsala 1936. (Arbeten utg. med understöd av Vilhelm Ekmans universitetsfond. Uppsala. 45.), s. 124 ff.

Register

1. Ortnamnsregister

Asterisk anger konstruerad namnform. Inom citationstecken står dels från den nutida normalformen avvikande äldre former ur lätt tillgängliga källor, dels former som mer än den officiella formen ansluter sig till uttalet. — Namn på orter utanför här behandlade område är tryckta med kursiv stil. I=Island, N=Norge.

Aasmundrud N 70, Abborremossen 207, Abborremyr 207, *Abborren* 141, Abborresjön 141, Abborr(e)tjärn(et) 141, Abborrevatten 141, Abborrgrundet 163, Abborrudden 163, Abrahamsgården 128, Adamstjärnet 141, Adelsbo 1 f., *Adels hage* 2, *Adriabakken* N 10, Adrianopel 1, 10, 13, *Adriansnäs*(et) 10, Agegiljan 40, 219, »Alehushus(et)» 24 f., 54, Albomeröd 65, Al(e)hålan 219, Alekas 15, 232, Alekärr 263, *Alemyr* 52, Al(e)myrarna 42, 207, Al(e)vik 52, 141, Alfreds kulle 173, *Almekärr* 45, Almuntorp XX, 45, 73, **Alna* XVIII, 8, 46, 157, Alnäs 9, 46, 163, Alnäs, L. 46, Alsbo XXI, 1 f., *Alsbyn* 1 f., Amunderöd 130, Amunds dal 219, Amunds damm 141, Anderses ö 163, Anders' sten 173, Annas myr 207, **Anneslad*(et) 267, **Annestigen* (-stegen?) 170, »j Apalda rudi» XIX, 41, 44, Apelebacken 173, Apelemyren 207, Apelvik 28, 68, 138, 141, Armoden 18 f., 232, Arngrims källa 267, *Arngrims mo* 267, *Arngrims väg* 267, A(r)shålet 225, Arves mad 207, Arvids hus XXIII, 128, Arvidstugan 59, »*Asbiørnarudh*» 108, Asbjörnsberget 173, 188, Asbjörns näsa 163, 165, Asgöten 250, Askedalen 52, 84, 92, 104, 219, Askedalestugan 52, Askehålan 219, *Askelrud*, -röd N 136, Asken 90, Asken 100, *Askesletten* N 2, Askeslätt(en) 2, 232, Askeslättessjön 141, 146, Aslageröd 2, *Aslakrud*, -röd N 2, *Asmundebyn* 70, *Asmundrud* 70, Asmunderöd 70, Aspegatorna 168, Aspehogen 173, Aspekulan 173, Aspekullen 173, Aspekulten 173, Aspekärret 263, Asp(e)lunden 124, 263, Aspenäbban 163, *Asperispan* 263, Asp(e)rulten 173, *Aspesletten* N 2, Aspetjärnet 141, 146, **Atla-ruð* 188, »*Atla urð*» 188, Augusteberget 173 f., *Aulin* N 108, »j Aulinna porpe» 45, 108.

Backa 9, Backa 37, 174, Backarna XXII, 51, 103, 174, Backen XXII, 63, 68, 82, 91, 132, 174, Backetjärnen 141, Backevik 7, 141, Backmans torp 82, Backstugan 19, 26, 45, 91, 114 f., 122, 129, 133, 138, Badstugedalen 219, *Badstugeflaten 232, 250, Badstu(ge)lyckan 250 f., *Bak ladugården* 251, Bakon(s)näset 166, Bakstugelyckan 232, 250 f., **Bala* 149, *Balaretorpet* 149, *Balberg* N 3, Balderklåvan ? 83, *Baldersmad* 83, Balhusdalen (?) 219, **Balhuset* (?) 113, 149, Balhusetjärnet 143, 148 f., Balhus tjärn 148 f., *Ballerhöjden* 83, Ballerklåvan 83, 219, *Ballerösen* 83, *Ballsered* 91, *Ballserud* 91, Bal(l)seröd 91, *Balsrød* N 91, *Baltserflata* N 91, *Baltsserrud* N 91, *Baltserstuen* N 91, Bankevallen 232, »j Banna holte» 108, »*Bannaþorp*» 108, Bardusdalen 149, Barhult XXI, 3, *Barkedal* 61, *Barkegatan* 61, Barkekas 61, 232, Barnevarpet 84 f., 174, **Bast(e)hagen* 232, Basteroten 188, Basterotetjärnet 141, Bastgiljan (?) 219, Beatelyckan 232, Belfast 100, Bengtas berg 174, Bengtas myr 207, Bengtekas 232, Bengts klåva 219, Benkasen 232, Benkullen 174, Benkärrret 263, Benmossen 207, Benskogen 263, **Berða* 3, Berg 82, Bergane XX, 47, 80, 107, 185,

Berganelunden 48, Berg(e)kas 133, 232, Berg(e)källan 266, Bergen 47, Bergerud 111, Bergeröd XXI, XXIII, 50, 111, Berget XXI, 3 f., 15, 21, 47, 60, 77, 84, 88, 104, 130, Berget höga 200, Berghagen (?) 232, Berghogen 174, Bergjätteberget 174, Bergjättehålan, -hålet 219, Bergjättekammarn 219, Bergjättekullen 174, Bergkas 12, 23, 55, 113, 233 f., Bergskitteln 267, Bergskär 163, Bergugnen 219, 221, 232, Betesklåvan 219, Bihagen 232, Bindbergehagen 104, 232, Bingebacken 174, Bingen 251, Biskopskleven 188, »Biskopsmyren» 207, Biskop(s)stolen 188, Bisterbo 82, Bisterhamnen 82, Bisterholmarna 163, Bisterkasen 82, 232, Bisternäset 163, Bisterröd 82, Bivägen 170, Bjurhagen 232, *Bjurmo(n) 232, Bjurmöröd (?) 87, Bjälkebräcka 112, 174, Bjällebråten 251, Bjällemossen 207, Bjällerabben 251, Bjärke 112, Bjärkebräcke 112, 174, Bjärkvallen 232, Björke 112, Björkebäck 98, *Björkedal(en) 219, Björkedals hals 219, Björk(e)flaten 232, Björkekas 232, Björkekärr(et) 119, 122, 263, Björkeliden 77, 174, Björkelunden 119, 263, Björkelyckan 232, Björkerabben 232, Björkeslätt 2, Björkestycket 232, Björket 84, 263, Björkevallen 232, Björkevik 96, 141, Björndalen 4, 106, 136, 219, Björneby N 113, Björnebyn 113, Björnebön XX, 113, Björnedalen 219, Björnegiljan 219, Björn(e)halsen 130, 219, Björn(e)högarna, -högen 174, Björnekas(en) 130, 232, Björnekaserna 130, Björneklåvan 219, Björnelyckan 232, Björnemossen 207, Björn(e)myr(en) XVIII, 4, 67, 87, 124, 207, Björnemyrstorpet 67, Björn(e)sten(en) 10, 174, Björn(e)stugan 88, Björne vallar 232, Björnevallen 233, Björngärdet 233, Björnhålan 219, Björnkroken 233, Björnnäset 163, »Björnsedrägen» 220, »Björnsemossen» 207, Björnsjön 149, Björn(s)-sängen 257, 260, Björnsund 149, Björnásarna 174, Björnás(e)berget 114, 174, Björnåsebäcken 157, 161, Björnåsekvaren 114, Björnás(en) 4, 114, 174, Björnás(e)stugan 88, Björnás vale 267, Björnåsälven 157, 161, Björnörat 233, Björsund 149, Björängen 252, *Björängen 220, 228, Blaasop N 91, Blacke backe 188, Blackebäcke(n) 188, Blackedalen 220, »Blackeläcka» 233, Blackevatten 149, Blacktjärn 149, Blackäng(en) 188, Blanda I 35, 149, Blandevatten 149, Blandkärnan 149, Blandtfjöri N 149, Blekebacken 174, »Bleketjärnet» 149, Blekketjern(et) N 149, 188, Blindtarmen 233, Blixintakan 119, Blockebäcka, -backen 188 f., Blokketjern N 188, Blommehagen 29, 233, Bluxebäck 7, 159, *Blåberg(et) ? 4, 174, Blåbärhult XXI, 4, Blåbärsmossen (?) 207, Blåkulle(n) 94, 174, Blåkullesjön 146, »Blåmarks Wallen» 233, Blåsopp 91, Blåsut 91, 111, Bläckebacka, -backen 188 f., Bläckefuren 267, Bläckehålan 220, Bläckeslätten 233, Bläck(e)-tjärn(et) 149 f., Bläckeängen 188, Blötan 59, 233, Blötehals 207, *Blötekullen 174, Blötemarken 107, 263, Blötemyr 16, 207, Blötemyrshagen 16, Blötepöl 141, Blötevatten, -vattnet 141, Blötevattens tjärn 141, Blötrabbarna 233, Bockebacken 174, Bockeberg 174, Bockedy(t) 266, Bockehagen 233, Bockeklåvan 220, Bockekullen 174, Bockelyckan 233, Bockemyr(arna) 42, 207, Bockerud 42, Bockestrupen 225, Bockestruten (?) 225, Bocketjärn 141, Bockkroken 233, Bockskinndalen 151, Bod-, se även Bu-, Bodanetjärnet 142, Boden 42, 234, Bodfället 89, Bodhultet 263, Bodhålorna 23, Bodilsröd 48, Bodskogen 5, Bofället 89, Bognerud N 7, Bollehedarna 38, 233, Bolleröd 23, *Boll(e)stycket 233, Bolletomten 29, Bolletorpet 23, Boman(e)-torpet 139, Bomanstorpet 139, Bomkullen 174, Bondens dal 220, Bordemaden 267, *Bord(s)källan, -källorna (?) 267, Borg 33, Borgarna 233, Borg(e)-Elisabeth XXIII, 10, Borgemaderna 18, Borgen XIX f., 4 f., 49, 115, Borgesjön 142, Borghultet 100, 263, Borghultskas 100, Borgås 100, Borgås(en) XIX, 4, 115, 187, 189, »Borrekaras» 233, *Borstemyr 150, Bort i stugan 251, Bortstugelyckan 233, 250 f., Boseröd 43, Bosetorpet 43, Bottelsrud (Bottils-) N 49, Bottenhagen 233, Bottenholmarna 163, Botte(n)lyckan 233, Bott(n)arna 220, Bott(n)ebackarna 52, 174, Bott(n)ebackestugan 52, Bott(n)emyr 207, Bott(n)en 126, 220, Bottnen 207, Braarud N 51, »Bragenesz» 140, »j Braghans rudum» 44, Brall(e)dalen 38, 220, 233, Brallekas 233, Bratta

stycke(t) 233, Bratteberget 174, Brattehagen 54, 233, Brattekas 233, *Bratterud* (N) 89, Bratteröd 88 f., *Bratteröd* 89, Brattestycket 233, Brattevallen 233, Brattlyckan 233, Brattön 5, 163, Brattönsgård 6, Brattöns kas 233, Breda myr (?) 207, Breda vad 168, Bredden 233, Bredemyr (?) 207, Bredfors 157, Bredhogen 174, Bredmossen 103, 207, Bredungen 233, Bre(d)vik 111, 114, 142, Bringeberget 174, Bringebergsgiljan 220, *Bringeliden 174, *Brinkarna* 174, Brinkehogen 174, Brobacken 38, 63, 77, 115, 174, Broflaten 233, Brohem 60, Brohogen 174, Broholmarna, -holmen 163, Brokas 29, 233, *Broken* 21, Broksik (?) 21, 207, *Brokvik* N 21, Brolyckan 233, Bromse vallar 233, Bromyren 207, Bronäsen, -näset XXI, 59 f., 163, Brorabben 233, Brostycket 233, Brovallen 233, Broåkrarna 233, Brukevallen 233, Bruksmaden 207, Brunneberg(en), -et 174, Brunneflaten 233, Brunnegiljorna 220, Brunnekaserna 233, Brunnekullarna, -kullen 174, Brunnenmaden 207, Brunnenmossen 207, *Brunnemyr* 207, Brunningarna 233, Brunningmossen 207, Brunningsbergen 174, Brunn(s)dalen 220, Brunnsvik 142, *Bruretfjället* 168, Brureklev(en) 168, *Bryntekvin* 86, *Brynterud* 86, Bryntesson(e)tomten 86, *Brå(d)bänken 51, *Brå(d)dal(en) 225, Bråfossmyren 215, *Brålyckan* 51, Bråmarken 50, *Bråmarksvallen 233, »Bränäset» 163, *Brårud* 51, Bråröd 51, Bråröd bro 51, Brårödslund 51, 263, Bråtabäck(en) 158, Bråtarna 49, 233, Bråteberg(en), -et 174, *Bråtebukten* 19, 142, Bråtebäck(en) 19, 158, 162, Bråtedalen 220, Bråtegiljan 220, Bråt(e)hålan 134, 220, *Bråtekasen* 19, Bråtekasen 233, Bråteskogen 263, Bråt(e)slätten 233 f., Bråtevik 142, Bräckan 16, 58, 174, Bräckebacken 174, Bräckeladugården 58, Bräckelyckan 234, Bräckenäset 163, Bräcketorpet 59, Bräckorna 175, Bräkesbäck 158, Brända bergen, berget 175, Brända giljan 220, Brända kas 234, *Brända kasen* 234, Brända maden 207, Brända näs 163, Brända plankan 234, Brändeberg(en) 175, Brändehog 175, Brände hogen 175, Brändekas 234, Brände kullen 89, Brändekullen 175, Brändemaden 207, Brände moar, mon 234, Brände mosse 207, Brände skogen 263, Brännekullen 174 f., *Brännemad* 207, Bränneridalen 220, Bränneriet 42, Brännerikroken 234, Brännerivallen 234, Brännvinsbäcken 42, 158, Brännvinsmyren 42, 207, Bräss(e)högen 268, Brödlös 136 f., Buanebäcken 158, Buanetjärnet 142, Buberget 175, Budalarna, -dalen 5, 56, 104, 121, 220, Budalen, Strömmarna och Fjället 234, Budalsbacken 224, Budalsklevarna 52, 168, Budalskullen 173, Budalstjärnet 121, 142, Budarbäck 158, »j Budhum» 108, Bufället 89, 234, Buhogen 175, Buhultet 263, Bukroken 234, Bukterabben 234, Bullingeröd 80, *Bulyckan* 86, Bulyckan 234, Bunken 220, Burgiljan 220, Burås(kullen) 175, *Buskefors(en) 158, Buskekas 234, Buskogen 5, 263, Buskåkrarna 234, *Bussehemmanet* 87, *Busseröd 87, Bussetomten 87, Bustetjärn 148, 150, Butjärn 142, Buxan 60, 234, Buxeskrevet 234, Buxestycket 234, Buxorna 234, Bygdegården 61, *Byttelyckan* 226, Byxorna 60, 234, Bågen 234, Bågsmossen (?) 215, »Bårhultskas» 100, *Båsemyren* 129, Båsen 220, Båtsmanskroken 234, Båtsmansmyr 122, 207, Båtsmanstorpet 42, Bäckebrovallarna 234, Bäckehagen 26, 234, Bäcken XXI, 5, 106, 121, Bäckenäs(et) XXI, 5, 163, Bäkestycket 234, Bäcketjärn 142, *Bäcketjärnen ? 141, Bäckoset 158, *Bæla* N 3, *Bärdä XVIII, 3, 149, »Bärekasen» 23, 234, Bärhagen ? 234, Bärhogen 175, *Bärke* 112, *Bœn* N 6, Bön 6, 234, Bön 74, *Bönabo* 7, Bönhuset 74, Bönlyckan 234, Bönmyrarna 207, Bönneröd 7, Bönsbäcken 158, Bönvallen 234, Börj(e)-Elisabeth 10, Börjegatan 168, Börjelyckan 234, *Börket* 84, *Börviken* 113.

Caspersholmarna 163, Cavalli kohage 234, Cavalliusstycket 64, 234, Cecilias hus XXIII, 122, *Cecilias hdl* 122, *Cecilias kulle 175, 184, Cederstorpet 126, Cederhagen 129, Cesars tomter 89.

Dalarna XXII, 24, 54, 72, 89, 104 f., 113, *Dalbäcken* 8, Dalebackarna 175, Dalekas 7, 104, 234, Dalekullen 175, Dalemon 234, Dalen XXII, 5, 15, 35, 48, 56, 104,

Daletjärn 142, Dalqvistmyren 207, Dalskulan 126, 175, Dalsskiftet 234, Dammad(en) 207, Dammarna XXI, 45, 56, 73, Dammbacken 92, 175, Dammberget 3 f., 21, 175, Damm(e)hagen 136, 234, Dammemyr 207, Dammen XXI, 24, 48, 55, 65, 75, 84, 89, 94, 96, 98, 111, 113 f., 119, 124, 136, 142, Dammhult 70, Dammhålan 10, 220, Dammjorden 234, Dammkultarna 175, Dammlyckan 234, Dammstock 268, Damm-tjärn(et) 142, Dammyr(en) 97, 207, *Damstok(ken)* N 268, *Dandalen* 150, *Dan(n)e-vigen* N 150, *Dannevik* N 150, Dansarebacken 175, *Dansarekullen* 175, Danviken 150, Daparna 142, 234, Dapebacken 175, Dapeflaten 234, Dapegården 122, Dapeliden 175, Dapen XXI, 83, 122, 142, 234, Dap(e)rabben 234, Delesberget 175, Delesdalen 220, Delesholmen 163, Deleskasen 234, Deleskullen 175, 180, Delesmyren 207, Deles-näbban 234, Delestens berg 175, Den lille vall(en) 234, Den röde kullen 175, Den store vall(en) 234, *Dik(e)maden 207, Dinas mosse 207, *Dingen* N 189, *Dingevall* 189, *Dingla* N 153, *Dingle* 153, *Dinglebeck* 153, *Dingletjernet* N 153, *Dinges* N 189, Dingsten 189, *Dingtuna* 189, Djurfveröd 78, Djurfvetorpet 98, *Djupaaen* N 160, Djupa drågen ? 220, Djupa(n) 142, 159, Djupebäck 159 f., Djupedalan 220, Djupedalarna, -dalen 113, 220, Djupedalskvarn(en) 19, Djupedråg(en) 220, Djupeholmen 163, Djupekas 234, Djupemyr 207, Djupesjö 142, 145, Djupetjärn 142 f., Djup-vallarna 234, Djupmaden 207, *Djursten(en)* 190, *Djärveflaten* 78, 234, Djärvevallen 234, *Djärverud* 78, Djärveröd 78, 126, 234, Djärvetorpet 98, *Djärvevallen* 234, Domaregården 52, Domarestugan 52, Domaresätet 266, Dragon(e)lyckan 234, Dragonemon 234, Dragonestycket 234, Dragonvallen 234, Dragonåkern 234, *Drake-backarna* 189, *Drakeberget* 189, *Drakekullen* 189, *Drak(e)sten(en) 189, Drifterna 170, *Dritaremyren* 245, *Driva* N 153, Drågen XXII, 94, 220, Dräng(e)kas(en) 80, 234, Drängestuglyckan 234 f., Dumlarna 3 f., 8, 21, 142, Dumleholjen 142, Dumlevallen 235, Dumlingarna 142, Dumlingeholjen 142, Dunderberget el. -kullen 189, Dunder-kulten 29, 189, Dun(n)dal 36, 220, *Dunnerkullen* 189, *Dunnholmen* 36, *Duvelid(en) 175, Duveln 150, Dybackarna, -backen 175, Dydalen 220, Dykroken 235, Dylyckan 235, *Dymad(en) 207, Dymyren 207, Dyplankorna 235, Dyrebackarna 189 f., *Dyr(e)-haug(en)* N 189, *Dyrehog(en) 189 f., *Dyr(e)hög(en)* 189, *Dyrenäs* 190, *Dyre(s)-högen* 189, Dyre sten 190, *Dyr(e)sten(en) 190, Dyre stol 190, *Dyrängen* 189, Dyslätten 235, Dyt 115, 235, 266, Dyvallarna, -vallen 235, Dyvatten, -vattnet 142, 155, *Dyveln* 150, *Dyvelsberget* 150, Dyvelsmyr 207 f., *Dyvlarna* 150, *Dånarebacken* 189, Dåven 251, *Dåverud* 251, Dälpevallen 251, Dämmorna 143, 235, *Döding(en)s myr (?) 215, *Dödingeskäret* 215, *Dödingevik* 215, **Dödingsholmen* 215, *Döla* N 8, Dölan XVIII, 8, 158, Döljan 8, Döns kas 251, »Döns myr» 215.

Ed 115, Edskaserna 115, Eds skolehus 115, Edstorp 115, Edvalletomten 23, *Eima* N 157, *Ejde* 115, Ekebacken 70, 175, Ekeberget 175, Ekebusken 143, Ekedalen 220, Ekeflaten 235, Ekehogarna, -hogen 175, Ekeholmarna 163, Ekehålan 220, Eke-klev(en) XXII, 68, 168, Ekekåvan 68, 220, Ekekullen 175, *Ekelid(en) 175, Ek(e)-lundarna, -lunden 54, 104, 263, Ekelyckan 235, Ekemyren 208, Ekenäs 52, 163, Ekerabben 235, Ekeskiftet 235, Ekestubben 235, Ekevallen 235, Ekevatten, -vattnet 143, 155, Ekornslätten 235, Ekorredalen 220, *Elinerud* 105, *Elinhög* 105, *Elins kas* 105, Elins näs 163, Eliseberget 88 f., 175, *Ellenö* 8, *Ellevsröd* N 52, *Ellikas dal* 34, Ellikeberget 175, Ellikehålan 34, *Elliketorpet* 34, *Ellingegeården* 105, *Elna XVIII, 8, 158, *Elna(n)* N 8, *Elne* 8, Elnebacka 8, Elseberg XXI, 61, 175, *Elserud* 52, Elseröd XXI, 52, 116, 270, Elvan 5 f., Eländig(e) mosse 136, 208, *Emmern* 157, Em(me)tjärn 150, 157, Ene(r)backen 175, Enerhogen 61, 175, Enerkasen 60, 235, Enern 42, 81, 266, 270, »Engaas» 108, Engelbrektehagen 19, 235, Engelbrektehemmanet 26, *En-stakalid(en) 190, *Enstakalidkyrkan* 197, *Enstakarna* 190, Enstakebackarna, -berget 190, Enstakedalen 220, Enstakevallarna 251, Enstaksbacken 190, *Enstödingen* 190, Enåren

81, 251, Eriksdal 63, 220, Eriksnäset 163, Erlandhusen XXIII, 137, Erlandhuskas 138, Erlands berg 175, *Erlandseröd* 137, *Erlands kas* 137, Erlandsmarken 263, *Erlandsrud* 137, Erlehusen 137, Erlehuskas 138, Eskils dal 220, *Ettan* 6, »Ewa maden» 208, Evas grav 266, Exerceremon 235.

Fagerbacka 116, *Fagerhult* 116, Fagerlid 116, 175, Fagerlunden 124, 263, *Fagermyr* 116, Fagerskog 116, 263, Faktusehagen 134, 235, Faktusekullen 175, Faktuseröd 134, Falkeberget 175, Fallenäset 163, Fallet 115, Fans(s)korstenarna 190, Fars hatt 175, *Fasterud* 81, 235, *Fasteröd* 80 f., Fastetitten 102, 175, Fastetorpet 235, Fastevallen 235, Fattigtomten 10, **Fauskatún* N 9, *Fauske* N 9, *Fauskrud* N 9, *Fedja* N 137, *Femmansholen* 176, Femstenarörs berg 175, Femstenröset 175, Fermemyrarna 123, 208, Fermen XXIII, 123, Fermeröd 123, Fetebäcken 158, Feten 137, *Ficken* 256, *Finneberget* 175, *Finnehagen* 175, Finnehog 175, Finnskäggebacken 175 f., *Fiolekullen* 235, *Fiolen* 235, **Firvile tut* 262, *Fisarebackarna* 190, Fiskeberget 176, Fiskehällan 176 f., Fiskeklåvan 220, Fiskestigen 168, Fiske(stigs)berget 168, *Fiskethun* N 9, Fisketorp XXI, 9, Fisklös 143, Fisås 190, Fittehålet 220, Fittevallen 235, Fittjan 137, Fittjebukten 137, Fittjebäcken 137, 158, Fjelletomten 93, Fjellevallen 235, »Fjellvattnet» 143, Fjälla 5, 10, 36, 176, 235, Fjäll(e)bäcken 158, Fjälle-Hanseröd 19, Fjälle-Hanses XXIII, 19, *Fjällerud* 93, Fjällerulten 176, Fjället XVII, 67, 96, 132, 176, Fjälletomten 93, Fjäll(e)vadet 168, Fjällevallen 235, Fjällmaden 208, **Fjällmyr(en)* 208, *Fjällsbacken* 176, Fjällsbräckan 176, *Fjällskleven* 176, Fjälläckran 235, Fjällängen 103, 235, Fjärdingsfloodan 166, Fjärmare Fjället 52, Fjätteröd 59, Fjät(t)-kasen 57, **Fjölebron* 5, Fjölevatten, -vattnet XXI, 5, 143, *Fjölnäset* 5, *Fjöldan* 5, Fjötteröd 59, *Flat* 220, Flatdalen 220, Flodan 166, Flodmålet 251, *Flodmålsvallarna* 252, **Flossberget* 252, **Flossåkern* (?) 252, *Flottehagen* 252, Flottmosse(n) 208, Flottorvan 143, 166, Flottstycket, -styckena ? 252, Flundremyren 208, *Flundrorna* 208, Flymyr 208, *Flytrarna* 215, Flågeberget 53, 176, *Flågefjäll* 53, *Flåtteseken* 252, Flåttstycket, -styckena ? 252, Flåvene XIX, 53, Flåskeklev 170, *Flåskum* 170, »Flätte kaserne, Flöt(e)-» 252, **Flötrarna* 215, Forsbergetorpet 60, Forsegården 13, Forsemyren 208, Forseröd (?) 34, Forskaserna 128, 235, Forsströmmelyckan 235, Forsvallen 235, Forsåkrarna 235, Fosseröd (?) 34, Framfjället 176, 178, Framgården 68, *Framgärdet* 176, 235, Framkasen 235, Frammarken 263, *Framskogen* 176, Framstugan 126, Fredriks pina 235, *Fresa* N 153, Fridhem 5, 84, *Frigärde* 252, Frimålen, -målet 252, Frisketjärn(et) 101, 143, Frisketorpet 101, Fronten 135, Frujorden 235, Fruklev 170, *Frukostehalsen* 208, *Früns torp* 124, Frunten 135, Frustugan 124, Frustugetjärnet 143, Fruvattnet 143, *Fräsarebukten* 153, Furhagen 235, Furubergen, -berget 176, Furuhultet 263, Furukullarna, -kullen 176, Furukärrret 263, Fur(u)-lunden 10, 13, 263, Furulyckan 235, Furumoarna 235, Furuskogen 263, **Furås(en)* 176, Fusegården 118, Fusketorp 9, *Fusketun* N 9, »*Fylsbækkr*» 160, *Fyrehemmanet* 101, Fyr(e)röd 101, *Fyretorpet* 101, *Fyrhuset* 101, Fyrkanten 235, Fyrmannakulten 176, Fyrnabberöd(et) XXIII, 86, Fyrnabberödtjärnet 157, Fyrnabbsåsen 176, Fåfängebacken 190, 202, *Fåfängemyren* 190, *Fågelberg*(et) 176, Fågelbott(n)arna 208, Fågalkullen 176, Fågelmyn(en) 26, 208, Fåglebott(n)arna 208, Fåglekulle(n) 176, Fåglekärr 60, 263, Fåglemossarna, -mossen 208, Fågle mosse 208, Fåglemossehalsen 208, Fåglemyr(en) 26, 208, Fåglemyrs mule 208, Fålefället 235, Fålehålorna 220, Får(e)-hagen 235, Fäbromyren 208, Fåhusbacken 176, Fåhusdammen 143, Fåhuset 13, Fåhuslyckan 235, *Fäklev(en) 168, Fället 235, Fänrikbackarna 176, Fänrik(e)dalen, Fänriks- 220, *Føisa* N 153, **Föresnäs* (?) 166, *För(s)hult* 166, *Försnäs* 166, *Försvold* N 166, *Förö* 166, *Föske* N 9, *Föskerud* 9, *Föske(torp)* 9.

Gaa-ta N 106, Gabriels sten 176, Gaddekas 10, 20, 235, *Gaffekullen* 235, Gaffelåkrarna 235, Galgebergen, -berget 84, 176, Galgebergskullen 84, Galtebråtarna 235,

Galtehålet 143, 221, Galtehöljen 143, Galteklev 170, 224, Galteryggen 176, Gamla Storkeröd 80, *Gamla tomten* 54, Gamlegård 54, *Gamlehusåkern* 54, Gamle Olas damm 143, Gammalssontorpet 13, Gasteklev 168, Gatan 72, 89, 116, 130, 168, Gat(e)-backarna, -backen 80, 138, 176, Gateberg(et) 49, 84, 176, Gatekas 10, 20, 235, Gate-lyckan 235, Gatemulen 168, Gatenäset 163, Gaterulten 115, 176, Genstigdrågen 221, Gerekroken 235, Geremaden 208, Geren 252, Gerrebo XXI, 55, *Gerret* 27, Gertrudseröd 55, Gertrudserödtjärnet 143, *Geteberg(et) 176, *Getefjäll* 176, *Getehalsen* 151, 155, Getehuset 73, Getelyckan 235, Getemyr 208, *Getemyr(en)* 151, 155, Geteraven 225, Gethusbacken 176, Gethushagen 235, Getåkern, -åkrarna 235, Giljan XXII, 3, 7, 11, 29, 32, 34, 56, 72, 75, 89, 103, 221, Giljehagen 3, Giljevallarna 235 f., *Gillanda* 117, Gillanetjärnet 143, Gillan(n)e 117, *Gillund* N 117, Gipa 159 f., *Gipedal 221, *Gipetjerni* N 160, *Gípusjór 142, 150, **Gislarud* 117, *Gisslabo* 117, Gisslebo XXI, 117, Gisslebohaget 236, *Gjelland* N 117, *Gjerstad* N 55, *Gjesthus* N 39, Gjordegärdet ? 91, Gjulekas(er) 252, 255, **Gjuleklev* 151, 216, **Gjulemossen* (?) 215 f., *Gjulholmen* 151, *Gladerud* 81, Gladeröd 81, Glanarekullen 176, Glanevallen 236, *Glasflaten* 236, Glasvänderna 236, Glasåkrarna 236, *Glimmingen* 191, *Glitra* N 153, **Glymr* ? 191, *Glea* N 89, Glädan 89, *Gläden* N 89, Glädjen 89, Glättan 13, 221, Glättarna 221, *Glättarna* 13, *Glätten* 13, Glättetomten 107, *Glömsalen* 190 f., Glömsås 190 f., Glömdåsan 66, 90, 190, *Glömdåsen* 190, Goddagarna 128, Godlyckan, -lyckorna 236, *Gommerrud* 84, Gomorra 56, *Goppas höl* 94, *Goppemyr* 225, Gormeberget 191, Gormemyr 215, Gorr(e)-, se *Går(e)-*, Gorrhagen 99, Gorå kusa 252 f., Gossarnas Lommeröd 87, Gottebergskasen 252, Gotland 26, *Grafa* N 151, Granbacka, -backen 60 f., 176, Graneberget 176, Granknuten 46, 176, 266, Granlunden 263, Grannäset 60, 163, Grantegen 236, Gravarekaserna 252, Gravareklåvan 168, 221, *Grav(ar)ekärret* 252, Gravaremossen 208, **Gravelång(en)* 225, Gravgiljan 225, *Gravvattnet* N 151, *Gravåkern* 225, *Grefsnes* N 191, *Grefsrud, -röd* N 191, *Grefstad* N 191, Grefsåkrarna 253, Grefsås 191, Greneröd 107, Grens dal 221, Grens rucka 221, *Grevegårdarna* 166, Grevekas 236, Grevens kas 236, Grevens rabbar 236, *Grevens tjärn* 166, Grevenäs 166, *Grevevallen* 166, *Grimmeland* 108, 262, Grimsjön 143, Grimsnäs 253, Grimsvallen 253, *Grimsvik* 253, Grimåsésjön 143, Grimåsälven 160 f., Grindebacken 176, Grindebott(n)en 221, Grindeklåvan 221, Grindevallen 236, Grindslätt 25, 236, Grindåsekullen 176, Grindås(en) 176, *Grinstad* 253, *Gripeberget* 236, Gripevallen 236, Griseplankorna 236, *Groa* N 153, **Grobacken* ? 191, Grohogen 191, Gromyr 215, Gropekulten 176, Grotteberget 176, *Groviken* 191, Grums(e)vallen 253, Grunde-Lenas XXIII, 7, Grund(e)-torpet 44, Grundevattnet 101, 143, **Grundsjö* 143, *Grunnebohed* 101, Grunnebosjön 101, 143, Grunnebo(torpet) 101, »*Grunnebovattnet*« 101, Grunnebovattnet 143, *Gryta* N 108, *Grytaaen* N 108, *Grytebækken* N 108, *Grytelven* N 108, »*Grytheland*« XIX, 108, *Grytstöparefjället* (?) 50, **Grytstöp(ar)eröd* ? 50, *Grytdän* 215, **Gråbacken* 191, Gråbacketjärnet 143, Gråbenehålan 221, Gråben(e)sten(en) 176, Gråbenevallarna, -vallen 236, Gråbenholmen 163, Gråbenhålet 221, Gråbenkasen 236, Gråbenmyr 208, *Grå(e) högen* 191, *Gråfålen* 84, Gråhogen ? 191, Gråhästen 84, 176, Grå hästen 84, 176, *Gråkunta(n)* 253, Gråkusen 253, *Grå märren* 84, Gråpiltegiljan 11, 221, Gråpiltklåvan 11, 221, *Gröf* N 150 f., **Gröf* 150 f., *Gräfsnäs* 191, Gränsen 5, 72, 266, Gräsbråten 40, 236, Gräsdalen 221, Gräsejorden 236, Gräskas 236, *Gräsmyr* 215, »*Gräsås-*» 176, Grävlingeberget 176, Grävlingekullen 176, **Grävlingelid(en)* 176, Gröna källa 266, Gröna sik 208, Grönbråten 236, Gröne backe 176, Gröne dal (Gröne-) 221, Gröne hage 236, Grönemad 208, Gröneskik 208, »*Grönevattnet*« 143, Grönkas 236, *Grön-sik(en)* 208, *Grönsjö* 143, Grötmynen 215, *Grötän* 215, **Gröv* 158, *Grøv(a)* N 151, *Grøvatjern* N 151, *Grøvdal* N 151, *Gröv(en)* 150, Grövtjärn 150 f., *Gubbegärdet* 16, Gubbegärdet 236, Gubbehagen 17, 132, Gubbehultet 263, Gubbehålan 42, 221,

»Gubbehället» 191, Gubbelyckan 16, 236, Gubberöd 115, Gubbevallarna 130, 236, *Gubbevallen* 16, Gubbevik 143, »Gubb-Häller» 191, *Gudebo* 255, Gudehagen 253, 255, »Guden Hällags källa» 268, Gudmundebruket 112, *Gula guppan* 94, Gulemyren 208, *Gullberg(et) 176, Gullbergskullen 176, *Gullbrandsalen* 112, Gullbrandsholmen 163 f., *Gullfläcken* 221, *Gullgjuterud* 50, Gullhogen 126, 176 f., *Gullholmen* 176, 263, Gullhålorna 221, Gullmundebruket 84, 112, Gullskeberget 177, Gullskog 263, *Gullmundsrud* N 112, *Gummans lycka* 84, *Gummedal* 84, Gummehogen 84, 177, *Gummekulle(n)* 84, *Gummendås* 84, *Gummerud* 84, Gunlas grop 268, Gunlas hult 263, *Gunlas myr(ar)* 268, »j Gunnals rudi» 140, Gunnarsbo XXI, 56, *Gunnarsbo* 133, Gunnarsröd XXI, 10 f., Gunnarsrödskaven 12, 266, Gunnboröd 57, Gunnars lycka 236, Gunnervallen 236, »vidher Gunnulfs budhir» 44, Guppan 94, 191, 226, *Guppebäcken ? 226, Guppedrägen 225, Guppekas 236, Guppås 191, *Guppås* 225, *Gur(e)-hyttan* 58, 143, *Gur(e)myrarna* 143, *Guret* 27, 58, **Guridammen* 143, *Gurihålet* 143, *Guri-skulten* 58, Guritjärn, -vattnet 143, Gurmemyr ? 215, *Gurrodd* N 58, *Gurud* N 58, Guröd 58, Gustavsberg XXI, 60, 177, Gustavs dal 221, Gustavs lid 11, 177, Gustavs sten 177, »Glyckan» 236, Gåhem 106, Gångareberget 191, *Gångar(e)gärdet* 191, *Gångarskogen* 191, Gångebacken 191, Gåpås lycka 253, Gårbottnarna 139, 221, Gården 56, 106, Gårdskedet (?) 70, 76, 168, *Gård(s)staden* 56, Går(e)vik 143, Gårhagen 99, 236, Gårmyren ? 208, *Gårputtartarna 143, Gårputtetjärn 143, Gåsedalen 221, Gåsedammen 101, 143, Gåsehagen 101, 236, Gåseholmen 163, Gåsehålan 221, Gåsemaden 208, Gåsenäset 163, Gåserumpen 236, *Gåshult* 221, Gåsmyren 208, Gäddelekörarna 163, Gäddemyren ? 21, 208, Gädd(e)tjärn 143, Gäddvik 143, »Gåhusommen» 268, »Gäll(e)näset» 166, *Gäll(e)näs udde* 166, *Gällsnäs* 166, »Gälsdahlen» 221, Gärdesbron 168, Gärdesmossen 208, Gärdet 28, 91, 101, 107, Gäst(e)huset XXIII, 39, 59, 98, 266, Gästgivaregården 94, Gästgivar(e)hålan 221, Gätarekullen 177, Gätekullen 177, Gätemyren ? 21, 208, *Göjas gilja* 192, Gökesäter 68, Gömmemossen 208, Gömmesjön 143, Gömmet 89, *Göpedalen* 191, Göpehällor(na) 191, Gör 192, 253, Görbräckorna 191, *Görebo* 192, Görekullen 191 f., Görhagen 87, 236, *Görrud* 192, *Gö(r)röd ? 192, Göråsekullen 191, Göråsen 191 f., *Göröd* 192, Götdalen 226, *Götebo* 255, Götehagen 253, 255, *Götevad* 226, *Göthålet (?) 226.

Haaberg(et) N 192, *Haaelven* N 65, *Haavaalsrud* N 151, *Haavaarslien* N 151, *Haavestone* N 194, Hackespettan 96, 263, »hafsnäset» 166, Haga 23, 61, 91, 236, »j Haganom» 108, Hagarna XXII, 23, 41, 44, 60, Hagarna Medstugan 18, Hag(e)-kulten 177, Hagekällan 266, Hagelbergen 192, Hagemaden 208, Hagemyr 76, 208, Hagen XXII, 36, 40, 72, 82, 92, 99, 119, Hagesand(en) 236, Haget 65, 236, 253, *Hajom* 59, Hajum XVI, XIX f., 59, Hajumskasen 60, Hajumsälven XVIII, 158, *Hakarna* 246, *Haken* 246, Halland 77, 133, 177, Hallandstorpet XXIII, 133, Hallbrättthålet 226, Halle-Hunne berg 177, Hallekas 53, 77, Hallepinan 53, Halleröd 53, 97, Hallestugan 77, Hallestycket 237, Hallestorpet 53, *Halliane* 177, Hall-liden 177, Hall-Olle-åttondedelen 139, Hallorna 177, Hallsidan 177, Halmstad 77, Halsarna 212, 236, *Halsen* 208, 212, 222, Halvrundsmosse(n) 208, Hamburg, -burg 45, Hammanebergen, -berget 192, *Hammanegiljan* 192, *Hammaneliden* 192, Hammarberget 177, *Hammar(en)* 60, *Hammarhallen (?) el. -hansen (?) 192, *Hammerhogen 177, *Hammerhällan* 192, Hamnemyr 208, Hamnevallen 236, Hampeberget 177, Hampekroken 236, Hampelyckan 236, »Hampetrolls myr» (?) 217, Hampevrån 236, Hampåkern, -åkrarna 236, Hamran 60, 177, *Hamrehogen 177, Hankelyckan 253, *Hanken* 253, *Hanketjärn* 253, Hansegården 128, Hansehagen 32, 236, Hansesten(en) 177, Hansevallen 32, 236, Hansklev 168, Hareberget 177, Harelyckan 236, *Hargen* 253, *Harget* 253, »Harg Moar» 253, *Harjet* 253, Harvekasan 253, *Harvekullen* 253, »Haslebacks hamn» 177, Hasslegiljan 221, Hasslelianane (-liderna) 177,

*Hasslelid(en) 177, Hasslelyckan 236, Hasslesten(en) 177, Hasteröd 60, Hastetorpet 60, Hattarna 65, 177, *Hatten* 65, Hattmakaremyren 208, Hattmakaretorpet 106, Hattmakarevallen 236, *Haveland (?) 254, Havrekasen 236, Havrenäset 163, *Hedane* 1, Hedarna XXII, 15, 18, 38, 69, 71, 104, 236, Heddas hål XXII, 134, 221, Hede 1, 61, 236, Hedeberg 62, Hedekas(en) 62, 236, *Heden* 1, Heden XXII, 1, 62, 70 f., 81, 117 f., 126, 236, Hedensbäcken 158, Hedensnäbben 118, 163, Hedhagen 236, Hedkasen 236, Hedineröd 138, Hedlyckan 236, Hedmossen 208, *Hedängen* 71, Hedängen 236, *Heie N* 1, Helagedalen 226, Helagekällan 268, *Helgedalen (?) 226, Helgeröd 101, *Helgetjärn 151, *Hellings* 14, Helvetet 41, Hemgärdet 237, Hemmanet XXIII, 95, *Hermannrud* N 12, Hermansröd 12, Hermansrödnäs 163, *Hermanstorp* 12, *Herrbråten* 254, *Herreberget* 115, *Herr(e)bråten 254, Herregårdsmyren 208, Herregårdsvallen 237, Herrekullen XIX, 115, 177, Herrelyckan 237, *Herresvedjan* 254, Herrevallen 237, Herrgården 75, *Herrängen* 115, *Heslebrekken* N 69, Hilmers 13, Hilmerses XXIII, 28, Himmeln 41, *Himmelriksdalen* 41, *Himmerike* N 41, Hitare bergen, -et 177, Hittan 254, *Hittebåden* 254, *Hitteflåg* 254, Hjeltetorpet 98, Hjerpestycket 237 f., Hjorteborgen 177, *Hjort(e)lid(en) 177, Hjortemossen 208, *Hjort(e)sund 133, Hjortevadet XVIII, 133, 168, Hjortevalet 133, *Hjortevaltorna* 133, *Hjorthall* 190, *Hjortsten* 190, Hjulekas(er) 254 f., *Hjulelyckan* 254, *Hjulemossen (?) 215, *Hjulemyr* 216, Hjullyckan (?) 254, Hjultjärn (?) 151, *Hjulvik* 216, *Hjälleberget* 166, *Hjäll(e)-näset XXIV, 166, Hjällhusugnen XIX, 268, *Hjällsdalen XXIV, 221, Hjällsmon (?) XXIV, 254, *Hjäll(s)näs* 166, *Hjällsås* 166, *Hjälmarna* 90, 151, *Hjälmemyrarna, -myren 215, *Hjälmemyren* 215, Hjälmesjön 151, Hjälme(vattens)myrarna, -myren 151, Hjälm(e)vattnen, -vattnet 151, *Hjälmvattnet* 215, Hjälmhultet 265, Hjälm-kärret 265, *Hjälmjtjärn* 151, Hjältetorpet 98, *Hjärtum* 133, *Hoberg* N 192, Hoberget XVIII, 192, Hobergs åkerflate 237, *Hobaek* N 166, Hogane 62, Hogane stamp och såg 63, Hogarna 7 f., 177, Hogegiljorna 221, *Hogeliden* 71, *Hogelid(en) 177, Hogen XXI, 22, 56, 99, 177, Hogeskäldarna 188, 193, Hoghult 71, Holen 193, Holkehagen 237, Holkekällan 266, Holkelyckan 237, Holkemyr 208, Holken 266, Holkeskogen 263, Holkevallarna 237, Holma(n) 60, Holmarna XXI, 45, 79, Holmehagen 119, 237, Holmekasen 237, Holmelöken 144, *Holmen grå* 200, »Holmen Sanden» 65, 163, Holmevatten, -vattnet XVIII, 144, *Holtane* 118, *Holterud* N 67, *Homborg(ön)* 160, »Hompetrolls myr» (?) 217, *Hopa(s)kas* 130, Hopaskas 237, Hopasmarken 263, Hopasstycket 237, Hopedalarna 221, Hopetyget 254, Hopängen 130, 237, *Horna* N 160, Hornboran XVIII, 95, 160, Hornborebäcken 95, 160, Hornborekvarnen 95, Hornboremossen 208, Hornboresjön 144, Hornbor(e)ån 160, Horneflatet (?) 237 f., Hornstjälpan 254, Horsebacken (?) 193 f., *Hov* 193, *Hovalida* 194, *Hoveberg(et) 193 f., *Hovelsrud* N 151, *Hoven* N 166, Hovenäset 166, *Hovesæter* N 194; *Hovet* 193 f., *Hovet* N 194, Hovsnäset 166, *Hovsäter* 73, *Hovås* 194, Hugekas ? 79, *Hugstrand* 192, Huken 19, 237, Hult XXI, 13, 64, 132, Hultane XXI, 118, Hultane-bäcken 158, Hultaneparken 119, Hultekroken 237, Hulterabbarna 237, *Hulterud* 67, Hultet 4, 22, 26, 30, 40, 45, 49, 71, 88, 98 f., 130, 132, 134, 139, Hultetomterna 99, Hulteåن 158, Hultmyren 208, *Hult-Olas* XXIII, Hultsmon 64, Hultsnäset 163, Hultstjärn(et), -vattnet 144, Hultstjärnshallen 176 f., *Humlegården* 237, Humlehagen 237, Humlehogen 177, Humlelyckan 237, Humlenäset 163, Humlestycket 237, Humleåkern 237, Hummerbacken 194, Hummerlappen 237, Hundaberget 177, Hundehögarna, -högen 177, *Hundemossemyr* 209, Hundemossen 209, Hundeskinnskullen XVIII, 177, Hundetjärn 144, Hundskinnet 151, Hindskinnsvattnet 151, Hungerbacken 194, *Hungerlyckan* 194, *Hungerås* 194, *Hunstugan* 88, Hurrom 91, *Hurr(sjöarna)* 91, *Hurrung* N 91, *Hurråsen* 91, Huseberget 33, Husehultet 264, Hus(e)myrarna, -myr(en) 23, 209, *Husemyr(en)* 23, Husenäbben 163, Huset XXIII, 14, 38, 57, 90, 98, 113,

Husetjärnet 144, Husmaden 209, Husmansmyren 209, Hussjön 144, Husåkrarna ? 237, Huvud berg (?) 177, 192, Huvudbergen ? 100, 177, *Huvudet* 192, Huvud kulle (?) 177, 192, Huvudlagbäcken 158, Huvudlagsnäset 167, Huvudåkrarna ? 237, *Hyrna* N 160, Hyttan 15, *Hyttan* 112, Hyttebruket 112, Hyttagården 112, Hyttekullarna, -kulle(n) 15, 177 f., Hyttemyr(en) 209, Hytteröd 112, Hyteskogen 264, *Håbacken* 65, Håberget 192, 194, Håfors XX, 50, 64, 158, Håkansstenen 178, Håkegården 118, Håkemyr(en) 209, Håla kaser 237, Hålan XXII, 29, 60 f., 97, 115, 126, 130, *Håleberget* 194, *Håle bæk* 237, Hålefjäll 178, Hålehultet 264, Hål(e)kas 237, *Hålekullen* 178, Hålemo 237, Håle moar 237, Hålemossen 42, 209, Hålemyr(en) 209, Håleskogen 264, Hålet XXII, 11, 47, 56, Håletjärnet 144, Hål(e)vägen XXII, 39, 168, Hålhog 194, Hålorna XXXII, 58, Hålskiftet 237, *Håltane* 118, Hålderöd 67, Hållåkrarna 237, Håmossen 215, Hårdbacka(n) 194, Hårdbackarna 178, Hárdebacken (?) 194, *Hårdängen* 194, *Håselyckan* 154, 259, Håselästen 254, *Håtuna* 65, *Håv* 193, *Håvols mosse* 151, *Håvols slätt* 151, Håvåls mosse 209, Håvålsmossen 209, Håvåls myr 209, Håvåls tjärn 151, Häckeriet 13 f., *Häcklan* 144, *Häcklebergen* 144, Häcklevatten, -vattnet 144, *Häcklevik* 144, »*Hæddenne*« 71, Häggans hål 144, Hägebergen, -berget 30, 178, Häggehagarna 237, Häggekulen 131, 178, Häggeplankorna 237, *Häggerud* 100, Häggeröd 30, 100, 237, Hälla 14, Hällagedalen 226, Hällagekällan 268, Hällagen 226, Hällan XXI, 14, 19, 25, 36, 53, 67, 70, 74, 84, 98, 101, 130 ff., 178, Hällankasen, -kaserna 237, Hälldalskälldalen 226, Hällebackarna 178, Hälleberget 178, Hällebäcken 158, *Häll(e)dalen 226, Hällegrend(en) 92, 98, 168, Hällegärdet 237, Hällekas(en) 62, 237, Hällekroken 237, Hällekullen 178, Hällekåret 26 f., *Hällekärr(et) 264, Hälleyckan 237, *Hällemo 237, Häll(e)mossen 209, Hällemo stenmale 178, Hällemyr(en) 53, 123, 209, Hällerultarna 178, Hällestycket 105, 237, Hällesäter XIX f., 67 f., Hälletjärn(et) XXI, 87, 144, Hällevad(et) XXII, 87, 120, 168, Hällevadliane (-liderna) 65, Hällevallen 237, »*Hällhagen*« 226, 237, *Hällinge* 14, Hällorna XXI, 84 f., 124, 136, 178, Hällungstad XIX, 14, 122, Hällåkrarna 237, Hålsokällan 266, *Hän* 71, Hängedybacken 46, 178, Hängedydalen 221, Hängedyhålan 221, Häradsdomarelyckan 237, Härekullen (?) 115, *Härekullen 178, *Härlättan* 196, *Hässlebergen* 69, Hässlebräckan, -bräcke 69, 178, Hässlebräcke kvarn 70, **Hæsslibrækko* 69, Hästebacken 82, 177, Hästeberget 173 f., 178, Hästebetet 237, Häst(e)fjorden 144, *Hästeforsan* 66, *Hästehuskulle (?) 194, Hästekas, -kaserna 12, 237, Hästekullen 178, Hästemad(en) 209, Hästemossen 209, Hästemyr 100, Hästenäset 163, Hästepolen 144, Hästerabben 237, *Hästeskede* 62, Hästetjärn(et) 144, Hästevattnet 144, Hästhagarna 21, 137, 237, Hästhagekulen 178, Hästhagen XXII, 7, 19, 39, 47, 55, 61 f., 66 f., 100, 113, *Hästhaget* 65, 253, Hästhagskulen 178, Hästhagstorpet XXIII, 40, Hästholmen 163, Hästhålan 221, Hätskon 237, *Hätskon* 145, Hätskotjärnet 144 f., Hätskolvalla 237 f., Hästungtjärnet 144, Hästutkicket 194, Hästängen 46, 82, 104, 238, Hävdadal 221, *Hävdelyckan* 221, »*Höckehögen*« 194, Höga berg 178, 192, Höga Heden 70 f., Höga kas 66, 79, 91, 238, Högbergane XX, 70, Högberg(en) 100, 178, 192, Högekas 79, *Högecasen* 79, Höge kulle(n) 178, 192, Hög(e)kullen 178, *Högelid(en) 178, Höge mo 238, *Högemo* 238, Högen XXI, 58, 107, Högheden 1, 70 f., Höghult 71, Högkas 238, Höglunda 10, 70, 264, Högsteklaván (Högst-i-klaván ?) 221, Högströmmaättondedelen 139, Hö(g)säter XIX, 68, 71 ff., *Högsäter* 73, Högåseberget 178, Högås(en) 178, *Høisæter* N 73, *Højanemyr* 120, 187, 192, Höjaremyr 209, *Højaremyrarna* 20, 254, Höjden 77, 178, *Højebacken* 254, Höjevallen 254, *Høkebo* 55, *Hökehögen ? 194, *Høketorpet* 238, Hökevallen 238, Hömyrarna 209, Hömyrlaggen 209, Hönegärdet 238, Hönehuslyckan 238, Hönelycan, -lyckorna 238, Hönsberget 178, Hörneflaten 238, Hörnet 86, 164, Höstacke myr (Höstackemyr ?) 209, Höstackenäset 164.

Iberget 195, *Ibrekke* N 195, *Idan* 195, *Ideberget* 195, Idetjärnet 145, 155, Igletjärn(et) 145, I(g)levatten 6, 145 f., Infjället 176, 178, *Ingasflaten* 209, Ingeborgsbur 268, Ingebrättehagen 19, 238, Ingebrättehemmanet 26, Ingebrättevallen 238, Ingebrättstorpet 26, Ingemyr 209, Ingeröd 51, *Ingetorp* 209, Innegångsslätten (?) 254, Innegångsslätten (?) 254, Intagan XXII, 9, 18, 23, 29, 32, 38 f., 48 f., 54 f., 63 f., 66, 80 f., 88, 95, 102, 108, Intaget ? 23, Intagorna XXII, 56, 238, Intakan 95, 112, 119, 121, 124, 128, 132, 138, 238, Intakorna 119, 238, Isdalen 221, Israels klåva 221, Isterbråtarna 238, Istermaden 209, *Istermyr* 209.

Jagegiljan 40, 221, Jakobelyckan 238, Jakobetorpet 53, Jakobs hagar 26, Jakobstad 68, Jan-Petterslyckan 238, Jan-Petterstorpet 101, Jans XXIII, Jansebruket 113, Johanneberg 100, 178, Johannesberg 68, 178, Johanneses vall 238, Johanne(s)lund 77, 264, Johannisberg 12, 178, Johannisdal 24, 221, Johans tomt 5, Jolegärdet (?) 91, 238, *Jolsäter* 91, Jona(se)näset 164, Jonebergen 87, Jonsbacka 119, 178, Jonsbo 104, 121, Jonsbokullen 202, Jonsegården 104, Jonseröd 128, Jons håla 221, Jonskasen 71, 233, 238, Jons kaser 71, 238, Jons näs 66, 164, Jonsnäs 66, 164, Jons stätt 170, *Jordberg(et) ? 178, *Jordbärsdalens 221, Jordfallet 115, 266, Jordfallsbäcken 158, Jordfallslyckan 238, Jordhyttan 38, *Jordhyttebackarna* 38, Judiths kohage 238, Judiths näs 164, Julekas(er) ? 255, Julemossen 83, 215 f., *Julemyr* (?) 91, Jullesten(en) 83, 178, Julletorpet 83, Jungfrumyrarna 209, Jutehagen 255, Jutehemman 45, 73, Jutehogen 178, 255, Jutehuset 73, *Juteröd* 73, *Jutholmen* 73, *Jälmaren* 152, Jämnflaten 238, Jämnkasen 238, *Järpekulten* 238, Järpestycket 238, Jättefjäll 178, *Jättekas(en) 255, Jättekullarna, -kullen 178, Jätte kulle 178, Jätten 195, Jättesåsen 195, Jättetomten 29, *Jättnedalen* 195, Jättåseberget 195, Jönsekas 95, *Jöns(e)lyckan* 238, Jönsevallen 238, *Jörras(en)* N 191, Jörhagen 87, Jörns dy 104, 266, *Jörnshagen* 104, Jörns källa 104, 266, Jörns plats XXIII, 104, 266, *Jörnstorps* 104, *Jørud* N 192, Jöråsen 191, 195, *Jöröd* 192.

Kaatarud N 124, *Kaaten* N 124, Kafferuckan 26 f., **Kaj(e)kas(en)* 106, **Kajens mad* 106, *Kaj(e)platsen* 119, *Kajhuset* 106, 121, *Kajplatsarna* 119, Kakebergen 178, Kakehogen 178, Kakemossen 216, Kallebo 74, Kallehog 178, Kallekas 28, 238, *Kallekasen* 28, Kalle sin myr 102, 209, Kallkälledalen 221, Kallkälleyckan 238, Kallvätnne(t) 175, 266, *Kalmar(e)* 15, Kalmarn 15, Kalmen 15, 178, *Kalmsjö* 15, Kalvedalen 221, *Kalv(e)hagarna*, -hagen XXII, 37, 66, 238, Kalvenäset 164, Kalvestupet 178, Kalvetunen 255, Kalvhagen 128, Kampeliden 82, Kamp(e)lotten 82, 255, Kanalen 238, Kantor(e)ugnen 219, 221, Kantorn XXIII, 123, Kappebacken 178, 190, 202, Kappekullen 100, 178, Kappen 100, 130, Kaptenhugget 264, Kariraben 238, Karis hölj 145, Karlberg 66, Karl-Lind(s)eröd 70, Karlsberg XXI, 85, 121, 178, Karlbergskullen 85, Karlshem 91, Karlstorp 60, Karperöd 45, *Karperödet ? 45, Karpet 45, Karpetjärnet 45, 145, Karpetorpet 45, Karpevrån 45, *Kartemlossen (?) 216, 256, *Karthogen*, -högen 195, Karthusedyt 123, 266, Karthuset 123, Kartåssarna 123, 195, *Kartås(en)* 195, Kasbohålorna 221, Kasebackarna 77, 178, Kasebo 66, 74, 85 f., Kasebosjön 145, Kasebågen 145, Kasebäck 95, 158, Kasegärdet 12, 238, Kas(e)hugget 238, Kasekulle 178, Kaselid(en) 68, 124, 178, Kaselyckan 238, Kasemossen 209, Kasemyren 209, Kasen XXII f., 2, 7, 12, 14 f., 17, 19 f., 27, 30, 32, 36 f., 42 ff., 49, 53 f., 56, 58, 60 ff., 66, 68, 72, 75, 77, 82, 87 f., 90, 93, 95 ff., 100, 104 ff., 111, 119, 121, 128 ff., 135, 139, 238, Kaserna XXII, 7, 11, 15, 17, 19, 21, 23, 27, 32, 44, 58, 73, 78, 81, 115, 119, 126, 130, 238, Kasetorpet 42, 97, Kasevallen 238, Kaskemaden 209, Kaskeröd 19, 27, Kasningsskogen 264, *Kassleberget* 150, Kast, Nordra och Södra 178 f., Kasteberget 179, Kastekullen 179, Kastet 179, Kasängen 15, 238, Katarinas på Bäcken 121, Katteberget 179, Kattekullen 179, Katt(e)rumpen 238, *Kattestrupsbacken* 225, Kattestycket 255, *Kattevadet* 145, Kathålsängen 238, Kattisberget 179, Kattisdalen XXIV,

226, Kattstensberget 179, Katt-tjärnet 145, 151, Kattugglan 209, Kattugglehålet, -hålerna 221, Kattugglemyren 209, Kattugglevallen 238 f., Kattugglorna 221, Katt-ögat 151, Kavallerihagen 239, Kavlebromyren 209, Kavlebromyrstjärnet 145, Kavlebron 168, Kavlevallarna 239, Kavringegiljan 221, Kavringemossen 216, *Keddabo* 74, Keddebo 73, Kerstis berg 179, Kerstis ini skogen 116, 264, Kerstis sten 179, Kersti-stenen 179, Kersti(s)vattnet 145, Kesarelyckan 239, Kesebacken 60, 179, Kettelsröd 121, Kettelsrödsintakan 121, »j Kiarraængh» 108, *Kiddabo* 73, *Kige* N 160, *Kiken* N 160, *Kikerud* 161, *Kikerudsjön* 161, Kik(e)ån 160 f., Kilen 239, *Kile å 162, *Killingerud* 74, Killingeröd 74, Killingetunet 255, Killingkullarna 179, Killingåsen 179, Kilsälven 162, Kinkhem 16, Kinkom 16, Kinkom-ön 167, *Kin(n)dalen* 74, *Kinnekulle 179, *Kirkebø* N 108, »j Kirkibole» 44, »j Kirkiubonom» 108, Kisslinge-berg 195, »*Kissling(s)sik*» 195, *Kistebergen*, -berget 195, *Kistedalen* (?) 229, Kisterås-duveln 145, Kisteråsen XIX, 195, *Kjellingberg* N 74, *Kjelerud* 121, *Kjelsrud* N 121, *Klampedalen* 19, 71, Klampemossen 209, Klampen 71, 168, Klamperöd 19, *Klaves-giljan* 255, *Klaves hult* 255, Klavesängen 255, *Kleverud* N 196, *Klemensberget (?) 195, *Klemensskogen (?) 264, Klenebackarna 89, 179, *Kletta* N 196, Kleva(n) 121, 168, *Klevane* 71, Klevanekasen 239, Klevbacken 53, 179, Klevehagen 53, Klevekas 29, 239, Klevemossen 209, Kleven XXII, 23 f., 45, 47, 52, 73, 89, 168, Kleveparken 122, *Kleverud* 196, Klev(er)ås(en) XVIII, 195 f., *Kleveröd 196, Kleveskogen 264, Klevlyckan 239, Klevmyren 209, Klevsjön 145, Klevtjärn 145, Klevvattnet 145, Klingeberg 85, 179, *Klingehagen* 85, Klingen 211, 216, Klinge(re)bergen 179, Klingremossarna, -mossen (?) 216, Klingervattnet 151 f., *Klingeröd* 85, 216, *Klingretjärn* 152, Klingsberg 85, 179, *Klingseröd* 85, 216, Klinteberget 179, Klippan 25, 56 f., 85, 95, 179, 181, Klippebackarna 179, Klippeberget 179, Klippefloden 164, Klippegärdet 239, Klippeholmen 164, *Kloa* 82, Klobacken 82, 179, Klockaregården 59, Klockarevallen 239, *Klockeröd* 50, 262, »*Kloen*» 82, Kloppebackarna 179, Klopp(e)maden 209, Klopp(e)mossen 209, Kloppemyr 210, *Kloppen* 210, Klopperna 168 f., Kloppestycket 239, Kloppholmarna 164, Klopptjärn 145, Kloskogen 82, 264, Klosterbergane XX, 75, Klostermyren 75, 210, *Klubban* 122, *Klubben* 122, *Klubbeneset* N 122, *Klubbns* 122, Klunkeröd 91 f., *Klyftefluna* 216, Klyftemyr 216, *Klyfterås* 216, Klåbungeröd 122, Klåvan XXII, 4, 85, 105, 132, 221, Klåvekulle 179, Klåvekullen 179, Klåvemyr 210, *Klåvesten(en)* 179, Klåvevallen 239, Klämman XXII, 79, 221, Klämmet 221, Kläppebacken 179, Kläppeflaten 239, Kläppekullen 179, »Kläpp(e)mossen» 209 f., Kläppen 179, Kläppetegarna 239, *Kläppmyrarna* 210, Kläppåkern 239, Klätta 196, *Klättene* 196, *Knaggared* 17, *Knaggebo* 17, Knaggemyren 216, *Knaggerud* 17, *Knaggeröd 17, Knaggerödugnen 17, 221, *Knaggeviken* 17, Knallen XXIII, 42, Knektebacken 179, Knektekullen 179, »*Knifvebergen*» 196, Knipe-hagen 49, 239, Knipplebacken 179, Knipplingekasen 255, *Kniven* 152, Knivvatten, -vattnet 152, Knopperöd 111, *Knorre-*, se även *Knurre-*, Knorren 55, Knottehålet 221, Knubbestugan 134, *Knurreboden* 55, *Knurrekullen (Knorre-)* 55, Knurren XXIII, 55, 196, 239, *Knurretomten* 55, Knurrevallarna 55, 239, Knuten 179, Knuts dråg 221, Knuttorpet 132, Knäckeröd 16, Knälyckan 239, Knävatten, -vattnet 152, *Knösehagen* 131, Knöseröd 130, Kobackarna 179, Kockehugget 264, Kock(e)huset 33, Koddarna 196, Kodd(arn)ehagarna, -hagen 239, Koddebergen 196, Koddeklev 169, Koddekulen 196, Koddeliane (-liderna) 196, Koddemossen 210, Kodden 196, Koddesten(en) 196, Kohagen 239, Kokasen 239, Koklev 169, *Kolarehultet* 264, Kol(e)bott(n)en XXIV, 3, 73, 266, Kolehultet XXIV, 264, Kol(e)hålorna XXIV, 106, Kolekärret 264, *Kole-milsbackarna* 182, Kol(e)milskaser XXIV, 239, Kol(e)mon 239, Kolerulten 179, Kol(e)skog 34, 264, *Kolid(en) 179, Komossarna 210, Komyr(en) 210, Konstanti-nopel 12, *Kopparberget* 16, 152, Kopparhult XXI, 16 f., Koppartjärn 152, *Koppardå*

16, 152, *Kopperås 16, 152, Kornabacken 179, Kornhagen 239, Kornjorden 239, Kornkas 113, 239, Kornsjön (Södra) XVIII, 145, Korpebergen, -berget 179, Korpeflägen 179, Korpe kulle 179 f., Korpekullen 179 f., *Korpe kyrka* 180, Korpemossen 210, *Korperöd 66, Korpetjärnet 145, *Korpetorp* 66, Korpflåget 180, Korpås(arna) 180, *Korsbacken* 180, Korsbergane XX, 75, Korsberg(en), -berget 180, *Korsbyn* 76, Korset 75, *Korssten(en) 180, Kor(s)stensrenar 239, *Korstenskullen* 180, Korsöarna, -ö(n) 164, Kortevallarna 239, Kortplankorna 239, *Korvehallen* 196, Korvemyren 196, Korven 196, Korvesten(en) 196, Kosvältan 255, *Kraak(e)lund* N 17, Krappa klev 169, Krappe hogar 180, Krappekas 239, Krappeklåvan 222, Krappet 222, Kring(e)levatten, -vattnet 151 f., Kringle-, se Klinge(re)-, *Kringlemossarna (?), -mossen (?) 216, *Kringlemossen* 152, Kringsjön 151 f., Kristebacken 61, 180, 185, Kristeröd 61, Kristis tomt 62, *Kristtorp* 61, Krogen ? 114, *Kroka ? 17, 158, *Krokbäcken ? 17, 158, Krokehagen 77, 239, Krokelyckan 239, Krokelånga(n), -länge 239, Krokemyr 210, Kroken 7, 25, 114, 239, Krokeröd 76 f., 92, Krokete åkern 239, Krokevallarna 239, Krokhult ? 17, Kroklyckan 239, *Krokot(a) ek* 46, Kroksand(en) 239, *Krokserud* 76, *Krokset* N 76, Kroksjö 142, 145, *Kroksrud* N 76, Krokstad XIX f., 76, Krokstadkasen 77, Krokstad Långevatten 145 f., Krokvallen 239, Krokåkern 239, Krokön 164, Kronan 255, *Kronlyckan* 255, Kronoflaten 255, Kronogårdet 255, Kronojorden 255, Kropptjärn 145, *Kropptjärn* 145, *Krutebo* 130, Krutekas 68, 85, 239, *Kruterud* 130, Kruteröd 130, Krypin 37, Krysset XXII, 106 f., 169, Kråkan 239, Kråkekroken 239, *Kråkelund* 17, Kråkemaden 210, *Kråkemossen 210, Kråkeraben 239, Kråkeröd 78, 101, *Kråkeskog* 17, Kråkhult XXI, 17, Kråkstan 19, Kråkudden 164, Kråkängen 239, Kräppet 222, Kulan XXI, 111, 180, Kullarna 17, 58, 113, 128, 180, *Kullbyttetjärnet* 226, Kull(e)byttedalen 226, Kullekasan 138, 239, Kullelyckan 239, Kullemossen 210, Kullemyr(en) 138, 210, Kullen XXII, 15, 18, 52, 55 f., 62, 85 f., 95, 101, 115, 137, 180, Kulletorpet 3, Kullåttondedelen 52, Kullängen 32, 239, Kultarna 124, 135, 180, Kultelyckan 239, Kulten XXI, 29, 31, 107, 130, 180, Kultestycket 239, Kultåkern 239, *Kummelberget* 256, Kummelåkern 256, Kummin-dalen 222, Kummin(e)backarna, -backen 180, Kumminehålan 222, Kumminekasen 239, Kumminmaden 210, Kumminsiken 210, Kung Angers grav 268, Kungshålan 222, Kungshögen 180, Kungsleran 239, Kungsmaden 210, Kupedalarna 222, Kupeliden 196, *Kupeskär* 196, Kuporna 196, Kusemyren 216, Kusevallen 239, Kushålan, -hålet 222, Kuskeröd 104, Kusman (?) 124, »Kus(s)mans myren» 210, *Kvarn(e)backen* XXII, 5, 12, 63, 70, 114, 180, Kvarndalen 54, 222, *Kvarneberg(et)* 180, Kvarnehallingarna 196, *Kvarn(e)hogen* 49, 53, 180, Kvarnehultet 264, *Kvarn(e)hålan*, -hålorna XXII, 70, 222, *Kvarn(e)kas(en)*, -kaserna 68, 239 f., **Kvarn(e)kas(en)* 23, Kvarnemossen 210, Kvarnen 50, 54, 95, 134, Kvarnesjön 145 f., Kvarneskallen 40, 197, Kvarnestenshålan 222, Kvarnestenskullen 180, Kvarnevallen 240, Kvarnholmarna 164, Kvarnmyren 210, *Kvarnstensåsen* 180, Kvarntorp 68, Kvarnängen 26 f., 32, 240, Kvigelgiljan 222, Kvhagen 240, *Kville* 123, 126, *Kvillebacken* 126, Kvillegården 123, Kvillemyr(en) 217, *Kvillen* 127, Kvimalen, -målet 240, *Kvistrumsälven* 162, Kycklingeberget 180, *Kycklingedalen* 180, Kycklingekullar(na) 180, »Kyle aa» 162, Kynne fjäll XVII, 197, *Kynne älv* 161, 197, »Kyrhögen» 197, 203, Kyrkan 197, Kyrk(e)backarna 180, Kyrkebergen, -berget 180, *Kyrkebol(et)* 44, Kyrkebräckan 180, Kyrkedalen 53, Kyrkehogen 180, Kyrk(e)hålan 222, *Kyrkehällan 180, Kyrkekammen 180 f., Kyrkekasan 240, Kyrkeklevan 169, Kyrkekvarn 266, Kyrkekärr 264, Kyrkelyckan 240, Kyrkemon 240, Kyrkemossen 181, 210, Kyrkenäset 164, Kyrke-rabben 240, Kyrkeskogen 264, Kyrkeslätten 240, *Kyrkesternarna*, -stenen 180 f., Kyrketjärnet 146, *Kyrkevägen 169, Kyrkvallen 240, Kyrkängen 240, Kyskedalen 222, 240, Kyskens 53, Kyskevallen 240, *Kytan* 78, Kål(e)myr XVIII, 32, 210, Kålhagen

240, Kåljorden 240, *Kållan* 226, Kållands mosse 217, Kållyckan 240, *Kålsängen 240, Kåret XXIII, 27, *Kår(r)ud* 124, Kårvik(en) 23, 146, *Kåryd* 124, Kåröd 27, 123, Kåtebol 124, *Kåtorp* 124, Käckehagen 111, 240, Käcke-Påls(es) ugn 114, 226, Käckeröd 111, Käckevallarna 240, Kållan 132, 266, Källarbacken 181, Källarelyckan 240, Källaren 23, Källarhagen 240, Källalen 57, Källdalsdyt 57, 266, Källebergen 181, Käll(e)dalen 222, Källyckan 240, Källemyr 210, Källesiken 210, Källevallen 240, *Källingerud* 74, Källåsen 85, 181, Kältringemon 240, *Kämpabo* 116, Kämpe-hålorna 222, *Kämpekas* 116, Kämpekulten 116, 181, Kämperöd 116, 131, *Kändalen* 74, *Kära ? XVIII, 153, 158, 162, Käringebråtarna 240, Käringedalen 222, Käring(e)-hagen 8, 240, Käringekasen 61, 240, Käringeklävan 222, Käringenäsan 164, *Käringen-näset (?) 164, Käringerabben 240, Käring(e)vallen 240, Käringmossen 210, Käringön 164, *Kärleksbacken* 203, *Kärmén* 152, Kärn 152 f., Kärnan 47, 149, »Kärnkasen» 240, Kärnsjön XVIII, 152 f., Kärrehogen 57, 181, *Kärringerud* 74, Kärrängen 78, 240, *Kärta ? 158, 256, *Kärán (?) XVIII, 153, *Köldehagen ? 7, 240, *Köldeliden ? 7, 181, *Köld(e)lidhagen ? 7, Kölden XXIII, 51, Kölnan 266, Kölnebacken 181, Kölneberg(et) 181, Kölnehålan 222, Kölnekullen 181, *Kölnemon 240, Kölnestödet 266, Kölnnevallen 240, *Körebacken* 7, Köredalen 222, Körehalsen 222, *Kör(e)liden ? 7, 181, *Körliden* 7, *Körlidhagen ? 7, *Körtegården* 256, Körtevallen 123, 256, Köttne-kärr 78.

Ladderöd 58, Lad(u)dalen 57, 222, Lad(u)gårdslyckan 240, Lad(u)huset 49 f., Lad(u)kas, -kaserna 25, 33, 240, Lad(u)lyckan 240, Lad(u)maden 210, Lad(u)myr 118, 210, Lad(u)näset 50, 53, 104, 164, Laggan 32, 210, Laggen 4, Laggerna 210, Lagmans kulle 197, Lagmanskullen 197, *Lamm(e)berget 181, Lammehagarna, -hagen XXII, 65, 240, Lammehogen 181, Lammekasen 240, Landala 104, 222, *Landemärkesbäck(en) 161, *Landemärkesån 161, *Landemärket* 161, Lappen 240, Lars-Petters (tomt) 19 f., *Larvelyckan* 197, Larvesten(en) 197, Lask(ar)eskiftet 256, Laskeflaten 256, *Lasken* N 256, *Laskerud* 256, Lassehagen 63, *Lauga* N 153, *Leira*, *Leirá* N 125, *Leirheimr* N 126, *Lekarebacken* 80, Leksbackarna 197, Leksbergen 197, Leksmossen, -myren 210, *Lekstad ? 256, Lekstakaserna XIX, 256, Lekvall(en) 80, Lemborgsmyren 210, *Lera 125 f., 158, *Lera 125 f., 146, Leran 95, 240, Lerbacken 89, 181, Lerbranken 181, Lerbäck 126 f., 158, *Lerdal* 125 f., Lerdalsgrinden 169, *Lerdalsån* 127, Lerdalsälven XVIII, 125, 158, Lerhagen 240, Lerhogarna, -hogen 61, 79, 106, 181, *Lerhögen* 61, Lerkas 23, 126, 240, Lerkvill 126 f., 158, *Lerkvilla* 126 f., Lermyr 210, Lerryår 158, Lersjön XVIII, 146, *Lerskallarna*, -skallen 181, Lerskulten 181, Lersäter XIX f., 3, 68, 125, Levinevallarna 240, Liane (Liderna) XXII, 11, 16, 18, 29, 33 f., 40 f., 57, 63, 66, 101, 104, 131, 181, Lianekas(erna) 31, 40, 240, Liane-kullen 181, Lianemyren 210, Lianetorpet XXIII, 131, *Lidberg(et) ? 13, Lidbergskas 13, 240, Liden XXII, 2, 9, 11, 39, 54, 68, 82, 92, 100, 181, Liderna, se Liane, Lidhult 127, 264, Lidåkern 240, Liljeröd 127 f., 131, Lilla intakan 138, Lilla Kleva 122, Lilla Näset 23, 164, Lilla Röd 79, Lilla Röstan 90, *Lilla Signeröd* 122, *Lillebodane* 122, *Lille-Grorud* 88, Lillegärdet 135, 137, 240, Lilleholmen 164, Lille-Jans berg, Lille-Jans-berget 181, Lillekar(shultet) 134 f., 264, Lillekas 240, Lille mosse 210, Lillenäset 164, *Lillepersskog* 181, Lilleröd 79, Lille-Röd 88, Lille-Röstan 90, Lillesjö (Lille sjö) 146, Lillesjön 146, Lilleskog(en) 27, 264, Lille Skogen 23, 27, 264, Lille-tjärn (?) 146, Lillälven 158, Lillängen 53, 240, Lillön 164, »j Limasholte« 44, *Limkjær* N 44, *Limmesand* N 44, *Linas bank* 8, Linas hage 8, Lindarna 169, 267, Lin(d)backen 181, Lindbergeröd 127, Lin(d)berget 181, Lindblommeröd 128, Lin(d)-dalen 39, 222, Lin(d)ehagen 88 f., 240, Lin(d)ekasen 240, Linderöd 63, *Lindesnes* N 58, Linde(s)näs 58, 164, Lin(d)evatten, -vattnet 146, Lindgreneröd 106 f., 128, *Lindheden* 1, Lin(d)holmen 39, 164, Lin(d)lyckan 240, Lindqvisteröd 69, Lindräckan

268, *Lindräckemossen* 268, Lin(d)slätten 240, Lin(d)stycket 240, Lin(d)tjärn 146, Lin(d)vallarna, -vallen 240, Lindåsen 42 f., 181, Lindängen 240 f., Lingropevallen 241, Linsåkern (?) 241, Lintjärn(et) 146, Linåsberget (?) 181, Linåsen (?) 181, Lisas vallar 241, Lisbetheklippan 181, Lisbethstorpet 25, Liseberg XXI, 125, *Lisleby* N 79, *Lisslarp* 79, *Lisslerud* 79, Lissletorp XXI, 79, Lissletorpevallarna 241, Litegott 120, 127, *Livas myr* 2, Liveröd 2, 11, **Ljungemyr(en)* 210, Ljungkas(en) 72, 115, 241, Ljungs berg (Ljungsberg) 75, 181, Ljusetjärn(et) 146, Loftet 123, 181, Loftslyckan 241, Lom(me)dalen 222, Lommedrägor 222, **Lommen* ? 256, »*Lommern*» 256, *Lommern* 256, *Lommersjön* 256, *Lommertjärn* 256, *Lommervatten* 256, Lommeröd 87, *Lommerön* 256, Lommetjärn(en), -tjärnet 143, 146, Lommenvatten 146, Lottelyckan 241, Lovisas tomt 19 f., Lugnet 3, 40, 77, 94, »*Lundal*» 222, Lundarna 25, 264, Lundebäcken 158, **Lund(e)dal(en)* ? 222, Lundeflaten 241, Lundehagen 241, Lundekas 4, 241, Lundemossen 210, Lunden 16 f., 48, 88, 94, 99, 124, 137, 264, Lunderabben 241, Lund(e)skogen 66, 264, Lunde-Svennetorpet 115, Lundevallarna 241, Lunde vättne 146, Lundgreneröd 138, Lundgrenetorpet 138, Lundlyckan 241, Lundängen 241, Lurstycket 241, Lusasken (?) 111, Luseklämman 41, Lushed(en) 241, Lushem 106, 117, *Lusseröd* 117, *Lusshem* 117, *Lustgården* 119, *Lusthagen* 119, Lusthagen 241, Lusthuset 57, 118, Lustig kulle 16, 181, *Lustig kulle* 119, Lustlyckan 241, **Lyberg(et)* 197, Lyckan 50, 241, Lyckebacka 64, 181, Lysetjärn(et) 144, 146, *Lysthus* N 118, Låga Heden 117 f., 127, Lågbergane 47, 79, Låg(e)heden 1, 117 f., 127, Långa bukt 146, Långa intagan 241, Långa myr 121, 210, Långa näset 164, Långa vällerna 256, Långa vänden 241, Långbergen, -berget 181, **Långbroarna* 169, Långbräckan 181, Långeberget 181, **Långebräckan*, -bräckorna 181, Långgebukt 146, Långedalen 222, Långedräg 222, Långe hage 241, Lång(e)kas(en), -kaserna 136, 241, Långeklävan 222, Långeland(a) 77, 241, Långemo 241, Långemyr 113, 210, Lången 146, Långenäs 49, 61, 164, Långerumpen 241, Långe sjön (Långesjön ?) 146, Långetjärn 146, Långe tånge 164, Långevatten, -vattnet 146, Långevänden 241, Långflaten 241, Långholmen 164, Långjordarna, -jorden 241, 256, Långkaserna 113, **Långkloperna* 169, Långkullen 181, Långmyrarna 210, Långnäset 164, *Långpinan* 198, Långplankan, -plankorna 241, Långryggen 181, **Långrås(en)* 210, **Långsjö(n)* 146, Långtravet 257, Långtråvet 257, Långtrådet 241, Långvallarna 241, Långvattnet 146, Långås, -åsarna 77, 181, Långön XX f., 18, Långöns kaser 19 f., 241, Långöns skärgård 19, *Långötunen* 262, Läfsekaserna 241, Lämmeberget 197, Lämmehoggen 197, *Lämmemoren* 197, *Län(de)salen* 197, *Ländestaden* 197, Längan 161, Längebron 169, Län(s)berget 197, Länsmansgrottan 222, **Læra* N 125, »*Lærerasætre*« 125, *Lære(i)m* N 126, Lärkeklävan 222, *Lärketorpet* 222, Lög ? 153, *Lögarehöljen* 153, Lökeberget 181, Lökebäcken 158, Lökemossen 210, Löken 74, 158, Lökevattnet 74, 146, Löknäset 164, »*Lömmeberget*« 197, **Lönn(e)dal(en)* ? 222, Löv 153, Löv(e)-hogarna 181, Lövemyren 83, 210, Lövens håla 222, Lövenåsan 89, Löv(e)näs(et) 89, 93, 164, *Löverud* 80, *Löveröd* N 80, Lövetorpet 60 f., **Lövgiljan* 222, Lövhagen 241, Lövhjälman 89, 210, 265, Lövhjälmegiljan 222, Lövhjälmemyr 89, 210, *Lövhjälmen* 90, Lövhogarna, -hogen 77, 90, 135, 182, Lövhuden, -huset 54, 90, 127, 264, Lövhuskas(erna) 54, 71 f., 241, Lövhusmarken 264, Lövhålan 222, Lövhögen 135, Lövkasen 241, Lövklävan 222, Lövkullen 182, Lövlunden 66, 264, Lövmon 241, Lövmyr(en) 122, 210, Lövmyr(skas) 80 f., 241, Lövri 79, Lövsjön 153, Lövås 71 f., 127, Lövåseberget 182, **Lövås(en)* 182, Lövåskas ? 71 f., Lövön 164.

Madbråten 18, 119, 241, **Madbågen* 161, Madgärdet 241, Madäckran 241, Majorlyckan 241, Malevattnet 153, Malis i Kasen 7, *Manberget* 153, *Mannebrunnen* 153, *Mannehölen* 153, *Mansholmen* 153, *Manstjärn(et)* 153, Mansvattnet 153, Marbo-

hagen 34, Marbosvedingen 241, Marbotomten 34, 241, Markemossen 210, Marken 77, 264, Markerna 60, 264, Marknadslyckan 241, Martas lycka 241, Martängarna 241, *Masegärdet* 127, *Mas(e)-Joneröd* XXIII, 120, 127, *Mas(e)-Jonstjärnet* 146, *Mase-Jontorpet* XXIII, 127, Masteberget 182, *Mastemyr* 182, *Masteskogen* 182, Mathålan, -hålorna 227, *Matkull* 227, Matliderna 227, Matsäckedalen 227, Matsäckeholmen 164, Matsäckeålan 227, *Mattes kas* 241, Matvattnet 227, *Mebø(en)* N 80, Medböön XX, 80, Medböönsberget XVIII, 182, **Meddalarna* 18, Medstugan 18, 59, Medvatten, -vattnet 154, *Medvik* 154, Meghon 161, Mellanfallet 125, 158, Mellankasen 241, Mellomkasen 241, Mellomnäset 164, Mellomsät(t)et 257, *Melltjärnet* 154, Mellumfallet 125, Meteholmen 164, *Metepallen* 164, *Mevatnet* N 154, Middagsberget 15, 197, (i) *Midstugunne* N 18, *Mien* 154, *Milebacken* 182, Mileberget 182, Milpålsflaten 241, *Milpålsängen* 241 f., *Milstenen* N 10, Minkan 85, 242, *Minkehemmanet* 85, Minkekulten 92, 182, *Missunnan* 37, Missunnarebiten 257, Missunnarerispan 257, *Missunnehagen* 37, Missunneröd 37, *Misundstad* N 37, *Misundt* N 37, *Mjölká I* 35, *Mjölk(e)berget* 47, Mjölhålan 227, *Mjölhögen* 227, *Mjölka* N 35, Mjölkebacken 66, 182, *Mjölk(e)kullen ? 47, Mjölk(k)kullebacken (?) 47, *Mjölkullen ? 47, M(j)ölnarebacken 70, 182, Mjölnelyckan 242, Modammen 146, Moderöd 65, Mohult(et) 264, Mokullen 182, *Mokällan 267, *Mollby* 34, Mollebacken 34, 182, Moll(e)-Katrinas XXIII, 3, *Molt(e)-hog(en) 182, Moltemossen 210, Moltemyr(en) 210, *Moltemyr(en) ? 182, Molyckan 50, 242, Molycksås(en) 50, Mon XXII, 4, 20, 23, 34 f., 51, 53, 64, 70, 72, 74, 81, 90, 92, 120, 134, 242, Mon och Skogen 17, Morfars bråte 242, Mossarna XXII, 127, 131, 139, Mossarnebacken 131, Mossarneborget XXIII, 131, Mosseberget 182, Mossekas 55, 92, 242, Mossekulle 182, Mossen XXII, 58, 103, Mossetången 164, Mosslyckan 242, Mossvik 147, Mossängen 131, Motjärnet 147, Muggerklev 170, Muggeröd XXIII, 65, Mulegrinden 169, Mull(e)-Katrinas (?) 3, *Munkarna* 198, *Munkehatten* 198, Munkekas 81, 242, Munkemossen 81, 210, Munkemyr 81, 210, Munketuvan 198, *Munkhuvudet* 198, Munterröd 113, *Museberget* 6, Musekas 242, Muselappen 242, Muskedalen 104 f., 222, Myggeröd 65, Myr 5, Myrarna XXII, 2, 23 f., 32, 42 f., 57, 66, 90, 105, 123, 125, 131 f., Myrarna(torpet) XXIII, 50, Myrberget 15, 182, Myrdalen 15, *Myr(e)bott(n)en* 207 f., Myr(e)hagarna, -hagen 11, 13, 16, 20, 85, 242, Myr(e)-kas(en) 12, 30, 34, 55, 92, 242, Myrekulten 182, Myren XXII, 15, 20, 25, 27, 40, 57, 72, 81, 85 f., 90, 102, 127, 139, Myreplankorna 242, Myreputt 147, *Myrlaggen* 209, Myrplankan 242, Myrtjärnet 147, *Myrtågmyr* 218, Myrvadet 169, »*Måla*« 252, Målarehagen 3, 13, 242, Målaretorpet 51, Målet 257, Månghörningen 242, Månsemyr 210, Månhagen 242, Måns' kas 242, Månstjärn(et) 147, Mårte-, se även Mörte-, *Mårtekullen* 242, Mårtelyckan 82, 242, Mårtetomterna 82, 242, Mårtevallarna, -vallen 242, Måvegarde(t) 242, Måveskär 164, *Måvesät(t)et* 257 f., Märrebacken 182, Märredalen 222, Märrehålet 222, Märrekasen 242, Märrelyckan 242, Märremyr(en) 43, 210, Mörretjärn 147, Möja 154, *Möl* N 21, *Möl(e)n* 21, *Möl(l)ebacka* 20, Mölnarehagen 134 f., 242, Mölnarestugan 134 f., Mölnarevallarna 242, Mölnelyckorna 242, *Mölnlycke* 242, *Mörby* 99, Mör(e)hogen 57, 182, Mörevallen 242, *Mörkevik* 28, Mörkvik 147, Mörtefors 66, 158, Mörteforsan 66, 267, Mörteforsekvarnen 66, Mörteforsälven 158, Mörtehogen 182, Mörteålan 147, Mörtekulan, -kulten 182, *Mörteleken* 156, Mörtelyckan 242, Mörterås(en) 198, Mörteråstjärnet, L., St. 147, Mörtetomterna ? 82, Mörtevallen 242, Mörtevattnet 5, 21, 36, 147, Mörteängen 242, *Mörthålan* 147, Mörtsjön 36, 147, *Mörtuvan* 57, Mörtön 164.

»*Nabelshogen*« 198, Namnlös 105, Nappa-litet 227, *Natthagen* 198, Nattliden 198, Nattstugekullen 198, *Nattstugelyckan* 198, Nedergården 81, 99, Nedra kvarnen 9, Nere i gården 24, Neri stugan 118 f., Nerstugan 126, Nibbehagen 139, 242, Nibben 139, Nibberöd 139, Nibbetorpet 139, *Nicktjärnsberget* 154, *Nilsebruket* 112,

Nilselyckan 242, Nilsemyren 210, Nilsetorpet 32, Nordby XIX, XXI, 81, »j Nordbø nørdra» 44, Nor(d)dal(en) 79, 222, Nordgård(en) 42 f., 45, 65, 83, Nordgärdet 135, 242, Nordhagarna, -hagen 23, 35, 43, 132, 242, Nordhålan 222, Nordkas(en), -kaserna 35, 40, 242, Nordkroken 242, Nordliden 82, 182, Nordmarken 264, Nordmossen 210, Nordmyrarna 123, 210, Nordsandarna 242, Nordskogen 29, 264, Nordslätt 242, Nordstugan 104, 111, Nordvallarna 242, Nor(d)äng(en) 2, 4, 30, 43, 68, 88, 117 f., 132, 135, 242, Norlinestommen 75, Norrgärdet 242, Norrkasen, -kaserna 242, Norrängen 242, Norsehällan 182, Nyberg 106, 120, 139, 182, Nyborg (?) 39, 120, Nybygget 11, 61, 68, 72, 86, 120, 123, 130, 137, Nybäck 121, 158, Nybôle(t) 81, 133, Nyevallen 242, Nygård 60, Nyhagen XXII, 2, 81, 100, 107, 242, Nyhem 61, Nykas 242, Nylyckan 242, Nymanstorpet 3, 13, 30, Nypetornsbacken 182, Nypetornsbrankarna 198, Nypetornshogen 182, Nypetornsstycket 242, Nytorp XXIII, 5, 61 f., 68, 75, 77, 100, 113, 121, 127, 129, 135, 138, Nyvallarna 242, Nyvälet 242, Näbban XXI, 71, 118, 164, 242, Näbbeklövern 242, Näbbesten(en) 182, Näbbet 11, Näckhölen 154, Näcktjärn 154, Näcktjärnen, -tjärnet 154, Nämndemanshogen 56 f., 182, Nämndemanslyckan 242, Nämndemansvallarna 243, Näs 22 f., Näsebacken 182, Näs(e)kasen 243, Näsekleven 169, Näseledet 169, Näs 61, Nåset XXI, 12, 17, 30, 39, 54, 57, 60, 66, 74, 77, 82, 94, 118, 128, 164, Nåshagen 243, Nåsinge 105, Nåskasen 12, 243, Nåstrand 243, Nåsvallen 243, Nåsängen 100, 243, Nåverklev 103, 169, Nåvrekärr 103, Nöteberget 182, Nötebuskelyckan 243, Nötekasen 243, Nöte mosse 210 f., Nötemossehalsen 210, Nötemossen 210 f., Nötemyren 211, Nötö 164.

Oceanen 257, Odlingarna, -en 243, *Odlingsmyren* 243, »j Olafs budum» 108, Olas fält 243, Olas hage 243, Olas kulle 182, Olas lycka 243, Olinekas 36, 243, Olofsbo bæk 158, 162, Olsberg XXI, 45 f., 182, Olsbo XXI, 21, 92, Olsbo-Abborren 141, 147, *Olsborg* 21, *Olsbu* N 21, Olsmossen 211, Olsmässkroken 257, Oländig mosse 136, 211, *Onsön* 5, *Open* 152, Oppi stugan 118 f., Ormbackarna 182, »j Ormdall» 109, Ormeberget 182, Ormedalarna, -dalen 223, Ormehagen 243, Ormekullen 182, *Ormelid(en) ? 182, Ormesängarna 257, Ormeträdet 243, Ormevallen 243, Ormmyrarna 211, Ormås 9, 182, Ornhagarna ? 243, Orokilen 147, Oron 90, 101 f., Orrebackarna, -backen 182, Orredalarna, -dalen 49, 51, 82, 105, 223, Orredrägen 223, Orrehagarna, -hagen 90, 243, Orrehuset 25, 54, Orrekasen 243, Orrekockeleken 154, Orrekroken 243, Orrekärret 264, Orreleken 154, Orremyr(arna), -myren 211, Orrenäset 167, Orresnäret 265, Orresten(en) 123, 182, Orretjärn 154, *Orre vale* 191, *Orrkockebucken* 154, *Ortebräckan* 260, Oselyckan 243, Osetången 164, Os(e)vallarna, -vallen 243, Osmaden 211, Osängen 243, Oxemossen 211, Oxepinan 243, *Oxesprängan (?) 170, 243, Oxevalen 243, Oxögat, -ögonen 154.

Pant(e)näset 164 f., Pantestycket 95, 243, Pantängen 243, Paradiset 227, Paraprylen 243, Parken 13, 23, 119 f., 122, 133, 264, Paskeröd 9, *Paulen* N 83, *Paule(r)* N 83, Paul i pajrockan 38, Paul i pisterockan 38, Peppar(e)mon 41 f., 134, 243, Peppra(n) XVIII, 41 f., 159, Peppra(n)s 41 f., *Per* 264, Per-Andreas' 19 f., Perebäcken 159, Perehagen 19 f., Perekas 95, 243, Per(e)lotten 86, Perelunden 264, Peremyren 211, Peren 243, Perens hål 223, Pereröd 128, Peretorpet 132, Persans (stuga) XXIII, 21, 23, Pers(e)hagarna, -hagen 21, 72, 243, Perseröd 21, Pers hage 72, 243, Pers hål 267, Pers kas(er) 243, Pers-Larseröd 128, Persvallen 243, *Peskullen* 154, Pesetjärn 154, 157, Petersberg XXI, 102, Petsamo 15, Petterefjärdingen 126, Petterekullen 126, 175, 182, Pet(t)ersberg 61, 102, 182, Pettersfjärdingen 126, Pigefjäll 198, Pigehålan 223, Pigemyren 211, *Pikebergen*, -berget 198, Pikefjäll ? 198, Pil(e)hagen 243, Pilemaden 211, *Pilerud* 17, Pileröd 17, Piletorpet 30, *Piltarnas mo* 14, *Piltarnas* ö 87, Piltelyckorna 243, Pinan 3, 53, 243, Pinebäcken 159, *Pine-*

flaten 198, Pinehatten 198, Pineleran 257, *Pipran XVIII, 41, Piskarn (?) 64, Piske-mon 243, Piskemyren 211, Pisken 64, Piskeröd 54, Piskopp 32, Pisshuset 57, Pjätte-giljan 227, Pjättemyren 227, Pjäxeröd 127, Plateröd 46, Platsen XXIII, 43, 60 f., 63, 66 f., 73, 81 f., 93, Platseslätten 243, Platsevallen 243, *Platshag* (?) 253, Platskas 92, Plitta(n)s 40, Plittehagen XXIII, 40, Plittekas 30, 243, Plittens XXIII, 40, Plitteröd 11, Plittetorpet XXIII, 40, »Plombergen» 198, *Plomm(e)udden* 198, Porsebukten 147, Porsegiljorna 223, Porsemyrarna, -myren 128, 211, *Porteberget* 182, Portekullen 182, *Porten* 182, »Portskiftet» 243, Postlyckan 243, *Postskiftet (?) 243, *Postvallarna* 243, *Potteröd 252, *Prestbolet* N 129, »*Prestbord(h)*» 129, Prinseröd 138, *Profoss(e)-klåvan* 54, **Profossmyren* 217, Prostetegen 243, *Prängen* 170, *Prästbol* 129, Prästebol 110, 129, *Prästgården* 129, Prästekasen, -kaserna 243 f., Prästeklevarna, -kleven 171, Präste-Röd 24, Prästgården 77, Prästtorp 77, 129, Prästvägen 170 f., Pudderöd 117, »Puge huset» (?) 114, Pukehagarna 41 f., 244, Pukemyr (?) 211, Pulsehuset 113, *Pulsemon* 66, Pulsen XXI, 66, 147, Pulsetjärn 66, 147, *Pusåkrar(na)* 260, Putten XXI, 59, 147, 267, Putterhagen 37 f., 244, Putterklåvorna 223, Putter-kullen 182, Puttermossen 211, Puttermyrarna, -myren 211, Putterskogen 264, Putter-vallarna, -vallen 244, »Puttraån» 37, Putrehagen 37 f., Pysshålet 87, Pål(e)gran-tegen 244, Pålehagen 119 f., Pålen 10, 17, 61 f., 242, 267, Pål(e)näset 165, *Pålerud*, -röd 119, *Pålshagen* 119, Påskefyrskullen 182, Pölane 82 f., 147, Pölanevattnet 147, Pöl(e)giljan 223, Pôlehålan 223, Pôle kohage 244, Pöleyckan 244, *Pölesjön*, -vattnet 147, Pölevattnet 147.

Rabbalshede 154, Rabbalstjärnet 154, Rabbalsås 182, Rabbefjäll 182, Rabbe-hagen 244, Rabbekullen 182, Rabbemyren 211, Rabben 34, 97, 244, Rabbesiken 211, Rabbevallen 244, Rabbnäset 165, Rabbäckran 244, *Rackekärret* 265, Rackestad 22, »Rackestad» 25 f., *Rackhult* 265, Racklehuset 54, *Rackstad* 26, *Radberget* 198, *Raden* N 198, Raderna (?) 182, 198 f., *Radkalven* 199, Rahm(e)torpet 75, Rakehult 265, *Rakkestad* N 26, Ramberg(et) 49, 127, 182, Ramdalarna, -dalen 107, 223, Rammen 24, Rammetorpet 75, Ramnebergen, -berget 182, Rane 198 f., *Rane yfse (?) 199, *Ran(h)eim(r)* N 199, Rankaremyr 217, Rankebön 120, 129 f., »Rans yfsor» 199, Rappetorpet 40, Rasmusdalén 223, Rasmusekulten 182 f., Rasmus(e)lyckan 244, Rasmus' hage 10, 244, *Rasmuscasen* 10, *Rasmusplankorna* 10, Rasmussten(en) ? 183, Rassen 154, Raven 17, 138, 183, *Raven* 225, *Reina 161, *Reistad* N 83, *Reka* N 153, *Relstad* N 22, Renarna 13, 244, *Reors hage* 83, Restad XIX f., 81, 83, Restad Långevatten 146 f., Restad Nordgård 83, Restad Sörgård 83, Restadtegen 85, 244, Restad Västergård 84, Reulseröd 22, Reären (?) 257, *Rida* N 153, *Ridberget* 257, Ridlyckan 257, Riksagsfjället 183, Riksagskasen 244, *Rimmås 199, Rindarna 265, *Rindemyr* 265, Rinden 265, Ringedalen 223, Ringemossen 211, 216, Ringestommen 87, *Ringetorpet* 87, 265, *Ringevallen* 87, Ringhultet 265, Rishagen 244, *Riskas(en)* 244, Rivaremon 257, *Rivehuuudet* 257, *Rivskär* 257, Rjóðr XXI, *Robacken* 199, *Roberget (?) 199, Rockeberget 199, Rocken 244, Rockesdalen 223, Rockesta(d) XIX, 16, 25 f., *Rocksta* 26, *Rokka* N 26, »Rongseberget» 183, Ros(e)kas(en) 244, Rosenborg (?) 99, 139, Rose(n)lund 70, 139, 264, Rotebacken 183, Rote mosse 211, Rotemossen 211, Rotemyr 2, 211, *Rovekas* 244, Rovenäset 165, Rovevallen 244, Rovhålan 223, Rovkasen 244, Ruckan 227, Rultarna 60, 183, Rulten XXI, 18, 57, 104, 183, Rumpan 25, 244, Rumpebacken 183, Rumpeklåvan 223, Rumpemyr(en) 211, Rumpen 11, 27, 38, 102, 244, Rumpesiken 211, Rumpesjön 147, *Rumpetrolls myr (?) 217, Rumpevallen 244, Rumphålan 223, Rumporna 244, Rumpängen 244, *Rumsekullen* 265, Rumseskog(en) 265, *Runafuruna* 199, Runda Deleskullen 175, 183, »Rundberget» 90, Rundberget 183, Rundelyckan ? 245, Rundestycket ? 245, Rundhagen (?) 244 f., *Rundö* 90, Runesten(en) 199, »Runnberget» 183, Runne-, se

även Rönne-, »Runnemyr» 211, Runsarehällan 199, Runsarklåvorna 223, Runsarmyrarna 211, Runsebacken 105, 183, *Runseberget* 105, *Runsedalen* 105, Runsegiljorna 223, *Runsehagen (?) 244, Runsemyren 211, Runseskog(en) 265, Runsevallarna 244, *Runshällan* 199, »Rusmansmyren» 211, Rutan 244, Rutebäck(en) 161, Rutorna 244, *Ryggen* 181, Ryr XXI, 22, 130, *Ryrehög(en) 183, Ryrsbråtarna 244, Ryrsbäcken 159, Ryrsålan 147, Ryrs kaser 23, Ryrskroken 7, Ryrs mosse 211, Ryrsnäs 22 f., 165, *Ryrsnäs 165, Ryrsoset 159, Ryrs tjärn 147, Ryrs vette, vetting XVIII, 183, 187, Ryrs ö 165, Ryrsö 165, »Rysshogen» 183, *Ryttarevallen* 95, *Rytterbågen* 95, Rytterdyt 268, Rytterhagen 95, 244, *Rytterhögen* 95, *Rytterklev* 95, *Råberget* 199, Råbockeberget 66, 183, Råbocken 66, 183, Råbocketångarna 165, Råbockevikten 147, *Råcksta* 26, *Rådane* 86, Rågberget 183, *Rågberget* 199, Rågbråtarna 244, Råghagen 244, *Rågkaserna* 244, Råglyckan 244, Råskog(en) 116, 264, Råskullen 183, Råsmyrarna 211, *Råsseröd* 194, *Råsshult* 194, *Råssö* 194, *Råsten* 183, *Råstensbackar* 183, Råstensberget 183, *Råsås(en) 183, Råängen 258, **Rødin* 151, Räppen XVII, Rättarelyckan 244, Rättaremyr 211, Rättaretorpet 68, *Rättaretorpet* 244, Räveberg(en) 183, *Räv(e)berg(et) 183, Rävebott(n)en 43, 223, Rävegiljan, -giljorna 223, Rävehagen 244, Rävehidsgiljan 223, Räv(e)hålet 223, Rävekasen 244, Räveliden 183, *Rävelämarna* 197, Räv(e)myr 35, 211, Räverumpen 244, Rävetranan 258, Rävhusbergen XXIV, 199, 270, Rävrumpsvallen 244, **Rävs(h)al(en)* 244, Rävås 183, Röane XXI, 86, Röanekullen 86, 183, Röanemyren 86, 211, Röanestommen 87, Röd XXI, 24, 88, Röda grind 169, Röda klev 169, Rödberg(et) 183, Röde kullen 175, 183, Röden 86, Röde sten(en) 183, *Röd*(et) 27, Röde vallen 244, Rödhog 183, Rödkasen 245, *Rödklev(en) 169, Röd Lilla 88, Rödlyckan, -lyckorna 244 f., *Rödsbergen ? 183, Rödsflåget 183, Rödkasen 88, Röds kvarn 90, 267, Rödsnäset 165, *Röds skärgård* 19, Rödstens tjärn 147, 155, Rödsängen (?) 245, *Rödvallen* 244, *Rölanda* 99, Rölänningekulten 183, Rölänninge XXIII, 99, Rönn(e)berget 46, 90, 183, Rönnedalen 223, Rönnefället 134, 245, Rönn(e)hogarna 183, Rönnehögen (?) 183, Rönnekulten 183, Rönnelyckan 245, Rönnemyr (?) 211, Rönn(e)stycket 245, Rönnevallen 245, Rönhagen 245, Rönningarna 245, Rönningen 64, 81, 245, Rönnintakan (?) 125, 245, Rönnängen 245, *Rönnäset (?) 165, Rönnäse valar 187, *Rönnö* 90, Rönnäset 86, 165, *Rör* 22, *Rördalen* 211, Rör(e)myrarna 113, 211, *Rören* 97, Rörkärr 264, Rörmyr 211, Rörskogen 264, Rösbergen 183, Rösebacken 183, Rösebergen, -berget 183, *Rös(e)berghagen* 183, Rösegiljan 223, *Rösegärdet* 7, Röselfyckan 245, Rösemyren 211, *Rös(e)stycket 245, *Rös(e)tegen 245, Röshogen 183, Rösningesten(en) 200, Röstamyr 24 f., Röstan 24, 90, Rösta(s)platsen 25, *Röstegen* 7, Röstjärn 147, Rösås(en) XIX, 183 f., Rösåsetjärn 147, Rösäng 7, 245, Röven 17, 138, 184.

Sackerna (Sackorna ?) 227, »Sackros» 200, Salas myr 217, *Salmoberg(et) 184, *Salmolderna 184, *Salmon* 136, 184, Salmonsbergen 184, *Salmonsgårdet* 184, Salomo(berg)klåvor 223, Salomo giljor 223, *Sal(o)mo mosse (?) 136, 212, Salomo myr 212, Salomonsdrågorna 223, Saltkällebackarna 200, Saltkällehagen 200, 245, Saltkällenhogen (?) 200, *Samshagen* 120, *Samslotten* 120, Samstorpet 120, Sandaren 245, Sandarna 245, Sandarud 110, 129, Sandbacken 77, 129, 184, Sandbräckan 70, 184, Sandbukten 147, Sandbäck(en) XXI, 43, 85, 87, 113, 122, 159, Sanden 25 f., 65 f., 245, Sandersjön 147, Sanders(sten)stuga 40, *Sanderud*, -röd N 110, *Sanderöd* 110 f., *Sand(e)vatten* 110, Sandevattnet 147, Sandhagen 105, 245, Sandhålan 92, 223, Sandkas(en) 46, 58, 72 f., 92, 120, 129, 135, 138, 245, Sandklev 20, 169, Sandkulan 184, *Sandolfs sten 200, Sandresjön, -vattnet 147, Sandretorpet 40, *Sandsjön* 110, Sandsjön 147, Sandstycket 245, Sandvad(et) 169, Sandvallarna 245, *Sandvik* 270, Sandåker XVIII, 25, 91, Sandåkers moar 91 f., 234, 245, S:t Jörans källa 104, Sanne 110, *Sannerud* 110, »Sanneråsberget» 184, *Sanneröd* 110, Sannesjön XVIII, 110, 147, Saras

kulle 184, Sarp XVIII, 50, 65, 159, Sarpe bro 50, 169, *Sarpsborg N* 50, *Sarpsforsen N* 50, Sat(ar)slätten 258, *Saupa XVIII, 35, 157, 159, Saxeberget 200, Saxedalen 123, 223, *Saxe fjäll* 123, Saxemyr 212, Sixerås(eberget) 30, 184, 200, Sixeråsekławan 30, »Sixerås Kulle» 123, *Saxås* 123, Selmas stuga 134, *Sen(e)dalen (?) 228, *Sennegre N* 228, *Sennemyren N* 228, *Sendsa* 228, Sergeanteröd 25, Sessele kulle 175, 184, *Sesselrud N* 122, Sessilas hus 122, *Sessilvoden N* 122, *Seviken N* 27, *Sidan* 28, 177, *Sidviken* 27 f., 270, **Sið(u)vík N* 27, »Siggare Mossarne» 212, Siggeröd 20, Sigge-rödvallen 93 f., 245, Sigges 5, 36, Sikedalen 223, Sikeskären 165, Sikvallen 245, Sikön 103, 165, Silje-, se även Sälge-, Siljefället 86, 120, *Sillebacken* 105, Sil(l)emon 105, 245, Simons hage 134, 245, Simons myrar 212, Simonssätet 258, Simonstenen 200, *Sinsterud* 96, *Sissledalen* 122, *Sisslemaden* 122, *Siverbacken* 92, *Sive(r)bäck (?) 161, *Siver(e)s hump* 92, *Sivertorp XXI*, 92, *Sivik* 27 f., 147, *Siviken* 27 f., *Sjaaheim N* 106, *Sjukhustomtbackarna* 184, *Sjukullen* 200, *Sjuleröd* 92, *Självkarlsvallarna* 258, *Sjöberget* 184, *Sjöbäcken* 87, 159, *Sjökas(en)* 35, 49, 72, 87, 245, *Sjöcroken* 245, *Sjöcroken XVII*, *Sjökullen* 184, *Sjölandet* 184, *Sjölandsbackar* 184, *Sjöliane(-liderna)* 184, *Sjöliden* 5, 184, *Sjölyckan* 245, *Sjömaden* 212, *Sjömossarna* 212, *Sjömyren* 212, *Sjönnared* 33, *Sjönnaröd N* 33, *Sjönäset* 165, *Sjösandarna* 245, *Sjöskogen* 27, 264, *Sjövik* 125, 147, *Sjövikstängen* 103, 165, *Skabbebacken* 184, *Skabbe* backe 184, *Skallarna* 184, *Skallekasen* 245, *Skallelyckan* 200, 245, *Skallen* 200, »*Skalle(r)gerdet*» 258, *Skallete* backe 184, *Skallhålan* 223, *Skamlöseklevan* 171, *Skamlösen* 171, *Skams harvedrag* 190, *Skansberget* 184, *Skanskullen* 184, *Skansen* 15, 62, 267, *Skarvesätet* 258, *Skateberget* 184, *Skateborgarna* 201, *Skatemaden* 212, *Skatemyren* 212, *Skaten (N)* 167, **Skatenäs(et)* 167, *Skattekaserna* 258, *Skat(t)elyckan* 258, *Skattemossen* 258, *Skat(t)evallarna* 258, *Skatängen* 258, *Skedberget (?)* 184, 201, *Skedbäck* 31, *Skedbäck* 31, *Skedbäck* 31, *Ske(de)bräckan* 62 f., 93, 184, **Sked(holmarna)* ? 63, *Skenhall* 167, *Skiljarebacken* 184, *Skiljarebergen* 184, *Skiljarebräckan* 184, *Skiljar(e)bäcken* 159, *Skiljaremoarna* 245, *Skiljaremyr* 212, *Skiljemon* 245, **Skiljeras(arna)*, -åsen 201, 212, *Skiljeråstjärnen* 147, 201, *Skillingen N* 193, *Skillnadsberget* 184, *Skimtarberget* 202, *Skinholmarna* 167, *Skinnbelgseng N* 201, **Skinnbälgeberget* ? 201, *Skinne fjäll* 167, *Skinnfällen* 201, *Skinnhelgeberget (?)* 201, *Skinnhåsan* 154 f., *Skinnhåsekullarna* 154, *Skinvik* 167, 201, »*Skinås*» 154, 184, *Skitare-kullen* 184, *Skitaresten(en)* 184, *Skit(e)kullen* 184, *Skithdlorna* 245, *Skitne* bæk 159, *Skitne* Kornsjö 147, 155, *Skitne Väner* 155, *Skitputten* 245, **Skitrenen* 245, *Skjalja N* 153, *Skjell(aen) N* 153, *Skjellungen N* 193, *Skjelve N* 153, *Skjutarebergen* 184, *Skjuteberg(en)* 184, **Skjutsängen* 245, *Skjöttehuset* 88, *Skjöttehuskas* 90, *Skjötte-lyckan (?)* 245, *Skjöttevallen (?)* 245, »*Sko(e)gmesz*» 109, *Skogeberget* 184, *Skogemyr(en)* 38, 212, *Skogen* 7, 23, 27, 29, 72, 93, 102, 117, 131 f., 134, 137, »*Skogen*» 22, *Skogen och Mossarna* 132, *Skogetjärnet* 144, *Skogintagan* 245, **Skognes* 109, *Skogsberget* 184, *Skogsborg* 62, *Skogshultet* 264, *Skogskasen* 23, *Skogskärr* 264, *Skogslyckan* 245, *Skogsmyr* 114, 212, *Skolhusnäset* 165, **Skolmästaren (?)* 245, *Skolrumslyckan* 245, *Skomakarebackarna* 184, *Skomakaremyren* 212, *Skomakareplatsen* XXIII, 51, *Skomakaretorpet* 68, *Skomossen* 212, *Skorr(e)hagarna*, -hagen 49, 245, **Skorstensrenarna* ? 180, *Skorstenen* 190, *Skorstensberget* 190, *Skotta N* 93, *Skottan* 93, *Skottaren* 93, *Skottebergen*, -berget 184, »*Skottehällan*» 97, 184, *Skottekullen* 184, *Skottene (N)* 93, **Skothällan* 184, *Skrantebäckarna* 201, **Skredberg(et)* 201, *Skredet* 132, 267, *Skrehall* 201, *Skrevet* 107, 245, *Skrevet* 234, **Skridarebacken* 201, *Skrika N* 153, *Skrikemossen* 215, *Skrikemyren* 215, *Skrikepotten* 215, *Skrikfjällen* 215, *Skrivaregiljorna* 223, *Skrubbehaugen N* 201, **Skrubbehog(en)* 201, *Skruckan* 132, *Skruckemossen* 212, **Skruckflaten* 132, *Skrucklan* 132, *Skrukka N* 132, *Skrussrud* 72, *Skrutehagen* 72, 245, *Skrålen* 152, *Skråmon* 37, 245, *Skräddarebackarna* 184, *Skräd-*

dareflaten 245, Skräddaregården 128, Skräddarehuset 31, Skräddarekullen 184, Skräddarevallarna 245, Skul(e)hällan 97, 184, *Skuttunge* 14, Skvättan 155, Skymteberget 202, »Skytteberg» 184, Skyttehuset 88, Skyttehuskas 90, Skyttelyckan 245, Skyttevallen 245, Skål(e)hällan 97, 107, 184, Skåran XXII, 23, 223, Skåre kulle 202, Skattan 93, Skattelyckan 245, Skättene 93, Skättevallen 245, *Skäddorna* 208, Skäktan 258, *Skäby* 63, **Skäldbrederna* (-orna ?) 193, **Skälbergärdet* 258, **Skälderhagen* 258, Skälebräcka(n) 184 f., *Skälebräckan* 63, *Skälebräcke* 63, Skälehogen 113, Skälekas(en) XVIII, 5 f., 113, 245, *Skälevikarna* 6, *Skällared* 193, Skäl(l)ebräcka(n) 62 f., 94, **Skälle(r)gärdet* 193, Skällerhagen 193, *Skällerås* 193, *Skälltorp* 193, *Skändla* 167, Skärgården 19, Sköldebergen 193, 202, Sköldekasen 193, 258, Sköldern 265, Skölderöd 20, 82, Sköldevallen (?) 245, *Sköldinge* 193, Sköldmöjekärret 265, Sköldmöjemyr 217, **Sköldmöjorna* ? 268, Sköldungs backar 193, 202, Sköllern 193, Skönheten 217, *Sköningerud* 33, Slacken 228, Slackerna 228, **Slackorna* ? 228, Sladbacken 185, *Sladdalen* 18, Sladdammen 147, Sladet 268, Sladgiljan 18, 20, 223, Sla(d)hultet 67, 264, Sladhålet 223, Sla(d)kas 18, 72, 246, Sladkullen 185, Sla(d)-åkern, -åkrarna 246, Slafsebacken 19 f., *Slakkas* 72, Slaktarängen 258, Slaktsängarna, -ängen (?) 258, *Slantebergen* 202, Slantehållan 202, *Sletnan* N 93, *Sletner* N 93, *Slinkin* 106, *Slottsbergen* XIX, 185, *Slottsberget* 185, *Slottskullen* 185, *Slottsmossen* 212, *Slottsskogen* 22, *Släkeliden* 217, Slåkemyr 217, Slåkhålan 223, Släta myrar 212, Slät(t)bergen 185, Slät(t)eberget 185, Slät(te)fjäll(et) (?) 58, 135, 185, Slät(t)ekas 246, Slät(t)elyckan 246, Slät(te)myren 212, Slätten 246, Slätterna 82, 246, Slät(t)-hult 18, Slät(t)mossen 212, Slättna(n) 56, 82, 92 f., 246, Smala berget 185, *Smalungen* 233, *Smauet* N 171, Smedbacken 61, 180, 185, Smedberg 92, 185, Smedbråtarna 246, Smeddalen 56, 223, Smedhaken 246, Smedjebacken 185, Smedjekasen 246, Smedjekleven 169, Smedjekroken 246, Smedjelyckan 246, Smedjemossen 212, Smedjevallen 246, Smedjeåkern 246, Smedlyckan 246, Smedmaden 212, Smedmossen 212, Smedmyren 212, Smedtorpet 102, Smedvallen 246, Smedvattnet 102, 147, Smedäckran 246, *Smogesundet* 171, Smogevad 171, *Smugan* 171, **Smugen* 171, Smådalarna 43, 223, Småsjöarna 143, 147, Smååkrarna 246, **Smögevad* ? 171, Smörhålan 228, Snabellunden 94, Snaben 94, Snabenäset 94, *Snapa* N 94, *Snap-ind* N 227, *Snapds* 94, Snaran XXIII f., 3, 267, Snareberget 185, Snaregiljan 223, *Snaremossen* 185, Snaretorpet XXIII, 3, *Sned* 259, Sneden 259, *Snedet* 259, Snedflaten 246, **Snedhållan* 185, Snedhällebergen 185, Snipen 246, Snipmon 50, *Snuppen* 246, Snipplyckan 246, Snyggeröd 61, 135, Snyggevallen 246, Snäret 265, *Snödbetet* 259, Snö(d)lyckan 259, *Snödkallen* 259, Snöplogen 246, *Snöre* 29, Snöret 29, *Snörom(kring)* 30, *Snöropp*, -upp 30, Sockertoppen 185, Sodom 56, Sofielund 100, Sohöljen 147, Sokärr 99, 264, Solbacken XXII, 10, 62, 66, 92, 125, 185, Solberg 95, 185, Solbergs kvarn 95, 160, 267, Soldatmyren 212, Solhem 58, Solliane (-liderna) 185, Sollid(en) XXII, 9, 33, 62, 77, 82, 107, 120, 131, 133 ff., 185, Solskinsbackarna, -backen 185, Sop(e)mossmyr(arna) 217, Sorgehemmanet 66, *Sorgeron* 66, *Sorgevrån* 66, Sotrynet 246, Soäckran 246, Spannmålslyckan 246, Sparemyren 212, Sparet 132 f., Sparkebacken 138, 185, Sparkebäcken 159, *Sparnäs* 132, Spartorpemossen 212, Spartorpet 132 f., Sparvhuset XXIII, 50, **Sparöd* 132, *Spekebackarna* 202, Spekebacken 202, *Spekebergen* 202, *Spekehatten* 202, *Spekerulten* 202, Speleröd 134, *Spellerud* 134, Spetsarna 246, Spetsberget 185, *Spetsen* 246, Spiketräd(s)giljan 228, Spirdalen 228, *Spirehultet* 228, **Spireskogen* 228, 265, *Spirhultet* 265, Spjuteröd 135, Spjällen, -et 246, Springarebacken 190, 202, Springarens intaka 136, 246, *Springebacken* 202, Springen 217, *Springetomten* 217, Spruckna berg(et) 123, 185, Sprängarens (?) intaka 136, 246, *Sprängde flaten* 246, **Sprängdelid* 246, Sprängen 246, Sprängningen 246, Spökekulan 185, Spökekärr 265, Spökeruckan 221, 228, Stabbu(r)vallen (?)

259, *Stackedrägen* 20, Stackefläcken 246, Stackegiljan 223, Stackejorden ? 246 f., Stackemossen 212, Stackemyr(en) XXII, 20, 212, Stackevallarna 246, 251, Stackhålan 220, 223, *Stackmyr* 20, Stackota jorden 246, Stackota åkrarna 246, *Stackåkern* 247, *Staden* 19, Staffeberget 31, 185, Staffert XXIII, 31, Stakeberget 185, 190, »Stakehålan» 223, Stakelyckan 246, 251, Stakevallarna 251, *Stallen* 129, Stallhålan 223 f., Stall-lyckan 246, Stallmyr 129, 212, *Stallsund* 129, Stampen 9, 114, Stampetorp 85, Stan 19 f., 30, 68 f., *Stare* 30, Starvallarna (Starr- ?) 246, Stasmossen 212, Sta(s)-näset 30, 165, Stationsberget 202, *Stationslyckan* 202, *Staupen 155, *Staupet* N 155, Stavas tomt 6, Stavemyren 217, Stefanus 107, *Steinsholt* N 22, *Steinsrud*, -rød N 22, 31, Stekegiljorna 228, *Stenarsbyn* 133, Stenarsbön XX, 133, Stenarshöparken 133, Stenbrobergen 185, Stenbroflaten 246, Stenbromyrarna, -myren 212, Stenbron 169, Stenbrosiken 212, Stenbräckan 185, Stendalen 82, 224, Sten(e)berget 185, Stenen 4, Stenen grå 200, 202, Stengårdet 246, Stenhagebäcken 159, Stenhagen 2, 20, 246, Stenholmen 165, Stenhålan 224, Stenkas(en) 27, 34, 46, 69, 81, 115, 127, 135, 137, 246, *Stenkas(en)* 31, Stenkistan 185, Stenkisteholmen 165, Stenklev(en) XXII, 45 f., 73, 85, 169, Stenklavån 224, Stenkroken 72, 246, *Stenkullen 185, *Stenkällan* 185, Stenkälleberget 185, Stenkälledalen 224, Stenkällerabben 246, Stenkälleåkrarna 246, Stenlid(en) 20, 33 f., 127, 134, 185, Stenlidskas 39, Stenlyckan 246, Stenmalen 185, Stensberg(et) 57, 98, 116, 185, *Stensberg(et)* 98, *Stensbo* 55, *Stenserud* 31, 133, Stenshult 22 f., 264, Stenskasen 246, Stensryr XXI, 31, Stenstycket 246, *Stens ås* 98, *Sten(s)ås(en)* 98, Sten(s)ängen 27, 246, *Stensäter* 22, Stentorp 125, »*Stenuls-kullen*» 202, »*Stenulstjärnet*» 202, Stenulveberget 202, *Stenulvsdalen* 202, *Stenulvs-fjället* 202, *Stenvad(et) 169, Stenvallen 246, Stickeröd 75, *Stigberget* 185, Stigsberget 185, Stigskasen 246, Stigslyckan 246 f., Stigsås 185, Stilkedalen 229, *Stilkerud* 229, **Stilketorpet* 229, Stinas XXIII, 40, Stinas hage 34, Stinetorpet XXIII, 40, Stirreffitt 123, 247, Stiveröd 24, Stivetomten 131, *Stjälpet* 254, *Stjärneberget* 264, Stjärnhultet 264, Stockebromyren 212, Stockebrotjärn 147, Stockebrunnen 267, Stockedyt 267, *Stockeflaten* 247, Stockejorden 247, Stockeliane (-liderna) 39, 185, *Stockelyckan* 247, Stock(e)mossen 212, *Stockemyr* 212, Stocken 247, *Stockholm(en)* 15, Stockholm(en) 83, 95, 165, Stoltemyr 94, 212, Stolttestugan 97, Stommen XXIV, 12, 44, 81, 102, 135, Stommetorpet XXIV, 12, *Stomperud* N 57, Stora berget 185, Stora kasen, kaser 12, 119 f., 247, Stora myr 72, 212, Stora rös 267, Stora siken 212, Stora ö(n) 165, Storbergane XX, 47, 95, 185, Storbråta 259, Stordalstjärnet 148, Store dal 224, Storedal 224, Store mosse 212, *Storemyr(en)* 72, 212, *Storemyr(en)* 112, *Storemyrs* halsar 212, Storenäset 165, Store rult 185, Store sjö 145, 148, Storesjö(n) 6, 145 f., 148, Storhagen 2, 247, *Storkahagen* 80, *Storkelyckan* 80, Storkeröd 80, 247, Storkerödvallen 247, Storlyckan 247, *Stormerud* 31, Stormkasen 31, 247, *Stormsbacken* 31, *Stormyrarna* 133, 212, Stornäset 165, Storplankorna 247, Storskogen 27, 116, 131, 134, 264, Storälven 153, 159, 162, Strandbergs myr 32, Strandens 155, Strandesjön 146, 148, Strandevatten 148, Striporna 259, *Strippekasen* 217, Strippeln 259, **Strippeläng(en)* 217, *Stripplemyr(en)* 217 f., *Stripås* 259, *Stripen* 225, *Struten* 225, Strängen 259, *Strömberg(et)* 48, 185, Strömholkens 148, Strömkas 31, 247, Strömmarna XXI, 46, 96, 104, 120, 159, *Strömmarnesuckan* (?) 229, Strömmmebergen 48, 185, *Strömmetal* 224, Strömmeholmarna 165, Strömmekaserna 247, Strömmen 134 f., 159, 247, *Strömmens* XXIII, 46, *Strömmenäset* XXIII, 46, 165, Strömmöröd XXIII, 46, 48, Stubbekasen, -kaserna 247, *Stubbelmyr* 247, Stubbenäset 165, *Stubbhåsan* 259, *Stugeberget* 185, *Stugekullen* 185, *Stugelyckan*, -lyckorna 247, *Stugåsen* 111, 185, *Stumparna* 57, *Stumpen* 57, *Stumperud* 57, *Stumperöd* 57, *Stupe(n)dal(en)* 229, *Stutebackarna* 185, *Stuteberget* 185, *Stutedalen* 224, *Stutefötterna* 259, *Stuteklåvan* 224, *Stutelyckan* 247, *Stutemon* 247, *Stutemossen* 212,

Stutemyr(en) 212, Stutevallen 247, Stutögat, -ögonen 154 f., *Stuvarna* 167, *Stuve-dal(en) 229, Stuvenäset 167, Stuveröd 32, 134, Stuverödkroken 247, Stuveröd stom 134 f., Stuverödstorp 135, *Stuvängen* 167, Stygga berget 185 f., Stygga lyckan 247, Styggeberget 185 f., Stygge dal 224, Styggdal 224, Styggekas 2, 247, *Stygge kulle(n)* 186, Styggemyr 34, 72, 212, Styggemyrshälzen 212 f., Styrmansvallen 247, Ståleröd 100, *Stälpen* 254, Stämmeberget 186, Stämmehogarna 186, Stämmen 42, 267, Stäm(me)sjö(n) 89, 148, Stämmetjärn 148, *Stöpan* 155, *Stöparen* 155, Stöpelyckan 61, 247, *Stöpen 155, Störemyren 117, 131, 213, Störhogen 106, 186, Stötebackarna 186, Stötegrindarna 169, Stötehansetorpet 43, Stötekas 38, 129, 247, Stötelappen 247, Stöttemyr(en) 122, 213, Stöteplatsen XXIII, 129, *Stöthagen* 38, Stöttarna 247, *Stött(e)ländet (?) 247, Stötten 247, »Suartabæks lök» 162, Subbekas 259, *Subbekullen 259, Suckan 34, 224, *Sulerud* 75, Suleröd 75, »Sulingemon» 247 f., Sulitelma(berget) 186, Sumparna 213, Sundgreneröd 126 f., »j Sunnulfs rudi» 32 f., 44, Surkålsmyr (?) XVIII, 218, Surmyrarna 213, *Surn 157, 159, *Súrn 203, *Surnås(en) 203, Surpus 260, *Surte* 247, Surte-Martas kaser 247, *Susa 98, *Susandet 98, *Susarbäck(en)* 161, *Susbækken* N 98, Susplatsen 98, Sutarebäck 161, Sutarehål 224, Sutarerabben 247, *Sutaresten(en) 186, *Sutebäcken* 161, »Sutorp» 92, *Suttebäcken* 161, »j Suæins rudi» 140, Svackarna ? 229, Svacken 229, Svackerna (?) 229, *Svackhult(et) 264, *Svalebergen*, -berget 32, 203, Svalehög 186, *Svalekullarna*, -kullen 32, 186, 203, Svalemyr(arña) 32, 213, Svalemyr(storpet) XXIV, 34, *Svalåsen* 203, Svanberget 186, Svan(e)plats 107, *Svanerud* 107, Svaneröd 107, *Svarta dy* 267, Svarta hål(et) 224, Svarta hälla 131, 186, *Svartakas* 247, Svarta kaser 247, Svarta myren 213, Svarta näset 165, Svarteborgs berg 186, Svarteborgskasen 247, Svarteborgs klåvor 224, Svarteborgs kullar 186, *Svartebrands lök (?) 162, Svartebäck 159, Svartedal 224, *Svart(e)dyt 267, *Svartefors(en) 159, Svartehål(et) 224, Svart(e)hällan 131, 186, *Svart(e)kas(en)* 247, Svartekullen 186, Svartemyr(en) 213, Svart(e)tjärn 148, Svarterallarna 247, Svart(e)-vattnet 148, Svarthagen 247, Svartnäset 165, Svartsjön 148, Svarvaregiljorna 224, *Svarvaretorp* 4, Svarvebäcken 159, Svarvehogen 48, *Svarvehult(et) 264, Svarvekas 7, 23, 247, *Svarvekullen (?) 186, *Svarverud*, -röd 4, 33, Svarvetorpet 4, Svedings-myrl 218, *Sved(n)ingarna* 218, Svedran 19 f., Svennehagen 69, *Svennings mosse* 213, Svennings myrar 213, *Svennungsröd* 213, Svensholmar 165, Svenselotten 11, Svensemyren 213, Svens hål 224, Svenskegården 59, Svens lera 247, Svineklåvan 224, Svinemyrarna 213, Svin(e)ryggen 186, *Svin(e)tunet 260, Svinganeberget 203, Svingemon 247, *Svingen* 203, 247, Svinhagen 247, *Svinskinn* 151, »Svintornet» 260, Svågervallen 247, Svältan 45, 247, Svälteberget 186, *Svälsen 186, Svängen XXII, 62, »Swärm dräger» 229, Syndakulan, (-kulten) 203, *Synnered* 33, Synneröd 32 f., Synneröds hult 33, Synnerödshultet 33, *Syråkrarna* 247, Syrackran 247, Syskonlotterna 119, *Sysle* N 229, *Sysledalen* N 229, Sysslehålan, -hålet 229, Syster-lotterna (?) 119, Systeröd 96, *Systerad* 96, Sågebacken XXII, 6, 70, 125, 135, 186, Sågedalen 121, 224, *Sågehaget* 253, Såg(e)kas(en) 3, 6, 40, 114, 247, Såg(e)-klåvan 4, Såg(e)marken 264, *Sågemarksråvan* 264, Sågevallen 260, Sågplatsen 120, Säbo 96 f., Säbokasen 97, 247, *Säby* N 96, *Säby(n)* 97, Säckegärdet 247, *Säcken* 247, Säde(s)mossen ? 218, *Sälbod* 33, Sälebråten 33 f., 247, Sälelund(en) 33, 264, Sälesjön (-vatten, -vattnet) 33, 270, Sälgebacken (Silje-) 186, Sälgeberget (Silje-) 34, 186, Sälgedalen (Silje-) 224, Sälgefallet 247, *Sälgefatten 247, Sälgefallet 86, 120, Sälge-lyckan 247 f., Sälgerenen 248, Sälgeskiftet 248, Sälgestycket 248, Sälgevallen 248, Sälg(e)åkern, -åkrarna 248, *Sängarna*, *Sängen* 257, 260, *Säng(e)slätten 260, Säters-sjön 156, *Sätersmossen ? 218, *Sätersmyren (?) 218, *Sätret* 156, *Sävbod ? 97, Säveleken 156, Sävevatten 156, *Sävedn* 8, *Söbbén* 97, Söbbhult XXI, 35, Söbbhults-älven 35, 159, Söbbön XX, 80, 97, *Söbyn* 97, Södberget 186, *Sö(d)flaten* 106,

Södgärdet 106 f., 248, Södhagen 248, Södkullen 186, Södnäset 165, Södpinan 165, 213, 248, Söletegen 248, *Sölevallen* 248, Sölvik(en) XXI, 103, 148, Sölvikskas 103, *Söläng(en) 248, *Söndre dalen* 98, Sönerhult XXI, 64, 98, *Söneröd 98, *Sonste-gaard* N 96, *Söpa 157, 159, Sör-Anderses (stuga) XXIII, 20, Sörbo XVI, XX f., 99, Sörby XX, 99, *Sörby* N 99, Sörbygden XVI, 99, *Sörbø* N 99, Söre(n)gården 119, Sörgård(en) 65, 77, 83, 126, Sörhagarna 24, 248, Sörmarken 264, Sörnäsen 165, Sörskogen 29, 264, Sörstugan 111, Sörängarna, -ängen 119, 248, *Sötekullen* 203, *Sötelid* 203, Söterult(en) 203, *Søtland* N 203, *Søvik* N 27.

Tafittemyren 6, *Tafsängen* 197, *Tamus* 6, 13 f., *Taptot* 98, *Tarmen* 233, *Taske-hagen* 260, *Tasken* 260, *Taskorna* 260, Taskrenen 260, Tegarna, Tegen 248, Tegel-backen 105, Tegelbruket 111, 125, Tegelbruksdalarna 224, Telegraflyckan 248, Tian 6, Tiburtshagen 111, Tiburtskulten 111, 186, *Tidan* 6, »Tid vattnet» 6, Tidvattnet (?) 156, Tigerhuset XXIII, 54 f., Tildas XXIII, 27, Till skräddaren 88, Timmerdalens 224, *Timmerhog(en) 186, Timmerkastegiljorna 224, Timmermossen (-myr) 213, Timmerskogen 264, Timmertjärn 148, *Timmerås(en) 186, Timotejvallen 248, Tingbergs klev 169, Tingshogen 203, *Tiokronorsbacken* 260, Tion(de)delslyckan 248, Tistedalen 229, *Tistelhagen* 248, *Tistelkaserna* 248, Tistelskaserna 248, *Tisäter* 6, 248, Tisäterlyckan 248, Tittaremyren 213, *Tittekullen* 100, Tittelen 100, 186, Titten 15, 100, 102, 186, *Tittut* 106, *Tjudrehögen (?) 203, Tjudremålet 260, Tjugufjärde(n)-delslyckan 248, *Tjur(e)pannan* 260, *Tjurestaden (?) 260, *Tjurhögen (?) 203, *Tjutan* 78, *Tjutarekroken* 78, *Tjuten* 152, *Tjutingen* 152, *Tjutsjön* 152, Tjuvbergen 186, Tjuvedalen 123, 224, *Tjuvegrinden 169, Tjuvehålet 229, Tjuve-Jonasess gilja 224, Tjuve-Jonasess lingrop 224, 267, Tjuvhålorna 268, Tjuvstackdrågen 229, Tjuv-stacke drågor 229, Tjuvugnarna 123, 224, Tjär(e)bruken XXIV, 6, 267, Tjäre-brännan XXIV, 267, Tjärhjällen XXIV, 267, Tjärnebacken 186, Tjärnebergen 186, Tjärnkasen 248, Tjärnliane (-liderna) 186, Tjärnsmossen 213, *Tjörbäck 162, Tobaksmossen (-myren) 218, Tobi(a)seröd 66, Tolleristediket 267, Tolvan 6, Tolv-käringarsmaden 218, Tolv käringars rabb 260, *Tolv mans sek* 218, Tolvskillings rabb 260, *Tolvskillingen* 260, Tomtekullarna 82, 186, Tomten 131, Tomterna 11, 130, »Toppemyrarna» 213, *Torbjörnerud* 35, *Torbjörneröd* 35, *Torbjørnrød* N 35, Tords-klev(en) 169, Tordyvelbergen 186, Tordyveln 156, Tordyvelsmossen 213, *Tordyvels-myren* 156, Tordyvelsvattnet 156, *Tordyveltjärn*(et) 156, *Torebo* 55, Torehultet 264, Torellestommen 102, *Torelyckan* 264, *Tores både* 264, *Torgauten* N 260, *Torgersbo* 55, Torget 20, 35, Torgils' myr 213, Torgöten 260, Torineröd 39, Torkopp 66, 98, 248, Torkoppkaserna 248, *Tormesrud* N 112, *Tormods(e)röd (?) 112, *Tormodsrud*, -röd N 112, »Tornbacken» 186, »Tornegården» 260 f., Tornet 42, »Tornlöckan» 260, 262, *Tornum* 59, *Tornängen* 262, Torp XX, 36, 100, Torpebäcken 159, Torpe-gärdet 101, 248, Torpehallen 186, Torpeholme(n) 165, Torpekullen 101, 186, »Torpe-myren» 213, Torpet 32, 135, Torpevallen 248, *Torpskilen* 162, *Torpunga* 14, Torp-ängen 101, 248, Torrevallen 248, Torrhagen 248, *Torrhog* 203, Torrhon 203, *Torsnes* N 167, Torsnäs 167, *Torsslättebruken* 112, Torstens myr 213, Torstens tjärn 148, »*Torvhon*» 203, Toröd 135, Toröd stom 135, Tosse-, se Tåse-, Tossungarna 249, 260, Trampenborg ? 33, 261, Trampenborgskaserna 261, Tranehall 186, Tranehöljen 148, Tranemossarna, -mossen 213, Tranemyr 36, 213, *Trangdøla* N 8, Tranhem 6, 36, Tranhultet 264 f., Tranklev 169, *Trantjärn* 36, *Tranum* 36, **Trappan* 213, *Trappe-bergen* 213, *Trapp(e)kas* 248, *Trappemyr(arna)*, -myren 213, **Trappen* 213, *Trap-porna* 213, *Trauten* N 48, *Tredal(en) 230, *Tre(d)ungarna* 261, Trehammar(e)kullen 203, Trehammarn 203, Trehammarräckran 248, Trehörnemossen 213, Trehörnemyren 213, Trehörnesjön 72, 148, Trehörnet 72, 148, 248, Trehörningen 148, 248, Trekanten 62, 248, Tremänningarna 230, Tremänningsdalen 230, Trerörsbergen 186, *Tre-*

snippen 248, Tresnippsplankan 248, Trestickan 148, Trestickeln 148, Tresticke-mossen 213, Tresticketjärn 148, Treåringsbanken 186, Treåringslyckan 261, Triangelberget 186, Trinda intagan 248, Trinda myr 213, Trinda näset 165, Trinde dape 148, Trindehog 186, Trindekas 248, Trinde kulle (Trinde-) 186, Trindelyckan 248, Trindemosse 213, Trindemyr 213, »Toga ruds» 78, 109, *Tro(g)stad* N 78, *Trojenborg (?) 261, Troll(e)dalen 75, 224, Troll(e)dråg(en) 224, Trollehålan 69, 224, Troll(e)hålet 224, Trollekroken 248, Trollekullen 186, Trollemyr(en) 32, 213, *Trollered* 75, Trolle-röd 75, *Trolletjärn* 154, Trollhällan 186, Trollmyr 213, »Trollsrud» 140, *Troll-tjärn(et) 148, Trollugglan 69, 224, Trolluggaledalen 69, 224, Trollulkorna 230, Troll-åsarna, -åsen 186, *Trondhjem* (N) 36, *Trondsängen* 102, *Trone mosse* 213, Trone-mossen 213, *Tron(e)rud* N 102, Troneröd 102, 135, Troneröd kvarn 136, *Tronsrød* N 102, Trosseröd 129, Trotzeröd 129, Trugekullarna 78, 204, *Trugen(trass)* 204, *Truglebäck(en) ? 156, 159, Truglevatten 156, *Trullsås* 140, Trummehagen 21, 248, Trummemynren 213, Trumpetehagen 248, Trumpetekasen 27, 248, Trumpetholmen 165, Trynebacka 36 f., *Trynemyr(en) 213, *Trynet* 37, *Tryneviken* 37, Träcken 261, Träckängen 261, Trångarna 156, Trångvägen 169, Tråvaren 261, Trädeshogen (-hagen ?) 13, 186, *Trädesholmar(na) 165, Trädesmon 7, 248, Trädessiken 213, Trädesvrån 248, Trädgårdslyckan 248, Trädgårdssanden 248, *Trälän* 230, *Trälarna* 230, Trälebott(n)en 230, *Trälen* 230, *Trälsund* 230, Tränget 224, Träntemyr 213, Träntenäset 165, *Träskeberget* 4, *Träsk-hallen ? 4, Träskotorpet 48, Trätarehålan XXII, 15, 224, Trätarekasen 248, Trätar(e)stycket 248, Träteflaten 248, Trätemyren 213, Trätestycket 248, Trätholmen 165, Tröjarmen 248, *Tröken* 48, *Trökeröd* 48, Tröske-Hanses (gård) XXIII, 18 f., Tröskelesten(en) 4, 186, Tröskeln 4, 186, *Tröten* 48, Tröteröd 48, *Tugga litet* 261, Tuggan 261, Tuggebussen 261, Tuggekas 261, Tuggeliane 186, Tuggemyr(en) 213, Tulinetorp 66, Tulleröd 47, Tunegården (?) 261, *Tunen* 260, Tunerna 261, *Tunet* 260, **Tunet* (?) 42, Tungan 186 f., Tunge-backarna 187, Tunhagen 262, **Tunlyckan* (?) 262, Tunnelyckan 248 f., *Tunnevallen* 249, Tunnländet 249, Turkens liar (lider) 66 f., Turkeriet 12, Tusarelotten 55, Tutarekullen 204, Tutehagen 262, Tutjärn 148, *Tveklyftan* 216, 218, Tveymyrarna, -myr(en) 218, *Tveplöjorna* 262, Tveten 38, Tvetälven XVIII, 159, *Tviklippan* 218, *Tvillingeberg* 213, *Tvillingehöljen* 148, *Tvillingemyren* 213, Tvimyrarna, -myr(en) 218, *Twisteparken* 265, *Tvåan* 6, *Tvärbacka* 187, *Tvärdalen* 224, *Tvärdrågen* 224, *Tvärhallen* 187, *Tvärländ(e)* 249, *Tvärrännan* 159, *Tvärvänden* 249, *Tvättarehålan* 224, *Tvätt(e)hålan* 224, *Tvättehöljen* 148, *Tvätthållan* 187, *Tyft* 48, *Tyfta* 48, **Tyfte-fället* 86, *Tyften* 7, *Tyfteröd* 48, *Tyftet* 48, *Tygared* 218, *Tygeflaten* 249, *Tygekaser* 249, *Tygemyr* (?) 218, *Tygesbacken* 218, *Tygeshålan* 218, *Tyges kas(er)* 249, 261, *Tygevallen* 249, **Tyresfall* 262, **Tyreslyckan* (?) 262, *Tyskekas(en)* 249, *Tyske-näset* 12, 165, *Tyskland* 12, 249, *Tysslingehogen* 187, *Tysslingerabben* 249, *Tyttinge* 78, **Tågebacke(n)* 187, *Tågemyrarna* 218, *Tåg(e)myr(en)* 218, *Tågevallen* 262, *Tångarna* 103, 165, *Tångemaden* 213, *Tången* XXI, 103, 165, *Tångevallen* 249, *Tåseholmarna* 165, *Tåsehålorna* 224, *Tåsehöljarna* 148, *Tåsepölen* 148, *Tåsungarna* 249, *Täljegrå hall* 204, *Töfteröd* 48, *Töftet* 48, *Tösernas hage* 14. **þjótanda-kjarr* ? 78, **þjótandi* 78.

Udden 249, Uddesten(en) 187, Uggletjärn 145, 148, *Ugnfjäll(et) 187, Ugnfjälls-kas(en) 107, Ugnfjällsskogen 107, Uleberget 114, 187, *Ulebäck* 159, Ulebäcken 114, 125, 159, Uleliane 187, Ulemaden 125, 214, Ulemon 125, Uleraden 101 f., 187, Ulet 114, 125, 187, Uletjärnet 148, »Ulfvemoen» 249, Ulkeröd 136, Ulkeröd bæk 159, *Ulkestad* N 136, Ulkorna 230, **Ull* (?) 157, Ullas 262, *Uller(e)vattnet* 156 f., *Ullerön* 5, »Ulliäär» 153, 162, **Ullkär(a)* 162, *Ullvättern* 153, Ulsmaden 114, 125, 214, Ulsmon 125, Ulvedalarna, -dalen 225, Ulvegropen XVIII, XXIV, 269, Ulvekas 249,

Ulvekultarna, -kulten 187, *Ulvestugorna* 88, Ullevallarna 249, Underländet 249, *Underländ(et)* 249, Undervänden 249, Uppe i gården 24, Uppstugorna 126, Urdet 114, *Uro(a) N* 101, *Ursholmen* 114, *Urshållan* 114, »Urås Mossen» 214, *Uteng(en) N* 39, Uthemmanet 95, Utimed lunden 262, Utliggareberget 187, *Utläggerna* 77, Utlägget 77, 249, Utnäsen 165, Utsikten 36, 187, Utängarna, -äng(en) 26, 39, 249.

Vadbacken 204, *Vadbergen* 204, Vadboden XXIV, 269, Vadbodkullarna XXIV, 187, Vadhålan 230, Vaglen 102 f., »Wahle caserne» 205, Vaktarekullen 187, *Vakt-kullen* 187, Valarna 187, 204 ff., 270, *Valarnebergen* 204 f., *Valberget* 205, *Valeberget* 187, *Valefjäll* 187, *Val(e)fjället* 205, *Valekasen* 205, *Valekaserna* 249, *Valekollen* 205, *Valekkulleberget* 187, *Valekkullen* 187, 204 f., *Val(e)myrarna* 214, *Valen* 205, *Valerösen* 187, 267, *Valhöjden* 205, *Vallbrottet* 249, *Vallby* 63, *Vallhogen* 69, *Valröseberget* 187, *Valåsberget* 187, *Valås(en)* 187, 189, *Valåsen* 205, *Valåsmyren* 204, *Varberg* 24, *Vargemyren* (?) 214, *Varpehällorna* 13, 187, *Varpemossen* 214, *Varpemyren* 214, *Varpen*, -et 13, 85, 187, *Varven* 12, 267, *Varven* 262, *Varvevallarna*, -vallen 262, *Vasarna* 266, *Vasekärr* 266, *Vasen* 266, *Vassbacken* 187, *Vassbotten* 137, *Vasslyckan* 262, *Vassmossen* 214, *Vassmyr* 50, 214, »Vass stugeflaten, -lyckan» 249 ff., *Vattne-böle* 138, *Vattnemyr(en)* 138, *Vattneröd* 39, 138, *Vattnerödkaserna* 139, *Vattneröd-piltarnas grotta* 225, *Vattnerödssjön* 148, *Vattne vad* (*Vattnevad*) 169, *Vedmyren* 214, *Vellene* N 256, *Vendelas stenstuga* 19 f., *Verma* N 230, *Verm(e)dal* N 230, *Vessle-berget* 187, *Vesslefjäll* 97, 187, *Vesslegatan* 171, *Vesslelyckan*, -lyckorna (?) 262, *Vetebackarna* (?) 187, *Vetebräckan* 187, **Vetehagen* 249, *Vetekulten* 187, **Vetteberg* ? 67, *Vetteberg(en)*, -berget XVIII, 67, 122, 187, *Vetteberget* 204, *Vettebergskullen* 122, 187, *Vettelyckan*, -lyckorna 249, *Vetten* 122, *Vid(e)mossarna*, -mossen 214, *Videmyr* 214, **Vígsteinsruð* 103, *Vikeröd* 10, *Viksten* XXIII, 103, **Vin(d)ar-berget* (?) 206, *Vin(d)aren* 206, *Vin(d)ar(e)strand* 157, 206, *Vin(d)berg* 206, *Vindfällemyren* 214, *Vindfällemossen* 214, *Vindlekebergen*, -et 187, *Vindlekemyren* 214, *Vin(d)tjärn* 154, 157, *Vindtjärnet* 157, *Vinkelflatten* 249, *Vinkelhaken* 249, *Vinkellyckan* 249, *Vinkeln* 249, »*Vinslöcka*« 198, *Vinterkroken* 249, *Vinterledet* 170, *Vintermossen* 214, *Vintermyrarna*, -myren 214, *Vintervägen* 170, *Virarna* 249, **Vire-backarna* ? 187, *Virebacken* 187, *Virebergen* 187, *Virebuskarna* 249, **Viregiljan* 225, *Virelyckan* 249, *Viremaden* 214, *Viremon* 249, *Viremyrarna*, -myren 214, *Virereren* 249, *Virespjället* 249, *Viretegarna* 249, *Virevallarna*, -vallen 249, *Visslarekullen* 206, *Vita backarna* ? 187, *Vita berget* 187, *Vitan* 249, *Vitaneberget* 187, *Vitaremossarna* 187, *Vitebackarna* ? 187, *Vitebergen*, -et 187 f., *Vitejorden* 249, *Vitekas* 249, *Vite-kulle* 188, *Vitemosse* 214, *Viten* 249, *Vite sten(en)* 188, *Vite vallen* 249, *Vithavreskiftet* 262, *Vitklåvan* 225, *Vitmossemyren* 214, *Vrån* 47, 249, *Vålkasbergen* 205, *Vålkasen* 205, *Våtmaden* 214, *Wæddichsberget* 188, *Wæddichstorpet* 44, *Väderberg* ? 67, *Vägabo* 40, *Vägagården* 40, *Vägemossen* 214, *Vägemyren* 214, *Vägvallen* 249, *Väjebol* 40, *Välven* 230, *Vänd*, *Nedra* och *Övra* 249, *Vänd(n)ingarna* 249, *Vänd-(n)ingen* 249, *Väreberget* 188, *Värehagen* 108, *Värehogarna* 188, *Värehålan* 225, *Värekas(en)* 107, 249, *Väreklovern* 249, *Väremyrarna* 214, *Värhult* 78, **Värma* (?) 159, 230, 262, *Värmedalen* 230, **Värmekas(en)* 249, *Värmeland* 262, *Värmelands-flaten* 262, *Värmelandsvallen* 262, *Värven* ? 12, *Värängen* 148, *Värängetjärnet* 148, 150 f., *Västbytet* 249 f., *Västerbäck* 159, *Västergård(en)* 59, 65, 84, *Västergårdet* 250, *Västerhallorna* 188, *Västerkas* 108, 250, *Västerängarna*, -äng(en) 92, 100, 250, *Västerängshagen* 92, *Västgårdet* 135, 250, *Västkroken* XVII, *Västlyckan* 250, *Västra Fjället* 52, *Vättnedalen* 225, *Vättnet* 146.

Zakrisberg XXI, 67, 188. *Åbacken* XXII, 63, 188, *Åboland* XIX f., 41, *Åflaten* 250, *Åhlanderhagen* 69, 250, *Åkarekullen* 206, *Åkerhagen* 250, *Åkersberg* 64, 188, *Ålbacken* 2, 188, *Ålderdomshemmet* 129, *Ål(e)sladdalen* 225, *Ålesla(de)t* 268, *Ålyckan*

250, Åmotet 159, Åmotshöljen 148, Åmotsvallarna 250, Åmåt 159, Ånneröd 43, Ånnerödängen 43, Årumpan (?), (-rumparna) 250, Åsarna 112, 124, Åsarnebergen 188, Åsarnekas 112, Åsbjörnsberget 188, Åsbjörns näsa 165, 176, Åseberget 188, Åseholmen 165, Åsekas(en) 250, Åsekullen 188, Åsemyren 214, Åsen 43, Åseröd XXI, 104, Åsmunderud 70, Åsnaryd 139, Åsnebo 139, Åsnebyn 139, Åsneröd 139, Åsnerödbäcken 159, Åstorp 104, Åsängen 250, Åtton(de)delsflaten 250, Åvallen 250. *Qln (?) XVIII, 8, 46, 159.

Äckran 68 f., 250, Älg(e)bodmossen 214, Älgebotjtjärn (-vatten) 157, Älgeklev 170, Älgeklåvan 225, Älge kulle 188, *Älgemo(n) 250, Älgemosse(n) 214, Älgemyrarna, -myr(en) 43, 214, Ägeslätten 250, Älgevattnet 157, Älingebo XXI, 105, *Älna (?) 8, 159, Älnedbacka 8, Älseröd 52, Ältesten(en) 188, Älveröd XXIII, 105, Älvevallen 250, Ängarna, Ängen XXII, 7, 18, 20 f., 24, 28, 32, 35, 39, 41 ff., 45, 47, 50, 53, 55, 84, 91, 93, 97, 101, 103, 105, 107, 123, 125, 130, Ängebäcken 159, Äng(e)hagarna, -hagen 24, 30, 34, 79, 122, 250, Ängekärr 265, Ängemossen 214, Ängemyrarna, -myren 214, Ängerispan 263, Äng(e)stycket 250, Ängevallen 250, Ängkas(en) 54, 129, 250, Ängkullen 82, 188, Ängnäset 166, Ängrisporta 263, Ängstycket 24, Ängås 53, 188, Ängåshallan (-hallorna) 53, 188, Äkestugan 97, Äpplebacken 188, Ärenäset 167, Åskeslätten 250, Ättebacken 188, Ättehögarna 188, Ättekullen 188, Ävekas(en) 71, Även 71, Äverna 71, Ävernekas 64, 250.

Ödegård(arna), -gården 5, 31 f., 40, 48, 53, 88, 116, 137, 139, *Ödegården 130, Ödegården 5, Ökehagarna, -hagen 263, Öken 263, Ökullarna, -kullen 188, Öland 26, Ömmedrägen 225, Ömmeln 157, Ömmern 157, Ömmervand N 157, Öm(me)tjärn 157, Ömossen 214 f., »Öne Mässen» 214 f., Önne 106, »Önnemyr» 214 f., »Önneskogen» 265, Ör 110, *Öra ? 171, *Örebäcken ? 171, Örehålan 64, 148, *Örekilen 162, *Örekile å 162, Ör(e)kilsälven XVIII, 153, 162, Öre klev, Öreklev 171, »Örenäset» 167, Örneberget 188, Örnekas(en) 27, 35, 250, *Örnemyr(en) 215, Örneskogen 27, 265, Örnetorpet 40, Örhagarna (?) 250, Örsjön 110, Österböön XX, 107, Östergården 7, 65, Österkas 3, 108, 250, Österkasebäcken 159, Österkroken XVII, 77, Österäng(en) 117, 250, Östfjället 188, Östra Fjället 96, Ötjärn 148, Övergården 81, 99, Övra fallet 114, 136, Övra kvarnen 9, *Öxna ? 159, 206, Öxnabäck 206, Öxnebergen 206, Öxneberget 206, Öxnedalen 206, Öxnemossen, -myren 218, Öxnäs 206.

2. Personnamnsregister

Här upptages endast förnamn. Jfr reg. 3.

Abraham 128, Adam 141, Adel 1, Adrian 10, Albrekt 226, Alexander 40, Alfred 173, Alv 1, Amund 130, 141, Anders 20, 163, 173, Andreas 20, Anna 267, Arne 43, Arngeirr 268, A(r)ngrim 267 f., Arvid (Arve) 128, 207, Asbiörn (Åsbjörn) 108, 165, Ásgautr 250, Aslak (Aslag) 2, Ásmundr 70, Ásný 139, Asund 139, Ásunnr 139, Atle 188, August 40, *Baldrekr 91, Baltsar 91, Banne 108, Beini 7, Bengt 219, Bengta 174, 207, Björn 4, 130, Bolle 233, Bótulfr (Bótolf) 48, Brynte 86, Brässe 268, Brätt 26, Börje 10, 168, Casper 163, Cecilia 122, 184, David (dial. Dåve?) 251, Dina 207, Dýri 189, Eileifr 52, 116, Eilifr 52, 116, Elias 88, Elin 105, 163, Elisabeth 10, 25, Ellika 34, Enar (En(n)or) 11, 81, 251, Engelbrekt 19, 26, Erik 163, 220, Erland 137, 175, Eskil 220, Eva 266, Gabriel 176, Gammal 13, Geiri 55, Gertrud 55, Giordh, se Gjorðr, Gísli 117, Giurdh, se Gjorðr, Gjorðr 91, 215, Greipr 191, Grim 253, Gude 255, Guðmund 84, 112, Guðbrandr 163, Guðrísðr 58, 143, Guðrún 58, Gullmund 112, Gummi 84, Gunla (Gunnhilda) 268, Gunnar (Gunnor) 11, Gunnborg 58, Gunnúlfr 44,

Gunn(v)aldr 140, Guri 58, 143, Gustav 60, 177, 221, Gyða 192, Gyrðr 91, Göran 87, 192, Göte 226, 255.

Hans 18 f., 32, 43, 128, 168, 177, Hávarðr (Håvål) 151, 209, Helga 151, Helge 151, Herman 12, Hermundr 12, Hilmer 13, 28, Hreiðarr, Reiðarr (Rear, Reder, Reár) 22, 83, 257, Hreiðúlfr (Reiðúlfr) 22, Håkan 118, 178, 209, Inga 51, 209, Inge 209, Ingebor(g) 268, Ingebrätt 26, Israel 221, Jakob 26, 53, 68, 238, Jan-Petter 101, 238, Johan 5, Johanna 100, Johannes 12, 68, 127, 238, Jol 91, Jon 120 f., 127, 164, 221, Jona(s) 87, 164, 224, Judith 238, Jul 91, 215, Jöns 238, Jörn 104, Kajsa 236, Kalle 74, 102, 178, Kári 124, Kari(n) 145, 238, Karl 66, 70, 85, 91, 178, Katarina 3, Kersti(n) 145, 179, Ketill 121, Klaves 255, Klemens 195, Knut 132, 221, Kristi(n) 62, Krok 76, Kåre 23.

Lars 128, Lasse 63, Leifr 197, 256, Leikr 197, 256, Lena 7, Lina 8, Lisa 240, Lisbeth 25, Liv(a) 2, Live 2, Lotta 241, Mali(n) 7, 13, Marta 241, 247, Matte 241, Måns 147, 242, Mårten 82, 242, Nils 210, 242, Ola 92, 143, 182, 243, Olina (Oleana) 8, 36, Olle 139, Olof, Olov 21, 46, Paul 38, Per 86, 95, 132, Pet(t)er 61, 102, 126, 182, Pál 165, 226, 244, *Ragnbaldr 154, Rasmus 10, 223, Rear, Reder, Reor, Reár, se Hreiðarr, Reiðarr, se Hreiðarr, Reiðúlfr, se Hreiðúlfr, Salmundr 136, Sal(o)mo 136, 212, Sander 40, 147, Sandólfir, -úlfr 200, Sara 184, Selma 134, Sigge 20, 36, Sigurd 20, 92, Simon 134, 200, 212, 258, Siv 161, Siver 92, 161, Sjul 92, Sjunne 33, Staffan 31, 185, Stava 6, 217, Stefanus 107, Sten 31, 125, Stenar (Stenår) 133, Stene 125, Stina 34, 40, Sunnúlfr 33, Sven 11, 69, 115, 140, 224, 247, Svennung 213, Sören 20, 119.

Thron 102, Tiburtius 112, Tilda 27, Tobias 66, Tor 167, Tora 135, 264, Torbjörn 35, Tord 135, 167, Tore 135, 167, 264, Torgils (Torgels) 213, Tormod 112, Torsten 148, Trond 102, Truls 140, Tyke (Tyge) 218, þorgautr 260, þyrgils 262, Ulfkatla 136, Ulfkell 136, Ulla 262, Ulrika 262, Vighsten 103, Zakris 67, Åsa 104, Åse 104, Qrn 43.

3. Register över öknamn, vedernamn och personliga binamn

Inbyggarnamn medtages inte.

Askedalan 52, Balder-Olle 83, *Bale(n) 149, Bardus 149, Björne-Gunla 268, Bocken 42, Boll-Andreas 23, Boll-August 23, Borg(e)-Elisabeth 10, Bralle 38, Bussan 87, Busse-skräddaren 87, Börj(e)-Elisabeth 10, Dalboan 16, Dape-Lars 123, Dapen 123, Faktusan 134, Faktus(en) 134, Fjälle-Hans 19, Fjätt 57, Fjättekarlarna 59, Fjött(en) 57, 59 f., Fjött-Olaus 59, Flinte-Per 132, Fossan 34, Frunt 135, Fus 118, Fusarna 118, Glätte-Kajsa 107, Gre(f)ve(n) 166, Gräben 236, Gråbene-Kajsa 236, Gråpilt 12, *Guppan 94, Halle-skräddarn 53, Hyttarna 112, Hytten 112, Hålegubben 42, Hägg-Andreas 131, Jonan 87, Jätte(n) 29, 255, Kalle i Myren 102, Kalven 13, Kask-Elin 27, Kidde 74, Klen-Anders 89, Klenarna 89, Klene-Petter 89, *Klunk(ar)en 92, Knopp(en) 111, Knurren 55, 196, Kock(en) 33, Kråkan 101, Kungen (Kongen) 138, 210, Kusken 104, Kysken 53, *Kåte 124, Käcke-Pál 119, 226, Källdalan 57, Kämpe(n) 116, 131.

*Ladden 58, Lersmet-Katarina 53, Lillekarl 134, Ljugare-Petter 69, Lunde-Sven 115, Lövenäsan 89, Marbo-Kalle 34, Mas 127, Mase-Jon 120, 127, Minke-Gustav 92, Minke-Jonas 92, Mor Persa 21, Myrarnagubben 50, Målar-Oskar 13, Nibben 139, Norske Karl 91, Olaus i jorden 42, Pask-Otto 9, Peprran 42, Pere-Magnus 128, Persan 21, Pers-Lars 128, *Pisk(en) 54, Piskopp 32, Pjäck 128, Plittan 40, Plitt-August 11, 40, Prinsen 138, Pudde 117, Pyssan (Pytsan) 87, *Skinn-Helge 201, Skorr(e)-Olle 49, Skrut 72, Skräddare-Zakarias 128, *Slafsan 20, *Spar 132, Sparke-

Johanna 138, Sparken 138, Stickan 75, Stilk(r) 229, Stiven 24, Stiver 24, Stommen 12 f., Stommesmeden 13, *Stomp(en) 57, Store Hans 128, Stumpe 57, *Stump(en) 57, Stöpan 61, Stöparen 61, Stöte-Hans 38, 43, Stöten 38, Sulan 75, Surte-Marta 247, Svarv-Edvin 23, Svarve-Hans 23, Svarven 23, Svedran 20, Sör-Anders 20, Tjuve-Jonas 224, Tolvtusaren 55, Troll 140, Trolle 75, Trolluggle-Petter 69, Tröske-Hans 18, *Tröten 48, Tyske-Jonas 12, Tyske-Kari 12.

4. Register över soldat- och båtsmansnamn

Bark 61, Bister 82, Björn 113, 165, Blixt 119, Blom 29, Boll 29, 38, Borg 10, 33, Bose 43, Bratt 88, Cezar 89, Djerf (Djärv) 78, 98, 126, 234, Dunder 29, 36, 189, Fast 81, 102, 235, Ferm 123, Fjell (Fjäll) 93, 176, 235, Fjött 57, Fors 13, 34, Forsberg 60, Foss 34, Frisk 101, Fyr 101, Fyrnabb 86, Gadd 20, Glad(er) 81, 124, Glätt 107, Gren 107, 221, Grip 236, Grund 7, 44, Gåpå 253, Hall 97, 139, Hast 60, Hedin 138, Hjelte 98, Hummer 194, Hägg 30, 100, 131, Hök 238, Ju(h)l 83, 215, Järpe (Jerpe, Hjerpe) 238, Kaj 106, 119, Karp 45, 145, Kask 19, 27, 209, Kling 85, 216, Knös 131, Krist 61, Krok 77, 92, Krona 255, Krut 68, 130, Käck 111, Kämpe 131, Kold 7, 51.

Lek 197, Lilja 127 f., 131, Lind 63, 70, Lindberg 127, Lindqvist 69, Ljung 75, Lund 115, Lur 241, Lärk 222, Löf 54, 60, 222, Lök 181, Mas 127, Modig 65, Moll 3, 34, Munter 113, 124, Mört 82, 242, Norlin 75, Nyman 3, 13, Orre 25, 54, Pil 17, 30, Plit 11, 40, Pyts 87, Rahm (Ramm) 75, Rapp 40, Ring 87, Ros 244, Sk(j)öld 20, 82, 245, Skytt (Skjött) 88, 245, Snygg 61, 135, 246, *Spar 132, Sparv 50, Spjut 135, Spring 217, Stick 75, Stif (Stiv) 24, 131, Stjärna 264, Stolt 94, 97, Stork 80, Storm 31, Strandberg 32, Ström 31, 48, 165, Ståhl(e) 100, Sundgren 127, Sva(h)n 107, Sveder 20, Tapto 98, Tiger 55, Torin 39, Trotz 129, Trug 204, Turk 12, 66, Vik 10, Väder 67, Åhlander 69, Örn 27, 40, 250.

5. Ordregister

Här anföres ett urval av de ord, som enligt tolkningsförslagen ingår (möjligent ingår) i ovan behandlade ortnamn. Många av dem är eljest inte belagda inom området, och många har överhuvud anträffats blott i ortnamn. Ord som lätt kan utläsas ur ortnamnsregistret medtages endast sparsamt. De som ingår i ett större antal ortnamn, i synnerhet såsom slutled, behandlas särskilt i inledningarna till resp. namnsgrupper.

Alan (got.), v. 'växa' 8, Aleknopp, m. 'person från Ale hd i Vgtl.' 111, Alfr (fvn.), m. 'grus(mark)' 46, 108, Armod, f. 'svårt arbete; fattigdom' 18, A(r)shål, n. 'analöppning' 225, Auðn (fvn.), n. '(röjning i) ödemark' 106.

Badstuga, f. 'badhus; torkhus för lin, säd o.d.' 250 f., Bala, v. 'skrävla; sladdra' 149, Bardus, adj. 'burdus' 149, Baun (fvn.), f. 'böna' 7, Bergflåg, n.=Flåg, n. 53, Bergjätte, m. 174, Bergvrå, f. 47, Binge, m. 'mindre inhägnad' 251, Birki (fvn.), n. 'björkdunge' 112, Biväg, m. 'väg av mindre betydelse; häradsväg' 170, Bjälla, f. 'koskälla; blåklocka' 207, 251, Bjärk, f. 'björk' 112, 232, Björkelunde, m. 'björkdunge' 24, Blacka (bläcka, blocka), f. 'storbladig växt' 149, 188, 220, Blanda, f. 'blandning av mjölk och vatten' 35, 149, Blekja (no.), v. 'merke med lys flek, hugga tømmermerke' 150, *Blika, v. 'märka träd' 267, Bluxa, v. 'fladdra (om ljuslåga)' 159, Blåberg (no.), n. 'en blåaktig bergart' 4, *Bläck, m. 'inhugget märke i träd' 150, Bläcke, n. 'storbladiga växter' 220, Bläckebacke, m. 'markstycke där det

växer bläcke (bläckor), dvs. växter med långa, breda blad' 189, Bolle, m. 'svarvad dryckesskål av trä' 233, Bord, n. 'bräde, planka' 267, Bral(l)a, v. 'skryta' 38, Brank, m. 'brant backe' 181, Bringebär, n. 'hallon' 220, Brink, m. 'mindre backe' 174, Brók (fvn.), f. '(knä)byxor' 21, Bruk, n. 'jordbruk' 112, Brunne, m. 'brand, eldsåva; svedjefall' 174, Brunning, m. 'svedjeland' 233, Bråd (no.), n. 'tjärbränning' 51, Bråd, adj. 'brant stupande' 50, 225, Bråfoss, m. 'profoss; storpratare, gäpåare' 215, Bråta, v. 174, Bråte, m. 'röjning, svedjeland' 174, Burste, m. 'borste' 150, *Byr, m. 'bäver' 87, *Båg, m. 'krökning, bukt' 150, Bärstöde, n. 'ställe där det växer bär i större mängd' 266, Börn (fsv.), m. 'björn' 113.

Dele, n. 'rågång' 163, 175, Delestens, m. 'gränssten, råmärke' 175, Dov (no.), f. 'länden, korsryggen på ett djur' 251, Dov (no.), f. 'blöt, gungande mark' 251, Drift, f. 'betesplats; väg' 170, Dräcka (lin), v. 'sänka ned lin för rötning' 268, Dummel, dumle, dumling, m. 'liten djup, rundaktig vattensamling, pöl i torvmosse' 4, 142, Dunn, n. 'dån' 36, Duvel (dyvel), m. 'djup, vattenfyld håla i en mosse, göl; litet tjärn i mossmark' 150, Dy, n. 'kallkälla' 175, 220, Dyr (no.), n. 'älg el. hjort' 189, Dyvle (no.), n. 'liten, djup dypöl' 150, Dälpa, f. 'sänka i terrängen' 251, Dälpete, adj. 'försedd med vågformiga (jämnlöpande) färnor, gropig (om vägar)' 251, Dämma, f. 'instängt vatten' 143, Döing, m. 'en som ligger för döden; död människa' 215, Döla (no.), v. 'bete sig fånit; dröja, söla' 8.

Eimr (fvn.), m. 'rök, dunst, dimma' 157, Ekorn, m. 'ekorre' 235, Elna (no.), v. 'växa, tilltaga' 8, Ener, m. 'enbuske, enträd' 42, 60, 266, Enerkas, f. 'enbevuxen backe' 60.

Fakta, v. 'ha upptåg för sig' 134, Fakter, pl. 'konster, påhitt' 134, Fauskr (fvn.), m. 'murken ved, rutten trädstubbe' 9, Finnskägg, n. 'stagg, Nardus stricta' 176, Fit (fvn.), f. 'strandäng o.d.' 137, Fjotta, v. 'guppa' 60, Fjätta, fjatta, v. 'gå med små korta steg, trippa' 59, Fjöl, f. 'bräde; spång' 5, Flat, adj. 'grund' 220, Floda, f. 'läg, slät mark, som vid höst- och vårflood översvämmas av en å' 166, Flodmål, n. 'den höjd var till vattnet stiger vid högvatten; den mark som översvämmas vid flod; (sådan plats där en gärdesgård går ner i älven)' 252, Floss, n. 'utslag på huden; fiskfjäll' 252, Flotaholmr (fvn.), m. 'flytande ö' 145, Flott, m. 'fästing' 252, Flotttorva, f. 'flytande tuva' 143, *Flyter, m. 'sank myr' 215, Flåg, n. 'bergstup' 53, Flått, m. 'hudavdragare, puke' 252, Fornsena, f. 'visset gräs som kvarstår på rot över vintern' 228, Fronterad, adj. 'stött, förlämpad' 135, Frunt (no.), m. 'rynkad näsa och upplyft överläpp; sur och tvär person' 135, Frunten, adj. 'skrynklig, skrumpen' 135, Frustuga (fsv., ä. nsv.), f. 124, Fus, adj. 'hågad, villig, ivrig' 118, Fyri (fvn.), n. 'furuskog' 166, Fåle, m. 'hingst' 220, Fälle, n. 'samling fällda träd, skogshygge' 86, 89, 120, 134, Föske, n. 'murken ved' 9.

Galgerunsa, f. 'svänggunga' 105, 244, Galte, m. 'galt' 221, Gára (fe.), 'trekantigt markstycke' 252, Gatemule, m. 'mynning på en by- el. väg' 168, Genstig, m. 'genväg' 221, Gere, m. 'kilformig strimla' 252, Gil (fvn.), n. 'bergsklyfta' 117, Gip (no.), m. 'gap, käft' 160, Gipa (no.), f. 'djupt gapande sår' 160, Gjesthus (no.), n. 'Hus for Fremmede, Herberge' 39, Gjord, f. 'tunnband' 91, *Gjúl(l), m. 'klyfta' 216, Glana, v. 'titta' 176, Glas, n. 'fönster' 236, Glaumr (fvn.), m. 'larmande munterhet' 190, Gleda (no.), f. 'glädje' 89, Glumr, glymr (fvn.), m. 'bullen, dån, larm' 190, Gläda, f. 'glädje' 89, Glätt, m. 'glänta i skogen' 13, 221, Glätta, f. 'däld mellan berg; öppning i skog där man har utsikt' 13, 221, Glömma, v. 'skalla, skrälla, genljuda' 191, Gran-knusta, f. 'utväxt på gran' 46, Granknut, m. 'utväxt på gran; gran som knutit sig i växten' 46, Grava, v. 'gräva' 208, 252, Gravare, m. 'dikesgravare, dödgravare' 252, Grjót (fvn.), n. 'sten, stenanhopning' 108, 215, Gro, v. 'växa' 191, Grums, n. 'gyttja' 253, Grumsete, adj. 'grumlig, gyttjig' 253, Gråben, m. 'varg' 163, 176, 221, Grøf (fvn.), f. 'naturlig el. genom grävning åstadkommen fördjupning; grav' 150, Gupp.

m. 'kort kjortel' 94, Guppa, v. 'guppa; stympa; bedraga; springa hoppande och ojämnt' 94, 225, Gurma, f. 'dy, blöt smuts' 215, Gýgr (fvn.), f. 'jättekvinnan' 191, Går (gorr), n. 'dy, gyttja, smuts' 139, 143, 221, Gårde, m. 'inhägnad för småboskap' 261, Gästhus, n. 39, Gäta, v. 'valla (kreatur)' 177, Göpa, f. 'lodjur' 191.

Hag, n. 'inhägnad, skogbeväxt betesmark' 177, 253, Hagel, n. 'liten sten' 192, Halla, f. 'långsluttande backe' 77, 177, Halla, v. 'slutta' 77, 133, 177, Hallbacke, m. 'långsluttande backe' 177, Hals, m. 'smal utlöpare' 192, Hammar, m. 'framskjutande bergparti o.d.' 60, 177, 192, 203, Hamn, f. 'utmarksbete' 82, 208, 236, 253, Hamp, m. 'hampa' 236, Hank, f. 'vidja, ögra, handtag på hink, korg o.d.' 253, Hár, hór (fvn.), adj. 'hög' 65, 192, 215, Harg, n. 'stenrös o.d.' 253, Hemmane, n. 'torpställe' 26, 66, Herðar (fvn.), pl. 'skuldror' 3, Hitare, adj. 'hitre' 177, Hjäll(e), m. 'hässja för torkning av foderväxter, ärter, löv; ställning för torkning av nätt; ställning för björnskytte' 166, Hjält, m. 'skyddstak på stolpar (för förvaring av hö o.d.)' 90, 151, *(H) jälma, f. 'vattnödla' 151, Hole, m. 'jord- el. sandrygg' 193, Holk, m. 'avlångt, urholkat trädärl' 266, Holkekälla, f. 'kallkälla med holk' 237, Hors, n. 'häst' 194, Hrafn (fvn.), m. 'korp' 223, Hugg(e), n. 'hygge' 264, Huk, m. 'böjning; skarp kurva, utsprång, landtunga, högt näs o.d.; vinkelformigt framskjutande berg' 19, Huklänt, adj. 'som har länderna böjda från korsryggen bakåt (om ko)' 19, Hundemosse, m. 'Peltigera canina, hundmossa' 209, Hurra, v. 'svänga hastigt, virvla med susande ljud, vina, dundra, ljudna dovt' 91, Husman, m. 'en som har undantagsförmån; inhyseshjon; torpare; större jordfast sten i åker' 209, Huvudlag, n. (på betsel el. grimma) 167, Hytta, f. 'liten stuga' 15, 38, Hål, adj. 'ihålig; nedräkt i terrängen' 209, 237, Hårdbacke, m. 'hård och torr mark' 178, Håsa, f. 'strumpan' 154, Håseläst, m. 'strumpläst' 254, Hängedy, n. 'gungfly' 46, 178, 207, 221, Häradspjäcker, m. 'häradstiggare' 128, Härdar, pl. 'skuldror' 3, Hästebjällor, f. pl. 'stora blåklackor' 251, Hästepuke, m. 'hästslaktare' 41, Hästeskölt, n., se Skölt, n., Hävd, f. 'mark som blivit fet genom gödselavflöde från ladugården' 221, Hävdad, v. perf. ptc. 'som blivit fet genom gödselavflöde från ladugården' 221, Höhjälm (jfr Hjält, m.) 265, Höja, v. 'göra höarbete' 209, Hönehus, n. 'hönshus' 238, Hörne, n. 'hörn' 86, 238.

Id, m. (fiskn.) 195, Ida, f. 'bakström' 195, Iggle, m. 'igel' 145, *Innegång, m., *Innegänge, n. 'gående inne' 254, Ister, f. 'Salix pentandra, jolster' 209, 238, *Iletun (fsv.), m. 'jätte' 195.

Jagenät, n. 197, Jute, m. 'jyllänning; dansk; norrman' 73, 255, Järpe, m., Järpa, f. 'rapphöna' 238.

Kall, m. 'gosse' (som smekord) 29, (Kall)dy, n. 'kallkälla' 115, 207, Kallvättne, n. 'källåder' 266, Kalm, m. 'stenröse, stenkummel' 15, Kamming, m. 'kummin' 180, 222, 239, Kart, m. 'tuva, ojämnhet i terrängen' 123, 195, Kasa, v. 'nedhugga skog (särskilt för nyodling)' 264, Kashugg, n. 'uthuggning som gjorts tillgänglig för bete el. odling genom svedning' 238, Katteberg, n. 'kattstensberg' väl som ämnesnamn 179, Katt(e)sten, m. 'kvarts' 179, Katthål, n. 'hål i husets stenfot, genom vilket katten kunde gå för att fånga råttor' 238, Kattisa, f. 'katsa, ett slags ryssja el. fiskegård' 226, Keika (no.), v. 'boie til Siden, gaa skjævt, gjøre Krumninger' 161, Kerling (fvn.), f. 'gift kvinna; gumma' 74, Kidde, m. 'kid, killing'; i Sörb. 'bock' 73, *Kiddebod, f. 'killingbod; bod för bockarna' 74, Kid(d)unge, m. 'killing' 74, Kik (no.), m. 'opblæst Faarebelg' 161, Kikur (fär.), m. 'opblæst Mave' 161, Kinka om v. 'vrida, vända (runt)om' 16, Kinna, f. 'smörkärna' 47, Kjempe (no.), m. 'jätte' 116, Klint, m. 'bergstopp' 179, Klo, f. 'krog' 82, Kloft(a), f. 'klyfta, rämna, spricka' 216, Klopp, f. 'större spång (av två el. tre stockar)' 169, 209 f., 239, Klubb, m. 'bergsknalle' 122, Klunka, v. 'slå på trumma' 92, Klämma, f. 'bergsklyfta' 79, Klämme, n. 'trång passage, trång dal' 221, Klätt, m. (Klätta, f.?) 'fristående klippa, mindre berg, bergknalle, bergstopp o.d.' 196, Knagg(e), m. 'liten knöl; liten kulle; handtag på en lie;

stark människa' 17, Knipa, f. 'smal passage' 49, Knippel, m. 'fröhus på lin' 179, Knippla, v. 'urkavla linfrön ur fröhylsorna' 179, 255, *Knippling, m. 'linknopp' 255, Knubb, m. 'stockstump' 134, Kodd, m. 'testikel' 196, Kolehåla, f. 'håla (grop) att bränna kol i' 106, 266, Korsten, m. 'skorsten' 180, 190, Krapp, n. 'trång passage' 180, 222, Krapp, adj. 'trång' 169, 180, 222, 239, Krokete, adj. 'krokig' 239, Kroppa, f. 'ruda' 145, Kryss, n. 'vägkors' 107, Kråkegull, m. 'glimmer' 126, 176, Kräppe, n. 'trång passage, vanligen mellan berg' 222, Kulla el. kullebytta, f. 'träkärl med handtag på ena sidan' (för mjölkning) 226, Kullebytta, f. 'kullerbytta' 226, Kummel, n. 'gravröse' 256, Kusa, f. 'cunnus' 216, 222, 253, Kusma, f. 'cunnus' 124, Kvelv (no.), 'slags aapen kasse til bund for et slæde-lass; hulning mellem bakker' 230, Kvill, f. 'ställe där en mindre å rinner in i en större, där två bäckar flyta ihop, bäckgren' 126, *Kvimål, n. 'avmätt markstycke till kvi (fälla)' 240, Kålsäng, f. 'kåltäppa' 240, Kältring, m. 'odåga, usling' 240, Kämpe, m. 'kämpe; stor karl' 116, Kära, v. 'klaga' 152, Kärneblanda, f. 'den dryck man fick genom att med litet vatten skölja ur den rest, som blev kvar, när man kärnat färdigt och tömt kärnmjölken ur kärnan' 149, Kättlinge, m. 'kattunge' 195, Köl, m. 'köld' 7, Kölna, f. 'torkhus för lin och malt samt den havre, som skulle malas för brödbakning' 181, Körevad, m. 'vadställe som man kan köra över' 120.

Ladda, v. 'gå sakta och utan mål' 58, Lagg, f. 'kanten på en mosse el. myr' 4, 209, Landamæri (fvn.), n. 'gräns' 161, Landamärke, n. 'gränsmärke mellan landskap' 161, Laska, v. 'sy med becktråd' 256, Laske (no.), m. 'kil i kläder; kilformigt ängsstycke' 256, Laug (fvn.), f. 'bad- el. tvättvatten; bad, tvätt; badställe' 153, Ler, n. 'lera' 181, Lerbruk, n. 'tegelbruk' 125, Lieknagg, m. 'handtag på en lie' 17, Lim (no.), m. 'avkvistade lövträdsgranar, vilkas bark avskaves till kreatursfoder' 44, Limme, m. 'sopkvast' 44, Loft, n. 'lofthus' 123, Lomme, m. 'ficka' 256, Lott, m. 'lott, del, bit; arvelott; mindre hemmansdel' 11, 255, Lunde, m. 'lund' 10 och passim, Lusegräs, n. 'lummer, Lycopodium' 241, Ly, v. 'lyssna' 197, Lys, adj. 'ljus' 146, Läm, m. 'djurfälla' 197, Lände, n. 'ställe där man drar vad (båt) i land' 197, Lögasig, v. 'bada' 153, Lögestöde, n. 'badställe' 153, Lök, m. 'lughn, bred bäck' 162.

Mal, m. 'grov grus och småstenar vid strand av sjö' 21, 153, Male, m. 'större samling av stenar' 153, Marbo, m. 'gårdsfarihandlare' 34, Mark, f. 'betesmark' 77, Masa, v. 'arbeta slött; arbete hårt' 127, Meg, n. 'urin' 161, Milepåle, m. 'milstolpe' 10, 17, 61, 241, Minka, v. 'fattas' 85, Mjölkekolla, f. 'mjölkbytta utan lock' 47, Mol (no.), f. 'bank av småsten etc.' 21, Molbakke (no.), m. 'Strandbakke, stenig Bakke i Elv eller Vand' 21, Moltor, f. pl. 'hjortron' 210, Mugga, f. 'mygga' 170, Mule, m. 'öppning, mynning (på säckar, fägator)' 169, Musk(e), m. 'mörker, halvdunkel' 104, Myrtåga, f. 'Eriophorum, ängsull' 218, Mål, n. 'avgränsat el. inhägnat åkerstycke' 252, 257, Måv(e), m. 'fiskmås' 164, 242, Mölna (fsv.), f. 'kvarn' 242, Mölnare, m. 'mjölnare' 9, 70, 134, Mör, m. 'myra' 182, Mörstack, m. 'myrstack' 57, Mörtuva, f. 'myrstack' 57.

Nappa, v. 'stjäla' 227, Nattstuga, f. 'gavelrum i vindsvåningen, gästrum' 198, Nyptorn, m. 'nyponbuske' 182, 198, Nyvälle, n. 'nyplöjd vall som får ligga, tills grässvälven har ruttnat' 242, Näbba, f. 'näbbformigt markstycke' 163, Näckebläckor, f. pl. 'näckrosor' 149.

Olsmäss krok, m. 'tiden omkring Olovsmässan (29 juli); brist på födoämnen' 257, Om, m. 'bakugn' 107, Ormört, m. 9, Orne, m. 'fargalt' 250, Orr, f. 'al' 49, 52, 167, 211, 223, 265.

Pajrock, m. 'kapprock, slags militärkappa' 38, Pilt, m. 'yngling; ungkarl' 225, 243, Pisk, f. 'piska' 54, 64, Piskare (ä. nsv.), m. 'profoss' 32, 54, 64, Pist, m. 'ridbana, barriär runt cirkusarena' 38, Piækker (fsv.), m. 'kringstrykare' 128, Pjäck, m. 'löpare, tiggare' 128, Pjätt, m. 'hare' 227, Porseris, n. 'pors' 129, Post, m. 'mindre bro över dike' 243, Prestborð (fvn.), n. 'vad som är anslaget till en prästs underhåll'

129, Prång, f. 'trång passage' 170, Pudda, v. 'vara lat' 117, Pudde, m. 'lätting' 117, Puke, m. 'hudavdragare, hästslaktare' 41, 114, 211, 244, Puls, m. 'vattenpuss' 66, 114, Pus, m. 'gungfly; pöl täckt med växter som bildar en svagt rundad bula' 260, Putt, m. 'vatten- el. dyhåla' 59, Påskefyr, m. 'påskeld' 182, Pøyla (no.), f. 'pöl, dyhåla' 83.

Rack, adj. 'rak (lång och smal)' 265, Rackel, m. 'trassel, krångel' 54, Rackla, v. 'flacka, fara omkring' 54, Racklehan, m. 'rackelhane (sälls.)'; ostadig människa; mager, längväxt människa' 54, Racklete, adj. 'ostadig, fallfärdig' 54, Rad, f. 'grusrygg, moränbank, bergsrygg' 198, Ram(n), m. 'korp' 49, 107, 182, Ranka, v. 'lägga (ved) i travar' 217, Rass, m. 'podex' 154, Rav, f. 'anusöppning; rumpa, stuss' 225, Ren, f. 'åkerren' 13, Rim, n. 'rimfrost' 199, Rimi (fvn.), m. 'långsträckt höjd, jord- el. bergrygg' 199, Rispa, f. 'smal remsa' 263, Risval(e), m. 'rishög' 205 (se även Vale, m.), Riva, f. 'räfsa' 257, Ro, n. 'rågång' 199, Rocka (no.), f. 'järnrost i jord el. vatten' 26, Roner (runor), f. pl. 'skvaller och förtal' 199, Ros, f. 'blomma' 244, Rucka, f. 'rynta; mellan berg inskjutande smal jordstrimma' 221, 227, Ruðningr (fvn.), m. 'rötning' 64, Rump, m. 'svans' 11, 102, 183, Rumpa, f. 'svans' 25, 183, Rumpetroll, n. 'grodunge under dess första utveckling' 217, Runa (no.), v. 'syssla med hemliga konster, spå, signa, förhäxa, i synnerhet tilltrolla sig ålskog' 199, Rúnasteinn (fvn.), m. 'runsten' 199, Runsa, f. 'gunga; gungfly' 105, Runsa, v. 'gunga' 105, 199, 211, 265, Ryttare (rytter), m. ('dragon') 95, 268, Rås, f. 'sumpig dal med litet vattendrag, fuktig mark (varöver vatten rinner)' 201, Rättare, m. 'fjärdingsman; befallningsman på gård' 68, 211, 244, Rävehid, n. 'rävgryt' 223, Räv(e)hus, n. 'ett slags rävgiller' el. möjligen 'primitivt hus där man stått på lur för att skjuta räv vid åtel' 199, Räverumpa, f. 'åkerfräken, Equisetum' 244, Rävetana, f. 'bräde som rävskinnet spändes på till tork', även 'redskap för fångst av räv' 258, Rör, n. 'vass (*Phragmites*)' 264, Rör, n. 'gränsröse' 211, 264, Rörvass, m. '*Phragmites*' 211, Röse, n. 'stenros' 245, Rösning, f. 'ägogräns; gränsmarkering' 200.

Sack, f., sacka, f. 'sänka i terrängen' 227, Saup (no.), n. 'kärnmjölk' 35, Saupen (no.), adj. 'matt och oklar, grunlig' 35, Saurr (fvn.), m. 'gyttja, dyig mark' 99, Sena, f. 'visset gräs som kvarstår på rot över vintern' (även 'starr, Carex') 228, Sid, adj. 'långt nedhängande och vid; vid, rymlig; sank, lågt liggande' 28, Sida, f. 'kust(sträcka), strand' 28, 177, Sigg, f. 'sank äng' 20, Silj, f. 'sälg' 34, 120, 224, Silla, v. 'sippa fram' 105, Sillgrums, n. 'sillavfall efter frankokning' 253, Själv-sittare, m. 'ogift hemmansägare' 258, Sjöland, n. 'sjöstrand' 184, Skabb, n. 'skabbig, fläckvis uppträdande, dålig växtlighet' 184, Skalle, m. 'jordkulle med hård lera' 200, Skallete, adj. 'med dålig växtlighet' 184, Skamlös, adj. 'oförskämd, fräck' 171, Skate, m. 'ände, spets, udde' 201, 258, Sked, m. 'gräns, rågång' 63, Skedbindare, m. 'som »binder» vävskedar' 31, Skede, n. 'väg mellan åkrar; åker vid (på bågge sidor om) ett skede; avtagsväg, utfartsväg; gräns, rågång' 63, 70, Skillnad, m. 'rågång' 184, Skinnbält, m. 'avflatt djurskinn; skinnsäck; smidesbält' 201, Skinnhosa (fvn.), f. 'byxa, strumpa av skinn' 154, Skoghult, n. 'skogshult' 264, Skotta, v. 'kasta (timmer)' 184, Skrant (no.), m. 'torr, stenig fläck' 201, Skranteföre, n. 'dåligt slädföre' 201, Skrede, n. 'skred' 201, Skrubba, f. 'hönsbär' 201, *Skrubba, f. 'skrovlig, ojämн mark' 201, Skrubbete, adj. 'skrovlig' 201, Skrucka, f. 'veck, skrynkla' 132, Skruklutt (no.), adj. 'knölig, knottig o.d.' 132, Skrågård, m. 'dålig gård, där ingenting växer' 37, Skråjord, f. 'dålig jord, rödfimma o.d.' 37, Skula, v. 'störtrinna; forsa; skölja kläder' 97, Skygga, f. 'delvis öppet skjul' 104, Skymta, v. 'se långt' 202, Skytte, m. 'skytt' 245, Skäl, n. 'gräns, rågång' 63, Skäl, n., skäl(e)sand, m. 'skalsand' 6, 113, Skälla, v. 'skilja' 63, Skölt, n., hästeskölt, n. 'det bästa lädret på en hästhud' 20, Skölt, m. 'skytt' 20, Slack, f. 'sänka, fördjupning' 228, Slacka, f. 'ojämн spänning hos ränning i väv; ställe i varpen där

den är mindre spänd' 228, Slad, f. el. n. 'ålkista' 268, Slafs, n. 'skvaller, sladder' 20, Slafsa, f. 'slafsig kvinna' 20, Slafsa, v. 'sörpla; sladdra, baktala, tala om sådant man borde tiga med' 20, Slant, adj. 'hal, slippig' 202, Slanteberg, n. 'långsamt sluttande berg, sluttande klipphäll' 202, Slåk, n. 'kvarnränna' 217, 223, Slått, m. 'slätter' 258, Smog, m. 'sprund (på kjortlar, tröjor o.d.)' 171, Smog (no.), n. 'genomlopp, hål efter grävning; prång; bergspass' 171, Smuga, småga (no.), f. 'smyghål, trång passage' 171, Smugh (fsv.), n. 'smyghål' 171, Smär, n. 'smör' 228, Smörhåla, f. 'med skeden gjord håla i gröten, vari man lägger smör' 228, *Snafe, m. 'spets, framspringande udde' 94, Snara, v. 'fånga med snara' 185, *Sned, n. 'snett el. spetsigt åkerstycke' 259, Sned, n. 'gavel' 259, Snip, m. 'snibb' 50, 246, Snipp, m. 'snibb' 246, Snöd, adj. 'knapp' 259, Snöra, v. 'svänga; skynda sig' 29, Solskin, n. 'solsken' 167, 185, Sope-mosse, m., sopor, f. pl. 'en viss mossart använd till ugnsviskor' 217, Spelare, m. 'spelman' 134, Spicke, n. 'spicket tillstånd' 202, Spicken, adj. 'torr, mager' 202, Spika, v. 'spänta' 228, Spira (fvn.), f. 'smalt träd' 228, Spira (no.), f. 'stam av ungt träd' 228, Spjäll, n. 'liten åkerlapp' 246, Stabbud (no.), f., stabbur (no.), n. 'stolpbod, visthusbod' 259, Stackot, adj. 'kort' 246, Stad, f. 'landningsplats, båtplats' 30, Stall, m. 'ställe, liten bebyggelse' 223 f., Staup (fvn.), n. 'håla på väg' 155, Stenhälla, f. 'berghäll' 53, Stenmale, m. 'stenhop' 178, 185, Stenstuga, f. 40, Stenulv, m. 'berguv' 202, Stenvale, m. 'större stenhög som vägmärke' 205 (se även Vale, m.), Stikill (fvn.), m. 'spets, tagg' 148, Stiälp (ä. nsv.), n. 'fall, stjälpning, tvärbrant djup' 254, Stripa, f. 'stripa, strimla' 259, Stripp, m. 217, se följ., Strippel, m. 218, 259, se följ., St(r)ipplegräs, n. 'svarthavre; dybräken, Equisetum limosum' 217, Sträng, m. 'strimma, remsa' 259, Stubbekas, f. 'svedjeland där stubbarna står kvar' 247, Stubb-håsa, f. 'strumpskaft' 259, Stuga, f. 'fallgrop' 88, Stump, m. 'stump; tjock (vanligen avlång) limpa' 57, Stut, m. 'snöpt tjur, oxe' 247, Stuv, m. 'stump, stubbe' 32, 229, Stygg, adj. 'ful, hemsk, farlig, besvärlig' 2, 34, 186, 224, Stäm, m. 'kyrväktare' 129, 148, Stämma, v. 'dämma' 42, 148, Stätt, f. 'stätta' 170, Stöt, m. 'kyrväktare' 129, Subb, n. 'smuts, våt orenlighet' 259, Subba, f. 'smutsig, oordentlig kvinna' 259, Subb(er), m. 'smutsig karl; slarvig, ohyfsad karl' 259, Sucka, f. 'hållighet, fördjupning' 34, 229, Sump, m. 'sumpig plats' 213, Supen, adj. 'drucken' 260, Suta, v. 'brusa, susa starkt' 161, Sutare, m. 'skomakare' 161 f., Svack, f. 'svacka, sänka' 229, Svala, v. 'svalka, vara svalt' 32, 203, Sval(e), svalig, adj. 'sval' 32, 203, Sveding, m. 'svedjeland; svetjande' 218, Sving, m. 'vägkrök' 203, Svinga, v. 'svänga' 203, Syra, f. 'sur mark' 247, Syrehål, n. 'vått, sumpigt ställe' 218, Sysslehål, n. 'det ställe i ladan närmast fähusdörren, där man tar foder till kreaturen' 229, Såg, n. 'ställe där vatten skjuter upp' 260, Säckemule, m. 'säcköppning' 168, Säl (genus ovisst) 'säterbod' 33, *Säter, n. 'sommarfäbod' 156, Söd, m. '(hon)får' 106, 186, Söla, f. 'gyttja' 248, Söpplehåla, f. 'sophåla' 19, Söta (no.), f. 'Gentiana (purpurea)' 203.

Taska, f. 'ficka; pung (scrotum)' 260, Tjota (no.), v. 'vina, pipa (om vinden); susa, brusa (om hav el. vattenfall)' 78, Tjudremål, n. 'så mycket gräs som finns på den fläck, där man tjudrat hästen' 260, *Tjuv(e)stack, m. 'stulen höstack, stack av stulet hō' 229 f., Tjärhjäll, m. 'tjärugn' 267, Tjör, m. 'tjur' 162, 260, Tobaksgräs, n. 'johannesört, Hypericum' 218, Tollerist, m. 'artillerist' 267, Torn, m. 'törne' 262, Trampegång, m. 'gångstig i betesmark' 261, Trampeväg, m. 'gångväg' 261, Tredung, m. 'tredjedel' 261, Tremänning, m. 'syssling' 230, Tresnipp, m. 'trekantig, mindre lapp, som inflikas i skjortor o.d.' 248, Trind, adj. 'rund' 165, 213, 248, Trokk (no.), f. 'upptrampad plats' 261, *Trolluggla, f. 'morkulla' 69, 224, Truge, m. 'tvärvigg' 204, *Trugel, m. 'litet tråg' 156, Trygill (fvn.), m. 'litet tråg' 156, Tråsa, f. 'dragkedja i ett fickur' 129, Tråva, v. 'trava' 261, Träl, m. 'valk i händerna' 230, Träla, v. 'arbeta hårt' 230, *Tränge, n. 'trångt pass' 224, Träntor, f. pl. 'tranbär' 165, 213, Tränska, v. 'tröska' 4, Tröt, m. 'tålmod' 48, Tröta, v. 'ge sig till tåls' 48, Trötsam, adj. 'tålig,

uthållig' 48, Tulla, f. 'liten flicka' 47, Tullare, m. 'tulltjänsteman' 47, Tulle, m. 'liten pojke' 47, Tullet (no.), adj. 'fjollig' 47, Tun, f., n. 'inhägnad för kreatur' 261, Turk, m. 'torka' 12, Turk, m. 'elak person' 12, Tut, m. 'pip (på kannor o.d.)' 262, Tvärlande, n. 'markstycke, som går på tvären mot övriga ägor' 249, Tyft, f. 'tomt' 7, Tyssling, m. 'lingon' 187, 249, Tånge, m. 'udde' 103, Tåsa, f. 'groda' 129, 148, 224, Tälj(e)grästen, m. 'täljsten' 204, Tös, f. 'ogift kvinna' 14.

þiðr (fvn.), adj. 'isfri' 6.

Ula, v. 'tjuta' 114, Ulk, m. 'en abborliknande sötvattensfisk' 136, Ulka, f. 'marbuske (kvistig ända till roten)' 230, Ull- 'översvämma' 153, 156, Ulvegrop, f. 'varggrop' 187, 269, Underlände, n. 'under övriga åkrar liggande markstycke, lågt liggande mark' 249, Undervänd, f. 'den nedre av två vändtegar' 249, Urð (fvn.), f. 'stenras o.d.' 102, 114, 188.

Vagle, m. 'hönspinne' 102 f., Vale, m. 'större stenhög' 204 f., Vallbrott, n. 'mark som nyodlas' 249, Val, n., Vale m. 'större stenhög (uppkastad för att tjäna som vägvisare i fjällbygder)' 204 f., Varp, n. 'kasthög' 85, Varv, m. (n.?) 'bäckkrök; strömvirvel' 12, Vase, m. 'risknippa utlagd över sankt område' 266, Vasspöl, m. 'vattenpöl' 138, Vedranka, f. 'vedtrave' 217, Vessle, adj. 'liten' 262, Vette, m., vetting, m. 'vårdkas' 187, 204, Vidslängd, adj. 'vidsträckt' 214, Vinda, v. 'blåsa' 157, 206, Vindeleka, f. 'skramlande väderflöjel' 187, 214, Vindfälla, f. 'av vinden kullblåst träd' 214, Vire, m. 'vide' 214, 225, Virebuske, m. 'videbuske' 249, Völlr, pl. vellir (fvn.), m. 'vall' 256, Välv, m. 'valv' 230, Vänd, f. 'vändteg' 249, Väre, m. 'bagge' 107, 188, 249, Värme, m. 'eld' 230, Vättne, n. 'ställe där djuren vattnas' 146.

Äb(b)ål, åbel, m. 'apel' 41, 173, Åka, v. 'åka kälke' 206, Åleslad, f. el. n. 'ålkista' 2, 18, 67, 72, 147, 223, 225, 268.

Årre, n. 'al, aldunge' 167, Äv, f. 'utvidgning av å, grund å som framrinner trögt över sankmark' 71.

Ö, f. 'upphöjning över sank mark' 5, Öfse, n. 'takskägg' 199, Öke, m. 'trekant' 263, Ör, m. 'grus' 162, 171, Öra, v. 'yra' 171, Öre, m. 'laxöring' 64, 171.

6. Kulturhistoriskt register

Andaktskors 75. Bast av rötter från lind 188, Bergjättar 174, Bindar vävskedar 31, Björn, tradition om 219, 222, Björn, förtrollad 32, Björngrop 220, Blåkullatros 174, Brännvinsbränning 42, 220, Brännvinsförsäljning 16, 123. Drakar 189. Fågel fångst med snara 185, Fäbod 67 f., Färgeri 63, Förfriskningsställe 62. Garveri 63, Gullska, tradition om 263, Gästgivare 221, Gästgiveri 94, Göpa, man skrämdé barn för 191.

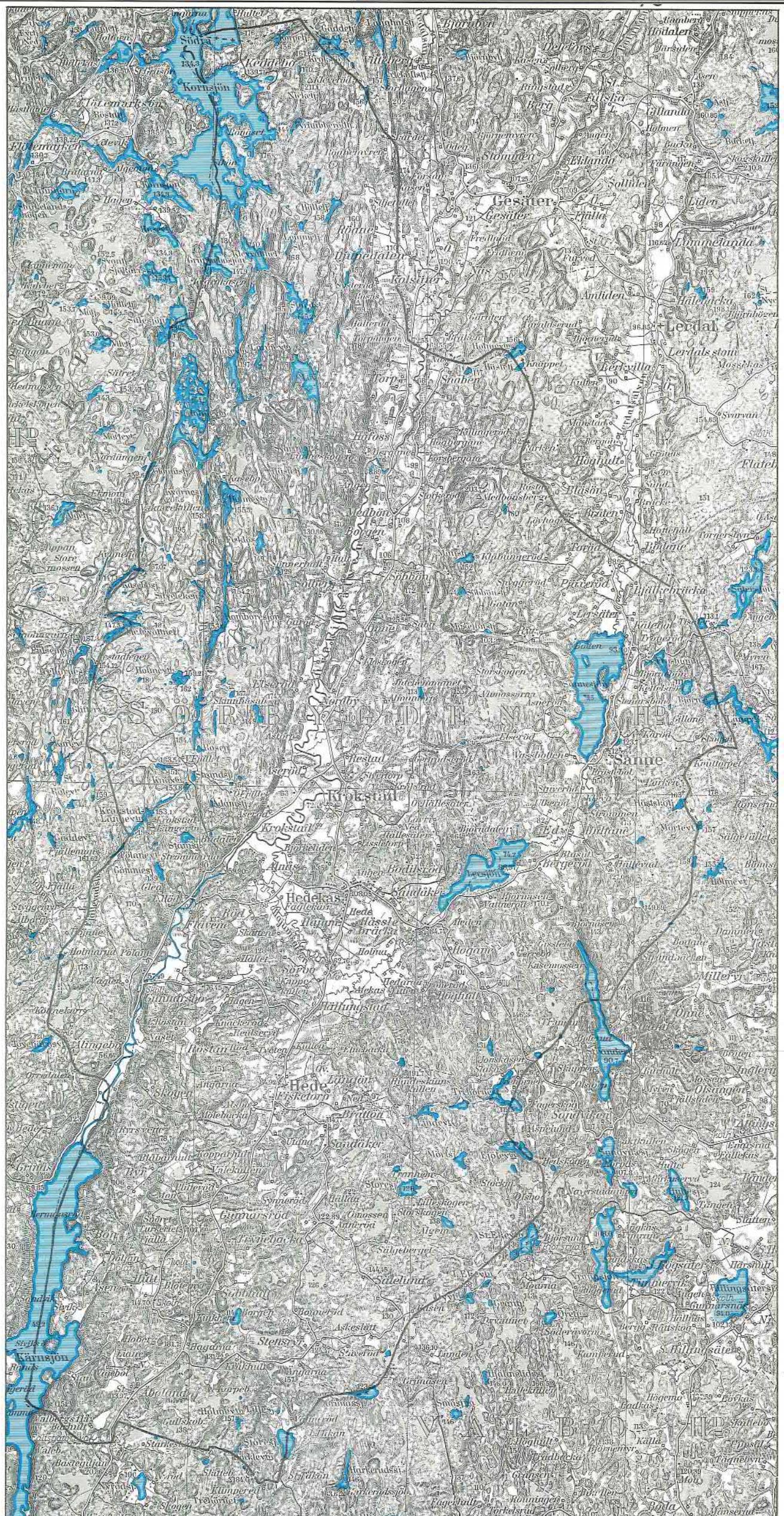
Hattmakare 106, Hedniskt tempel 193, Hjortar 133. Jättar 178. Kloster 75, Kolhålor 239, Kolmilor 182, Kopparkittel (kittel med kopparmynt), tradition om 17, 152, Kungsgård 99.

Lingrop 241. Morkulla, vidskepliga föreställningar om 69, Myrslätter 209, 214. Offerkälla 104, 267. Påskeldar 182.

Roteindelningen XVII, Rådjur 66, Rötter för tillverkning av bastrep och fiskredskap 183, 188.

Skolrum i bondgård 245, Spökeri 13, 185, 265, Staffansritt 31 f., Stampa vadmal 85, Svarv i bäck 28, 159, 224, Svinbete i skog 224.

Torsdyrkan 167, Troll 75, 186, 224, Träskomakare 48, Tygstamp 114. Ull, gudanamn 153, Ulvegrop 187, 221, 269. Varg 163, 221, Vattenkuranstalt 61, Vette 122. Ålkista 2, 18, 67, 147, 223, 225, 268.



A-särtryck ur generalstabskartan.
Kompassens missvisning 1969 omkr. 3 nygrader västlig.
Lokala oregelbundenheter förekomma.

Skala 1:100 000

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 16 juni 1969
innehåller SVENSKA REPRODUKTIONS AB rätten
till särtrycksframställning ur de allmänna kartorna.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 km

Tryckt av SVENSKA REPRODUKTIONS AB, Stockholm 1969
Denna karta får icke försäljas i allmänna handeln.



Pris Kr. 60:-

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Avd. för etnologi